T.C.
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

TERÖR, PKK VE DIŞ DESTEK

İhsan BOZKURT

Yrd.Doç.Dr.Ali Galip ALÇITEPE

MANİSA

2013

ÖZET

Özellikle 2.dünya savaşından sonra dünya dengelerindeki değişim ve uluslar arası ilişkilerde farklılaşmalar sıcak savaşların yerini soğuk savaşlara bırakmasına neden oldu. Soğuk savaşın gereği olarak ortaya çıkan psikolojik savaş ve bu savaşın vazgeçilmez unsuru, düşük yoğunluktaki çatışmalar, Amerika' ya yapılan saldırı ile "Küresel Terör" şeklini aldı. Bu gün Terörizm tüm devletler, etnik yapılar ve toplumun tamamını tehtid eden çok önemli bir sorundur. Türkiye' de Terörün sebebi içinde bulunduğu koşullardan kaynaklanmaktadır ve dışarıdan desteklenmektedir. Bu çalışma Kürdistan işçi partisi (PKK) Terör örgütünün düşüncelerini, örgütsel yapısını ve siyasal şiddet stratejisini inceleyecektir. Kürt milliyetçiliğinin üzerine oturduğu, sosyal, ekonomik ve siyasi faktörler bağlamında son dönemde bu fikir sahipleri PKK Terör örgütünün ve uluslar arası güçlerle ilişkilerini de göz önüne alarak Tarihsel süreci anlatılmaktadır.

ABSTRACT

The change in global balances and segregation in international relations, have replaced the conventional warfare with “Cold wars” Psychological warfare which is developed as a reason to carry out old war and small hostile confrontations which are invaluable assets of a cold war, especially with the recent terrorist attacks directed to U.S.A. have reformed a new concept called “Global Terrorism”

Terrorism is a very important issue that threatens all states, ethnic origins and whole of the community. The reasons behind the terror in Turkey are the conditions of Turkey itself and the support to terror by the forces out of Turkey.

This study aims to analyze the mindset organization structure and violence strategies of the Kurdistan Worker’s Party (PKK) terror organization. Hence, the thesis evaluates the PKK’s historical development concerning, its relationship with some international actors and reporting the socio economic an political evaluation of Kurdish nationalism by which the terror organization allege to lead this ideological movement “Kurdish nationalism” on the behalf of all Kurds in Turkey.

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum "TERÖR, PKK VE DIŞ DESTEK" adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih
.../.../2013
İhsan BOZKURT

T.C
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
ULUSAL TEZ MERKEZİ
TEZ VERİ GİRİŞİ VE YAYIMLAMA İZİN FORMU

Referans No	465211
İşlem Türü	İşlemde
Yazar Adı / Soyadı	İhsan BOZKURT
Uyruğu / T.C.Kimlik No	T.C. 16778066506
Telefon / Cep Telefonu	
e-Posta	ihsanbozkurt@yahoo.com
Tezin Dili	Türkçe
Tezin Özgün Adı	Terör,PKK ve Dış Destek
Tezin Tercümesi	Terror,PKK and External Support
Konu Başlıkları	
Üniversite	Celal Bayar Üniversitesi
Enstitü / Hastane	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Bölüm	Tarih Bölümü
Anabilim Dalı	Tarih Anabilim Dalı
Bilim Dalı / Bölüm	Cumhuriyet Tarihi Bilim Dalı
Tez Türü	Yüksek Lisans
Yılı	2013
Sayfa	310
Tez Danışmanları	Yrd. Doç. Dr. Ali Galip ALÇITEPE
Dizin Terimleri	PKK=PKK Terör olayları=Terror avents Terörist=Terrorist Terörle mücadele=Fight against terrorism
Önerilen Dizin Terimleri	
Yayımlama İzni	☑ Tezimin yayımlanmasına izin veriyorum ☐ Ertelenmesini istiyorum

a.Yukarıda başlığı yazılı olan tezimin, ilgilenenlerin incelemesine sunulmak üzere Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi tarafından arşivlenmesi, kağıt, mikroform veya elektronik formatta, internet dahil olmak üzere her türlü ortamda çoğaltılması, ödünç verilmesi, dağıtımı ve yayımı için, tezimle ilgili fikri mülkiyet haklarım saklı kalmak üzere hiçbir ücret (royalty) ve erteleme talep etmeksizin izin verdiğimi beyan ederim.

11.04.2013

İmza:.....

Yazdır

TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI

Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 21/03/2013 tarih ve 7/6 sayılı toplantısında oluşturulan jürimiz tarafından Lisans Üstü öğretim Yönetmeliği'nin 24. Maddesi gereğince Enstitümüz Tarih Anabilim Dalı Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Yüksek Lisans Programı öğrencisi İhsan BOZKURT'un " Terör, Pkk ve Dış Destek" Konulu tezi incelenmiş ve aday 29/03/2013 tarihinde saat 10.00'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra..70.. dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından jüri üyelerine sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin,

BAŞARILI olduğuna		☒	OY BİRLİĞİ	☒
DÜZELTME yapılmasına	*	☐	OY ÇOKLUĞU	☐
RED edilmesine	**	☐	ile karar verilmiştir.	

* Bu halde adaya 3 ay süre verilir.
** Bu halde adayın kaydı silinir.

BAŞKAN

Yrd. Doç. Dr. A Galip ALÇITEPE
(Danışman)

ÜYE

Doç. Dr. Celal METİN

ÜYE

Yrd. Doç. Dr. İbrahim İNCİ

	Evet	Hayır
*** Tez, burs, ödül veya Teşvik prog. (Tüba, Fullbright vb.) aday olabilir	☐	☐
Tez, mutlaka basılmalıdır	☐	☐
Tez, mevcut haliyle basılmalıdır	☐	☐
Tez, gözden geçirildikten sonra basılmalıdır.	☒	☐
Tez, basımı gereksizdir.	☐	☐

ÖZET i

SUMMARY ii

İÇİNDEKİLER iii

KISALTMALAR iv

ÖNSÖZ v

GİRİŞ 1

I.BÖLÜM
GÜVENLİK, TERÖR VE ETNİK TERÖR

1.1 Güvenlik Kavramı……..2
1.2 Terör Ve Terörizmin Tanımı.....7
1.3 Terör Mü? Özgürlük Savaşımı? Tanımlanamama Sorunu.....12
1.4 Terörizmin Unsurları……...16
1.4.1 İdeoloji……16
1.4.2 Örgüt…….. .18
1.4.3 Eylem……...19
1.5 Terörizmin Türleri……20
1.6 Terörizmin Sebepleri……24
1.6.1 Sosyal Sebepler……..24
1.6.2 Ekonomik Sebepler……...24
1.6.3 Siyasal Sebepler……25
1.6.4 Psikolojik Sebepler……25
1.7 Terörizmin Amaçları……..26
1.7.1 Sosyo Kültürel Amaçları……26
1.7.2 Ekonomik Amaçları……..27
1.7.3 Siyasal Amaçları……27
1.7.4 Psikolojik Amaçları……...27
1.8 Tarihte İlk Terör Hareketleri Ve Terörizmin Gelişimi……28

1.9 Devlet ve Etnik Terör…….30
1.10 Etnik Grup Ve Etnik Kimlik Kavramları ……34
1.11 Etnik Terörün Uluslar Arası Boyutu…….37
1.12 Düşük Yoğunluklu Çatışma Ve Gerilla Savaşı…….38

II. BÖLÜM
KÜRTLERİN KÖKENİ VE TÜRKİYE'DEKİ KÜRTÇÜLÜK HAREKETLERİ

2.1 Kürtlerin Kökeni……..43
2.2 Kürtlerin Dili…….47
2.3 Demografik Sosyal Yapı Ve Yerleşim Alanları……..49
2.4 Kürtlerin Dini Yapısı……52
2.5 PKK Terör Örgütüne Göre Kürt Tarihi……53
2.6 Kürt Milliyetçiliğinin Temelleri Sayılan İsyanlar…….54
2.7 Osmanlı Dönemi İsyanlar…….62
2.8 Milli Mücadele Dönemi Kürtçülük Faaliyetleri…….66
2.9 Cumhuriyet Dönemi Kürtçülük Faaliyetleri……..70
2.10 PKK Terör Örgütüne Göre 1970'li Yıllarda Kürdistan……..73

III. BÖLÜM
PKK TERÖR ÖRGÜTÜNÜN KURULUŞU, KONGRE VE KONFERANSLAR İLE KCK YAPILANMASI

3.1 Türk Solunun Gelişimi Ve Marksist Leninist Örgütler……....74
3.2 Kürtçü Örgütler…….76
3.3 Terör Örgütü Lideri Abdullah Öcalan'ın Gelişmesi…….82
3.4 Kürdistan Devrimcileri Veya Ukocular (Apocular)……..89
3.5 PKK Terör Örgütünün Stratejisi Ve Amacı……..96
3.6 PKK Terör Örgütünün İlk Dönem Faaliyetleri…….98
3.7 PKK Terör Örgütünün Silahlı Eylem Dönemi (1984-1991)……..99
3.8 PKK Terör Örgütü İkinci Dönem Faaliyetleri (1991-1999)……103

3.9 Terörist Başının Yakalanmasından Sonraki Dönem(1999-2005)…….109
3.10 2005 Yılından Sonraki Dönemde PKK Faaliyetleri……111
3.11 2010 Yılından Sonraki Dönemde PKK Faaliyetleri……112
3.12 PKK Kongreleri……..115
3.13 KCK Yapılanması……..130
3.13.1 KCK Yasama Yapılanması……...132
3.13.2 KCK Yürütme Yapılanması…….134
3.13.3 KCK Yargı Yapılanması……136

IV. BÖLÜM
PKK BAĞLAMINDA TÜRK DIŞ POLİTİKASI VE TERÖR ÖRGÜTÜNE YAPILAN DIŞ DESTEK

4.1 Türk Dış Politikası ve PKK Sorunu……..138
4.2 Suriye……144
4.3 İran……149
4.4 Avrupa Ülkeleri……152
4.4.1 Almanya……..159
4.4.2 Fransa……..162
4.4.3 İngiltere……...163
4.4.4 İtalya……...165
4.4.5 Avusturya……167
4.4.6 Belçika…….167
4.4.7 Hollanda…….169
4.4.8 Yunanistan Ve Güney Kıbrıs Rum Kesimi…….170
4.4.9 Yakalanan Teröristlerin Yunanistan Ve GKRK İle İlgili İtirafları…….177
4.4.10 İskandinavya……180
4.4.11 Balkanlar…….....180
4.4.12 Avrupa Birliği İlerleme Raporları Ve PKK……..181
4.5 Rusya Federasyonu……..188
4.6 ABD……...189
4.7 Abdullah ÖCALAN' ın Dış Destek İtirafları…….194

V.BÖLÜM

TBMM MECLİS TUTANAKLARINDA PKK SORUNU

5.1 TBMM'de PKK Hakkında Yapılan Değerlendirmeler……199

SONUÇ……270

KAYNAKLAR……273

EKLER……285

EK-1 PKK Terör Örgütü'nün İlan Ettiği İç Tüzük Ve Program……285

EK-2 Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki Ayaklanmalar (1879-1938)…….....293

EK-3 Türkiye'de Ayrılıkçı Kürtçü Örgütlenmeler (1964-1983)…….....295

KISALTMALAR

a.g.e	:Adı Geçen Eser
a.g.m.	:Adı Geçen Makale
a.g.r.	:Adı Geçen Rapor
AB	:Avrupa Birliği
ABD	:Amerika Birleşik Devletleri
ADYÖD	:Ankara Demokratik Yüksek Öğrenim Derneği
AET	:Avrupa Ekonomik Topluluğu
AGİT	:Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı
ALARIZGARİ	:Kurtuluş Bayrağı Örgütü
ARGK	:Kürdistan Halk Kurtuluş Ordusu (Artese Rızgariya Gele Kürdistan)
ASALA	:Ermenistan Özgürlüğü İçin Ermeni Gizli Ordusu (Armenian Secret Army for the Liberation of Armenia)
ASKD.DER	:Anti Sömürgeci Demokratik Kültür Derneği
BM	:Birleşmiş Milletler
CENTO	:Central Treaty Organization
CIA	:Central İnteligence Agency
DDKD	:Devrimci Demokratik Kültür Dernekleri
DDKO	:Doğu Devrimci Kültür Ocakları
DEHAP	:Demokratik Halk Partisi
DEP	:Demokrasi Partisi
DGM	:Devlet Güvenlik Mahkemesi
DHKD	:Devrimci Halk Kültür Derneği
DHKP/C	:Devrimci Halk Kurtuluş Partisi Cephesi
DİSK	:Devrim İşçi Sendikaları Konfederasyonu
DTP	:Demokratik Toplum Partisi
DYÇ	:Düşük Yoğunluklu Çatışma
ERNK	:Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi (Eniya Rızgariya Netawa Kürdistan)
ETA	:Bask Ayrımcı Hareketi
FDHC	:Filistin Demokratik Halk Cephesi
FHKC	:Filistin Halk Kurtuluş Cephesi
FKF	:Fikir Kulüpleri Federasyonu

FKO	:Filistin Kurtuluş Örgütü
FLNC	:Korsika Milli Bağımsızlık Cephesi
GAP	:Güneydoğu Anadolu Projesi
HADEP	:Halkın Demokrasi Partisi
HEP	:Halkın Emek Partisi
HPG	:Halk Savunma Gücü (Hezen Parastina Gel)
HRK	:Kürdistan Kurtuluş Birliği (Hezen Rızgariya Kürdistan)
IKDP	:Irak Kürdistan Demokrat Partisi
İRA	:İrlanda Cumhuriyetçi Ordusu
KAB	:Kürdistan Aleviler Birliği
KADEK	:Kürdistan Özgürlük ve Demokrasi Kongresi
KCK	:Kürdistan Toplum Birliği
KCK/TK	:Kck Türkiye Koordinasyonu
KCK/TM	:Kck Türkiye Meclisi
KDP	:Kürdistan Demokrat Partisi
KİH	:Kürdistan İslam Hareketi
KKK	:Kürdistan Demokratik Konfederalizmi
KKP	:Kürdistan Kurtuluş Partisi-Rizgari
KONGRA-GEL	:Kürdistan Halk Kongresi (Kongra Gele Kürdistan)
KON-KURD	:Avrupa Kürt Devleti Federasyonu
KÖİP-PPKK	:Kürdistan Öncü İşçi Birliği
KUK	:Kürdistan Ulusal Kongresi
KUM	:Kürdistan Ulusal Meclisi
KYB	:Kürdistan Yurtseverler Birliği
MGK	:Milli Güvenlik Kurulu
MLKP	:Marksist Leninist Komünist Partisi
NATO	:Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (North Atlantic Treaty Organisation)
OHAL	:Olağan Üstü Hal
OYÇ	:Orta Yoğunluklu Çatışma
PÇDK	:Demokratik Çözüm Partisi
PJA	:Özgür Kadın Partisi
PJAK	:Kürdistan Özgür Hayat Partisi
PKK	:Kürdistan İşçi Partisi (Partiya Karkeren Kürdistan)
PYD	:Demokratik Birlik Partisi
RAF	:Kızıl Alman Ordusu
RZ	:Devrimci Hücreler
SEİA	:Savunma ve Ekonomik İşbirliği Antlaşması
SHP	:Sosyal Demokrat Halk Partisi
SSCB	:Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği

TAK	:Kürdistan Şahinleri
TBMM	:Türkiye Büyük Millet Meclisi
TEKOŞİN	:Kürdistan Mücadele Örgütü
TEVGER	:Kürdistan Kurtuluş Hareketi
THKO	:Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu
THKP/C	:Türkiye Halk Kurtuluş Partisi Cephesi
TİİKP	:Türkiye İhtilalci İşçi Köylü Partisi
TİKB	:Türkiye İhtilalci Komünistler Birliği
TİP	:Türkiye İşçi Partisi
TKDP	:Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi
TKP	:Türkiye Komünist Partisi
TKSP	:Türkiye Kürdistan Sosyalist Partisi
TSK	:Türk Silahlı Kuvvetleri
YCK	:Kürdistan Gençler Birliği
YDK	:Kürk Demokratik Halk Birlikleri
YEKKOM	:Kürt Alman İş Birliği Federasyonu
YYÇ	:Yüksek Yoğunluklu Çatışma

ÖNSÖZ

Bağımsız bir devletin varlığı ve bekası öncelikle sağlam temellere dayanmasına ve güvenlik politikalarının uygun bir biçimde hazırlanmasına bağlıdır. Aynı zamanda iç ve dış güvenliğin toplumsal huzurun tam tesisi ile ilgilidir. Günümüzde özellikle jeopolitik ve jeostratejik öneme haiz devletler diğer devletlere göre bu konuda daha dezavantajlı durumdadır. Türkiye iç ve dış dinamikleri ile jeopolitik değeri ile ve imparatorluk bakiyesi olması sebebi ile hedef ülke konumundadır. Bunun tarihi, kültürel, ekonomik ve politik nedenleri vardır. Bu çalışmada yüzyıllar boyunca birlikte yaşamış insanların, hangi amaçlarla ve nedenlerle bir terör sarmalı içine konduğunu irdeleyeceğiz. Bölücü terörün son dönemde merkezini oluşturan PKK Terör örgütü araştırmamızda önemli bir yer almıştır. Araştırmada özellikle PKK Terör örgütünün hangi dış destekleri aldığı ve dış destekli terör faaliyetlerinin neler olduğunu ortaya koyacağız.

Dış destekli bölücü terör ülkemizin sosyal, kültürel, ekonomik, askeri ve siyasi yapısını bozmayı hedefleyen faaliyetler bütünü olmuştur. Ülkemizi bölmek isteyen bu devletlerin amacı Türkiye'nin Jeopolitik değerinden kaynaklanan bölgesel avantajını kullanmasını önlemek, Türkiye'nin büyük ve güçlü devlet olmasını önlemek, gelişimini yavaşlatmak, hatta durdurmaktır. Araştırmada öncelikle güvenlik ve terör kavramlarını kapsamlı olarak incelemeye çalışacağız. Bununla birlikte jeopolitik kavramı ve Türkiye'nin Jeopolitik değeri ile ilgili bilgiler vereceğiz. İkinci bölümde Kürtçülük faaliyetlerinin tarihsel analizini yaparak, 1960 lı yıllarda Türk solu içerisinde filizlenen Kürtçü yapılardan başlayarak PKK Terör örgütünün kuruluşu, Kongre ve konferansları, kronolojik olarak PKK tarihi ele alınacaktır. PKK'nın tarihte meydana gelen diğer Kürt isyanlarının devamı olduğu ortaya konmaya çalışılacak, PKK' ya destek veren ülkeler teker teker incelenecek ve teröre verdikleri destekler somut olarak ortaya konacaktır. Bir sosyal ve siyasi hareketi anlamaya çalışmak, toplumsal yapı, toplumsal değişme, kültür, ideoloji, politika gibi sosyal bilimlerin temelini oluşturan bu kavramlarla yakından ilgilidir. Biz bu çalışmada Terör hareketlerini anlamaya ve çözüme nasıl ulaşılacağı ayağında da terörün beslendiği parametreleri ortadan kaldırmaya matuf bir çalışma yapmaya çalıştık. Araştırma sırasında özellikle konunun hazırlanmasında yapıcı eleştiriler ve yol gösterici tutumlardan dolayı Tez danışmanım Yrd.Doç.Dr. Ali Galip ALÇITEPE' ye teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim.

GİRİŞ

Fransız ihtilal' i neticesinde Avrupa'da ulus devlet ve milliyetçilik kavramları ortaya çıkmıştır. Ulus devlet ve milliyetçilik özellikle içerisinde değişik etnik grupları barındıran imparatorluklar açısından sancılı bir dönemin başlamasına neden olmuştur. Osmanlı Devletinin sınırları içerisindeki yabancı milletler bağımsızlıklarını birer birer alarak imparatorluktan kopmuşlardır. 1829 yılında Yunanistan, 1878'de Sırbistan, Romanya, Karadağ, 1908' de Bulgaristan ve 1912' de Arnavutluk bağımsızlıklarını ilan etmişlerdir. Bu ülkelerin bağımsızlıklarını kazanmalarında başta Rusya olmak üzere, İngiltere ve Fransa gibi büyük devletlerin etkileri olmuştur. Avrupa'da bunlar olurken sanayi devrimi neticesinde ham madde ihtiyacı olan İngiltere orta doğuya yönelmiş, Araplar üzerinde yaptıkları istihbarat operasyonlarıyla Orta doğuda da bir milli bağımsızlık harekâtı başlatmışlardır. Osmanlı'nın parçalanma süreci 1. Dünya Harbinin sonuna kadar devam ettirilmiş, İstanbul'un işgali ile noktalanmıştır.

19.yüzyılın başlarından itibaren Rusya ve Avrupalı devletler. Kürdistan ve Ermenistan tezlerini de ortaya atmışlardır. Özellikle Kürtlerin Türklerden farklı oldukları konusunda çalışmalar yaparak bir Kürt bilinci oluşturmaya çalışmışlardır. Öncelikle 1800 yılların başından itibaren Osmanlı Topraklarında yaşayan Kürtler merkezi otoriteye karşı isyanlara teşvik edilmiş, Devlete vergi vermeme, orduda asker görevlendirmeme gibi sebeplerle bu isyanlar kışkırtılmıştır. Bu isyanlarda her türlü desteği ayrılıkçı Kürt aşiretlere veren bu devletler gerek misyonerlik faaliyetleri gerekse istihbarat operasyonlarıyla Kürt cemiyetler kurdurmuş ve propaganda amaçlı yayın organları bastırtarak bağımsız Kürdistan fikrini Anadolu topraklarına yaymışlardır. 1.Dünya savaşı sonrası ortaya atılan Wilson Prensipleri, manda fikri ve Sevr sürecinde sözde Kürdistan hep bu devletlerin gündeminde olmuştur. Cumhuriyet kurulmasından sonra da bu devletler "Kürdistan meselesini" Musul ve Hatay meselelerinde kendi lehlerine bir koz olarak kullanmışlar, Şeyh Sait ve Koçgiri gibi isyanlar çıkararak Masada ellerini güçlendirmişlerdir. 1960 ve 1970 yıllara gelindiğinde SSCB nin ideolojik etkisiyle Kürtçülük faaliyetleri Türk solu içerisinde kendine faaliyet alanı bulmuş ve SSCB' den destek görmüştür. Bu süreçte Kuzey Irak'taki Barzani ailesinin etkisiyle bazı örgütler kurulduğu ve teşkilatlandığı gibi, PKK gibi Marksist ideolojinin etkisi ile Terör Örgütleri kurulmuştur. Otuz yılı aşkın bir süredir Türkiye'de Terörist faaliyette bulunan PKK Terör örgütü sözde bağımsız Kürdistan hayaliyle başladığı yolu bugün Demokratik özerklik talebiyle devam ettirmektedir.

I. BÖLÜM
GÜVENLİK , TERÖR VE ETNİK TERÖR

1.1 Güvenlik Kavramı

Güvenlik, insanların toplu olarak yaşamaya başlamaları ve devletler kurmalarıyla bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmış, kavram olarak bilimsel çalışmalara ancak İkinci Dünya Savaşından sonra konu olmuştur. Güvenlik kavramı, başlangıçta yalnız askeri ihtiyaçlar ve düzenlemeler için kullanılırken, günümüzde bir sosyal bilim kavramı olarak kullanılmaya başlanmıştır. İnsanların ve toplumların en temel güdüsü ve en ilkel ihtiyacı olan güvenlik karşılanamadığı takdirde, toplumların özgürlük ve refah arayışlarını gerçekleştirmeleri mümkün olamamaktadır. Bu nedenlerden dolayı devletlerin güvenliği sağlamaları varoluşsal bir önem arzetmektedir.

Devletler, varlıklarının doğal bir gereği olarak içeride ve dışarıda dost ve düşman unsurlara sahiptirler. Bu düşman unsurlar dışta bir devlet olarak karşımıza çıkarken içeride ise mevcut rejim ve yönetimden hoşnut olmayan veya dış unsurların etkisinde kalan kişi ve gruplar olarak belirmektedir.Bu gruplar devletlerin sahip olduğu potansiyel güçleri, yer altı ve yerüstü zenginlikleri, jeopolitik ve jeostratejik konumundan istifade ederek tamamen hukuk dışı zora dayalı yollarla sonuca ulaşmak isteyeceklerdir.

Devletlerin varlığının bir gereği olarak ortaya çıkan içteki ve dıştaki bu düşmanlar karşısında devlet, kendi koruma mekanizmasını geliştirmek zorunda kalmaktadır. İç ve dış düşman unsurların faaliyetlerinin vatandaşları olumsuz yönde etkilememesi için devlet gerekli bütün düzenlemeleri yapmak ve tedbirleri almak zorundadır. Devletin en önemli görevlerinden biri vatandaşlarının can ve mal güvenliğini korumaktır.Güvenliğin zaafa uğradığı toplumlarda bu durum siyasi yapıyı olduğu kadar sosyal ve ekonomik yapıyı da derinden etkilemektedir.Dolayısıyla devlet kendi vatandaşlarının can ve mal güvenliğini sağlamak, içten ve dıştan gelebilecek her türlü tehditlere karşı korumak zorunda olduğundan bunun için gerekli düzenlemeleri yapmakla, her türlü tedbiri almakla yükümlü kılınmaktadır.

Milli Güvenlik (Topyekûn Güvenlik) : İçten ve Dıştan gelebilecek her türlü tehditlere, saldırılara, güvenliği tehlikeye düşürücü her türlü faaliyetlere, teşebbüslere, doğal afet ve benzeri toplumu olumsuz yönde etkileyen olaylara karşı gerekli tedbirleri alabilmek, devlet otoritesini muhafaza ve devam ettirmek ve tehlike ve tehdidin giderilmesi için devletin bütün unsurlarıyla bir bütün halinde seferber edilmesi olarak anlaşılmaktadır.

Milli Güvenlik Kavramı ülkelerin her birinde değişik zamanlarda, değişik kapsam ve organizasyonlarla gündeme gelmişse de Milli Güvenlik kavramının evrensel boyut kazanması, barışta ve savaşta topyekun bir savunma anlayışını getirmesi 1.Dünya harbiyle başlamış, 2.Dünya Harbi ve sonrasında tamamlanmıştır. Kavramdaki bu gelişim beraberinde politik, sosyal, ekonomik ve askeri güçler arasında yeni dengeler oluşturmuş ve bu husus devlet yönetiminde vazgeçilmez bir yere sahip olmuştur.[1]

Küreselleşmenin yarattığı dinamik ortamın da etkisiyle ulusal ve uluslararası güvenliğe yönelik tehditler farklılaşmış ve bu durum klasik güvenlik kavramını değiştirmiştir. Nitekim BM Genel Sekreteri tarafından "Tehditler, Riskler ve Değişim" konusunda görevlendirilen 'Akil Adamlar Grubu', 2 Aralık 2004 tarihli "Daha Güvenli Bir Dünya: Ortak Sorumluluğumuz" başlıklı raporlarında, "Dünyanın BM'nin kurulduğu dönemde öngörülemeyen tehdit ve risklerle karşı karşıya olduğunu, tehdit / risklerin artık hiçbir sınır tanımadığını, birbirleri ile bağlantılı olduğunu ve ulusal düzeyde olduğu gibi küresel ve bölgesel düzeylerde ele alınmayı gerektirdiğini vurgulamıştır. Söz konusu rapora göre, büyük çaplı ölümlere veya yaşam şansının azalmasına yol açan ve uluslararası sistemin temel birimi olan devleti zayıflatan herhangi bir olay veya süreç uluslararası güvenliğe tehdittir.

Bu çerçevede, dünyanın ilgilenmesi gereken altı tehdit / risk grubu bulunmaktadır. Bunlar, terörizm, ülkeler arası çatışma, iç savaş, soykırım ve diğer büyük çaplı şiddet olayları dâhil iç çatışma, nükleer, biyolojik ve kimyasal silahlar, sınır aşan organize suçlar, açlık, bulaşıcı hastalık ve çevre sorunları dâhil ekonomik ve sosyal tehdit / risklerdir.[2]

Güvenlik kavramı, önüne ve arkasına aldığı eklerle elliden fazla yerde ve biçimde kullanılmaktadır. Güvenlik, bu kadar geniş bir alanda kullanılan bir kavram olmasına karşın net olarak tanımı yapılamamıştır. Türkçe sözlükte, güvenlik ile emniyet kelimeleri anlam bakımından aynı ve birbirinin yerine kullanılmaktadır. Dietrich Fischer, güvenliği, "sadece savaştan korunmak ya da savaşı engellemek demek değildir. Aynı zamanda hayatta kalabilmemizi ve refahı etkileyen muhtemel tehlikelerden korunmayı da içerir. Savaştan korunmanın tek yolu askeri tehditlere karşı koymaktan geçmez. Muhtemel savaş nedenlerine dikkat etmek ve muhtemel çatışmaları öngörebilmek ve bunları bir savaşa yol açmadan önce çözebilmek, güvenliği sağlamak için doğru yaklaşımlardır"[3] şeklinde ifade etmektedir. 24 Ağustos–11 Eylül 1987 tarihleri arasında düzenlenen Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından düzenlenen Silahsızlanma ve Kalkınma Arasındaki İlişki Üzerine Uluslararası Konferansta benimsenen ve sonuç belgesinde yer verilen tanımda, "Ulusal güvenlik, askeri boyutuna ek olarak siyasal,

[1] MGK Genel Sekreterliği,'Devlet'in Kavram ve Kapsamı', Yayınları No:1,Ankara,1990,s.40-41
[2] Mgk.gov.tr
[3] İzci, Rana, 'Uluslararası Güvenlik ve Çevre', Uluslararası Politikada Yeni Alanlar Yeni Bakışlar, Derleyen: Faruk Sönmezoğlu, Der Yayınları, İstanbul 1998, s.404

ekonomik, sosyal, ekolojik ve insan haklarına ilişkin yönleri de bulunan bir kavram olarak nitelendirilmiştir[4]

Güvenlik kavramının en yalın tanımı "varlığı sürdürme" olarak yapılmakta, varlığın sürdürülmesini engelleyecek her türlü unsur ise tehdittir. Güvenlik çalışmalarında varlığını sürdürmesi gereken tek aktör "devlet" kabul edilmiş, onun varlığına yönelen tehditler askeri yöntemlerle bertaraf edilebileceğine inanılmıştır. Bir başka ifadeyle, devletin toprak bütünlüğünün ve varlığının sürdürülmesinin öncelik arz ettiği uluslararası sistemde, onun varlığına ve bütünlüğüne yönelik tüm tehditlerin askeri güç ve kapasiteyle üstesinden gelineceği düşünülmüştür. Bu yüzdendir ki, güvenlik çalışmalarına Soğuk Savaş sonrası döneme kadar devleti özne kabul eden, askeri boyutlu çalışmalar damgasını vurmuştur.[5]

Güvenlik kavramının bugünkü algılanma biçimini aktardıktan sonra tarihsel gelişimini de aktarmak gerekmektedir. Acaba güvenlik neden bu kadar gereklidir? **"**Güvenlik**"** kavramını, hukuk ve siyaset felsefesinin merkezine oturtan Hobbes**"**a göre; bir devlet yapılanmasının en önemli meşruluk kaynağı, devletin, insanların acil gereksinimlerini karşılayabilmesidir. Hobbes düşüncesinde ivedi olan ve öncelikle giderilmesi gereken ihtiyaç ise, "sivil barış"tır. Bu durumda, sivil barışı kurup devam etmesini sağladığı ve böylelikle insanların "güvenlik" ihtiyaçlarını temin ettiği oranda bir devletin meşru olduğu kabul edilir. Bir başka anlatımla, yüksek bir meşruluk düzeyine sahip olabilmek için bir devletin yapması gereken temel şey, insanlara emniyetli bir ortam sunmaktır. Zira insanlar, kendilerini korkudan bağımsız kılan bir devletin yapıp etmelerini daha rahat kabullenirler. Buna mukabil, insanların korkularına bir son veremeyen ve onların her daim endişe içinde yaşamalarına neden olan bir devletin düşük profilli bir meşruiyeti bulunur ki, bu neviden bir devletin ise, insanları kendi faaliyetlerine ikna etmesi son derece zorlaşır. Bu meyanda, bir devletin kendi iktidarını ve güvenliğini garanti altına almasının, yönetimi altında tuttuğu insanlara ne nispette güvenlik sağladığıyla direkt bağlantılı olduğunu söylemek mümkündür.

İnsanların siyasal bir toplum haline gelmeden önce, her düzeyine çatışma ve şiddetin egemen olduğu bir doğal yaşam sürdürdüklerini belirten Hobbes**"**a göre, her bir insanın kendi bilek zorundan ve yaratıcılığından başka bir dayanağının bulunmadığı doğal yaşam, özü itibariyle bir "Savaş dönemidir." Sürekli bir savaşın hüküm sürdüğü bu ortamda "çalışmaya yer yoktur; çünkü çalışmanın karşılığı belirsizdir. Dolayısıyla toprağın işlenmesine de yer yoktur; ne denizcilik, ne deniz yoluyla ithal edilecek malların kullanılması; ne rahat yapılar; ne fazla güç gerektiren şeyleri kaldırmak ve taşımak için gereken şeyler; ne yeryüzü hakkında bilgi, ne zaman hesabı; ne sanat; ne yazı; ne de toplum vardır. Hepsinden

[4]Ülman, Burak, 'Türkiye'nin Yeni Güvenlik Algılaması ve Bölücülük', En Uzun On Yıl, Türkiye'nin Ulusal Güvenlik ve Dış Politika Gündeminde Doksanlı Yıllar, Derleyenler: Gencer Özcan, Şule Kut,Büke Yayınları, İstanbul, 2000, s.100

[5]Aka, H.Burç , 'Küresel Güvenlik Bağlamında Sağlık', Stratejik Araştırmalar Dergisi, Sayı 11,2007, s.126

kötüsü, hep şiddetli ölüm korkusu ve tehlikesi vardır ve insan hayatı yanız, yoksul, kötü vahşi ve kısa sürer." [6]

"Herkesin herkese karşı savaş verdiği" bu tabiat halinde, insanlar -birbirlerine karşı herhangi bir güven hissiyatına sahip olmadıklarından- kendilerini korumak için güç kullanmaktan, sahtekârlığa başvurmaktan imtina etmezler ve kendileri haricindeki herkesi tahakküm altına almaya çabalarlar. İnsanlığın bu doğal durumunda, adil-gayri adil veya doğru-yanlış gibi ayrımlar yapmanın imkânı olmadığı gibi, özel mülkiyete sahip olmayı mümkün kılacak bir ortam da söz konusu değildir: "Bu herkesin herkese karşı savaşının bir sonucu da, böyle bir savaşta hiçbir şeyin adalete aykırı olamayacağıdır. Orada, doğru ve yanlış, adalet ve adaletsizlik kavramlarına yer yoktur. Genel bir gücün olmadığı yerde yasa yoktur; yasa olmayan yerde de adaletsizlik yoktur… Herkesin herkese karşı savaşının bir başka sonucu; mülkiyetin, egemenliğin, benim ve senin ayrımının bulunmaması; sadece herkesin eline geçirebildiği şeye, onu elinde tutabildiği sürece sahip olmasıdır."[7]

Sonuç olarak, hiç kimsenin ne can ne de mal emniyetinin bulunduğu bu kargaşa manzarasının ilânihaye devam etmesi düşünülemez. Nitekim Hobbes, akıl sahibi insanların bencil tutkularının harap edici etkilerinden kurtulmak için aralarında bir sözleşme yaptıklarını ve tüm yetkilerini bir egemene (devlete) devrederek artık çekilmez bir hal alan doğal yaşamdan kurtulduklarını söyler. İnsanlar -saldırıya uğradıklarında bunu cezalandırma hakkı dışında- tüm doğal haklarını karşılıklı olarak devrettikleri dışsal otorite, artık "egemen taraf" vasfını kazanır; bu egemen bir Leviathan"dır.[8] Eşsizliği ve sınırsız muktedirliği nedeniyle Hobbes tarafından Leviathan olarak adlandırılan devlet; mutlak, ebedi ve bölünmez yetkilerle donatılmıştır. Devlet artık Tanrı katındadır. O; yargılama, anlaşmazlıkları çözme, barışa veya savaşa karar verme, ödüllendirme veya cezalandırma, şeref veya paye ihsan etme, insanlara nelerin öğretileceğini ve onlara nasıl davranılması gerektiğini belirleme gibi hakların tek sahibidir. Buna karşın uyrukların; yönetim şeklinin değişmesini talep etmeleri, egemene karşı durmaları, hiçbir surette egemeni eleştirmeleri veya cezalandırmaları mümkün değildir: Egemenin devasa gücü karşısında buyruklara bir tek egemene boyun eğmek kalır.[9]

Halkın bu yeryüzü tanrısı formundaki devlete itaat etmesinin nedeni; devletin, sivil barışı ve insanların güvenliğini sağlamasıdır. Hobbes, sınırlı bir yönetimin düzeni koruyamayacağına

---

[6] Hobbes, Thomas , Leviathan, Çeviri: Semih Lim, Yapı Kredi Yayınları, 1995, İstanbul, s. 94

[7] Hobbes, s. 95–96

[8] Hobbes, s. 225

[9] Hobbes, s. 131–138 'Devletin amacı bireysel güvenliktir. Doğal olarak özgürlüğü ve başkalarına egemen olmayı seven insanların devletler halinde yaşarken kendilerini tabi kıldıkları kısıtlamanın nihai nedeni, amacı veya hedefi, kendilerini korumak ve böylece daha mutlu bir hayat sürmek; insanları korku içinde tutacak ve onları, ceza tehdidiyle, ahitlerini ifa etmeye ve doğal yasalarına uymaya zorlayacak belirgin bir güç olmadığında, insanların doğal duygularının zorunlu sonucu olan o berbat savaş durumundan kurtulmaktır.' Hobbes**,** s. 127. 'İster bir monark olsun ister bir meclis, egemenin görevi, kendisine egemenlik gücünün veriliş amacında, yani halkın güvenliğinin sağlanmasında yatar…' Hobbes, s. 234

inandığından, düzeni korumak ve güvenliği gerçekleştirmek için mutlak bir egemenliği kabul etmekten başka akılcı bir seçeneğin olmadığı kanaatindedir. Ona göre, mutlak bir yönetimin, insanı doğal özgürlüklerinden alıkoyduğu doğrudur. Ama unutulmaması gereken; bu nitelikteki bir yönetimin, insanlara hemcinslerinin baskısından uzak sınırlı-sivil bir özgürlük alanı bahşettiğidir. İnsan yaşamının huzura varabilmesi için, yönetimin çekişmelere son vermede mutlak bir tekelinin bulunması icap eder. Bu tekelin bazı kötü sonuçlara yol açtığı doğrudur ama devletin mutlak egemenlikten mahrum edilmesi daha kötü sonuçlara, hatta kötülerin en kötüsü olan savaş durumuna dönmeye sebep olur. "Hobbes, bedeli ne olursa olsun sürekli barış ve huzur arayışında olmamız gerektiğini öğretir. Burada mutlak yönetimin sıkıntıları", ödemek zorunda olduğumuz bir bedelin parçasıdır."[10]

Özgürlük-güvenlik ilişkisinde asıl üzerinde durulması gereken nokta, güvenliği sağlamak için özgürlükleri kısıtlamanın (hatta bazı aşırı örneklerde olduğu gibi özgürlüklerden vazgeçmenin) doğru bir tercih olup olmadığıdır. İki nedenden ötürü, bunun doğru bir tercih olmadığı söylenebilir:

İlk olarak; herhangi bir sorunlu alanda özgürlükleri azaltmak ve yasakları derinleştirmek, başlangıçta kısa süreli rahatlamalar meydana getirebilir. Fakat zaman içinde yasaklanan görüşe, inanca, nesneye olan merak sürekli artış göstererek giderek daha da güçlenir ve sonunda yasaklar üzerine inşa edilen sistemi zorlar hale gelir. Dolayısıyla özgürlükleri sınırlama veya inkâr etme yoluyla sağlanan düzen çok kısa bir süre için güvenliği temin etse bile kamusal güvenliği sürekli kılamaz.

İkinci olarak, "güvenlik" kavramının fetiş bir kavram haline getirilmesinin, devlet aygıtının bireysel yaşamlara daha fazla müdahale etmesine ve daha baskıcı olmasına sebep olduğunu belirtmek gerekir. Abartılmış bir güvenlik vurgusu, devletleri kamusal güvenliği sağlamak adına özgürlükleri daraltmaya ve özgürlüklerin kullanılmasını imkânsız kılan yeni suç kategorileri oluşturmaya götürür. Bunun nihai sonucu, devletin birey ve toplumdan soyutlanarak doğa-üstü bir varlık olarak algılanmasıdır. Kuşkusuz bu anlayış içerisinde devlet, bireyin hizmetinde bir araç olmaktan çıkar ve başlı başına bir amaç haline getirilir ki; insan yaşamı için en büyük tehdit budur. Çünkü 20. yüzyılın tarihsel deneyimi, insan hayatına ve mutluluğuna yönelik en büyük tehditlerin özgürlüklerden değil; güvenlik adına özgürlüğü boğan ve kendini "yüce bir amaç" olarak gören Nazi Almanya"sı, Stalin Rusya"sı ve Mao Çin"i gibi zalimce güçlü merkezi devletlerden geldiğini çok açık ortaya koymuştur.

[10] Amhart, Larry, 'Siyasi Düşünce Tarihi', Adres Yay., Çeviri:Ahmet Kemal Bayram,2005,Ankara, s.213

1.2 Terör ve Terörizmin Tanımı

Değişen dünya dengeleri ve uluslararası ilişkilerdeki farklılaşmalar sonucunda, özellikle atom bombasının icadı sıcak savaşlar yerini soğuk savaş metotlarına bırakmıştır. Soğuk savaşın gereği olarak ortaya çıkan psikolojik savaş türü ve bu savaşın vazgeçilmez unsuru Düşük Yoğunluktaki Çatışmalar, terör kavramını da beraberinde getirmiştir.

Siyaset bilimcisi Wardlaw, terörizmi politik hareketler sınıfına sokmaktadır.[11] Terörizmi politik bir olay olarak gören bir başka yazar da Thornton' dur.Thornton terörü, siyasi davranışlara etki yapmak amacıyla şiddet ve tehdit kullanımını gerektiren sembolik bir hareket şeklinde açıklamaktadır.[12]

Terör ve terörizme, bulunulan yerden bakılması, yaklaşılması, kavramlara farklı tanım, anlam ve içerikler kazandırmaktadır. "Terörizm**;** ulus devletleri ve uluslararası toplumu tehdit eden, sürekli olarak gelişen ve bugünün en tehlikeli problemlerinden biri olarak kabul edilen, oldukça karmaşık ve yaygın bir olgudur".[13]

Hoffman'a göre terörizm:

- *Kaçınılmaz olarak politik amaçlara ve motivasyon unsuruna sahiptir.*
- *Şiddete ve aynı şekilde önemli olan şiddet tehdidine başvurmaktadır.*
- *Doğrudan hedef alınan kurbanın ötesinde, bazı psikolojik etkiler yaratma amacı taşımaktadır.*
- *Tanımlanabilir bir emir–komuta hiyerarşisi içinde ya da (mensuplarının üniforma giymediği ya da belirleyici işaretler taşımadıkları) hücre yapılanması şeklinde örgütlenmiş bir organizasyon tarafından icra edilmektedir,*
- *Ulus–altı (subnational) bir grup ya da devlet–dışı (non-state) bir teşekkül tarafından uygulanmaktadır.*[14]

Yaşanan ekonomik zorluklar, ağır şartlar ve eşit olarak paylaşılamayan kaynaklar terörizmin ortaya çıkmasından en büyük etkendir. Sinclair, eski zamanlarda terörün, gücü elde tutabilmek için

[11] Wardlaw, Grant, 'Political Terrorism:Theory,Tactics and Countermeasures',Cambridge University,1982,p.9
[12] Thornton,Thomas P., 'Terror as a Weapon of Political Agitation' , Harry Eckstein(Ed),Internal War,New York,1968,p.73
[13] Beşe, Ertan, 'Terörizm, Avrupa Birliği ve İnsan Hakları',Ankara: Seçkin Yayıncılık,2002,s17
[14] Bruce Hoffman, 'Inside Terrorism', Columbia University Pres, New York, 1998.s.10-16

harcanın çaba olduğunu belirtmiş ve terörün 10 prensibinin ortaya çıktığını söylemiştir. Bu prensipler şu şekilde sıralanabilir:

- Terörün tolere edilmesi erdem değildir,
- Terör, alçakların savaşıdır,
- Terör, zulmün hayati özelliğidir,
- Terör, basit bir katliamdır,
- Terör, kanunsuzluk yolundakilerin en büyük silahıdır,
- Terör, zavallı bir katliamdır,
- Terör, bir sığınmacının sırtındaki kamçı darbesidir,
- Terör, bazıları için gizlilikle başarı yakalanmasıdır,
- Terör, halkın korkaklık sonucu yenilmesidir,
- Eğer yılgınlığa uğrar isek, bizi korkutanlar karşısında zavallı bir duruma düşeriz ve terör, sebebinin değeriyle değil, kurbanlarının fazlalığıyla ölçülebilir[15].

Walter Laquer'in vurguladığı gibi uzmanlar terörün şiddet kullanma veya şiddet kullanmaya tehdit etme ve belirli amaçlara erişme metodu veya stratejisi olduğu, amacının ise mağdurun korku haline düşmesi olduğu ve terörizmin acımasız, merhametsiz olup ahlak kurallarına uymadığı ve terörist stratejide tanınmanın, reklamın çok önemli olduğu konularında görüş birliğindedirler. Terörizm bir ideoloji değildir. Fakat farklı inançlara sahip insanlar tarafından kullanılabilen bir stratejidir. Terör etkili bir diktatörlükte var olma şansını yakalayamazken liberal bir ülkenin tamamen terörizmden korunabilmesi neredeyse hiç mümkün değildir [16].

Akmaral, terör ve terörizm konularında farklı yaklaşımlar sergilendiğini belirtmiş, tüm bu yaklaşımları birlikte incelemenin, bu konuya hâkim olmak açısından fayda sağlayabileceğini eklemiştir. "Terrere" kökünü Latince'den alan terörizm, temel olarak korkudan sarsıntı geçirmek ya da dehşete kapılmak anlamlarına gelmekte, Türkçe'de ise yıldırma, korkutma, Siyasi Terimler ve Örgütler sözlüğünde ise kamu otoritesini yıkmak veya toplum yapısını değişikliğe uğratmak amacıyla, korku ve yılgınlık saçmaya yönelik şiddet hareketleri olarak tanımlanmaktadır [17].

Laqueur, bu çalışmanın temeli olarak sayılabilecek tanımı The New Terrorism adlı eserinde vermiş, terörün şiddet olduğunu, ancak her türlü şiddetin de terör sayılamayacağını, terörizmin gerilla savaşı ile bir tutulamayacağını ve hatta zorbaların teröristlerden çok daha fazla zarar verdiklerini belirtmiştir. Laqueur, "Terrorism" adlı bir diğer eserinde de terörizmin gerilla savşından rekabetten

[15] Sinclair, Andrew, 'An Anatomy Of Terror' (1st ed.), Oxford: Pan Macmillan,2003,s16
[16] Bal, İhsan, 'Devlet, Demokrasi ve Terör: Çözüm Önerileri', H. H. Çevik ve T. Göksu, (Ed.), 'Türkiye'de Devlet, Toplum ve Polis' (1. Baskı) içinde Ankara: Seçkin Yayıncılık. 2002,s.137-153
[17] Akmaral, Kemal, 'Anti-Teröristin El Kitabı' (1. Baskı). İstanbul, Bilge Karınca. 2004. s.23-24

savaşa kadar uzanabilen sosyopolitik anlaşmazlık ve cepheleşmelerdir.[18] Bu sorunlar ülkedeki etnik gruplar arasında olabileceği gibi, devlet ile bir etnik grup arasında da olabilir. Etnik sorunlar bir yönüyle yasal, kültürel veya ekonomik ayrımcılığını, terörizmle ilgili her şeyi bir kenara bırakarak öncelikle bu tanımlamanın yapılması gerektiğini söylemiş, sosyalizm ve faşizmin de açıkça tanımlanamadığını ekleyerek bir anlamda bu üç alan için tek bir sınır çizmiştir. Siyasal terörizm literatürünü konu edinen bir yazarın 1936 ile 1981 yılları arasında terörizmle ilgili 109 ayrı tanım yaptığını, bu sayının ise günümüze kadar artmış olmasının muhtemel olduğunu vurgulamıştır [19].

Terörizm kavramı Batı diline 1793-1794 döneminde Fransız Jakobenler tarafından uygulanan "terör rejimi" dönemindeki çatışma ortamından itibaren girmiştir. Ancak tarihteki ilk terörist faaliyetler, M.Ö. birinci yüzyılda Roma İmparatorluğu'na karşı büyük bir isyana neden olan ayaklanma hareketlerine kadar uzanmaktadır [20] Başlangıçta sadece devlet tarafından uygulanan şiddet hareketleri, terör olarak ifade edilirken çağdaş tanımlamaların önemli bir bölümü artık devlet dışı unsurlar tarafından gerçekleştirilen şiddet hareketlerini de içerecek şekilde genişletilmiştir[21]

Ayrıca zaman içerisinde farklılaşmaya giden terörizm olgusu temel itibariyle; ülke içi ve uluslararası terörizm olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır. Ülke içi terörizm, yurt içinde üretilen ve sadece o ülkenin kurumları, vatandaşları ve varlıkları ile politikalarını etkileyecek sonuçlar yaratan şiddet eylemlerini ifade etmektedir. Hedefleri, yapısı, destekçileri ve teröristleri açısından birden fazla ülkeyi kapsayan uluslararası terörizm ise etkileri ve sonuçları ile daha geniş bir alana yayılmaktadır [22]

Kuçuradi terörü; örgütlü bir grubun psikolojik baskı yoluyla siyasal/ideolojik isteklerini dolaylı biçimde kabul ettirmek amacıyla bu isteklerinin gerçekleşmesine engel olarak gördüğü kimseleri korkutmak, yıldırmak ya da saf dışı etmek için; veya doğrudan doğruya öç almak için, sistematik bir biçimde gerçekleştirdiği ya da gerçekleştirmekle tehdit ettiği, bazı insan haklarını çiğneyen ya da kamu veya özel mülke önemli sayılabilecek zararlar veren şiddet eylemleri olarak nitelendirmiştir.[23]

İsrail Başbakanı Netanyahu terörizmi; "Terörizm: Batı Nasıl Kazanabilir" adlı kitabında "kasıtlı ve sistematik bir şekilde suçsuz insanları öldürme, sakat bırakma ve tehdit etmek suretiyle, siyasi sonuçlara ulaşmak için korku salma" olarak tanımlar[24] Yine 1995 yılında çıkardığı "Terörizmle

[18] Laqueur, W, The New Terrorism (3rd ed.). Britain: A Phoenix Press.2002 s.8
[19] Güzel, C, Silinen Yüzler Karşısında Terör (1. Baskı) . Ankara: Ayraç Yayınevi. s.96
[20] Blomberg, S. Brock ve Gregory D. Hess , "From (No) Butter to Guns? Understanding the Economic Role in Transnational Terrorism", Terrorism, Economic Development, and Political Openness, Ed: Philip Keefer ve Norman Loayza, Cambridge University Press, Cambridge.2008,s.83
[21] Sambanis, Nicholas, "Terrorism and Civil War", Terrorism, Economic Development, and Political Openness, Ed: Philip Keefer ve Norman Loayza, Cambridge University Press, Cambridge.2008,s.176
[22] Sandler, Todd , "Collective Action and Transnational Terrorism", World Economy, Blacwell Publishing.2003,s.781
[23] Kuçuradi, Ionna, 'İnsan Hakları ve Kavramları Sorunları', Türkiye Felsefe Kurumu, 2007,Ankara
[24] Netanyahu, Benjamin, 'Terrorist and Freedom Fighters', (Ed. Benjamin, N). Terrorism How The West can win. London.1986, s.9

Mücadele: Demokrasiler Nasıl İç ve Uluslararası Terörle Mücadele Edebilir" adlı eserinde ise Netanyahu terörizmi; "demokrasilerin içerisinde yeşeren bir hastalık" olarak görmektedir [25]

Thornton terörü, "Normal sayılacak metotlarla siyasal davranışları etkilemeyi amaçlayan sembolik hareketler" olarak tanımlar[26] Johnson, "Terörizm her çeşit siyasi eyleme karşı bilinçli ve soğukkanlı şiddet gösterisi ve şiddet kullanımıdır" der. Buna göre siyasi sürecin yerine kullanılmasından ötürü de terörizm genellikle totaliter rejimler kurmaya yöneliktir[27]

Ülkemiz bağlamında bu konuda araştırmacı, yazar ve düşünürlerde kendilerine göre terör tanımları yapmışlardır. Örneğin, Dönmezer, "şiddetin, sosyal, ulusal, ırki, dinsel fesat çıkarıcı ve diğer maksatlarla ve sosyal sınıfla arasında çatışma ve savaşı tahrik etmek üzere planlı ve hukuk dışı olarak kullanılması" olarak bir tanım yapmaktadır[28] Ergil, terörizmi "dehşet salmak için girişilen seçilmiş ve planlı eylem ve/veya eylem tehdidi" biçiminde tanımlar[29] Ayrıca, Gani, "düşman, tarafsız yabancı toplumlar ve dost grupları tesir altına almak, sindirmek ve kendi saflarına çekmek maksadıyla illegal örgütlerce icra edilen, öldürme, tahrip, sabotaj, kaçırma, soygun ve benzeri planlı, kasıtlı faaliyetlere" şeklinde tanımlar [30].

Kodaman, terörü hukuk açısından, her şeyden evvel adi bir suç olarak; askeri ve stratejik açıdan: ilan edilmemiş örtülü bir savaş aracı olarak; siyasi açıdan da: bir ideoloji olarak algılamaktadır. Ona göre terör, "yalnız başına ne suçtur ne savaştır ne ideolojidir ne de delilik ve çılgınlıktır". Fakat, bu saydıklarımızın hepsini içine alan; ayrı ayrı birbirine benzemeyen karmaşık bir olaydır. Özetle çağımıza özgü bir hastalıktır" şeklinde değerlendirir[31]

Terör kelimesi korkutma, sindirme ve yıldırma anlamlarına gelmekte, bu yol ile örgütler kendi fikir ve düşüncelerini insanlara kabul ettirmektedir. Şiddet eğiliminin baskın olduğu bir ruhsal yapı ile birey, tehdit eder, zor kullanır, bu şiddet eğilimini ortaya çıkartır ve en önemlisi hedefini rastgele seçer. Belirtilen tanım herkes tarafından üzerinde fikir birliğine varılmış bir tanım değil, üzerinde oynamalar yapılabilecek bir tanımdır. Bunun nedeni; bir ülke, halk, toplum ya da topluluğun terör örgütü veya terör faaliyeti olarak kabul ettiği örgüt ve faaliyetin, başka bir ülke, toplum, halk ya da topluluk tarafından özgürlük için savaşanların faaliyeti veya özgürlük savaşçıları olarak adlandırılmasıdır.

---

[25] Köni, Hasan. 'İsrail Sağının Terörü Önlemedeki Görüşleri', Avrasya Dosyası, Uluslararası İlişkiler ve Stratejik Araştırmalar Dergisi,1996,s.7
[26] Thorton, Thomas P. 'Terror as a Weapon of Political Agitation', Internal War: Problems and Approaches. (Ed. Harry Eckstein). New York:The Free Press. 1964 s.73
[27] Johnson, Paul . 'The Seven Deadly Sins of Terrorism',1980,s.15
[28] Dönmezer, Sulhi . 'Her yönüyle Tedhiş', Son Havadis, 10-11-1977
[29] Ergil, Doğu , 'Kırık Aynada Kendini Arayan Türkiye' Ankara, Doruk Yayınevi, 1997 s.210
[30] Gani, Veysel . 'Özel Harp' Ankara,Jandarma Okulu Yayınları,1976 s.63
[31] Kodaman, Bayram. 'Terör ve Otorite'. Teröristlerin Rehabilitasyonu Sempozyumu,İstanbul, 1985,s.3

1970'lerde ise terörü inceleyen CIA uzmanı Micholus, kavram ve yaklaşımların tanımlama sırasında çatıştığını, Güney Afrika'nın ırkçı rejim karşıtlarının terörist olarak nitelendiklerini ancak yine aynı rejim karşıtlarının bazı 3'üncü Dünya Ülkeleri tarafından özgürlük savaşçıları olarak nitelendiklerini belirttiğini aktarmıştır.[32] İlhan, terörün tanımını yaparken diğer araştırmacılardan çok daha kısa bir tanım yapmış, terörün "örgütlü ve kuralsız şiddet" olduğunu, güçsüz olanların teröre başvurduklarını, bunu çoğunlukla bir şova dönüştürerek karşı koymayan kişilere terörizm uyguladıklarını, hedeflerine ise askeri harekâtlar aracılığıyla değil, kuralsızlığı merkez alan bir yöntem ile ulaştıklarını savunmuştur.[33]

Sırım, hedefin rastgele seçilmesinin, terörün kendisinin yanında çok daha büyük bir tehlike unsuru olarak karşımıza çıktığını belirtmiş, bu şekilde korkunun halk arasında çok daha kolay yayılabildiğini ve kimsenin kendini güvende hissedemediğini ortaya koymuştur[34]. Hedef belirlendiğinde, hedef dışında kalanlar kendilerini güvende hissetme şansına sahip olabilmekte, panik yaşanma riski en aza indirilmektedir, ancak belirsiz bir hedef seçildiğinde teröristin kendi bireysel seçimine ve yargılamasına bağlı olarak karşı taraf belirlenebilmektedir. Terörü, terörist açısından en ilgi çekici, terör mağduru açısından ise en tehlikeli hale getiren olgu belirsizlik ve keyfe göre hareket etme olanağıdır[35]. Terör, amacına ulaşmak için her yolu meşru sayabilmekte, karar verildiği anda terörist örgütü engellemek için çok fazla çaba harcansa da terör faaliyetinin önüne geçilmesi her geçen gün zorlaşmaktadır.

Terörün, Terörle Mücadele Kanunu çerçevesinde hukukî tanımı şu şekilde yapılmışken bu tanımın aslında terörizm kelimesinin tanımı olduğu dikkat çekmektedir:Terör; baskı, cebir ve şiddet korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle anayasada belirtilen cumhuriyetin niteliklerini, siyasi, hukuki, sosyal, laik, ekonomik düzenini değiştirmek, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk devletinin ve cumhuriyetinin varlığını tehlikeye düşürmek, devlet otoritesini zaafa uğratmak ve yıkmak veya ele geçirmek temel hak ve hürriyetleri yok etmek, devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte (burada örgüt terimi iki veya daha fazla kimsenin aynı amaç etrafında birleşmesiyle, teşekkül, cemiyet, silahlı cemiyet, çete veya silahlı çeteyi kapsamaktadır) mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü eylemlerdir .

Tarihsel süreç içerisinde terörist faaliyetler ve örgütler teknoloji ile birlikte ilerleme kaydetmiş, sosyal ve ekonomik yapıya bağlı olarak gelişme sağlamıştır. 1972 yılında gerçekleştirilen Münih Olimpiyatları'nda İsrail Olimpiyat Takımı'na yapılan Filistinli militanların saldırısı ile terörizm Olimpiyatlara sıçramıştır. Terör, büyük değişiklikler göstermiş, sınırlarını aşmış ve uluslararası düzeyde faaliyetlerde bulunmaya başlamıştır. Terörizm, faaliyet alanlarını genişlettiği düzeyde silahlarını da geliştirmiş, hatta amaçları savaşmayan kişileri hedef almak olduğundan toplu katliama yönelmiş, nükleer, kimyasal ve biyolojik silahlarla faaliyette bulunmaya başlamıştır. Günümüze gelindiğinde ise internetin

[32] Tavlaş, Nezih, 'Terörü Tanımlamak', Strateji 95/2, 1995, s.126-127
[33] İlhan, Suat, 'Terör Nedir, Ne Değildir?', Strateji 96/3,1996,s.84-87
[34] Sırım, Veli, 'İslâm'a Çok Uzak Bir Kavram', Ekim 2004, http://www.ilkadimdergisi.com

son derece yaygın olduğu, telefon ve bilgisayar ağının genişlediği dünyamızda yeni bir terörist akım ortaya çıkmış, virüsler aracılığıyla bilgisayar ağına girilerek finansal kaynak sağlanmış, bilgiler değiştirilmiş, terör örgütlerinin çıkarlarına uygun olarak ayarlamalar yapılmış ve bu akım "siber terör" olarak adlandırılmıştır. Siber terör tanımlaması içerisine, terör örgütlerinin cinayetleri ne şekilde işlediklerinin internet ortamında yayınlanması da girmekte, örgütler dünyaca ünlü internet sistemlerine erişimi engelleyerek ve kendi propagandalarını yaparak taraftar kazanmaya çalışmaktadırlar.

Terör ile terörizm arasında ince bir fark bulunmaktadır. Teröre baktığımızda şiddet eğilimi sonucunda gerçekleştirilen, insanlar üzerinde düşüncelerini kabul ettirme yolu güdülen bir durum belirirken, terörizme bakıldığında sistematik bir siyasi yapı değişikliğinin amaçlanmış olduğu fark edilmekte, bu konu şu şekilde açıklanmaktadır:

Terörizm; siyasal hedeflere ulaşmak için toplumun demokratik ikna ve eylem yoluyla barışçı davranışına karşı, hukukun üstünlüğü ve devlet otoritesini tanımayan, güçsüzlüklerini gizlemek için demokratik otoriteleri kitlelerden koparark halka karşı şiddet kullanmaya yöneltmeyi amaçlayan, kendi güç ve doktrinleri ile sağlayamadıkları halk desteğini ve ayaklanmasını sağlamak için tarihsel görevlerinin olduğuna inandırılmış çeşitli unsurlardan oluşan ve uluslararası destek gören örgütlerin, tahripkâr silahlarla donanmış olarak gelişmiş taktikler kullanan, insanlığı hakir gören, ahlaki hiçbir temeli bulunmayan siyasi hedeflere ulaşmak için insan hayatını hiçe sayan, masum insanları hedef alan ve hiçbir savaş kuralı tanımayan, geleneksel politik suçlardan farklı, metodik, örgütlü, sistematik, öldürme, kaçırma, korkutma ve tahrip eylemleridir**.**

Toplumun terör örgütlerine veya terörist faaliyetlere karşı birlik olması, ülke ya da topluluklar içerisinde güven ortamının sağlanarak huzurlu bir yapı oluşturulması terör faaliyetlerini ve terör örgütlerinin ortaya çıkmasını engelleyebilmektedir. Hedefi rastgele seçen, bir düşünceyi zor kullanarak kabul ettirmeyi ya da kurulu bir düzene karşı gelmeyi amaçlayan, tüm bunları sindirme ve korkutma yöntemiyle gerçekleştiren teröristleri durdurma şekli bilinçli olmak, eğitime önem vermek ve bütüncül bir yaklaşım ile karşı koymaktır. Ayrıca tarihsel tecrübe terörle mücadelenin siyasi, askeri, ekonomik ve sosyal alanların tümünde yapılması gereken bir mücadele olduğunu göstermiştir.

1.3 Terör mü? Özgürlük Savaşı mı? Terörizmin Tanımlanamama Sorunu

Terörizmin, zaman ve mekâna göre değişen bir içeriği vardır ve siyasi cinayet, gerilla savaşı, anarşizm gibi benzer kavramlarla kolayca karıştırılabilir. Pek çok siyasi grup, muhalif oldukları devletin eylemlerini terörizm olarak vasıflandırarak itibarlarını düşürmeye çalışmakta, kimi devletler ise, destek verdikleri dış siyasi örgütlerin (örneğin bir başka devlette faaliyet gösteren yasadışı örgütler) eylemlerini terörizm kapsamında ele almaktan kaçınarak bu örgütlere uluslararası meşruiyet sağlamayı

hedeflemektedirler.[36] Hukukun üstünlüğünün reddi anlamına gelen "Birine göre terörist olan kişi, bir başkasına göre özgürlük savaşçısıdır" deyimi, terörizmle ilgili çalışmalarda sıkça tekrarlanmaktadır.[37]

Terörizmle mücadeleyi konu alan antlaşmalar, belli eylemler veya hedefler üzerinde yoğunlaşmakta, "anti terörist" tedbirler içermekte, ancak terörün ne olduğunu söylememektedirler. Suçluların iadesine ilişkin bölgesel ya da ikili antlaşmalar da, genelde terör suçlarını "siyasi suç" kavramının dışında tutmakta (yani, ilgili devlete iade etmek ya da bizzat yargılamak yükümü getirmekte), ancak terörizmi tanımlamaktan kaçınmaktadırlar.[38]

Diğer yandan, terörizmin tanımı bir zaruret olarak da belirmektedir. Terörizme karşı yürütülen mücadelenin bir cephesi hukuki, diğer cephesi siyasi ve diplomatiktir. Terörizm kavramı üzerinde uzlaşma sağlanamaması, hukuki cepheyi zayıflatmaktadır. Terörizmin tanımı bulanık kaldığı sürece, şiddet eylemlerinin failleri, tanımın dışında kaldıkları savunmasına başvurmayı sürdüreceklerdir[39]

1936 ile 1981 yılları arasında, uluslararası düzeyde 109 terörizm tanımının ortaya konulduğu tespit edilmiştir.[40] Bilimsel alanda, terörizmin tanımının unsurları üzerinde tam bir ittifak yoktur, fakat bir görüş beraberliği şekillenmeye başlamıştır. Önerilen tanımlarda bazı müşterek unsurlar göze çarpmaktadır.Bu ortak unsurlar iç hukukumuzda referans olarak alınmıştır.Bir terörist faaliyetin tespitinde bu unsurlar göz önünde bulundurulmaktadır.Bu unsurlar şunlardır:

- **Şiddet eylemi**: Terörizmin maddi unsurunu oluşturan şiddet eylemi, kişilere ya da mallara yönelik olabilir. Ancak, mallara yönelik eylemlerin dolaylı olarak kişiler üzerinde de tehlike doğurması aranmaktadır[41] Terör eylemleri; adam öldürme, yaralama, işkence gibi vücut tamlığına yönelik fiillerinin yanı sıra deniz ve hava araçlarının kaçırılması, adam kaçırma, rehin alma gibi fiilleri de içerebilir ve öncelikli hedefleri devlet adamları, diplomatlar, kamu görevlileridir.[42]

---

[36] Guillaume *Gilbert,* 'Terrorisme et droit international', RCADI, 1989, III, vol. 215, s. 295
[37] Blakesley, Christopher L., 'Terrorism, Drugs, International Law, and Protection of Human Liberly', Transnational Publishers, New York,1992, s. 30
[38] Murphy**,** John F., ' Defining International Terrorism: A Way Out of the Quagmire' Israel Yearbook on Human Rights.vol 19, 1989, s. 21
[39] Cassese, Antonio, 'The International 'Legal' Reponse to Terrorism', International and Comparative Law Quarterly, vol 38., 1989, s, 605
[40] Laqueur, Walter, 'Reflections on Terrorism' ,Foreign Affairs, 64, 1986, s. 86-88
[41] Guillaume, a.g.e, s. 304
[42] Alexandce, Yonah, 'Minorites and Terrorism; Some Legal and Strategic Perspcctives',Y. Dinstein and M. Tabory (eds) The Protcction of Minorities and Human Rights, Kluwer Academic Publishers,1992, s. 347.

- **Eylem**, kişi ya da grup(lar) tarafından önceden itinayla tasarlanmış ve bir amaca yönelik olarak, bir plan çerçevesinde, eşgüdümlü biçimde gerçekleştirilmiş olmalıdır. Terörist eylem, "doğaçlama"[43] olarak gerçekleştirilemez.

- **Terör yaratma amacı**, terörizmin özgün yönünü oluşturmaktadır. Terörizmin mağdurları, birey olarak hedef alınmamış, ya tesadüfî olarak ya da sembol olarak seçilmişlerdir. Aslında araç olarak kullanılan mağdur, savunmasızdır ve böyle bir eylemi beklememektedir. Amaç, mağduru ortadan kaldırmak değil, mağdurun ait olduğu grup içinde dehşet doğurmaktır.[44] Korku ve dehşet, yasal yollarla ulaşılamayacak hedefe varmak için anahtar unsuru oluşturmaktadır. Terörist stratejiye göre, kamuoyu öyle bir ümitsizlik ve kötümserliğe kapılmalıdır ki, gerilimi düşürecek herhangi bir çözüme rıza gösterecek hale gelmelidir.[45] Böylece korku, hem toplumda yaratılmak istenen amaç, hem de siyasi saike götüren yöntem vazifesini görmektedir. İletişim araçlarının büyük gelişim gösterdiği günümüzde, teröristin dehşet mesajının dünya kamuoyuna yayılması kolaylaşmış ve hızlanmıştır. Aynı iletişim kolaylıkları, kimi terörist gruplarca, şiddet eylemlerini birer kahramanlık gösterisi gibi sunmak ve dünya kamuoyunda sempati oluşturmak amacıyla da kullanılabilmektedirler.

Bir hükümetten, ya da genel kamuoyundan taviz koparmak, çeşitli makam ve mercileri belli bir biçimde davranmaya, en azından kendi görüşlerine saygı göstermeye zorlamaktır. Hedef, aşırı korku yoluyla siyasi ve benzeri amaçlara ulaşmak olarak özetlenebilir. Bu açıdan terörizm, aynı teknikleri kullanan[46] adi suç örgütlerinin (örneğin mafyanın) yaygın şiddet eylemlerinden ayrılır. Siyasi, askeri, dini ya da ideolojik amaçlarla bir milleti ya da grubu etki altında bırakmayı hedefleme saiki, eylemin suç oluşturması için zorunlu değildir, ancak böyle bir saik, şiddet eylemine terör niteliği kazandırır.[47]

Günümüzde bunlara ek olarak terörizmin zorunlu olarak uluslararasılık unsurunu da içerdiğini savunulmaktadır. Gerçekten de, dünyanın küresel bir köye dönüştüğü çağımızda, sebep ve etkileri bakımından tek bir ülkenin sınırları içinde kalan terörist eylemler düşünmek zordur. Terörizm, genellikle, gerek ideolojik, gerekse lojistik bakımdan uluslararası bir örgütlenme içinde bulunmaktadır. Belli bir devlet içinde faaliyet gösteren terörist unsurlar, çoğunlukla yabancı devletlerin psikolojik, siyasi, hatta askeri desteğini almaktadırlar. Yabancı siyasi destek bulunmasa bile, eylemlerini gerçekleştirmek için saldırı araçlarına ihtiyaç duyan teröristlerin uluslararası silah pazarı ile ilişki içine girmeleri kaçınılmazdır. Bu noktada, silah alımının finanse edilmesi için maddi kaynak temini, örneğin uyuşturucu

[43] Guillaume, a.g.e, s. 305
[44] Dinstein, Yoram, 'Terrorism as an International Crime' , Israel Yearbook on Human Rights, vol. 191989, s. 55.
[45] Higgins, Rosalyn, 'The General International Law terrorism', s. 15
[46] Fedianin, V. Y. 'Terrorism: A Search for a Common Definition' Moscow Journal of International Law, vol 4, No. 1, 1998, s. 11
[47] Blakesley, 'Terrorism, Drugs, International Law...', s. 40

ticareti gibi olgular da devreye girmektedir. Bu nedenlerle, uluslararası boyut kazanan terörizme yönelik karşı tedbirlerin de uluslararası düzeyde alınması zorunlu hale gelmiştir.

Terörizm, anarşizmden de farklıdır, zira anarşizm bir kurum olarak devleti ortadan kaldırmayı; terörizm ise çoğu zaman devletin hukuki-siyasi yapısını değiştirmeyi ya da bütünlüğünü parçalamayı hedeflemektedir. Terörizmin tanımı konusunda iç hukukların yaklaşımlarına kısaca bakmak gerekirse Fransa, XIX. yüzyıl anarşizmine 28 Temmuz 1894 tarihli kanunla karşılık vermiştir. İzleyen dönemde, kanun koyucunun eğilimi, suçun siyasi niteliğini göz ardı ederek bütün ciddi boyutlu eylemleri terör kategorisine sokmak yününde olmuştur.

9 Eylül 1986 tarihli Fransız kanununa göre, şiddet eylemlerinin terörizm kapsamına girmeleri için, bu eylemlerin "sindirme ya da tedhiş yoluyla kamu düzenini bozma amacı taşıyan bireysel ya da toplu bir girişim ile ilişki içinde" olmaları gerekir. Buradaki "kamu düzeni" kavramı, Fransız hukukuna özgü ve iyi tanımlanmış bir kavram olup uluslararası hukuka aktarılması güç görülmektedir.

ABD'de 22 Aralık 1987 tarihli bir kanuna göre, "Terörist faaliyet, silahlı çatışmaya katılmayan bireylerin vücut bütünlüğüne ciddi zarar verme ya da ölümlerine yol açma riski karşısında aşırı bir kayıtsızlık göstererek şuurlu ve ayrım gözetmeyen bir şiddet eylemini tertip etmek, desteklemek ya da bu eyleme katılmak demektir"[48]. Kongre'ce kabul edilen ve Amerikan Dışişleri Bakanlığının 1983'ten beri itibar ettiği bir tanıma göre "Terörizm terimi, milli-benzeri (subnational) gruplar ya da yasadışı görevliler tarafından muharip olmayan hedeflere karşı gerçekleştirilen ve genellikle kamuoyunu etkilemeyi hedefleyen, siyasi saikli, önceden tasarlanmış şiddet eylemlerini" ifade etmektedir. Bu bağlamda, muharip olmayanlar deyimi, hem sivilleri, hem de olay esnasında silah taşımayan ve görevli bulunmayan askeri personeli kapsamakta ve çatışma halinin bulunmadığı zamanlarda askeri yerleşim ya da personele yönelik saldırılar da terörizm tanımına girmektedir. [49]

1984 yılında, Tel-Oren Libya Arap Cumhuriyeti'ne karşı davasında, Columbia istinaf Mahkemesi kendisini yetkisiz sayarak davadan el çekmiş ve Hâkim Bork, mevzuatta terörizmin kullanışlı bir tanımının bulunmadığını gerekçe göstermiştir.[50] İngiltere'de, 1976 ve 1984 tarihli kanunlarda benimsenen tanıma göre, terörizm, "Siyasi amaçlarla şiddet uygulanması ve halka ya da halkın bir bölümüne korku salmak amacıyla herhangi bir şiddet uygulamasını içerir."

---

[48] Guillaume, a.g.e, s. 302

[49] Frowein, Jochen, A., 'The Present State of Research Carried Out by the Englih-Speaking Secton of the Center for Studies and Research' Les aspects juridiques du terrorisme international, Académie de droit international de La Haye, Centre d'études et de recherche de droit international et de relations internationals 1988, s 56.

[50] Badey, Thomas J., 'Defining International Terrorism: A Pragmatic Approach' Terrorism and Political Violence**,** vol. 10, No. 1, (Spring 1998) s. 91-92

Burada şiddet terimi, sadece fiziksel şiddeti değil, diğer şiddet biçimlerini de içermektedir. İngiliz tanımının ilginç tarafı şudur ki, siyasi amaç belirleyicidir. Yani, başka amaç güden şiddet eylemlerin terörizm kapsamına girmez, ancak terör yaratma amacı gütmeyen siyasi şiddet eylemleri terörizm kapsamına girebilir.[51] 1991 tarihli Kuzey İrlanda'ya ilişkin Kanun ise, eylemlerin önceden tasarlanmışlıkları üzerinde durmakta ve bir eylem listesi vermektedir. Bu kapsama giren eylemler, jürisiz bir yargılama usulüne ve farklı bir ispat rejimine tabi olmaktadırlar[52].Alman mevzuatı "cinayet ve rehine alınması gibi muhtelif suçlar işleme amacıyla örgüt oluşturulması" suçu için ağır cezalar öngörmektedir. Bu tür örgütleri "terörist" olarak nitelendiren mevzuat, aslında Kızıl Ordu Fraksiyonu ile mücadeleyi öngörmektedir ve terörizmin tatmin edici bir tanımını vermekten uzaktır. Zira nadiren de olsa bazı terör eylemleri örgüt kurulmadan gerçekleştirilebileceği gibi, bazı şiddet örgütleri de mutlaka terör amacı gütmezler. Öte yandan, bu düzenlemeye göre bizatihi örgüt kurmak, on yıla dek varan hapis cezasıyla cezalandırılan bir suç oluşturmaktadır.[53]

1.4 Terörizmin Unsurları

Terörle ilgili çalışmalar incelendiğinde, terörizmin üç ana unsurunun olduğu görülmektedir. Bunlar; ideoloji, örgüt ile eylemdir.

1.4.1 İdeoloji

Terör örgütlerinin, mensuplarını örgüte bağlama stratejisi gerçekte ideolojiyi belirlemektedir. Örgüt öncelikle kendisine, mensuplarını etkileyebilecek ve eylemlerine temel hazırlayacak bir strateji belirler. Belirlenen strateji doğrultusunda mensuplara eğitim verilir ve ideoloji bu eğitim sürecinde mensuplara öğretilir, ki örgütün organize bir yapı olması durumunda verilen eğitim öğretilmekle kalmaz, mensuplar bu eğitimi bir yaşam biçimi, hayat tarzı olarak benimserler. Mensup olması hedeflenen kişi ya da grupların aileleri, zaafları kullanılarak hareket edilmekte, grup içerisinde kişiyi eritme ya da zayıflatma yoluna gidilerek ona ideolojiyi benimseten yayınlar okutulmakta ve izletilmekte, karşı olunan yapıyı kötüleyen konuşmalar ve tartışmalar yapılmaktadır. Örgüt mensubu olması istenen kişi sosyo-psikolojik açıdan çökertilmekte ve dolayısıyla mevcut rejimi hedef alıcı bir pozisyona getirilerek örgüt içerisinde aktif bir pozisyonda görev almaları sağlanmaktadır. Psikolojik yaklaşımlar kullanılarak kişiler etkilenmekte ve kişiye bir karakter kazandırmaya yönelik bir tutum izlenmektedir. Yalnızca konuşarak ve etkileyerek değil, aynı zamanda uyuşturucunun yardımıyla da kişi örgüt içerisine çekilebilmektedir.

---

[51] Paust, Jordan, "An Introduction to and Commentary on Terrorism and the Law" , Connecticut Law Review, vol 19, no. 4, Summer 1987, s. 700.
[52] Schiff, David, "Managing terrorism in the British way" , Terrorism and International Law, edited by Rosalyn Higgins and Maurice Flory, Routledge, 1997, s.127-128.
[53] Guillaume, a.g.e, s. 301

İdeolojiye sahip olmayan örgütlerin faaliyetleri terörizm olarak değil, organize suç olarak algılanmalıdır[54]. Terörizm; uyuşturucu kaçakçılığı, çek-senet mafyası, soygun ve gasp yapan çetelerden ideolojiye sahip olma konusunda farklılık göstermektedir. Terör örgütü üyeleri ideolojiyi benimsedikleri ölçüde örgüt, aktif ve etkin olabilmektedir. Tüm örgütlerin ortak bir ideolojilerinin olmadığı dikkati çekmekte, farklı ideolojiler benimseseler bile devlet rejimini yıkma ve/veya benzeri bir siyasal amaç benimsediklerinden ortak bir noktada buluşmaktadırlar.

Terör örgütlerinin ideolojileri bakımından farklılıklar gösterdikleri belirtilmişti. Literatürde örgütler ideolojik açıdan dört farklı şekilde incelenmektedir.[55]

İlk grup olarak Marksist – Leninist ideolojiye sahip örgütlerdir; bu tür örgütler devlet rejimini yıkarak yerine Marksist –Leninist bir yapıyı kurmayı amaçlamışlar ve kendi içlerinde farklar nedeniyle iki parçaya bölünmüşlerdir. Bir grup, demokratik yollarla, seçimle iktidara gelerek Marksist –Leninist yaklaşımı devlet düzeni olarak kurmak isterken, diğer grup devrim hareketiyle ve silahlı çatışmalar aracılığıyla Marksist – Leninist bir politik sistemi tesis etmek istemektedir. Bu tür örgütlere verilebilecek en önemli örnek 1968 yılında, dünya üzerinde Marksist yapının oturmasını sağlamak, Batı kapitalizmini yok etmek, Federal Almanya ile ABD ilişkisini terörizm yardımıyla bozmak amacıyla oluşturulmuş, iyi eğitim görmüş mensuplardan oluşan Kızıl Alman Ordusu (RAF)'dır[56]. Örgütün, Kızıl Zora, Baader Meinhoff ve 2 Haziran Hareketi isimlerinde kolları bulunmakta, özellikle 2 Haziran Hareketi, ırkçı saldırılarıyla kendinden söz ettirmekteydi. Marksist – Leninist örgütlerde, merkez komitesi, yürütme komitesi, sekretarya, bölge örgütleri, il ya da ilçe örgütleri ve hücreler yapılanmayı oluşturmaktadır. Ülkemizde bu tür örgütlere DHKP/C –MLKP-TİKB gibi örgütler örnek olarak verilebilir.

Etnik kökene bağlı kalan bir ideoloji ikinci grubu oluşturmaktadır. Etnik kökenin yanı sıra bölücü bir özelliği olan bu tür örgütler, devlet içerisinde bağımsız ya da yarı bağımsız bir devlet kurma amacı gütmüşlerdir. Etnik kökenli örgütlerin yapılanması bölge sorumluları, il ya da ilçe sorumluları ve komitelerden oluşmaktadır.

Faşist, aşırı milliyetçi ideoloji üçüncü grubu oluştururken, bu örgütler tek bir liderin varlığına inanarak kültür, ekonomi ve siyaset gibi alanlarda yeni bir düzenlemeyi amaçlayarak merkezi bir yapıyı savunmaktadırlar. Irklarına son derece bağlı olan bu tür örgütler, vatandaşlığı pek de göz önünde bulundurmaksızın, yalnızca ırk birliğine inanırlar. Irkçı örgütlerin yapılanması üst yönetim, bölge sorumluları il ya da ilçe sorumluları ve başkanlıklardan oluşmaktadır.

Son grup olarak ise dini kendisine ideolojik temel olarak alan terör örgütleri oluşturmaktadır. Bu tür ideolojilere sahip örgütler devlet yapısını kendi ideolojilerine göre şekillendirmekte ancak bu

[54] Çağlar, Ali, 'Terör ve Örgütlenme. Amme İdaresi Dergisi', *30* (3).1997,s.123
[55] Çağlar, Ali, a.g.e , s.124-125
[56] Demirel, Emin. 'Dünyada Terör' (3. Baskı). İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.2000.s.115

ideolojinin temelini dine dayandırmaktadırlar. Aşırı milliyetçiler nasıl tamamen ırk temeline dayanılmasını öngörüyorlarsa, dini ideolojiye sahip örgütler de ırktan çok dini birliğe önem vermektedirler. Bu tür örgütlerin lideri genellikle şeyhtir. Yapılanma ise şura, komiteler, bölge sorumluları, medreseler ve dergâhlardan oluşmaktadır.

İdeolojik yaklaşımların yapılanmasına bakıldığında göze çarpan en önemli nokta tüm ideolojilerin bölge/il/ilçe sorumlularının oluşu, komiteler oluşturdukları, propaganda ve eğitime önem verdikleridir. Din eksenli örgütlerde komite ve eğitim merkezlerinin isimleri diğerlerinden farklı görünse de içerik ve şekil bakımından aynıdır.

1.4.2 Örgüt

Terörizmin tanımı yapılırken sıkça kullanılan, terörist yapıyı ortaya koymaya yarayan "örgütlü yapı", Türkiye Cumhuriyeti Terörle Mücadele Kanunu'na göre iki veya daha fazla kimsenin aynı amaç etrafında birleşmesiyle meydana gelir[57]. Bu tanım birçok açıdan ele alınabilir; herhangi bir hedef doğrultusunda bir araya gelmiş kişiler de bu tanıma bakılarak terörist olarak nitelendirilebilir, ancak tanımın, terörizmin tüm unsurlarını taşıyan kitle ya da kişiler için geçerli olduğu açıktır ve terörist örgütlerde bir yasa dışı olma söz konusudur. Türk Ceza Kanunu'na göre silahlı topluluk, örgüt ve çetelerin bir amaç uğruna birleşmeleri terörizmin bir kanıtıdır. Devlet yapılarında da olduğu gibi, örgütlerde hiyerarşik bir yapı dikkati çekmektedir. Bu yapı içerisinde bir örgüt lideri, üst düzey sorumlular, orta düzey sorumlular, birim sorumluları gibi bir oluşum vardır. Hiyerarşik yapıda kayıplar olduğu takdirde hiçbir düzen ya da karara bağlı kalınmaksızın kaybın yeri doldurulmakta, bu sayede sürekli değişim yaşanmakta ve örgüt içerisinde kimin hangi görevde olduğu, yerine kimin getirildiği gibi noktalar kolayca aydınlanamamaktadır. Bu yapı içerisinde birimler birbirlerinden habersiz bir şekilde hareket etmekte, bir birimin emniyet güçleri tarafından ele geçirilmesi durumunda diğer bir birim hakkında bilgi verilmemesi durumu sağlama alınmaktadır. Birimlerin detaylı bilgileri ancak birim yöneticilerinde gizli tutularak diğer yöneticilere de bu konuda bilgi verilmemektedir. Bu tür bir yapılanma 'hücre tipi yapılanma' olarak literatürde yer almaktadır. Şehirlerde yer alan hücreler propaganda, eylem, mensup kazandırma, ekonomik kaynak sağlama, sahte kimlik temin etme gibi konularla ilgilenirken, kırsal kesimde oluşturulan hücreler savaşçı hücreler olarak adlandırılarak direk olarak aktif eylemlerde bulunmaktadırlar[58]. Şehirde yapılanan hücreler hiyerarşik yapının bir örneği olarak karşımıza çıkarken, kırsal kesimde yapılanan savaşçı hücreler, ordunun yapılanma düzenine göre şekillendirilmiştir.

Örgüt içerisinde yer alan teröristler aktif olarak eylemlere katılanlar ve yönetimde olanlar olarak ikiye ayrılmaktadır. Aktif olarak eylemlere katılanlar militan olarak adlandırılır; örgütün faal kanadını oluşturarak silahlandırılır, örgütün ideolojisini benimser ve eylemlerine başlarlar. Türkiye Cumhuriyeti bünyesinde Terörle Mücadele alanında görev yapan kişiler ile yapılan görüşmeler sonucunda, yönetici ve

[57] Akmaral, Kemal, 'Anti-Teröristin El Kitabı' (1. Baskı). İstanbul, Bilge Karınca,2004,s.60
[58] Çağlar, a.g.e, s.128

eğitici konumunda olanlar terör örgütü mensuplarının drijan olarak adlandırılarak örgütün stratejisini belirledikleri, kararları uygulattıkları, yapılandırmada rol oynadıkları ve yeni ele alınan kişilerin drije edilmelerini, yani yönlendirilme, eğitilme ve bilgilendirilmelerini sağladıkları anlaşılmıştır.

Dolayısıyla bu safhalardan geçen kişiler örgütün ideolojisini benimseyip, bu doğrultuda örgüt amaç ve gayelerine yönelik her türlü eyleme girebilecek bir yapıya sahip olmaktadırlar. Drijanlar da birimler içinde kimlerin bulunduğunu tam olarak bilmemektedirler, yalnızca kendilerinin sorumlu oldukları hücreler konusunda bilgiye sahiptirler. Drijanların yanı sıra militan ile aynı anlamda kullanılabilen gerilla kelimesi de terörizm literatüründe çoklukla kullanılmakta, kent gerillası ve kır gerillası olarak iki bölümde incelenmektedir [59].

Örgüt yönetiminin güvende olması amacıyla üst yönetim kadrosu faaliyet gösterilen ülke dışında herhangi bir ülkede bulunmaktadır. Üst yönetim kadrosunun güvenliği, örgütün güvenliği ile paraleldir. Bu nedenle çok sayıda olmayan üst yönetim kadrosu aktif olmazlar, yalnızca yönetim ve eğitim alanında faaliyet gösterirler. Tüm bu güvenlik sağlayıcı önlemlere rağmen örgüt mensuplarının bireysel kararlarına bağlı olmakla birlikte, aktif eylemlere de katılabilmektedirler. Çağlar, terörist grupların hiyerarşik yapısını şu şekilde ortaya koymuştur:

- Lider kadro,
- Aktif (militan) kadro,
- Aktif destekleyiciler,
- Pasif destekleyiciler.

Lider kadro, belirtildiği gibi yönetim, strateji ve eğitimden sorumlu bir kadro olarak çoğunlukla aktif eylemlere katılmamaktadırlar ve güvenlikleri üst düzeyde sağlanmaktadır. Aktif kadro, örgütün faaliyetlerini bizzat gerçekleştiren kişiler olup, özel eğitimler sonucunda aktif görevlere verilmektedirler. Örgüt içerisinde birlik oluşturulması esastır ve amaçları doğrultusunda militan kadroyu engelleyebilecek hiçbir şey yoktur. İdeolojinin sağlam bir şekilde örgüt içerisinde oturtulması ve örgüt mensuplarının bu ideolojiyi benimsemesi, aktif kadronun daha etkin ve kararlı bir şekilde eylemlerde bulunmasını sağlar. Aktif kadronun ardından gelen aktif destekleyiciler bizzat eylemlerde bulunmaktan çok, aktif kadronun işini kolaylaştırmak anlamında haber toplama, araştırma, propaganda yapma gibi görevler üstlenmektedir. Son grup olan pasif destekleyiciler ise örgütle direk bağları bulunmayan ancak potansiyel aktif destekleyici özelliği taşıyan ve örgütün eylemlerini dışarıdan destekleyen sempatizan kişilerden oluşmaktadır.

1.4.3 Eylem: Terörün tanımı yapılırken şiddetin olmazsa olmaz olduğu belirtilmişti. Terörist, mevcut yapıya karşı gelerek, hedef kitlesi konusunda ayrım yapmaksızın öldürücü silahlarla şiddet

[59] Çağlar, a.g.e, s.127

uygulamakta ve halktan ya da mevcut yapıdan bir pes etme adımı beklemektedir. Şiddetin en önemli aracı silahlanma ve saldırılardır. Organize bir saldırı planlanmasa dahi Molotof kokteyli, bombalı paketler ve araçlar, suikast, adam kaçırma, canlı bomba gibi yollara başvurularak şiddet uygulanmakta ve hedef kitleye kalıcı hasar verilmesi planlanmaktadır. Bu eylemler esnasında hem devletin kamu ve kuruluşları, hem özel sektör, hem de halkın özel konumları hedef alınarak toplu olarak bir zaafiyet ve güvenlik eksikliğini ortaya çıkarmaya çalışmaktadırlar. Önemli olan, devletin güvenlik güçlerinin ve devlet yönetiminin zaafiyet içerisinde bulunduğunun halka yansıtılması ve halkın bu birimlere karşı olan güveninin sarsılmasıdır.

Şiddet yalnızca silah aracılığıyla ve zarar vererek uygulanmamakta, söz, hareket, davranış ile de şiddet uygulanabilmektedir. Bu tür psikolojik şiddet uygulandığında, uygulanan kişi ya da gruplarda psikolojik bozukluklar meydana gelerek, amaçlanan hedefe doğru ilerlenebilmektedir.

1.5 Terörizmin Türleri

Terörizmin ilgili kişilerce üç boyutlu olarak ele alındığı görülmüştür; ilk boyutta terörizmin devlet tarafından desteklenmesi, ikinci olarak devlet yönetiminden memnun olmayarak, hükümetlerini devirmek ya da bağımsızlık elde etmek amacıyla terörizme başvurulması, son olarak ise İslamcı grupların uyguladıkları terörist faaliyetler incelenmiştir.[60]

Devlete karşı yapılan terörizm, devlet yönetimini düşürmek ya da bağımsızlık elde etmek amacıyla yapılan bir terörizm biçimidir. Türkiye'de faaliyetlerini özellikle 1980'li yıllardan bu yana sürdüren PKK (KONGRE-GEL) örgütü, devlete karşı kanlı eylemlerde bulunmuş, yerleşmiş oldukları bölgede bağımsız bir devlet kurma amacı gütmüştür. Örgüt faaliyetlerini halen sürdürmektedir. PKK olarak anıldığı sırada Avrupa Birliği'nin terörist örgütler listesine girememişken, adını değiştirerek KADEK adını aldığında, eski adıyla terörist örgütler listesine eklenmiştir. Aynı durum, adının Kongra Gel olarak değiştirilmesi sırasında da yaşandığından Kongra Gel terör örgütü örneği, ikinci olarak belirtilecek devlet destekli terörizm kapsamı içerisinde de yer alabilmektedir.

Kuzey İrlanda'da hâkim olan İrlanda Cumhuriyetçi Ordusu (IRA) da bağımsızlık adına eylemlerini sürdüren örgütlerden biridir. 1920'li yıllardan bu yana faal olarak eylemlerini sürdüren bu örgüt milliyetçi bir tabana sahiptir. Çoğunluğu Protestan olan Serbest İrlanda ile çoğunluğu Katolik olan Kuzey İrlanda'nın birleşmesine Serbest İrlanda karşı çıkmakta ve bu bölge IRA'nın aktif eylemlerine sahne olmaktadır. 1960'lı yıllarda Katoliklerin haklarına sahip çıkma amacıyla terörist saldırılara başlamaları sonucunda 1969 yılında IRA, bölgede bağımsız bir devlet kurma amacı gütmüştür.

[60] Deutsch, J. 'Terörizmi Yeniden Düşünmek',Strateji 96/4,1996,.s133-135

Kuzey İrlanda'da terör örgütünün Libya tarafından desteklendiği sorumlu bakanı tarafından ortaya konulmuştur[61]. Bu durum devlete karşı yapılan terör ve devlet destekli terörün aynı zaman ve mekânda yaşanabildiğinin bir kanıtı olarak göze çarpmaktadır. Bakanın yapmış olduğu açıklamayı müteakiben Libya ekonomik ve mühimmat yardımı kesmiş olsa dahi, zaman içerisinde IRA' ya destek vermeye devam etmiştir.

Devlete karşı, bağımsızlık adına oluşturulan terör örgütlerine bir örnek de İngiltere'de bulunmaktadır. 1979 yılında kurulan Meibion Glyndwr, Galler'in bağımsızlığı için eylemler hayata geçirmiş, IRA kadar büyük bir örgüt olarak literatürde yer almamış olsa da 1992 yılında ses getirici bombalama eylemleri gerçekleştirmiştir[62].

İtalya devletine karşı kurulan bir örgüt de Kızıl Tugaylar (Red Brigades) adı ile 1970 yılında kurulmuştur. İtalya hükümetini devrim yaparak yıkma amacı güden bu örgütün mensupları Filistin'de eğitim görmüş, İtalya'da kanlı saldırılarda bulunmuşlardır. Devrimci Hücreler (RZ) adındaki örgüt 1973 yılında kurulmuştur. Hücre yapısını benimseyerek faaliyetlerde bulunan Devrimci Hücreler, RAF, IRA, İrlanda Milli Kurtuluş Ordusu (INLA) ve Filistin örgütleriyle ilişki içinde bulunduğunu gizlememiş, eğitimli militanlarıyla, kapitalist sınıfın güven içerisinde yaşamaması amacıyla eylemlerine devam edeceklerini beyan etmişlerdir. Korsika Milli Bağımsızlık Cephesi (FLNC) de Korsika'nın bağımsızlığı için savaşan bir diğer örgüttür. 1970'li yıllardan bu yana Korsika'nın bağımsızlığı için mücadele eden FLNC özellikle devlete başkaldırının bir kanıtı olması amacıyla devlet dairelerine karşı saldırılar düzenlemiştir. Terör örgütlerinin, çok kişiyi öldürmektense çok kişinin eylemlere şahit olmasını sağlama hedefine uygun olarak, FLNC de eylemlerinde can kaybı olmamasına önem vermiştir. Fransa devletine göre Fransız mafyasıyla sıkı işbirliği içerisinde olan FLNC'nin ekonomik gereksinimlerini mafyanın sağladığı ileri sürülmüştür[63]

Bağımsızlığı için örgütlenerek terörist eylemlerde bulunan bir diğer örgüt de İspanya'da Bask bölgesinin bağımsızlığı için savaşan Bask Ayrımcı Harekatı (ETA)'dır. 1959 yılında kurulan ETA silahlı eylemlerde bulunmuş ve kendi içinde kanatlara bölünerek ETA-Askeri Kanat (ETA-M) ve ETA-Politik ve Askeri Kanat (ETA-PM) isimlerini almıştır. Örgütün en etkin şekilde kan döken kanadı ETA-Askeri Kanat'tır. ETA, Marksist-Leninist ideolojiyi benimseyerek devlete karşı bağımsızlığı için savaşmasına rağmen, mensuplar ideolojileri için Marksist-Leninist adını kullanmaktan çok Bask milliyetçiliği demeyi tercih etmektedirler. İspanya'nın demokratik rejimi benimsemesinin ardından ETA'nın eylemleri daha da hareketlenmiştir. 1979 yılında Bask Bölgesine özerklik verilmiş ancak bu durum ETA için tam bağımsızlık önünde bir engel olarak algılanmıştır[64].

[61] Demirel Emin,a.g.e,s,103
[62] Demirel Emin,a.g.e,s,111
[63] Demirel, Emin,a.g.e,s133
[64] Demirel, Emin,a.g.e,s136

1987 yılına kadar Güney Amerika ve Sovyetler Birliği'nden destek alan ETA, Fransa ve İspanya emniyet güçlerinin ortak çalışması sonucunda zayıflatılmıştır. Günümüzde ETA, özerklikten çok, bağımsız bir bölge olarak kabul edilmek amacıyla İspanya devletinden olanaklarının iyileştirilmesi, ETA tutuklularının serbest bırakılması gibi isteklerde bulunmaktadır.

Devlet destekli terörizm, terörizm içerisinde en tehlikeli kategori olarak algılanmaktadır[65]. Terörizm konusunda büyük yaralar almış olması nedeniyle Amerika Birleşik Devletleri, Küba, Irak, İran, Sudan, Suriye ve Libya'yı terörizmi destekleyen devletler olarak açıklamıştır. Devlete karşı yapılan terörizm içerisinde belirtildiği gibi özellikle IRA ve FLNC'ye Orta Doğu'dan ekonomik yardım ve silah yardımı gelmiştir.[66] İran'ın terörizmi ne derecede desteklediğini tartışılmış, İran'ın, muhalif İranlılara yapılan suikastlere karıştığı ortaya koyulmuş ve yalnızca ABD'nin çabalarıyla İran'ın durdurulamayacağını, diğer ülkelerin de buna destek vermesi gerektiği vurgulanmıştır.

Devlete karşı ve devlet destekli terörizmin yanı sıra, tek bir devleti hedef almakla birlikte çoğunlukla kendine düşman ilan ettiği ülkeler grubuna karşı da eylemlerde bulunan Radikal İslami grupların yaptıkları terör eylemlerinden de söz etmek olanaklıdır. İslami örgütler daha çok Orta Doğu'da faaliyet göstermektedirler.

Hamas ve Filistin İslami Cihad Örgütü'nün amacı İsrail'in yıkılması ve Filistin İslam Devleti'nin kurulması olmuştur. Aşırı İslami hareketler sonucunda İslami terörizm ortaya çıkmıştır. 11 Eylül 2001 tarihinde ABD İkiz Kuleleri'ne ve Pentagon'a yapılan saldırılar, İslamcı terörün sınırları aşmaya başladığının bir göstergesi olmuştur. İkiz Kulelerin ardından Madrid'deki bombalama ile İslamcı terörün ABD'nin ardından Avrupa'ya da girmiş olduğu fark edilmiştir. Avrupa içerisinde terörist eylemlere sahne olabilecek yerler tespit edilmeye çalışılırken, bu kez de İstanbul'da Sinagog, İngiliz Konsolosluğu ve bir bankaya yapılan saldırılarla İslamcı terör örgütleri isimlerini duyurmaya devam etmişlerdir. Bazı batılı yazarların İslamı bir terör dini olarak lanse etmesi önyargılı bir yaklaşımdır. Temelleri de Emperyalist politikaların bir ürünü olan Oryantalizmdir. Terör dini Saiklerle yapılabilir ancak bu sadece İslam dinine has bir durum değildir.

İnternet yaygınlaştıkça dünya bireyler için daha da küçülmüştür. Bu durum terörist örgütlerin işine büyük ölçüde yaramış, örgütler propagandalarını internet üzerinden sınırlandırılmadan yapmışlardır. İnternet üzerinden yayınlarının devlet kuralları ve yasaları gereği kesintiye uğradığı zamanlarda ise internet servis sağlayıcının değiştirilmesi ve yayının yapıldığı ülkede farklılık yapılması sonucunda propaganda devam edebilmiştir. Bazı örgütler eylemlerini internet üzerinden yayınlayarak, eylem yapılan kurum, kuruluş ya da kişinin düşmanlarını kendi taraflarına çekmeyi amaçlamışlar.

[65] Deutsch, a.g.y.s.133
[66] Deutsch, a.g.y.s.134

Radikal İslamcı El Kaide örgütünün misyonerlere karşı düşmanca mesajlar verdiği, bu mesajları ise kodlamalarla, gizli bir şekilde ilettiği ortaya çıkmıştır. Örgüt, militanlarına iletmesi gereken kod, parola ve mesajları internet ortamından yayınlayarak hem kesintisiz iletişimi sağlamış, hem de verilen mesajların güvenliğinden emin olmuştur. Örgütler tüm dünyanın rahatça ulaşabileceği internet sitelerinde gizli bilgileri topluluklarla paylaşmakta ve bunu büyük bir ustalıkla yapmaktadırlar. Bilgiler, internet sitelerinde yaygın fakat üstü kapalı bir şekilde verilmektedir. Bu çelişki de örgütün görevini ne büyük sorumluluk duygusu ve bilinciyle gerçekleştirdiğinin bir göstergesidir.

Nükleer terör denildiğinde ilk akla gelen yer Ortadoğu olmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri, Irak, Suriye ve İran'ı terörist ilan etmiş ve ambargo altına almıştır ancak bu ülkelere özellikle Fransa, Almanya ve İngiltere gibi Avrupa ülkelerinden kimyasal, biyolojik ve nükleer alanlarda bilgi, teknoloji ve malzeme yardımı yapıldığı da açıktır. İnsanları tehdit eden terör biçimlerinin en önemlisi ve en fazla zarar verici olanı olarak nükleer terörizm belirtilebilir. Terörizm, dehşet ve korku yaymak, kendi savunduğu fikrin propagandasını yapmak, yıldırma ve sindirme amacında olduğundan teröristlerin nükleer tehdidinin fazla büyütüldüğü, bu tehdidin aslında çok da ciddiye alınmaması gerektiği düşünülmektedir.

Terörist grupların tamamı aynı şekilde hareket etmez ve aynı tarzda saldırılarda bulunmazlar ancak tüm terörist gruplar "devrim" ve "kurtuluş" yolunda engel teşkil eden ne var ise onun feda edilmesi tüm örgütlerin ortak noktalarıdır. Nükleer silahların kullanımında bazı engeller de bulunmaktadır. Bu engellerden en önemlisi silahların sıkı bir devlet kontrolü altında tutulması, güvenlik güçlerinin sorumluluklarında olması ve kullanımları aşamasında bazı özel güvenlik şifrelerine ihtiyaç duyulmasıdır. Ancak terörist örgütler bu engeller karşısında farklı tepkiler vermekte, nükleer silahlara sahip olmaktansa parçalara sahip olarak, silahlarını kendileri yapma yoluna gitmekte, nükleer silah sanayinden eksiklerini tamamlamaya çalışmaktadırlar[67].

Terörizm, zayıfın kullandığı bir silah olarak görüldüğü takdirde, nükleer silahların da bu oyunun bir parçası olması çok doğaldır; nükleer silahlar kitleleri imha etmek için son derece uygun bir araç olarak kabul edilmektedir. Terörizmin yalnızca kitle imha amacını değil, aynı zamanda korku verme, tedirginlik yaratma gibi amaçlarını da önlemek için yapılan uluslararası antlaşmalar herhangi bir yarar sağlamamış, örgütlerin faaliyetleri devam etmiştir.

[67] Wilkinson, P. 'Terrorism And The Liberal State' (2nd ed.). Hong Kong: The Macmillan Press Ltd.1979 s203-204

1.6 Terörün Sebepleri

Terörün sebeplerini tek bir başlık halinde açıklamak mümkün değildir, konunun anlaşılması açısından sebeplere maddeler halinde değinilecektir.

1.6.1 Sosyal Sebepler

Bilindiği gibi toplumun çekirdeği, temel taşı ailedir. Bireyi topluma ailesi kazandırır. Davranışın referans çerçevesini oluşturan aile hiçbir toplumda vazgeçilmeyen ve korunmak zorunda olan toplumsal bir kurumdur.[68] Daha sonra arkadaş çevresi ve okulu ferdin karakterini ve psikolojik yapısını etkilemeye ve şekillendirmeye başlar. Terör örgütü üyeleri de toplumun bir ferdidir. Dolayısıyla yukarıda bahsedilen unsurlar onun hayata tümüyle kötümser bakan, kinle dolu ve psikolojik dengesi bozuk olan bir insan olmasına katkıda bulunur.[69]

Bir insan tek başına terörist olamaz. Mutlaka bir grubun veya örgütün içinde bulunması gerekir. Belirli bir siyasi ve psikolojik eğitimden geçirilmelidir. Burada çevre faktörü ön plana çıkar. Bireyin siyasi düşüncesinin oluşmasında çevrenin çok büyük bir etkisi vardır. Eğer toplumun içinde de siyasi, dinsel, etnik ve kültürel hizipleşmeler varsa terörün oluşması kaçınılmazdır. Kişiler bir grubun siyasi ideolojisini kabullenir ve bu ideolojiye göre yetiştirilir. Çoğu terörist saldırılar, şimdiki seküler gruplar ya da bireylerden çok, etnik ya da dini ilhamlı gruplar tarafından yapılıyor. Bu çatışmalar etnik, dini ve kültürel grupların kimlikleriyle bağlantılı çatışmalar olarak görülmektedir.[70]

1.6.2 Ekonomik Sebepler

Ağır ekonomik koşullar altında yetişen bir insan, bu durumu istismar edilerek çok rahat kullanılabilir. Terör örgütleri de bu durumda olan insanlardan en iyi şekilde yararlanmaya çalışırlar. Özellikle genç yaştaki kişiler çeşitli vaatler verilerek terör örgütünün tuzağına düşürülmektedir. Ekonomik sıkıntılardan dolayı eğitim almamış cahil insanlar da istismar edilmeye çok müsaittirler. Bu şekilde kendine ve topluma yabancılaşan bu insanlar, ilk öğrendikleri ideolojiye kendilerini adapte etmeye çalışırlar. Zorluklarla büyümüş, her türlü sıkıntıyı çekmiş, hayattan hiçbir beklentisi kalmamış insanların, intikam hissiyle topluma savaş açması kaçınılmazdır.[71]

---

[68] Yalvaç, Mehmet, 'Aile Sosyolojisi - İlkel toplumdan Modern Topluma Aile', Malatya, 2000, s.1.
[69] Denker, M.Sami, 'Uluslar arası Terör, Türkiye ve PKK', Bogaziçi Yayınları, İstanbul, 1997, s.11
[70] Volkan, Vamık, **'**Kanbağı Etnik Gururdan Etnik Teröre' ,Bağlam Yay., İstanbul, 1999, s.26
[71] Denker, M.Sami, a.g.e., s.10-11.

1.6.3 Siyasal Sebepler

Öncelikle belirtilmelidir ki, terörizmin oluşması için mutlaka bir ideolojinin olması gerekir.[72] Terör örgütlerinin ideolojileri hem teröristleri örgüte daha da yakınlaştırır, hem de motivasyonlarını sağlar. Siyasal unsurlar terör örgütleri için en temel öğelerdir. Terör örgütleri eylemlerini siyasal amaçları doğrultusunda gerçekleştirirler. Eğer bir ülke iyi yönetilmiyorsa, iktidar iyi kullanılmıyor veya otorite boşluğu varsa, bu ülkede terörün olması kaçınılmazdır.[73] Çünkü terör siyasetle beslenir. Kendi ideolojisini ön plana çıkarmak için karşı ideolojinin zayıf yönlerini arar. Güçlü devletler, kendilerine rakip olabilecek, jeopolitik öneme sahip ülkeleri zayıflatmak amacıyla çeşitli stratejiler geliştirirler. Bu stratejilerden yaygın olanı da terör örgütlerini kullanmalarıdır.

1.6.4 Psikolojik Sebepler

Terörizmle başa çıkabilmek için öncelikle insanların neden terör örgütlerine katıldıklarının cevabını bulmak gerekir. Bu cevabı ararken bu insanların duygu ve düşüncelerini, nasıl bir kişilik yapısına sahip olduklarını tespit etmek önem arz etmektedir.[74] Bu durum insan psikolojisiyle direkt olarak ilişkilidir. Saldırganlık eğilimi olan insanları terör örgütlerine çekmek ve onları eylemlerde kullanmak son derece basit bir iştir. Çünkü ruhsal bozukluğu olan bu insanlar, kendi egolarını tatmin etmek için terörü kullanırlar. Yani insanın bir ideolojiye hizmet etmek uğruna terörü bir araç olarak kullanması, onun psikolojik durumu ile ilgilidir.[75] Harvard Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden adli psikiyatrist Dr. Harold J.Bursztajn, insanı yıkıcı ve vahşete tutkun hale getiren özelliğin bireysel psikolojiden ziyade terör örgütlerinin yapı ve isleyişlerinde aranması gerektiğinde ısrar eder. Bursztajn, terör gruplarının otoriteryen bir liderliğe ve hiyerarşik bir yapıya sahip olduğunu; bu yapı içine katılan herkesin bir biçimde duygu, düşünce ve davranışlarında benzerlik ve uygunluk göstermeye zorlandıklarını söylüyor. Ona göre, "terörist denilen kimseler de başlangıçta sıradan öfke dolu insanlar; onları vahşetin askerleri haline getiren şeyse ortak kültleri. Bu kült sayesinde kendi amaçlarına, liderlerine ve kendilerine tapınılacak düzeyde anlam atfediyorlar; dünyevi hazlardan vazgeçiyor, hakikatin istisnai bir bilgisine eriştikleri inancına kapılıyorlar. Hatta aralarından bazıları, eylemlerinin sonucunda cennete gideceklerine inanacak kadar telkine yatkın ve manipülasyona açık hale gelebiliyorlar. Böyle bir zihinsel isleyiş başlayınca onlar için haz kaynağı, küçümsedikleri ve hiç yerine koydukları diğer insanları aşağılama ve acıya tabi tutmak oluyor. İnançlarını paylaşmayan herkese karşı tahammülsüz hale geliyorlar".[76]

Terörist eylemlere katılan ve sürdüren bir bireysel psikolojide, yeteri kadar öfke ve adanmayı sağlayacak bir koşullar yumağıyla birlikte şu üç özellikten birinin mutlaka bulunması gerekir. Bunlardan

[72] Zafer, Hamide, 'Sosyolojik Boyutuyla Terörizm, Beta Basım Yayın', İstanbul, 1999, s.15
[73] Denker, M.Sami, a.g.e., s.12.
[74] Kongar, Emre, 'Küresel Terör ve Türkiye', Remzi Kitabevi, İstanbul, 2001, s.75.
[75] Denker, M.Sami, a.g.e., s.13.
[76] Göka, Erol, 'Siyasi Vahset Gruplarının ve İntihar Eylemcisinin Psikolojisi', 9. Ulusal Sosyal Psikiyatri Kongresi, 'Küresellesme ve Psikiyatri', Malatya, 11-14 Haziran 2002, s.204

birincisi, belli düzeyde tehlikeye atılma ve risk alma potansiyeline, ikincisi ise yine başkalarını düşünmeme, acımasızlık ve vicdansızlık düzeyine sahip olmaktır. Ölümü ve öldürmeyi böylesine basit bir şey haline getiren üçüncü özellik ise, kendisinin bir biçimde böyle bir eylemi yapmaya layık olduğu fikridir. Tüm bu özellikler, kolayca "gözü peklik, korkusuzluk, yiğitlik, fedakârlık" olarak ideolojik dile çevrilmesi mümkün olan nitelikler taşır.[77]

Bir terör örgütünün içine çekilmek istenen bireyi, öncelikle kendi kişiliğinin değersiz olduğuna ve hizmet edeceği ideolojinin büyüklüğüne inandırmak gerekir. Daha sonra düşmanı tanıması sağlanır. Bu düşmanı yok ettiği takdirde bütün kötülüklerin yok olacağı düşüncesi hâkim kılınmaktadır. Son olarak, yapacağı eylemlerle bir kahraman olacağı ve insanların gözünde yükseleceği fikri benimsetildiğinde, artık bu bireyin terörist olmasının önünde hiçbir engel kalmayacaktır.[78]

1.7 Terörün Amaçları

Genellikle bütün terör örgütlerinin öncelikli amaçları propaganda yaparak davalarının varlığını ortaya çıkarmaktır. Nihai amacı ise terör eylemlerini kitle hareketine dönüştürerek, devlete karşı bir isyan oluşturmaktır.[79]

1.7.1 Sosyo-Kültürel Amaçları

Toplumlarda farklı kültürel altyapı ve dünya görüşüne sahip grupların karşı karşıya getirilmek suretiyle çatıştırılmaya çalışılmaları, dolayısıyla toplumun birlik ve bütünlüğünü, düzenini bozma terörün dikkati çeken amaçları arasındadır.[80] Etnik yapının istismarı, zaman içinde teröre kaynak teşkil etmektedir. Yapay veya doğal, oluşan etnik yapı teröre kaynak teşkil ettiğinde bu unsura karşı, toplumda zamanla oluşmaya başlayan tepkiler, yavaş yavaş dışa vurulmaktadır. Terör eylemleri sonucu açığa çıkan toplumsal duyarlılık, toplumun, terörün kaynağını teşkil eden unsura karşı ayrım gözetmeksizin, bilinçsiz bir şekilde tepki duyması sonucunu doğurmaktadır.

Böylece muhtemel bir iç çatışmanın ilk sinyalleri de verilmeye başlanmış olmaktadır. Terör örgütleri kamuoyunu etkilemek için propaganda faaliyetlerine çok önem verirler. Bu faaliyetlerde kitle iletişim araçları etkin olarak kullanılmaya çalışılır. Örgütsel işlevlerini gündeme getirip halkın duygularını istismar etme amacını güderler. Örneğin; bazı terör örgütü mensuplarının öldürülen teröristlerin cenazelerine sahip çıkması, onları bir kahramanmış gibi göstermeleri en sık başvurulan istismar yöntemlerindendir.

---

[77] Göka, Erol, a.g.m., s.204-205
[78] Kongar, Emre, a.g.e., s.75-76.
[79] Zafer, Hamide, a.g.e., s.96
[80] İlhan, Suat, 'Terör Neden Türkiye?', Nu-do Yayınevi, Ankara, 2001, s.23.

1.7.2 Ekonomik Amaçları

Özellikle ekonomik olarak zayıf olan ülkeler için terör çok büyük bir tehlikedir. Ülkenin kalkınabilmesi için planlanan faaliyetlere harcanması gereken paraların terörle mücadele için kullanılması ekonomiye büyük zararlar vermektedir. Terör örgütlerinin saldırı stratejileri arasında ekonomik hedeflerin bulunması, dolayısıyla ülkeyi zarara uğratması en önemli amaçlarındandır. Bu sayede, ekonomik olarak zayıflayan devlete halk büyük bir tepki gösterecek ve ülke kargaşa ortamına sürüklenecek, terör örgütü de bu ortamdan azami derecede istifade edecektir.

1.7.3 Siyasal Amaçları

Terörün esas amacı, hedef alınan rejimi, sistemi, şiddet yoluyla yıkarak, yerine kendi ideolojileri doğrultusunda yeni bir yönetim tesis etmek olarak belirtilebilir. Terör örgütlerinin eylemlerinin birinci aşamadaki temel amaçları, halkın gözünde siyasal iktidarı yıpratmak ve giderek, devletin manevi otoritesinin zayıflamasını sağlamaktır. Böylece devletin başındaki yöneticilerin yeteneksiz olduğu gösterilmeye çalışılacak, terör örgütünün alternatifi kamuoyuna sunulacaktır. Başka devletlere göre stratejik önemi olduğu değerlendirilen ülkeleri zayıflatmak amacıyla terörü bir araç olarak kullanan söz konusu devletler, bu ülkeleri terör ortamına çekmeye çalışmaktadırlar. Dolayısıyla terör, bir ülkenin diğer bir ülkeye zarar vermesi için bir "siyasi mücadele aracı"[81] olarak da kullanılmaktadır.

1.7.4 Psikolojik Amaçları

Terör örgütlerinin hedef gözetmeksizin şiddet eylemlerinde bulunması toplumun genel huzur ve refahını zedelemekte, bir korku ağı oluşturmaktadır. Böylece toplumun devlete olan güveni sarsılmaktadır. Amacı zaten devletin halkın önündeki otoritesini zayıflatmak olan terör örgütleri, korku, şiddet ve tedhiş yöntemlerini kullanarak halkı baskı altına almaktadır. Baskı altında olan toplumun gözünde devletin güvenilirliği giderek azalır. Sürekli terör baskısı altında ezilen halk, terör örgütlerine çeşitli tepkiler vermektedir. Bu tepkiler bazen çok sert olmakta, bazen de tepkisizliği doğurmaktadır.

Böyle bir ortamda ne yapacağını tam olarak kestiremeyen halk, çok farklı tepkiler verebildiğinden ülke bir kargaşaya doğru sürüklenebilmektedir. Terör örgütleri için yaptıkları eylemlerin cinsi veya çeşidi önemli değildir. Onlar için önemli olan unsur, hareketin sonucunda oluşan olaylar, karışıklıklar ve devlet ile halkın gösterdiği tepkidir. Bu durumda terör kendi davası doğrultusunda sesini duyurmuş olur. Unutulmamalıdır ki, terör eylemlerinde önemli olan husus, eylemlerin büyüklüğü değil, yarattığı veya yaratacağı etkinin büyüklüğüdür.

[81] Kaynak, Mahir, 'Sil Bastan, Devletler Oyununda Çıkarları Korumak', Timaş Yay., İstanbul, 2004, s.65

1.8 Tarihte İlk Terör Hareketleri ve Terörizmin Gelişimi

Terörizm 20. yüzyıla özgü, tarihsel anlamda yeni bir olgu olarak kabul edilmemelidir. İlk örneklerinin incelenmesi halinde M.S. 66–73 tarihleri arasında faaliyette bulunan "Sicarii" Örgütüne kadar uzanılabilecek olan bir terör tarihçesi yazmanın mümkün olduğu da bilinmektedir. Bağnaz bir Yahudi fraksiyonu olan ve bugünkü İsrail topraklarında faaliyet gösteren örgüt, Roma yönetimine karşı mücadele etmiş ve kurbanlarını esas olarak ılımlı Yahudiler arasından seçmiştir. Hububat depolarına ve su kanallarına saldırılar da düzenleyen örgüt üyelerinin, "sica" denilen bir silahı kullanmalarından ötürü kendilerine "Sicarii" adı verilmiştir. XI. yüzyıl, Hasan Sabbah'ın liderliğindeki "Haşhaşiler" adı verilen grubun eylemleriyle sarsılmıştır. Dinsel motivasyona sahip olan bu grubun üyeleri, haşhaş alışkanlıkları ve uyuşturucu alarak eylem yapmalarıyla ün salmışlardır. İsmailliye Mezhebi'nin bir kolu olan ve İran'da faaliyet gösteren bu grubun özellikle siyasette önemli kişilere suikastlar düzenleme stratejisini kullandıkları bilinmektedir. İngilizce ve Fransızcadaki "assasin" kelimesi de bu örgütün adından türemiş ve son derece disiplinli ve sistematik bir gruptan oluşan örgüt, bugünkü dinsel nitelikli terörist örgütlenmelere de ilkel bir model teşkil etmiştir.[82]

Modern dönemin terörizm literatürü ise 1793–1794 yılları arasında yaşanan Jakobenler dönemi ile yeni bir veçhe edinmiş ve "terör" kelimesi bu dönemle birlikte, siyasal amaçlı şiddeti tarif eden bir terim olarak Uluslararası terminolojiye girmiştir. Fransa'da terörün egemenliğinin ilan edildiği 5 Eylül gününden sonra yaklaşık 300 bin kişi tutuklanmış, 17 bin kişi idam edilmiştir.[83] XIX. yüzyıl süresince terörizm literatürü açısından en önemli grup ise Rusya'daki Narodnaya Volya hareketi olmuştur. Sosyal değişmeyi gerçekleştirebilmek adına aydınların köylüye ulaşması gerekliliğine inanan ve bu amaçla 1870'lerde köylere akın eden bu genç aydınlar grubu giderek daha da radikalleşmiştir. 1871'de II.Alexander'ın öldürülmesinin sorumluluğunu taşıyan örgüt üyeleri, bu olaydan sonra ülke dışına kaçmak zorunda kalmışlardır.

Siyasal amaçlı şiddetin tarihinin çok eski dönemlere kadar uzandığını kabul etsek, pek çoklarına göre terörizmin farklı bir olgu olarak ayırt edilebilmesi için, bir modern devlet arka planının bulunması gerekmektedir. Bunun nedeni ise ancak modern devlet oluşumunda ulusal güvenliğin ve sivil düzenin korunması yükümlülüğünün devlete verilmesidir. Modern devlet öncesi siyasal amaçlı mücadelelerin kavimler arası mücadeleler, taht kavgaları, feodal yapının yansımaları çerçevelerinde değerlendirilmesi ve doğal kabul edilmesi, bunun yanı sıra toplumsal güvenlik olgusunun, "insan hayatının değerli olduğu fikrinin" ve bunların korunmasında devletin sorumluluğunun bulunduğu düşüncesinin yerleşmemiş olması dolayısıyla, o dönemdeki siyasal şiddet hareketlerinin terörizmin bugünkü tanımlamaları ışığında açıklanamayacağı görülmektedir. Zira terörizmin, onu, adi suçlardan ve küçük çaplı savaş olarak adlandırılan çatışmalardan ayırt edilebilmesi, ancak her insanın siyasal ve sosyal birtakım hakları olduğunun, bunların devlet ve hukuk tarafından korunması gerekliliğinin kabul edilerek, siyasal

[82] Altuğ Yılmaz, 'Terörün Anatomisi', İstanbul, 1995, s.9
[83] Orgun Faruk , 'Küresel Terör', İstanbul, 2001, s.60-61

mücadelede kullanılabilecek araçların sınırlandırılması ve dolayısıyla "haklı savaş" doktrinlerinin geçerliliğini yitirmesi gibi birtakım çağdaş değerlerin benimsenmesi ile söz konusu olmuştur.

Bu şekilde modern devlet anlayışının getirdiği sınırlamaların dışında kalan siyasal mücadele biçimleri, bir anlamda "terörizm" olarak kabul edilmiş ve hem devlete hem de insanlığa karşı girişilen bir suç olarak nitelendirilmiştir. Ancak her şeye rağmen bu suçun siyasal nitelikli olması dolayısıyla nesnel bir içeriğe sokulamaması ve modern devlet anlayışının ayrılmaz bir parçası olan insan hakları olgusu ile zaman zaman çatışmaya düşmesi, "terörizmin" net olarak kavramsallaştırılmasına olanak vermemektedir. Bu nedenle terörizmin insan hakları bağlamında ele alınması, iki ucu keskin kılıç olarak algılanmalıdır. Bir tarafta terörizme maruz kalanların hakları, diğer yanda ise terörist olarak adlandırılan ve kimi zaman teröristler kadar sempatizanları, ilgili ya da ilgisiz masum kişileri de kapsayan karşı tarafın hakları. Bu hakların hangisinin daha öncelikli olarak ele alınacağının ise, bugünkü modern devlet anlayışında belirlenememiş olması dolayısıyla, terörizmin ve terörizmle mücadele amaçlı eylem ve felsefelerin toplumsal kurumlar üzerindeki etkilerini tarif etmek mümkün olamamaktadır. Bu nedenle modern devletin ortaya çıkışından bu yana devlet yöneticileri tarafından benimsenen genel eğilim, terörün bir felsefe ve eylem olarak nedenleri ya da etki ve sonuçlarını tanımlamaktansa, onun devletin ve egemen otoritenin varlığının sürdürülmesi için bir tehdit olarak değerlendirilmesi ve onunla silahlı mücadele yönteminin seçilmiş olmasıdır.[84]

Terörist grupların, siyasal amaçlarının genellikle var olan kurulu düzeni yıkmak ve değiştirmek yönünde şekillenmesine karşın devletlerin politikaları, yapılan eylemlerin düzene karşı değil, topluma karşı girişildiğinin vurgulanması ve teröristin hedeflediğinin aksine, eylemin amacının değil, kurbanının ön plana çıkarılmasıdır. Zira terörizm, iki farklı aşamada faaliyet göstermekte ve bir yandan kurulu düzene karşı bir siyasal felsefe olarak gelişirken, diğer yandan da stratejik ve taktik bir aksiyon biçimi olarak gündeme gelmektedir. Teröristin stratejisi, kullanılan taktiğin, girişilen eylemlerin, kurbanların masum olup olmadığına bakılmaksızın belirli bir etkiyi yaratacak biçimde planlanması ve ortaya çıkan toplumsal reaksiyonun ise kendi savundukları felsefeyi doğrular bir nitelikte olmasının sağlanmasıdır. Devlet politikaları açısındansa bunun engellenmesi ve eylem ile amacın mümkün olduğunca ilişkisizlendirilmesi gerekmektedir. Bu şekilde terörizmin ana ilkelerinden birisi olan hedef ve kurbanın farklılaştırılması bilinçli olarak ortadan kaldırılmaya çalışılmakta ve kurban ön plana çıkarılarak teröristin eylemi, tıpkı bir okun atılmasından sonra hedef tahtasının yerinin değiştirilmesi gibi farklı bir hedefe yönlendirilmektedir. Nitekim Uluslararası düzeyde kabul gören bu yaklaşım ile terörizm, Uluslararası platformlarda da bir suç olarak tarif edilmekte ve bir insan hakları ihlali olarak tanımlanmaktadır.

Böylece terörizm tüm Uluslararası kamuoyunda lanetlenirken, her bireyin onu kendi varlığına yönelik bir tehdit olarak görmesi ve siyasal felsefesi ne olursa olsun, çağdaş toplumun

[84] Gilbert, Paul, 'Terrorism, Security and Nationality', Routledge, New York, 1994, s.55

benimseyemeyeceği bir siyasal mücadele biçimi olarak tanımlaması kaçınılmaz hale gelmektedir. Ancak bu değerlendirmenin dahi göreceli olduğu bilinmektedir.

1.9 Devlet ve Etnik Terör

Etnik temele dayalı sorunların ortaya çıkmasında önemli bir faktör olan devletlerin ortaya çıkış şeklinin açıklığa kavuşturulması günümüzde görülen etnik terörün hem nedenini anlamada ve hem de nasıl önlenebileceği konusunda ipuçları sağlayacaktır. Bilindiği gibi Birleşmiş Milletler örgütüne üye yaklaşık 200 devlet bulunmaktadır. Oysa daha yüzyıl öncesine bakıldığında dünyadaki devlet sayısının aslında bugünkü ile mukayese edildiğinde oldukça az sayıda olduğu ve bugün devlet denilen siyasal yapıların büyük ölçüde son yüzyılda, hatta son elli yılda ortaya çıktıkları görülecektir.

Bu çok sayıdaki yeni devletin ortaya çıkış şekli ile günümüzde yaşanan etnik temele dayalı sorunlar arasında önemli bir ilişkinin var olduğunu söylemek mümkündür. Bu devletlerin ise büyük ölçüde iki şekilde ortaya çıktıkları görülmektedir. İlk olarak imparatorlukların dağılmaları sonucu çok sayıda yeni devlet ortaya çıkmıştır. Özellikle güçlü devletlerin bazı imparatorluklar dağılırken etnik temele dayalı yeni, küçük ve aynı zamanda zayıf devletlerin yaratılmasını kendi çıkarlarına uygun gördükleri için çaba harcadıkları ve teşvik ettikleri görülmüş ve bunun sonucu olarak pek çok yeni devlet ortaya çıkmıştır. [85]

İkinci olarak 20. yüzyılda pek çok sömürge bölgesi bağımsızlığını kazanarak yeni bir devlet kimliği kazanmıştır. Her iki şekilde de yeni ortaya çıkan devletlerin pek çoğunun bir devlet geçmişlerinin bulunmayışı belirgin özellik olarak ortaya çıkmaktadır. Sömürgeci devletler dünyayı kolonileştirirken etnik sınırlara göre değil kendi aralarındaki güç dağılımına göre dünyayı paylaşmışlardır. Bu bölgeler bağımsızlıklarını elde ettiklerinde ise sömürgeci güçler tarafından çizilen sınırlar esas alınarak bağımsızlık mücadelesi vermişlerdir. Başarılı olduklarında bir devlete sahip olmakla birlikte hemen hemen hiçbirinde siyasal istikrarı sağlayacak bir sosyal yapı bulunmadığından pek çok sorun da ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu sorunların en önemlilerinden biri de etnik sorunlar olmuştur. Etnik sorunlar ise beraberinde etnik terör denilen farklı bir terör çeşidini yaratmakta gecikmemiştir.[86]

Türkiye'yi tehdit eden bölücü–ayrılıkçı tehdidin anlaşılabilmesi için; etnikliğin, etnik kimliğin, etnik ayrılıkçılığın ve etnik ayrılıkçı terörün doğasını kavramak büyük önem taşımaktadır. Etnik ayrılıkçılığın temelde mikro–milliyetçi talepler ile ortaya çıktığı bilinmektedir. Kimi zaman "etnik" ya da "mikro–milliyetçi" sözcükleri anlamsal olarak "sevimsiz" bulunduğundan bu talepler; "federal istekler", "çok kültürlülük", "demokratik açılım" gibi konseptler içerisinde dile getirilmektedir. Bu talepler

[85] Gottlıeb, Gidon, 'Nations Without States', Foreign Affairs, C. 73, no. 3, 1994,s. 100-113
[86] Baharçiçek, Abdulkadir, 'Etnik Terör ve Etnik Terörle Mücadele Sorunu', Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Cilt: 10 Sayı : 1, s.11-27, Elazığ-2000

karşısında kimi entelektüeller, anılan isteklerin karşılanmasının ayrılıkçı süreci frenleyeceğini ve bölücü tavrı yumuşatacağını düşünmektedir. Oysa İspanya'daki Bask ya da Kanada'daki Quebec örnekleri kimi zaman "taleplerin karşılanmasının, bastırılması ile aynı sonuçları doğurabildiğini" ortaya koymaktadır[87]. Bu iki örnekte her türlü dilsel ve kültürel hakkın sağlanmasına hatta otonomiye (Bask örneği) rağmen ayrılıkçılığın önlenemediği gözlemlenmektedir. Zira ayrılıkçılık; temelde adaletsizlikten ya da demokrasi ile ilgili konulardan değil ulusal kimlik ve aidiyet algısından kaynaklanmaktadır[88] . İspanya'da Bask Toplumu'nun tarihsel geçmişi, farklı dili, etnik kökeni, yaşadığı coğrafyanın Madrid'in etkisinden uzak ve dağlık olmasından ötürü İspanyol kimliğine entegre olamadığı bir gerçektir. Günümüzde Bask Toplumu, İspanya'daki dört Bask bölgesinden üçünde, bir kısmını Madrid'e göndermek şartıyla vergi toplamak, otonom parlamento gibi kazanımlarına rağmen ayrılıkçı eğilimler gösterebilmektedir. Ayrıca Bask Bölgesinin belirli şehirleri, ekonomik açıdan İspanya'nın diğer bölgelerinden geri kalmamakta, hatta göç almaktadır. Bununla birlikte terör örgütü ETA'nın faaliyetlerini sürdürdüğü bilinmektedir[89]

Yukarıda sözü edilen durum açısından ayrılıkçı terörün "etnik doğasının" çatışma potansiyeli bakımından temel belirleyenlerden biri olduğu düşünülmektedir. Zira etnik sorunlar var oldukça, bu zeminde terör eylemlerinin sıklıkla gerçekleşebildiği gözlemlenmektedir[90]. Bu nedenle etnikliğin özel olarak incelenmesinde yarar görülmektedir. Bu kavramsal inceleme için; politik psikoloji teorik ve analitik alt yapı olarak kullanılacaktır.

"Etnik" sözcüğünün kökeni Yunancadır ve *ethnos'* tan gelmektedir. Ethnos' un kelime anlamı ise *topluluk, insanlar ya da kabiledir.* Etnik grup veya "modern anlamda ethnos" nedir, sorusuna yanıt arayan Antropolog De Vos, kendi disiplinine uygun bir tanım kullanarak; aynı geleneklere sahip ve bu gelenekleri başka topluluklar ile paylaşmayan insanları bir "etnik grup" olarak kabul etmektedir. Bu gelenekler manzumesi çok geniş bir yelpazeye yayılmış olup; dini inanışları, dili, ortak bir ataya sahip olmayı, köklere ait coğrafi bir yeri; hatta mitolojik anlamda bir başlangıcı dahi içerebilmektedir [91].

A. Tayyar Önder, etniklik kavramının tanım bakımından esnekliğine dikkat çekmekte ve etnik grupları; benimsedikleri dil, din ve kültür bakımından diğer gruplardan belirgin bir biçimde ayrılan gruplar olarak nitelendirmektedir. Ayrıca etnik grubun oluşumu açısından dil, din ve kültürel farklılıkların aynı anda bulunmayışını da bir eksiklik olarak kabul etmeyen Önder, savını desteklemek amacıyla ortak dile ve ırksal kökene rağmen etnik kutuplaşmanın ve etnik terörün mezhep temelinde yaşandığı Kuzey İrlanda'yı örnek göstermektedir[92]. Önder'in etniklik tanımında önemli olan hususun belirginlik olduğu

[87] Kalaycı, Hüseyin. 'Avrupa Birliği ve Mikro-Milliyetçilik' Stratejik Analiz – ASAM**,** Ankara,2006
[88] Kalaycı, Hüseyin ,a.g.y
[89] İnat, Kemal (Ed.) ve Diğerleri, 'Dünya Çatışma Bölgeleri', İstanbul, Nobel Yayıncılık,2007
[90] Tişkov, V. A ve E. İ. Filippova, 'Eski Sovyet Ülkelerinde Etnik İlişkiler ve Sorunlar' ,Ankara, ASAM Yayınları, 2000, s.38-40
[91] Volkan, Vamık D. 'Kanbağı Etnik Gururdan Etnik Teröre', İstanbul, Bağlam Yayıncılık,1999
[92] Önder, Ali Tayyar. 'Türkiye'nin Etnik Yapısı' (7. Baskı), Ankara, Fark Yayınları, 2006.s.1-2

düşünülmektedir. Bu yaklaşıma göre, bir grubun farklılığının açıkça bulunması ve tespit edilebilmesinin esas alındığı değerlendirilmektedir.

Genel olarak sosyo–kültürel ve dilsel temelde tanımlanan etniklik–etnik grup olgularının, literatürde çoğunlukla sübjektif ölçütler çerçevesinde ele alındığını söylemek mümkündür. Irkçılık akımlarının dünya siyasi tarihinde, özellikle İkinci Dünya Savaşı esnasında ve hemen öncesinde yarattığı yıkımın ve saldırgan ırkçılığın günümüzde devam eden etkilerinin araştırmacıların tanımlarını netleştirmelerini zorlaştırdığı bir gerçektir. Bununla birlikte ırksal faktörleri ön planda tutan objektif tanımlar da yok değildir. Objektif ve sübjektif etniklik tanımlamalarının geçerliliklerinin göreli olduğu ve bahsedilen görelilik faktörünün yüksek bir coğrafi değişkenlikten kaynaklandığı söylenebilir. Yani bir bölgede aynı dili konuşan ancak farklı ırklara mensup iki ya da daha çok etnik grup bulunabilirken, kimi zaman da ırksal köken bakımından aynı ancak farklı öğeler ile ayrılan gruplar mevcuttur. Volkan, bu duruma Eski Yugoslavya'yı örnek göstermektedir. Burada yakın geçmişte yaşanmış olan etnik çatışmanın tarafları; Ortodoks Sırplar, Katolik Hırvatlar ve Müslüman Boşnaklardır. Dikkat çekicidir ki; yakın geçmişte çok kanlı çatışmaların tarafları olmuş bu üç grup da Güney Slav Gen Havuzuna mensuptur [93].

Çevik'in etniklik kavramına daha çok tarihsel bakış açısı ile yaklaştığı gözlemlenmektedir. Çevik, etnikliğin biyolojik ya da morfolojik olarak belirlenemeyeceğini öne sürmekte ve bu kavramın doğrudan toplumun tarihsel gelişimi ve sembolleri ile ilgili olduğu değerlendirmesini yapmaktadır. Bu görüşe göre, etnik kimliğin şekillenmesi tarihsel süreçte toplumun başından geçen olaylar ve bu olaylara ilişkin algılar ile ilgilidir. Kökleri ilkel dönemlere kadar dayanan bu sürecin temelinde, "biz" ve "onlar" ayrımının bulunduğu önemle vurgulanmaktadır[94].

Değerlendirmek gerekirse, etniklik kavramının bir toplumda diğer(ler)ine kıyasla geniş ve derin farklılıklar bütünü olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Burada kullanılan *geniş* ifadesi, toplumun çok büyük bir çoğunluğuna homojen olarak yayılmış ve büyük çoğunluğunca benimsenmiş anlamına gelmektedir. *Derin* ifadesi ise uzun bir geçmişi olan ve kökleşmiş anlamında kullanılmıştır. Kökleşmiş ve yaygın farklılıkları olan etnik grubun, kendi kimliğini içinde bulunduğu daha büyük grubun ya da komşu olduğu diğer etnik grubun/grupların kimliklerinden net bir biçimde ayırması ve farklı olduğunu bütünsel olarak bilmesi de çok önemli bir ölçüt olarak nitelendirilebilir.

Etniklik nasıl olup da kendi içinde çok şiddetli bir çatışma potansiyeli barındırabilmiştir? En nihayetinde etnik farklılıklar; grubun kendisini "biz" ve başka grupları "onlar/ötekiler" şeklinde tanımlamasına neden olmakta ise ötekilere duyulan kin ve düşmanlığın sebepleri neler olabilir? Bu durum, Önder'in ifade ettiği etniklik anlayışı çerçevesinde kültürel değerlerden mi; yoksa Çevik'in

[93] Volkan, Vamık D, a.g.e, s.32
[94] Çevik, Abdülkadir ve Ceyhun Birsen, Politik Psikoloji Serisi 1: 'Psikopolitik Yönden Kimlik Gelişimi ve Etnik Terörizm', Ankara, Politik Psikoloji Merkezi – Medikomat Basım Yayın,1995.s.14

yaklaşımına daha uygun düşecek şekilde tarihsel arka planın yarattığı toplumsal bir ruh halinden mi kaynaklanmaktadır? Bu sorulara isabetli yanıtlar verilebilmesi, etnik ayrılıkçı terörün dinamiklerinin analiz edilebilmesi bakımından önem taşımaktadır. Çünkü sadece farklı olmanın, topyekûn ve sistematik bir şiddete neden olabileceğine inanmak güçtür. Söz konusu farklılıkların, tarih boyunca yaratılan "öteki" algısı ile birlikte değerlendirilmesi daha aydınlatıcı olabilir. Zira, "öteki"ne ilişkin algılar tarihsel süreç içinde oluşmaktadır. Dolayısıyla sorunun salt farklı olmaktan değil, farklı olana atfedilen toplumsal algıdan da kaynaklanabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Farklı olanın hangi nitelemeler, sıfatlar ve tarihsel algılar ile etiketlendiği, grubun "ötekine" ne şekilde bakabileceğini belirleyen en önemli faktörlerden biridir. Ötekine atfedilen olumsuz tarihsel önyargıların çok büyük trajedilere neden olabildiği ise doğruluğu sınanmış bir gerçektir. Dolayısıyla sorunun karmaşık bir yapısı olduğu düşünülmektedir.

Çitlioğlu da benzer bir yaklaşımla, etnik teröristleri "kana susamış vahşi canavarlardan" ibaret görmenin; açıklama kapasitesi bakımından yetersiz olacağına dikkat çekmektedir. Klasik tanımlamaların terörün gelişmiş ve karmaşık yapısını açıklamak hususunda yeterli olmadığı görülmektedir. Başka bir anlatımla terörist eylem; istihbari ve lojistik hazırlık, stratejik planlama, taktik alan gibi yaratıcı bir aklın yıkıcılığına muhtaç iken, teröristleri şizoid–şizopital, vahşi, kana susamış kişiler gibi görmek sorunun tanımlanmasına yardımcı olmamaktadır. Çitlioğlu'na göre terörün temel amacı, hedef toplumu bütünsel bir kabule yönlendirmek, itaat edici ruh haline sokabilmek ve ardından da terör grubunun siyasi amaçlarını dayatabilmektir. Bu alt yapıya sahip terör olgusu, kavramsal açıdan yarı–askeri bir faaliyet olarak tanımlanabilir[95].

Volkan, etnik terörizm de dahil olmak üzere etnik şiddetin, çatışmanın tarafı olmayanlarca dehşetle izlenen, şaşkınlıkla "bu nasıl olabildi" şeklinde tepki verilebilen bir olgu olduğunu belirtirken; çatışmanın dışında kalanların bu tavırlarının nedeni olarak rasyonaliteye ilişkin ön kabulleri gerekçe göstermektedir. Bu ön kabuller genel olarak insan hareketlerinin rasyonel gerekçelere dayandığını öngörmektedir. Etnik Çatışmanın tarafı olmayan ve dışarıdan izleyenlere göre insanları hayvanlardan ayıran en temel özellik rasyonel karar alma süreçleri ve aldıkları kararların akla uygunluğudur. Esasen bu bir tespit kadar bir temenninin de ifadesi gibi görünmektedir. Bahsi geçen sistematik şiddeti yaşamayan birey ve toplumlar için irrasyonelliğin toplumsal ve politik kurumlarca gösterilebileceği, çoğu zaman bir zihinsel egzersizin dahi konusu olamayacak kadar uzak bir ihtimaldir[96] .

Volkan'a göre Etnik Terörizm, terörist liderlerin kendi *büyük grup* kimliklerine aşırı derecede bağlanarak onu yaygın bir şekilde genişletme çabasıdır. Etnik teröristler, gelişmiş politik durumlar altında grup için özerklik ya da devlet olma gibi durumları amaçlayarak kendi hareketlerini, baskın bir etnik grup ya da başka büyük bir grubu işgalci, engelleyici, kolonileştirici ya da dış güç olarak nitelendirerek yasallaştırma yoluna giderler[97]. Etnik terörizmin temel nedenleri arasında toplumsal hayal kırıklıklarının

[95] Çitlioğlu, Ercan. "Terörizmin Yeni Konsepti" Stratejik Analiz – ASAM**,** Ankara, 2007
[96] Volkan, Vamık D. a.g.e, s.30-31
[97] Volkan, Vamık D. a.g.e, s.183

çok büyük yer tuttuğu söylenebilir[98]. Volkan'ın tespitlerine paralellik gösterecek şekilde Şemdin Sakık, kendisinin terör örgütüne katılımında, çocukluk ve gençlik döneminde büyüklerinden duyduğu Kürt İsyanları'nın başarısızlığına ilişkin hikayelerin etkili olduğunu belirtmekte, terör örgütü içinde; büyük grup kimliği ile "kurtarıcı" rolü çerçevesinde yoğun bir özdeşim yapıldığını ifade etmektedir [99].

Kategorik olarak etnik ayrılıkçı terör hareketi olan PKK; teknik anlamda Düşük Yoğunluklu Çatışma kapsamında ele alınabilecek asimetrik bir tehdittir. Askeri açıdan çatışmanın doğasını kavrayabilmenin; çatışmanın sınıflandırılabilmesi, incelenmesi, yaşanan sürecin analiz edilebilmesi ve yakın gelecekteki muhtemel gelişmelerin önceden tahmin edilebilmesi açısından büyük önem taşıdığı değerlendirilmektedir[100].

1.10 Etnik Grup ve Etnik Kimlik Kavramları

Özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrasında oluşan devlet düzenlerinde, bütünüyle birbirine benzer özelliklerde insanlardan meydana gelmiş bir toplumdan söz etmek mümkün değildir. Her sosyal yapı değişik şekillerdeki sosyal tabakalardan ve onu meydana getiren birbirinden farklı özelliklere sahip alt gruplardan meydana gelmektedir. Bütün sosyal gruplarda, ortak bir kültür, ortak bir geçmiş ve ortak toplumsal değerlerin varlığından söz edilebilir ancak, sosyal bütünlüğü sağlayan ve bütüne yayılmış bu temel özelliklerden uzaklaştıkça etnik ayrılıkların ortaya çıkması kaçınılmazdır. Etnisite ve etnik kimlik kavramları sosyolojik ve tarihsel açıdan incelendiğinde, insanoğlunun var oluş tarihi kadar eski olan kavramlar olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsanoğlunun bireysel veya küçük aile organizasyonları içinde yaşamını sürdürdüğü ilkel çağlardan, klan, site, oba, aşiret gibi grupsal birlikteliği ifade eden toplumsal yaşantıya geçişi ile birlikte bu topluluklar içinde grup bilinci oluşmaya başlamıştır. İnsanoğlu ilk dönemlerde korunma, beslenme ve yardımlaşma amacıyla gruplaşmaya giderken, zamanla bu gruplaşmalarda büyüme ve gelişmeler kaydedilmiştir.

Tarihin devam eden akışı içerisinde bu küçük ve orta ölçekli gruplaşmalar yerini daha büyük sosyal organizasyonlar olan feodal yapılara ve kavimlere bırakmıştır.[101] Toplum olgusunun gelişmesi ve toplumların, bir diğerinden farklı fakat kendi içerisinde aynılık gösteren kültürel özelliklerini yaratması ve süreç içerisinde aynı geçmişi ve tarihsel birlikteliği paylaşmaları ırk anlayışını geliştirmiştir. Bu dönem, tarihi süreç içerisinde ilk çağ dönemine tekabül etmektedir.[102]

Etniklik/etnik grup gibi kavramlar, Fransız İhtilali'nin yaydığı milliyetçilik akımının etkisiyle türetilen ve kullanılan kavramlar olmuştur. Bu dönemden itibaren başta Avrupa olmak üzere tüm dünyada milliyetçilik ve millet olma anlayışı hızla yayılmış, bu durumdan da en çok bünyesinde değişik ırk ve

[98] Çevik ve Ceyhun, a.g.e, s.11
[99] Günay, Tuncer, 'Şemdin Sakık Anlatıyor'**,** İstanbul, Doğan Kitap, 2007
[100] Özdağ , Ümit,a.g.e,2007,s.22
[101] Türkdoğan, Orhan, 'Etnik Sosyoloji (Türk Etnik Sosyolojisi)**'**, Timaş Yayınları, İstanbul, 1999
[102] Türkdoğan, a.g.e., s.62.

dinden toplumları barındıran devletler etkilenmiştir. Batı dünyası 19. yy.da ulus olgusuyla tanışıp, bu kavrama yeni bir tanım, yeni bir içerik kazandırırken, aynı anda bu tanıma uymayan ya da aynı kavram içinde ele almak istemedikleri toplum ve topluluklara etnik grup adını vermişlerdir.[103]

Etnik grup, bireyin doğup, büyüyüp, var olduğu toplumdaki mevcut egemen gruba ait kültürel unsurlardan farklı olarak, ayrı ve değişik bir kültürel , ortak kimlik olan milli kimliğe bağlılık azaldıkça başka kimlik arayışları artmakta ve etniklik kavramı ön plana çıkmaktadır. Eğer toplum içi bütünleşme sağlanamadıysa ve etnik gruplar arasında mesafe mevcut ise o toplumda etnik farklılıkların bir sosyal tabakalaşma yaratacağından söz etmek mümkündür. Etnik grup, sosyal yapı içindeki egemen gruptan farklı bir ortak geçmişe sahip olma bilincinden ortaya çıkan kimliğin yarattığı bir sosyal grup türüdür. Etnik grupların kendilerine ait kültürel, geleneksel, örfi ve ahlaki değer sistemleri vardır. Bunların yanında ayrıca, kendi inanç ve değer yargılarına sahiptirler.[104]

Etnik grup bilinci, kültürel ve geleneksel değerlere daha katı daha fazla sahiplenici bir yapı ortaya koymaktadır. Bu gruplarda "farklılığın farkındalığı " normal gruplara göre çok daha fazla gelişmiştir. Farklılık bilinci, gerçek bir farklılığa dayanabildiği gibi, yapay olarak da üretilebilir.[105] Bu konuda ülkemizde etnik bir grup olarak yaratılmaya çalışılan Kürt kökenli vatandaşları örnek olarak vermek mümkündür. Bu kapsamda, çoğunluğu Doğu ve Güneydoğu Bölgesi'nde yaşayan bu vatandaşların ülkenin diğer bölgelerinde yaşayan diğer vatandaşlarla, aynı dini ve kültürel değerlere sahip olmalarına, aynı geçmişi paylaşmış olmalarına rağmen, çoğunluğu Türkçe kelimelerden oluşan karma bir dil gerekçe gösterilerek yapay bir toplumsal bölünme yaratılmaya çalışılmaktadır.

Etnik grup kavramının bilimsel çerçevede farklı tanımlamaları vardır. Buna göre; T. Parsons etnik grubu, "Ortaklaşa bir soydan veya aynı gruptan geldiklerini kabul eden akrabalık gruplarının bir araya toplanması", Gren, "Dil, sadakat, mizaç ve kendine özgü hayat tarzını bir dereceye kadar koruyan yabancı bir gruptur" şeklinde tanımlamıştır. Bu anlamda etnik bilinç, belirli bir gruba duyulan kültürel ve ırki bir sempatidir. Ptirim Sorokin ise "Aynı dili konuşan ve aynı kültür değerlerine ortak olan fertler milliyet veya etnik grubu teşkil eder" şeklinde tanımlamıştır.[106]

Birsen Gökçe ise "Türkiye'nin Toplumsal Yapısı ve Toplumsal Kurumlar" isimli eserinde etnik grupların temel özelliklerinin dört ana fikirden kaynaklandığını söylemektedir. Bunlar;

- Yaşamlarını birlikte sürdürdükleri egemen unsurdan çeşitli özellikleri dolayısıyla ayrıldıkları, farklı oldukları fikrinde olmaları,
- Dominant gruptan ırk, dil, din,kültür olarak farklı olduklarını iddia etmeleri,
- Kendilerinin de içinde bulunduğu etnik grubun asil ve köklü bir gruptan geldiğine inanmaları,

[103] Türkdoğan, a.g.e., s.63.
[104] Türkdoğan, a.g.e, s.64
[105] Gökçe Birsen, 'Türkiye'nin Toplumsal Yapısı ve Toplumsal Kurumlar', Savaş Yayınevi, Ankara, 2004, s.247
[106] Türkdoğan, a.g.e, s.114-115

- Yapılanmalarının farklılığıdır.[107]

Etnik gruptan farklı olarak, etniklik ise kavram olarak, "ırk gurubu"ndan farklı bir anlam ifade etmekte, belli bir ırk özelliğine dayanabileceği gibi kültürel, dini veya siyasî faktörlerden birine ya da birkaçına da dayanabilmektedir. Etniklik kavramını siyasi etniklik ve kültürel etniklik olarak da ele almak mümkündür. Siyasi etniklik, etnik bir grubun siyasi arenadaki aktivitelerini ve bilincini anlatırken, kültürel etniklik ise, sahip çıkılan ortak kültüre olan bağlılık ile o kültürün pratiklerini ifade eder. Ancak sonuç olarak her ikisinde de ortak olan husus, gruptaki farklı olma bilincinin varlığıdır.[108]

Bunların haricinde, konumuz itibariyle, "etniklik", "etnik grup" kavramları ve bunların "azınlık" kavramı ile ilişkisi üzerinde durmamız gerekmektedir. Bu kapsamda, Aytekin Yılmaz'ın, konu ile ilgili eserinde "etnik grup" kavramı "azınlık" kavramı yerine koyularak incelenmektedir. Yılmaz "etnik" kavramını şu şekilde açıklamaktadır: "Aralarında biyolojik olarak bir farklılık bulunmamasına rağmen, insanlar, etnik kökene dayalı olarak kendileriyle diğer insanlar arasında fark görmekte, etnik grup fikri ise, biz ve onlar, grubun içindekiler ve dışındakiler ayrımını içirmekte, en kuvvetli anlamında üyeler için kaderlerin ortak bağlılığı ve ortak yazıyı ifade etmektedir. Etnik grup da kişilerin aynı halk olma duygusunu paylaştıkları veya kendilerini özdeşleştirdikleri, geri alınamaz bir bağlılık duydukları ve anlamlı bir tarihi gelenekle ortak kökleri olan insanlar olarak tanımlanmaktadır." [109]

Geçmişin azınlık terimi, günümüzde etnik grup kavramı ile birlikte ele alınıp farklı değerlendirmelerde kullanılabilmektedir. Bu iki kavram zaman zaman birbirinin yerine geçmekte, azınlık denince etnik grup, etnik grup denince de azınlık kavramı anlaşılmaktadır. Bu kapsamda, etnik farklılaşmanın bir toplum içindeki azınlık ve çoğunluk ayrımıyla yakından ilgili olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.[110] Sosyoloji ve antropoloji sözlüklerine göre azınlık, "herhangi bir grubun yanında daha az temsil edilen" olarak tanımlanır ve uygulamada ise, azınlık, çoğunlukla bir toplumun yan bölümlerini belirlerken, etniklik hem soy hem de milliyet birliği anlamında kullanılmaktadır.[111]

Sonuç olarak, yukarıda bahsedilen kavramlarla ilgili yapılan tüm tanımlar, bize bu iki kavramın (ve onlardan türeyen kavramların) son derece esnek ve grift kavramlar olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla burada da karşımıza devletlerin kendi öznel uygulamaları çıkmakta, devletler kendi ulusal politikalarına göre bünyesinde barındırdıkları unsurların etnik grup ya da azınlık olduğuna karar vermekte ve buna göre politikalarını belirlemektedirler.

---

[107] Gökçe, a.g.e, s.255
[108] Türkdoğan, a.g.e, s.104
[109] Yılmaz, Aytekin, 'Etnik Ayrımcılık, Türkiye, İngiltere, Fransa, İspanya', Ankara, 1994, s.20
[110] Türkdoğan, a.g.e, s.105
[111] Türkdoğan, Orhan, 'Milli Kimliğin Yükselişi: Niçin Milletleşme', Alfa Yayınları, İstanbul,1999, s.16

1.11 Etnik Terörün Uluslararası Boyutu

Etnik terör amaçlarına ulaşabilmek için gerektiğinde diğer devletlere yönelik bazı eylemlerde de bulunabilir[112]. Özellikle mücadele ettikleri devlete yardımcı olan yabancı devletlerin bu desteğini kesmeleri için bu ülkelere yönelik eylemlerin sıklıkla yapıldığı görülmektedir. Örneğin çeşitli Filistin gruplarının ABD'li sivil ve resmi kişi ve kuruluşlara yönelik olarak gerçekleştirdikleri eylemlerin en önemli nedeni bu ülkenin İsrail'e verdiği destek oluşturmaktadır [113]. Bu çerçevede bazen uluslararası sistemde yer alan büyük güçlerin destekleri etnik terörü önlemede hayati olabilir. Etnik çatışmalar ve etnik terör kendilerine yöneldiğinde büyük devletler bu gruplara karşı mücadele veren ülkelere yardım edeceklerdir[114].

Terör örgütlerinin uluslararası hedefleri seçmelerinin bazı önemli ve pratik sonuçları bulunmaktadır. İlk ve en önemli olarak bu tür eylemler ile terör örgütleri kendilerini kolaylıkla duyurmaktadırlar. İkincisi, hedef aldıkları ülkenin cevap vermesi daha da kolaylaşmaktadır. Kendi vatandaşlarına yönelen saldırılara sessiz kalan bir devlet ülkesi içinde yabancılara bir saldırı olduğunda ise genellikle hemen harekete geçmekte ve terör örgütlerinin istedikleri şiddet yollarına başvurmaktadırlar. Terör gruplarının istediği de zaten budur[115]. Örneğin Bileşmiş Milletler ve diğer bazı uluslararası örgütlerin mensuplarına karşı yürütülen terör eylemlerinin asıl amacı bu yolla kendilerini bütün dünyaya duyurmaktır. Aynı şekilde bu tür eylemlerin gerçekleştiği ülke prestijini korumak için terörist eylemlere karşı hemen harekete geçmektedir. Fakat yabancılara yönelik olarak yapılan terör eylemlerinin bazen de ters teptiği, terör örgütüne karşı uluslararası işbirliğini hızlandırdığı da unutulmamalıdır.

Bazen de terör grupları dış destek bulabilmekte ve bu yolla eylemlerini daha kolay bir şekilde sürdürebilmektedirler. Bu çerçevede diplomatik kanallar silah sağlayabilmekte ve hayati istihbarat bilgileri ulaştırılabilmektedir. Bu destek bazen de yabancı bir ülkede verilen eğitim ve barınma imkânları şeklinde olabilmektedir. PKK'nın Suriye tarafından desteklenmesi, Lübnan ve Yunanistan gibi ülkeler ile olan ilişkileri bu tür dış desteğin en belirgin şeklini oluşturmaktadır[116].

Dış güçler etnik çatışmaları uluslararası sistemde ve başka ülkelerin iç yapıları üzerindeki nüfuzlarını arttırmanın bir aracı olarak kullanmakta ve etnik terör gruplarını desteklemektedirler. Bu çerçevede büyük güçlerin etnik çatışmalar üzerindeki etkileri çok büyük olabilmektedir[117]. Soğuk Savaş

---

[112] Jones, Walter S, 'The Logic of International Relations', Seventh Edition, Harper Collins, 1991,New York.
[113] Byman, Daniel,'The Logic of Ethnic Terrorism', Studies in Conflict and Terrorism, c. 21, no. 2, s. 163
[114] Evans, Ernest, (1996), 'The Clinton Administration and Peacemaking in Civil Conflicts', World Affairs, c. 159, no. 1, s. 24-28
[115] Byman, Daniel,a.g.e, s. 163
[116] Kocaoğlu, Mehmet, 'Suriye ve PKK', Avrasya Dosyası, c. 2, no. 3, 1995 s. 81-104
[117] Joseph, Joseph, 'Theorizing About Ethnopolitics and International Politics: Some Conclusions from Cyprus', Innovation: The European Journal of Social Sciences, c. 10, no. 1, 1997,s. 69-85

döneminde ise terörizm rakip güçler tarafından birbirlerinin istikrarlarını bozmak için sıkça başvurulan bir yöntem olmuştur[118]. Örneğin Suriye Fırat su kaynağından daha fazla yaralanmak, GAP projesini engellemek ve Hatay'ı geri almak düşüncesini gerçekleştirebilmek için PKK'yı desteklemekte ve bu yolla Türkiye'nin istikrarını bozmak istemektedir[119]. Etnik terör ise böyle bir amaç için oldukça elverişli bir terör türü özelliği göstermektedir. Çünkü dünyanın pek çok bölgesinde bağımsızlık peşinde koşan etnik grupların olması ve bu grupların da yardıma muhtaç bulunmaları başka devletlerin içişlerine karışmak isteyen ülkelerin bu grupları kullanmasını kolaylaştırmaktadır.

1.12 Etnik Terör /Düşük Yoğunluklu Çatışma ve Gerilla Savaşı

Dilbilim bakımından İspanyolca kökenli olan "Gerilla" (Guerilla) sözcüğünün yine Napolyon'un ordularına karşı savaşan İspanyollarca askeri literatüre kazandırıldığı bilinmektedir[120]. Gerilla Savaşı tarih boyunca, taarruz halindeki büyük bir kuvvete karşı küçük, hareketli ve düzensiz kuvvetlerin; sistematik vur–kaç eylemleri yapmak suretiyle uyguladıkları, taktik ve stratejik savunmayı amaçlayan askeri ya da paramiliter etkinlik olmuştur. Gayri Nizami Harp ile Gerilla Savaşı birbirleri ile ilintili ancak farklı kavramları ifade etmektedir. Gerilla Savaşı yöntem olarak Gayri Nizami Harbin unsurlarından birisidir. Daha büyük ve genel bir kavram olan Gayri Nizami Harp, Gerilla Savaşı da dahil olmak üzere; istihbarat faaliyetlerini, sabotajları, örtülü operasyonları, kaçırma/kurtarma faaliyetlerini, yıkıcı faaliyetleri, terörizmi, kontr–terörizmi, enformasyon savaşını, kitle imha silahlarının üretim ve satışını engellemeye yönelik faaliyetleri içeren, konvansiyonel olmayan askeri ve paramiliter savaş türüdür. Gayri Nizami Harp; daha dar çerçeveli ele alındığı Amerikan ve daha geniş kapsam kazandığı İngiliz yaklaşımlarında, Düşük Yoğunluklu Çatışma kullanımı ile akademik bir ifade kazanmaktadır. Özdağ, Düşük Yoğunluklu Çatışmanın (DYÇ) karmaşık bir olgu olduğunu belirtirken, bu konuda en basit tanımın belki de en isabetlisi olacağını vurgulamakta ve Orta Yoğunluklu Çatışma (OYÇ) ya da Yüksek Yoğunluklu Çatışma (YYÇ) olarak tasnif edilemeyecek çatışmanın bir Düşük Yoğunluklu Çatışma (DYÇ) olduğunu belirtmektedir[121]. Dolayısıyla Gerilla ve Gerilla Savaşı bu bütünün unsurlarından birisidir. Greene'ye göre 1960 sonrası on yıllık dönem Gerilla Savaşının gelişme evresidir ve bu tarihlerden itibaren Gerilla Savaşı "askeri bir yetim muamelesi" görmekten çıkmıştır [122].

Soğuk Savaş dönemine kadar gerilla yöntemlerine başvuranın genellikle savaşın zayıf tarafı olduğuna dikkat çeken Hart, bu tarihsel olagelişin ünlü savaş teorisyenlerinin görüşlerini de etkilediğini belirtmekte ve Clausewitz'in Gerilla Savaşını; "halkın silahlandırılması" olarak tanımlamasını "savunma

---

[118] Başeren, Sertaç, 'Terörizm: Kavramsal Bir Değerlendirme ve Mücadele', Avrasya Dosyası, c. 1, no. 4, 1995 s. 163-174
[119] Yurtsever, Cezmi, 'PKK ve Terör Silahı', Avrasya Dosyası, c. 2, no. 3,1995 s. 117-130
[120] Hart, B. H. Liddell. 'Strateji Dolaylı Tutum', (Çev. Selma KOÇAK), İstanbul, Doruk Yayıncılık, 2003.s.500
[121] Özdağ, Ümit, Kişisel İnternet Sitesi. 7 Şubat 2008 <http:// www.umitozdag.com>.
[122] Greene, T. N. 'Guerilla and How to Fight Him', Ankara, Genelkurmay Basımevi, 1965.s.35

yöntemi" algılamasına örnek göstermektedir[123].Bununla birlikte Gerilla Savaşı, Kıbrıs'ta EOKA'nın ya da Bosna'da Sırp paramiliter kuvvetlerinin yaptıkları; proaktif nitelikler taşıyan ve stratejik taarruz hedefleri olan faaliyetler olarak değerlendirilebilir. Her iki olayda da gerilla faaliyetleri, yöntemsel olarak, taarruz amaçları ile kullanılabilmişlerdir. Bu mücadele tipinin taarruz amacı ile kullanılmasının ardında yatan faktörler; Gerilla Savaşının halk desteği unsuru, yine bu silahlı mücadele türünün sağladığı; baskın, şok, dehşet ve hedefte yaratılabilecek bütünsel korku potansiyeli şeklinde değerlendirilebilir. Zira şok ve dehşet yaratan baskın faktörü taarruzun doğasında bulunmaktadır. Özellikle etnik temizlik yapmak isteyen grupların hedef toplumda panik ve yılgınlık yaratmak, paramiliter kuvvetler kullanarak çeşitli bağlayıcı askeri protokol ve hukuki düzenlemelerin "arkasından dolaşmak", etnik temizliği geniş bir coğrafyaya yaymak, yerel halkı mücadeleye etkin bir şekilde dahil etmek gibi amaçlar ile Gerilla Savaşını yöntemsel olarak tercih ettikleri söylenebilir.

Düşük Yoğunluklu Çatışma ve Gerilla Savaşının salt askeri konular değil Uluslararası İlişkiler açısından da büyük önem taşıdığı değerlendirilmektedir. Uluslararası İlişkiler kuramcısı Morton Kaplan, uluslararası davranış örneklerinin askeri, ekonomik, teknolojik ve demografik unsurlara bağlı olduğunu öne sürmüştür[124]. Bugün dünyanın geldiği nokta itibariyle, Düşük Yoğunluklu Çatışmaların uluslararası sistemde Etnik Temizlik, Terörizm, Vekaleten Savaş ve Asimetrik Tehdit gibi alanlarda çok önemli belirleyenler olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla DYÇ ve gerilla hareketlerinin uluslararası sistem içinde salt askeri değil demografik bir mahiyet taşıyan ve ekonomik sonuçları haiz faktörler olduğu ve bu nitelikleri ile davranış modellerini etkiledikleri söylenebilir.

Düşük Yoğunluklu Çatışmanın ana unsuru olan gerilla stratejisinin her an ciddi bir teyakkuz durumunda bulunmayı, üstün bir hareket ve yer değiştirme anlayışını ve baskınlara karşı dayanma kabiliyetini gerektirdiği bilinmektedir. Pratiğe bakıldığında çatışmanın asimetrik unsurunun temel hareketinin, sürekli yer değiştirme ve gizlenme şeklinde iki sütun üzerine oturduğu görülmektedir. Bu nedenle gerilla faaliyetlerinin en önemli dayanak noktalarından birisi arazi ve iklim şartlarının maksimum verimlilik ile kullanılabilmesi şeklinde karşımıza çıkmaktadır[125]. Nitekim terörist Şemdin Sakık, PKK bünyesinde gerçekleştirdiği eylemlerde, gündüzleri gizlenme ve geceleri sürekli yer değiştirme şeklinde hareket ettiklerini ifade etmektedir.

Düşük Yoğunluklu Çatışmada hedefe yönelik saldırıların hızı, sıklığı ve temposu büyük önem arz etmekte ve mücadelenin genel karakteristiğini ortaya koymaktadır. Hart, bu temponun saldırıların hızının giderek artması şartı ile sınırlı olabileceğini belirtmiştir. Bununla birlikte sınırlı bir derinlikte ancak çok hızlı bir tempoda icra edilecek seçenekleri de dışlamamaktadır[126]. Buradan anlaşılabileceği gibi hız**,** Düşük Yoğunluklu Çatışmaların en önemli unsurlarından biri olarak değerlendirilmektedir. Hız

[123] Hart, B. H. Liddell, a.g.e,s.500-505
[124] Köni, Hasan, 'Genel Sistem Kuramı ve Uluslararası Siyasetteki Yeri'**,** Ankara, AsamYay., 2001.s.25
[125] Greene, T. N ,a.g.e, s.6-7
[126] Hart, B. H. Liddell,a.g.e,s.503

olgusunun DYÇ kapsamında birliklere gerek savunma gerekse taarruz hallerinde büyük avantajlar sağladığı söylenebilir. Savunma açısından bakıldığında hızlı hareket etmenin, sürekli yer değiştirme prensibi ile birleştiğinde; birliklerin takip ve tespitini güçleştirdiği değerlendirilmektedir.

Takip ve tespitin güçleşmesi ise gerilla için bir yaşam alanı yaratmakta ve zaten sınırlı nicelikte olan personelin hayati risklerini mümkün olan ölçülerde minimize etmektedir. Hız olgusunun taarruz hallerinde sağladığı avantajların başında ise çatışmanın doğasından kaynaklanan vur–kaç eylemlerinin geldiği belirtilebilir. Bu eylemlerin, verdirdikleri zayiatın ötesinde, yarattıkları panik ve dehşet havası ile zaman ve mekan boyutundaki belirsizliklerinden kaynaklanan avantajları dolayısıyla etkili olduklarını söylemek mümkündür. Ayrıca Hart, Gerilla Savaşında meydana gelebilecek hareketsizlik ve ara verme durumlarının, hem düşmana hedef bölgeyi daha sıkı kontrol etme imkanı vermesi, hem de yerel halkın gerilla hareketine olan desteğinin azalmasına yol açabilmesi dolayısıyla çok sakıncalı olduğunu ortaya koymaktadır[127].

Düşük Yoğunluklu Çatışma ve Gerilla Savaşını özgün kıldığı düşünülen bir diğer husus, ilginç sıklet merkezi prensibidir. Askeri literatürde ağırlık merkezi, (sıklet merkezi) fiziksel ve psikolojik gücün merkezi olarak tanımlanmakta ve muharebe içinde bu merkezin değişebileceği belirtilmektedir[128]. Ağırlık merkezinin değişimi Düşük Yoğunluklu Çatışmalarda, konvansiyonel savaşlara göre çok daha hızlı olmaktadır. Hız ve yer değiştirme hususunda ortaya koyulan görüşlerden çıkarılabilecek sonuç; taarruz durumlarında toplanma, müteakip olarak etkin bir savunma faaliyeti olarak dağılma yöntemlerinin izlenmesinin gerilla birlikleri açısından büyük önem arz ettiğidir. Bu toplanma ve dağılma silsilesi Akıcı Kuvvet İlkesi olarak adlandırılmaktadır. Akıcı Kuvvet İlkesi, (ya da akıcı sıklet merkezi) sadece Gerilla Savaşı icra eden unsurlarda değil, gerillaya karşı koyan ordularda da sıklet merkezi prensiplerini değiştirmiştir ve Düşük Yoğunluklu Çatışmaların omurgasını oluşturmaktadır[129]. Bu prensip değişikliğinin Türk Silahlı Kuvvetleri de dahil olmak üzere terörle mücadele eden ordu ve birliklerde de çok benzer şekilde ortaya çıktığı belirtilebilir. Çünkü düzensiz, hareketli ve hızlı birlikler karşısında savaşan konvansiyonel orduların alacakları klasik savunma tedbirlerinin; yetersiz kalmanın ötesinde, pasif ve durağan yapıları ile önemli sakıncalar doğurduğunu gözlemlemek mümkündür [130]. Akıcı Kuvvet İlkesi kapsamında harekat icra edebilmenin en önemli koşullarından biri, etkin bir istihbarat ağına sahip olabilmektir. Bu ağ sayesinde düşmanın nerede olduğu erken haber alınabilecek ve gerek savunma tedbirleri gerekse taarruz daha etkin uygulanabilecektir. Düşük Yoğunluklu Çatışmalar çok önemli ölçülerde bilgi savaşını da içermektedir. Başka bir anlatımla, DYÇ'nın gerek hız ve tempo nitelikleri, gerekse akışkan kuvvet prensibi nedeniyle bir istihbarat savaşı niteliği taşıdığı değerlendirilmektedir. Bu tip mücadele kapsamında istihbarat iki temel boyutta ele alınabilir.Bunlar stratejik ve taktik boyutlardır.

---

[127] Hart, B. H. Liddell,a.g.e,s.504
[128] Eslen, Nejat, 'Küresel Hamleler Anahtar Stratejiler', Ankara, Tek Ağaç Yayıncılık, 2005.s.122-123
[129] Hart, B. H. Liddell,a.g.e,s.505
[130] Pamukoğlu, Osman, 'Unutulanlar Dışında Yeni Bir Şey Yok', İstanbul, İnkılap Kitabevi,2004.s.36

Stratejik boyutun, stratejik istihbaratın prensiplerine uygun olarak; plan ve prensipler, doktrin ve yüksek strateji çerçevesinde; uzun vadeli mücadelenin ana hatlarını çizen, istihbaratın çeşitli kademelerinde görev alan personelin dikkat ve riayet edeceği genel hususları belirleyen ve temel istihbarat vizyonunu oluşturan çalışmaları kapsadığı söylenebilir [131]. Bu boyutta ele alınan konular, genel ve uzun erimlidir. DYÇ kapsamında uygulanacak stratejik istihbaratın temel işlevi, gerilla hareketinin ya da asimetrik tehdit ile mücadelenin uzun erimli hedeflerine uygun olarak operasyonel sınırların çizilmesi şeklinde değerlendirilebilir. Bu aşamada istihbarat faaliyetlerinin yoğunlaşacağı bölgeler ve hangi prensiplerle ne tip çalışmaların yapılacağının tespiti ile bu çalışmaların niteliğinin kurgulanması beklenmelidir. Anılan evrede istihbarat faaliyetinin entelektüel yapısının ön plana çıktığı değerlendirilebilir. Zira istihbaratın, özellikle stratejik boyutta entelektüel bir etkinlik olduğunu söylemek mümkündür. Doğru kaynakların belirlenmesi, istihbarat toplayıcılarının yönlendirilmesi ve gelen bilgilerin analizinin ancak yüksek bir zihinsel pratik ile analitik kabiliyetin ürünü olabileceği düşünülmektedir. İsrail istihbarat servisi MOSSAD hakkında en detaylı eserlerden birini vermiş olan Thomas da, istihbarat faaliyetini aynı doğrultuda değerlendirmek suretiyle; ulusal güvenliğin ilk şartının "bilgi" olduğunu söylemektedir[132] . PKK örneğine geri dönüldüğünde Ersever, istihbaratın DYÇ kapsamındaki önemini doğular şekilde; PKK ile mücadelede en büyük zaaflardan birinin bu alanda yaşandığını ve bu zaafın önemli kayıplara neden olduğunu ifade etmektedir[133].

DYÇ ve bu kapsamda Gerilla Savaşının genel yapısı ve niteliği ile ilgili bir başka konu da stratejik hedefleri ve fonksiyonlarıdır. Greene'nin çalışmasında Gerilla Savaşının üç temel işlevinden söz edilmektedir. Bu işlevler aşağıda görüldüğü şekilde sıralanmaktadır [134]:

• Ülkeyi istila etmeye çalışan veya fiili olarak istila etmiş büyük ve güçlü bir düşmana karşı sınırlı kuvvetlerle karşı koymak,
• Siyasi iktidarı ele geçirmek amacına yönelik silahlı bir isyan hareketi yürütmek,
• Yabancı hareketlere maşalık etmek (Vekaleten Savaş).

Gerilla Savaşının taarruzun bir parçası olarak kullanıldığı bir diğer savaş türü ise Greene'nin bir işlev olarak nitelediği Vekaleten Savaştır**.** Kavramsal olarak, bir(kaç) devletin örgütlediği bir veya daha çok paramiliter kuvvet ya da terör örgütünün başka bir(kaç) devlete yönelik; örgütleyici devlet(ler) adına ve o devlet(ler)in kontrolünde ve desteği ile yürüttüğü; bozguncu–yıkıcı faaliyetler, istihbarat operasyonları, suikastlar, sabotajlar, terör eylemleri gibi unsurları da içeren sistematik silahlı faaliyetler Vekaleten Savaş olarak adlandırılabilir. Saldırgan devlet ya da devletlerin Vekaleten Savaş yöntemini genellikle saldırıya maruz kalan devlet ile doğrudan ve orta ya da yüksek yoğunluklu bir çatışmaya girmek istemedikleri durumlarda kullandığı değerlendirilmektedir. Vekaleten Savaşlar saldırıya maruz

[131] Todd, Paul ve Bloch, Jonathan, 'Küresel İstihbarat'**,** (Çev. Enver GÜNSEL), İstanbul,Truva Yayınları, 2006.
[132] Eslen, Nejat, 'Küresel Hamleler Anahtar Stratejiler'**,** Ankara, Tek Ağaç Yayıncılık, 2005.s.463
[133] Ersever, A. Cem, 'Üçgendeki Tezgah', İstanbul, Milenyum Yayınları, 2007.
[134] Greene, T. N,a.g.e,s.36

kalan devletin topraklarında icra edilebileceği gibi, hedef devletin kendi toprakları dışında kalan unsurlarına ya da ulusal çıkar alanlarına karşı da gerçekleştirilebilir.

PKK'nın Türkiye'ye karşı yürüttüğü terörist faaliyetlerin bir Vekaleten Savaş niteliği taşıdığı ortadadır. Nitekim Terörist Şemdin Sakık, PKK'nın "bir parça Avrupa, bir parça ABD ve bir parça da Ortadoğu istihbarat örgütlerinin malı" haline geldiğini belirtmekte; örgütün kısa sürede çok farklı yönelimler içine girebilmesini de bu odakların güç çatışmasına bağlamaktadır[135] . Sakık, örgüte katılımında Erivan Radyosu'nun yaptığı propaganda nitelikli Kürtçe yayınların da etkili olduğunu ifade etmektedir . Ersever de PKK'nın bir Vekaleten Savaş unsuru olarak kullanıldığını doğrulamakta ve Saddam Hüseyin dönemi Irak'ı da PKK'yı kullananlar listesine eklemektedir [136]. PKK ile mücadelede görev yapmış olan Albay Sarızeybek, İran'ın topraklarında PKK kampları bulunduğunu ve bu durumun Tahran'ın bilgisi ve iradesi dâhilinde olduğunu kesin bir dil ile vurgulamaktadır[137]. Geçmiş döneme bakıldığında, Türkiye'nin doğu ve güneydoğusundaki sosyo–politik yapının, Vekaleten Savaş unsuru olarak kullanılmasının ciddi bir tarihsel arka planı olduğu görülecektir. Dönemin başbakanı İsmet İnönü, Atatürk'ün isteği üzerine hazırladığı ve 21 Ağustos 1935 tarihinde tamamladığı "Kürt Raporunda" Fransa'nın bölgedeki unsurları Türkiye aleyhine kullanma potansiyelinden açıkça söz etmekte, etnik ayrılıkçı eğilimlerin boyutlarının ne kadar ciddi olduğunu ifade etmektedir [138].

PKK'nın Türkiye'ye karşı bir Vekâleten Savaş unsuru olarak görülmesinde Suriye, Ermenistan ve Yunanistan'ın temel amaçlarının, Türkiye'den toprak taleplerinin gerçekleştirilmesi hususunda terör örgütünün yaratacağı avantajların kullanılması; Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin "gerekçesinin", Türkiye'nin Kuzey Kıbrıs'taki varlığından tehdit algılaması; İran'ın motivasyonunun ise Ortadoğu'da başat güç olmak hedefiyle Türkiye'nin ayrılıkçılık gibi bir güvenlik sorunu ile yıpratılması ve Tahran'ın Türkiye'nin laik rejiminden duyduğu kaygılar olduğu değerlendirilmektedir. PKK'ya Avrupa'nın çeşitli bölgelerinden, kısmen Rusya Federasyonu ve öncesinde SSCB'den gelen destek de düşünüldüğünde, terör örgütünün çok geniş bir "Politik Araziye" sahip olduğu görülecektir. Literatüre Cezayir Direnişi ile giren Politik Arazi kavramı, paramiliter organizasyonun siyasi etkisinin hissedildiği yurtiçi ve yurtdışı alanı tanımlamaktadır [139]. Bu alan, söz konusu unsurun dış destek aradığı ve göreli bulabildiği, resmen yasadışı ilan edilmediği, resmi ya da gayri resmi olarak çeşitli hükümetler, bürokratlar, istihbarat servisleri ile irtibat kurabildiği, halk arasında uyandırdığı sempatiyle siyasi karar vericiler üzerinde politik baskı tesis edebildiği bölge olarak tanımlanabilir.

[135] Günay, Tuncer,a.g.e,s.172
[136] Ersever, A. Cem, 'Üçgendeki Tezgah', İstanbul, Milenyum Yayınları, 2007,s.113
[137] Sarızeybek, Erdal, 'İhaneti Gördüm', İstanbul, Pozitif Yayınları, 2007,s.158
[138] Öztürk, Saygı, 'İsmet Paşa'nın Kürt Raporu', İstanbul, Doğan Kitap, 2007
[139] Greene, T. N, a.g.e,s.37

II. BÖLÜM
KÜRTLERİN KÖKENİ VE TÜRKİYE'DEKİ KÜRTÇÜLÜK HAREKETLERİ

2.1 Kürtlerin Kökeni

"Kürtçülük" konusuna girmeden önce "Kürt kelimesinin anlamını ortaya koymanın faydalı olacağı değerlendirilmektedir. İran ve Arap kaynaklarında "Kürt" terimi "göçebe" hayat tarzına verilen ad olarak belirtilmektedir.[140] Türkçede terimin anlamı "kar yığını", "çığ", "kamçı, değnek gibi şeyler yapılan bir çeşit kayın ağaç", "ayva ağacı"[141], "kürüd" şeklinde yazılanı ise "Merih yıldızı"[142] anlamına gelmektedir. Diğer Türk lehçelerinde çeşitli anlamları ifade eden "Kürt" kelimesi yerli ve yabancı kaynakların hiçbirisinde bir ırk anlamı olduğu belirtilmemektedir.

Kürt kelimesi Anadolu'nun birçok yerinde halen kullanılmaktadır. Niksar'da diz boyunu geçen kar yağışlarında genellikle "yollar çok kürtüklü" deyimi hala söylenmektedir. Yine Kars ve çevresinde de diz boyunu veya atın batamayacağı şekilde sıkışık ve sert olan kara "kürtük" denilmektedir. Aynı şekilde Bilecik ilinin Söğüt ilçesine bağlı Küre köyünde kalın kara veya çok kara "Kürt atkını" tabiri kullanılmaktadır. Görüldüğü gibi kürtün, kürtük, kürt, kürktü seklinde kar yığınlarını ifade eden pek çok terim Anadolu'da oldukça yaygın olarak söylenmektedir.[143] Kürtlerin kökeni ile ilgili pek çok iddia ortaya atılmıştır. Yabancı kaynaklar, sosyolojik açıdan hiçbir değeri olmayan bilgileri ileri sürerek Kürtlerin ayrı bir ırk olduğunu iddia etmektedirler. Ortaya atılan bu iddialar çok çeşitli olduğundan ve birbirleriyle uyuşmadığından asılsız ve gerçek dışı oldukları açıkça görülmektedir. Bu asılsız iddiaların baş aktörlerinden birisi olan Rus Wiladimir Minorsky "prensipte milletlerin menşelerini etimoloji ile ispat etmek tehlikelidir. Bunun için tarihi ve coğrafi elemanlara dayanmak gerekir" demiş ancak, daha önceki Ansiklopedia d'islam'a 1927 yılında yazdığı "Kürtler" maddesinde Kürt tarihini tamamen varsayımlara dayandırmış ve etimoloji ile konuyu aydınlatmaya çalışmıştır. Maalesef Türkçe yayınlanan "İslam Ansiklopedisi"nde[144] de aynı makale bulunmaktadır. Minorsky'nin çalışmaları diğer kürdologlara da örnek teşkil etmiş, bu çalışmalar doğrultusunda pek çok iddia ortaya atılmıştır.

Kürtlerle ilgili ilk iddia Kürtlerin Kardu ve Kardukların soyundan geldiğidir.[145] Karduklar şu anda Kürt vatandaşların yaşadığı Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yaşamışlardır.[146] Nitekim Minorsky Kardu kelimesi ile Urartulara verilen bir ad olan Qald (Khald) ve Gürcüler'in ataları kabul edilen Kharthli

---

[140] Çay, Abdulhaluk, M,'Türk Milli Bütünlüğü İçinde Doğu Anadolu Aşiretlerinin Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Yapıları ve Bölücülük Meselesi', Doğu ve Güneydoğu Anadolu Üzerine Araştırmalar III, Boğaziçi İlmi Araştırmalar Serisi:10, Ankara, 1992, s.16
[141] Çay, Abdulhaluk M, a.g.m., s.18
[142] ARAT, Reşit Rahmeti, Kutadgu Bilig, C.III.İndeks, İstanbul, 1979, s.103
[143] Çay, Abdulhaluk, M, a.g.m., s.19
[144] Mınorsky, Wiladimir; 'Kürtler, İslam Ansiklopedisi', C.VI., s.1089
[145] Koças, M.Sadi, 'Kürtlerin Kökeni ve Güneydoğu Anadolu Gerçeği', Kasta A.S. Yay., İstanbul ,1990, s.45
[146] Koças, M.Sadi, a.g.e., s.44

adı ile de bağ kurulabileceğini ileri sürerek bu iddiayı çürütmektedir.[147] Bölgesel ve etimolojik benzerlik kurularak ortaya atılan bu iddianın gerçek olmadığını ünlü oryantalistler M.Hartman, Th. Noldek ve Veissbach Kürt terimi ile Kardu terimi arasında etimolojik olarak hiçbir bağ bulunmadığını belirterek bilimsel olarak ispat etmişlerdir.[148]

Kürtçülük ile ilgili ortaya atılan diğer bir iddia ise Kürtlerin Med-İskit kökenli oldukları hakkındadır. Bu iddianın fikir babası olan Minorsky, Mezopotamya'nın en eski ve tarihte kaybolmuş milletleri ile Kürtler arasında ilişki kurarak bir Kürt Tarihi yaratmaya çalışmıştır.[149] Bu uğraşları doğrultusunda Kürtlerin Med-İskitler'den geldiğini ileri sürmüştür. Mezopotamya'nın eski tarihi incelendiğinde bölgede bir Kürt varlığı söz konusu değildir. Minorsky'nin izinden yürüyen araştırmacılar, Şerefname'deki Kawa efsanesinden esinlenerek Kürtlerin kökenini Medler'e dayandırmıştır. Ancak, İranlı şair Firdevsi şehname'sinde Kawa'yı bir İran kahramanı olarak göstermektedir.[150] Kürtlere köken bulmak için yoğun çabalar harcayan Kürdoloğlar bir İran Kahramanı olan Kawa'yı Kürt kahramanı olarak lanse ederek Kürt Tarihi yaratmaya çalışmaktadırlar. Minorsky daha sonraları Kürtlerin etnik olarak Medlerle bir ilgisi olmadığını, sadece dil olarak bazı benzerlikler olduğunu itiraf etmek zorunda kalmıştır.[151]

X. yy. İslam coğrafyacılarından Mesudi, Kürtlerin Arap menşeli olduğunu iddia etmiştir. Ve ilginçtir ki tarihte ilk defa Kürt kelimesini kullanan da Mesudi olmuştur. İlk defa X. yy.'da kullandığı Kürt terimini Mesudi, "konar-göçer toplulukların adı olan Kürt adı" olarak anlamlandırmaktadır. Ermeni kaynakları, Kürtler hakkında "Hazar'ın doğusundan gelen Türk toplulukları" seklinde bahsetmektedir.[152]

İran Şahları tarafından benimsenen Kürtlerin Ari ırkından olduğu iddiaları, hiçbir bilimsel yönü olmadığı için üzerinde durulmamıştır. Humeyni yönetimi bile bu görüşü reddetmiştir.[153] Kürtlerin Ermenilerle akraba olduğu görüşü Nicole J. Marr tarafından ortaya atılmıştır. Basile Nikitin de bu görüşe destek vermiştir.[154] Bu iddia, tamamen siyasi amaçlarla ve Ermeni-Kürt cemiyeti olarak ortaya çıkan Hoybun Cemiyeti'nin görüşü olarak ileri sürülmüştür.[155]

Kürtlerin bulundukları bölgede eski bir kavim olan Gutilerle, Sümerlerin ilişkisi olduğu iddialarını sadece E.A. Speiser belirtmiştir. Nikitin de Kürtler adlı eserinde söz konusu etmiştir. Bölgenin

[147] Mınorsky, Wiladimir, a.g.e., s.144
[148] Nıkıtın, Basile, 'Les Kurdes, Etude Sociologique et Historique', Paris, 1956, s.3-4
[149] Çay, Abdulhaluk, M, a.g.m., s.8
[150] Çay, Abdulhaluk, M, a.g.m., s.10
[151] Koças, M.Sadi, a.g.e., s.45
[152] Çay, Abdulhaluk, M, a.g.m, s.10-11
[153] Koças, M.Sadi, a.g.e, s.48
[154] Koças, M.Sadi, a.g.e, s.49
[155] Çay, Abdulhaluk, M, a.g.m, s.11

tarihi gerçekleri hakkında en güvenilir kaynak olan arkeolojik araştırmalarda bulunan Asurlu bölgelerinde Kürtlerle ilgili hiçbir bilgi mevcut değildir.[156]

PKK bölücü terör örgütü elebaşısı Abdullah Öcalan'ın da Kürtlerle ilgili ilginç iddiaları söz konusudur. Kürtlerin Anadolu'da yerleşik olduğunu, Türklerin sonradan geldiğini söyleme cesaretinde bulunan Abdullah Öcalan, 890 yılında kurulup 990'larda sona eren ve bir Kürt Devleti olduğunu iddia ettiği Mervanilerden bahsetmektedir.[157] Mervani Devleti bir Arap Beyliği'dir.[158] Abdullah Öcalan pek çok iddialardan kendisine uygun olanı tercih etmiş olsa gerek, bu iddianın bilimsellikle hiçbir ilgisi yoktur. Yukarıdaki iddiaların asılsız ve sosyolojik olarak hiçbir değerinin olmamasından da anlaşılacağı gibi, ayrı bir Kürt Kavmi yoktur. Kürt olarak tabir edilen topluluklar, aşiretler çeşitli Türk Uruk ve Boyları'nın bir araya gelmesinden meydana gelmişlerdir.[159] Yeryüzünde pek çok Türk Urukları vardır. Bu uruklar çoğalıp yayılarak değişik adlarla Türk il ve uruklarını meydana getirmişlerdir. Kürt de bu uruklardan birisidir.[160]

Bir uruk ve boy adı olarak Kürt kelimesine tarihte ilk olarak Yenisey'deki Göktürk Kitabeleri'nde (Eleges Yazıtı) rastlanılmaktadır. Bengütaşındaki kısa bilgiye göre, sözü edilen Kürt Uruğu Göktürkler içinde yaşıyordu ve beylerinin adı Alp Urungu idi. Başka bir örnek vermek gerekirse, Ceyhun suyunun yakasında Kürdis denilen bir yer bulunmaktadır.[161]"Orta Asya'da varlığı çok eskilere dayanan Kürtler Uruğu, daha sonraları batıya göç etmiştir. Bu göç, diğer Türk göçleri gibi Hazar ve Karadeniz'in kuzey ve güneyinden olmuştur. Kuzeyinden gidenler, Tuna Bulgarları (Türk Bulgarlar) ve Kumanlar (Kıpçaklar) ile göç etmiş olmalıdır. Macaristan'da ve Slovakya'da görülen Kürtler bunun delilidir."[162] Gerçekten, Macarlar arasında konargöçer hayat yasayan ve sonradan toprağa yerleşen Kürtler vardı ki Macar bilginleri (Nemeth, Rasonyi ve diğerleri) bunları Göktürkler içindeki Kürtler ile ilgili görmektedir.[163]

Bir topluluğun millet olabilmesi için belli bir kültürünün ve dilinin olması gerekir. Kürtçülük meselesini ortaya atanların Kürtçeyi edebi bir dil haline getirebilmek adına pek çok iddiaları görülmektedir. Özellikle Rus, İngiliz ve diğer Batı Avrupa'nın, dört farklı dil ve farklı lehçelerle konuşan toplulukları, Kurmançca etrafında toplayarak bir Kürtçe dili ve kavim yaratma çabaları bulunmaktadır.[164]

---

[156] Koças, M.Sadi, a.g.e, s.51
[157] Ballı, Rafet, 'Kürt Dosyası', Cem Yayınevi, İstanbul, 1993, s.212
[158] Çay, Abdulhaluk, M, a.g.m, s.10
[159] Eröz, Mehmet, 'Doğu Anadolu Hakkında Sosyo-Kültürel Bir Araştırma', Baylan Matbaası, Ankara,1973,s.60
[160] Seferoğlu, Şükrü Kaya-Türközü, Halil Kemal, 'Türklerin Kürt Boyu', Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, Ankara, 1982, s.5
[161] Eröz, Mehmet, 'Atatürk, Milliyetçilik, Doğu Anadolu', Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yay., İstanbul, 1987,s.187
[162] Eröz, Mehmet, 'Atatürk, Milliyetçilik, Doğu Anadolu', s.187-188
[163] Rasonyı, L, 'Tarihte Türklük', Ankara, 1971, s.114-128
[164] Eröz, Mehmet, 'Doğu Anadolu Hakkında Sosyo-Kültürel Bir Araştırma', s.60

Kendisi de Diyarbakırlı olan ünlü sosyolog Ziya Gökalp Kürtleri beş kavime ayırarak bunların Kurmanç, Zaza, Soran, Goran ve Lur olduğunu ifade etmektedir.[165]

Minorsky'e göre Kürtçe birçok diyalektlere bölünmüştür. Ona göre Kürtçe Farsça'nın muhtemelen kuzeybatı grubudur. Minorsky çok eski Kürtçenin bilinmediğini ifade ettiği halde, Kürtçeyi Farsçayla karşılaştırmış, ses, lügat ve morfolojik bakımından bütün Kürt ağızlarının Farsçadan farklı olduğunu tespit etmiştir.[166] Bu sonucu ister istemez Türk bilim adamlarının da iddia ettiği gerçeği ortaya koymaktadır ki, Kürtçe diye bir dil mevcut değildir ve bünyesinde birden fazla dil grubunun varlığı söz konusudur.[167]

Başta Minorsky olmak üzere diğer kürdologların birleştirmek istedikleri cemaatlerin ortak bir dili olmadığı gibi, bu dillerin kendilerine has, orijinal kelimeleri yoktur. Osmanlıcayı andırır; Türkçe, Arapça ve Farsça ile komşu dillerden alınmış kelimelerden meydana gelmiş diller mevcuttur.[168] Evliya Çelebi de Seyahatnamesi'nde, bölgede konuşulan ve aralarında tercümansız anlaşılamayan 40 ayrı Kürt ağzından bahsetmektedir.[169] Yine bu Kürt meselesini ortaya atan kürdologlar, farklı bir Kürt kültürü yaratmak amacıyla Kürtlerin kökenini dayandırdıkları milletlerin kültürünü Kürtlere mal etme çabası içine girmişlerdir. Aslında Türk kültürünün bir parçası olan Nevruz[170] kamuoyuna bir Kürt bayramı olarak kabul ettirilmeye çalışılmaktadır. Bölücülerin sözcüsü konumunda olan Cemşid Bender, bir İran efsanesinde konu edilen, Demirci Kawa önderliğinde halkın zalim Dahhak'a karşı ayaklanması ve kurtuluşunun sağlanması olayını sözde Kürt Milletine mal ederek Nevruz'un Kürtlerin kurtuluş günü olarak kutlandığını iddia etmektedir. Kurtuluş gününde Kawa'nın başında sarı, kırmızı ve yeşil renklerden oluşan bir serpuş vardır. Sözde Kürt bayrağını oluşturan bu renkler İranlıların Zerdüştlük inancıyla ilgilidir.[171] Cemşid Bender, "aradan geçen binlerce yıla rağmen bu bayramın yarattığı coşkuyu kimse kürdün kalbinden sökememiştir" iddiası ile Nevruz'un insan haklarına ve bağımsızlığa yönelik bir başkaldırısı sembolize etmesi açısından, insanlık tarihinde önemli bir yeri olduğunu, bu nedenle bazı uluslarca da kutlandığını belirtmektedir.[172]

Ayrıca, özellikle Sovyetler Birliği'nin yıkılmasından sonra bağımsızlıklarına kavuşan Orta Asya Türk Cumhuriyetleri'nde her yıl Mart ayında 3 ila 7 gün tatil ilan edilerek çeşitli şölenlerle Nevruz'un kutlandığı bugün herkes tarafından bilinmektedir. Milattan önce III. yy.da Mete Han'dan itibaren Nevruz'un var olduğu çeşitli kaynaklarda belirtilmektedir. Nevruz'la ilgili en önemli rivayet, Ergenekon'dan çıkış ve bir kurtuluş günü olarak kabul edilmesidir. On iki hayvanlı Türk takviminde başlangıç olarak kabul edilen 21 Mart Nevruz'un kutlanmaya başladığı tarihtir. Kaşgarlı Mahmut Divan-ı

[165] Gökalp, Ziya, 'Kürt Aşiretleri Hakkında Sosyolojik Tetkikler', Sosyal Yayınlar, İstanbul, 1992, s.74
[166] Mınorsky, Wiladimir, a.g.e, s.145
[167] Çay, Abdulhaluk, M, a.g.m, s.12
[168] Eröz, Mehmet, 'Atatürk, Milliyetçilik, Doğu Anadolu', s.197
[169] Seferoglu, Şükrü Kaya-Türközü, Halil Kemal, a.g.e, s.12
[170] Başbug, Hayri, 'Nevruz', Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Dergisi, İstanbul, Şubat 1985, s.28
[171] Çay, Abdulhaluk, M, a.g.m, s.16
[172] Bender, Cemşid, 'Türk Tarihi ve Uygarlığı', Kaynak Yay, İstanbul, 1991, s.129

Lugat'it Türk'de, Türklerde yıl başlangıcının Nevruz olduğunu ifade etmektedir. Selçuklularda yılbaşı, güneşin koç burcuna girdiği gün olan Nevruz günü olarak kabul edilmiştir. Baştan beri anlatıldığı gibi Türklerden ayrı bir Kürt kavmi yoktur. Kürtçülük meselesi özellikle Rus, İngiliz ve Fransızların ortaya attıkları bilimsel olmayan ve asılsız iddialarla oluşturulmuş, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni ve Milleti'ni bölmeyi amaçlayan bir meseledir. Bu ülkeler tarafından konu siyasi bir mesele haline getirilmiştir. Bu tür siyasi faaliyetlere karşı daha güçlü politikalar geliştirmek gerekir. Sadece silahlı mücadele ile bu meseleyi çözmek mümkün değildir. Kürt meselesini ortaya atan ve Kürtlerin ayrı bir ırk olduğunu iddia eden bölücü araştırmacılar, kitaplarını ulaşmak istedikleri insanların dili olan Türkçeyi kullanarak yazmaktadırlar. Kürtçe olarak yazacakları bir kaynağı Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da yaşayan vatandaşlarımızın anlaması mümkün olmayacaktır.[173]

Atatürk, milli politikasının bir parçası olarak, bu mesele ile ilgili şu ifadeleri kullanmaktadır: "*Türkiye bugün yalnız Türklerin yerleşmiş olduğu araziden mürekkeptir. Türk olmayanlar, Türklüğe yabancı olanlar vatan haricinde kalmış veya çıkarılmış, bu suretle milli birlik temin edilmiştir. Fakat birçok Türk vatandaşlarımız da Lozan Muahedesi'yle çizilen yeni hudutlarımız haricinde kalmıştır. Türkiye'de ekalliyet teşkil eden unsurlar Rumlar, Ermeniler ve Musevilerden ibarettir. Şarki Anadolu'da İran ve Kafkas hududundan Uzunyayla ve Sivas havalisine kadar uzanan sahada pek çok aşiret vardır. Bazı vilayetlerde aşiret halkı nüfusun yüzde 85'ini teşkil eder. Bu aşiretlerin büyük bir kısmı Türkçe konuşur. Bunlar aslen Türk oldukları halde uzun zamanlar Arap ve İran medeniyetlerinin tesiri altında kalarak lisanlarını, adet ve ananelerini kaybetmişlerdir.*"[174]

Atatürk'ün bu ifadelerinden de anlaşılacağı üzere, Türkiye'de Rumlar, Ermeniler ve Musevilerden başka azınlık konumunda bulunan ayrı bir ırk yoktur. Ancak, daha önce de belirtildiği gibi geçmiş tarihlerden beri Türkiye coğrafyası üzerinde çeşitli emelleri bulunan bazı devletler, Türkiye topraklarını bölmek amacıyla Kürtçülük meselesini bir araç olarak kullanmaktadırlar. Görevlendirdikleri kürdologlarla ayrı bir Kürt dili, ayrı bir Kürt milleti ve ayrı bir Kürt kültürü yaratmaya çalışmaktadırlar. Minorsky, bu konuya ilişkin şu itirafta bulunmaktan kendini kurtaramamıştır: "Sistemli araştırmalar, Kürt adı ile örtülen bir tabaka altında birçok eski kavimlerin var olduğunu ortaya koyacaktır. Hâlbuki bu kavimlerin kökenleri meselesinin halini, Kürt ananeleri ve İslam kaynakları kolaylaştırmamaktadır."[175]

2.2 Kürtlerin Dili

Kürtler, şu zamana kadar sistemli bir yazılı yada sözlü dil geliştirememişlerdir. Günümüze kadar Kürtler, diğer Kürtlerle kendi ana dillerinde rahatça iletişim kuramadığı çeşitli diyalekt gruplara ayrılmıştır.[176]

---

[173] Çay, Abdulhaluk, M, a.g.m, s.36
[174] Çay, Abdulhaluk M, a.g.m, s.36-37
[175] Eröz, Mehmet, 'Atatürk, Milliyetçilik, Doğu Anadolu', s.193
[176] A Minorty Rigts Group Report, 'The Kurds', Ed.by.David McDowall, UK 1991, s.9

Şerefnâme, Kürt toplulukları konuştukları diyalektlere göre dört ana gruba ayırmıştır. Kurmançi, Lur, Kalhur ve Gurani[177] Kürtler arasında en çok konuşulan Kurmançidir. Kurmançi, Kuzey Kurmançisi (Bahdinani olarak da adlandırılır) ve Güney Kurmançisi (Sorani olarak da adlandırılır) olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.[178] Kuzey Kurmançisi ya da Bahdinani Türkiye'de Mardin, Şırnak, Hakkâri, Van, Muş ve Erzurum'da, İran'da Urumiye Gölü'nün Kuzeyinde ve batısındaki aşiretlerde, Suriye'de, Irak'ta ise Musul ve Sincarda konuşulmaktadır. Güney Kurmançisi ya da Sorani'nin konuşulduğu yerler ise Irak'ta Revanduz, Köysancak ve Süleymaniye; İran'da Senendaj, Mahabad ve Kirmanşah'tır.[179] Soranice, Irak'ta devlet tarafından kullanılan ve okullarda öğretilen tek Kürt diyalektiğidir.[180] Gorani, hem İran'da hem Irak'ta, Halepçe ve Mervandan, Dinavar, Hamedan, Kirmanşah, Hanekin ve Mandeli'ye dek uzanan bir bölgede hâkimdir. Gurani aynı zamanda Kerkük yakınlarındaki kalabalık Kakai aşiretlerinde diyalektiğidir.[181] Lur, aynı adı taşıyan bölgenin dili olmakla beraber Kalhur, adını İranlı olan bir Kürt aşiretinden almıştır ve Kirmanşah bölgesinde daha yaygındır.[182] Bu diyalektler dışında Kürtler arasında konuşulan bir başka diyalektik, özellikle Türkiye'de yaşayan Kürtler arasında yaygın olan Zazaca'dır.

Kürtlerin ortak bir kökenden geldiği söylenemediği gibi ortak bir Kürt dilinin varlığından da söz etmek mümkün değildir. Bu yüzden Kürtçe diye gelişmiş bir dil ve bu dilden türetilmiş bir edebiyat'ın varlığı da söz konusu değildir. Petersburg akademisi tarafından yayımlanan Kürtçe-Rusça-Almanca Lügat'ta 8307 kelime vardır. Bu kelimeler sayısal olarak şöyle sıralanmaktadır; Pehlevi 370, Türk (eski Türkmen) 3080, Arap (yeni dil) 200, Farisi 1030, Ermeni 220, Çerkez (eski) 60, Gürcü (eski dil) 20 ve Kürt (asıl) 300 kelime.

Dr.Fritz, Kürtlerin Tarihi isimli kitabında bu 300 kelimenin 107'sinin dağ yaşamını anlatmak için kullanıldığını söyleyerek Kürtçe'nin bir cümle yapısının oluşmadığını belirtmiştir. Bunun yanında Kürtçe'nin dil kuralları olmadığını bunun Farsça dil kuralları olduğunu ve Kürt edebiyatı diye bir şeyin söz konusu olmadığını eserlerin Osmanlı, İran ve Arap edebiyatının etkisinde kalmış bazı Kürt mollalarının eseri olduğunu öne sürmüştür.[183] Molla Ahmet (1407- 1494) bir divan ile bir mevlit yazmıştır. Hakkarili Ahmet Hani: Mem û Zin ve Arapça – Kürtçe manzum olan Navbar yazmıştır. Bâyezid'li İsmail, Kurmanci-Arapça-Farsça sözlük yazmıştır.[184] Örneklerden de anlaşılacağı gibi Kürtlerin kültürlerini yansıtan bir edebiyat oluşmamıştır. Ortaya çıkan eserler genelde başka bir dilden tercüme edilmiş ya da Kürtçe yerine Arapça ve Farsça yazılmıştır ki bu da onların kendi kültürünü yansıtan eserler olmamıştır. Kürtçe'deki diyalektik farklılıklar aynı zamanda Kürtlerin yaşadığı farklı bölgeleri de ifade etmektedir. Irak'ta, Kürtlerin yaşadıkları bölgeler konuşulan diyalektiğe göre Bahdinan

[177] Çay, Abdulhalûk, a.g.e., s.121
[178] R.Izady, Mehrdad, 'Kürtler: Bir El Kitabı', (çev.Cemal Atilla), İstanbul 2004, s.305
[179] Çay, Abdulhalûk, a.g.e., s.121
[180] Mc Dowall,David, 'A Modern History of Kurds', I.b Tauris,1997, s.13.
[181] R.Izady, Mehrdad, a.g.e., s.308
[182] Nikitin, Basil, a.g.e, s.307
[183] Dr. Fritz, 'Kürtlerin Tarihi', (çev.Sinan Şanlıer), İstanbul 1992, s.15
[184] Minorsky, V, 'Kürtler', İstanbul 1992, s.86

(Kurmançi konuşulan yerler) ve Soran (Soranicenin konuşulduğu yerler) olmak üzere ayrılmıştır. Lehçedeki bu farklılık bu iki bölgede yaşayan aşiretler arasındaki ilişkilerde ve Kürtler arasındaki siyasal çatışmalarda da çok etkili olmuştur ve olmaktadır.

Martin van Bruinessen'in belirtmiş olduğu üzere; Kurmançi konuşanlar arasındaki aşiret ilişkileri, Sorani konuşulan bölgelere nazaran çok daha belirgindir. Buna karşılık, Irak'ta Soranice'nin konuşulduğu yerler ekonomik ve kültürel açıdan Kurmançi konuşulan dağlık bölgelerden daha gelişmiş durumdadır. Her iki bölge halkı da birbirine karşı önyargılar beslemeye eğilimli olmakla beraber "Sorani", "Kurmançi"yi ilkel ve din meselelerinde fanatik bulur, ancak savaş yeteneğini kabul eder; "Kurmançi" ise "Sorani"yi çoklukla insanlıktan yoksun, güvenilmez ve kültürel olarak kibirli bulur.[185] Talabani'nin KYB'si hemen hemen tüm Sorani konuşulan bölgeleri kontrol etmektedir; Bahdinan ise, Mesud liderliğindeki KDP tarafından kontrol edilmektedir.[186]

2.3 Kürtlerin Demografik, Sosyal Yapısı ve Yerleşim Alanları

Irak'ta yapılan 1922-1924 ve 1935 nüfus sayımlarına göre Kürtlerin Irak'ın genel nüfusuna oranı, yaklaşık %23 olarak saptanmıştır. Irak'ın toplam nüfusu 1975'te yaklaşık 11 milyondur; Kürtlerin nüfusu da aşağı yukarı 2-2,5 milyon tahmin edilmektedir[187]. Irak'ın toplam nüfusu 1991 Yılı tahminlerine göre 18 milyondur. Irak'taki Kürtlerin genel nüfusa oranı ise %23'tür. Bu da yaklaşık olarak dört milyon yüz bindir.[188] Bölge, halk arasında tabir edilen Soran ve Behdinan olarak ikiye bölünür, bu iki bölgeyi Zap suyu birbirinden ayırır. Zap suyunun doğusu Soran batısı ise Bahdinan'dır.[189]

Kurmançi konuşulan kuzey Bahdinan ile Soranice konuşulan güney arasında ekonomik ve kültürel farklılıklar vardır. Bahdinan ekonomik olarak geri kalmıştır ve aşiretçiliğin egemenliği altındadır. Güneydeki bölgeler ise daha şehirleşmiş, eğitim düzeyi ve ekonomik gelişmesi daha yüksektir.[190] Kürtlerin yerleşim merkezlerinden bazıları şunlardır; Akra, Revanduz, Hacı Umran, Kala Diza, Halepçe, Süleymaniye, Erbil, Kerkük ve Musul. Kürtler bu yerlerde Türkmenler ve Araplarla birlikte yaşamaktadırlar. Fakat Amerikan işgali sonrası bölgeye ülke dışından birçok Kürt getirilerek demografik yapı değiştirilmeye çalışılmaktadır. Bu durum özellikle Kerkük'te daha fazla ön plana çıkmaktadır. Çünkü Kürtler çeşitli dönemlerde, Kerkük'ün bir Kürt şehri olduğunu iddia ederek, Irak'ın petrol yatakları bakımından kuzeydeki en verimli yeri olan bu şehrin kurmak istedikleri özerk yönetimin sınırları içerisinde yer almasına çalışmaktadırlar. Bugün Irak'taki mevcut durum içerisinde de Kürtler bu iddialarını yinelemekle beraber Kerkük'ün statüsü ve geleceği ise belirsizliğini hala korumaktadır.

---

[185] Bruinessen, Martin van, 'Kürdistan Üzerine Yazılar', (çev.Bülent Peker), İstanbul 2002, s.300
[186] Bruinessen, Martin van, a.g.e, s.302
[187] Bruinessen, Martin van, 'Ağa,Şeyh,Devlet', s.30
[188] Mc Dowall, David, a.g.e, s.12.
[189] Özmen, Hasan, "Kuzey Irak'ta Kürt Partileri Arasındaki İhtilafların Nedeni", Avrasya Dosyası, c.III, s.4,İlkbahar 1996, s.56
[190] Bruinessen, Martin van, 'Kürtlük. Türklük, Alevilik', (çev.Hakan Yurdakul), İstanbul 2004, s.79-80.

Kürtler Türkiye'de Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yaşmaktadır. Ancak son dönemde meydana gelen terör olayları nedeniyle batı illerine büyük göçler gerçekleşmiştir.

Kürtlerin sosyal yapısının temeli aşiretlere dayanmaktadır. Kürt aşireti, gerçek ya da gerçek olduğu varsayılan ortak bir ataya dayanan ve akrabalık temelinde örgütlenmiş, genellikle toprak bütünlüğü olan ve kendine özgü bir iç yapıya sahip sosyo-politik bir birimdir. Kürt aşireti, genelde üyelerinin dış saldırılar karşısında korunması, eski töre ve yaşam tarzının devam ettirilmesi amacıyla oluşmuştur.[191] Aşiretler kendi içlerinde alt aşiretlere bölünmüşlerdir. Bu alt gruplarda bir kez daha klân, sülale ve benzeri gibi daha küçük birimlere ayrılmıştır. Fakat klânla, aşiret her zaman kolayca ayırt edilememektedir. Çünkü bir klân genişleyip aşiret haline gelebilmektedir.[192] Aşiret örgütlenmesinin en alt düzeyinde haneler (karı-koca ve çocuktan oluşan çekirdek aile) yer almaktadır. Reisleri aynı babadan, büyükbabadan, ya da atadan gelen haneler, kendilerini diğerlerinden farklı olarak görürler. Belirli durumlarda kendilerini ötekilerinden ayırarak birlikte hareket ederler. Antropolojik terminolojide böyle davranan gruplara sülale adı verilir.[193] Fakat aşiret, klân, sülale, gibi antropolojik standart terimler Kürtlerin toplumsal gerçekliğini açıklamakta pek yeterli değildir. Terimlerin çoğu bir bölgeyi incelemede kullanılırken, başka bir bölgede yapılan araştırmada bunlardan farklı terimler tercih edilmiştir.[194]

Aşiretler arasında farklı sosyal tabakalarda vardır ama genelde iki sınıf konusunda birçok araştırmacı hemfikirdir. Bunlar; silahlı uşaklarıyla birlikte yaşayan savaşçı ve toprak sahibi soylular ile yarı köleliği indirgenmiş rençperlerdir. Bu rençberler'e kimi zaman kullanılan bir deyimle reaya (köylü) adı, kimi zamanda "Guran" adı verilmektedir.[195] Guran, hem bir aşiretin adıdır hem de Kürtler arsında konuşulan diyalektlerden birisidir. Bunun birlikte Kürtler arasındaki sosyal tabakalardan birisini tanımlamak içinde kullanılmaktadır. Bu yüzden Guran kelimesi kimi zaman karışıklığa da neden olmaktadır. Bu karışıklıktan dolayı alt tabakadaki bu sınıfı tanımlamak için genelde "misken" tabiri de kullanılmaktadır.

Aşiretin başında ağa ya da reis diye adlandırılan bir önder vardır. Bu lâkap, Sultan Murat'ın 1637'de Bağdat'ı fethetmesinden bu yana kullanılmaktadır. Ağalık genellikle babadan oğla geçer. Baba ölünce en büyük oğlu onun yerini alır; ancak küçük oğlu aşiret üyeleri tarafından çok seviliyorsa veya ağalık görevini daha iyi yerine getirebilecek beceriye sahip ise ağabeyinin yerini alabilir. Bu seçime bazen diğer reisler veya klânlar müdahale edebilir ve gerektiğinde kaba kuvvete bile başvurulabilir.[196] Ağa ile diğer bireyler arasındaki bağ çok kuvvetlidir. Ağa'ya sonsuz bir bağlılık ve boyun eğme vardır. Ağa'ya sürekli olarak üstün bir varlık gözü ile bakılır. Ağa'nın kabilesindeki diğer bireyler ise ondan çok

[191] Th Bois-V.Minosky-D.N. Mac Kenzie, 'Kürtler ve Kürdistan', İstanbul 1996, s.168.
[192] Nikitin, Bazil, a.g.e., s.218
[193] Bruinessen, Martin van, 'Ağa, Şeyh, Devlet', s.82
[194] Bruinessen, Martin van, a.g.e. , s.99
[195] Nikitin, Bazil, a.g.e, s.222
[196] Th. Bois-V. Minorsky.-D.N. Mac Kenzie, a.g.e, s.171

ayrı basit ve hatta ayrı cinsten kişilermiş gibi görünürler. Ağanın kabilesi üzerindeki etkinliği çok güçlüdür ve bu etkinliği zorla değil, içten gelen bir duygu ile kabul ederler.[197]

Aşiret reislerinin en önemli görevi çatışmalarda önderlik etmek, diğer aşiret veya kabilelerle birlikte savaş yürütmektir. Barış olduğu zamanlarda aşiret reisinin fazla bir işlevi yoktur. Bu yüzden kimi zaman bazı reisler, iktidarlarını sağlama almak ve aşiretlerinin birliğini bütünlüğünü korumak ve çapını büyültebilmek amacıyla çatışma ortamı ararlar.[198]

Reisin diğer görevlerinden biride kendilerini ziyarete gelen Kürt yada yabancı konukları ağırlamaktır. Bu tür giderleri karşılayabilmek için reis kendi halkından çeşitli vergiler toplar. Ayrıca düğün bayram gibi özel günlerde reise hediyeler sunulması da adettendir. Hırsızlık cinayet gibi olaylarda hâkimlik yapması için kendisine başvurulduğunda reis, para cezası kesme hakkına sahiptir ve buda onun için önemli bir güç kaynağıdır.[199]

Aşiret reisi tam bir ataerkil despottur ve otoritesi sınırsızdır. Herkesin malına istediği gibi el koyabilir. Kişilere dayak attırabilirler ve gönlü dilerse uyruklarından herhangi birini öldürebilir. Reisin otoritesi kesin ve nihai olmakla beraber reisin üzerinde aşiret yaşlılarının belli bir kontrolü vardır. Bu yaşlıların oyları her zaman ihmal edilemeyen bir ağırlık taşır.[200]

Kürtlerin ulusal bir birlik kuramamalarının temelinde sosyal yapıları yatmaktadır. Aşirete ve reise olan bağlılıklarından dolayı en büyük politik birim olarak devleti değil kendi aşiretlerini görürler. Aşiret reisleri, hükümetle aşirete mensup insanlar arsında bağlantıyı sağladığı için reisin otoritesi devletin otoritesinden daha fazla kabul görmektedir. Bunun yanında reislerin kendi çıkarlarını ve işlevlerini canlı tutabilmek için sürekli bir çatışma ve ortak bir düşman yaratması hatta bazen kan davalarını körüklemesi insanların aşiretin dışına çıkamamalarına neden olmaktadır. Bundan dolayı, aşirete mensup insanlar aşiret dışında bir birlik düşünememekte ve ulusal bilinç oluşamamaktadır. Özellikle Kuzey Irak'ta, insanların kendi aşiretleriyle alakalı partilere oy vermesinin ve diğerlerinin otoritesini kabul etmemesinin temelinde aşiretçilik olgusu yatmaktadır. Bu durum özellikle politik çıkarlar gündeme geldiğinde Kürtlerin neden bir bütünlük içinde hareket edemediğinin en iyi göstergesidir. Türkiye'de de bazı aşiretlerin tamamının Geçici Köy Korucusu ya da PKK terör örgütü mensubu olmasının temel nedeni de budur. Tercihi aşiret reisi belirler.

[197]Minorsky, V, 'Kürtler', İstanbul 1977, s.36.
[198] Bruinessen, Martin van, a.g.e, s.128
[199] Th. Bois-V. Minorsky.-D.N. Mac Kenzie, a.g.e, s.172
[200] Nikitin, Bazil, a.g.e, s.216-217

2.4 Kürtlerin Dini Yapısı

Günümüzde Kürtlerin yaklaşık olarak beşte üçü, Sünnî Müslümanlığın Şafiî geleneğine mensuptur. Müslüman Kürtlerin büyük çoğunluğu mistik sufî tarikatlarından birine bağlıdır[201]. Özellikle Kürtler arasında en yaygın olan tarikatlar Kadirî ve Nakşibendî tarikatlarıdır. Her tarikatın başında, halkın bağlılık duyduğu ve kutsal bir kişi olarak kabul edilen bir şeyh vardır. [202] Dini liderler olan şeyhlerin Kürtler üzerinde büyük etkileri vardır.

Bazı tarikatlarda ağalıkla dini liderliğin aynı kişide birleştiği de görülmektedir. Ayrıca bazen dini liderlerin, halkın peygambere olan saygı ve sevgisini sömürmek, bunu kişisel etkinliğinin güçlenmesinde kullanmak için düzenledikleri bir takım belgelerle (bunlara şecere denir) kendilerinin peygamber soyundan geldiklerini de öne sürmektedir[203]. Büyük şeyhlerin çoğu kendilerini şu üç sülaleden birine ait sayar; Ömeri: İkinci halife Ömer'den gelenler, Halidi: İlk büyük İslam komutanlarından olan Halid bin Velid' den ve Abbasi halifelerinden gelenler.[204] Tarikatların dini önderleri olan şeyhler, kendi adlarına çeşitli bölgelerdeki tarikat üyelerini yönlendiren ve onlardan şeyh adına biat alan halife adını verdikleri yardımcılar yetiştirirler.[205] Şeyhlerin, kendilerinin yada tarikatlarının etki alanını genişletmek için atadıkları bu temsilcilerin (halifelerin), bazı tarikatlarda kendi çaplarında birer şeyh haline gelip bağımsız birer öğretmen gibi çalıştıkları ve kendi halifelerini atadıklarına da rastlanır. Buna karşılık bir takım tarikatlarda da bu mümkün değildir. Örneğin Kadirî tarikatında, çok az istisna dışında sadece şeyhin oğulları şeyh olabilir. [206]

Kadirî tarikatının halifeleri ne kendileri bağımsız şeyhler haline gelebilirler ne de oğulları kendiliğinden halife olabilirlerdi. Şeyhlik, Berzenci ailesinin tekelindedir. Talabani ailesinin kurucusu Sadate Nehri bir şeyhten icazet alarak şeyh olmuş tek Kürt Kadirî şeyhidir. Oysa Irak'taki Kürtler arasında Nakşibendîliğin yayılmasını sağlayan Mevlana Halid'in birçok halifesi kendi hakkına sahip şeyhler haline gelerek kendi halifelerini atamış, bu halifelerin bir kısmı da şeyh olmuş ve kendi halifelerini atamıştır.[207]

Şeyhler, Kürtler arasında ondokuzuncu yüzyılda yükselmeye başlamıştır. Osmanlı Devletinin bu dönemde merkeziyetçi politikalar izlemeye başlaması sonucunda Kürtleri idare eden birçok emirlik ortadan kalkmıştır. Merkezi yönetim tarafından atanan memurların, ortaya çıkan iktidar boşluğunu dolduramaması üzerine Kürt aşiretler arasında anlaşmazlıklar meydana gelmeye başlamıştır. Bu ortam

[201] R. İzady, Mehrdad, a.g.e, s.281.
[202] Bruinessen, Martin van , a.g.e, s.311
[203] Minorsky, V, 'Kürtler', İstanbul 1977, s.36
[204] Bruinessen, Martin van, a.g.e, s.308
[205] R. İzady, Mehrdad, a.g.e, s.282
[206] Bruinessen, Martin van, a.g.e, s.318
[207] Bruinessen, Martin van, a.g.e, s.336

içerisinde şeyhler, kutsal sayılan ve bu yüzden saygı duyulan kişiliklerinden dolayı aşiretler arasındaki anlaşmazlıklarda arabuluculuk rolünü üstlenen bir denge unsuru haline gelmiştir.

Ondokuzuncu yüzyılda politik önem kazanmış tüm şeyh ailelerinin ortak yanı, bunların aşiretsel örgütlenmenin en yoğun olduğu birçok küçük aşiretin bulunduğu ve aralarında yoğun kan davasının yada başka aşiretsel çatışmaların var olduğu bölgelerde ikamet etmiş olmasıdır.[208] Şeyhler, anlaşmazlıklarda arabuluculuk etmelerine rağmen kimi zamanda kendi aralarındaki rekabetten dolayı diğer şeyhlerle anlaşmazlığa düştükleri olmuştur.

Bugün Irak'taki Kürtler arasında şeyhlerin etkisi eskisi kadar kalmasa bile tarikatlar hala etkilidir. Bahdinan Kürtleri arasında Nakşibendî tarikatı yaygındır. Soran Kürtleri arasında ise Kadirî tarikatı yaygındır. Soran Kürtleri arasında şeyh Abdülkadir Geylani'nin özel bir yeri vardır. Soranların dini yaşantıları diğer ehli sünnetten farklıdır. Bahdinan Kürtleri de inandıkları Nakşibendî tarikatını, dahası İslam'ı bile çok farklı icra ederler. Hiçbir Barzan köyünde cami yada mescit bulunmaması ve namaz kılana ender rastlanması ile ilgili söylentiler bu yüzden oldukça dikkat çekicidir.[209]

2.5 PKK Terör Örgütüne Göre Kürt Tarihi

Terör Örgütüne göre Kürdistan olarak belirtilen coğrafyada yaşayan ve Kürt nitelemesindeki nüfusun 'ataları olan Med'ler' M.Ö 1000 yıllarında tarih sahnesinde belirmiştir. Med'ler Hint Avrupa kolundan ve Arien olup, Persler ve Asurlularla yüzlerce yıl süren bir mücadeleye girmişlerdi. Anlatımın bundan sonraki bölümünde Med'lerin M.Ö. 7. yüzyılda da zamanın en büyük imparatorluğunu kurduklarını ve bununda bugünkü Kürdistan sınırlarını belirtilmektedir. Bu döneme devamlı olarak Medlerin MÖ. 550 yıllarında yıkıldığı bölgede sürekli hareketliliğin sonucunda da Persler, Yunanlılar, Makedonyalılar, Ermeniler, Romalılar, Bizanslılar, Sasaniler ve M.S. 7. yy. ortalarında ise Arap-İslam ordularının işgaline kadar bölgenin değişik devletlerin egemenliği altında kaldığı belirtilmektedir. Bu değerlendirme ile Arap-İslam egemenliğinin 'milli bilincin' gelişmesini engellerken, sürekli çatışmaların yaşanması ve farklı gurupların geçişlerinin bölgede aşiret toplulukları oluşturduğu ifade edilmektedir[210].

Örgütün felsefesinde "10. yy. ise bölgede 'Mervani Kürt Devletinin' kurulduğu, beyliklerle de bugün ülkede son derece güçlü olan 'işbirlikçi-feodal ve şeyhlerin gayri milli' niteliklerini bu dönemde kazanmaya başlamışlardır" denmektedir. "11. yy.da Türklerin bölgeye geldikleri dönemden itibaren 20. yüzyıla kadar katliamlara varacak kadar şiddetli yönetimlerini sürdürmüşlerdir" ifadesi örgütsel programda da yer almaktadır. Bu dönemin genel karakterini feodal, zorba ve talancı nitelikte bir sosyalist yapının egemen olduğu belirtilmektedir. Anılan dönemle ilgili değerlendirme de Osmanlı egemenliğini

[208] Bruinessen, Martin van, a.g.e, s.345
[209] Özmen, Hasan, a.g.m, s.56
[210] Özcan, Nihat Ali, 'PKK Tarihi, İdeolojisi ve Yöntemi', Asam Yayınları, 1999,s.59-60

sağlayan en önemli şahsiyetin "Osmanlı Türk Sultanlarının Kürdistan'daki gönüllü ve gözde ajanı durumundaki Şeyh İdris-i Bitlisi'nin olduğu", İdris-i Bitlisi'nin çabası ile Kürdistan halkının iki büyük mezhep halinde parçalanması da bu dönemde hızlandığı belirtilmektedir. Aynı yöndeki anlatımla, Birinci Dünya Savaşı sonunda şartların elverişliliğine rağmen örgütsüzlük nedeni ile bağımsızlık fırsatı kaçırılmıştı.

Daha önce İran ve Osmanlı İmparatorluğu arasında ikiye bölünen Kürdistan bu sefer savaş sonrası İngiltere ve Fransa tarafından "dörde bölünmüş" oluyordu. "Kürdistan'ı askeri açıdan parça parça işgal eden Türkiye Cumhuriyeti, ayaklanma bahanesi ile ülkeyi adım adım işgal etmiş askeri denetim altına almıştır" deniyordu. "İkinci Dünya savaşı sonrasında da Türk kapitalizmi pazar bütünleşmesi nedeni ile 1960'lardan itibaren Kürdistan'da sömürgeci kapitalizmin gelişmesine yol açmıştır". "Irak, İran ve Suriye'deki bölümlerdeki gelişmeler, Türkiye'nin gerisinde kaldığı" tespiti yapılmakta, Kapitalist aşamada da "Kürdistan'ı sömürgeleştiren güçlerin başında Türkler gelir" denmektedir.[211]

Terör örgütünün Parti Programına temel teşkil eden tarihi zemin ve tanımların objektiflikten uzak ve zaman boyutunda birbirinden ilişkisiz olduğu görülmektedir. Amaç bir Kürt tarihi yazmak değil, ideolojik olarak bir Kürt tarihinin varlığını kabul edecek sempazitanlar bulmaktır. Dolayısı ile basit, anlaşılabilir ve kolay anlatılabilecek bir tarih hikâye edilmiştir. Bu niteliksiz tarih yazımı ile parti programı. aralarında sempatizan toplama yarışı süren Kürt ve enternasyonalist nitelikli bir çok Marksist örgüt arasında, terör örgütüne fazlaca avantaj sağlayacaktır.[212]

2.6 Kürt Milliyetçiliğinin Temelleri Sayılan isyanlar

Kürt devleti kurmayı amaçlayan Şeyh Ubeydullah Osmanlı'ya biat etmiş ancak oğlu Seyit Abdulkadir bu fikri sürdürmüştü. 1908'de İstanbul'da kurulan ilk Kürtçü Cemiyet olan Kürt Teavün ve Terakki Cemiyetinin kurucularından olmuştu. Ayan Meclisi Üyeliği ve Şurayı Devlet Reisliği görevlerine getirildi. 1918'li yıllara gelindiğinde 'Kürt Teali Cemiyetini' kurdu, bu cemiyetin 1924'lerde devrik padişah ve halife Vahdettin ile irtibat halinde olduklarını bilmekteyiz. 1924 yıllarında Azadi teşkilatına üye olmuştu. Bu sıralarda Şeyh Sait de Azadi'ye üye olmuştu. Şeyh Sait bölgede nüfuzu güçlü, sözü geçen bir dini önderdi (Yaşının ilerlemiş olması ve ailesinin diğer üyelerinin de Şeyhlik yapması bu gücü katlayarak artırmış olsa gerek).[213]

Şeyh Sait'in ayaklanmasında kendisinin amacının 'İslam'ı korumak' olduğunu ifadelerinde vurgulamıştı. Ancak Şeyh Abdulkadir, Yusuf Ziya ve Cibranlı Halit Bey'in fikirleri farklıydı. Onlar bu

[211] Özcan, Nihat Ali, a.g.e , s.61
[212] Özcan, Nihat Ali, a.g.e ,s.61
[213] Mumcu, 'Uğur, Kürt-İslam Ayaklanması 1919-1925', Uğur Mumcu Vakfı Yayınları, 1999,s.41 ve AGIN, Ömer, 'Kürtler, Kemalizm ve TKP', Versus Kitap, 2006,s.91

ayaklanmadan faydalanarak bağımsız bir Kürt devleti kurmak istiyorlardı. Bu kişilerin yurt dışında çok gizli faaliyetleri ve temasları olduğu dikkate alınırsa 'Musul – Kerkük meselesini İngilizler lehine çevirmek' gibi bir amaçları olmadığını da söylenemez. [214]

Bu olayın iç ve politikada oluşturduğu etki önem arz etmektedir. Devlet hazırlıklarını yaptığı çok partili rejime geçme fikrini ertelemek zorunda kalmıştır. Vatana İhanet Kanuna yapılan bahsettiğimiz eklenti çerçevesinde bazı grupların hilafeti tekrar getirme umutlarının sona erdiği anlaşılmakta ayrıca hükümete muhalefet eden grupların dini motifleri kullanmaktan çekindiği gözlenmektedir. Takrir-i Sükûn Kanunu ile yeni bir sürece girilmiştir, kanun iki yıllığına çıkmış ise de sonra iki yıl daha uzatılıp 4 Mart 1929'da yürürlükten kaldırılmıştır. Padişah Vahdettin'in de bu isyanın bastırılışından nüfuzunun iyice azaldığı gözlemlenmektedir.[215] Bu olayın Türkiye'nin dış politikasına yansımasında ise sadece Misak-ı Milli sınırları içindeki Musul ve Kerkük'ün sınırlar dışında kalmış olmasını söylemek yeterlidir. Ağrı isyanı - Hoybun Teşkilatı ilişkisinde ve Tunceli isyanları – Mehmet Nuri Dersimi ve Ermeni Bogos (dolayısıyla Hoybun Teşkilatı) hakkında da benzeri bir tespiti yapmak mümkündür. 16 Mayıs 1926'da başlayan Birinci Ağrı isyanının devlete vergi vermemek, asker göndermemek için birkaç aşiretin ayaklanması olduğunu biliyoruz. İran tarafında bulunan Kızılbaş aşiretinin desteği ile bir yıl kadar süren bu çatışmalar sınırı geçip askeri birliklere saldırma, askeri harekât başlayınca sınırdan kaçma seklinde sürmüştü.[216] Bu sıralarda Avrupa'da bağımsız Kürt devleti kurmayı amaçlayan Hoybun isimli hareket oluşmuştu ve devam eden 'Ağrı Hareketi' emellerini gerçekleştirmek için büyük bir fırsattı. İsyan eden aşiret ağaları ile Hoybun Teşkilatı (Şehir ve Avrupa örgütleri temsilcileri) 1927 ilkbaharında bir araya geldiler. Anlaştılar [zaten isyancı ağaların yapabileceği tek şey birilerinden destek almaktı çünkü devlet kararlı bir şekilde eşkıyalıkla mücadeleye devam ediyordu]. Bu toplanmadan sonra Ekim 1927'de, Beyrut'ta, Hoybun Teşkilatının Celadet Emin Ali Bedirhan başkanlığında kurulduğu resmen açıklandı. Hoybun Teşkilatı'nın Ermeni, Rus, İngiliz ve Fransızlardan destek aldığı bilinmekle ancak teşkilatın bu destek karşılığında ne vaat ettiği bilinmemektedir.[217]

1933 ve 1934 Tunceli isyanlarının tabanında Mehmet Nuri Dersimi ve Ermeni Bogos (dolayısıyla Hoybun Teşkilatı)'un yaptıkları propaganda faaliyetlerinin sebep olduğu biliniyor. Yaklaşık iki yıllık propaganda sürecinden sonra halk herhangi bir olayda ayaklanmaya kalkışmış ya da kalkıştırılmıştı, sanki hükümetin varlığı oradaki halkı ezmekmiş gibi bir hava oluşmuştu ya da oluşturulmuştu. Bu hareketlenmenin zamanlaması ve o dönemdeki Türkiye'nin dış politikasından yola çıkarak Hoybun Teşkilatının dış destekçilerine neleri vaat ettikleri hakkında bir tahmin yapmak mümkün. Tunceli isyanları sürecinde Türkiye'nin Hatay meselesini halletmek üzere olduğu ancak bu isyan

[214] Mumcu, Uğur, a.g.e, s.83-103
[215] Mumcu, Uğur, a.g.e, s.91
[216] Bozdag, İsmet, 'Kürt İsyanları', Truva Yayınları, 2004,s.74-75
[217] Jwaideh, Wadie,a.g.e, s.408-409

sebebiyle gücünü içeriye yönelterek bu şansı elinden kaçırdığı tarih sürecinde izlendiğinde bu isyanların 'Hatay Meselesini Türkiye aleyhinde sonuçlandırmak' amacını da taşıdığı söylenebilir.[218]

İlk Ağrı isyanından sonra kurulduğu bilinen Hoybun Teşkilatı Ayrılıkçı Etnik Kürt Milliyetçiliği açısından önemli bir yer teşkil etmektedir keza Doğu Anadolu Bölgesinde ilk kez bu kadar geniş çaplı ve diğer ülkedeki Kürtlerin de destek verdiği bir teşkilatlanma kurulmuştu. Bundan daha evvel Kürtçülük kavramı İstanbul, İngiltere, Fransa ve Amerika'dan savunuluyordu. Aslında bölgedeki aşiret ağalarının kaygısı "nüfuzlarını, dinlerini veya güçlerini vb." kaybetmekti ancak bu ateşlenmeyi İstanbul'daki Kürtçüler bölgedeki çalışmalarıyla alevlendirdiler.

Bölgeye Kürtçülük fikrinin veya Kürt – Türk ayrımcılığının bu dönemde geldiğini söylemek hiç de yanlış olmaz. Yeni devlet (Türkiye Cumhuriyeti) vergi topluyor, askere adam alıp uzaktaki illere götürüyordu. Bu rejim değişikliklerine tahammül edemeyen ağalar Hoybun'da bir araya gelerek farklı bir yol aradılar ancak burada bölücü fikirler onlara enjekte edildi. Ermenilerin Hoybun Teşkilatı'na verdiği yoğun desteği anlamak gerekir, onlar bölgede kurulacak bağımsız ama güçsüz Kürt devletinden diledikleri toprakları koparıp kendi devletlerini kurabileceklerdi. Ayrıca Ağrı isyanlarının bastırılmasında İran Devletinin yardımı aslında tek taraflı değildi çünkü İran, bu isyan başarılı olursa kendi ülkesinden buna destek verenlerin kendisine karşı ayaklanacağını önceden kestirmişti.

"Bölgede çıkan ayaklanmaların asıl meselesi kişisel çıkarların devlet otoritesi ile çatışması idi. Bu ayaklanmalara ne zaman İstanbul'dan gelen bazı 'Kürt milliyetçileri' katıldıysa o zaman seyri değişti, ya da bu kişilerin yazdıklarıyla sonradan tarihi bilgiler değiştirildi.

Fransız İhtilali'nin yol açtığı Milliyetçilik akımının tesiri ile Osmanlı Devleti sınırları içerisindeki yabancı milletler, bağımsızlıklarını alarak imparatorluktan kopmuşlardır. 1829 yılında Yunanistan, 1878'de Sırbistan, Romanya ve Karadağ, 1908'de Bulgaristan ve 1912'de Arnavutluk bağımsızlıklarını ilan etmişlerdir. Milliyetçilik akımı etkisini önce ve en fazla Müslüman olmayan azınlık unsurlar üzerinde göstermiştir. Özellikle 1856 Paris Antlaşması ile Avrupa'da kurulan denge ve statünün, 1870'ten sonra Rusya tarafından bozulmaya başlaması, Balkanlardaki Hıristiyan toplumlara Osmanlı yönetiminden ayrılmak için girişimlerde bulunma cesaretini vermiştir. Bu milletlerin Avrupa topraklarında yaşaması ve Avrupa devletlerinin müdahaleleri de ayrışmayı tahrik etmiştir. Bu dönemde Fransa ve İngiltere, söylemlerinde Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğüne taraftar görünmelerine rağmen, iç ve dış ilişkilerine karışmışlar, Rusya tarafından yapılan Hristiyan uyrukluları koruma girişimlerine ortak çıkmışlardır. Milliyetçilik akımının tesiri Osmanlı Devleti'nin Müslüman azınlıkları olan Arap halklar arasında da bir bağımsızlık hareketi başlatmıştır. Böylece 19'ncu yüzyılda Avrupa'da ve Orta Doğu'da gelişen milli bağımsızlık hareketleri, Osmanlı Devleti'nin yıkılmasına giden yolu açmıştır.

[218] Akgül, Suat, 'Yakın Tarihimizde Dersim İsyanları ve Gerçekler', Boğaziçi Yayınları, 1992,s.158

Osmanlı Devleti'ni parçalamaya yönelik olarak kışkırtılan toplumlar arasına Kürtler de eklenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla Suriye, Irak, İran ve Anadolu'nun doğusunda yaşayan toplumlara Kürt kimliği kazandırılması için çeşitli ilmi ve propaganda mahiyetinde çalışmalar yapılmıştır. Bölgede farklı sebeplerle menfaatleri bulunan 19'ncu yüzyıl Avrupalı emperyalist devletleri ve Rusya'nın, bu toplumlara bölgede ayrı bir etnik unsur oldukları bilinci kazandırılarak, ayrı bir devlet kurdurma çabaları, Kürtçülük faaliyetlerinin temelini oluşturmuştur.[219]

Kürtçülük; Kürtlerin din, dil, tarih ve kültür açısından Türklerden çok farklı bir toplum olduğuna inandırılarak ülkeyi bölme çabaları olarak tanımlanabilir. Kürtçülük konusu hakkında araştırmalar yapan Bilal Şimşir, Kürtçülüğün başlangıç tarihi olarak 1787 yılını göstermektedir. Bu tarihte Anadolu'ya gelen Katolik misyoner P. Maurizio Garzoni, Kürtler, Ermeniler ve Nasturiler arasında çalışmalar yapmıştır. Bu çalışmalar sonrasında Garzoni, 1787 yılında Roma'da, İtalyanca olarak "Kürt Dili Grameri ve Sözlüğü" adlı bir kitap yayınlamıştır. Bu çalışmasından dolayı Garzoni, konu hakkında araştırma yapan Kürtçü yazarlar tarafından "Kürdolojinin" kurucusu olarak gösterilmiştir.[220]

Bölücülük anlamında Kürtçülük politikasına ilk yönelen ülke Rusya'dır. Rusların Doğu ve Guneydoğu Anadolu ile ilgilenmeleri 1804-1805 yıllarında Kürtlerle temas kurmalarıyla başlamış, 1828-1829, 1853-1858 ve 1877-1878 tarihlerindeki Osmanlı- Rus savaşlarında bu ilgi daha da artmıştır. Kürt aşiret reisleriyle görüşen Ruslar, vaat ettikleri altın, para ve rütbe şeklindeki ödüllerle Kürtleri, Osmanlı Devleti ile mücadelelerinde kendi yanlarına çekmeye çalışmışlardır. Ruslar, bu amaçlarına yardımcı olmak maksadıyla bölgeye gönderdikleri konsoloslarını da kullanmışlardır.

Bu yıllarda Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde görev yapan Rus konsoloslar, Kürtleri bilinçlendirmeye çalışarak merkezi idareye karşı isyana teşvik etmişlerdir.[221] Silahlı isyan çıkarmak üzere propagandalarını sürdüren Rusya, bu faaliyetleri sırasında kültürel çaba ile de Kürtlerin arasına girmeyi hedeflemiştir. 1856 yılında Erzurum'da başkonsolos olarak bulunan Aleksander Jaba, Petersburg İlimler Akademisi'nden aldığı talimatla yeni bir Kürt dili oluşturmaya çalışmıştır.[222] Bu çalışmaları sonucunda ortaya Kürtçe bir lugat çıkarmıştır. Bunun dışında Petersburg İlimler Akademisi, 1860-1862 yıllarında Şerefname'nin[223] Farsça aslını yayınlamıştır. 1868-1875 yıllarında aynı kitaba ilaveler yapılmış ve

---

[219] Çay Abdulhaluk M, "Türk Milli Bütünlüğü içinde Doğu Anadolu Aşiretlerinin Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Yapıları ve Bölücülük Meselesi", Doğu ve Güneydoğu Anadolu Üzerine Araştırmalar **,**Ankara, Boğaziçi, 1992, s.4.

[220] Şimşir, Bilal, 'Kürtçülük 1787-1923'**,** Ankara, Bilgi,2007, s.46-47

[221] Akgül, Suat , 'Yakın Tarihimizde Dersim İsyanları ve Gerçekler'**,** İstanbul, Boğaziçi Yayınları, 1992,s.107

[222] Küçükşahin, Ahmet, "Doğu ve Güneydoğu Anadolu'yu PKK Terörüne Hazırlayan Nedenler", Güvenlik Stratejileri Dergisi**,** Yıl 1, Sayı 2, Aralık 2005, s.77

[223] Türkdoğan Orhan, "Kürtlerin Kimliği ve Günümüz Siyasi Gelişmeleri", Doğu ve Güneydoğu Anadolu Üzerine Araştırmalar V**,** İstanbul, Boğaziçi Yayınları,1992, s.53

değişiklikler meydana getirilerek Fransızca olarak yayınlanmıştır.[224] Daha sonraki tarihlerde Ruslar, Erivan Üniversitesi'nde bir Kürt Enstitüsü açmış, Revandiz'de de bir Kürt koleji kurmuştur. [225]

Rusların yanında, Kürtçülük faaliyeti kapsamında Kürt ve 'Kürdistan' isimlerini dünyaya ilk duyuranlar, Anadolu'ya misyonerlik göreviyle gelmiş olan Avrupalı gezginler, misyonerler ve konsoloslardır.[226] Bu kişiler, dolaştıkları yerlerin tarihini, coğrafyasını, yerüstü ve yeraltı kaynaklarını, insanlarını, onların örf ve adetlerini, davranışlarını incelemişler, raporlar hazırlamışlar ve bir kısmını da kitap haline getirmişlerdir. Bilal Şimşir, Paris'te bir okulun kütüphanesinde bulunan 100 adet yayını, yayımlayan ülkelere göre sıraladığında, bunların sadece iki tanesinin Türkiye'den, 18'inin Rusya'dan, 12'sinin Arap ülkelerinden, geri kalanlarının ise Avrupa ülkelerinden yayınlandığını tespit etmiştir.[227] Bir başka istatistiksel araştırma da Bennigsen tarafından yapılmıştır. Buna gore 1932 yılından önce Kürtçülükle ilgili yapılan neşriyatın toplamı 732'dir. Bunun 270'i Rus, 182'si İngiliz, 157'si Fransız, 123'u Alman yazarlar tarafından kaleme alınmıştır.[228] Bu çalışmalar Rusya'nın ve Avrupa devletlerinin Kürtçülüğe verdiği önemi göstermesi açısından anlam taşımaktadır.

Kürt toplumunun tarihi konusuyla ilgili çalışma yapan ve genellikle Kürtçülük düşüncesi taşıyanlar tarafından faydalanılan kişi, Rus yazar Viladimir Minorsky'dir. İslam Ansiklopedisi'nin Kürtler ile ilgili bölümünü yazan Minorsky, Orta Doğu üzerine uygulanacak olan Rus politikasını planlayan kişilerden birisi olarak gösterilmektedir.[229] Kürtler hakkında sosyolojik çalışmalar yapan Abdulhaluk Çay'a göre 11'nci yüzyıldan önceki dönemlerde Kürt adından bahsedilmemektedir. Ancak Minorsky, Mezopotamya'nın en eski ve tarihte kaybolmuş milletleri ile Kürtler arasında ilişki kurmuştur. Bu tarih, konuyla ilgilenen bilim adamları tarafından da aynen kabul edilmiş ve böylece ilmi olmayan, tarihi gerçeklerle bağdaşmayan, propaganda amaçlı bir Kürt tarihi ortaya çıkmıştır.[230]

Yapılan gerçek dışı ilmi çalışmalar ve propagandalarla düşünsel boyutu hazırlanan Kürtçülük, ilerleyen süreçlerde silahlı isyan ve terör eylemlerine dönüşmüştür. 19'ncu yüzyıldan itibaren değişen uluslararası ortam dinamiklerinde Kürtçülük politikaları, Orta Doğu'da söz sahibi olmasıyla, "etniklik", "etnik grup" kavramları ve bunların "azınlık" kavramı ile ilişkisi üzerinde durmamız gerekmektedir. Bu kapsamda, Aytekin Yılmaz'ın, konu ile ilgili eserinde "etnik grup" kavramı "azınlık" kavramı yerine koyularak incelenmektedir. 'Kürdistan' isimli resmi bir yer adına sadece 19'ncu yüzyılın ortalarında

[224] Akgül, a.g.e, s.107
[225] Türkdoğan, a.g.e, s.69
[226] Gürsel, İbrahim Etem , 'Kürtçülük Gerçeği', Ankara, Komen Yayınları, 1979, s.128
[227] Şimşir, a.g.e, s.66
[228] Çay, a.g.e, s.7
[229] Gürsel, a.g.e, s.15; 1924 yılında Minorsky, "Kürtler" adlı bir kitap yazmış ve bu kitap gizli kaydı ile Rus ordusundaki bütün kurmay subaylara dağıtılmıştır. Kitapta Minorsky tarafından İskenderun ve Basra Körfezi'ne kadar ilerleyecek olan Rus ordusunun ilerleyişi sırasında yolları üzerinde bulunan Kürt topluluklardan nasıl istifade edilecekleri anlatılmıştır.
[230] Çay, a.g.e, s.8

rastlanmaktadır.[231] Osmanlı ordusunun 1839'da Nizip'te Kavalalı Mehmet Ali Paşa güçlerine yenilmesi, bölgedeki birkaç Kürt aşiretinin, merkezi yönetime karşı ayaklanmasına yol açmıştır. 1847'de gönderilen büyük bir orduyla ayaklanma bastırılmış, hareketin elebaşıları olan Kürt aşiret reisleri Bedirhan ve Nurullah yakalanarak sürgüne gönderilmişlerdir.[232] Aynı yıl siyasi bir önlem olarak Diyarbakır Eyaleti ile Van, Muş, Hakkâri Sancakları ve Cizre, Botan, Mardin kazalarını içeren 'Kürdistan' adlı bir eyalet kurulmuş, ancak 1864'de daha önceki yönetsel yapılanmaya geri dönülmüştür. 'Kürdistan' terimi, bu tarihlerde Türkiye'ye empoze edilen Mezopotamya, Suriye, Ermenistan ve Lazistan terimleri gibi siyasi amaçlı olarak, emperyalist devletlerin baskıları sonucu ortaya çıkmıştır [233] 1830'lardan itibaren Osmanlı Devleti'nin bölgede merkezi otoriteyi tesis çalışmaları yoğunlaşmış ve ağa, bey, aşiret reisi gibi feodal güçler tasfiye edilmeye başlanmıştır. 19'ncu yüzyıl boyunca bazı kaynaklarda Kürt isyanları olarak tanımlanan bölgesel isyanlar, etnik bir amaçtan ziyade, merkezi örgütlenmeye karşı yapılan feodal isyanlardır. Bunlar, birbirinin içerisinde ve birbirlerini takip eden olaylar şeklinde ortaya çıkmıştır. Bu yüzden isyanları birbirinden ayırmak oldukça güçtür. 19'ncu yüzyılda meydana gelen isyanlar şunlardır:

- 1806 Babanzade Abdurrahman Paşa İsyanı
- 1812 Babanzade Ahmet Paşa İsyanı
- 1830 Garzan Kürtleri İsyanı
- 1833 Mir Muhammed İsyanı
- 1831-1845 Bedirhan İsyanı
- 1834 Şerif Ahmet Han İsyanı
- 1855 Yezdan-ı Sir İsyanı
- 1877 Bedirhan Osman Paşa ve Kardeşi Hüseyin Kenan Paşa İsyanı
- 1880 Şeyh Ubeydullah İsyanı
- 1889 Emin Ali Bedirhan İsyanı[234]

Bu isyanların gerçekleştiği dönemlerde Osmanlı Devleti doğuda Rusya ile savaş halinde, batıda ise Avrupa topraklarında çıkan isyanlarla mücadele içerisindedir. Yunanistan'ın bağımsızlığını ilan etmesi, Mısır, Sırbistan, Karadağ ve Bosna-Hersek isyanlarının bu döneme rastlaması bu isyanlarla eş zamanlı gelişmiştir. Fransa'nın Tunus'u, İngiltere'nin Mısır'ı işgali ile devam eden süreç, Osmanlı Devleti'nin yönetimi altındaki toplulukların yabancı devletlerce istismar aracı olarak kullanılmasına neden olmuştur. Ortaya çıkan isyanlar ayrı ayrı olarak incelendiğinde, Osmanlı Devleti'ne karşı mücadele eden devletler tarafından bu isyanların dolaylı ya da dolaysız olarak desteklenmiş olduğu görülmektedir.

Osmanlı Devleti yönetiminde merkezi otoritenin tesis edilmeye çalışılması, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinin siyasal ve sosyal yaşamı üzerinde büyük etki yapmıştır. Bir taraftan aşiret reisleri ve

[231] Çay, a.g.e, s.14-15
[232] Kaymaz, İhsan Şerif, 'Musul Sorunu', İstanbul, Otopsi Yayınları, 2003, s.25
[233] Çay, a.g.e, s.15
[234] Sadillili, Vedat, 'Türkiye'de Kürtçülük Hareketleri ve İsyanlar', Ankara, Kon Yayınları, 1980,s.33

beylerin otoritelerinin kırılması, diğer yandan devlet otoritesinin tam olarak gelişmemesi, bazı bölgelerde dini görünümlü küçük güçleri ortaya çıkarmıştır. Doğu Anadolu'da ve Irak'ın kuzeyinde bir yandan Nakşibendîlik, diğer yandan da Kadirilik tarikatları hızla güçlenmeye başlamıştır. Merkezi otoriteyi tesis etmeye çalışan Osmanlı Devleti, Berlin Antlaşması ile Doğu Anadolu'da Ermeniler lehine reformlar isteyen İngiltere, Fransa, Almanya ve Rusya'nın desteklediği Ermeni meselesinin gittikçe daha tehlikeli bir durum almasından dolayı yerel şeyhlere karşı büyük ölçüde ılımlı bir politika izlemeye başlamış, şeyhlerin ve adamlarının kanunsuzluklarına zaman zaman göz yummuştur. [235]

Osmanlı Devleti, kendilerine isyan eden aşiret reisleri, şeyh ve seyit gibi nüfuzlu kişileri kontrol altına alabilmek amacıyla 1892 yılında Hamidiye Süvari Alayları'nın kurulması yoluna gitmiştir. 4''ncu Ordu Komutanı Müşir Mehmet Zeki Paşa tarafından önerilen Hamidiye Alayları'nın bir kısmı kısa sürede kurularak faaliyete geçirilmiştir. 1892 yılının sonuna doğru 35 alayın kuruluşu tamamlanmış, alay sayısını 48'e çıkarmak için de çalışmalar başlatılmıştır. Hamidiye Alayları'nın başına nizami süvari subaylarından albaylar atanmış, Kürt aşiret ağaları da yarbay rütbesiyle onlara yardımcı olarak verilmiştir. Diğer kademelerde de aynı türden yapılanmaya gidilerek nizami ordu subayları ile aşiretin önde gelenleri arasında komutanlıklar paylaştırılmıştır. Hamidiye alaylarına rütbe, nişan, üniforma ve silah verilerek maaş bağlanmış, kurulan bütün alaylar Ferik İbrahim Paşa'nın komutasına verilmiştir.[236]

Hamidiye Alayları zamanla amacından çıkmış, bölgede Rusların ayaklandırdıkları Ermenilerle silahlı mücadelelere girişmişlerdir. Karşılıklı yağmalama ve adam öldürme şeklinde gelişen bu olaylarda Ermeni-Kürt çatışmaları, yabancı konsolosluk raporlarında tek yanlı olarak yansıtılmaya başlanmıştır. Bu raporlarda Ermeniler masum olarak, Kürtler ise suçlu olarak gösterilmiş, Osmanlı Devleti ağır diplomatik baskı altına alınmıştır.[237] İttihat ve Terakki döneminde Hamidiye Alayları lağvedilmiş ancak bu organizasyon içerisinde yer alan aşiret mensubu subaylar daha sonra ortaya çıkan Koçgiri ve Şeyh Sait isyanlarında önemli rol oynamışlardır.

Siyasi Kürtçülük faaliyetleri, ilk kez Mısır'da İngiltere'nin teşvikiyle ortaya çıkmıştır. 1898 yılında Mısır'da Mithat Bedirhan tarafından 'Kürdistan' isimli bir gazete çıkarılmaya başlanmış, daha sonraları bu gazete Avrupalı devletlerin desteği ile Cenevre ve Londra gibi yerlerde de yayın imkânı bulmuştur. Avrupalı emperyalist devletler, bu gazeteyi Ermeni ve Kürt toplumlarını etkilemek maksadıyla kendi politikaları doğrultusunda kullanmışlardır.[238]

Osmanlı Devleti'ne karşı silahlı halk hareketleri şeklinde organize edilen isyanların yanı sıra, 1908'den itibaren İstanbul merkez olmak üzere birçok siyasi Kürt cemiyeti kurulmuştur. Bunlar, yeni çıkarılmaya başlanan basın organları yolu ile Kürtçülük amacının gerçekleşmesi ve dağılmakta olan

[235] Özdağ, Ümit, 'Türkiye Kuzey Irak ve PKK', Ankara, Asam Yayınları,1999, s. 17-18
[236] Şimşir, a.g.e, s.216
[237] Şimşir, a.g.e, s.218
[238] Küçükşahin, a.g.e, s.80

Osmanlı Devleti'nin toprakları üzerinde bağımsız bir Kürt devletinin kurulması için mücadele etmişlerdir. Aralarında Kürt Teavun ve Terakki Cemiyeti gibi Kürtler için herhangi bir imtiyaz düşünmediklerini iddia eden cemiyetler olsa da, kurucuları arasında bulunanların daha sonraki safhalarda ayrılıkçı cemiyetlerin içine girmesi, Kürtçü düşüncelerin önünün açılmasına sebep olmuştur.[239] Bu dönemde ortaya çıkan Kürt siyasi cemiyetlerinin başlıcaları şunlardır; Kürdistan Teali Cemiyeti, Kürdistan Cemiyeti, Kürt Nesri Maarif Cemiyeti, Kürt Talebe Cemiyeti (Hevi), Kürt Kadınlar Teali Cemiyeti, Kürt Milli Fırkası. Bu cemiyetlerin tümü 1920 yılından önce İstanbul'da kurulmuşlardır. Aynı kişiler, ufak değişikliklerle, tüm cemiyetlerin kurucu ve yöneticileri arasında yer almıştır.[240]

Kürtçülüğün siyasi boyutunu oluşturan ilk örgütlerden Hevi, 1911 yılında İstanbul'da kurulmuştur. İstanbul Darülfünunu'nda kısa zamanda 200 kadar üye kazanan Hevi, 1913 yılında Roja Kurd isimli bir haftalık dergi çıkartmaya başlamıştır. Türkçe ve Kürtçe hazırlanan bu derginin Türkçe bölümünü hazırlayanlar arasında Bitlisli Yusuf Ziya da bulunmaktadır. Yusuf Ziya, Şeyh Sait isyanını hazırlayan en önemli dört kişiden birisidir. Hükümet tarafından derginin kapatılması üzerine, Hetava Kurd isimli mecmua çıkarılmaya başlanmış ancak bu dergi de 1914 yılında kapatılmıştır. İstanbul'dan sonra Erzurum'da da yapılanan Hevi'nin daha sonra Lozan'da da bir şubesi açılmıştır.[241] Wilson prensiplerinden etkilenen Hevi'nin Diyarbakır'daki taraftarları, 1918 yılında Diyarbakır'ın Hevi şubesini kurmuşlardır. Amacını 'Kürdistan' kurmak olarak ifade eden cemiyet, "Jin" isimli bir yayın organı da çıkarmıştır.[242] Geleneksel Kürt toplumundan Avrupalı anlamda modern bir ulus yaratma amacını güden Jin gazetesi yazarları, Kürtleri diğer uluslardan ayırarak kendilerine özgü ulusal günler ve bayramlar oluşturmaya çalışmışlardır. Kürt cemiyetlerinin kurulması ve bunların kısa zaman içerisinde, Diyarbakır, Bağdat gibi bölgelerde şubeler açması, çok hızlı bir organizasyon şeklinde olmuştur. Bu cemiyetlerin organizasyonu sonucunda zengin Kürt çocukları, İsviçre ve Fransa gibi Avrupa devletlerine gönderilerek, yüksek tahsil yapmaları sağlanmıştır.[243] Bu sayede Avrupa'da çeşitli Kürt öğrenci dernekleri kurulmuş, Kürtçülük faaliyetlerinin yurtdışından da yürütülmesine olanak sağlanmıştır. Hevi ile aynı amaçlar doğrultusunda kurulan Kürt Teavün Cemiyeti, yapmış olduğu zararlı faaliyetlerden dolayı 1912 yılında kapatılmıştır. Cemiyetin liderleri,1918 yılında merkezi İstanbul olmak üzere Kürt Teali Cemiyeti'ni kurmuşlardır. Koçgiri isyanı ve Şeyh Sait isyanının organizasyonunda bu cemiyet etkin bir rol oynamıştır. Kürt Teali Cemiyeti'nin başkanı Vanlı Seyit Abdulkadir, başkan yardımcısı Mustafa Zihni Paşa ile tanınmış Kürt ailelerinden Bedirhanlara mensup Emin Avni'dir. Seyit Abdulkadir, II. Mesrutiyet Dönemi'nde Ayan azası, Damat Ferit kabinesinde Devlet Şurası Reisi olarak devlet hizmetinde bulunmuştur [244]

---

[239] Sekban, Şükrü Mehmet, 'Kürt Sorunu', İstanbul, Kamer Yayınları, 1998, s.26
[240] Tunaya , Tarık Zafer , 'Türkiye'de Siyasal Partiler', Cilt II, İstanbul, Hürriyet Vakfı Yayınları, 1986, s.188.
[241] Kalafat, Yaşar , 'Şark Meselesi Işığında Şeyh Sait Olayı, Karakteri, Dönemindeki İç ve Dış Olaylar', Ankara, Boğaziçi, 1992, s.116-117
[242] Kalafat, a.g.e**,** s.118
[243] Gürsel, a.g.e, s.41-42
[244] Şimşir, a.g.e, s.195

Osmanlı Devleti'ne karşı silahlı halk hareketleri şeklinde organize edilen isyanların yanı sıra, 1908'den itibaren İstanbul merkez olmak üzere birçok siyasi Kürt cemiyeti kurulmuştur. Bunlar, yeni çıkarılmaya başlanan basın organları yolu ile Kürtçülük amacının gerçekleşmesi ve dağılmakta olan Osmanlı Devleti'nin toprakları üzerinde bağımsız bir Kürt devletinin kurulması için mücadele etmişlerdir. Aralarında Kürt Teavun ve Terakki Cemiyeti gibi Kürtler için herhangi bir imtiyaz düşünmediklerini iddia eden cemiyetler olsa da, kurucuları arasında bulunanların daha sonraki safhalarda ayrılıkçı cemiyetlerin içine girmesi, Kürtçü düşüncelerin önünün açılmasına sebep olmuştur. Cemiyetin liderleri, 1918 yılında merkezi İstanbul olmak üzere Kürt Teali Cemiyeti'ni kurmuşlardır. Koçgiri isyanı ve Şeyh Sait isyanının organizasyonunda bu cemiyet etkin bir rol oynamıştır. Kürt Teali Cemiyeti'nin, Wilson İlkeleri doğrultusunda Kürtlerin genel çıkarlarının gözetilmesi, dergi, gazete, kitap yayınlanması ve Kürtçe eğitim verecek okulların açılması şeklinde ifade edilmiştir.[245] Diyarbakır'da 1000'in üzerinde üyesi bulunan cemiyet, Diyarbakır, Bitlis, Elazığ ve İstanbul'dan idare edilmiş, nihai amacı da yabancı devletlerin himayesinde bir Kürt devletinin kurulması olarak saptanmıştır.[246]

Kürt Teali Cemiyeti adı altında örgütlenen komite Seyit Abdulkadir başkanlığında, İstanbul'daki İngiliz Yüksek Komiserliği Siyasi Memuru Andrew Ryan'ı Aralık 1918'de ziyaret etmiş ve İngiltere'nin koruması altında bir 'Kürdistan' devleti kurulmasını istemiştir. Talepleri İngiltere Dışişleri Bakanı Balfour'a iletilen cemiyet, toprak isteklerinin Ermenilerinkiyle çakıştığına dikkat çekilerek olumsuz olarak yanıtlanmıştır. Seyit Abdulkadir, Nisan ve Mayıs 1919'da bu isteklerini yinelemiş ancak İngiltere, cemiyete Paris Barış Konferansı'nın sonucunu beklemelerini tavsiye etmiştir.[247]

Kürt Teali Cemiyeti, Milli Mücadele Dönemi'nde İtilaf ve Hürriyet Fırkası ile muhtar bir 'Kürdistan' teşkili konusunda anlaşma yapmıştır.[248] Cemiyetin Anadolu'daki faaliyetlerinin kısa süre içerisinde yayılması, Atatürk ve diğer komutanların dikkatini çekmiştir. Faaliyetlerinin tehlikeli boyutlara gelmesi üzerine de Kürt Teali Cemiyeti 1919 yılında kapatılmıştır. Ancak cemiyet üyeleri çalışmalarına gizli yollarla devam etmiştir.

2.7 Osmanlı Dönemi İsyanlar

2.7.1 Babanzade Abdurrahman Paşa İsyanı (1806 – 1808)

Büyük çapta ilk isyan Babanzade Abdurrahman Paşa'nın 1806 – 1808 yılları arasındaki ayaklanmasıdır. İsyanın sebebi; ilk olarak görünüşte Süleymaniye Valisi Babanzade İbrahim Paşa'nın atanması ve bu atamayı Abdurrahman Paşa'nın Kabul etmeyerek ayaklanmasıdır. Gerçekte ise Vehabi isyanının bastırılmasında görevlendirilen Abdurrahman Paşa, aynı görevli birilkte hareket ettiği Köy

[245] Çay, Abdulhaluk M, 'Her Yönüyle Kürt Dosyası', İstanbul, Turan Kültür Vakfı, 1994, s.376-377
[246] Atatürk, Mustafa Kemal, 'Nutuk', Ankara, Atatürk Araştırma Merkezi, 1997, s.4
[247] Kaymaz, a.g.e, s. 119-120
[248] Cemal, Behçet, 'Şeyh Sait İsyanı', İstanbul, Sel Yayınları,1955, s.14

Sancak Mutasarrıfı Mehmet Paşa'yı düşmanlığından dolayı bizzat öldürmesi, Halit Paşa'nın Süleymaniye valiliğine tayin edilmesinde önemli etken olmuştur.

Devlet, asi mizaçlı ve cani ruhlu Abdurrahman Paşa'yı bu göreve getirmeye uygun bulmamıştır. Şahsi makam ve ihtiras gibi sıradan bir olaydan meydana gelen bu ayaklanmanın olduğu tarihlerde, Boğdan ve Eflak, Rusya'nın işgaline uğramış (18 Ekim 1806), Rusya ile savaş baş göstermiştir. Bu isyan 1808 yılına kadar sürmüş ve bastırılmıştır. 1810 yılında bir çatışma sonucu Abdurrahman Paşa'nın öldürülmesi ile birlikte bu isyan konusu kapanmıştır. Siyasi Kürtçüler bu ihaneti ilk milli başkaldırı (1830) olarak alkışlamaktadır.[249]

2.7.2 Babanzade Ahmet Paşa İsyanı (1812)

İkinci isyan, yine Babanzadelerden olan Ahmet Paşa'nın 1812 tarihindeki ayaklanmasıdır. 1806 – 1812 Türk – Rus Savaşı'nın sonlarına doğru ve batıda çıkar Sırp isyanı ile (1804 – 1817) devletin meşgül olduğu bir dönemde, görünüşte yeğeni Abdurrahman Paşa'nın intikamını almak üzere harekete geçen Babanzade Ahmet Paşa'nın makam hırsından kaynaklanan bu ayaklanması, kısa sürede bastırılmıştır.

2.7.3 Zaza Aşiretlerinin İsyanı (1820)

Osmanlı Devleti tarafından belirlenen vergiye, bazı aşiret reislerinin itiraz etmesiyle başlayan karışıklık, kısa sürede Zaza bölgesine yayılmış, gerekli tedbirlerin alınması karşısında ayaklanma teşebbüsü 1820 yılında sona ermiştir.

2.7.4 Yezidilerin İsyanı (1830)

Sultan II. Mahmud'un, Revandüz, Hakkarı ve Irak'ta bulunan Sincan mıntıkasında yapmaya çalıştığı bazı idari düzenlemeler bahane edilerek, bölgedeki Yezidiler tarafından 1830 tarihinde ayaklanma başlatılmış ve bu isyan da devleti üç yıl meşgül etmiştir. İsyan tarihinde Cezayir, Fransızlar tarafından işgal edilmiş, Mora isyanı sonrasında batılı güçler Yunanistan devletini kurmuşlar ve Rusya; Edirne Antlaşması (1829) ile Poti ve Avrupa'yı ele geçirmiştir.[250]

2.7.5 Kör Mehmet Paşa İsyanı (1834)

1810'larda, çevredeki Kürt aşiretleri üzerinde otoritesini kabul ettiren Kör Mehmet Paşa, 1830 yyılına doğru Kavalalı Mehmet Paşa'nın isyanının devam ettiği sırada; Erbil, Şirvan, Bredost, Altınköprü

[249] Demirel, Emin, 'Geçmişten Günümüze PKK ve Ayaklanmalar',IQ Yayıncılık,İstanbul,2005,s.25
[250] Demirel, Emin, a.g.e , s.26

ve Musul'a kadar etkisini genişletmiştir. Kör Mehmet Paşa isyanı, 1834 tarihine kadar sürmüştür. 1833 Kütahya Antlaşmasıyla Kavalalı tehlikesini geçici de olsa ortan kaldıran Osmanlı Devleti, merkezi otoriteyi kuvvetlendirmek için, eyaletleri merkeze bağlama faaliyetlerine hızla devam etmiştir. Bu dönemde Sivas, Diyarbakır ve Rakka Valilikleri uhdesinde olmak üzere, bölgede görevlendirilen Mehmet Reşit Paşa, bölgede bulunan ve eşkiyalık yapan unsurların titizlikle üzerine gitmekteydi. Kör Mehmet Paşa bu dönemde, Mehmet Reşit Paşa'nın karşısında tutunamayacağını anlayınca, İran'a kaçmak zorunda kalmıştır. Sığındığı İran'da da asi davranışlar göstermesi üzerine Türk-İran kuvvetlerinin gerçekleştirdiği ortak harekat sonunda, mağlup edilmiş ve Türk Kuvvetlerince alınarak İstanbul'a gönderilmiştir.

2.7.6 Mir Muhammed'in İsyanı (1832)

Mısır Valisi Kavalalı Mehmet Paşa'nın 1832 yılı baharında isyanı ve oğlu İbrahim Paşa komutasında sevk ettiği kuvvetlerin, Osmanlı ordusunu mağlup etmesi, bir takım aşiret reislerine cesaret vermişti. Bunlardan birisi de Soran aşireti reisi Mir Muhammed idi. Ancak başta Molla Hadi olmak üzere, bölgedeki dini liderlerin tepkisi, Mir Muhammed'I engellemiş ve Osmanlı kuvvetlerine teslim olmak zorunda kalmıştır(1833).

2.7.7 Bedirhan Bey'in İsyanı (1843)

Bedirhanlılar, evveliyatı yezidi (halti, haldi, xildi) olan meşhur bir Kürt boyundan gelir. Kürtler, Müslüman olmadan once, dini inanç itibariyle bir kısmı Zerdüşt (ateşe tapan) bir kısmı Yezid (Şeytana tapan) idiler. Doğu Anadolu'daki Kürt isyanlarından Bedirhan Bey'in isyanı oldukça önemlidir. Bedirhan Bey'in babası Abdullah'tan sonrası amcası Seyfeddin'e, ondan da ağabeyi Salih'e geçmiş, her ikisinin de kendi lehine feragatları üzerine Bedirhan, 1826 yılında Cizre Beyi olmuştur.Kısa zamanda Hakkari Müdürü Nurullah ile Van bölgesinin önemli aşiret reislerinden birisi olan ve kayınbabası Han Mahmut'un da desteğini sağlayan Bedirhan, bölgede hatırı sayılır bir güç haline gelmiştir. Bedirhan, Türk-Rus Savaşı'ndan cesaret alarak, ayrıca Osmanlı ordusunun Nizip'te Kavalalı Mehmet Ali Paşa kuvvetlerine yenik düşmesi (1831) Cizre aşiretlerinin Bedirhan'ın Nurullah ve kayınpederi Musk'lu Han Mahmut'la iş birliğine girmesine neden oldu. Han Mahmut, aralarında Ermeni ve Nasturilerin de bulunduğu bir kuvvetle Bedirhan'ın yardımına gitti.

Musul Valisi Mehmet Reşit Paşa, 1836 tarihinde Cizre'yi ele geçirdi. Teslim olan ve devletle anlaşmak zorunda kalan Bedirhan Bey, sadakatten ayrılmaması için yerinde bırakılmıştır.(1838) Cizre, daha sonraları Diyarbakır eyaletine bağlanmıştır.(1842)(Bedirhan bey'in 1843 yılında Nasturilerin üzerine yürüyerek bunlardan on binlercesini katletmesi, tekrar asi durumuna geçmesine örnektir.) Amerikalı ve İngiliz misyonerler, ilk defa 1840'lı yıllarda Hakkari'deki Nasturi Hıristiyanlarını keşfetmişler ve bunlara sağlık hizmetleri yanında dini propaganda yaparak, Nasturileri vergi vermeme konusunda kışkırtmışlardır. Ayrıca Nasturilerin, Bedirhan Bey'e bağlı köyleri basması ve katliam

yapması, Bedirhan Bey'i harekete geçirmiştir. Bir çok Nasturiyi öldürmüştür. ABD, Fransa ve İngiltere, Osmanlıya baskı yaparak, Bedirhan Bey'in cezalandırılmasını talep etmişlerdir. Bunu üzerine Anadolu ordusu Müşiri Topal Osman Paşa, Bedirhan Bey'i mağlup etmiş ve böylelikle Bedirhan Bey teslim olmak zorunda kalmıştır. Bedirhan bey, Girit'e sürgüne gönderilmiştir. 8 yıl Girit'te kaldıktan sonra İstanbul'a, oradan da Şam'a yerleşmiştir. 1870 yılında Şam'da vefat etmiştir. Hakkari bölgesinde huzursuzluk çıkaran ve Bedirhan'la işbirliği yapan Nahiye Müdürü Nurullah bey 1848 tarihinde Türk ordusu karşısında tutunamayarak İran'a kaçmak zorunda kalmıştır. Nurullah Bey'in teslim edilmesi için İran makamlarıyla görüşmelerin devam ettiği sırada onun Tebriz'deki İngiliz konsolosluğuna sığındığı ortaya çıktı. Daha sonra 1848 tarihinde Türkiye'ye dönen Nurullah Bey yetkililere teslim olmuş ve Girit'e sürülmüştür.[251]

2.7.8 Şeyh Ubeydullah İsyanı (1878-1881)

Şeyh Ubeydullah, Nakşibendi tarikatına mensup bir şeyh idi. Babası Seyid Taha, büyük Zap Suyu kenarındaki Barzan Köyü'nde yaşamaktaydı. 1880 yılındaki isyanı, görünüşte İran'da yaşamakta olan Kürtlerin, kendisinden yardım talebi şeklinde değerlendirilir. İran'daki Mangur Aşireti reisi Hamza ile birçok aşiretin desteklediği Ubeydullah, yirmi bin kişilir bir isyancı grupla birlikte Urumiye'nin güney ve batısından harekete geçmiş ve Mahabad'ı işgal etmiştir. Daha sonra Meyanduwap üzerine yürüyen Şeyh Ubeydullah, burada birçok Azeri Türkünü katletmiştir. Şeyhin Meraga'ya yürümesi üzerine İran harekete geçmiş, İran ordusu karşısında tutunamayan Şeyh, Türkiye'ye sığınmak zorunda kalmıştır. Sığındıktan sonra da birtakım olaylara sebep olması üzerine Mekke'ye sürülmüş ve akabinde 1903 yılında ölmüştür. Bu tarihe kadar bölgede çıkan isyanların en büyüğü, Ubeydullah Hareketi'dir. İsyana katılım, milli duygulardan değil, tamamen Şeyh'e bağlılıktan kaynaklanmaktadır.[252]

2.7.9 Molla Selim İsyanı (1914)

Osmanlı Devleti'nin doğu vilayetlerinde ıslahat yapılması ile ilgili olarak, batılı devletlerin Türk hükümetine yaptıkları baskılar ve özellikle Çarlık Rusya'sının yayılmacı politikalarına Ermenileri alet etme çabaları, hükümetin doğu vilayetlerinde ıslahat için harekete geçmesine sebep olmuştur. 8 Şubat 1914 tarihinde yapılan antlaşma, ıslahatla ilgili olmakla beraber Rusya'nın bölgeyi işgali için önemli bir adım olmuştu.

Ermenilere paralel olarak Rusya'dan yardım talebinde bulunan, Bitlisli Molla Selim, hazırlıklarına daha önceden başlanan isyanı başlatmak için ortamı uygun bulmuş ve harekete geçmiştir. Balkan Savaşı sonrasında devletin ek vergi talebi, halkta geniş bir hoşnutsuzluk yaratmış, yer yer bölge halkı ile hükümet memurları arasında sürtüşmeler görülmeye başlanmıştır. Bitlis Valiliği'ne ulaşan bir istihbaratta, bölgede şeriflik iddiasıyla dini mahiyetli bir ayaklanmanın hazırlanmakta olduğunun

[251] Demirel, Emin, a.g.e, s.27
[252] Demirel, Emin, a.g.e, s.29

bildirilmesi üzerine, Bitlis Valisi tarafından Molla Selim, Hizan'da yakalanarak tutuklanmış, Bitlis'e sevki sırasında taraftarlarınca jandarmanın elinden kurtarılmıştır. Bu olay; isyan hareketinin ilk başlangıcı olarak Kabul edilebilir. 1913 yılında Molla Selim, Muş yakınlarında Ermeni manastırında Taşnak lideriyle ortak hareket konusunda anlaşma yapmıştır. 10 Mart 1914 tarihinde, bölge halkından etkili kişilere mektup göndererek yardım talebinde bulunan Molla Selim ayrıca İstanbul'daki Ermeni patriğine de bir mektup göndererek desteğini talep etmiştir.

Kısa zamanda çevresine topladığı bin kadar asi ile 1-2 Nisan 1914 tarihinde Bitlis'e saldıran Molla Selim, ağır kayıplar vererek gerilemek zorunda kalmıştır. Ancak isyanın diğer bölgelere de yayılma eğilimi göstermesi üzerine hükümet, gerekli tebdirleri almak ve harekete geçmek konusunda hızlı davrandı ve Molla Selim ile üç arkadaşı Rus konsolosluğu'na sığındı. Rus konsolosluğu 1.Dünya Savaşı'na Türk Devletinin katıldığı Kasım 1914 tarihine kadar isyancıları vermedi. Ancak daha sonra konsolosluğun basılmasından korkan Rus Konsolosluğu, asileri teslim etmek zorunda kalmıştır. Yapılan muhakemeler sonucunda isyancılar idama mahkum edilmişler ve cezaları da infaz edilmiştir.

2.7.10 Şeyh Abdüsselam Barzani İsyanı (1908-1914)

Bu isyana ön ayak olan düşünce, bölgede bağımsız bir Kürdistan kurmak amacıdır. Bu amaçla Kuzey Irak'ta Heviya Kurd (Kürt Ümidi) adında bir cemiyet kurulmuş ve propaganda faaliyetlerine başlamıştı. Rusların teşvik ve yardımları sonrasında 1908 tarihinde Barzan bölgesinde çıkan isyanın liderliğini, Şeyh Abdüsselam Barzani yapmıştı. 1914 yılına kadar süren isyan, Şeyh Abdüsselam Barzani'nin yakalanması ile sonuçlanmıştır. Daha sonra Barzan bölgesindeki aşiretler üzerinde ise Şeyh Ahmet Barzani nüfuz sahibi olacaktır.[253]

2.8 Milli Mücadele Döneminde Kürtçülük Faaliyetleri

30 Ekim 1918 tarihinde imzalanan Mondros Mütarekesi'nin ardından Kürtçüler, İstanbul'da Kürt Teali ve Terakki Cemiyeti'ni kurmuşlardır. Bu cemiyetin amacı, Kürtlerin genel çıkarlarının gözetilmesi ve davalarının desteklenmesi, bu kapsamda gazete, dergi, kitap yayınlanması ve Kürtçe eğitim verecek okulların açılması vb. konuları içeriyordu. Her zamanki gibi bu cemiyet bölge halkı tarafından desteklenmemiş, halk bu cemiyet üyelerinin kendilerinden farklı olduğunu belirtmişlerdir.[254]

Özellikle Rus ve İngiliz politikalarından güç alan, bu dönemde kurulmuş diğer cemiyetler, bölgenin sosyal, ekonomik ve kültürel sıkıntısını istismar ederek faaliyetlerini yürütmüşlerdir.[255] Sözde bir Kürdistan Devleti kurarak başına geçmeyi planlayan Osmanlı diplomatı Şerif Paşa'nın, Paris Konferansı'nda belirttiği "Bağımsız Kürdistan" fikri, doğulu vatandaşların tepkisini çekmişti. Çektikleri

[253] Demirel, Emin, a.g.e , s.30-31
[254] Demirel, Emin, a.g.e, s.33
[255] Demirel Emin, a.g.e, s.34

telgraflarla duygularını dile getiren doğulu vatandaşlar, Türk Kürt diye bir ayrımın yapılmasını istemediklerini, Türk Devleti'nin devamı için her zaman hizmet edeceklerini belirtmişlerdir.[256]

Hayallerini gerçekleştiremeyeceğini daha sonra anlayan Şerif Paşa, Türk ve Fransız gazetelerine ilan vererek padişaha ve halifeye bağlılığını bildirmiştir.[257] Sevr Antlaşması için Osmanlı Hükümeti sözcüsü olarak gönderilen "Kürt Teali ve Teavün Cemiyeti" lideri Seyyid Abdülkadir, haklarımızı savunması gerekirken kendi emelleri doğrultusunda çalışmalar yapmış, ayrı bir Kürdistan Devleti'nin kurulmasını öngören 62, 63, ve 64'üncü maddelerinin koydurulmasında başrol oynamıştır. TBMM Hükümeti tarafından kabul edilmeyen Sevr Antlaşması'na sözcü olarak gönderilen Seyyid Abdülkadir'in Osmanlı Devleti'nin haklarını savunması gerektiği düşünülürse yaptığı ihanetin boyutu gözler önüne serilmiş olur.[258]

Irak petrol bölgesine göz koyan İngilizler bu bölgeyi emniyete almak amacıyla Kürdistan Devleti kurup, Kürtleri maşa olarak kullanmak istiyorlardı. Bu gayelerine ulaşmak adına başta Binbaşı Edward Noel olmak üzere birkaç ajanı bu bölgelerde görevlendirmişti. Kürtleri bir araç olarak kullandıklarını her fırsatta itiraf eden İngiliz diplomatlar, Atatürk'ün Noel'i memleketten uzaklaştırmasından sonra "Doğu Anadolu'yu ancak savaş çıkararak Ermenistan ve Kürdistan diye ayırabiliriz" şeklinde fikirlerini beyan etmişlerdir.[259]

Atatürk, bir İngiliz Binbaşısı olan Noel'in Malatya'ya gelerek Harput Valisi ve Bedirhanlı Halil Bey'le görüştüğünün bilgisini aldığını belirtmiştir. Amaçlarının, Kürdistan kurmaya söz vererek, Atatürk'ün o dönemdeki işlerini bozmak ve Atatürk ve ekibini öldürtmek olduğunu ifade etmiştir. Bu bilgileri Sivas Kongresi için gittiği Sivas'ta alan Mustafa Kemal Atatürk, bu faaliyetler için karşı önlem aldıklarını belirtmiştir.[260]

Bu bilgileri aldıktan sonra İngiliz Diplomat Fru'ya bir mektup yazan Atatürk, İngiliz Hükümetine olan kızgınlığını ifade etmiştir. Mektupta, Binbaşı Noel ve hain yandaşlarının Atatürk ve ekibine karşı suikast planları yaptıklarını, Noel'in Diyarbakır dolaylarında Müslüman Kürt halkını yoldan çıkarmaya çalıştığını, bu olayların karşısında sessiz kalmayacaklarını, gerekli tepkileri vereceklerini belirtmiştir.[261]

İsmet İnönü, Doğu ve Güneydoğu Anadolu gezisinden sonra Atatürk'e sunduğu raporda, Fransızların bölgedeki Kürt liderlerini Türkiye'ye saldırtma planları olduğunu ve her istedikleri anda

[256] Başbuğ, Hayri, 'Kürt Türkleri ve Fanatik Ermeni Faaliyetleri', Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, Ankara,1984, s.35-40
[257] Demirel, Emin, a.g.e, s.36
[258] Çay, Abdülhaluk M, a.g.e, s.311
[259] Başbuğ, Hayri, a.g.e, s.28-32
[260] Atatürk, Gazi Mustafa Kemal, 'Nutuk', Türk Dil Kurumu Yayınları:220/1 Atatürk Dizisi:1, Ankara, 1981, s.84
[261] Atatürk, Gazi Mustafa Kemal, a.g.e, s.218-219

bunu gerçekleştirebileceklerini belirtiyordu. Fransa, bölgede Türk düşmanlığı yaratmak için Kürt ve Arap liderlerini kullanıyordu.[262] Cumhuriyet'in ilanından sonra İngiliz ve Fransızların bölgedeki çalışmaları sonuç vermeye başlamıştır. Bu dönemden sonra çıkan isyanlarda İngiliz ve Fransızların kışkırtmaları önemli etken olmuştur.

2.8.1 Ali Batı İsyanı

Milli mücadele sırasında önemli sayılacak isyanlardan ilki Ali Batı isyanıdır. Cizre, Nusaybin, Savur ve Mardin bölgelerinde İngilizlerin teşviki ve sağladıkları imkânlarla çıkmıştır[263]. "Hükümet zayıf düştüğünden padişahın bölgenin kontrolünü kendisine verdiğini beyan ederek"[264], bu bölgede bir beylik kurmak amacı güden, 11 Mayıs 1919'da Kaymakam ve alay komutanın telkinlerine aldırmayarak emrindeki yüz silahlı adamı ile Nusaybin'e gelen Ali Batı, halktan zorla para toplayıp hapishaneden bir kısım hükümlüyü serbest bırakmıştır[265]. Yunanlıların İzmir'e çıkış günlerine rastlayan ve halktan destek görmeyen isyan, askeri kuvvetlerin müdahalesi sonucu 18 Ağustos günü Ali Batı'nın ölü olarak ele geçirilmesiyle bastırılmıştır.

2.8.2 Şeyh Eşref isyanı

Bayburt'un Hart (bugünkü ismi Aydıntepe) köyünde Şeyh Eşref isimli bir şahıs oluşturduğu tarikatıyla bölgede etkin olmaya başlamıştır. Kendisini peygamber ilan eden şeyh hükümete karşıda faaliyetlere girişmiştir. Ona göre hükümet ve subaylar şeriata uymamaktadır ve öldürülmeleri caizdir. Bölgede kendi otoritesini kuran ve başka güç tanımayarak isyan eden şeyh üzerine gönderilen Halit Paşa komutasındaki kuvvetler 26 Ekim 1919'da başlayan isyanı 24 Aralık 1919'da tamamen bastırmıştır[266].

2.8.3 Cemil Çeto İsyanı

21 Mayıs - 7 Haziran 1920 tarihinde İngiliz ve Fransızların bölgedeki faaliyetinden cesaret alan Garzan'daki Bahtiyar aşireti Reisi Cemil ÇETO, Kürt Devleti için faaliyete geçmeye karar vermiştir[267]. Ancak faaliyeti 13. Kolordu'nun aldığı önlemlerle kısa sürede bertaraf edilmiştir. Cemil Çeto adamlarının çoğunu kaybetmesi üzerine dört oğlu ile birlikte 7 Haziran 1920'de teslim olmuştur.

---

[262] Öztürk, Saygı, 'Kasadaki Dosyalar', Ümit Yayıncılık, Ankara, 2005, s.25-26
[263] Toplu, Abdulhadi , 'Tarih İçinde Anadolu Sakinleri ve İsyanlar Ayaklanmalar', Ankara,1997,s.348
[264] Çetiner, Selahattin, 'Sorunlarıyla Doğu ve Güneydoğu Anadolu Gerçeği', TSK Mehmetçik Vakfı Yayını, Ankara, 2003, s.182
[265] Gnkur. Harp Tarihi Bşk.lığı, 'Türk İstiklal Harbi' VII ncı Cilt, İdari Faaliyetler, Ankara, 1975, s.42
[266] Sarıhan, Zeki, 'Kurtuluş Savaşı Günlüğü II', 1994, Ankara, s.192
[267] Toplu, a.g.e, s.348

2.8.4 Milli Aşireti İsyanı

Yine Milli Mücadele sırasında, İngiliz ve Fransızların desteği ile Viranşehir civarındaki Milli aşireti tarafından, 1920'de birkaç ay süren başkaldırı olayları olmuştur. Milli aşiretinden Mahmut, İsmail, Halil, Bahur ve Abdurrahman tarafından Siirt'ten Dersim'e kadar olan bölgede Fransızların Haziran 1920'de Urfa üzerine yöneldikleri sırada çıkarılmış bir olaydır[268]. Olaylar, tahribata ve kayıplara sebep olmasına rağmen kısa sürede bastırılmıştır.

2.8.5 Koçgiri Ayaklanması

Bu isyan direkt olarak Doğu Anadolu bölgesini ilgilendirmemekle birlikte bu bölgenin bir kısmında da cereyan etmiş ve etnik bir kimlik taşımaktadır. Zara, Hafik, Suşehri, Refahiye, Kemah, Kangal, Ovacık ve Kuruçay merkez olmak üzere 135 köylük bir alana yayılmış olan Koçgiri aşireti, hemen hepsi Türkçe bilen, yaklaşık 40.000 kişi civarında olan mensupları ile Türkmen aşiretlerinden meydana gelmiştir[269]. Mumcu'ya göre Kürt-Alevi aşireti olduğu görüşü ağırlıktadır[270].

Baytar Nuri, 1921 yılı başlarında Kangal ilçesinin Yelice nahiyesinin Hüseyin Abdal tekkesinde bir toplantı düzenlemiş ve bu toplantıya katılan Cangaben ve Kurmeşan aşiretleri başta olmak üzere aşiret reisleri tarafından şu kararlar alınmıştır[271].

1. Sevr Antlaşması tatbik edilecek.

2. Diyarbakır- Van- Bitlis- Elazığ- Dersim illerinin kapsayan bağımsız bir Kürdistan devleti kurulacak.

3. Bu maksadı sağlamak için silah kullanılacak.

Ayaklanmayı bastırmakla görevli Merkez Ordusu, 11 Nisan 1921 günü ayaklanmacıların üstüne yürüdü ve 17 Haziran 1921 günü ayaklanmayı tamamen bastırdı[272]. Başta Koçgiri aşiret reisi Haydar Bey, kardeşi Alişan Bey ve 32 kişilik gurup ile birlikte hareket eden 600 kadar asi yakalanarak Sivas'a İstiklal mahkemesine sevk edilmiştir.

---

[268] Turan, Mustafa, Ekincikli, Mustafa, Şenel, Şennur ve diğerleri, 'Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi', 2006, Ankara,s.262
[269] Çetiner, a.g.e, s.183
[270] Mumcu, Uğur, 'Kürt-İslâm Ayaklanması (1919-1925)', Ankara,1992, s.23
[271] Mumcu, a.g.e, s.24
[272] Mumcu, a.g.e, s.26

2.9 Cumhuriyet'in Kuruluşundan Sonra Kürtçülük Faaliyetleri

Cumhuriyet döneminde Kürt isyanlarını geniş olarak ele almak yerine bunların sadece isimlerini ve tarihlerini vermeyi uygun buluyoruz. Bu dönemlerde meydana gelen isyan hareketleri aşağıda kronolojik sırayla verilmiştir. Bu isyanlardan en önemlisi Şeyh Sait ayaklanması olduğu için bu ayaklanmayla ilgili detay verilecektir.

1. Nasturi İsyanı (Hakkari-1924)
2. Jilyan İsyanı (Siirt-1925)
3. Şeyh Sait İsyanı (Bingöl-Muş-Diyarbakır-1925)
4. Seyit Taha ve Seyit Abdullah İsyanı (Şemdinli-1925)
5. Reşkotan ve Raman İsyanı (Siirt-Diyarbakır-1925)
6. Eruhlu Yakup Ağa ve Oğulları İsyanı (Pervari-1926)
7. Güyan İsyanı (Siirt-1926)
8. Hoca İsyanı (Nusaybin-1926)
9. Birinci Ağrı İsyanı (1926)
10. Koçuşağı İsyanı (1926)
11. Hakkari-Beytüşşebap İsyanı (1926)
12. Mutki İsyanı (Bitlis-1927)
13. 2. Ağrı İsyanı
14. Bıçar Harekatı (Silvan-1927)
15. Zilanlı Resul Ağa İsyanı (Eruh-1929)
16. Zeylan İsyanı (Van-1930)
17. Tutaklı Ali Can İsyanı (Tutak-Bulanık-Hınıs-1930)
18. Oramar İsyanı (Van-1930),
19. Üçüncü Ağrı Harekatı (1930)
20. Budan Aşireti İsyanı (Bitlis-1934)
21. Abdurrahman İsyanı (Siirt-1935)
22. Abdulkuddüs İsyanı (Siirt-1935)
23. Sason İsyanı (Siirt-1935)
24. Dersim İsyanı (Tunceli-1937)

2.9.1 Şeyh Sait Ayaklanması

Birinci Dünya Savaşı sonunda Osmanlı İmparatorluğunun Doğu bölgesinde bir Ermeni Devleti kurma düşüncesi belirince, Kürt halkını temsil ettiğini beyan eden bazı kimseler bağımsızlık fikrine kapılarak, birçok örgüt kurmuştur. Bunların önemlileri olarak; Merkezi Beyrut'ta ve Ermeni-Kürt işbirliği ile Doğu Anadolu'da Kürt ve Ermeni devleti kurmak gayesiyle, Türkiye Cumhuriyetine karşı müşterek çalışan Hoybun Örgütü; İngiliz gizli servisince finanse edilen Kürt Teavün ve Terakki Cemiyeti; Kürt Kadınlar Teali Cemiyeti; Kürt Tamimi Maarif Cemiyeti; Kürt Darülfünun Talebeleri, Hivi Cemiyeti; Kürt

İstiklal Cemiyeti; Halaskaran Cemiyeti sayılabilir. Bunların içerisinde en önemlisi Mayıs 1919 tarihinde Seyid Abdülkadir başkanlığında kurulan; amacı, İngiltere mandası altında bir Kürt Devleti kurmak olan "Kürt Teali Cemiyeti" dir[273].

Kürt Teali Cemiyeti Doğu'da bir Ermeni Devleti kurulmasına muhalefet ederken İtilaf ve Hürriyet Partisi ile özerk bir Kürdistan için antlaşma yapmaktan geri durmamıştır. Cumhuriyetle birlikte kapatılan bu cemiyet; Seyid Abdülkadir, Hasenanlı Halit, Hacı Musa ve Yusuf Ziya ile ailelerinden oluşan bir grup tarafından, bağımsız Kürdistan gayesi ile yeni bir komite kurarak faaliyetlerini gizli olarak sürdürmüştür[274]. Komiteye Yusuf Ziya'nın aracılığı ile Şeyh Sait ve ailesi de alınmıştır. Bu grup padişahında içinde bulunduğu, padişahı ve hilafeti geri getirmek için kurulan hilafet komitesiyle koordineli olarak faaliyetlerini müştereken yürütmüştür. Komite Şeyh Sait ve Abdülkadir'le ayaklanmanın 1926 yılında yapılmasına, o zamana kadar hazırlık yapılmasına karar vermiş ve lider olarak da Şeyh Sait'i seçmişti[275].

Bu komite aynı amaçları güden, Bitlis Mebusu Yusuf Ziya ve Halit Beylerin önderliğinde 1923 yılında Erzurum'da Azadi (Bağımsızlık) örgütünü kurmuştur. Azadi teşkilatı 1924 yılında Şeyh Sait'inde katıldığı ilk kongresinde şu kararları almıştır: "Doğu Anadolu'daki bütün aşiretlerin katılacağı bir isyanla bağımsızlık ilan edilecek ve isyan muhtemelen Mayıs 1925 tarihinde başlayacaktır. İsyan için maddi yardım gereksinmeleri için İngiltere, Rusya ve Fransa'dan yardım çareleri aranmasına çalışılacaktır."[276] Bu arada Musul meselesi ile ilgili görüşmeler, İngiltere ve Türk Hükümeti arasında devam etmektedir.

Cumhuriyet'in kurulmasından sonra Kürtçülük faaliyetlerinin en önemli ayağı olan isyanların en büyüğü sayılabilecek Şeyh Sait İsyanı'nın arkasında Kürtçüler tarafından kurulmuş gizli "Azadi Teşkilatı" vardı. Bu teşkilatın mensupları arasında Türk Ordusu içerisinde görev alan Cibranlı Halid Bey ve İhsan Nuri Dersimi gibi subaylar da mevcuttu. Bu teşkilat, bölge halkı üzerinde söz sahibi olan Şeyh, seyyid, molla gibi din adamları üzerinde yoğunlaşmıştır.[277]

Cumhuriyet tarihinin önemli isyanlarından birisi olan Ağrı İsyanları'nı yönlendiren Hoybun Cemiyeti'dir. Hoybun Cemiyeti, Kürt-Ermeni dayanışmasını temsil eden bir cemiyettir. Kurucuları ve kuruluş tarihi ile ilgili kesin bir bilgi bulunmamakla beraber, 1927 yılında Suriye'de toplanan "Kürt Milli

[273] Yılmaz, Veli, 'Anadolu'da Türk Varlığı ve Güneydoğu Olayları', 1993,s.70
[274] Yılmaz, a.g.e, s.110
[275] Kocaoğlu, Mehmet, 'Parçalanmak İstenen Topraklar ve İstismar Edilmek İstenen İnsanlar', Ankara, 1995, s.274
[276] Kalafat, Yaşar, 'Şark Meselesi Işığında Şeyh Sait Olayı, Karakteri, Dönemindeki İç ve Dış Olaylar', Ankara, 1992, s.130
[277] Demirel, Emin, a.g.e, s.45

Genel Kurultayı"'nda[278], Seyh Sait İsyanı'nın bastırılmasından hemen sonra Suriye, Irak ve İran ile Türkiye'den kaçan asiler tarafından cemiyetin kurulduğu belirtilmektedir.[279] Hoybun Cemiyeti bir bildiri yayınlayarak sözde Kürt ulusunun özgür ve bağımsız yaşama isteğini dile getirmiştir. Ayrıca bildiride Ermeni ve Kürt uluslarının dayanışma içerisinde olduğu belirtilmiştir. Cemiyetin stratejisi şu şekilde oluşturulmuştur: "Ermeniler, büyük bir kısmı Kürtlerin kurmak istedikleri ayrı bir devletin toprakları üzerindeki haklarından vazgeçecekler, Amerika ve Avrupa'da Kürtlerin lehine propaganda yapacaklardı."[280]

Emperyalist güçlerin tahrik ve kışkırtmalarıyla Doğu bölgesinde meydana gelen isyanlar zincirinin son halkası olan 1938 Dersim İsyanı ile Kürtçülük faaliyetlerinin yavaşladığı görülmektedir.[281] Bu tarihten sonra Kürtçülük faaliyetleri Suriye, Irak ve İran'da devam etmiştir.[282]

1950 yılında tek partili dönemden çok partili döneme geçiş sürecinde siyasi Kürtçülük faaliyetlerini yürütmek amacıyla, Marksist-Leninist çizgide birçok illegal Kürtçü partiler kurulmaya başlanmıştır. Kurulan bu illegal partilerin arkasında büyük ölçüde Ermeniler vardı.[283] 1958 yılı sonlarına doğru temeli atılan "Kürt İstiklal Partisi" ile Kürtçülük faaliyetleri tekrar hızlanmıştır. Ankara Gazi Çiftligi'nde ilk toplantısını yapan bu partinin tüzüğünde amaç olarak doğuda bağımsız bir Kürt Devleti'nin kurulması öngörülmüştür.[284]

1961 yılında bu partinin kurucuları olan 49 üye yargılanmış, daha sonraki yıllarda siyasi Kürtçülüğü Marksist-Leninist çizgide devam ettiren partilerde faaliyetlerini sürdürmüşlerdir.[285] 1961 Anayasası'nın hoşgörülü ortamından azami derecede faydalanan Kürtçüler, faaliyetlerine daha da hız vererek devam etmişlerdir. Bu dönemde pek çok Kürtçü parti kurulmuştur. Bu partilerin en önemlilerinden birisi olan "Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi" (TKDP), Silopi'de Abdullah Ökten tarafından "Irak Kürdistan Demokrat Partisi" (IKDP) örnek alınarak kurulmuştur.[286]

Bu partinin politikası, "*Türk Anayasası'nda Türk ve Kürt terimlerinin birlikte yer alması ve Türk Devleti'nin bu iki unsurdan oluştuğunun ilan olunması, okullarda Kürtçe eğitim verilmesi, Kürtçe radyo ve televizyon kurulması, mecmua ve gazete neşrinin sağlanması, ayrıca Kürdistan olarak tabir edilen yerlerin kalkınması için mali ve iktisadi tedbirlerin alınması ve bölgede çıkan petrolün gelirinin %74'ünün bu yerlere sarf edilmesi*" şeklinde belirlenmiştir.[287]

---

[278] Mumcu, Uğur, 'Kürt Dosyası', Uğur MUMCU Araştırmacı Gazetecilik Vakfı, Ankara, 2005, s.24
[279] Demirel, Emin, a.g.e, s.46
[280] Mumcu, Uğur; a.g.e, s.24
[281] Basbuğ, Hayri, a.g.e, s.95
[282] Demirel, Emin, a.g.e, s.70
[283] Basbuğ, Hayri, a.g.e, s.95-117
[284] Basbuğ, Hayri, a.g.e, s.95
[285] Basbuğ, Hayri, a.g.e, s.95
[286] Demirel, Emin, a.g.e, s.65
[287] Demirel, Emin, a.g.e, s.66

Diğer bir Kürtçü parti olan "Doğu Devrimci Kültür Ocakları" (DDKO)'nın, 1969 yılında Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi öğrencileri derneğinde yapılan toplantı ile kuruluşu gerçekleştirilmiştir. Bu partinin kuruluş faaliyetlerinde "Türkiye İşçi Partisi" (TİP)'in büyük desteği olmuştur. Hatta TİP bir kongresinde şu hususları belirtmiştir: "*Türkiye'nin doğusunda bir Kürt topluluğu vardır. Yönetimi ellerinde bulunduran faşist makamlar Kürt toplumunu bir asimilasyona ve sindirme politikasına tabi tutmuş ve çoğu defa da bu kanlı bir baskıya dönüşmüştür*."[288] Bu dönemlerde Türk solu, Marksist-Leninist çizgide kurulan Kürtçü sol partilerin yanında bulunup bunları destekliyordu. Hatta DDKO üyeleri, diğer sol partilerin birer üyesi olarak faaliyet gösteriyorlardı.[289]

12 Mart 1971 askeri müdahalesiyle yukarıda belirtilen bütün Kürtçü partilerin üyeleri tutuklanmış ve bu partiler kapatılmıştır. Bu müdahale ile belli bir süre huzur ve güven ortamı sağlanmıştır. Türk solu artık Kürtçü unsurların isteklerinin uygunsuz ve gerici olarak nitelendirmeye başlamış, çözümün Türk proleteryasının liderliğinde sosyalist devrimde olduğunu belirtmiştir.[290] 1974 yılında çıkarılan genel affa kadar cezaevlerinde yatan veya askeri müdahale sonrası yurt dışına kaçan Kürtçüler, örgütlenme faaliyetlerine devam etmişlerdir. Genel aftan sonra aralarında PKK Bölücü Terör Örgütü'nün de bulunduğu pek çok örgüt kurulmuştur. Yine bu örgütlerin genel politikaları, bağımsız Kürdistan Devleti kurma üzerine belirlenmiştir.[291]

2.10 PKK Terör Örgütünün Öğretisine Göre 1970'li yıllarda Kürdistan

Örgüt, 'Kürdistan' olarak tanımladığı bölgeyi emperyalist zincirin Ortadoğu'daki '*en zayıf halkasını'* oluşturduğu tespitini yaparak, değerlendirmeye başlamıştır. Emperyalizm, yeni sömürgeciliği Irak, Suriye, İran ve Türkiye'ye uygularken, bu ülkelerde klasik sömürgeciliği Kürdistan'da uygulamaktadır. Bu belirlemeye göre de Irak, İran, Suriye ve Türkiye sömürge iken kendi sömürgeleri de vardı. Toplumsal yapı 'Ortaçağdaki gibi feodal nitelikte olup, sömürgecilik bu kurumu ayakta tutmakta, bu nedenle de yarı feodal yapı bu hali ile devrimin önündeki en önemli engeldi' tespiti yapılmaktadır. 'Devrimi engelleme özelliği nedeniyle de işçi sınıfının ortaya çıkışını engellemek için T.C. feodal yapıyı zorla ayakta tutmaktadır'. Bölgede gelişen sanayi devlete aittir, yan feodal yapı gelişmekte, amaç ise sömürüyü sürdürmektedir. [292]

[288] Demirel, Emin, a.g.e, s.72
[289] Demirel, Emin, a.g.e, s.73
[290] Demirel, Emin, a.g.e, s.73
[291] Demirel, Emin, a.g.e, s.75-76
[292] PKK Terör örgütünden ele geçirilen belgelerden aktarılmıştır.

III. BÖLÜM
PKK TERÖR ÖRGÜTÜNÜN KURULUŞU, KONGRE VE KONFERANSLAR İLE KCK YAPILANMASI

Türkiye, 27 Mayıs 1960 askeri müdahalesinin ardından, yeniden yapılanma sürecine girmiştir. Hazırlanan yeni anayasanın Kurucu Meclis ve halk oylamasından geçmesi üzerine 1961 seçimleriyle iktidar, yeniden sivil yönetime devredilmiştir. 1961 Anayasası'nın sağladığı özgürlük ortamı, Türkiye içerisinde Doğu bloğunun etkisindeki çevrelerin hareketlenmesine yol açmıştır. 1961 Anayasası'nın getirmiş olduğu demokratik haklardan istifade eden bir kısım parti, dernek, sendika ve yayın organları gibi kurum ve kuruluşlar, bu hakları istismar etmeye, kanuni boşluklardan istifade ile yasadışı gruplaşmaların temellerini atmaya ve bu hakları, zaman zaman ülke birliği ve bütünlüğü aleyhine kullanmaya başlamışlardır. Özellikle üniversite çevresinde güçlenen siyasi sol akımlar, ABD'nin eleştirilmesini temel alarak mevcut düzene karşı sonucu tehlikeli boyutlara varan eylemler gerçekleştirmeye çalışmıştır.[293]

Türkiye'de gelişen ideolojik gruplaşmanın çatışmaya dönüşmesiyle Türkiye'de anarşi ortamı doğmuştur.[294] Bu ortam 12 Mart 1971 Muhtırası ile normale dönüştürülmeye çalışılmış ancak ideolojik ayrışma, 1980 Askeri Müdahalesi'ne kadar şiddetlenerek devam etmiştir. 1970'li yıllarda Türkiye'ye dışarıdan yapılan kışkırtıcı müdahaleler, ekonomik ve siyasi çelişkilerden kaynaklanan problemlere büyük oranda ivme kazandırmış ve bu tür huzursuzluklar etnik, mezhepsel ve sınıfsal zeminlere doğru kaymaya başlamıştır.

1973 yılında Arap-İsrail Savaşı sonrasında baş gösteren Petrol Krizi ve 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı'ndan sonra gündeme gelen Amerikan ambargosu gibi gelişmelerin ekonomik hayatta meydana getirdiği etkiler de Türkiye'deki toplumsal hayatı olumsuz hale getirmiştir. Ekonomik ve siyasi ortamın giderek istikrarsızlaşması sonucunda örgütlenmeye çalışan yıkıcı ve bölücü örgütler, kendilerine uygun zeminler bulmuşlardır.

3.1 Türk Solunun Gelişimi ve Marksist-Leninist Örgütler

Soğuk Savaş döneminin sürdüğü, Doğu Bloğunun varlık ve etkinliğinin hissedildiği dönemlerde, Marksist ideolojinin uluslararası teröre kaynak teşkil etmesi, terör desteğinin de Doğu Bloğu ülkeler tarafından bir araç olarak kullanılmasına neden olmuştur. Bu dönemde uluslararası alanda yaşanan gelişmeler ve Doğu Bloğu ülkelerinin desteğiyle Türkiye'deki komünist çevreler, önemli ölçüde etkinlik kazanmıştır.

---

[293] Arslan, Ali,'Kısır Döngü Türkiye'de Üniversite ve Siyaset',İstanbul, Truva Yayınları,2004, s.405-425
[294] Dilmaç, Sabri, 'Terörizm Sorunu ve Türkiye', Ankara, Emniyet Genel Müdürlüğü, 1997, s.63-64

Soğuk Savaş'ın tırmanmaya başladığı 1950 sonrasında Türkiye Komünist Partisi'nin (TKP) faaliyetleri, SSCB güdümünde ve bloklar arası psikolojik savaş kapsamında ele alınmıştır.[295] SSCB, çeşitli yollarla yurt dışına çıkardığı ve uluslararası düzeyde komünist yetiştiren Komüntern okullarında eğittiği birçok elemanını, gençlik dernekleri, işçi sendikaları, üniversiteler ve değişik yayın çevrelerinde görevlendirmiştir. Bu çabaların sonucunda da toplumun dinamik ve aydın kesimlerinin komünizme ilgi duymalarını sağlanmıştır.[296] 1968 yılında SSCB'nin Çekoslovakya'yı işgali, Batı Avrupa'nın merkezlerinde görünen sol eğilimli gençlik hareketleri ve özellikle Mayıs 1968'de Fransa'da yaşanan küçük çaplı bir gençlik ayaklanması, dünyada büyük yankılar uyandırmıştır.

Avrupa'da başlayan sol kökenli gençlik hareketleri, Türkiye'yi de etkilemiş, 68 kuşağının doğmasına, sol hareketlerin gelişmesine ve taban kazanmasına neden olmuştur.[297] Bu yıllarda çok fazla sayıda Marksist-Leninist içerikli yayınlar yapılmış, komünist yayınlar içeren dergi ve gazeteler çıkarılmıştır. Türkiye İşçi Partisi(TİP) kurulmuş, Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK) gibi bir sendika çok kısa bir zamanda teşkilatlandırılmıştır. Fikir Kulüpleri Federasyonu (FKF) oluşturulmuş, TKP'nin Sesi, Bizim Radyo gibi büyük organizasyon ve mali kaynak gerektiren faaliyetler de yürütülmüştür. Bütün bu girişimlerde basının, sendikalar ve entelektüel çevrelerin tamamen rejim karşıtı bir çizgide birleştirilmesi ve ulusal değerlerin tahrip edilmesi amaçlanmıştır. Özellikle genç kesimin önemli bir bölümünün ülke değerlerine yabancılaştırılması dikkate alınmıştır.[298]

TKP'nin oluşturduğu bu zemin üzerinde yasal olarak TİP ve FKF, illegal olarak da Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu (THKO), Türkiye Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi (THKP-C), Türkiye İhtilalcı İşçi Köylü Partisi (TİİKP) grupları teşkil edilmiştir. Bu örgütlenmelerin içerisinde bireysel düzeyde Kürtlerin yer almasının yanı sıra, bölücü düşüncelere meyilli Doğu Devrimci Kültür Ocakları (DDKO) gibi gruplar da ortaya çıkmıştır.[299] 1969 yılında DDKO'nın, 1967 yılında TİP'in başlattığı Doğu Mitingleri, Kürtçülük fikirlerinin gelişmesinde etkili olmuştur.[300]

12 Mart 1971 Muhtırası neticesinde bu örgütlerden yasal olanlar kapatılmış, illegal olanlar da etkisiz hale getirilmiştir. İllegal örgütlerin lider ve diğer mensuplarından bazılarının güvenlik kuvvetleriyle girdiği çatışmalarda öldürülmesi, diğer bir kısmının tutuklanması ve yurt dışına kaçması, sol örgütler içerisinde yer alan Kürt grupların bunlardan bağımsız olarak, edindikleri Marksist-Leninist birikimlerle ve Kürdistan Demokratik Partisi'nin (KDP) etkisiyle ayrı temellerde Kürtçü örgütler kurulmasını sağlamıştır. 1974 yılında çıkarılan genel af neticesinde, örgütlerin lider ve mensuplarının büyük bölümü serbest bırakılmıştır. Yurt dışında bulunanların geri dönmesiyle Marksist ve Leninist

[295] Özgen, Mahmut İhsan, 'TKP ve Organize Gençlik Hareketleri', İstanbul, 14 Mayıs Vakfı Yayınları, 1982, s.364
[296] Pkk Cilt 1 (1973-1979), Ankara, Emniyet Genel Müdürlüğü Yayınları,1997, s.25
[297] Dilmaç, a.g.e, s.167
[298] Emniyet Genel Müdürlüğü, a.g.y, s.26
[299] Özcan, Nihat Ali, 'PKK Tarihi, İdeolojisi ve Yöntemi', Ankara, Asam Yayınları, 1999, s.23
[300] Türkdoğan, Orhan, "Kürtlerin Kimliği ve Günümüz Siyasi Gelişmeleri", Doğu ve Güneydoğu Anadolu Üzerine Araştırmalar, İstanbul, Boğaziçi Yayınları, 1992, s.64

örgütler, tecrübe kazanmış olarak yasadışı faaliyetlerine devam etmişlerdir.[301] Bu aşamada DDKO yerine Devrimci Demokratik Kültür Dernekleri (DDKD) kurulmuş ve bu platformda Kürtçü fikirler yeniden dile getirilmeye başlanmıştır. Marksist-Leninist örgütler Kürtçülük fikirlerine sahip kişileri de örgüt saflarına katmak amacıyla bölücülüğü haklı gösteren faaliyetlerde bulunmuşlardır. Marksizm'e yönelik yaptıkları bazı yayınlarda, Kürtlerin ayrı bir ulus olduğu, kendi kaderlerini, kendilerinin tayin etme hakkının bulunduğu gibi fikirleri ortaya atmışlardır.[302]

Örgütlerin ortaya koydukları strateji, örgütlenme modeli, genel ittifaklar ile Kürtçülük konusundaki görüş farklılıklarının çoğalması üzerine bundan faydalanan Kürtçü Marksist-Leninist örgütlerin sayıları hızla artmıştır. Aralarındaki rekabetin artmasıyla da şiddet ve terör Türkiye'nin gündemini meşgul etmeye başlamıştır.

3.2 Kürtçü Örgütler

Soğuk Savaş'ın etkisini hissettirdiği dönemde, Kürtçülük uluslararası politik alanda kullanılacak bir enstrüman olarak ortaya çıkartılmıştır. Bu durum, sosyal ve fikri gelişmenin doğal sonuçları olarak değil, ideolojik savaşta tarafların politik araçları kullanma çabalarından kaynaklanmıştır.[303] 12 Eylül 1980 tarihine kadar Türkiye'de kurulan Kürtçü örgütler şunlardır:

- Devrimci Doğu Kültür Ocakları (DDKO)
- Devrimci Demokratik Kültür Dernekleri (DDKD)
- Anti Sömürgeci Demokratik Kültür Derneği (ASKD.DER)
- Devrimci Halk Kültür Derneği (DHKD)
- Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi (T-KDP)
- Kürdistan Kurtuluş Partisi-Rizgari (KKP)
- KAWA Örgütü
- Kürdistan Kurtuluşçular Örgütü (KUK)
- Kürdistan Mücadele Örgütü (TEKOSİN)
- Kürdistan Sosyalist Hareketi (TSK)
- Türkiye Kürdistan Sosyalist Partisi (TKSP)
- Kürdistan Öncü İşçi Birliği (KÖİP-PPKK)
- Kurtuluş Bayrağı Örgütü (ALARIZGARİ)
- Kürdistan Kurtuluş Hareketi (TEVGER)

Türkiye'de kurulan bu örgütlerin yanında, Avrupa'da ve Amerika'da himaye ve teşvik gören örgütler de vardır. Bunlar:

- Fransızların kurdukları "Comite De Solidarite A La Revolution Kürt"

[301] Dilmaç, a.g.e, s.168
[302] Emniyet Genel Müdürlüğü, a.g.y, s.28-29
[303] Özcan, a.g.e, s.14

- Hollanda'nın Amsterdam şehrindeki "Kürt Cemiyeti"
- Almanya'daki "Deutsche Kurdisch Geselschaft"
- İsveç "Kürt Cemiyeti" ve "Avrupa Kürt Talebe Birliği"
- Amerika'nın Washington, New york, Boston ve Pheledelphia bölgelerinde faaliyet gösteren "Koomelei Huendekarani" örgütleridir.

Şimdi Türkiye'de kurulan ayrılıkçı Kürt Örgütleri inceleyelim[304]:

a) Devrimci Doğu Kültür Ocakları (DDKO)

1969 Yılında Dev-Genç'den ayrılan Kürtçüler tarafından Ankara'da kurulmuş olup, Diyarbakır-Ergani-Silvan-Batman-Kozluk ve İstanbul'da şubeler açmış, 1971 yılında kapatılmıştır[305].

b) Devrimci Demokratik Kültür Dernekleri (DDKD)

1974 yılındaki genel af sonucu cezaevinden çıkan Devrimci Kültür Ocaklarına mensup şahıslar tarafından Kürtçülük faaliyetlerine yönelik olarak 1975 yılında kurulmuştur. Genel Merkezi Diyarbakır'da olmak üzere Kürtçülüğe hassas olan bir çok il ve ilçeler yanında yüksek öğrenim kurumlarının yoğun olduğu Ankara-İstanbul ve İzmir'de şubeler açmıştır. Kürtçülük bilincini geliştirmek, devlet karşıtı kitleler oluşturmak, kültürel faaliyetleri ön planda tutarak halkı genel isyana teşvik, temel amacıdır. Bu dernek 1980 yılında kapatılmıştır[306].

c) Anti Sömürgeci Demokratik Kültür Derneği (ASKD.DER)

1974 yılında Marksist-Leninist ideolojisi doğrultusunda Kürtçülük faaliyetleri yürütmek için kurulmuş ve 1980 yılında kapatılmıştır.

d) Devrimci Halk Kültür Derneği (DHKD)

1974 Yılında Marksist-Leninist düzene dayalı Kürtçülük faaliyetleri yürütmek için kurulmuş ve 1980 yılında kapatılmıştır.

e) Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi (TKDP)

24 Ocak 1965 Tarihinde Irak Kürdistan Demokrat Partisinin girişimleri sonucu Kürt ayrımcılığı ve sağ düşünceyi benimseyen bir parti olarak kurulmuştur. 1970 yılında sol ideolojiye mensup Kürtçü şahısların partiye girmesi ile düşünce farklılığı olmuştur. Hedefi Türkiye'de bağımsız bir Kürdistan devleti kurmaktır. Parti, 1978 yılında Marksist Leninist düşünce etrafında toplanmış olup, bunlardan ayrı düşünenler partiden ayrılarak Kürdistan Ulusal Kurtuluşçuları Örgütünü kurmuştur. 1988 Yılında yurt dışında diğer bazı Kürt Örgütleri ile birleşmiş ve faaliyetlerine bugün için Türkiye'ye çekme çabasındadır[307].

---

[304] Emniyet Genel Müdürlüğü, İstihbarat Daire Başkanlığı Yayınları, Nu.28, Haziran 1993
[305] İmset, İsmet , 'PKK, Ayrılıkçı Şiddetin 20.Yılı (1973-1992)', s.415
[306] İmset, İsmet, a.g.e, s.416
[307] Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanlığı Yayınları, No:28, s.86

f) Kürdistan Kurtuluş Partisi-Rizgari (KKP)

1978 yılında, Türkiye'nin sömürgeci bir devlet olduğu iddiasına dayanarak halk kitlelerinin desteği ile Türkiye Kürdistanı olarak tabir edilen bölgelerde bağımsız bir Kürdistan devleti kurma amacıyla kurulmuş olup, adını çıkardığı "Rızgari" Dergisinden almıştır. 1988 yılında adını Kürdistan Kurtuluş Partisi (KKP) olarak değiştirmiştir[308].

g) Kawa Örgütü

1976 Yılında Devrimci Doğu Kültür Derneklerinden ayrılıp, köylüyü temel güç alarak işçi öncülüğünde Maocu düşünce çerçevesinde faaliyet yürütmek üzere kurulmuştur. 1980 yılındaki operasyonlardan sonra faaliyetleri etkisizleşmiştir[309].

h) Kürdistan Kurtuluşçular Örgütü (KUK)

1978 yılında Türkiye Kürdistan Demokrat Parti yönetiminden görüş ayrılığı sonucu ayrılanlarca; Irak, İran, Suriye ve Türkiye'de Kürtlerin bulundukları bölgede bağımsız bir sosyalist devlet kurmak için, önce Sovyet tipi devrim gerçekleştirmek, bilahare Sosyalist Kürdistan devletini kurmak amacıyla kurulmuştur[310].

ı) Kürdistan Mücadele Örgütü (TEKOŞİN)

Türkiye Halkın Kurtuluşu Partisi-Kurtuluş Örgütü(THKP-C) içindeki Kürtçü kesim tarafından 1970 yılında kurulmuştur. 1980 yılında kadrosunun bir kısmı yurt dışına kaçmış olup, halen Almanya ve Avusturya başta olmak üzere Avrupa'da faaliyetlerine devam etmektedir[311].

i) Kürdistan Sosyalist Hareketi (TSK)

Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde Marksist-Leninist ideolojide bir Kürdistan devleti kurmak amacıyla kurulmuştur. PKK'dan etkilenerek kurulan bir örgüt olup, esas kuruluş tarihi yurt dışında 1983 yılına dayanmaktadır[312].

j) Türkiye Kürdistan Sosyalist Partisi (TKSP)

1974 Yılında Kemal Burkay, Mehdi Zana, Tarık Ziya Ekinci ve İhsan Aksoy adlı şahıslarca Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da bağımsız bir Kürdistan devleti kurmak amacıyla kurulmuştur. Yayınladıkları " *Özgürlük Yolu* " Dergisi ile kitle oluşturmak istemişlerdir. 1980 yılında 350 civarında militanı tespit edilmiş olup, kadrolarının bir kısmı yurt dışına kaçmıştır. Yayınevi tüzük ve programı Ankara-Polatlı'da ele geçirilmiştir. Halen Almanya'da yan kuruluşu olan Kürdistan İşçi Dernekleri Federasyonu (Komkar) vasıtasıyla yurt içinde ise "Denk" Dergisi ile faaliyetine devam etmektedir.

---

[308] İmset, İsmet, a.g.e, s.441
[309] Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanlığı Yayınları, No:28,s.103-121
[310] İmset, İsmet , a.g.e, s.428
[311] Egm,İDB yayınları, No:28, s.133
[312] Egm,İDB yayınları, No:28, s.89

PKK'dan önce bölgede en etkili olan bir örgüt olup, 1988 yılında yurt dışında kurulan ve kısa adı Tevger olan ittifak içinde de etkili durumdadır. Halen Kemal Burkay'ın kontrolü altında ülkemizde federal bir sistem kurma çalışmaları yürüten Kürtçü bir örgüttür[313].

k) Kürdistan Öncü İşçi Birliği (KÖİP-PPKK)

1974 Yılındaki genel af sonucu cezaevinden çıkan Devrimce Demokrat Kültür Derneği mensuplarınca kurulmuştur. 1980 yılında örgüt mensuplarının bir kısmı Suriye'ye ve Avrupa ülkelerine kaçmıştır. PKK-APO'cular ile isim benzerliği sebepi ile Kürdistan İşçi Partisi (KİP) adını Kürdistan Öncü İşçi Partisi (KÖİP-PPKK) olarak değiştirmiştir. Bu örgüt Almanya'daki Tevger ittifakı içinde faaliyetlerine devam etmekte olup, toparlanma çabasındadır.

l) Kurtuluş Bayrağı Örgütü (ALARIZGARİ)

1979 Yılında Rızgari örgütü içinde ayrılan propaganda ve yayın yolu ile oluşturulacak kitlelerle Kürdistan Cumhuriyetini kurmak amacı ile kurulmuştur. 1980 yılından sonra kadrolarının bir kısmı İran üzerinden Avrupa ülkelerine kaçmıştır. Ülkemizde faaliyeti bulunmakta olup, toparlanma çabasındadır[314].

m) Kürdistan Kurtuluş Hareketi (TEVGER)

Avrupa Ülkelerinde faaliyet yürüten örgütlerin üst düzey temsilcilerinin ortak kararı ile 28 Haziran 1988 tarihinde Belçika'nın Brüksel şehrinde kurulan bir platformdur. Amacı; Kürt Sorununu Uluslar arası platformlara taşıyarak Filistin Kurtuluş Örgütü gibi resmi bir hüviyet kazanmak, bu sayede Kürt Sorununu devlet başkanları düzeyinde görüşmek ve temsil etmektir. İttifak bu gün için görünüşte silahsız eylem yürütmekle birlikte planlarında silahlı eylemleri mevcuttur. Bu platformda yer alan örgütler şunlardır[315].

1. Alarızgari
2. Kürdistan Ulusal Kurtuluşçuları (KUK),
3. Kürdistan Öncü İşçi Partisi,
4. Kürdistan Sosyalist Birliği,
5. Türkiye Kürdistan Sosyalist Partisi,
6. Kürdistan Demokrat Partisi (Türkiye Dışı Parti),
7. Kürdistan Devrimcileri (Türkiye Dışı Örgüt),
8. Kürdistan Yurtsever Güç Partisi (Türkiye Dışı Parti),

n) Komşu Ülkelerdeki Örgütler

Kürdistan için Irak-İran-Suriye'de faaliyet gösteren üç ana örgüt bulunmaktadır. Bunlar;

a. Irak-Kürdistan Demokrat Partisi (IKDP): Lideri Mesut Barzani'dir.

---

[313] Egm,İDB yayınları, No:28, s.1-45
[314] İmset, İsmet, a.g.e, s.427
[315] İmset, İsmet , a.g.e, s.442

b. İran-Kürdistan Demokrat Partisi (İKDP): Lideri Dr. Abdurrahman Kasımlı, (Fransa'da bir suikast sonucu öldürülmüştür.)
c. Kürdistan Yurtseverler Birliği (KİP): Merkezi (K. Irak'ta) olup, lideri Celal Talabani'dir.
Kürdistan (Petrolistan) tanımı içerisinde Kürtçülük belli bir istismarın sonucudur. PKK'da Kürtçülüğün sadece bir yönüdür. Bölgede Irak ve İran Kürt unsurunun birbirlerine karşı Suriye ise Su Sorununu ve Hatay'ı bahane ederek Türkiye'ye karşı kullanmaktadır. Bu gün toplam 600 civarında Kürtçü organizasyon, faaliyetini yürütmekte olup, Avrupa'da yapılanmasında 396 adet açık ve kapalı paravan dernek ve kuruluş mevcuttur. Irak'taki Kürt Hareketleri Kürtlerin yoğun olduğu Kuzey Irak'ta 1939 yılından beri devam etmektedir. Irak'taki 1958 darbesinden sonra Irak'a dönen Mustafa Barzani Irak Kürdistan Demokrat Partisini (IKDP) örgütleyerek 1961 yılında Irak Devletine karşı ayaklanıp, bu ayaklanma 1970 yılına kadar sürmüştür. Bunun sonucu 11 Mart 1970 tarihinde Irak yönetimi ile Kürtler arasında, Kürtlere otonomi sağlayacak bir anlaşma imzalanmıştır[316].

Gerek Marksist-Leninist Sol'un çabaları gerekse Türkiye-Kürdistan Demokrat Partisi'nin (T-KDP) çabaları, Türkiye'de tırmandırılan bölücü faaliyetlerin adımlarını oluşturmuştur. Sosyalist görüşlerin özgürce ifade edilebildiği bu ortamda, Kürtçü görüşler de çeşitli basın ve yayın araçlarıyla kitlelere ulaştırılmaya başlanmıştır. 28 Haziran 1963'te Türkiye'de üniversite eğitimi amacıyla bulunan ve çoğunluğunu Irak vatandaşı olan Kürt asıllı öğrencilerin oluşturduğu bir teşkilat ortaya çıkarılmıştır. Bu öğrenciler Avrupa Kürt Talebe Cemiyeti'ni illegal olarak İstanbul'da kurmaya çalışmışlar ve bu faaliyetlerinden dolayı tutuklanmışlardır.[317] Avrupa Kürt Talebe Cemiyeti, bu dönemde Türkiye ile yakından ilgilenmiştir. Türkiye'ye bir telgraf çeken cemiyet, Türkiye'de tutuklu bulunan Kürtlerin serbest bırakılmasını, Doğu vilayetlerinde eğitimin Kürtçe yapılmasını, Kürt basınına ve yayınlarına müsaade edilmesini, Doğu vilayetlerinin tek bir ülke halinde birleştirilerek cumhuriyet çerçevesi dâhilinde muhtariyet statüsü tanınmasını istemişlerdir. Cemiyet, aynı telgrafın bir örneğini Birleşmiş Milletlere de göndermiştir.[318]

Türkiye'de Soğuk Savaş'ın etkisi ile tırmanmaya başlayan ideolojik ayrışma, diğer bölücü hareketlerle birlikte Kürtçülük faaliyetlerinin de yeniden etkin bir duruma gelmesine neden olmuştur. Bu süreç, PKK terör örgütünün de ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Kürtçülük faaliyetleri bundan sonraki süreçte Irak'ın kuzeyindeki Barzani'nin etkisiyle ve Türkiye'deki Marksist hareketlerin çevresinde sekilenmeye başlamıştır.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra İngiltere ve SSCB'nin İran'dan çekilmesi üzerine iki yeni devlet ortaya çıkmıştır. Bunlardan biri Azerbaycan Cumhuriyeti, diğeri ise Mahabat Kürt Cumhuriyeti'dir. Irak'ın kuzeyinde güçlü bir aşiret örgütü meydana getiren Molla Mustafa Barzani, Mahabat Kürt Devleti'nin Savunma Bakanı olmuş ve kendisine general rütbesi verilmiştir. 1930'lu yıllarda SSCB'nin

[316] Özdağ, Ümit , 'Türkiye,Kuzey Irak ve PKK',Ankara,1999, s.14-60
[317] Özcan, a.g.e, s.18
[318] Gürsel, a.g.e, s.65

Kürtçülüğe olan ilgisi, İran'daki bu gelişmelere paralel olarak yeniden artmıştır. Sovyet lideri Stalin ile Barzani 30 Kasım 1943'te görüşmüş ve bu tarihten sonra Mahabat Kürt Cumhuriyeti'ne yapılan Sovyet askeri yardımı yoğunlaşmıştır.[319] İran'da merkezi devletin zayıflaması ve Azerbaycan'ı işgal eden SSCB'nin teşvik edici tutumu sonucu Mahabad, Kürt eylemlerinin merkezi haline gelmiştir. Bu çabalar sonucu 1946 yılında kurulan Mahabat Kürt Cumhuriyeti, bir yılını dolduramadan İran ordusu tarafından geri alınmıştır.[320] Bu gelişme üzerine Barzani, Irak'a geçmiştir. Ancak Irak ordusunun baskılarının artması üzerine burada da kalamayarak SSCB'ye sığınmıştır. 1947-1958 yılları arasında SSCB'de kalan Barzani, Arap ülkelerine yönelik Sovyet politikaları için himaye edilmiştir. 1958'de Irak Krallığı'nın askeri darbe ile yıkılmasından sonra Barzani, Irak'a davet edilmiştir. Barzani'nin dönüşünden kısa bir süre sonra yeni yönetimle aralarında Kürt bölgesine verilen otonominin şartları konusunda anlaşmazlık baş göstermiştir. Anlaşmazlık, kısa süre içerisinde silahlı çatışmaya dönüşmüş ve çatışma Türkiye-İran sınırına yayılmıştır.[321] Barzani, Irak'ta eylemlerine devam ederken, Türkiye'de de Barzani'nin partisinin uzantısı olan, illegal 'Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi' (T-KDP) kurulmuştur. Partinin isteklerinden bazıları şunlardır:

- Türk anayasasının değiştirilmesi, Kürt ve Türk terimlerinin konulması ve Türk Devleti'nin bu iki unsurdan oluştuğunun belirtilmesi,
- Meclise kendi nüfusları oranında vekil verilmesi, Doğu vilayetlerine Kürt idareciler yollanması,
- Doğu illerinde resmi dilin Kürtçe olması, okullarda Kürtçe okutulması,
- Kürtçe radyo ve televizyon kurulması, Kürtçe kitap, mecmua ve gazete neşredilmesi,
- 'Kürdistan' olarak tanımladıkları yerlerin kalkınması için mali ve iktisadi tedbirlerin alınması, buralarda çıkan petrol gelirlerinin %74'unun bu yerlere sarf edilmesidir.[322]

Bu isteklerin PKK terör örgütü tarafından da benzer şekilde dile getirilmekte olduğu dikkat çekicidir.

Barzani etkisine paralel olarak Kürtçülük yapanlar, ideolojik sol gruplarla da işbirliğine gitmek istemişlerdir. Özellikle yurtdışında yapılan toplantılarda bu konu ele alınmış, amaca ulaşmak için diğer gruplarla birlikte çalışılması öngörülmüştür. 1969 yılının Ağustos ayında 'Kürt Öğrenci Federasyonunun' Batı Berlin'de yaptığı toplantıda Türkiye'nin Doğu illerinde T-DP'nin beş şubesinin açılması, komünistlerle çatışmanın durdurulması ve bütün Kürtlerin Barzani'nin arkasında olması şeklinde kararlar alınmıştır.[323] Gelişen şartlar altında Türkiye dışındaki Kürtçülük faaliyetleri, Şeyh Sait isyanında olduğu gibi Türkiye içerisindeki Kürtçü çevrelerin harekete geçmesini sağlamıştır. T-KDP etrafında birleşen Kürtçüler kısa süre içerisinde de Marksist ideolojinin etkisi altına girmişlerdir.

---

[319] Özdağ, Ümit, 'Türkiye Kuzey Irak ve PKK Bir Gayri Nizami Savasın Anatomisi', Ankara, Asam Yayınları, 1999, s.22
[320] Bruinessen, a.g.e, s.48
[321] Türkdoğan, a.g.e, s.70
[322] Gürsel, a.g.e, s.138-171
[323] Cora, E.Fevzi, 'Türkiye'mizi Bölmek ve Parçalamak İsteyen Hareketler', BTTD**,** 1970,s.17

3.3 Terör Örgütü Lideri Abdullah ÖCALAN'IN Gelişmesi

PKK terör örgütü lideri Abdullah ÖCALAN 1947 yılında Şanlıurfa ilinin Halfeti ilçesine bağlı Ömerli köyünde dünyaya gelmişti.[324] Yedi kardeşin en büyüğü idi. İlkokulu Urfa iline bağlı Saylakkaya köyünde okudu. Kendi anlatımıyla bu köy: "*İlkokulu okuduğum köy Türkçe konuşulan eski Ermenilerin kaldığı bir yerdir. Fakat Ermeniler göçertilmiş, kalmamış, kalanlar ise sonradan İslamlaşmış, Türkleşmişlerdir. Beş yıl o köyde okudum. Her gün bir saat git bir saat gel, tam beş yıl. Orada üç beş Türk ve üç de Kürt köyü var. Erkenden bir kimlik sorunu çıktı. İlkokuldan itibaren Türk köyü, Türkçe konuşuyorlar, bizde Kürtçe konuşuluyor.*"

Yine kendi ifadesi ile Abdullah ÖCALAN'IN evindeki yasam anaerkil ve kavgacı idi:

"*… Kendimi bildim bileli aile içinde kavgacıydım, şiddetli huzursuzluk vardı. Ailede baba otoritesi gelişme olanağı bulamamıştı. Annemin kavgacı yanı ağır basıyordu. Bu da babamı geriletmişti. Baba geri, silik bir duruma düşmüştü. İhtiyardı ve aileyi yönetme dirayeti gösteremiyordu. Bazen bir denge unsuru olarak bizi yanlarına almaya çalışırlardı. …*"

"*… Kişiliğimin ilk çizgileri daha köydeyken belirmeye başladı. Köyde kavgacılık hâkimdi. Anne tarafımızdan sürekli kavgaya itiliyorduk. Yani biri bana tokat vursa mutlaka onun intikamını almak zorunda hissederdim. Çünkü almazsam annem ekmek vermezdi. Bu da bizi silik bir yapıya itiyordu. Bize çok zor gelmesine rağmen annemin istediğini yapmazsak iflah etmezdi." "... Aslında ben kavgacı değildim. Ama annemin baskısı vardı. Mesela 'ailenin namusu için bir şey yapmıyorsun, dayak yiyorsun karşılık vermiyorsun, böyle evlatlık olmaz' derlerdi. Bu durum baştan itibaren bende endişe yarattı. Yani beni mutlaka intikam almaya itiyorlar. Ben de 'ben nasıl alacağım' diyorum. Çekingen bir şekilde kavgaya giriyorum. Kafa göz yarılıyordu. Nasıl taş yediğimi hatırlarım. Daha çocukken bu bende ciddi bir sorundu."*[325]

Abdullah ÖCALAN'ın anne ve babası hakkındaki genel değerlendirmesi şu yazısındaki eksendedir:

"*… Babacığımı hatırlıyorum şimdi. Hiçbir şeye gücü yetmediği zaman birkaç iş yapardı. En büyük eylemi 'ne yapayım Abdullah' diyordu. Çıkıyordu böyle damın başına kapıyordu gözlerini açıyordu ağzını, kendi kendine küfürler yapıyordu. Tam acayip bir hal. Neyse, kime küfür ettiği belli değildi. Kahraman gibi ondan sonra, o damın köşesinden inerdi. Bir eşeği vardı. O da yaramaz bir eşekti. Pis bir eşekti. Zor bela ona biraz binip gidip tarla işlerinde çalışıyordu. Onu da fazla başaramıyordu. ..." "... 'ah şu babam olmasaydı' diyordum. Ya benimde şu çocuk gibi babam olsaydı ne olurdu? Bu en zavallı*

[324] Özcan, Nihat Ali, 'PKK Tarihi, İdeolojisi ve Yöntemi',Asam Yayınları, 1999,s.26
[325] PKK terör örgütü mensupları tarafından yazılan 'Parti Tarihi' isimli örgütsel dokümanın 11-12. sayfalarından aktarılmıştır.

babayı bana kim baba yaptı? Anam da değişikti tabi. O da zurnanın bambaşka deliğinden çalıyordu. İnanılmaz bir ses çıkarıyordu da."[326]

'Parti Tarihi' isimli örgütsel dokümanda Abdullah ÖCALAN'ın çocukluğu hakkında yaptığı anlatımlarda 'bir parti liderinin nasıl karizmatik, önder kişilikli, isyancı bir ruha sahip olması gerektiği' sorusu çerçevesinde cevaplar aradığı ve kendini yandaşlarında bu şekilde tanıtmaya çalıştığı anlaşılmaktadır. Öyle ki babası ile köy meydanında taşlı sopalı kavga etmesi sonucu köyü terk edişini 'ilk isyan girişimim' diyerek nitelendirmektedir. Okuma arzusunun gerekçesini 'hep birinci olmak' için diye tanımlamaktadır. Tapu Kadastro Meslek Lisesinde okumak için Ankara'ya ilk gelişinde gördüğü Atatürk heykelinden nasıl etkilendiğini çok abartılı bir lisan ile anlatmaktadır.[327]

Abdullah ÖCALAN köylerindeki sosyal ilişkiler kavga, çekişme, üstünlük ve baskınlık gibi ölçülerle anlatmaktadır. Yandaşlarına daha yedi yaşında köyde kavgalı oldukları bir ailenin akranı olan çocuğuyla arkadaşlık ilişkisine girmesini otoriteye karşı ilk yasa dışı siyasi girişim olarak tanımlamakta ve daha o yaşta bir yapılanmanın lideri olduğunu anlatmak istemiştir. Kendi anlatımıyla:

"*… Hasan BİNDAL (Hamza), köyde aramızın iyi olmadığı bir ailenin çocuğuydu. Ailesiyle kavgalıyız ve kesinlikle çelişkiliyiz. Yani arkadaş olma yerine çarpışma, karşı koymam gereken bir ailenin çocuğuydu. Hala dün gibi hatırlıyorum. Yaşıtımdı ve köyde arkadaşım olacaktı. En büyük problem şuydu; simdi ben Hazma ile kavga mı edeceğim yoksa onunla dostluk arkadaşlık mı edeceğim? Sanırım yedi yaşlarındayken çıkan ilk ciddi sorun buydu. Şimdi arkadaşlık edeyim mi etmeyeyim mi? Edersem aileyi bozar, karşıma çıkarır mıyım? Kesin çıkarır. Onun ailesi kuşkulu. Bizim aile kuşkulu. Her şeyi göğüsleyerek alttan alta ilk gizli örgütlenmemi Hasan BİNDAL' LA yaptım. Köydeki ilk siyasi örgütlenmem oluyor. Çünkü resmi otoritesine karşı ilk siyasi örgütlenmeyi yapıyorum tabii çok önemlidir. Ve hemen bunu haber alır almaz çok ağır bir biçimde üzerime geldi. Aile düzenine karşı gizli bir örgütlenmeydi. O günden böyle aldık. Benim için önemlidir. … … Köy çelişkilerine karşı bir köy birliği. Ve bu köy birliği giderek beni halkın birliğine götürüyor. Köyde halk arasındaki bir çelişkiyi daha yedi yaşındayken çözmeye başlarsan bunu da ailenin resmi düzenine karşı yaparsın. Eğer bir de çok ısrarlıysan bu senin halkının da birliğine gideceği anlamına gelir. Sonuna kadar bağlı kaldım. Ben bu ilkeyi halka uyguladım. Benim büyük bir birlikçi olmam böyle başladı diyebilirim*."[328]

Abdullah ÖCALAN'ın yorumlarına göre Hazma ile kurulan gizli ve illegal ilişki resmi otoriteye karşı çıkmak demekti ve bu ancak ileride örgüt lideri olabilecek bir çocuğun yapabileceği bir işti(!)[329] Abdullah ÖCALAN ortaokulu bir akrabasının yanında Nizip'te okudu. Bu zamanı kendi ağzıyla söyle

[326] Özcan, Nihat Ali, a.g.e,s.27
[327] Özcan, Nihat Ali, a.g.e,s.28-29
[328] PKK terör örgütü mensupları tarafından yazılan 'Parti Tarihi' isimli örgütsel dokümanın 12-13. sayfalarından aktarılmıştır.
[329] Volkan, Vamık D,'Bloodlines: From Ethnic Pride to Ethnic Terrorism, Farrar,Straus and Giroux', 1997,s.85

anlatmaktadır: "*Halen hatırlıyorum, kimi subay çocuğu, kimisi köyden gelmiş ağa – eşraf çocuğuydu. Benim biraz böyle Kürtlük özelliğim vardı. Sanırım davranışlarım fazla güçlü değildi veya onlara göre kesin davranışlarımda farklılık var. Onlar gibi olamıyorum. Onların toplumsal özelliklerine göre eriyemeyeceğim açık ve bunu tehlike olarak görüyorlar. eğlenerek, alay ederek, böyle her gün kendilerine göre beni geriletme durumları var.*" Bu duyguları taşıyan Abdullah ÖCALAN karşı tedbir olarak sınıf birincisi olma ve öğretmenin gözüne girme tavrını geliştirdiğini ifade etmektedir.[330]

Ardından kısa yoldan meslek sahibi olmak amacıyla Tapu Kadastro Meslek Lisesine girdi. Yatılı okuduğu Tapu Kadastro Meslek Lisesinde "devlete sırtını dayayarak Ankara'da gerçekleri görme imkânı" ile "*Ankara'nın göbeğinde burjuva toplumunu gözetme imkânı*" yakaladığını ifade etmektedir. Bu yıllardaki siyasal ve sosyal durumun etkisiyle 'memleketi kurtarma' düşüncesine sahip olduğunu kendi yazdığı metinlerde de dile getirmektedir. Terör örgütü lideri Abdullah ÖCALAN'ın çocukluk – gençlik anlatımlarında din ve tanrı olguları ile ilgili çelişkiler yaşadığı anlaşılmakta olup, 1966-1968 yılları arasında Ankara'da okurken sık sık Maltepe Camisinde namaza gittiği, Necip Fazıl KISAKÜREK'in konferanslarını takip ettiği ve bunlardan etkilendiği, tesadüfen eline geçen "Sosyalizm'in Alfabesi" isimli kitabı okuduktan sonra dinsel eğilimlerini terk ettiği kendi azgından aktarılmaktadır. Her ne kadar bu dönemlerde 'Komünizmle Mücadele Derneğine' gittiğini ifade etse de Akşam Gazetesinde yayınlanan 'Barzani Röportajını' çok dikkatli takip edip etkilendiği Erivan Radyosunda yayınlanan Kürtçe parçaları dinlediğini de ifade etmektedir. Abdullah ÖCALAN, o dönemlerde gelişmekte olan siyasal Kürtçülük hareketlerine sempati duymaya başladığı Türkiye İşçi Partisi tarafından düzenlenen "Doğu Mitinglerinden" de oldukça etkilendiğini zaman zaman dile getirmiştir.[331]

Tapu Kadastro Meslek Lisesini 1968 yılında bitiren Abdullah ÖCALAN kadastro memuru olarak Diyarbakır'a atandı. Bunca çelişkili fikir çalkantısından sonra Marksizm'de karar kılan ve Doğu Mitinglerinden etkilenerek 'Kürt Meselesine' yönelen Abdullah ÖCALAN Diyarbakır'da "Licelilerin" diye bahsettiği Sur Palas Oteline yerleşti. Memuriyeti süresince verilen rüşvetleri bir gün başlatılacak genel isyana yatırılmak üzere çekinmeden kabul ediyordu. 1970 baharında Abdullah ÖCALAN İstanbul Avcılar'a tayin edilmiş, burada üniversiteye hazırlık için dershaneye devam ederken Site Öğrenci Yurdu'na yakın bir pansiyona yerleşmişti. Abdullah ÖCALAN buradaki memuriyetinde de çekinmeden rüşvet alıp biriktirdiğini ifade etmektedir. Bu dönemde okuduğu Lenin'in 'Ulusların Kaderini Tayin Hakkı' ve Stalin'in 'Milli Mesele' isimli kitaplardan etkilenen Abdullah Öcalan gençler arasında yoğun taraftar bulan Devrimci Doğu Kültür Ocakları ile Dev-Genç'in faaliyetlerine ilgisiz kalmamış, yasal olarak kurulu olan DDKO'ya 1970 yılında üye olmuştu. Seçimini feodal küçük burjuva aile çocuklarının örgütlediği Devrimci Doğu Kültür Ocaklarından yana yapmasının sebebi kendi deyimiyle "sınıf orijini itibariyle yalnız birisi" olduğundandır. [332]

[330] Özcan, Nihat Ali, a.g.e,s.28-29
[331] Özcan, Nihat Ali, a.g.e,s.29
[332] Özcan, Nihat Ali, a.g.e,s.29

İstanbul Devrimci Doğu Kültür Ocaklarına üye olan burada yürütülen seminer çalışmalarında ilk konuşma denemesini yaptı. Kendi fikrince ilk defa, ana fikri "Kürt devleti neden olmasın?" olan, kimsenin cesaret edemediği konuyu kendisi tek başına dile getiriyordu. O günlerden saygıyla andığı iki kişi vardır: Mahir ÇAYAN ve Hikmet KIVILCIMLI. Mahir ÇAYAN'ın THKP/C'nin bir toplantısında Kemalizm ve Kürt Meselesi üzerine yaptığı cesur bir konuşmadan çok etkilendiğini ifade eden Abdullah ÖCALAN'ın, 'devrimci şiddeti ele almakta çekinmemesi gereken örgüt üzerine' yoğunlaşan bu konuşmadan kuracağı örgütte de kullandığı başlıca yöntem olarak söz etmek hiç de yanlış olmayacaktır. Fakat kendi ifadesinde yer bulan Mahir ÇAYAN etkisinin samimiyetinde söyle bir şüphe vardır ki Abdullah ÖCALAN bu tip övgüler içeren konuşmaları THKP/C örgütü ile ittifaktan ümitli olduğu dönemlerde yapmıştır. [333]

Bir yandan Devrimci Doğu Kültür Ocaklarında faaliyetlerine devam eden Abdullah ÖCALAN, bir yandan da diğer Marksist – Leninist örgütlenmeleri de takip etmekteydi. Önce İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesine kaydını yaptırıp 1971 yılında kaydını naklen Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesine aldırdı. Üniversiteye giriş sınavlarındaki derecesi ona Maliye Bakanlığı'ndan burs bile sağladı. Abdullah ÖCALAN'IN Ankara'ya geldiği dönemde şiddet olayları nedeniyle yoğun tutuklamalar sürmekteydi. Üstelik dönemin ileri gelen öğrenci liderleri devrimi hayata geçirmek için yoğun faaliyet içinde olduğundan Siyasal Bilgiler Fakültesindeki örgencilerin liderliği kendi deyimi ile 'üçüncü sınıf militan' olan Abdullah ÖCALAN'a kalmıştı. [334]

30 Mart 1972 günü Mardin Kızıltepe'de, Mahir Çayan'ın başını çektiği Türkiye Halk Kurtuluş Partisi / Cephesi'ne mensup silahlı bir grubun kaçırdığı rehineleri kurtarmak isteyen askerlere ateş açıldı. Çatışmada örgüt mensuplarının bir kısmı sağ yakalanırken bir kısmı öldürüldü. Ertesi gün bu olayı protesto etmek isteyen içlerinde Abdullah ÖCALAN'ın olduğu bir grup Siyasal Bilgiler Fakültesi öğrencisi izinsiz bildiri dağıtırken gözaltına alındı. Abdullah ÖCALAN "izinsiz bildiri dağıtmak ve slogan atmak" suçlarından çıkarıldığı mahkemece tutuklanarak Mamak Askeri Cezaevinde yaklaşık yedi ay tutuklu kaldı. Burada kaldığı sürede kendi anlatımıyla TİP'lileri, ve THKP/C'cileri gördü, tanıştı, tartıştı ama Marksist hareket içinde fraksiyon tercihi yapmadı.[335]

Cezaevinden çıkan Abdullah ÖCALAN Siyasal Bilgiler Fakültesindeki eğitim ve faaliyetlerine geri döndü. O dönemde Abdullah ÖCALAN ile aynı evde kalan Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencisi Fehmi YILMAZ şu bilgileri vermektedir:

"*Kemal PİR ve Haki KARAER ile Bahçelievler'de bir ev tuttuk. Sol görüşlü olan ve ev arayan Öcalan 7 – 8 ay bizimle kaldı. Kendisi 'Türk Solunun Kürdistan'a bir çözüm getirmeyeceğini' ileri sürüyordu." Cezaevi çıkısı aktif faaliyetlerden uzak durdu. Arkadaş çevresini kendinden yasça küçük*

[333] Özcan, Nihat Ali, a.g.e,s.30
[334] Özcan, Nihat Ali, a.g.e,s.31
[335] Demirel, Emin, 'Geçmisten Günümüze PKK ve Ayaklanmalar', IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2005

hemşerileri arasından seçti. Bu arkadaşların önde gelenleri uzun süre terör örgütünde de birlikte çalışacakları 'Cuma kod adlı' Cemil BAYIK ve 'Abbas kod adlı' Duran KALKAN'DI. Arkadaş çevresinde öngörü ve üstün yeteneklerini göstermek isteyen Abdullah ÖCALAN, 1930'larda Dr. Hikmet KIVILCIMLI'nın kaleme aldığı 'Kürdistan sömürgedir' fikrini ilk kez kendi dile getiriyormuş olduğunu söylemekteydi.[336]

'Kürdistan'ın Türkiye'nin sömürgesi' olduğu fikrinin ideolojik tartışması 1930 yıllarında başlamış, sosyalizmin ülkemizde yoğunlaştığı 1960 sonrası dönemde Marksist ideolojideki grupların bölünmesindeki başlıca etkenlerden birisi de Kürtlere nasıl yaklaşılacağı konusu olmuştu. Asıl önemli soru şuydu: 'kendisi zaten sömürge olan Türkiye'nin sömürgesi olur mu?'. Kendisinin üstün ideolojik yetenekleri olduğunu çevresine dikte etmek isteyen Abdullah ÖCALAN, bu fikri kendi imalıymış gibi çevresine aktarmaya başladı. Arkadaşlarına göre yaşça büyüklüğü, cezaevi ve iş hayatı gibi tecrübeleriyle çevresinde ön plana çıktı ve sözleri ciddiyet ve resmiyet kazanmaya başladı. Piknik için Çubuk Barajına gidilen bir bahar günü, 7 Nisan 1973, 'sömürge' fikrini bir gruba topluca anlatmış oluyordu. Burada parti kurup gerilla yöntemleri ile ayaklanma hazırlamak gerektiğini ifade etmiştir. Abdullah ÖCALAN Çubuk Barajı pikniğini :

"*…Grubumuzun ilk şekillenişi 1973 baharındadır. Kürdistan adına anti - sömürgecilik temelinde iş yapma açıklamasını, 1973 Nevruz'unda yaptım. Çubuk Barajı hikâyesi budur. Orada yaptık, fakat iki yıl kendi grubumu bir düzineye çıkaramadım…"* şeklinde anlatmaktadır. Buradan başlayarak ÖCALAN kendi merkezli bir grup oluşturmaya başladı. 12 Mart 1971 sonrasında kurulan ilk Sosyalist örgenci grubu olan 'Ankara Demokratik Yüksek Öğrenim Derneğinde' yer alan Abdullah ÖCALAN bu grup sayesinde çevresini genişletip yeni ilişkiler kurdu. Türkiye Sosyalist İşçi Partisinin etkisindeki bu dernekte, "birçok okulun faşistlerin egemenliğinden kurtarılmasında" önemli rol oynadığını söyleyen ÖCALAN bu fırsatı iyi değerlendirerek buradan kendi Kürtçü grubunu genişletmiştir. [337]

Abdullah ÖCALAN'ın bu genişleme fırsatını bulabilmesinin altında yatan sebeplerden en önemlisi bu dönemdeki Kürtçülük hareketlerinin liderlerinin çoğunun cezaevinde olmasıdır. Ankara Demokratik Yüksek Öğrenim Derneğinde Kürt sosyalistler çalışmalarını sürdürüyordu. ÖCALAN dernek dışındaki Kürt ve Kürtçülerle de ilişkilerini kesmemiş daha da sıkılaştırmıştı. Türkiye Sosyalist İşçi Partisi üyesi Kemal BURKAY'la da görüşmüş ancak BURKAY, ÖCALAN'ı ciddiye almamıştı, bu da yetmezmiş gibi BURKAY soruna "doğu sorunu" olarak bakıyordu.[338] Abdulah ÖCALAN'ın o dönemlerde görüştüğü diğer önemli isimlerden biri de Barzani ile bağlantısı olan Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi genel sekreteri Sıraç BİLGİN'dir. BİLGİN, ÖCALAN ile yaptığı görüşmeleri ile ilgili gözlemlerini şöyle dile getirmektedir: "*Marksizm – Leninizm'in evrensel olduğunu kabul ettiği tezleri ile yoğrulmuş, inatçı, inanılmaz derecede ihtiraslı ve kararlı kişilikli biri idi*." 'Bu acımasız Siyasal Bilgiler

[336] Özcan, Nihat Ali, a.g.e,s.31
[337] Özcan, Nihat Ali, a.g.e,s.33
[338] Özcan, Nihat Ali, a.g.e,s.33

Fakültesi örgencisinin' sık sık kendisini ziyarete geldiğini söylemektedir. ÖCALAN'ın amacının 'bazı grupları ele geçirmek' olduğunu belirten BİLGİN, bu konuda öncelikle kendisinin başında bulunduğu Türkiye Kürdistan Demokrat Partisini gözüne kestirdiğini düşünmektedir. Bu sayede ÖCALAN Türkiye'deki Kürt hareketlerinde büyük söz sahibi olan BARZANİ'nin etkisini azaltmaya başlıyordu. Bu girişim Dr. KIRMIZITOPRAK'ın başaramadığını gerçekleştirmek için bir başlangıç gibi görünüyordu ancak sohbet ağırlıklı bu toplantılardan bir sonuç alınamadı. Abdullah ÖCALAN Ankara Emek'te Devrimci Doğu Kültür Ocaklarından ayrılarak KAWA örgütünü kuran Ahmet Zeki OKÇUOGLU ve Devrimci Doğu Kültür Ocakları üyesi Vakıf AHMETOGLU ile görüşmeler yapmıştır. Bu görüşmeler süresince karşılıklı fikir alışverişinde bulunuldu, zaman zaman karşılıklı taraftar transferi gerçekleştiriliyordu.[339]

Irak'ta yürüttüğü silahlı mücadeleden ağır bir yenilgi alan Barzani İran'a çekilmiş Türkiye'de ona bağımlı olan Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi de büyük bir sarsıntı geçiriyordu. Yine bu günlerde Türkiye'deki tüm Marksist gruplar gibi Kürt Marksist gruplar da kendi içlerinde çeşitli bölünmelere uğradılar. Zaman zaman toplantılar yapılıyor gruplar bazen birleşirken bazen yeniden bölünüyordu. ÖCALAN'ın grubunu öne çıkaran önemli gelişmelerden birisi Türkiye Kürdistan Demokrat Partisinin sol kanadında yer alanların oluşturduğu grupla İzmir'de yapılan görüşmeydi. BİLGİN, ÖCALAN'ın 'kendine olan sonsuz güveni ile oturduğu masada, kendilerini feshederek grubuna katılmasını' teklif ettiğini ifade etmektedir. Fakat toplantıda işler ters gitti. Sıraç BİLGİN artık Marksizm'den vazgeçilmesi gerektiğini savunuyordu. ÖCALAN bazı taraftarlarını karşı gruba kaptırdı, boş durmayan ÖCALAN karşı gruptan Hayri DURMUŞ, Resul ALTINOK, Ali Haydar KAYTAN'ı kendi grubuna kattı. Uzlaşmanın sağlanamaması üzerine ÖCALAN artık hiçbir grupla birleşme görüşmelerine oturulmayacağını ifade etti. BİLGİN'e göre bu ifade 'diğerlerine ölüm' anlamına geliyordu. [340]

Abdullah ÖCALAN örgütsel çalışmalarını dernekte sürdürürken bir yandan da okulda çok aktif olması nedeniyle "burjuva, bürokrat ve subay kızları tarafından oldukça beğenilen" birisi haline gelmişti. Konumu gereği çok yoğun "araştırma" sürecine giren ÖCALAN "ulusal sorunlarla uğraştığından kızlara bir merhaba bile diyemediği gibi kızlar tarafından çok da çekici bulunuyordu." İşte tam bu dönemde örgütün taban kadrosunda görev alacak olan Pilot lakaplı Ağrılı Abdurrahman, Necati KAYA ve Kesire YILDIRIM gruba dahil oldu. [341]Kapatılan Doğu Devrimci Kültür Ocakları yerine Doğu Devrimci Kültür Derneği açılınca çoğu Marksist Kürt kökenli öğrenci bu derneğe üye olmak için Ankara Demokratik Yüksek Öğrenim Derneğinden ayrıldı. Öcalan ve arkadaşları bir süre daha dernekte kaldılar. Ayrıca Mamak, Tuzluçayır ve Abidinpaşa mahallelerinde 'faşistlere karsı mücadele geliştirilirken' yeni sempatizanlar kazanıldı. Sempatizan kazanma çalışmaları özellikle Tunceli Kültür ve Yardımlaşma Derneği ile Tuzluçayır Güzelleştirme Derneğinde devam etti.

[339] Özcan, Nihat Ali, a.g.e,s.33
[340] Özcan, Nihat Ali, a.g.e,s.33
[341] Özcan, Nihat Ali, a.g.e,s.34

ÖCALAN legal örgütlerin taraftar kazanmak için kendisine iyi bir fırsat yarattığını Ankara Demokratik Yüksek Öğrenim Derneği hakkında "*Orada çok sayıda kişi tanıdık. Çok kişi bizi tanıdı. Görüşlerimizi dinletmenin bir kürsüsü haline getirdik…*" derken belirtmektedir Bu dönemde taraftar kazanmanın en etkili yöntemi birebir yapılan propaganda faaliyetleriydi. Bu tarz çalışma örgütçüleri polisin gözünden ve kontrolünden uzak tutarken cezaevine girmiş biri olarak ÖCALAN'a da azami güveni sağlıyordu [342]ÖCALAN bu dönemde herkesimin propaganda yönteminin dergi çıkarmak olduğunu kendisinin bu yöntemi fark edilmemek için kullanmadığını şu şekilde ifade etmektedir:

"*75'lerde herkes dergi çıkartıyordu. Çok iddialı ve büyük dergiler çıkarıyorlardı. Renk vermek için her şeyi yapıyorlardı. Bizim ise ne maddi olarak, ne de niyet olarak fazla, dergi çıkaracak halimiz yoktu. Fakat olsa bile, renk vermemem gerekiyordu*."

Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesinde çıkan olayların ardından Polis, Ankara Demokratik Yüksek Öğrenim Derneğinde arama yaptı ve olayla ilgili Abdullah ÖCALAN dâhil 162 kişiyi gözaltına aldı. Gözaltına alınanları 36'sı kız 126'sı erkekti. Ertesi gün açlık grevine başlayan gruptan iki öğrencinin Denizli'de banka soygunundan arandığını, iki tanesinin de yasadışı Türkiye Halkın Komünist Ordusu örgütü üyesi olduğunu açıklandı. Başkaca bir suçu olmayan grup, Kıbrıs Barış Harekâtı nedeni ile ilan edilmiş olan sıkıyönetim kurallarının ihlal edilmesi yüzünden Askeri Savcılık tarafından tutuklama talebi ile Ankara Sıkıyönetim 2 Nolu Askeri Mahkemesi'ne sevk edildi. Yedi gün süren Mamak Askeri Cezaevindeki gözaltı süresi sonunda mahkeme grubu serbest bıraktı. Ankara Demokratik Yüksek Örgenim Derneği bu olaydan sonra Polis tarafından kapatıldı. Dikkat çekicidir ki Abdullah ÖCALAN, kapatılan Ankara Demokratik Yüksek Öğrenim Derneği yerine kurulan Ankara Yüksek Öğrenim Derneğinde yer almamıştır, faaliyetlerine kuytu örgenci evlerinde devam etmektedir. [343]

Gruba katılan – Fatma kod adlı– Kesire YILDIRIM ile İsmet KILIÇ arasında gönül ilişkisi başladı ve bir süre sonra kendi aralarında nişanlandılar. ÖCALAN'ın anlatımına göre Kesire'ye sen biriyle nişanlan talimatı vermiş ancak bunun için tepki almış, zaten Kesire'nin de seçimini kendinden yana yaptığını belirtmektedir. Fakat bu anlatımın diğer gruba yakın kimseler ve araştırmacıların aktarımına ters düştüğü anlaşılmaktadır. Zaten ÖCALAN da aynı metnin ilerleyen kısımları ve çeşitli konuşmalarında Kesire YILDIRIM'ın en başından beri muhtemelen Milli İstihbarat Teşkilatı ajanı olduğunu düşündüğünü söylemektedir. Ona göre Kesire '*son derece iyi eğitilmiş ve çekici, büyük ihtimalle objektif olarak da sübjektif olarak da kanıtlayamadığı MİT ajanıydı'*.[344] Ancak tüm bu endişelere rağmen Abdullah ÖCALAN grubu kurtarmak için Kesire ile evlendi. Evlendikten sonra Diyarbakır'a taşındılar ve Kesire evlerine ziyarete gelenlerin yanında bile kocasını aşağılamaktan, otoritesini sarsmaktan hiç çekinmedi ancak Abdullah ÖCALAN bu duruma pek de sesini çıkarmadı.

[342] Özcan, Nihat Ali, a.g.e,s.35
[343] Özcan, Nihat Ali, a.g.e,s.35
[344] Özcan, Nihat Ali, a.g.e,s.35

Kesire ÖCALAN kocasının tüm sırları ve örgütün paraları ile Avrupa'ya kaçana kadar evlilikleri Kesire'nin tahakkümü altında devam etti.[345]

Grubun sempatizan ve militan sayısı arttığından bunlara derli toplu bilgi verecek temel bir kaynak ihtiyacının ortaya çıkmıştı. Abdullah ÖCALAN bu ihtiyacı gidermek için "Manifesto (Kürdistan Devriminin Yolu)'nu" yazmaya başladı. ÖCALAN'a göre kıymetli fikirler barındıran bu kaynak dokümanın başka örgütlerin eline geçmemesi için basımı 1978'e kadar ertelendi.[346] Yürütülen faaliyetlerin okul çevrelerinde olması öğrenciler arasında sayıyı artırırken, taraftar kazanma faaliyetleri okulların kapanmasıyla her öğrencinin kendi arkadaş ve aile çevresinde sempatizan kazanma çabasıyla devam etmektedir. Dönemin siyasi atmosferi gereği (sağ ya da sol, mutlaka bir gruba mensup olmanın gerektiği yıllar) taraftar kazanmakta pek de zorlanmadılar. Toplumdaki hızla yükselen politikleşme, grubun taraftar sayısındaki artış Abdullah ÖCALAN'ın kişisel ihtirasıyla birleşince gruplaşma çabaları istedikleri sonucu verdi ve Dikmen semtinde ÖCALAN'ın öğrencilerle kaldığı bir apartman dairesinde bir toplantı yapıldı. Mahkeme kayıtlarında da yerini alan bu toplantıya örgütçe 'Dikmen Toplantısı' adı verilmektedir. Toplantı irdelendiğinde isimlendirme, örgütlenme ve lojistik konuları ile görev dağılımı yapıldığından PKK Terör Örgütünün kurulduğu tarih olarak kabul edilebilir. Bu dönemin ardından artık amatör çalışmaların yerini profesyonel çalışmalar alacaktı. [347]

3.4 Kürdistan Devrimcileri veya Ukocular (Apocular)

1975 yılı Ekim ayında Kurban Bayramına yakın bir tarihte, Dikmen'de Siverekli bir öğrencinin evinde yapılan bu toplantıya Abdullah ÖCALAN, Cemil BAYIK, Şahin DÖNMEZ, Ali Haydar KAYTAN, Musa ERDOGAN, Kesire YILDIRIM, Turgut ÇETİNEREN, İsmet KILIÇ, Hasan Asgar GÜRGÖZE, Ali Sir GÜRGÖZE, Mustafa DERELİ, Mustafa KARASU, İsmail GÜNGÖR, Kamer ÖZKAN, Mehmet Hayri DURMUS, Kemal AYGÜN, Haki KARAER, Resul ALTINOK ve Baki KARAER isimli şahıslar katılmıştır.[348] 1976 yılı Ocak ayında Dikmen'de bir toplantı daha yapılarak örgütün ilk manifestosu açıklandı. Bu toplantıda örgütün isimlendirilmesi ve merkezi yapısının şekillenmesi; bugüne Türkiye'de faaliyet gösteren Türk ve Kürt sol örgütlerin geleneksel yapılarından kopularak ideolojiyi değişik ve pratik bir zemine oturtulması; siyasal çalışmalara ağırlık ve hız verilmesi; bu amaçla örgütlenmek için bazı Doğu ve Güneydoğu Anadolu illerine elemanların dağılması kararları alındı. Bu iller kendi tabirleriyle Kürdistan'ın Türkiye sınırı olarak belirledikleri Kars, Ağrı, Muş, Bingöl, Tunceli, Elazığ, Malatya, Kahramanmaraş, Gaziantep, Şanlıurfa ve Diyarbakır'dır. Bu hat olarak çizilen iller sosyal ve ekonomik durumlarıyla incelendiğinde bu illerin bir geçiş bölgesi olduğu görülmektedir. İnanç ve etnik köken açılardan çeşitlilik gösterir. Aleviler Sünniler, Kürtler Türkler iç içe yaşamaktadır ve

[345] Özcan, Nihat Ali, a.g.e,s.36 ve Demirel,Emin,a.g.e,s.121-122
[346] Özcan, Nihat Ali, a.g.e,s.35
[347] Özcan, Nihat Ali, a.g.e,s.36
[348] Demirel,Emin, a.g.e,s.118

farklılıklardan kaynaklanan husumetler bu yörelerde hızla körüklenebilir. Bu illerin ekonomik gelişme seviyesi diğer illerden fazla olduğundan örgüt asıl amacını kamufle ederek hareketine ideolojik bir nitelik kazandırabilir. Diğer taraftan bu hat Barzani'nin etkisinin en az olduğu yöreler ancak Suriye'nin etkisine açık alanlardır. Bu illere gidiş hareketine sonradan örgüt tarafından 'Ülkeye Dönüş' adı verilecektir.[349]

Bu toplantı sonucunda Rıza ALTUN, Doğan KILIÇKAYA, Kemal PİR, Haki KARER, Mehmet UZUN ve Cemil BAYIK Gaziantep ve yöresine, Hasan Hüseyin KARAKUS Şanlıurfa yöresine, Şahin DÖNMEZ - Ali Haydar KAYTAN Tunceli yöresine, Mehmet Hayri DURMUŞ Mardin yöresine, Baki KARER Kars-Ağrı yöresine, Kemal PİR Gaziantep ve Kahramanmaraş yöresine, İsmet KILIÇ Diyarbakır yöresine, Resul ALTINOK Bingöl yöresine, Dilaver YILDIRIM Elazığ yöresine gönderilerek faaliyetlere başladılar. Abdullah ÖCALAN ise Ankara'da kalmayı tercih etti.[350]

Bu toplantının örgütsel olarak önemini vurgulamaya çalışan Abdullah ÖCALAN;

"1976 yılı parti ve mücadele tarihimiz içerisinde çok anlamlı bir yılı temsil etmektedir. Bu yıl tamamen kendi kaderine terk edilerek unutturulmaya çalışılan bir halkın yeniden tarih sahnesine çıkarılması için, öncü güçlerin bu halk içine yayılması yıllarıdır. Daha sıkı ve gizli bir çalışma içerisine girip genişlemiş olan öncü grup daha netlik ve somutluk kazanmış amaçlar ve görevler temelinde toplantılarını gerçekleştirir. Ankara Dikmen'de yapılan toplantıda ülkeye dönüş kararı alınır. Yılların susturulmuş Kürdistan'ı kendisini ayağa kaldıracak taze kana ulaşmaktadır. Kürdistan'ı ayağa kaldıracak taze kanın ilk taşıyıcıları Haki ve Kemal yoldaşlar olacaklardır. Haki yoldaş Batman'a, Kemal yoldaş da Antep'e gitmektedir. Bazı yoldaşlar da Dersim, Kars ve Ağrı'ya yayılmaktadır. Marksizmin Kürdistan'a taşırılması bu ilk adımlarla atılmış durumdadır."[351] İfadesini dile getirmiştir. Ancak PKK terör örgütünün askeri kanadının bir zamanlar en önemli isimlerinden biri olan Şemdin SAKIK bu dönemdeki faaliyetleri farklı bir şekilde yorumlamıştır:

"*İlk zamanlarda Apo'da dâhil olmak üzere örgüt elemanlarının herhangi bir ideolojik – politik formasyonu yoktur. Ardına sığındıkları tek düşünce 'Kürdistan sömürgedir' teorisidir. Ve bu sözüm ona sömürge Kürdistan'ın da Vietnam devrimindeki uzun süreli halk savaşı ve gerilla mücadelesi temel alınarak kurtarılabileceğine inanırlar.*"[352] Dikmen'deki toplantıya katılanlar artık profesyonel anlamda örgütçü olmuşlar ve okullarıyla olan ilişkilerini askıya almışlardı. Cemil BAYIK'ın tabiriyle, Ankara'da Siirt Öğrenci Yurdu "ele geçirilmiş" ve çeşitli yörelerdeki çalışmalar da semeresini vermeye başladı.[353] Grup mensupları zaman zaman Ankara'ya geliyor ve durum değerlendirmesi yapılıyordu. Kemal PİR Siirt Örgenci Yurdu'nda yakalandı, Baki KARER ise bir taksi içerisinde ele geçirildi. Baki KARER

[349] Özcan, Nihat Ali, a.g.e,s.36
[350] Demirel,Emin,a.g.e,s.118
[351] Pirim, Oktay ve Örtülü Süha, 'Ömerli Köyünden İmralı'ya PKK'nın 20 Yıllık Öyküsü', Boyut Yayın Grubu, 2000,s.28
[352] Sakık, Semdin, 'Apo', Şark Yayınları, 2005
[353] Özcan, Nihat Ali, a.g.e,s.36

tahliye olurken Kemal PİR tutuklandı ve sonradan cezasını çekmekte olduğu Ulubey (Ordu) Cezaevinden firar etti. [354]

1976 yılı sonlarına gelindiğinde – dönemin siyasi ortamından olsa gerek – Gaziantep Şanlıurfa, Diyarbakır, Elazığ, Tunceli, Bingöl, Ağrı ve Kars illeri ve çeşitli ilçelerinde etkili gruplar oluşturmuştu. Örgütü tanıtma ve genişletmek amacıyla yapılan çalışmalarda daha çok aydın gençlik üzerinde duruluyordu. Gruplara üst kadrolara seçilen kişilerde söyle özellikler aranmaktaydı: ailesinin etkisinde kalmayan, ailesiyle bağlarını koparmış, okuluna yahut işine bağlı olmayanlar.[355] Ancak çalışmalarda bazen istenmeyen sonuçlar çıkabiliyordu. Örneğin Tunceli'ye giden bir grup bölgede daha evvel üstünlük sağlamış olan Halkın Kurtuluşu isimli terör örgütü ile çatışmaya girdi ve Aydın GÜL isimli bir sempatizan öldürüldü. Diğer bir ölüm de Ankara'da atış talimi yaparken kaza kurşunu ile geldi ve Ali Rıza DOGAN isimli örgüt mensubu öldü. [356]

1977 yılına girerken üst düzey elemanlar ile Ankara'da bir toplantı yapıldı. Toplantıda örgütün iskeleti oluşmaya başlamıştı. Değişik bölgelerden Ankara'ya gelenler faaliyet alanları hakkında bilgi verdiler. Terör örgütünün kendini gösterdiği ilk politik eylem, Halkın Kurtuluşu isimli yasadışı örgüt mensubunun naaşına sahip çıkarak 'Kürt olduğu için faşistlerce öldürüldüğü' söylemiyle büyük bir kalabalık toplayarak cenaze töreni düzenlemek oldu. Ölen Fevzi ASLANSOY isimli şahıs Hacettepe Üniversitesi'nde okuyordu, Marksist görüşleri vardı ama hiçbir zaman ÖCALAN'ın grubuna sempati duymamıştı. Açıkçası grup adını duyurmak için cenaze törenleri gibi toplanmalarda 'Kürdistan Devrimcileri' imzalı bildiriler dağıtıyordu. [357]Söz konusu yılları anlatan Cemil BAYIK şunları söylemektedir:

"Zaten o dönemde bizim devlete karşı silahlı mücadele etmemiz söz konusu değil, doğru da değil. Bunu ilan etmek kendi sonunu kendin hazırlamak anlamına geliyor. Bu dönemde yapılan daha çok tek tek polislere, faşistlere yönelik geliştirilen taktik eylem biçimleri bunlardı. Bu taktikle gerçekten önemli sonuçlar elde edilmiş, gelişmeler sağlanmış, hatta birçok çevrenin güveni sağlanmış, umudu haline gelinmiştir." Ankara'da Mimar ve Mühendisler Odasında yapılan bir toplantı sırasında, grup ilk kez amacını ilan etti. Bu ilan grubun ve özellikle Abdullah ÖCALAN'ın yeraltına çekilişinin başlangıcı oldu.[358] 1977 yılının Nisan ayında Abdullah ÖCALAN doğu illerinde oluşturulan grupların durumlarını görmek ve yeni elemanlarla tanışmak amacıyla bu bölgeye bir gezi düzenledi. Terör örgütü bu geziyi 'Tarihi Kürdistan Seferi' olarak tanımlamaktadır. Abdullah ÖCALAN'ın anlatımıyla toplantıların niteliği şöyleydi [359];

[354] Pirim, Oktay ve Örtülü, Süha,a.g.e,s.28
[355] Pirim, Oktay ve Örtülü, Süha,a.g.e,s.29
[356] Özcan, Nihat Ali, a.g.e,s.36-37
[357] Pirim, Oktay ve Örtülü, Süha,a.g.e,s.29
[358] Özcan, Nihat Ali, a.g.e,s.36-37
[359] Demirel,Emin,a.g.e,s.120

"*… ve benim 1977 Nisan – Mayıs aylarında Kürdistan seferim vardır. Kars'ta, Ağrı'da, Dersim'de, Bingöl'de, Diyarbakır'da, Gaziantep'te elli – altmış kişilik toplantılar yapıyoruz. Bu toplantıları 15 Mayıs'ta tamamladık ve büyük bir ihtimalle MİT konuyu izledi.*" Bu toplantılarda yaklaşık 30 yaşında olan ÖCALAN'a Marksist yaklaşımla "Abdullah arkadaş" diye hitap ediliyordu. Gezide gidilen yerlerden son durum hakkında bilgi alınırken bir yandan da bölge gezilirken askeri açıdan değerlendirilmesi yapıldı.[360] Gezinin sonunda Mayıs 1977'de Gaziantep ilinde yapılan 'Gençlik Örgütü' oluşturma toplantısı düzenlendi. Bu toplantıya Cemil BAYIK, Şahin DÖNMEZ, Baki KARAER, İsmet KILIÇ, Yıldırım MERKİT, Çetin GÜNGÖR, Kemal PİR ve Dilaver YILDIRIM isimli şahıslar katılmış; Gençlik Örgütü oluşturması için bir komite kurulmuş ve şu şekilde görev dağılımı yapılmıştır: Kemal PİR, Gaziantep – Şanlıurfa bölgesi sorumlusu; Çetin GÜNGÖR, Şahin DÖNMEZ, ve Dilaver YILDIRIM, Elazığ – Tunceli bölgesi sorumlusu; Baki KARAER Kars – Ağrı bölgesi sorumlusu.[361] Abdullah ÖCALAN Ankara'ya döndükten sonra grup içerisindeki ikinci adam pozisyonunda olan ve hareketin basından beri ÖCALAN'ın yanında olan Haki KARAER 18 Mayıs 1977'de Gaziantep'te öldürüldü. Abdullah ÖCALAN en yakın arkadaşının ölümünü "*Haki'yi Türkiye Cumhuriyeti öldürttü*" şeklinde açıklamaktadır ancak bu söylem gerçeklikten çok uzaktı. Çünkü Haki KARER, bölgede üstünlük kurma konusunda çıkan çatışmada, Barzani destekli Kızıl Yıldız (Strekasor) terör örgütü tarafından öldürülmüştü. Zaten Abdullah ÖCALAN da konuyu öğrendikten sonra misilleme olarak bu örgütün lideri Allaattin KAPLAN'ı Ekim 1977'de İskenderun'da öldürtmüştü.[362]

Haki KARAER'in öldürülmesi sempatizanlar arasında paniğe neden olurken Abdullah ÖCALAN'ı da oldukça telaşlandırmıştı. Konu terör örgütünün dokümanlarında şu şekilde aktarılmıştır: "*Haki'nin vuruluşu bazı sempatizanlarda ürküntü yarattı bazıları bu konuda geriye çark yaptılar, sindiler*".[363] Haki KARER isimli terör örgütü mensubunun ölümü örgüt için büyük bir kayıp olmasına rağmen terör örgütünün mücadelesinde her zaman tetikleyici bir rol oynamış olup anıya bağlılık, geri dönülmezliğin, sonuna kadar kararlı bir şekilde devrimci mücadeleyi sürdürmenin temel gerekçe ve sembollerinden biri olmuştur. Haki KARAER'in Abdullah ÖCALAN tarafından öldürtüldüğü iddiaları da vardır. Bu iddianın dayandığı gerekçe bu şahsın ölmesinden sonra ÖCALAN'ın grup içerisinde tek güç olması durumudur. Sebep – sonuç olarak değerlendirmezsek bu olaydan sonra Abdullah ÖCALAN birey olarak güçlenmiş, örneğin arkadaşlarına sormadan bir parti programı yazmak için eve kapanmıştı.[364]

Abdullah ÖCALAN kendisinin de öldürüleceği telaşına kapılarak bir süre Ankara'da gizlenmişti.[365] Kesire YILDIRIM ile evliliği de 1977 yılının yaz aylarında oldu. ÖCALAN, İsmet KILIÇ'la gönül ilişkisini bile bile örgütün tek kadın üyesinin ancak kendisi ile evlenebileceğini

[360] Özcan, Nihat Ali, a.g.e,s.37
[361] Demirel,Emin,a.g.e,s.120
[362] Demirel,Emin,a.g.e,s.121
[363] Özcan, Nihat Ali, a.g.e,s.38
[364] Demirel,Emin,a.g.e,s.121
[365] Pirim, Oktay ve Örtülü Süha,a.g.e,s.30

kanıtlarcasına gücünü göstermeye çalıştı.[366] Ancak örgütünün en temelden üyesi ve karısı olan Kesire (YILDIRIM) ÖCALAN 1986'da PKK terör örgütünden yüklü miktar bir parayla kaçarak Avrupa'ya yerleşmiş ve onun can düşmanı olmuştur. Abdullah ÖCALAN, evliliğinden kaynaklanan sorunlardan ötürü bunalıma düştüğünü söylese de aslında öldürülmekten korkmaktaydı. Deniz GEZMİŞ ve Mahir ÇAYAN ile arkadaşlarının Ankara'dan ayrıldıkları için öldürüldüklerine inanıyordu: "*Ankara kalesi meselesi var. Kaleden nasıl sağlam çıkacağız. Tabii düşünün bu mümkün mü? Mahir'leri, Deniz'leri düşünün Ankara'dan çıkanlar korkunç zorlandılar. Ankara'dan çıkısın birisi birinci ayıdır, birisi ikinci ayıdır, böyle düştüler. Yani onların yanında subay çocukları var. Hava üsteğmenleri var, kara yüzbaşıları var, benim yanımda sağım solum kuşatılmış. En ufak bir eylemde anında götürebilirler*."[367]

KARAER'in hiç de tahmin ettiği gibi öldürülmediğini öğrenen ÖCALAN önce Diyarbakır sonra da Gaziantep'e gitmeye cesaret etti. Ekim 1977'de Gaziantep'e gelen Abdullah ÖCALAN bir kısım sempatizanı tehditle yola getirirken yola gelmeyenleri de cezalandırdı ve böylece dağılmayı son anda önledi. [368]Bölgede yoğunlaşan kutuplaşma ve görüş ayrılıkları ile bir gruba mensup olma gerekliliği örgütün işini kolaylaştırmakta iken Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi terör örgütü bölündü. Bu örgütten ayrılan çok sayıda militan Apoculara katılıyordu. Bu süreçte dağılmaya başlayan Asala isimli terör örgütünden de profesyonel teröristlerin de örgüte katıldığı da bilinmektedir. Bu profesyonel teröristlerin şiddet politikaları sayesinde terör örgütü bölgede etkinliğini artırmaya başladı. Bölgede etkinlik, üstünlük yarısında terör örgütünün tabiriyle 'ilkel milliyetçi' ve 'sosyal-şoven' örgütlerle sık sık çatışmalar çıkıyordu.[369] Bir başka tür çatışma da bölgede nüfuzunu kaybetmek istemeyen aşiretler ile çıkıyordu. Örneğin Mayıs 1978'de Şanlıurfa Hilvan bölgesinde Kürdistan Devrimcileri (Apocular) etkin biçimde bölücülük ve örgütlenme çalışması yapmaktaydı. Bölgede sağ görüşlü olan Süleymanlar aşireti ile bu kişilerin girdikleri çatışmada kadronun önde gelen isimlerinden olan Halil ÇAVGUN öldürüldü. Bunun üzerine örgüt üst düzey yöneticileri, intikam almak ve grubun prestijini kurtarmak amacıyla, Süleymanlar aşiret reisi ve Hilvan Belediye Başkanına saldırı düzenleyerek belediye başkanlığını bırakarak Hilvan'ı terk etmesini isteyip bazı aşiret mensuplarını da öldürmüşlerdi.[370]

Aynı dönemde Abdullah ÖCALAN 'program taslağı' üzerine çalışmaya başladı ve artık konuşmalarda 'partileşme' konusu gündeme geliyordu. Elazığ'da yapılan bir toplantıda Program Taslağı ile ilgili konuların "Vietnam Komünist Partisi" örnek alınarak çözülmesi kararı alındı. Böylece gençlik örgütlenmesinden partileşme sürecine geçilecekti. Partileşme kararının alındığı toplantı sonrasında, Ekim 1978'de, diğer bir toplantı kararı hayata geçirilerek Serxwabun Dergisi yayınlanmaya başladı.[371]

[366] Pirim, Oktay ve Örtülü Süha,a.g.e,s.31
[367] Pirim, Oktay ve Örtülü, Süha,a.g.e,s.31-32
[368] Pirim, Oktay ve Örtülü, Süha,a.g.e,s.32 ve Özcan, Nihat Ali, a.g.e,s.38
[369] Özcan, Nihat Ali, a.g.e,s.38
[370] Demirel,Emin,a.g.e,s.121
[371] Özcan, Nihat Ali, a.g.e,s.38-39

Profesyonel devrimciler işleri yüklendiler. Görevlendirmeler tayinen yapılırken kendilerinin ve ailelerinin geçimini ise örgüt üstlendi. Örgenciler okullarını, memurlar ve işçiler mesleklerini bıraktılar. Şehirlerde evler tutuldu ve tüm çabalar 'devrime' odaklandı. Aynı günlerde Abdullah ÖCALAN profesyonelliğin gereği olarak Ankara'dan uçakla Diyarbakır'a gitti. Oysa diğer militanlar hamallık yaparak kazandıkları parayla bir yandan geçiniyor artanını devrimin hizmetine sunuyorlardı. ÖCALAN artan militan sayısı ve eylemleri söyle değerlendirmişti:

"*…Mardin, Siirt, Diyarbakır, Elazığ, Bingöl, Kars, Ağrı vb. alanlarda küçük grupların öncülüğünde de olsa devrimci terör yaygınlaşıyor…" "… Kürdistan'da iyi saçıldığımız her tarafta bağımsız eylemin gelişmeye başladığı, buna bir de giderek gelişen silahlı politikayı, şiddet temelinde politikayı geliştirmeyi ekliyoruz*…" Daha verimli bir görevlendirme ile faaliyetleri düzenleme düşüncesi bölgelere göre örgütlenmeyi şu şekilde yapılandırıldı. Diyarbakır -Mardin bir bölge, Gaziantep-Şanlıurfa-Kahramanmaraş ve Adıyaman bir bölge, Tunceli-Bingöl-Elazığ ayrı bir bölge olarak kabul edildi. Bölge ayrımı askeri gereklilik esasına göre yapılmıştı. Suriye'den başlayıp kuzeye doğru bir hat çizmektedir, coğrafi bütünlük dikkate alınarak askeri amaçlara göre düzenlenmiştir.[372]

Partileşme ile ilgili çalışmalara son şekillendirme çalışması 1977 yılının sonu 1978 yılının başlarında Abdullah ÖCALAN'ın Diyarbakır'da yerleştiği Ofis (Bağlar) semtindeki evinde bölgelerden gelen sorumlularla yapıldı. Bu toplantıya Abdullah ÖCALAN, Resul ALTINOK, Mehmet Hayri DURMUŞ, Mehmet Cahit ŞENER, Batman'lı Ali, Şahin DÖNMEZ, Mazlum DOGAN, Ali Haydar KAYTAN, Baki KARER, Cemil BAYIK, Suruç'lu Haydar, Akif YILMAZ, Dilaver YILDIRIM, Fuat ÇAVGUN isimli örgüt mensupları katıldı.[373] Toplantıda parti kurulması konusunda yapılması gereken hazırlık faaliyetleri konusunda konuşuldu. Bir kongre toplanmasına ve bu toplantı ile ilgili "yer-zaman ve biçim konularının kararını versin" diye Abdullah ÖCALAN'a yetki verildi.[374]

1978 yılı başlarında yasadışı Marksist - Leninist görüşlü Kurtuluş isimli örgüt içerisinde yer almakta iken bu örgütten ayrılan Seyfi CENGİZ ile Abdullah ÖCALAN' ın ilk grup döneminde çevresinde yer alan Kamer ÖZKAN gibi bazı kişiler birleşerek 'Tekoşin' isimli yeni bir bölücü örgüt kurmuşlardı. Seyfi CENGİZ ve Kamer ÖZKAN, Tunceli asıllı olmaları nedeniyle özellikle bu yöre insanlarını Tekoşin saflarına çekmeyi başarmıştır. Abdullah ÖCALAN örgütten ayrılmaya karar verenleri ikna etmek amacıyla 1978 yılı Mayıs - Haziran aylarında Gaziantep'te bir dizi toplantılar gerçekleştirdi. Bu toplantılar esnasında son derece ikiyüzlü bir tavır sergileyen Abdullah ÖCALAN, ayrılanları haklı gördüğünü belirterek Cemil BAYIK'ı suçlamıştı.[375] Yine 1978 yılı başlarından itibaren liderliğini Ali YAYLACIK, Mehmet UZUN ve Ahmet BALLI gibi şahısların yaptığı ikinci kuşak örgüt elemanlarından bazıları lider kadrolar ile çelişkiye düşerek Kürdistan Devrimcilerinden ayrılıp Tekoşin örgütüne katılmak

[372] Özcan, Nihat Ali, a.g.e,s.39
[373] Demirel,Emin,a.g.e,s.122
[374] Özcan, Nihat Ali, a.g.e,s.39
[375] Demirel,Emin,a.g.e,s.122

istediler. Bu durum örgüt açısından büyük problemler meydana getirmişti. Abdullah ÖCALAN örgütte muhtemel bir çözülmeyi önlemek amacıyla, ayrılanların tümünü ajan ilan etmişti. Tekoşin terör örgütü, Tunceli ve çevresinde Seyfi CENGİZ ve Kamer ÖZKAN liderliğinde PKK'dan gizlenebildiği oranda varlığını sürdürebilmişti. PKK'nın saldırıları nedeniyle geniş anlamda örgütlenemeyen Tekoşin'in üst düzey elemanları 12 Eylül 1980 askerî müdahalesi sonucunda yurtdışına kaçmıştı.[376]

1978 yaz aylarında, Elazığ Fevzi Çakmak Mahallesi'nde Abdullah ÖCALAN, Mehmet Hayri DURMUS, Ali Haydar KAYTAN, Cemil BAYIK, Şahin DÖNMEZ, Mazlum DOGAN, Resul ALTINOK, Kemal PİR, Ali ÇETİNER, Mehmet KARASUNGUR ve Baki KARAER isimli örgüt mensuplarının katılımı ile gerçekleştirilen ikinci toplantı sonucunda, Abdullah ÖCALAN, Mehmet KARASUNGUR, Cemil BAYIK isimli örgüt mensupları Örgüt Genel Merkezine seçilmişti. Şahin DÖNMEZ, Haki KARAER, Mehmet TURAN, Ali ÇETİNER isimli örgüt mensupları ise Gençlik Örgütlenmesini oluşturmakla görevlendirildiler[377].

Dönem itibari ile Apocuların faaliyetlerini yoğun olarak sürdürdüğü bölgelerde en çok çatışma içerisinde bulunduğu guruplardan biri de Devrimci Halkın Birliği (DHB) grubu olmuştu. Devrimci Halkın Birliği, genellikle Kahramanmaraş, Gaziantep, Malatya ve Tunceli yörelerindeki Kürt - Alevi kesim üzerinde etkindi. Apocularda bu kitlelere karşı faaliyetlere başlamış ve böylece iki grup arasında silahlı çatışmalar çıkmış ve birçok kişi ölmüştü. Kürdistan Devrimcileri ismiyle bilinen Apocular, 'Özgürlük Yolu (PSK)', 'Devrimci Demokratik Kültür Derneği (DDKD)', 'KAWA', 'Kürdistan Ulusal Kurtuluşçuları (KUK)', 'RIZGARI' gibi bölgede çalışma yapan diğer örgütleri 'reformist küçük burjuva milliyetçileri' olarak değerlendirmekteydi. Apocular dönem içerisinde bu örgütlerle geniş manada olmasa da, yer yer silahlı çatışmalara girmiş ancak örgüt daha çok bu örgütlerin ileri gelenlerine karşı suikastlar geliştirmeyi daha uygun görmüştü. Nitekim Ağrı'da PSK liderlerinden Mustafa ÇAMLIBEL, Siverek'te ise KAWA'nın ileri gelenlerinden Ferit UZUN'u gizlice öldürdüler. Bir süre bu yöntemlerle rakiplerini sindirmeye çalışan terör örgütü, kendisini güçlü hissettiği dönemlerde açık silahlı saldırılar yaptı.[378] 1978 yılının sonlarına doğru tüm ülkede çatışmalar ve gruplaşmalar artmıştı, bir gruba veya yasal – yasadışı bir örgüte üye olmak sanki zaruret olmuştu. Bölgedeki feodal yapının da siyasallaşması yâda diğer bir deyişle kendine bir tarafta olmak zorunda hissetmesi nedeniyle Kürdistan Devrimcileri hızla ve çok sayıda sempatizan ve ateşli militanlar kazanıyordu. Bölgede devam eden örgütler arası çatışmalar tam bir kaos ortamı sağlamaktaydı, bundan nasibini almak isteyenler de bölgede çalışmalarını yine hızla ve çok sayıda devam ettiriyordu.[379]

[376] Demirel,Emin,a.g.e,s.122
[377] Demirel,Emin,a.g.e,s.123
[378] Demirel,Emin,a.g.e,s.123
[379] Özcan, Nihat Ali, a.g.e,s.39-41 ve Demirel,Emin,a.g.e,s.123

3.5 PKK Terör Örgütünün Stratejisi ve Amacı

Terörist başı Öcalan, sosyalizmin enternasyonal yaklaşımıyla, zorla da olsa bağlantı kurmaya çalışmıştır. Bildirilerde 'Kürdistan' olarak tanımladığı coğrafyanın, Türkiye, Irak, İran ve Suriye tarafından bölüşüldüğü ve sömürge haline getirildiği tezi işlenmiştir. PKK'nın amaç ve siyasi hedefleri açısından Türkiye, gerek coğrafya, gerek üzerinde yaşayan nüfus, gerekse de gelişme düzeyi açısından en elverişli bölge olarak değerlendirilmiştir. Amaçlarına ulaşabilmek için örgüt, izleyeceği stratejiyi dört safhada belirlemiştir. Bunlar:

- *Birinci safha bütün parçalardaki Kürt toplumu içinde sosyal ve kültürel gelişmeyi sağlamak*,
- *İkinci safhada, bulunulan ülkede otonom ve özerk bir idareye kavuşmak*,
- *Üçüncü safhada bağımsız bir Kürt devleti kurmak,*
- *Dördüncü safhada üç ülkede kurulan bağımsız Kürt devletlerini birleştirerek büyük 'Kürdistan'ı' yaratmaktır.*[380] PKK terör örgütü kendi ifadesiyle uygulayacağı siyaseti şu şekilde açıklanmıştır:

1. "Türkiye'ye ait güçler kovulmadan bölgede hiçbir bağımsız gelişme sağlanamaz.
2. Hain toprak ağalarının toprağı köylülere verilmelidir.
3. Kürt dili ve kültürü geliştirilip, eğitim Kürtçe dili ile yapılmalıdır. Ulusal azınlıkların gelecekleri garanti altına alınmalıdır.
4. Proleterya sömürgecilerde var olan ulusal ve toplumsal çelişkilerin yumuşatılmasından yana değildir. Aksine o hemen tüm bağları kesmeden yanadır. Marks'ın dediği gibi bölge halkının zincirlerinden başka kaybedeceği bir şey yoktur.
5. Proletaryayı ezen sadece bölgedeki hâkim sınıflar değildir. Buradaki proletaryayı esas ezip sömüren güç, sömürgeciliktir.
6. Proletaryanın tek başına kurtuluşa gitmesi mümkün değildir. Onun gücü tek başına, düşmanı yenebilmek için yetmeyecektir. Onun için hem içeride hem de uluslararası alanda Ulusal Kurtuluş siyasetine uygun olarak çeşitli ittifaklara girmesi gerekir.
7. Bir avuç hain dışındaki tüm kesimler, sömürgecilikten zarar görmekte ve bir an evvel Ulusal Kurtuluş Mücadelesine gitmek istemektedirler.
8. Yapılması gereken, öncü güçleri harekete geçirmektir. Başka bir deyimle parti örgütlenmesini geliştirmek, bununla beraber köylüleri, esnafı, memuru, gençliği ve kadınları örgütlemektir.
9. Türk Ordusuna, Halk ordusuyla karşılık vermek gerekir. Halk ordusu yaratılmadan, Türk Ordusu kovulamaz. Bugün için öyle bir ordu yoktur. Ancak askeri gücün çekirdek bir kadrosu mevcuttur.
10. Ulusal Kurtuluş siyasetini hayata geçirmede önemli üç unsur; Parti, Cephe ve Ordu'dur.
11. Devrimci–ilerici güçler PKK'nın dostu, emperyalizm ve işbirlikçisi gerici güçler de düşmanıdır. İlerici güçler PKK'ya yardım ederken, gerici güçler de Türkiye Cumhuriyeti devletini destekleyecektir. "[381]

[380] Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği, 'Kendi İfadesiyle PKK Kimdir Ne yapmak İstiyor', Yayın no:3, Ankara, 1994, s.15
[381] MGK Gen.Sek. , a.g.y., s.12-13

PKK terör örgütü terörist başının kendi ifadesiyle, bilimsel sosyalizmin öngördüğü politik bir örgütün öncülüğünde, ulusal kurtuluş cephesi ve bu cepheye bağlı savaşan bir halk ordusu örgütlendirmeyi düşünmüştür.[382] Yaptığı değerlendirmeye göre kısa sürede iktidarı ele geçirmenin ayaklanma yolu ile mümkün olmayacağını belirten terör örgütü, kendisine 'uzun süreli halk savaşını' seçmiş, bunu meşru kılacak olan teoriyi de 'zor' ile açıklamıştır. Buna göre uzun sureli savaş ile beklenen amaç;

- Kırsal kesimi temel alarak, siyasi ve askeri çalışmaları hızlandırmak,
- Üs bölgeleri yaratmak ve bunlara dayanarak şehirlerde siyasi çalışmalar yapmak,
- Uzun sureli bir yıpratma savaşı ile bölgeyi devlet denetiminden çıkarmak ve şehirleri ele geçirmek olarak tahayyül edilmiştir.[383]

Terör örgütü, uzun sureli halk savaşını üç stratejik asamaya ayırmıştır. Bunlar sırasıyla stratejik savunma, stratejik denge ve stratejik saldırıdır.[384] Stratejik savunma aşaması, devlet ile halkın bağlarının koparılması ve halkın terör örgütünün hizmetine girecek şekilde yeniden örgütlendirilmesidir. Bu aşama, silahlı propaganda aşaması olarak da nitelendirilebilir. Bu uygulama başlangıç için öngörülmüş daha sonra sözde silahlı mücadelenin alacağı değişik aşamalara göre farklı nitelik, boyut ve şekil almıştır.

PKK terör örgütünün başlangıçta uluslararası alanda izleyeceği stratejide öngördüğü şartlar, iddia ettiği bölge üzerindeki emperyalizmin her türlü egemenliğine son verilmesi şeklindedir. Bu süreçte, NATO ve ABD üslerinin ortadan kaldırılması ve ABD ile Türkiye'nin yaptığı anlaşmaların iptale zorlanması öngörülmüştür. Örgüt, yapacaklarını iddia ettikleri devrimin, dünya sosyalist ve ulusal kurtuluş devrimlerinin bir parçası olduğunu öne sürmüştür. Bu nedenle terör örgütü, sosyalist ülkelerin bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm ve barış söylemleri doğrultusundaki mücadeleleriyle aktif dayanışma ve ittifak içerisinde olmayı prensip olarak kabul etmiştir.[385]

PKK terör örgütünün bu yaklaşımı doğal olarak Doğu Bloğu Sosyalist ülkeler tarafından destek bulmasına neden olmuştur. İdeolojik ayrışmanın net olarak yaşandığı bir dönemde Marksist-Leninist bir çizgide hareket edeceğini ve ABD ile mücadele içerisine gireceğini açıklayan örgüte, SSCB'nin güdümündeki Suriye sahip çıkarak, himayesi altına almıştır. Burada terör örgütüne evrilmesini sağlayacak şartlar oluşturulduktan sonra da, Türkiye üzerinde çeşitli emelleri bulunan ülkeler tarafından taşeron bir örgüt olarak kullanılmaya başlanmıştır.

---

[382] Özcan, a.g.e., s.66.
[383] Özdağ, a.g.e, s.36
[384] Emniyet Genel Müdürlüğü, 'Sol Terör Örgütleri', Eylül 1997, s.420
[385] MGK Gen.Sek., a.g.y, s. 22

3.6 PKK Terör Örgütünün İlk Dönem Faaliyetleri

Terörist başının Suriye'deki faaliyetleri Filistin Demokratik Cephe örgütünce başta şüpheyle karşılanmıştır. Terör örgütünün İran'ın istihbarat örgütü ve İsrail'in istihbarat teşkilatı ile ilişki içerisinde olabileceği, Filistinlileri tedirgin etmiştir. Filistinliler, Öcalan'dan güven tesis etmek maksadıyla Türkiye'den bölgeye eleman getirtmesini istemişlerdir. Bunun üzerine terörist başının isteği ile Türkiye'den 50 kişilik bir grup Suriye'ye gönderilmiştir.[386] Böylece terör örgütünün Türkiye'de bulunan yapısı pasifleşirken yurtdışı hazırlıklarına ağırlık verildiği dönem başlamıştır.

1979 yılı sonunda, PKK terör örgütüne Filistinli örgütlerin girişimi ile Beka vadisinin güneyinde bir yer verilmiştir. Bölgeye getirilen teröristler, FKO lideri George Habbash grubundan olan Ahmet Cibril Filistin Halk Kurtuluş Cephesi (FKHC) Genel Komutanlık kamplarında eğitilmeye başlanmışlardır. Filistin Demokratik Halk Cephesi (FDHC) Havatme grubu tarafından da örgüt üyelerine eğitim olanağı sağlanmıştır.[387] PKK terör örgütü, Ocak-Şubat 1981 tarihine kadar çoğunluğu sempatizanlardan ve alt düzey kadrolardan oluşan 150 kadar kişiyi Suriye üzerinden Lübnan'a göndermiştir. Aynı dönemde 50 kadar sempatizanı da Avrupa'daki ilticacı kişilerden seçerek Lübnan'daki kamplara göndermiştir. Şam bağlantılı olarak Beyrut'a geçen örgüt elemanları Lübnan'da FHKC ve FDHC'nin İsrail-Lübnan sınırındaki kamplarına beşer onar kişilik gruplar halinde yerleştirilmişlerdir. Terörist başı ise başkent Şam'da, özel olarak korunan evlerde ikamet etmiştir.[388] Eğitim faaliyetlerinin devam ettiği bu dönemde, Filistin Kurtuluş Örgütü ile İsrail arasında çıkan çatışmalar, Haziran 1982'de İsrail'in Lübnan'ın güneyini işgali ile sonuçlanmıştır. Bu çatışmalar neticesinde Filistinli gruplarla birlikte İsrail ordusuna karşı direnişe katılan PKK'lı teröristlerden 11'i ölmüş, 13'ü de sağ olarak İsrail ordusunun eline geçmiştir.[389] PKK'nın İsrail'e karşı Filistinlilerle mücadeleye katılması Filistinli grupların ve Suriye'nin sempatisini kazanmış, Irak'ın kuzeyi, Libya ve Suriye'deki Kürtlerle ilişkiler geliştirilmiştir. Bu ilişkiler sayesinde PKK terör örgütü mensupları ilk defa 1982 yılında Irak'ın kuzeyine yerleşmişlerdir. Bu aşamada PKK'lı teröristlerin iaşeleri 'Kürdistan Demokratik Partisi' (KDP) tarafından karşılanmıştır. Bölgeye yerleşen PKK'lı teröristler, önce aldıkları talimat gereği araziyi tanıma ve keşif çalışmaları, daha sonra Türkiye sınırından sızarak Hakkâri ve Şırnak'ın sınıra yakın köylerinde ilişki kurma çalışması yapmışlardır.[390]

Bu dönemde Avrupa'da da örgütlenme çalışmalarına başlanmıştır. İsveç'in başkenti Stockholm'de bulunan Kesire Öcalan ve beraberindekiler, PKK'nın ilk Avrupa çekirdeğini oluşturmuştur. Kesire Öcalan tarafından Abdullah Öcalan için İsveç Hükümeti'ne siyasi sığınma başvurusu yapılmış, ancak bu dönemde başvuru reddedilmiştir.[391] Diğer önemli gelişme ise PKK terör örgütü ile KDP arasında Temmuz 1983'te imzalanan, "Irak Kürdistan Demokrat Partisi ve PKK Arasında Dayanışma

[386] İmset, a.g.e, s.85-86
[387] Özcan, a.g.e, s.88
[388] Ankara DGM C.Başsavcılığı'nın Abdullah Öcalan hakkında hazırladığı İddianame, s.181-182
[389] Özcan ,a.g.e, s.89
[390] Ankara DGM İddianame, s.183-185
[391] İmset, a.g.e, s.90

Prensipleri" adlı bir protokoldür. 1983 yılında Türkiye ile Irak arasında imzalanan Türk-Irak Sınır Antlaşması'na karşı olarak imzalanan bu protokol, 11 maddeden meydana getirilmiştir.[392] Meydana getirilen ittifakta, PKK ve KDP, emperyalist dünya politikasına karşı, sosyalist ülkelerle birlikte mücadele edeceklerini açıklamışlardır.

Yapılan anlaşmanın dördüncü maddesinde PKK ve KDP'nin, Türkiye ve Irak rejimlerine karşı savaşacağı, 'Kürt ulusal kurtuluş mücadelesinin', bölgedeki devrimci yurtsever hareketlerin bir parçası olarak görüleceği ve bunun için başta Filistin ulusal kurtuluş mücadelesi olmak üzere diğer devrimci güçlerle ilişki ve ittifaklar kurulacağı karara bağlanmıştır.[393] PKK'nın KDP ile yaptığı protokolün kendisine sağladığı en büyük fayda Irak'ın kuzeyinde örgütün gelişmesine imkân tanıyan kamplardan faydalanma imkânına kavuşmuş olmasıdır. Türkiye'nin Irak sınırının engebeli, dağlık coğrafyası, Suriye sınırına göre PKK'lı teröristlere Türkiye'ye giriş ve çıkışlarda kolaylıklar sağlamıştır.

PKK terör örgütünün terör eylemleri, yoğunluk, nitelik ve söylem değişikliğine göre farklı dönemlere ayrılabilir. Uluslararası durumdaki değişimler ve Türk dış politikası ekseninde ele alındığında PKK terör eylemlerini beş ayrı süreç içerisinde değerlendirmek doğru bir yaklaşım olacaktır. Bu dönemler:

— Soğuk Savaş Döneminde PKK Terör Örgütü (1984–1991),
— Soğuk Savaş Sonrası Dönemde PKK Terör Örgütü (1991–1999)
— Terörist Başının Yakalanmasından Sonraki Dönemde PKK Terör Örgütü (1999–2005)
— 2005 Yılından Sonraki Dönemde PKK Terör Örgütü
— 2010 Sonrası Dönemde PKK Terör Örgütü

Bu dönemler de kendi içerisinde belirli zaman aralıklarına göre farklı süreçlere ayrılabilir. Konunun dağılmaması için çalışmanın bu bölümünde PKK terör eylemleri, bahsedilen dönemler içerisinde kronolojik bir anlatım tarzıyla ele alınacaktır.

3.7 PKK Terör Örgütünün Silahlı Eylem Dönemi Faaliyetleri (1984–1991)

Yapılan ilk konferans ve kongrelerde, stratejik savunma aşaması olarak belirlenen evre için silahlı propaganda yöntemiyle sansasyonel eylemler yapılması planlanmıştır. Bu eylemleri yapmak üzere de takım seviyesinde silahlı propaganda birlikleri ve manga seviyesinde silahlı propaganda grupları oluşturulmuştur. PKK'nın bu örgütlenme ve eylem hazırlıkları yurt içinde ve yurt dışında dört yıl sürmüş ve ilk hedef olarak büyük bir eylemle örgütün varlığının duyurulması kararlaştırılmıştır. 1984 yılının Şubat ayında Helve kampında yapılan toplantıda terörist başı Öcalan, aynı yıl Botan diye niteledikleri bölgeye girilerek üslenilmesi talimatını vermiştir. Özellikle seçilen bölgeler, Siirt'in Eruh ilçesi, Van Gölü güneyi ile Şemdinli'nin dağlık bölgeleridir. Terörist başı, bölgede faaliyetlerini sürdüren silahlı

[392] İmset, a.g.e, s.98
[393] Özdağ, a.g.e, s.38

guruplara Haziran 1984'te eylemlere başlanacağı talimatını göndermiştir.[394] Bu amaçla ilk eylem 15 Ağustos 1984 günü Eruh ve Şemdinli'de gerçekleştirilmiştir.

Eylem sonrası dağıtılan bildirilerde 'Kürdistan Kurtuluş Birliğinin' (HRK) kuruluşu ilan edilmiştir.[395] Eylemden kısa bir süre sonra güvenlik güçleri tarafından çok sayıda terörist ölü ve yaralı olarak ele geçirilmiştir. PKK terör örgütünün kayıp vermesi üzerine örgütte panik başlamış, terörist başı dağılmanın önüne geçebilmek için tüm teröristleri Irak'ın kuzeyinde toplamıştır.[396] Eylemlerin yapıldığı bölgedeki halkın örgüte tepki göstermesi, örgüte halk desteğinin olmadığını açıkça ortaya koymuştur. Bunun üzerine yapılan toplantılarda terör örgütü, halkı yaptıkları eylemlere ortak etme kararı almış, bu amaçla da milis örgütlenmesine ağırlık vermiştir. Bu dönemde silahlı propaganda birliklerinden de vazgeçilerek yeni bir düzenleme yapılmasına karar verilmiştir. 1985 yılında başlayıp, 1986 yılında devam eden durgunluğun sebebi olarak gösterilen üst düzey elemanlar, çeşitli yöntemlerle tasfiye edilmiştir. Kendinden beklenen işleri yapamayan sorumluların yetkisi elinden alınmış, bütün gruplar doğrudan terörist başına bağlanmıştır.[397]

1985 yılından itibaren PKK terör örgütünün yurt dışındaki faaliyetlerinin de hız kazandığı görülmektedir. Yurtdışında dış merkeze bağlı olarak Avrupa temsilciliği ve Orta Doğu temsilciliği olarak iki ayrı kanat çalışmaya başlamıştır. Bu dönemde faaliyet gösterilen ülkeler Almanya, Avusturya, Belçika, Danimarka, Fransa, Hollanda, İsveç, İsviçre ve Yunanistan'dır. 1986 yılının başı itibariyle PKK'nın Almanya'da 19 dernek, sekiz şube ve bir komite, Fransa'da iki dernek ve üç şube, Danimarka'da bir dernek, Hollanda'da üç dernek, üç şube ve bir komitesi bulunmaktadır. Orta Doğu sahasında ise Suriye, İran, Irak, Lübnan ve Libya'da temsilcilikler halinde çalışmalar yapıldığı tespit edilmiştir.[398]

PKK terör örgütü, silahlı grup oluşturma çabaları sürecinde İran'ın da desteğini almaya çalışmıştır. İran, PKK'yı sınırlarını kullanması için teşvik etmiş, buradan faydalanan teröristler Anadolu'nun içlerine kadar sarkmışlardır.[399] Böylece üç sınırı birden kullanan PKK terör örgütü, bölge halkı üzerindeki baskısını daha da artırmış, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin de güçlerini daha geniş ve kontrolü zor bir coğrafi bölgeye yaymasını sağlamıştır.[400]

PKK terör örgütünün 12 Ağustos 1986 günü Hakkâri'nin Çukurca jandarma karakoluna yaptığı ve iki subay ile 12 erin şehit edildiği saldırısının üzerine Irak'la yapılan anlaşmaya uygun olarak Türkiye, 15 Ağustos 1986'da Irak'ın kuzeyine askeri hava operasyonu düzenlemiştir. Bu operasyonlarda KDP'ye

---

[394] Özcan, a.g.e, s.94-95
[395] Bila, Fikret, 'Hangi PKK?', Ankara, Ümit Yayıncılık, 2004, s.39
[396] Özcan, a.g.e., s.96-97
[397] Ankara DGM İddianame, s.187
[398] İmset, a.g.e, s.115-116
[399] Özcan, a.g.e, s.101
[400] Küçükşahin, 'Doğu ve Güneydoğu Anadolu'yu PKK Terörüne Hazırlayan Nedenler', Güvenlik Stratejileri Dergisi**,** Yıl 1, Sayı 2, Aralık 2005, s.67

bağlı peşmergelerden de ölenlerin olması üzerine KDP, 1987 yılının Mayıs ayında 1983 yılında PKK ile yaptığı anlaşmayı tek taraflı olarak feshetmek zorunda kalmıştır.[401] 25–30 Ekim 1986 tarihinde PKK terör örgütünün Şam'da üçüncü kongresi gerçekleştirilmiştir. Bu kongrede HRK lağvedilerek yerine 'Kürdistan Halk Kurtuluş Örgütü' (ARGK) kurulmuştur. Diğer taraftan Avrupa'da da 'Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi' (ERNK)'nın örgütlendirilmesine yönelik kararlar alınmıştır.[402] Toplantıda dikkat çeken önemli bir husus ta üye sayısını artırmak ve bölge halkını suça ortak etmek için her aşiret ve köyden örgüte eleman teminine imkân veren 'askerlik yasasının' hayata geçirilmesi kararıdır.[403]

Artan terör eylemleri karşısında Türkiye'de, 19 Temmuz 1987 tarihinde çıkarılan 285 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle Diyarbakır ili merkez olmak üzere, Bingöl, Van, Hakkâri, Siirt, Mardin, Elazığ ve Tunceli'de Olağanüstü Hal (OHAL) ilan edilmiş, Adıyaman, Bitlis ve Muş da mücavir il statüsüne alınmıştır. Olağanüstü Hal Kanunu ile Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da terör örgütüne yönelik güvenlik güçlerinin daha etkin mücadele etmesine imkân tanınmıştır. Köy Kanunu ile de halkın terörle mücadele de güvenlik güçlerine yardımcı olması amaçlanmış ve bu kapsamda Geçici Köy Koruculuğu (GKK) sistemi geliştirilmiştir.

Üçüncü kongre kararlarından sonra örgüt, yurt içinde terör eylemlerini artırmıştır. Bu periyotta güdülen amaç, devletin güçsüz olduğunu ve vatandaşını koruyamadığını gündemleştirmektir. Askeri hedeflerin yanı sıra, kamu kurumlarının araçlarına, makine parklarına, yönetim binalarına yönelik saldırılar yapılmıştır. Özellikle Geçici Köy Koruculuğu sisteminin etkisiz kılınması için korucuların akrabalarına ve köylerine yönelik saldırılara öncelik verilmiştir. Yine bu dönemde halktan ve sınır geçişlerinden alınan haraca 'vergi', zorla örgüte katılmalara da 'askere alma' denilerek örgüt otoritesi, bölge halkı nezdinde alternatif devlet otoritesi olarak sunulmuştur.[404] Diğer taraftan başta Yunanistan olmak üzere bazı ülkelerin PKK'ya karşı ilgileri artmaya başlamış ve örgütün bu çevrelerle ilişkisi ön plana çıkmıştır. Suriye ve İran ise yarı gizli olarak sürdürdükleri desteklerini artırmışlardır.

PKK'nın bu dönemde yararlandığı bir diğer gelişme ise İran-Irak Savaşı sırasında Irak'ın Barzani kuvvetlerine saldırmasıdır. Bu saldırılar üzerine Barzani kuvvetleri İran'a kaçmış, Irak'ın kuzeyinde bıraktıkları silahlara da PKK terör örgütü el koymuştur. Bunun yanında PKK terör örgütü, Irak'ın kuzeyinde boşalan yerlerde üslenme imkânına sahip olmuş, bu bölgelerde yerleşik sistemler kurmuştur. Barzani kuvvetlerinin dağılmasıyla bir kısım Barzani'ye bağlı militan da PKK'ya katılmıştır.[405] Bu dönemin dikkat çeken diğer bir özelliği de, terör örgütünün kullandığı silah cinsinin ve niteliğinin değişimidir. Irak-İran savaşının bitmesi ile birlikte, mürettebatla kullanılan ağır silahların ve mayınların kullanımını artmıştır. Sansasyonel eylem ve siyasal çalışmalarla ikili iktidar yaratmayı amaç edinen PKK terör örgütü, bölge halkını sindirmenin yanında sosyal faaliyetlerle de sempati kazanmaya

[401] Özdağ, a.g.e, s.46-47
[402] Özcan, a.g.e, s.98
[403] Ankara DGM İddianame, s.187
[404] Bila, a.g.e, s.42-43; Dilmaç, a.g.e, s.187
[405] Bila, a.g.e, s.45

çalışmıştır. Bu dönemde örgüt, askeri açıdan denge kuramasa da siyasi açıdan bölgede dengeyi kurabileceğini düşünmüştür. Bu yaklaşımla, bir yandan terör eylemlerinin arttırılması, diğer yandan bölge halkının kitle eylemlerine katılması teşvik edilmiştir.[406]

1980'li yılların sonlarına doğru PKK terör örgütü, köy baskınlarında özellikle köy korucuları ve başta öğretmenler olmak üzere, kamu görevlilerini öldürerek, hem halka korku salınması, hem de devlet otoritesinin sarsılmasını amaçlamıştır. 1987 yılı içerisinde GKK' ların tasfiyesine yönelik Mardin, Şırnak, Siirt illeri başta olmak üzere 15 ayrı toplu katliam gerçekleştirilmiştir.[407] 1990 yılının Haziran ayına kadar öldürülen köy korucusu sayısı 78 iken, mensup oldukları köylerden öldürülen yaşlı, kadın ve çocuk sayısı 640'tır. Öldürülenler arasında 330 güvenlik görevlisi, 17 öğretmen, 14 aşiret reisi vardır. Bu baskınlar ve çatışmalar sırasında öldürülen terörist sayısı 692'dir.[408] PKK terör örgütü, 1987-1989 yılları arasında, örgüte eleman kazandırmak amacıyla Türkiye'den adam kaçırma eylemlerini de yoğunlaştırmıştır. Valilik raporuna göre bu yıllar arasında 1202 kişi kaçırılmış, bunlardan 573'u geri dönmüştür.[409] Silahlı şiddet eylemlerinin yanı sıra 1985-1989 yılları arasındaki dönem, PKK terör örgütünün ERNK kanadıyla Avrupa'da çok yönlü propaganda faaliyetlerine giriştiği bir dönemdir. Yayınladıkları bildiri ve talimatlara göre ERNK' nın görevleri dış ilişkilerden, kültürel faaliyetlere kadar giden on başlık altında belirlenmiştir. Bunların içerisinde başlıca görevler;

— Türkiye ve Avrupa'daki diğer yasal ve illegal örgütler ile teması geliştirmek,
— PKK'nın İran, Irak, Lübnan ve Suriye'deki birimleri ile irtibat sağlamak,
— Türkiye içindeki ve dışındaki bütün propaganda faaliyetlerinin yürütülmesini sağlamak,
— PKK adına para ve bilgi toplamak,
— PKK'ya dikkat çekmek için gösteri ve yürüyüş düzenlemek,
— ARGK militanlarını saklamak,
— Yurt dışındaki toplum kesimlerinden örgüte eleman kazandırmak,
— Periyodik ve periyodik olmayan yayınlar çıkarmak, gazete, dergi, haber ajansı faaliyetlerini yürütmek olarak belirlenmiştir.[410]

Avrupa'da ve Türkiye'de PKK terör örgütünün eylemleri sürerken, Irak'ın, topraklarının kuzeyinde yaşayan Kürt toplumuna yönelik uyguladığı katliam, Kürtleri uluslararası kamuoyunun gündemine getirmiştir. 13 Mart 1988'de KDP' nin desteğindeki İran ordusu, Irak'ın içlerine sarkarak Halepçe kentini muhasara altına almıştır. İran ordusu kente KDP'li peşmergeleri yerleştirerek, kendisi daha stratejik noktalara mevzilenmiştir. 16 ve 17 Mart'ta Irak uçakları, Halepçe'yi ve çevresindeki köyleri bombalamışlar ve bu bombardımanlarda kimyasal silah kullanmışlardır. Bombardımanda çoğu

[406] Bila, a.g.e, s.46
[407] Ankara DGM İddianame, s.187
[408] Bila, a.g.e, s.47
[409] MGK Gen. Sek., a.g.y, s.739
[410] İmset, a.g.e, s.166-167

Halepçe'de yaşayan 5000 kişi ölmüştür.[411] İran tarafından Halepçe'ye davet edilen yabancı gazetecilerin yayınladıkları haber ve görüntüler, uluslararası kamuoyunda tepki doğurmuş ancak bu tepkiler, Irak'a etkin bir baskı uygulamasıyla neticelenmemiştir. Savaşın Ağustos ayında bitmesi üzerine Irak, İran ile işbirliği yapan Kürt grupları cezalandırmak üzere Irak'ın kuzeyine yönelik askeri bir operasyon düzenlemiştir. Enfal Operasyonu adı verilen ve 30000 Iraklı askerin katıldığı harekât 25 Ağustos'ta başlamıştır. Enfal Operasyonu sırasında, Kürtlerin yaşadığı 4655 köyün yaklaşık 4000'i Iraklılar tarafından tahrip edilmiş, 182.000 Kürt öldürülmüş ya da kaybolmuştur.[412] Irak'ın saldırısı üzerine bölgedeki Kürtler, Türkiye sınırına yığılmıştır. Türkiye, Eylül ayından itibaren Irak'tan gelen insanlara geçici göçmen statüsü vererek sınırlarını açmıştır. Bir hafta içerisinde Türkiye'ye 50000'in üzerinde göçmen girmiştir. Bu süreçte Batılı ülkeler tarafından göçmenlerin Türkiye'de kalış koşulları tenkit edilmiş ancak kendilerinden de herhangi bir yardım gelmemiştir. Bu ülkeler sadece kendi seçtikleri 1018 göçmeni ülkelerine almışlardır.[413]

Irak birliklerinin kuzeyde başlattıkları operasyonla boşaltılan bölgeler, PKK terör örgütü tarafından kullanılmaya başlanmıştır. Siviller tarafından boşaltılan dağ köylerine yerleşen teröristler, Türkiye sınırının Irak tarafında yeni kamplara sahip olmuşlardır.[414] Bu durum Irak'ın kuzeyinde bu tarihten itibaren PKK'nın hâkimiyetinin yerleşmesi, KDP ve KYP'nin ise etkinliğinin azalmasına neden olmuştur.[415] 1989 yılında da İran'ın, terör örgütüne İran içlerinde üstlenmesine izin vermesi ile PKK terör örgütü lehine oluşan şartlar, Türkiye'de terör faaliyetlerinin giderek artmasına neden olmuştur.[416]

3.8 PKK Terör Örgütünün İkinci Dönem Faaliyetleri (1991–1999)

PKK terör örgütü, dördüncü kongresini yapacağı sırada 02 Ağustos 1990 tarihinde Irak, Kuveyt'i işgal etmiştir. Türkiye'nin Irak sınırı boyunca askeri yığınak yapması ve mevsim şartlarından dolayı, PKK terör örgütü silahlı eylemlerini bu dönemde azaltmıştır. Bunun yanında Körfez krizi sonunda gelişen şartlarda değişik il ve ilçelerde izinsiz gösteriler artmaya başlamıştır.[417] Dördüncü kongresini bu sıralarda yapan PKK terör örgütü, siyasi yönü ön plana çıkartmaya başlamıştır. Kongrede geçmişte yapılan hatalar eleştirilmiş, bunların sorumluları belirlenmeye çalışılmıştır.[418]

ABD'nin öncülüğünde koalisyon güçlerinin 17 Ocak 1991 günü Irak'a başlattıkları askeri harekât, Irak'ın Kuveyt'ten çekilmesi ve Birleşmiş Milletlerin (BM) Nisan 1991'de 36'ncı paralelin kuzeyini Bağdat yönetimine yasaklaması kararıyla sonuçlanmıştır. 1988'deki Irak'ın, kuzeye yaptığı operasyonda olduğu gibi, Körfez Krizi sırasında da Türkiye'ye ciddi bir göç yaşanmıştır. 1991 yılının

[411] Özdağ, a.g.e, s.53
[412] Rubin, Michael , 'Are Kurdish Pariah Minority', Social Research**,** Vol.70.,No.1,Spring 2003, s.302
[413] Özdağ, a.g.e, s.54
[414] İmset, a.g.e, s.248
[415] Özdağ, a.g.e, s. 56
[416] Özdağ, a.g.e, s. 56
[417] Özcan, a.g.e, s.179
[418] MGK Gen.Sekreterliği, a.g.y, s.92

Mart ve Nisan aylarında Irak ordusunun saldırılarından kaçan yüz binlerce Kürt ve Türkmen, Türkiye ve İran sınırına yığılmıştır. 05 Nisan 1991'de BM'in 688 sayılı kararı ile Irak- Türkiye sınırına yığılan insanlara yardım sağlamak ve Irak ordusunun saldırılarını engellemek amacıyla Huzur Operasyonu başlatılmıştır. Bu kapsamda 17 Nisan 1991'de müttefik güçlere ait Çekiç Güç olarak adlandırılan askeri birlikler Türkiye ve Irak'ın kuzeyine konuşlandırılmıştır. Çekiç Güç'ün görev alanı, 36'ncı enlemin kuzeyindeki Irak toprakları ile sınırlandırılmıştır. Böylece 36'ncı paralelin kuzeyinde genişliği 160 mil, derinliği 50 mil olan bir bölgede güvenlik alanı kurulmuştur.[419] Körfez Savaşı'ndan sonra İran-Irak Savaşı'nda olduğu gibi Irak'ın kuzeyinde büyük bir otorite boşluğu doğmuştur. Bundan azami ölçüde faydalanan PKK terör örgütü, Irak'ın kuzeyinde kamplar kurmuş, Irak ordusunun çekilirken bıraktığı silah ve mühimmatı da ele geçirmiştir. Bu süreçten sonra teröristlerin sınır geçişleri kolaylaşmış, silahlı eylem ve gösterileri de yoğunlaşmıştır.[420] 1991 ortalarında PKK'nın Türkiye içinde en az 20 eğitim kampı, Irak'ta ise biri ana üs olmak üzere yaklaşık 10 ayrı kampı olduğundan söz edilmektedir.[421]

Çekiç Güç'ün yetki alanının belirlenmesi aşamasında Türkiye, Kerkük'ün Çekiç Güç'ün kapsamı dışında bırakmasını istemiştir. Bunun amacı, Kerkük ve Musul'un petrol gelirleri ile beslenen, Batı destekli bir Kürt devleti oluşumunun önüne geçilmesidir. Bu endişeyi kanıtlarcasına, kamuoyunda Çekiç Güç'ün, PKK terör örgütüyle temas kurduğuna yönelik iddialar gündeme gelmiştir. Bu iddialar, Türkiye genelinde Çekiç Güç'e karşı sert ancak sonuçsuz tepkilere neden olmuştur.[422] Bu tür iddialar daha da ileri götürülerek, kamuoyunda Çekiç Güç'ün Irak'ta bir Kürt devleti kurmaya çalıştığı iddiasına kadar varmıştır. Türkiye, 05 Ağustos 1991'de Irak'ın kuzeyine yeni bir hava ve kara operasyonu düzenlemiştir. Irak'ın kuzeyinde yeni uluslararası yapının doğmasından sonra yapılan bu ilk harekâta değişik tepkiler gelmiştir. SSCB, Almanya, İran ve Yunanistan Türkiye'yi resmen protesto etmiş, Almanya ise Türkiye'nin bu hali ile Avrupa Topluluğu'na (AT) giremeyeceğini iddia etmiştir.[423]

1991 yılından itibaren Çekiç Güç kapsamında yapılan anlaşmalarla Türkiye, Irak'ın kuzeyindeki etkinliğini artırmaya başlamıştır. Türk devletinin değişik birimleri Dohuk, Zaho, Erbil ve Selahattin ketlerinde örgütlenmiş ve bu örgütlenme zaman içerisinde gelişerek Türkiye'ye etkin bir istihbarat akışını sağlamıştır. Ekim ayında Irak yönetiminin Irak'ın kuzeyine yönelik ambargoya başlaması da bölgeyi Türkiye'ye daha çok muhtaç hale getirmiştir. Irak'tan doğan açığı kapatmaya çalışan Türkiye, KDP ve KYB gruplarıyla diyalog geliştirmiş, bunların neticesinde gruplar, 07 Ekim 1991'de PKK'ya karşı silahlı mücadele başlatma niyetini açıklamıştır.[424] KDP ve KYB' nin Türkiye ile birlikte hareket etmesi karşısında Irak'ın kuzeyinde yalnız başına kalan PKK terör örgütü, Kürtlerin liderliğini artık tek başına yürüteceği gibi söylemlerle, teröristlere kitlesel bir isyana hazırlanmaları yönünde talimatlar vermiştir. 1992 yılının 21 Mart'ında yapılacak olan Nevruz Bayramı, isyanın başlama tarihi olarak seçilmiştir.

[419] Özdağ, a.g.e, s.69
[420] Bila, a.g.e, s.49-50
[421] İmset, a.g.e, s.296
[422] Özdağ, a.g.e, s.72
[423] Özdağ, a.g.e, s.76
[424] Özdağ, a.g.e, s.76-77

PKK'nın başlattığı isyanın en yoğun biçimde uygulandığı yerler, Cizre, Silopi, Şırnak ve Nusaybin olmuştur. 20-21 Mart günlerinde bu merkezlerde devlet binaları teröristlerce yoğun bir ateş altına alınmış ancak beklenen etki gerçekleşmemiştir. Terör örgütü bu başarısızlığı üzerine Irak'ın kuzeyinden Türkiye'ye soktuğu 1500 terörist ve Türkiye içerisinde bulunan unsurları ile Ağustos ayında Şırnak'ı ele geçirmeyi hedeflemiştir. Fakat Türk ordusunun kararlı tutumu sayesinde karadan ve havadan takip edilen terör örgütü, ağır kayıplar vererek Irak'ın kuzeyine çekilmiştir.[425]

1992 yılı içerisinde Türkiye, KDP ve KYB başkanları ile diyalogu artırmıştır. Bu yakınlaşma sonucu KYB başkanı Celal Talabani, Irak'ta demokrasinin kurulamaması halinde, Türkiye'ye katılmalarını öngörebilecek bir söylemde bulunmuştur.[426] Türkiye bu teklifi Irak'ın bütünlüğünden yana olduğunu belirterek geri çevirmiştir. 25 Temmuz 1992'de Türkiye, Barzani ve Talabani'ye diplomatik pasaport vermiştir. Bir taraftan bu ilişkiler devam ederken Türk ordusunun Irak'ın kuzeyindeki PKK kamplarına yönelik harekâtları da devam etmiştir. 07 Ekim 1992'de KDP ve KYB gruplarından oluşturulan 'Bölgesel Kürt Parlamentosu', PKK'nın Irak'ın kuzeyinden çıkarılması kararı almıştır. Bunun üzerine gruplar arasında PKK terör örgütü ile çatışmalar çıkmıştır. 12 Ekim 1992'de de Türkiye, 15000 kişilik bir güçle Irak'ın kuzeyine girmiştir. Bu harekâtta, Türk ordusuna karşı koymaya çalışan PKK'lı teröristler, ağır kayıplar vermiştir. İmha edilme sürecine girdiğini fark eden PKK terör örgütü, 30 Ekim 1992'de bölgesel Kürt hükümetinden ateşkes istemiştir. Yapılan anlaşma ile teslim olan 1500 PKK'lı terörist, Irak'ın iç taraflarına doğru çekilerek, peşmergelerin dış denetimini sağladığı kamplara yerleştirilmiştir.[427]

Yapılan askeri harekâtın ardından Türkiye, PKK'nın ileride tekrar Irak sınırındaki kamplarına geri dönmesini ve sınırdan geçerek Türkiye'ye saldırmasını engellenmek amacıyla bir dizi güvenlik önlemleri almıştır. Bu çerçevede Türkiye, Irak'ın kuzeyinde karakollar inşa etmiş ve buralara peşmergeler yerleştirilmiştir. 1992 yılındaki bu gelişmeler, bu yıla kadar ivme kazanan terör örgütünün eylemlerini duraklama ve gerileme dönemine sokmuştur.

1992 yılında KDP ve KYP gruplarının Irak'ın kuzeyinde federe bir Kürt devleti kurulması yönünde yaptığı çalışmalar, Türkiye'yi rahatsız etmiştir. 1992 ve 1993 yıllarında bölgede yeni bir anayasanın hazırlanmasından, ordu sürecine geçiş gibi devletsel yapıları oluşturma hazırlığına girişilmesi bu endişeyi doğrulamıştır. Aynı tedirginlik içerisinde bulunan İran ve Suriye dışişleri bakanları 14 Kasım 1992'de Ankara'da bir araya gelerek bölgede bir Kürt devletinin oluşmasına izin vermeyeceklerini vurgulamışlardır. Daha sonra taraflar Mayıs 1993'te Tahran'da tekrar bir araya gelerek Irak'ın bölünmesine yönelik itirazlarını bir kez daha dile getirmişlerdir.

---

[425] Ankara DGM İddianame, s.194
[426] Gunter, Michael M, 'A de Facto Kurdish State in Northern Iraq', Third World Quarterly**,** Vol 14,No.2, 1993, s.303
[427] Gunter, a.g.e, s.308

PKK terör örgütü bu süreçte bir yandan Avrupa'da kamuoyu oluşturma ve kitle eylemleri düzenleme yoluna giderken, bir yandan da 1992'de uğradığı çözülme surecini telafi etme çabası içerisine girmiştir. Terörist başı, 1992 yılı içerisinde yapılan operasyonlarda terörist kaybının artması ve uluslararası çevrelerde terörist imajının devam etmesi gibi olumsuzlukları tersine çevirebilmek amacıyla 17 Mart 1993'te bir basın toplantısı yaparak tek taraflı 'ateşkes' ilan etmiştir.[428] Ancak bu durum fazla sürmemiş, terörist örgüt 24 Mayıs 1993'te Bingöl'de 33 silahsız eri şehit ederek eylemlerine yeniden başlamıştır.[429] 1993 yılında bölgesel Kürt grupların kendi aralarında çıkan çatışmalarından dolayı da PKK'lı teröristler Irak'ın kuzeyine geri dönme olanağı bulmuşlardır.1993 yılında yaşanan önemli bir gelişme de Türkiye'nin Suriye ile PKK'ya karşı bir güvenlik protokolü imzalamasıdır. Bu protokolün imzalanmasından sonra Suriye, PKK faaliyetlerinin yasaklandığını duyurmuş, PKK'nın Bekaa'daki bazı kampları Irak'ın kuzeyine taşınmıştır. Suriye ile yaşanan gelişmeler, ileriki bölümlerde daha ayrıntılı olarak anlatılacaktır.

PKK terör örgütü, bir yandan eylemlerini sürdürürken bir yandan da siyasi alanda etkin olmanın yollarını aramıştır. 1993 yılında yapılan genel seçimlere Halkın Emek Partisi (HEP), Sosyal Demokrat Halk Partisi (SHP) ile birlikte girmiştir. Bu seçimlerde 20 Hep'li milletvekili SHP çatısı altında milletvekili seçilmiştir. Daha sonra bu milletvekilleri SHP'den ayrılarak HEP'İ kurmuşlardır.[430] PKK'nın siyasi uzantısı olarak görülen HEP'in kapatılması için Anayasa Mahkemesi'nde dava açılmıştır. 14 Temmuz 1993'te HEP kapatılmış, bu partinin milletvekilleri, 07 Mayıs 1993'te kurdukları Demokrasi Partisi'ne (DEP) geçmişlerdir. DEP ve PKK arasında organik bağlantı bulunduğu iddialarıyla bu parti de kapatılmış ancak bu seferde bu partinin kapatılmasından bir ay önce kurulan Halkın Demokrasi Partisi (HADEP) ile siyasi çalışmalar devam ettirilmiştir.[431]

1994 yılında Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesindeki operasyonlarla çözülme surecine giren terör örgütü, güvenlik kuvvetlerinin dikkatini metropollere çekmek suretiyle elemanlarını rahatlatmak istemiştir. 1994 yılı boyunca Avrupa, Yunanistan, Suriye ve kırsal bölgeler üzerinden metropollere ve turistik bölgelere gönderilen teröristler, İstanbul, İzmir ve Antalya gibi yerlerde çok sayıda sabotaj, bombalama ve orman yakma eylemleri gerçekleştirmişlerdir.[432] Başlangıçta Marksist-Leninist ideolojiyi benimsediğini açıkça dile getiren terör örgütü, dünya siyasi konjonktüründeki gelişmelere paralel olarak bu ideolojiden vazgeçeceğinin işaretlerini vermeye başlamıştır. Bu çerçevede Ocak 1995'te Irak'ta yapılan beşinci kongresinde öncelikle amblemindeki orak çekicin çıkarılması kararlaştırılmıştır. Yapılan program değişikliği ile dünyada sosyalist sistemin çöküşüne bağlı olarak, klasik sosyalizm görüşlerinde değişiklik yapılması ve PKK'ya özgü bir sosyalizm teorisinin gerçekleştirilmesi planlanmıştır.

[428] Bila, a.g.e, s.55-56
[429] Ankara DGM İddianame, s.196
[430] Pirim ve Örtülü, a.g.e, s.40
[431] Bila, a.g.e, s.61-62
[432] Ankara DGM İddianame, s.199-200

PKK terör örgütü, ilk yıllarda dış çevrelerle ilişkilerini daha çok örgüt kadroları, komiteleri vasıtasıyla sürdürürken, ilerleyen süreçte bu ilişkilerini ERNK büroları, temsilcileri veya dernekler gibi siyasi, sosyal, kültürel kuruluşlar desteğiyle sürdürmüştür. Bu büro ve dernekleri paravan olarak kullanan örgüt, terörist kimliğini uluslararası çevrede gizlemeye çalışmıştır. Türkiye'nin sürdürdüğü diplomatik girişimler, PKK'nın bu alanda zorlanmasına neden olmuştur. Bunun üzerine terör örgütü, diplomatik destek girişimlerini sürdürmek amacıyla ERNK ve diğer oluşumları işler tutmakla birlikte, 12 Ocak 1995'de Avrupa'da "Sürgünde Kürt Parlamentosu" kurma girişimlerini başlatmıştır. 12 Nisan 1995'te Hollanda'nın Lahey şehrinde 'Sürgünde Kürt Parlamentosu' kuruluşu ilan edilmiştir.[433] Parlamento, DEP'in kapatılmasından önce yurt dışına çıkan bazı DEP'li milletvekillerinden oluşturulmuştur. Bu gelişmelerden sonra PKK terör örgütü, uluslararası ilişkiler zemininde siyasi faaliyetlerine ağırlık vermeye başlamıştır. Türkiye, PKK'nın Irak'ın kuzeyinde yapılanmasına engel olmak maksadıyla 20 Mart 1995'te Irak'ın kuzeyine büyük çaplı bir askeri harekât düzenlemiştir. Çelik Harekâtı adı verilen operasyon iki ay sürmüş, diğerlerinden farklı olarak bu operasyonda KDP ve KYB gruplarından yararlanılmamıştır. Harekâta ABD dışında, Irak ve Avrupa'daki çeşitli ülkelerden yoğun tepkiler gelmiştir. ABD, Türkiye'nin sınırları dışında, komşu ülkeden gelen bir saldırı karşısında kendisini korumaya hakkı olduğunu söyleyerek harekâta destek vermiştir.[434] Çelik harekâtından sonra Irak'ın kuzeyinde PKK ile KDP arasında silahlı çatışmalar başlamıştır. PKK ile KDP çatışmaları dört ay sürmüş, 10 Aralık 1995'te taraflar arasında 'ateşkes' ilan edilmiştir. Bu süreçten sonra Türkiye ile KDP arasındaki ilişkiler tekrar bozulmuştur.

PKK terör örgütü, 1996 yılı içerisinde Türkiye'de ilk defa intihar eylemlerine yönelmiştir.[435] Bu değişim örgütün, iç sorunlarının aşılması amacıyla yeni bir eylem surecine geçmesi biçiminde yorumlanmıştır. Türkiye içerisinde intihar eylemlerine yönelen terör örgütü, aynı yıl yurt dışında da "Sürgünde Kürt Parlamentosu" adı altında Hollanda, Avusturya, Rusya, Danimarka, İtalya ve Norveç'te çeşitli toplantılar düzenlemiştir.[436] Yapılan toplantılarda Türkiye'de yaşayan Kürt toplumuna baskı yapıldığı iddiaları ile Avrupa ülkeleri etki altına alınmaya çalışılmış, terör örgütüne gösterilen uluslararası ilgi canlı tutulmaya çalışılmıştır. 1996 yılının Ekim ayında Ankara'da ABD ile yapılan görüşmeler, Türkiye'nin Irak'ın kuzeyine ilişkin izlediği tutumun kırılma noktası olmuştur. KDP ve KYB arasında uzlaşma sağlamayı amaçlayan ABD, yapılan görüşmelerde Türkiye'nin güvenlik endişelerini gidermek için her iki gruptan da PKK'ya karşı mücadele etme güvencesi almıştır. Nihai bildiride Irak'ın kuzeyinde oluşturulacak bölgesel rejimin siyasal sürecine Türkmenler de dâhil edilmiştir.[437] Türkiye'nin bu gelişmelere onay vermesi, ABD tarafından oluşturulmaya çalışılan bölgesel Kürt yönetiminin zımnen tanınması olarak yorumlanmıştır. Gelebilecek tepkileri azaltmak amacıyla da 1996 yılının Aralık ayından

[433] Bila, a.g.e, s.63-64; Pirim ve Örtülü, a.g.e, s. 163
[434] Özdağ, a.g.e, s.132
[435] Ankara DGM İddianame, s.203-205
[436] Bila, a.g.e, s.69
[437] Özdağ, a.g.e, s.157-158

itibaren Çekiç Güç'ün görevine son verilmiş, yerine sadece hava gücünden oluşan Kuzey Keşif Harekâtı isimli birlik getirilmiştir.[438] Böylece kamuoyunda Çekiç Güç hakkında duyulan rahatsızlık giderilmiştir.

Irak'ın kuzeyine yönelik en kapsamlı askeri harekât, 12 Mayıs 1997'de başlatılmıştır. Çekiç Harekâtı adı verilen operasyonda PKK'nın bulunduğu kamplar, karadan ve havadan bombalanarak, terör örgütüne ağır darbe vurulmuştur. Irak yaptığı açıklama ile harekâtı kınarken, ABD ve İngiltere harekâtı desteklediklerini beyan etmiştir. Operasyona Avrupa'dan destek gelirken Arap ülkeleri, İran ve Rusya'dan tepki gelmiş, Türk ordusunun bir an önce çekilmesi istenmiştir. TSK, 13 Ekim 1997'den itibaren bölgeden çekilmeye başlamıştır. Çekilmeyi müteakip Irak sınırı boyunca uzanan hatta geçici bir güvenlik kuşağı oluşturulmuştur.[439] 1997'de yapılan harekâtta büyük kayıplar veren terör örgütü, Türkiye'de ve yurtdışında siyasal kurumsallaşma faaliyetlerine ağırlık vermiştir. Bu süreçte eylemlerini "barış ve çözüm" temalı söylemlerle süsleyerek, sempati ve destek arayışına girmiştir. Terör örgütü sempatizanları, Türkiye'de ve Avrupa'da bu temaların işlendiği çeşitli festival ve yürüyüşler düzenlemişlerdir.[440]

1998 yılının Temmuz ayında yapılan Milli Güvenlik Kurulu toplantısında, terörle mücadele bağlamında, Suriye'ye ciddi yaptırımlar uygulanmasına karar verilmiştir. Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Atilla Ateş, 16 Eylül 1998 günü Reyhanlı'da basın mensupları ve halka yaptığı konuşmasında, Suriye'nin terör örgütüne verdiği desteğe değinerek, Suriye'ye karşı açık ve net uyarılarda bulunmuştur. Bunun ardından da Suriye sınırına askeri yığınak başlatılmıştır. Askeri hareket hazırlıkların yanı sıra Türkiye, Suriye'ye karşı savaşı göze alan tavrını Türk ve dünya kamuoyuna kararlı bir biçimde duyurmaya devam etmiştir. 01 Ekim 1998'de Türkiye Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, TBMM'nin yeni yasama yılının açılışında yaptığı konuşmasında, Türkiye'ye yönelik terörist faaliyetlere verdiği desteğinden dolayı Suriye'ye karşı mukabelede bulunulma hakkının saklı tutulduğunu kamuoyuna ilan etmiştir.[441] Türkiye'nin sertleşen tutumu üzerine Mısır Devlet Başkanı 03 Ekimde Türkiye'ye gelerek sorunun diplomatik yollarla çözülmesi konusunda ısrar etmiş, ancak Türkiye'yi tutumundan vazgeçirememiştir. Diğer taraftan Suriye'nin sözcülüğünü yapan İran, Suriye'nin meselenin çözümü için zamana ihtiyacı olduğu mesajını iletmiştir.

Türkiye'nin baskısı üzerine terörist başı, 09 Ekim 1998 tarihinde Suriye'yi terk etmiştir. Önce Yunanistan'a daha sonra da Moskova'ya geçen terörist başı, 12 Kasım 1998 tarihinde sahte pasaportla Roma Havaalanına giriş yaparken gözaltına alınmıştır. Türkiye'nin, İtalya'dan terörist başının iade taleplerine ve yapılan siyasi girişimlere rağmen İtalya, terörist başının uluslararası bir mahkemede yargılanması gerektiğini savunarak, iade etmekten kaçınmıştır. Uluslararası alanda kendisine aradığı desteği bulamayan İtalya, 15 Şubat 1999 tarihinde terörist başını ülkesinden çıkarmıştır. Bu süreçte önce

[438] Uzgel, İlhan. 'ABD, Çekiç Güç ve Türkiye'nin Kuzey Irak'ta Gönülsüz İşbirliği',Türk Dış Politikası Cilt II, Ed. Baskın Oran, İstanbul, İletişim Yayınları, 2002, 259-267
[439] Özdağ, a.g.e, s.175-177
[440] Ankara DGM İddianame, s.210
[441] Pirim ve Örtülü, a.g.e, s.79-80

Yunanistan'a daha sonra Kenya'ya geçen terörist başı, gerçekleştirilen özel bir operasyonla yakalanarak Türkiye'ye getirilmiştir.[442]

PKK terör örgütü, terörist başının Avrupa'da olduğu günlerde Irak'ın kuzeyinde altıncı kongresini başlatmıştır. Kongre devam ederken 15 Şubat 1999'da terörist başı Kenya'da yakalanmış ve Türkiye'ye getirilmiştir. Terör örgütü, terörist başının yakalanması üzerine yetkilerini, beşinci kongrede kurulan ancak faal olmayan başkanlık konseyine devretmiştir. Terörist başı, görevden alınmayarak genel başkanlık konumunda tutulmaya devam edilirken, başkanlık konseyine yeni üyeler atanmıştır.[443] Terörist başının yakalanmasının ardından, PKK terör örgütünün eylemlerinde ve söylemlerinde büyük değişiklikler meydana gelmiştir. Yargılama sürecini etkilemek ve uluslararası kamuoyunun dikkatini Türkiye'ye çekmek adına gösteri yürüyüşleri, açlık grevleri ve sivil yerleşim yerlerine yönelik eylemler gerçekleştirilmiştir. Avrupa'da da devam eden eylemler, terörist başının 29 Haziran 1999 tarihinde idam cezasına çarptırılmasıyla iyice artış göstermiştir. Ancak bu dönemde dikkat çekici olan nokta, PKK terör örgütündeki değişikliğin, eylemlerinden çok söylemlerinde meydana gelmesidir.

3.9 Terörist Başının Yakalanmasından Sonra PKK Terör Örgütü (1999–2005)

Terörist başı, yakalandıktan sonra, birlik, bütünlük ve bir arada yaşama arzusu gibi söylemler dile getirmeye başlamıştır. Terörist başı Marksist-Leninist söylemlerini bu aşamada tamamen terk etmiş ve yerine 'özgür vatan ve demokratik cumhuriyet' adı altında yeni bir amaç ortaya atmıştır.[444] Bunu yaparken de Kürtlerin varlığının kabul edilmesi, dil ve eğitim hakkı tanınması, kültürel taleplerinin karşılanması gibi isteklerde bulunmuştur. Terörist başının bu isteği terör örgütü tarafından da aynen benimsenmiş, 02-23 Ocak 2000 tarihleri arasında yaptığı yedinci kongresinde terörist başının çizdiği strateji, 'Demokratik Cumhuriyet' olarak kayda geçmiştir.[445]

Terörist başı, yakalanmasının ardından dile getirdiği demokratik söylemlerinde samimi olduğunu ispat etmek ve uluslararası alanda kendisini haklı çıkarmak maksadıyla, avukatları aracılığıyla PKK terör örgütünün silahlarını bırakmasını istemiştir. Bu çağrı üzerine önce 01 Kasım 1999'da sekiz PKK'lı terörist, daha sonra da 29 Kasım 1999'da Avusturya'dan PKK içinde aktif görev alan bazı şahıslar teslim olmuşlardır.[446] Gösterilen bu çabalar, terörist başının yargılanma sürecini etkilemekten başka bir anlam ifade etmemiştir.

---

[442] Pirim ve Örtülü, a.g.e, s.81-98
[443] Özdağ, a.g.e, s.227
[444] Pirim ve Örtülü, a.g.e, s.353-355
[445] Bila, a.g.e, s.106
[446] Yavuz, Hakan , 'Five Stages of The Construction of Kurdish Nationalism in Turkey', Nationalism &Ethnic Politics, Vol.7, No.3, Autumn 2001, s. 16

Türkiye, terörist başının yakalanmasıyla birlikte PKK'nın dünyada terör örgütü listesine alınması konusunda yoğun diplomatik ilişkilere başlamıştır. Bu baskıdan kurtulmayı amaçlayan ve strateji değişikliğine giren terör örgütü, silahlı mücadelenin yerine siyasal mücadeleyi ön plana çıkartmaya çalışmış, ismini de 04 Nisan 2002 günü 'Kürdistan Özgürlük ve Demokrasi Partisi' (KADEK) olarak değiştirmiştir. Terör örgütü yaptığı açıklamalarda, Marksist-Leninist temellere dayalı devletten vazgeçtiğini, bundan sonra demokratik alanın kullanılacağını duyurmuştur. Bu maksatla geçmişin şiddetle özdeşlesen görünümünden sıyrılarak genel kabul gören, kamu vicdanını etkilemeye yönelik, yasaların sınırlarını zorlayan fakat ciddi hukuki sonuçlar doğurmayan eylemlere ağırlık vereceğini ifade etmiştir.[447] Böylece şiddete dayalı yöntemler ikinci plana atılmış, kitle iletişim araçları vasıtasıyla halk desteğini kazanmak, siyasi alanda meşru zemin kazanmak ve uluslararası alanda propaganda yapmak ön plana almıştır.[448]

1999 yılından itibaren Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne (AB) tam üyelik için aday ülke statüsü kazanmasıyla başlayan yeni süreç, terör örgütünün de strateji değişikliğine yöneldiği süreçle örtüştürülmüştür. Türkiye'nin, AB'ye tam üyelik surecini dış politikasının en önemli hedefi haline getirmesi, Kopenhag Kriterleri'ne uygun olarak demokratikleşme, insan hakları, azınlıklar ve kültürel haklar alanında AB'nin istediği çerçevede düzenlemeler yapması, PKK terör örgütünün de bu çizgide yoğunlaşmasına ve AB'nin yaptığı baskıdan faydalanmasına imkân vermiştir. 2001 yılında AB'nin Türkiye için açıkladığı ilerleme raporunda öne sürdüğü maddeler, PKK'nın istekleriyle bağdaşmaktadır. Bunların arasında yer alan Olağanüstü Hal, Devlet Güvenlik Mahkemeleri, askeri mahkemeler, idam cezası, düşünce suçlarından tutuklu olanlar, Lozan Antlaşmasında yer alan azınlıklar dışındaki gruplar için eğitim, televizyon ve radyo yasağı, koruculuk sistemi konuları AB tarafından eleştirilmiş, bunlar hakkında Türkiye'den reformlar yapılması istenmiştir.[449]

04 Kasım 2001'de 34 maddelik anayasa değişikliğini öngören ve içinde Kürtçe yayın yasağının kaldırılmasını da içeren AB'ye uyum paketi meclisten geçirilmiştir.[450] TBMM'de süren uzun tartışmalar sonucunda da 03 Ağustos 2002 günü idam cezasının kaldırılması, Kürtçe dâhil anadilde öğrenim ve yayın olanağı sağlanmasını içeren AB uyum yasaları kabul edilmiştir. Böylece Türkiye, AB'ye giriş için ön koşul olarak dayatılan kararları alırken, PKK terör örgütü de bu kararların kendi mevcudiyeti nedeniyle alındığı yönünde propaganda yapma imkânına sahip olmuştur. Siyasallaşma çabaları içerisinde HEP ve DEP'ten sonra kurulan HADEP, 13 Mart 2003'te PKK terör örgütüne yardım ve destek sağladığı gerekçesiyle kapatılmıştır. Ancak bu kez de DEHAP adı altında bir partiyle siyasi çalışmalar sürdürülmüştür. Türkiye'de kapatılan her partinin yerine yenisinin kurularak meşruiyet zemini yakalamaya çalışan terör örgütü, siyasallaşma sürecinde anayasal düzenleme talepleriyle hukuki kazanımlar elde etmeye çalışmıştır.

---

[447] Doğan, Gürkan, 'Stratejik Müttefikten Uluslararası Terörizme', İstanbul, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2007.s.121
[448] Doğan, a.g.e, s.172
[449] Özdağ, Ümit,'Kürtçülük Sorununun Analizi ve Çözüm Politikaları',Ankara, Bilgi Yayınevi, 2007,s.55
[450] Yavuz, a.g.e, s. 20

Türkiye, terörle mücadele kapsamında PKK-KADEK'in tüm dünya ülkelerinde terör örgütü listesine alınmasına yönelik yoğun çaba sarf etmiştir. 11 Eylül 2001'de yaşanan terörist saldırı sonrasında ABD, terör örgütlerine karşı müsamaha gösterilemeyeceğini açıklamış ve PKK-KADEK'i terör örgütü listesine almıştır. ABD'den sonra Avrupa ülkelerinden de PKK-KADEK'in terör örgütü listesine dâhil edileceği izlenimleri gelince terör örgütü, 2003 yılının Kasım ayında ismini 'Kürdistan Halk Kongresi' (KONGRA-GEL) olarak değiştirmiştir. Terör örgütü yeni ismiyle kurduğu çatı altında, Kürtlerin yaşadıkları dört ülkede kendilerine özgü örgütlenme ve parti kurma düşüncesini gündeme getirmiştir. Terör örgütü, Türkiye için KADEK, İran için 'Kürdistan Özgür Hayat Partisi' (PJAK), Irak'ta 'Demokratik Çözüm Partisi' (PCDK), Suriye için ise 'Demokratik Birlik Partisi' (PYD) kurulması kararını almıştır.[451] KONGRA-GEL'in ilanıyla birlikte örgütün Leninist örgütlenme ve parti anlayışını da terk ettiği açıklanmıştır. Terör örgütünün bu çabasına karşılık AB Daimi Temsilciler Komitesi, 02 Nisan 2004'te KONGRA-GEL'i, PKK-KADEK'le birlikte terör örgütü listesine eklemiştir.[452] Avrupa'da terör örgütü listelerine alınması üzerine terör örgütü, yeni bir yapılanmanın içerisine girmiştir. Kendilerince sürdürdükleri 'ateşkesin' ve siyasi faaliyetlerin amaca ulaşmada etkili olmadığı yönünde duyulan rahatsızlık, örgüt içi görüş ayrılıkları ve iktidar çekişmelerine neden olmuştur. Bunun önüne geçmek amacıyla 16-26 Mayıs 2004 tarihinde Irak'ın kuzeyinde PKK-KONGRA-GEL oluşumunun ikinci kongresi yapılmıştır. Kongre sonucunda alınan kararlarla eski yönetim tamamen tasfiye edilmiş, Murat Karayılan isimli terörist özerk hale getirilen askeri kanat (HPG) sorumluluğuna, Zübeyir Aydar isimli terörist ise örgüt başkanlığına getirilmiştir. HPG tarafından 28 Mayıs 2004 tarihinde yapılan açıklamada da daha önce ilan ettikleri 'ateşkesin' tek taraflı olarak bozulduğu bildirilmiş, Türkiye'ye yönelik yabancı yatırımcılara ve güvenlik güçlerine yönelik tehditler savrulmuştur.[453]

3.10 2005 Yılından Sonraki Dönemde PKK Terör Örgütü

PKK-KONGRA-GEL terör örgütü, 28 Mart-04 Nisan 2005 tarihleri arasında Irak'ın kuzeyinde 11'nci kongresini yapmıştır. Bu kongrede KADEK ve KONGRA-GEL oluşumları ile yitirilen imajın ve özelikle bölge halkı üzerindeki psikolojik baskının yeniden tesis edilmesi için KONGRA-GEL oluşumu feshedilerek yerine PKK adı altındaki örgütlenme yeniden ilan edilmiştir.[454] Bu tarihten itibaren terör örgütü, gittikçe artan bir yoğunlukla eylemlerine devam etmiştir. PKK terör örgütüne yönelik yapılacak yeni bir sınır ötesi operasyon konusunda Türkiye, 2006 yılından itibaren diplomatik ve askeri bir hazırlık içerisine girmiştir. 2006 yılında ABD ile Türkiye arasında kurulan 'Terörle Mücadele Koordinatörlüğü'nden bir sonuç alınamamıştır. Bu süreçte ABD, Türkiye'yi PKK terörünü askeri müdahalelerin dışında bir yöntemle çözmesi yönünde ikna etmeye çalışmıştır. ABD, Irak'ın kuzeyinin

[451] Keskin, Arif, 'PJAK: PKK'nın Bölgedeki Yeni Misyon Arayışı', Stratejik Analiz, Aralık 2007, s.46
[452] Bila, a.g.e, s.167
[453] Doğan, a.g.e, s.130-131
[454] Doğan, a.g.e, s.132

diğer bölgelere oranla en istikrarlı bölge olduğunu vurgulayarak, Türkiye'nin yapacağı askeri bir operasyonun bölgede istikrarsızlığa yol açacağını savunmuştur.

2007 yılı içerisinde terör olaylarında büyük artış yaşanmıştır. Meydana gelen uzaktan kumandalı mayınlı tuzakları yanında büyük çaplı terör eylemleri gerçekleştirilmiştir. 29 Eylül 2007'de köy korucularının içinde bulunduğu minibüsü durduran teröristler 14 kişiyi aşağı indirerek kurşuna dizmişlerdir. 08 Ekim 2007'de Gabar Dağı'nda görevden dönen komando timine kurulan pusu sonucu 13 er şehit edilmiştir. 21 Ekim 2007'de Hakkâri Dağlıca'da konuşlu piyade taburuna saldıran teröristler, 12 askeri şehit etmiş 8'ini de kaçırmışlardır. Üst üste gelen bu olaylar, Türkiye'de büyük infial uyandırmış, günlerce süren gösterilere ve mitinglere neden olmuştur.

PKK'nın 2007 yılında artan terör eylemleri karşısında Türkiye'nin elinde askeri operasyondan başka bir seçenek kalmamıştır. 05 Kasım 2007 tarihinde Türk siyasi ve askeri yetkililer, ABD Başkanı ve ABD'li askeri yetkilerle bir görüşme gerçekleştirmiştir. Ardından da TBMM'nde TSK' ya, Irak'ın kuzeyine yönelik bir askeri harekâta izin veren tezkere onaylanmıştır. Türkiye, 16.22.26, Aralık 2007 ve 15 Ocak, 04 Şubat 2008 tarihlerinde Irak'ın kuzeyinde bulunan PKK kamplarına bir hava operasyonu düzenlemiştir.[455] Hava operasyonunun ardından 21 Şubat 2008 günü sınır ötesi kara harekâtı başlatılmıştır. 28 Şubat 2008 tarihe kadar süren operasyonda 240 terörist etkisiz hale getirilmiştir.[456] Yapılan operasyonlarda PKK'lı teröristlere ait birçok barınak, tesis ve kamp da tahrip edilmiştir. Bu güne kadar yapılan askeri operasyonlara yönelik tepkilerden farklı olarak, dünya kamuoyunda bu defa Türkiye'ye büyük oranda destek verilmiştir.

3.11 2010 Yılı Sonrası PKK Faaliyetleri

Son dönem PKK saldırılarına bakıldığında, örgütün stratejisinde bazı değişiklikler yaparak *"Aktif Savunma"* retoriğini dile getirdiği görülmektedir. Anımsanacağı üzere, terör örgütüne yakın ve doğrudan bağlı kaynaklar, önceki dönemlerdeki eylemlerin *"Pasif Savunma"* stratejisi kapsamında gerçekleştirildiğini söylemekteydiler. Öte yandan, son dönem eylemsellik değerlendirilirken referans olarak örgütün retoriği değil, 2007, 2008 ve 2009 dönemlerindeki "eylem nicelik ve niteliği" ile Türkiye'nin kayıpları dikkate alındığında, terör örgütünün 2010 yılı özelinde terörist eylemsellik hususunda bir taktiksel değişim içinde olmadığı, ancak PKK terörizminin stratejik konsept ve hedeflerinde önemli gelişmeler olduğu değerlendirilmektedir.

Nitekim terör örgütü 1 Haziran 2010 tarihinden itibaren *4. Dönem* olarak adlandırdığı yeni bir stratejik konsept belirlemiş; söz konusu konsept kapsamında, örgütün jargonuyla, *"gerilla faaliyeti ve serhildanı"* (kırsal alanda terörist eylemleri ve toplumsal olayları) birlikte kullanacağını açıklamıştır. Sözü edilen stratejik konseptlerin hedefinde ise demokratik özerklik olarak adlandırılan otonomi

[455] 'Son 3 Aydaki Operasyonlar', Vatan, 20 Şubat 2008, s.14
[456] Genelkurmay Başkanlığı Resmi İnternet Sitesi, "2008 Yılı Terörle Mücadele Olayları",

bulunmaktadır. Demokratik özerklik hedefine ilişkin dikkat çekici nokta, PKK'nın alışılageldik politik muhatap alınma talebini ötelemesi ve hedefini Türk Devleti'ne dayatmayı amaçlamasıdır.

Bu çerçevede, PKK'nın son dönem eylemselliğinin politik nedeni, terör örgütü tarafından yapılan açıklamalar kapsamında; *Abdullah Öcalan'ın serbest bırakılması(ya da ev hapsine alınması), Türkiye'ye empoze edilmeye çalışılan "Kürt Sorununda" muhatap alınma talepleri, anılan "sorun" çevresinde demokratik özerklik ve demokratik konfederal bir yapıya ulaşma çabaları* olarak belirtilmiştir. PKK'nın meşru siyasal muhatap olarak kabul görme girişimlerinin istediği düzeyde gerçekleşmemesi dolayısıyla, özellikle açılım sürecinde kendisini politik muhatap olarak "dayatmak" amacıyla şiddet eylemlerini artırma yoluna gittiği düşünülmektedir. Daha açık bir ifadeyle, 2009 göreli sessizliği hariç, *(nedenlerine değinilecektir) son birkaç yıldır tırmanış eğilimi gösteren terörün, 2010 yılında yeni bir politik atmosferde hızlandığı düşünülmektedir*

16-22 Aralık 2008'de PKK'nın Irak'ın kuzeyinde bulunan kamplarına düzenlenen hava harekâtı ve 21 Şubat 2008 yılında icra edilen "Güneş Operasyonu" terör örgütü açısından "askeri" anlamda göz ardı edilemeyecek gerilemelere neden olmuştur. Özellikle, terör örgütünün toparlanma (lojistik yığınak, eylem planlamaları, vb.) ve eğitim faaliyetlerinin kış döneminde yapıldığı dikkate alındığında, Türk Silahlı Kuvvetlerinin anılan mevsimde düzenlediği operasyonların HPG'nin güç dengesini bozduğu ileri sürülebilir.

Diğer yandan yapısal olarak, özellikle yığınsal kimlikli terör örgütleri militan kadroyu sürekli canlı tutmak ve insan kaynaklarının devamlılığını sağlamak için eylemsellikte sürekliliği yakalamak durumundadırlar. *"Köpekbalığı metaforu"* ile açıklanabilecek bu durum, bir anlamda, *hareket etmediği durumda yaşamını yitirecek bir organizmayı* tanımlamaktadır. PKK terör örgütü de, siyasallaşma sürecini, "resmi politik muhatap alınarak" tamamlayamamasından ötürü, militan kadroyu aktif tutmak ve insan kaynaklarını zenginleştirmek için eylemselliğini sürdürmek zorundadır. Zira militan kadrolar ve sistematik şiddet, örgütün lider kadroları ve Öcalan açısından bir politik pazarlık aracı kimliğinde algılanmaktadır.

PKK terör örgütü açısından yapılacak başarılı eylemler örgüt elemanlarının moralini yükselteceği gibi kamuoyunu da, yönetilen algılar doğrultusunda, politik taleplerin dayatılabileceği bir psikolojik atmosfere çekebilecektir. Belirtilenlerin dışında, PKK'nın çoğu zaman çeşitli odaklarca Türkiye'ye karşı bir *"vekil unsur"* olarak kullanıldığı da dikkate alındığında; terör örgütünün uluslararası kamuoyuna da hala güçlü ve etkin olduğu yönünde mesajlar vererek "pazar arayışlarını" ve "değerini" sürdürme çabası içinde olabileceği, dışlanmaması gereken bir olasılık kimliğinde değerlendirilmektedir. PKK; politik kanadı, müzahir siyasi uzantıları, uluslararası bir suç örgütü kimliği, silahlı kanadı, Öcalan faktörü, örgüt içi çekişmeler gibi domino etkisi yaratabilecek dinamiklerin etkili olduğu bir yapısal özelliğe sahiptir.

Terör örgütünün silahlı kanadını teşkil eden HPG'nin yöneticisi Sofi Nurettin de kış aylarında bir açıklama yapmıştır. Sözü edilen terörist de 2010 yılında eylemlerin artacağına ilişkin önemli ipuçları vermiş, silahlı mücadelenin "kalan tek çözüm yolu" olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca, söz konusu açıklamada PKK'nın silah bırakmasına ilişkin bazı önemli noktalar da mevcuttur. Zira, Sofi Nurettin, "çözüm" olsa dahi HPG unsurlarının varlıklarını sonlandırmayacaklarını, aksine olası "çözümü" müteakip "gerilla" olarak adlandırdığı teröristlerin işlevlerinin artacağını belirtmiştir.[457]

Örgütün silahlı kanadının,"çözüm" olarak tanımladıkları bir gelişmeden sonra da varlıklarını sürdürme eğiliminde olacağını ortaya koymaktadır. Özellikle "demokratik özerklik" olarak tanımlanan siyasi hedef içinde, Irak için "Peşmergenin" oynadığı role benzer bir yapının da talep edilmesi muhtemeldir. Zira Öcalan'ın "özerklik" tanımı yaparken, "ayrı bir güvenlik gücünden" söz ettiği de bilinmektedir.[458] Aktarılan referansların ışığında, olası bir "çözümden" sonra, HPG'nin silah bırakmasını beklemenin gerçekçi olmadığı değerlendirilmektedir. Zira, PKK "çözüm" olarak adlandırdığı siyasi durumu, "sondan" ziyade, bir "aşama" kimliğinde görme eğilimi taşımaktadır.

Öcalan'ın 2010 Temmuz ayında yaptığı ve *"şiddetin şehirlere yayılabileceği"* hususundaki açıklaması da dikkatle incelenmeyi gerektirmektedir. Zira, PKK'nın tasfiyesine uygun bir konjonktür oluşması ihtimali de Öcalan'ın özgürlük umutlarının ve örgütün üzerinde önemli bir zaman baskısı oluşturmaktadır. Dolayısıyla örgütün kendisi açısından kabul edilebilir bulmadığı gelişmelere koşut olarak şiddetin tırmandırılması ve şehirlere yayılarak Türk kamuoyunun panik / çaresizlik havasına sokulması olasılığı, erken olduğunu düşündüğümüz iyimserliğe karşın yine de dikkat edilmesi gereken bir husus olarak değerlendirilmektedir.

Son dönemde sorunun çözümüne yönelik çalışmalar ve açılım politikaları toplumu iki şekilde etkileyebilir. İyiye ve olumluluğa açık insan doğası, "iyinin" yakalandığı ve sorunların çözüm noktasına yaklaşıldığını algıladığı dönemlerde "çözümün çözümsüzlüğe" evrildiğini, "iyi"nin tıkandığını yaşadığında tepkisellikleri zıt uçlara kayabilmektedir.Bu uçlardan birincisi teslimiyete varan bir çaresizlik (pasif itaatkar toplum sendromu), ikincisi ise denetim dışına kayan öfke patlamaları olarak ortaya çıkabilmektedir. Koşullara bağlı olarak anılan seçeneklerden hangisi ile karşılaşılırsa karşılaşılsın, bu durumun yaşanan sorunu çok daha derinleştireceği kaçınılmaz görülmektedir.

Örgütün Türk Kamuoyuna yönelik yaptığı psikolojik harekâtın bir parçası olarak 'Fehman Hüseyin' ve 'Derin PKK' algısı oluşturulmaya çalışılmaktadır. TAK'ı[459] yöneten terörist Fehman Hüseyin'in Türkiye'ye sızması, Gediktepe saldırısı ve Öcalan'ın "şiddet şehirlere yayılabilir" açıklamalarıyla koşuttur. Daha önce de ifade edildiği üzere PKK, Türk kamuoyunu siyasal taleplerinin dayatılmasına uygun hale getirmeye ve reseptif konuma indirgemeye yönelik bir psikolojik savaş

[457] 'Sofi Nurettin: Kürt Sorunu Çözülmeden Silahlar Bırakılmaz', Gündem Online, 7 Şubat 2010
[458] http://www.cnnturk.com/Yazarlar/FIKRET.BILA/Fiili.ozerklik/9.2454/index.html,3 Temmuz 2010
[459] Hüseyin'in başında bulunduğu Kürdistan Şahinleri oluşumu

yürütmektedir. Dolayısıyla, kontrol edilemeyen "derin PKK" olasılığı kadar, şiddet tehdidini sürdüren "kötü karakter" imajının Hüseyin'e yüklenmiş olması da mümkündür. Elbette, yakın döneme kadar varlığı bilinen örgüt içi liderlik mücadelesi inkar edilemez. Bununla birlikte, sözü edilen şiddet eylemlerinin Türk Hükümeti ve Türk Devleti üzerinde yarattığı baskı aynı zamanda Öcalan'a önemli bir pazarlık kozu da sunmaktadır. Çünkü terör eylemlerinin ya da yığınsal kimlikli sokak gösterilerinin sürdürülemediği bir ortamda Öcalan, "sıradan bir hükümlü" konumuna indirgenebilecektir. Fehman Hüseyin, yakın döneme kadar Karayılan tarafından tasfiye edilmek istenmiş, Öcalan'ın ise ifadelerinde adına yer vermemeye özellikle dikkat ettiği bir teröristtir. 1993 yılı ve Şemdin Sakık örneği anımsandığında, terör örgütünün kabul edilmesi zor bazı kanlı eylemleri tasfiye etmek istediği figürlere yaptırarak, daha sonra "kontrolden çıkmış unsurlar" açıklaması yaptığı; böylelikle hem eylemin sonuçlarından yararlanırken hem de "istenmeyen" figürleri öne attığı bilinmektedir. Belirtilen strateji PKK'nın kimliğini oluşturan en temel öğelerden biridir. Bu doğrultuda, hem Fehman Hüseyin'e belirtilen tarzda bir eylem yaptırmak, hem de Türkiye'de örgütün lider kadrosunun ele geçirilmesine yönelik havayı Hüseyin'e yönlendirmek PKK'nın tercih edeceği makyavelist bir seçenek olacaktır.

3.12 PKK Kongreleri

PKK/KONGRA-GEL terör örgütü, Abdullah Öcalan ve 22 terör örgütü mensubunun katılımı ile 27 Kasım 1978 tarihinde Diyarbakır'ın Lice İlçesi Fis (Ziyaret) Köyü'nde "kuruluş kongresini" gerçekleştirerek kurulmuştur. Bu ilk toplantı terör örgütü tarafından "1'inci Kongre" olarak da kabul edilmektedir.[460] Kongre yerinin bilinçle Diyarbakır olarak seçilmesinin nedenleri; "*Kuzey Kürdistan'da merkez bir role sahip olması, tarihte mücadelesiyle oynadığı bir kimliğe sahip olması" seklinde belirtilmiş ve "Amed/Diyarbakır sadece geçmişte mücadele katılmasıyla sınırlı kalmadı. Günümüzde de Diyarbakır, mücadelemizde sürekli bir merkez rolü oynadı. Bu da bir kuruluş kongresinin Diyarbakır'da yapılmasının ne kadar doğru ve yerinde bir karar olduğunu gösteriyor*."[461] ifadeleri ile Diyarbakır'ın önemine vurgu yapılmıştır.

1'inci kongrede; "Mahallî teşkilatlar, yurt dışı komiteleri ve silahlı direnme komitelerinin bundan sonra yapılacak kongrelere delege gönderecekleri" ifade edilmiştir.[462] Kongreye katılacak teröristlerin gelecekleri yerler, terör örgütünün temel yapılanması hakkında ipucu vermektedir.Aynı kongrede, öncelikle "tüzük" konusu ele alınmış, Abdullah Öcalan tarafından hazırlanan "Tüzük ve Parti Programı" aynen kabul edilmiştir.[463] Kabul edilen "programda" terör örgütünün amaçlarından biri de "Türkiye Cumhuriyeti'nin sömürgeci boyunduruğunu parçalamayı hedefleyen, bölgesel özerklik, otonomi vs. gibi, özünde sömürgecilikle uzlaşmayı getiren teslimiyetçi anlayışları teşhir edilmeli, bunlara karşı

[460] Pirim, Oktay ve Örtülü, Süha, 'PKK'nın 20 Yıllık Öyküsü', 4.Baskı,İstanbul, Boyut Yayıncılık, 2000,s.179.
[461] Bayık, Cemil, "Dirilişin Günü 27 Kasım''www.hpg.online.com.tr,Erişim Tarihi:15.12.2009
[462] Özcan, Nihat Ali, 'PKK Tarihi, İdeolojisi ve Yöntemi', Ankara, Asam Yayınları, 1999, s.404
[463] Özcan, Nihat Ali,a.g.e,s.404-407

kararlı bir mücadele verilmelidir."[464] şeklinde ifade edilerek Türkiye'yi bölme konusundaki hedefi ortaya konulmuştur.

Bu kongrede, terör örgütünün amaçları;

- "Örgüt sempatizanlarına ve bölge halkına tarihi aktarımlarda bulunmak suretiyle partinin ortaya çıkış sürecini ve amaçlarını anlatarak sağlam bir teorik altyapı oluşturmak",
- "İlerici güçlere ve halkın sosyal, kültürel ve siyasal alanda gelişmesine yeniden alan yaratmak",
- "Teori ve pratik gelişme için örgütlenmek",
- "Gelişen durumlara göre her türlü fırsatı değerlendirmek",
- "Misakımillî'yi ve Lozan Antlaşması'nı reddetmek",
- "Siyasal bağımsızlık kazanmak ve demokratik halk hükümetini yaratmak"
- "Amaçlarına ulaşmak için çeşitli örgütler ve ittifaklar kurmak",
- "Gerektiğinde bölge çapında (Türkiye, Suriye, Irak ve İran) bir cumhuriyetler birliği yaratmak ve her parçadaki halkın kendi öz gücüne dayanarak bir mücadele vermek",
- "Gerek ideolojik, gerek politik alanda örgütsel varlığın korunmasında arkalarında her zaman güçlü bir silahlı kuvvet oluşturmak." şeklinde belirtilmiştir.

Ayrıca, "devletin güvenlik güçleri ve istihbarat kaynakları, Türk milliyetçi örgütleri ve bunların önde gelen liderleri, Doğu ve Güneydoğu Bölgeleri'ndeki nüfuzlu ve popüler kişiler, güneydoğulu milletvekilleri, belediye başkanları, aşiretlerin ileri gelenleri ile sosyal şoven tüm sol örgütlerin" terör örgütünün hedefleri arasında olduğu belirtilmiştir.[465] Kongrede alınan kararlar doğrultusunda, "hazırlık komitelerini teşkil etmek ve silahlı propaganda birlikleri ile eylem hedeflerini gerçekleştirmek" üzere önceden "taban çalışması" yapılmış olan Gaziantep, Şanlıurfa, Adıyaman, Mardin, Siirt, Tunceli-Erzincan, Elazığ-Malatya, Bingöl-Muş-Erzurum, Van-Hakkâri, Kars, Ağrı "bölge temsilciliklerine" üst düzey örgüt mensupları gönderilmiştir. Mayıs 1979 tarihinde PKK/KONGRA-GEL terör örgütü mensuplarının güvenlik güçleri tarafından yakalanması üzerine her an yakalanabileceğini düşünen Abdullah Öcalan, Haziran 1979 tarihinde yasal olmayan bir şekilde Türkiye'den Suriye'ye geçmiştir. Abdullah Öcalan, yurt dışına çıkıp kendisini emniyete aldıktan sonra Türkiye'de bulunan üst düzey örgüt mensuplarına "etkili bir eylemle PKK'nın kamuoyuna ilan edilmesi" talimatını vermiştir. Bunun üzerine bir grup terörist, 30 Temmuz 1979 tarihinde Hilvan-Kurt başı Köyünde bombalı ve silahlı terör eylemi gerçekleştirmiş ve "PKK'nın kuruluş bildirisinin sonuç bölümü" olay yerine bırakılmıştır.[466] Böylece PKK/KONGRA-GEL terör örgütünün kamuoyuna duyurulması gerçekleştirilmiştir. Ayrıca bu dönemde Suriye'de bulunan Abdullah Öcalan'ın, Suriye yönetimi tarafından Filistin Kurtuluş Örgütü (FKÖ) ile irtibat kurması ve PKK/KONGRA-GEL mensubu teröristlerin Lübnan'daki FKÖ'ye ait kamplarda eğitim almaları da sağlanmıştır.[467]

[464] Özcan, Nihat Ali,a.g.e,s.367
[465] Şehirli, Atila, Türkiye'de Bölücü Terör Hareketleri, İstanbul, Burak Yayınları, 2000, s.269
[466] Pirim ve Örtülü, a.g.e, s.180
[467] Özcan, a.g.e, s.88-90

2'nci kongre; 20-25 Ağustos 1982 tarihleri arasında, Abdullah Öcalan başkanlığında, Suriye'nin Ürdün sınırına yakın bir kampta yapılmıştır.[468] 2'nci kongrede; silahlı eğitimin istenen seviyeye ulaştığı, terörist sayısının artırıldığı ve Lübnan'da daha fazla kalınamayacağı (İsrail'in Güney Lübnan'ı işgal etmesi nedeniyle) gerekçeleri ile Türkiye'ye girerek terör eylemleri gerçekleştirmek için Irak'ın kuzeyine gitmenin gerektiği ve ilk giriş yapılacak bölgenin "Botan/Şırnak" olması karar altına alınmıştır.[469] Ayrıca, "silahlı propaganda birliklerinin kadro, silah ve donanım bakımından hazırlanması"[470] kararı da alınmıştır. 2'nci kongre sonrasında, bölgede faaliyetlerini sürdüren silahlı terörist gruplara, "büyük bir eylemle silahlı propagandadan gerillaya geçisin yapılması" ve "Kürdistan Kurtuluş Birliğinin (HRK) ilan edilmesi" talimatı verilmiştir. Bu durum, 15 Ağustos 1984 tarihinde Şemdinli ve Eruh'ta yapılan terörist eylemler ile gerçekleştirilmiştir.[471] 1985 yılında ise PKK/KONGRA-GEL terör örgütü tarafından "tüm halkın temsil edildiği ve yönetildiği siyasi organizasyon" olarak kabul edilen "Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi (ERNK)" kurulmuştur.[472]

Bu dönemde; PKK/KONGRA-GEL terör örgütü, kendisine ekonomik ve siyasi açıdan destek verecek ülke ve örgütlerle işbirliği yapmış, örgüt mensuplarına askerî eğitim sağlama ortamı yaratmış, Suriye ve Irak'ın kuzeyinde emniyetli ve kalıcı üs bölgeleri edinmiştir.[473] Tüm bu hususların dış destek olmadan, Abdullah Öcalan'ın kişisel girişimleri ile gerçekleşemeyeceği açıktır.

3'üncü kongre; 25-30 Ekim 1986 tarihleri arasında, Abdullah Öcalan başkanlığında, Lübnan'da bulunan Helvi Kampında yapılmıştır.[474] Bu kongrede; silahlı terörist grupların bölgede varlıklarını sürdürebildiği, önemli ölçüde kitle ve bazı uluslararası çevrelerin açık desteğinin sağlandığı, terör örgütünün kendisini dünya kamuoyuna tanıttığı değerlendirmeleri yapılmıştır. HRK'nin lağvedilerek yerine "Kürdistan Halk Kurtuluş Ordusunun (ARGK)" kurulması kararlaştırılmıştır. Buna bağlı olarak, ARGK' nın "ihtiyaç duyduğu personelin sağlanabilmesi amacıyla askerlik kanununun çıkarılması ve uygulanmasına" karar verilmiştir. Ayrıca, örgüt içi ve dışı istihbarat birimleri oluşturulmuş ve ERNK'nın Avrupa'da örgütlendirilmesi kararları alınmıştır.[475]

4'üncü kongre; 26-31 Aralık 1990 tarihleri arasında Irak'ın kuzeyinde bulunan Haftanin bölgesinde yapılmıştır. Bu kongreye Abdullah Öcalan katılmamış, ancak talimat ve değerlendirmelerini kongreye ulaştırmıştır. Bu kongrede; "örgütlenme ile ilgili olarak faaliyetlerin en üst seviyede siyasi büro ve askerî komite seklinde pratik olarak birbirinden ayrılması, halk ayaklanmaları sürecine gelinmesinden dolayı ERNK' nın örgütlenmesinin bu ihtiyaca göre şekillendirilmesi, basın yayın faaliyetlerinin geliştirilmesi" kararları alınmış ve sosyalist bloğun dağılmasına bağlı olarak klasik Marksizmden kaçış

[468] Pirim ve Örtülü, a.g.e, s.184
[469] Özcan, a.g.e, s.90
[470] Şehirli, a.g.e, s.271
[471] Özcan, a.g.e, s.95-96
[472] Pirim ve Örtülü a.g.e, s.158
[473] Doğan, a.g.e, s.83
[474] Pirim ve Örtülü a.g.e, s.186-187
[475] Özcan, a.g.e, s.98

sayılabilecek bazı değerlendirmeler yapılmıştır. [476]Ayrıca "kitleye şiddet uygulamasının görünüşte terk edilmesi, aşiretlere ılımlı ölçülerde yaklaşılarak kazanılmaları" konuları da ele alınmıştır.[477] PKK/KONGRA-GEL terör örgütünün bu tür kararlarını, yaptığı terör eylemlerini ve bu eylemlerini destekleyecek her türlü örgütsel faaliyetini değişen siyasi ortamda da yapabilme ve "meşruiyetini artırma" girişimleri olarak değerlendirmek mümkündür. PKK/KONGRA-GEL terör örgütü, iç ve dış kamuoyunu etkilemek amacıyla 1992 yılında "Kürdistan Ulusal Meclisini (KUM)" kurmayı planlamış ve aynı yılın sonlarında Avrupa'da yapılan bir oylamayla üyeleri seçilebilmiştir. 1993 yılında KUM için yeni bir plan yapılmış, çoğunluğu yurt dışından olmak üzere 400 kişi Irak'ın kuzeyinde bulunan Zeli Kampı'na çağrılmış ancak bunlardan 134'ü katılabilmiştir. Yaklaşık 3 aylık eğitimden geçirilen bu kişilere "KUM'un oluşturulabilmesi için önce Eyalet Meclislerinin teşkilatlandırılması, KUM'un da Eyalet Meclisi temsilcilerinden oluşturulması" talimatı verilmiştir.[478] Bu kararlardan; KUM'un, PKK/KONGRA-GEL terör örgütü kontrolünde ve güdümünde faaliyetlerini sürdüreceği, KUM'u oluşturanların birçoğunun yurt dışından geldiği değerlendirildiğinde, "eyalet meclislerinin" yurt dışında oluşturulacağı anlaşılmaktadır. PKK/KONGRA-GEL terör örgütünün Avrupa'daki faaliyetleri ile ilgili olarak, Anayasa Mahkemesi tarafından 14 Temmuz 1993 tarifinde kapatılan Halkın Emek Partisi (HEP)'nin kapatma kararında; "Yurt dışında dış merkeze bağlı olarak Avrupa temsilciliği ve Ortadoğu temsilciliği şeklinde faaliyet sürdürülmektedir. F. Almanya, Avusturya, Belçika, Danimarka, Fransa, Hollanda, İsveç, İsviçre, Yunanistan PKK'nın faaliyet gösterdiği ülkelerdir. Bu ülkelerden F. Almanya, Fransa, Danimarka, Hollanda, İsveç ve İsviçre'deki çalışmalar Demekler aracılığıyla devam ettirilmektedir. F. Almanya'da legal olarak Kürdistan Yurtsever İşçi Kültür Birlikleri Federasyonu, Kürdistanlı Yurtsever Sanatçılar Derneği (HUNERKOM) ve bağlı dernekleri tarafından örgütsel faaliyetler sürdürülmektedir. F. Almanya'da bu iki örgüte bağlı olarak faaliyet gösteren 19 derneğin yanı sıra 8 PKK şubesinin ve bir komitenin bulunduğu tespit edilmiştir. Fransa'da 2 dernek ve 3 bağlı şubesi, Danimarka'da 1 dernek, Hollanda'da 3 dernek ve 3 bağlı şubesi ile 1 komite, görünümlü faaliyetlerini sürdüren PKK'nın Avusturya, Belçika ve Yunanistan'daki çalışmalarını taraftarlarından istifadeyle yürüttüğü belirlenmiştir."[479] şeklinde tespitler bulunmaktadır.

Yine aynı kararda, PKK/KONGRA-GEL terör örgütünün Avrupa'daki yayın faaliyetleri (periyodik olarak yayın yapanlar) ile ilgili olarak; "F. Almanya'da Serxwebun (Bağımsızlık) adlı Türkçe-Kürtçe gazete ve Kürdistan Report (Kürdistan Raporu) adlı Almanca dergi, Berxwedan (Direnme) adlı Türkçe-Kürtçe ve Arapça dergi, Fransa'da Dossler Du Kurdistan (Kürdistan Dosyası) adlı Fransızca dergi ve Bulletin Des Kurdistan-Komitees (Kürdistan Komite Bülteni) adlı bülten ve Hollanda'da Soresa Kürdistan (Kürdistan Devrimi) adlı Türkçe dergiler yayımlanmıştır" denmekte ve Danimarka, İsviçre,

[476] Pirim ve Örtülü, a.g.e, s.190-191
[477] Şehirli, a.g.e, s.309
[478] Pirim ve Örtülü, a.g.e, s.194-195
[479] Anayasa Mahkemesi Kararı, Esas Sayısı: 1992/1, Karar Sayısı: 1993/1, Karar Günü: 14.7.1993

Hollanda ve Fransa'da yayın yapan radyolardan da propaganda maksatlı istifade ettiği de belirtilmektedir.[480]

PKK/KONGRA-GEL terör örgütü, bu dönemde, Türkiye'de de "yasal bazda cephe kurma" faaliyetlerini sürdürmek amacıyla sırasıyla, "ağırlıklı yönetimi PKK'lı olmak üzere Kürt cephesini oluşturan bütün örgütlerin yasal temsilciliğini" sürdürmek üzere Demokrasi Partisi (DEP) ile Halkın Demokrasi Partisi (HADEP)'nin kurulduğu belirtilmektedir.[481] HEP; 7 Haziran 1990 – 14 Temmuz 1993, DEP; 7 Mayıs 1993 – 16 Haziran 1994, HADEP ise; 11 Mayıs 1994 – 13 Mart 2003 (Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın, kapatılma ile ilgili iddianamesi 29 Ocak 1999 tarihindedir.) tarihleri arasında faaliyetlerini sürdürmüşlerdir. Gerek HADEP'in kapatılma kararında yer alan söylemler gerekse kuruluş ve kapatılma tarihleri dikkate alındığında bu partilerin birbirlerinin devamı olduğu söylenebilir.

PKK/KONGRA-GEL terör örgütü, Körfez Krizinin yaşandığı bu dönemde 36'ncı paralelin kuzeyinin Irak yönetimine kapatılmasını, "burada bulunan Kürtlerin hareketlerinin korunması ve bölgede bir Kürt devletinin kurulmak istenmesi" olarak değerlendirmiş ve bu bölgedeki "siyasi etkinliğini" artırmak amacıyla Haziran 1991 tarihinde Irak'ta "Kürdistan Özgürlük Partisini (PAK)" kurmuştur.[482] PKK/KONGRA-GEL terör örgütü, 5'inci kongre öncesi "bölücü terör" ile "bölücülüğe yasal güvence oluşturma" gibi iki ayrı durumu, birbirine alternatif olarak aynı anda gündemde tutmak amacıyla büyük çaba harcamıştır.[483]

5'inci kongre, 8-28 Ocak 1995 tarihleri arasında, Irak'ın kuzeyinde gerçekleştirilmiştir. Abdullah Öcalan tarafından "bu kongrenin, ordulaşma ve ordulaşma temelinde iktidarlaşma, iç ve dış ittifakları iktidarlaşma yönünde kanalize etme misyonunu yükleneceği" belirtilmiştir.[484]

5'inci kongrede, "parti programı ve tüzüğünde" değişiklikler yapılmıştır. Türkiye'yi bölme amacını ortaya koyan ve 1'inci kongredeki "programda" yer alan "Türkiye Cumhuriyeti'nin sömürgeci boyunduruğunu parçalamayı hedeflemeyen, bölgesel özerklik, otonomi vs. gibi, özünde sömürgecilikle uzlaşmayı getiren teslimiyetçi anlayışları teşhir edilmeli, bunlara karşı kararlı bir mücadele verilmelidir."[485] ifadeleri bu kongrede de değiştirilmeden "programda" kullanılmıştır. Terör örgütünün dış destek sağlaması ile ilgili "örgüte yardım etmeleri kaydıyla her devlet, grup veya kişi ile ittifaka girilmesi" kararlaştırılmıştır. Bununla amaçlananın; "örgütün nihai hedeflerinden olan uluslararası alanda taraf statüsü elde edilmesi, kitleler üzerindeki toparlayıcı harekete geçirici özelliğini kaybetme belirtisi gösteren silahlı faaliyetlerden doğacak örgütsel duraklama ve boşluğu bertaraf etmek üzere hareketin

[480] Anayasa Mahkemesi Kararı, Esas Sayısı: 1992/1, Karar Sayısı: 1993/1, Karar Günü: 14.7.1993
[481] Pirim ve Örtülü, a.g.e, s.194-195-198
[482] Pirim ve Örtülü, a.g.e, s.192
[483] Pirim ve Örtülü, a.g.e, s.199
[484] Pirim ve Örtülü, a.g.e, s.201
[485] Özcan, a.g.e, s.395

yönünün bir müddet siyasal alana çekilmesi" olduğu belirtilmiştir.[486] Bu kongrede yapılan değerlendirmeler ve yayınlanan talimatlarda; PKK/KONGRA-GEL terör örgütü ile ilişki kurmada zorlanan Batılı çevrelerin, "Kürt sorununa" desteğinin sağlanması amacıyla "Sürgünde Kürdistan Parlamentosunun (PKDW)" oluşturulması, yurt içinde de benzer yasal mekanizmalar oluşturulması ve olanların güçlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir. "Sürgünde Kürdistan Parlamentosunun" kurulmasına ilişkin çalışmalar, bu amaçla oluşturulan "hazırlık komisyonu" tarafından 12 Ocak 1995 tarihinde resmen başlatılmıştır. "Kurucular" tarafından Brüksel'de yapılan basın toplantısında; "Kürdistan Sürgün Parlamentosu, üyelerini daha önce PKK tarafından atanan KUM üyelerinden ve DEP yöneticilerinden seçer." demek suretiyle "parlamentonun" niteliği hakkında bilgi verilmiştir. Üç ay süren çalışmalar sonunda "hazırlık komisyonu" tarafından; Abdullah Öcalan'ın talimatları doğrultusunda hareket eden, kendini terör örgütünün yan kuruluşları içinde kamufle etmeye çalışan veya doğrudan terör örgütü adına çalışan, 65 kişilik "Sürgünde Kürdistan Parlamentosunun" kuruluşu 12 Nisan 1995 tarihinde Hollanda'nın Lahey şehrinde ilan edilmiştir.[487]

"Sürgünde Kürdistan Parlamentosu", kuruluşundan sonra "28 Temmuz 1995 tarihinde Viyana'da 2'nci Kongresini, 4 Aralık 1997 tarihinde Irak'ın Süleymaniye kentinde 1'inci Ulusal Kongre Hazırlık Konferansını, 13 Aralık 1997 tarihinde Brüksel'de 2'nci Ulusal Kongre Hazırlık Konferansını, 28 Mart 1998 tarihinde İsveç'te Ulusal Kongre Hazırlık Komitesi toplantısını, 23 Mayıs 1998 tarihinde Brüksel'de 8'inci Olağan Genel Kurul Toplantısını" gerçekleştirmiştir. Ayrıca 29 Eylül 1998 tarihinde Roma'da, "parlamentonun" yeni seçilen 65 üyesi Kürtçe yemin ederek görevlerine başlamışlardır.[488]

PKK/KONGRA-GEL terör örgütünün, Avrupa alanını "diplomatik faaliyetlerin" merkezî hâline getirme faaliyetleri 1995 yılı boyunca yoğun bir şekilde devam etmiştir. Bu tür faaliyetlerde, "örgütü terörist kimliğinden kurtarmak ve bütün Kürtlerin temsilciliğini yaptığı imajını yaratmak" amacı güdülmüştür. Bu faaliyetlerde eski DEP üyeleri ve Kürtçülük adına isim yapmış kişiler kullanılmıştır. Bu kişiler heyetler oluşturarak, Avrupa alanında ulusal ve uluslararası resmî kuruluşlar, siyasi partiler, hükümet dışı kuruluşlar gibi çevrelerle temasa geçerek PKK/KONGRA-GEL terör örgütünün taktik ve dönem hedefleri lehine yapacakları görüşmelerde "Kürt sorunu" ile PKK/KONGRA-GEL terör örgütünün özdeşleştirilmesi amaçlanmıştır. Ancak, bu faaliyetlerin, PKK/KONGRA-GEL terör örgütünün talimatları doğrultusunda yapıldığı bilinmesine rağmen Avrupa ülkelerinin herhangi bir tepki vermemesi, bu ülkelerin PKK/KONGRA-GEL terör örgütüne yaklaşımları konusunda fikir verebilir. Müteakip yıllarda "Sürgünde Kürdistan Parlamentosunun", ERNK ve ERNK'ya bağlı olan kuruluş temsilcilerinden oluştuğu bilinmektedir.[489] Kongrede alınan bir diğer karar da; PKK/KONGRA-GEL terör örgütünün propagandasını yapmak üzere televizyon yayını yapılması gerektiğidir. Bu bağlamda; İngiltere'de

[486] Pirim ve Örtülü, a.g.e, s.200-201
[487] Pirim ve Örtülü, a.g.e, s.163-164
[488] Pirim ve Örtülü, a.g.e, s.166-167
[489] Pirim ve Örtülü, a.g.e, s.164-165

bulunan MED-TV, 30 Mart 1995 tarihinde test, 15 Mayıs 1995 tarihinde de normal yayınına başlamıştır.[490]

Bu dönemde, Türkiye'nin askerî ve siyasi makamlarının Suriye'ye karşı kararlı tutumu neticesinde; Abdullah Öcalan, 9 Ekim 1998 tarihinde Abdullah Sarıkurt adına düzenlenmiş sahte pasaportla ve havayoluyla Atina'ya geçmiştir. PKK/KONGRAGEL terör örgütünün Yunanistan sorumlusu Ayfer Kaya ile beraber Yunanistan yetkilileriyle görüşen Abdullah Öcalan, aynı gün Moskova yakınlarına gelmiştir. Burada Jerinovski'nin partisinden milletvekili Mitrapano'nun tahsis ettiği evde 33 gün süreyle barınmıştır. Rus Hükümetinin sıkıştırması üzerine yine aynı pasaport ile 12 Aralık 1998 günü Roma'ya gelmiştir. Roma'ya gelişinde İtalyan milletvekili Mantovani ile ERNK Roma Temsilcisi Ahmet Yaman hazır bulunmuşlardır. 16 Ocak 1999 tarihinde İtalyan Hükümetinin de isteği doğrultusunda Ahmet Yaman ile beraber tekrar Rusya'ya gelmiştir. Rus Hükümetinin baskısı sonucu, 29 Ocak 1999 günü Rusya'dan Atina'ya geçmiştir. Yunanistan yetkilileriyle görüştükten sonra 31 Ocak 1999 -1 Şubat 1999 tarihleri günü ve gecesi önce uçakla Belarus-Minsk Havaalanına gelmiş, aynı gün Atina'ya geri dönmüştür. Yine aynı gün Korfu Adası'na götürülüp getirilmiştir. 2 Şubat 1999 günü Atina'dan Kenya'nın başkenti Nairobi'ye getirilmiş ve Yunanistan Büyükelçiliği'ne yerleştirilmiştir. 15 Şubat 1999 günü Nairobi Havaalanı'nda Türk güvenlik kuvvetlerinin operasyonu sonucu yakalanmıştır.[491]

6'ncı kongre; 1999 Ocak-Şubat döneminde Irak'ın kuzeyinde bulunan Kandil Dağı'nda yapılmıştır. Kongre sonrasında yayınlanan bildiri 05 Mart 1999 tarihli Özgür Politika isimli dergide de yayınlanmıştır.[492] Abdullah Öcalan'ın hazırlayıp gönderdiği "politik ve örgütsel rapor" 6'ncı kongreyi yönlendirmiştir. Bu raporda; terör örgütünün yenilenmesi ve yeniden yapılandırılması yaklaşımı çerçevesinde yaşanan sorunlar belirtilmiştir. ARGK'nın sürekli büyütülmesi, askerî eğitim ve nitelik bakımından geliştirilmesi kararı alınmıştır. ERNK'yı merkezden tabana kadar yeniden örgütleyip geliştirmenin bir zorunluluk olduğu belirlenmiştir. İlişki ve ittifak siyaseti doğrultusunda; "diplomatik faaliyet" yürütmek için başta Ortadoğu'nun "ilerici-yurtsever güçleri" olmak üzere dünyadaki tüm sosyalist ve demokratik çevrelerle ilişki ve ittifak içinde olmanın gerekli olduğu vurgulanmıştır. Terör eylemlerini başta Karadeniz ve Akdeniz olmak üzere Türkiye'nin içlerine kadar yaymak üzere oluşturulan "Anadolu Halk Kurtuluş Ordusunun" sürekli güçlendirilmesi gerekli görülmüştür.[493] Ayrıca, intihar türü terörist eylemlerin artırılması kararı da alınmıştır.

PKK/KONGRA-GEL terör örgütünün Türkiye'yi bölme konusundaki amacı da "*Devletleşme yolundaki ulusal kurumlaşma çalışmalarını aksatmadan geliştirmenin, ulusal meclis ve ulusal Kongre çalışmalarını ilerleterek ulusal birliği en ileri düzeyde yaratmanın tarihsel önemi*"[494] ifadeleri ile bir kez

[490] Laçiner, Sedat, 'Ayrılıkçı Televizyon Yayıncılığı ve Uluslararası Bağlantıları: Med-TV Örnek Olayı', (Çevrimiçi) http://www.turkishweekly.net/turkce/makale.php?id=84, Erişim Tarihi:08 Ocak 2008
[491] Pirim ve Örtülü, a.g.e, s.219
[492] Pirim ve Örtülü, a.g.e, s.213
[493] 'PKK-Merkez Komitesi', '6'ncı Kongre Gerçeğimiz', Serxwebun, Sayı: 207, Mart 1999
[494] 'PKK-Merkez Komitesi', a.g.y

daha ortaya konulmuştur. Olağanüstü 7'nci kongre; 2-23 Ocak 2000 tarihleri arasında Irak'ın kuzeyinde gerçekleştirilmiştir. Kongreye, İmralı Adası'nda tutuklu bulunan Abdullah Öcalan 4 Aralık 1999 tarihli, "Kürtler demokrasinin motorudur" başlıklı bir "politik rapor" göndermiştir.[495]

7'nci kongrede, "parti programı" değiştirilmiştir. Kabul edilen "parti programında"; "Bölge halklarının, sorunlarını barışçıl-demokratik yöntemlerle çözerek Demokratik Ortadoğu Birliğini temel amaç edinmeleri" belirtilmiştir. Bu ifadelerle çelişen "Ayrı devlet kurmanın 21. yüzyıl dünyasında fazla gerekli ve gerçekçi olmadığı" söylemlerini de bu programda görmek mümkündür.[496] Bu kapsamda; PKK/KONGRAGEL terör örgütünün, amaçlarına ulaşmak için terör eylemlerine devam ederken bir yandan da "demokratik siyasal mücadele" söylemlerine başladığı belirtilebilir. 7'nci kongrede yapılanma ile ilgili olarak PKK/KONGRA-GEL terör örgütünün; "silahlı kanadı olan ARGK'nın, Halk Savunma Gücü (HPG)" olarak, "siyasi kanadı olan ERNK'nın ise, Kürt Demokratik Halk Birlikleri (YDK)" adı altında "sivil toplum örgütü" şeklinde teşkilatlanması kabul edilmiştir.[497] Bu dönemde, PKK/KONGRA-GEL terör örgütü tarafından "serhildan (ayaklanma) mücadelesinin" başladığı ilan edilmiş, bunu öncelikle "Avrupa'da kimlik bildirimi eylemliliği kapsamında pratiğe geçirmeyi esas aldığı" belirtilmiştir.[498]

8'inci kongre, 4-14 Nisan 2002 tarihleri arasında yapılmıştır. Abdullah Öcalan'ın Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AİHM) sunduğu savunmalar kongrede "Başkanlık Raporu" olarak tanımlanmış ve "Demokratik Uygarlık Manifestosu" olarak benimsenmesi kabul edilmiştir.[499] "Demokratik Uygarlık Manifestosunda", PKK/KONGRA-GEL terör örgütünü kuranlar ile Hz. İsa ve havarileri arasında bir benzerlik kurulmaya çalışılmıştır.[500] Bu durum, Hristiyan Avrupa'nın ilgisini çekme girişimi olarak düşünülebilir. "Başkanlık Raporunda"; 21. yüzyıla damgasını vuracak, yeni bir uluslararası sistemin şekilleneceği ve bunun "daha barışçıl, daha demokratik, daha özgürlükçü ve adil bir sistem"[501] olacağı belirtilmiş, bu bağlamda "yeni bir strateji oluşturularak kadro ve örgüt yapısının yenilenip yeniden yapılanmanın gerekliliği" vurgulanmıştır. Bu doğrultuda; 4 Nisan 2002 tarihi itibariyle "her alanda PKK adıyla yürütülen faaliyetlerin durdurulduğu"[502] açıklanmış ve en üst örgütlenme olarak "Kürdistan Özgürlük ve Demokrasi Kongresi (KADEK)" adıyla yeni bir yapı oluşturulmuştur. Bu kongrede; PKK/KONGRA-GEL terör örgütünün amacının "tüm parçalardaki çözümü Demokratik Ortadoğu Birliği hedefi temelinde yürütmek, tüm Kürtlerin birlikteliğiyle demokratik sosyalizme doğru ilerlemek"[503] olduğu belirtilmiştir. Ayrıca, "silahlı unsurların tasfiye edilmeyeceği, iktidar olma çabası yerine, bu

[495] Öcalan, Abdullah, '7'nci Kongreye Sunulan Politik Rapor', Serxwebun, Sayı: 217, Ocak-2000
[496] 'Parti Programı', Serxwebun, Sayı: 220, Nisan 2000
[497] Yurtsever, Ali Haydar, 'PKK'ya İmralı Makyajı', Milliyet, 11 Şubat 2000
[498] '8'inci Kongre'ye sunulan Politik-Pratik Çalışma Rapor', Serxwebun, Sayı: 245, Mayıs 2002
[499] 'Kadek 1'inci Kuruluş Kongresi Sonuç Bildirgesi', Serxwebun, Sayı: 244, Nisan 2002
[500] 'Apocu Hareketin Dönüşüm Bildirgesi', Serxwebun, Sayı: 244, Nisan 2002
[501] '8'inci Kongre'ye sunulan Politik-Pratik Çalışma Rapor', a.g.e
[502] 'Kadek 1'inci Kuruluş Kongresi Sonuç Bildirgesi', a.g.e
[503] Abışgil, Işıl, 'Terör Örgütünden İsim Oyunu', Akşam, 16 Nisan 2002

görevin demokratik uygarlık çizgisinde gelişecek siyasi partiler ile STÖ'lere bırakılacağı" ifade edilmiştir.

8'inci kongrede; PKK/KONGRA-GEL terör örgütünün "yeni programı ve tüzüğünün" oluşturulması ile "yeni örgütlenme sistemini" oluşturma çalışmaları yapılmıştır.[504] Bu süreçteki yapılanma aşağıdaki gibi tespit edilmiştir: Türkiye'deki "siyasal örgütlenme"; "Biri halkın demokratik eylemliliğini esas alacak bir serhildan örgütlenmesi, diğeri de Türk ve Kürt halklarının demokratik potansiyelini içinde birleştirecek, yasal, demokratik siyasal partileşme olmak üzere iki biçimde olmak durumundadır. Birinci planda gelen serhildan partileşmesi her şeyden önemli olmaktadır. Daha şimdiden Demokratik Halk İnisiyatifi adıyla geliştirilen bu hareketi bir parti esprisiyle düşünmek ve giderek uygun bir adla serhildan partisi hâline getirmek esastır. Türkiye'ye yönelik ikinci siyasal örgütlenme adımı, demokratik cumhuriyet partisi diye de tanımlanan bu örgütlenme, adı ne olursa olsun, özü ve görevi mevcut oligarşik cumhuriyeti demokratik değişime uğratacak bir partileşme olmak durumundadır. Bu partileşmenin bütün faaliyetleri kuşkusuz yasal demokratik çalışmalardır. Programı tümüyle Türkiye'nin demokratik değişimini ve Kürt sorununun demokratik çözümünü içermeli; bütün demokratik güçlerin mutabık olacağı bir demokrasi programını esas almalıdır."[505] cümleleri ile ortaya konulmuştur.

Irak'taki "siyasal örgütlenme"; "Güney Kürdistan ve Irak alanına yönelik siyasal örgütlenmelerde gereklidir. Bilindiği gibi, mevcut durumda Güney Kürdistan'da önemli bir gerilla mevzilenmesi ve üslenmesi söz konusudur. Ayrıca; burada siyasal ve askerî çalışmalar belirli bir birliktelik, işbölümü ortaklık ve uygunluk içerisinde yürütülmek durumundadır. Buna göre mevcut Kürdistan Demokrat Partisi (KDP) ve Kürdistan Yurtseverler Birliği (KYB) yapılanmaları dışında kalan bütün güçleri içinde toplayan bir siyasal partileşmeye ihtiyaç vardır. Bu temelde Güney Kürdistan'da Demokratik Hareket Partisi'nin oluşumu gereklidir." cümleleri ile belirtilmiştir. Avrupa'daki siyasal örgütlenme; "Avrupa'da var olan örgütlenme durumunu yeni stratejiye uygun hâle getirebilmek için belli bir faaliyet yürütülmüştür. '*Bu durumun içini yeterince doldurmak ve süreçle tam uyumlu hâle getirmek, YDK örgütlenmesini mümkün olduğunca demokratik yasal örgütlenmeler düzeyine çıkartmak esastır. Bunun koşullarının uygun ve imkânlarının var olduğu ortadadır. Böyle bir örgütlenme ile en üstte YDK adıyla oluşan çatı örgütlenmesi temelinde, bütün alanlarda değişik kurum ve kuruluşlarda kitleleri örgütleyerek, genelde Kürt sorununun demokratik çözümü yönünde gelişen serhildan mücadelesine destek veren bir eylemliliği bu alanda geliştirirken, özel olarak da bu alandaki Kürt topluluğunun kültürel demokratik haklarını kazanmasını hedefleyen bir mücadeleyi sürdürmek, çalışmalarını buna göre örgütleyip yürütmek esas olmalıdır*." şeklinde ifade edilmiştir. Rusya ve Bağımsız Devletler Topluluğu'ndaki "siyasal örgütlenme"; "Rusya merkezli Bağımsız Devletler Topluluğu'nun (BDT) bulunduğu alan hem uluslar arası gelişmeler bakımından, hem de orada yasayan Kürt topluluğu açısından bir önemi vardır. Bu sahanın da bir örgütlülüğe kavuşturulması gereklidir. Bu, Avrupa'dakine benzer bir birlik örgütlenmesi olabilir; Kürt Demokratik Halk Birliği'nin BDT kolu biçiminde kendisini

[504] 'Kadek 1'inci Kuruluş Kongresi Sonuç Bildirgesi', a.g.e
[505] '8'inci Kongre'ye sunulan Politik-Pratik Çalışma Rapor', a.g.e

örgütleyebileceği gibi, alanın somut koşullarına ve yasal çerçevesine uygun yeni bir örgütsel model de geliştirilebilir."[506] şeklinde ele alınmıştır.

Terör örgütünün bünyesindeki yapılanma ile ilgili olarak; "Kadın hareketi kapsamında Özgür Kadın Partisinin (PJA), vakıflar ve dernekler gibi kurumlar içerisinde, uygun oluşumlarla örgütlenmelere ve dünyanın değişik bölgelerindeki kadın hareketleriyle ilişkiler kurma ve ortak mücadele geliştirme yönünde adımlar atmaya devam etmesi gerektiği" belirtilmiştir. Bununla birlikte; "Demokratik Aydınlanma Birliğinin, Dil ve Tarih Kurumunun, Dış İlişkiler Komitesinin" örgütlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. "Kürt Enstitülerinin yeniden örgütlendirilmesi, birbiriyle uyumlu ve ilişkili hâle getirilmesi, değişik alanlarda yeni enstitülerin açılarak yaygınlaştırılması yönünde" kararlar da alınmıştır. "Kürdistan Ulusal Kongresi (KNK)" ile ilgili; "Kendi içinde birçok eksikliği ve zayıflığı olsa da, KNK daha şimdiden özellikle AB çerçevesinde Kürt ulusal iradesinin çeşitli devlet parlamentoları tarafından fiilen ve kısmen de resmen tanınmasında önemli bir mesafe kaydetmiştir. Kongre, KNK'yi önümüzdeki süreçte kapsamlı görevler üstlenmiş olan en üst ulusal kurum olarak görmeli ve bu kurumun her düzeyde geliştirilmesi ve çalışmalarını başarıyla yürütmesi için gerekli katılımı gösterip destek vermeyi esas almalıdır."[507] denmektedir.

Terör örgütünün değişik alanlarda oluşturmaya çalıştığı bu yapılanmaların finansal bakımdan desteklenmesi, bu yapılanmaların kendisine bırakılmıştır. Bu finans desteğini de; bulundukları ülkelerde yapacakları faaliyetler ile sağlayabilecekleri açık bir durumdur. PKK/KONGRA-GEL terör örgütü tarafından, uzun vadede karşılaşılabilecek bir durum da "Ortadoğu'da Ermeniler, Süryani-Asurîler ve Kafkas kökenli başka halk grupları da vardır. Bu halkların da rolleri, daha geriden olmak üzere Kürtlerinkine benzerdir. Bölgenin bütün halkları, bilinçli ve örgütlü bir yapıda ve dayanışma içinde geliştirecekleri özgürlük ve demokrasi mücadelesiyle bölgeyi demokratik uygarlığa taşıyacaklar ve halkların Demokratik Ortadoğu Birliğini yaratacaklardır."[508] şeklinde ifade edilmiştir.

9'uncu kongre (PKK/KONGRA-GEL 1'inci Genel Kurul Toplantısı); 27 Ekim- 6 Kasım 2003 tarihleri arasında, çeşitli ülkelerden gelen 360 terör örgütü mensubunun katılımıyla, Irak'ın kuzeyinde bulunan Kandil Dağı'nda yapılmıştır. Abdullah Öcalan'ın yazdığı "Özgür İnsan Savunması" ile kongrenin doğrultusu çizilmiştir.[509] Abdullah Öcalan'ın, ileri sürdüğü "demokratik ekolojik toplum (Çağdaş demokrasi, cinsiyet devrimi ve ekolojiye dayanan bir anlayış olduğu iddia edilmektedir.)" söyleminin belirleyici rol oynadığı açılış konuşmasında dile getirilmiştir.[510] Bu kongrede; "KADEK feshedilerek Kürdistan Halk Kongresi (KONGRA-GEL)" adıyla yeni bir yapı oluşturulmuştur. Bu değişimin nedenleri; "Demokratik ekolojik sisteme denk düşecek yeni bir örgütsel yapılanmanın yolunu açmak, kapsayıcı, demokratik, özgür katılıma imkân veren ve Leninist parti etkilerini aşan yeni bir

[506] '8'inci Kongre'ye sunulan Politik-Pratik Çalışma Rapor', a.g.e
[507] '8'inci Kongre'ye sunulan Politik-Pratik Çalışma Rapor', a.g.e
[508] 'Kadek 1'inci Kongre Kararları-1', Serxwebun, Sayı: 246, Haziran 2002
[509] 'Kongra-Gel Kuruluş Kongresi Sonuç Bildirgesi', Serxwebun, Sayı: 263, Kasım 2003
[510] 'Kongre Açılış Konuşması', Serxwebun, Sayı: 263, Kasım 2003

yapılanmaya yol açmak, bu temelde Kürt halkını temsil edebilecek, uluslar arası kriterlere uygun, meşru, demokratik ve yasal siyaset yapabilen bir muhataplık durumunun gelişmesinin yolunu açmak, egemen ulus devletlerle Kürt sorununun barışçıl demokratik çözümünü gerçekleştirmek"[511] olarak belirtilmiştir. Değişim nedenleri incelendiğinde, PKK/KONGRA-GEL terör örgütünün isim değişikliği ile hangi ülkede yaşarsa yaşasın "tüm Kürtlerin temsilcisi" olma söyleminin de devam ettiği görülmektedir.

PKK/KONGRA-GEL terör örgütü tarafından "Kürtlere ait anayasanın olması" konusuna vurgu yapılarak buna zemin oluşturacak "Demokratik Haklar Bildirgesi" hazırlanmıştır.[512] "Demokratik Haklar Bildirgesinde"; "Bilimsel, teknik devrim ve iletişim alanındaki baş döndürücü gelişmelerin ulusal ve siyasal sınırları anlamsız hâle getirdiği, federatif yönetimin zorunlu olduğu" vurgulanmıştır.[513] Bu noktada PKK/KONGRA-GEL terör örgütünün ülkeyi bölmek konusundaki amacının farklı bir söylemle ortaya konulduğunu belirtmek uygun olacaktır. Kongrede, yeni "program"[514] kabul edilmiş, ayrıca terör örgütünün bünyesindeki yapılanma ile ilgili olarak; "Demokratik Aydınlanma Birliği ile eşgüdüm hâlinde çalışacak bir Basın Yayın ve Enformasyon Komitesinin, Bilim-Teknik Komitesinin, Kültür-Sanat Komitesinin, Gençlik Komitesinin, Adalet ve insan Hakları Komitesinin, Kadın Komitesinin" oluşturulması belirtilmiştir. Bu komitelerin, görev alanlarına giren konularda "uluslararası kurum ve çevrelerle ilişki içinde olmaları" istenmiştir. "Ekonomi Komitesine"; "*Avrupa ülkelerinde yaşayan ve sermaye sahibi olan Kürt ve Asurî-Süryani işadamlarının ortak bir sigorta şirketi kurmalarını teşvik eder. Nüfusun yoğunluğu açısından şirketin genel merkezinin Almanya olmasını uygun bulur. Uluslararası alanda iş yapan Kürt işadamlarının ortak bir sermaye oluşturmaları, uluslararası sanayici ve işadamlarına bir kurumun oluşması için destekte bulunur*."[515] görevleri verilmiştir. PKK/KONGRA-GEL terör örgütünün; bu komitenin oluşturulması ile ekonomik anlamda güçlenmeyi hedeflediği söylenebilir. Ayrıca, "sigorta şirketi kurma" girişiminin önümüzdeki dönemlerde bir tazminat isteme durumu ile ilişkilendirme çabası olarak değerlendirilebilir.

"İç Siyasi Komitesinin" görevleri; "*Kürtlerin yasadığı devletlerin içinde yasa dışı değil, yasal parti ve kurumlarla çalışır. Bunlar yalnız kendi iradesine mensup partiler olmayıp, dostluk konumu içinde olan siyasi kurumları da kapsar. Yerel yönetimleri destekler ve güçlendirilmesi için çalışır. Ayrıca devletlerin var olan kanun ve anayasalarının demokratik esaslarda yeniden düzenleyip, yeni anayasaların çıkarılmasını siyasal bir çalımsa hedefi olarak gündemleştirir*." [516] cümleleri ile ifade edilmiştir.

"Dış ilişkiler Komitesinin" görevleri; "*Kürt sorununu, Birleşmiş Milletler (BM), AB gibi uluslararası platformlara taşınarak çözümü için çalışır ve soruna meşruiyet kazandırmayı hedefler. Başta Avrupa olmak üzere ABD ve uluslararası alanda demokratik kurumlar ve STÖ'lerle ilişki ve ittifaklar*

[511] 'Kadek'in Feshine İlişkin Karar Tasarısı', Serxwebun, Sayı: 263, Kasım 2003
[512] 'Kongre Açılış Konuşması', a.g.e
[513] 'Demokratik Haklar Bildirgesi', Serxwebun, Sayı: 263, Kasım 2003
[514] 'Kongra-Gel Programı', Serxwebun, Sayı: 263, Kasım 2003
[515] 'Ekonomi Komitesi', Serxwebun ,Sayı: 264, Aralık 2003
[516] 'Siyasal Kurumlaşma Projesi', Serxwebun, Sayı: 264, Aralık 2003

geliştirir. Barış ve dostluk komitelerini kurar, lobiler oluşturur. Kürt sorununun çözümüne katkıda bulunacak uluslararası çapta, Demokratik Çözüm ve Barış Konferansı'nı toplamaya çalışır. KONGRA-GEL'in uluslararası alanda Kürt halkının meşru iradesi ve siyasi temsilcisi olarak muhatap kabul edilmesi için çalışır, önem arz eden devletler başta olmak üzere ilgili tüm devletlerde resmî temsilcilik açmayı hedefler."[517] şeklinde belirtilmiştir.

"Seçim Kurulu" oluşturulması kararı alınmıştır. Bu kurul, "*öncelikle Kürdistan' da ve yurt dışında yasayan Kürtlerin nicelik ve nitelik düzeyini (mezhep, etnik kimlik, yaş oranı, meslek, cinsiyet, işsizlik oranı, ekonomik düzey vb. özellikler) tespit etmeyi*" hedefleyecektir.[518] Ayrıca "*kentlerde özgür belediyeler ve kent meclisleri, köylerde ve kırsal kesimlerde ise köy ve belde meclisleri kurum olarak geliştirilmelidir*." kararı da alınmıştır.[519]

Bütün kurum ve STÖ'lerin dayanışma ve eşgüdümünü sağlayan esas örgütlenme modeli olan "Demokratik Toplum Koordinasyonunun" parçaları; "siyasal partiler, özgür kadın hareketi, özgür gençlik hareketi, emekçi kesimler, işçi, köylü, memur, meslek sahipleri vb. aydınlar, etnik ve inanç grupları, kültür ve sanat kurumları, bunların dışında çeşitli işlevler gören sivil toplum (basın yayın, ekolojik ve çevreci örgütler, Kürt sermaye çevreleri vb.) kuruluşları"[520] olarak belirtilmiştir.

10'uncu kongre (PKK/KONGRA-GEL 2'nci Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı); 16-26 Mayıs 2004 tarihleri arasında, 252 terör örgütü mensubunun katılımıyla gerçekleştirilmiştir.[521] Abdullah Öcalan'ın "Bir Halkı Savunmak" başlıklı yazısı, kongreye "politik rapor" olarak sunulmuştur.[522] PKK/KONGRA-GEL terör örgütü tarafından, içinde bulunulan dönem; "ABD, bölge politikası ve istikrarı için Kürtleri temel bir dayanak olarak değerlendirmektedir. Bu kendiliğinden bir federasyonlaşmanın önünü açmaktadır. Bu durum, demokratik birlik çözüm imkânlarını daha da artırmaktadır." şeklinde açıklanmıştır. Terör örgütü "federasyonlaşma" söylemlerini bu kongrede de devam ettirmiştir. Bu kongrede; "tüzük" değiştirilmiştir. "Tüzükte" terör örgütünün yapılanması ile ilgili aşağıda belirtilen hususlar yer almıştır: Terör örgütünün genel yapısı; "Önderlik, Genel Kurul (Türkiye, Irak, İran ve Suriye ile yurt dışında komiteler temelinde örgütlenir.), Başkanlık, Yürütme Konseyi, Yürütme Konseyine bağlı Komiteler, Disiplin Kurulu" şeklinde ele alınmıştır. "Genel Kurulun kongrenin en yüksek karar organı" olduğu belirtilmiştir. "Yürütme Konseyine; Siyasal (İç Siyasi Komite ve Dış Siyasi Komite), Sosyal (Kadın Komitesi, Gençlik Komitesi Etnik Yapılar ve İnanç Grupları Komitesi, Sosyal Aktiviteler Komitesi), Ekonomi, Bilim ve Sanat, Basın, Yayın ve Enformasyon, Meşru Savunma, Yerel Yönetimler ve Ekoloji ile Hukuk Komitelerinin" bağlı olduğu ifade edilmiştir. Tüm komitelerin;

---

[517] 'Dış İlişkiler Komitesi',Serxwebun, Sayı: 264, Aralık 2003
[518] 'Seçim Yasa Tasarısı', Serxwebun, Sayı: 263, Kasım 2003
[519] 'Demokratik Toplum Koordinasyonu', Serxwebun, Sayı: 263, Kasım 2003,
[520] 'Demokratik Toplum Koordinasyonu', a.g.e.
[521] 'Kongra-Gel 2'nci Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı Sonuç Bildirgesi', Serxwebun, S: 270,Haziran 2004
[522] 'Olağanüstü Kongra-Gel Genel Kurul Çizgisini Doğru Kavrayalım Atılımcı Bir Ruhla Pratiğe Geçirelim', Serxwebun, Sayı: 270, Haziran 2004

kendi alanlarına giren konularda, bulundukları yerlerde "ittifaklar" geliştirmeleri yinelenmiştir.[523] Bir önceki kongrede belirtilen "Demokratik Toplum Koordinasyonu, Demokratik Ekolojik Toplum Koordinasyonu" ismini almıştır. Ayrıca "KONGRA-GEL bünyesinde oluşturulan Başkan Apo'ya Özgürlük Komitesinin yeniden yapılandırılması" kararı da alınmıştır. Tüm eğitimlerde, Abdullah Öcalan'ın görüşme notları ve çözümlemelerinin kullanılacağı belirtilmiştir.[524] Bunların yayınlanmasının engellenmesi için diğer ülkelerle işbirliği gerekmektedir. Bu durum, Abdullah Öcalan'ın terör örgütündeki etkisinin devam ettiğini gösteren bir başka araç olması bakımından önem taşımaktadır. Ayrıca, bu "görüşme notlarına ve çözümlemelerin" terör örgütüne kimler tarafından ve nasıl ulaştırıldığı konuları sorgulanması gereken bir başka önemli husustur.

11'inci kongre (Yeniden Yapılanma Kongresi); 28 Mart - 4 Nisan 2005 tarihleri arasında, Irak'ın kuzeyinde, 205 terör örgütü mensubunun katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Kongre, Abdullah Öcalan'ın gönderdiği "politik raporun" okunması ile başlamıştır. Kongrenin açılış konuşmasında; "Ortadoğu'daki ve dünyadaki sorunların çözümü için PKK'nın yeniden yapılanması ve kurulması gerektiği" vurgulanmıştır. Abdullah Öcalan, bu yapılanmayı "Kürdistan Demokratik Konfederalizmi (KKK)" şeklinde ifade etmiştir. Bu yapılanmanın "demokratik, ekolojik ve cinsiyet konuları" olmak üzere üç ayağı olduğu ve "ulus devletin yerine, demokratik konfederalizmi kendisi için bir strateji" olarak gördüğü ifade edilmiştir.[525]

Ayrıca "Ortadoğu'nun en temel, köklü ve mutlaka çözülmesi gereken sorunlarından birisinin Kürdistan sorunu" olduğu ifade edilmiştir. Terör örgütü tarafından sorunun "Kürdistan sorunu" olarak dile getirilmesi toprak taleplerinin bir başka şekli olarak değerlendirmek gerekmektedir.

12'nci kongre (PKK/KONGRA-GEL 3'üncü Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı); 4-21 Mayıs 2005 tarihleri arasında, Irak'ın kuzeyinde, 236 terör örgütü mensubunun katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Kongrede; içinde bulunulan dönem değerlendirilmiş, Abdullah Öcalan'ın 21 Mart 2005'te ilan ettiği "KKK projesi sözleşmeye" dönüştürülerek kabul edilmiştir. Bahsedilen "KKK sözleşmesinde" bulunan "İran'da, Türkiye'de, Suriye'de, hatta Irak'ta oluşacak bir Kürt yapılanmasında tüm Kürtler bir araya gelerek kendi federasyonlarını, birleşerek de üst konfederalizmi oluştururlar.", "Siyasetin demokratikleştirilmesi temelinde Kürdistan üzerinde egemen olan devletleri köklü bir reforma yönelterek, küçülmelerini ve demokrasiye duyarlı hâle gelmelerini sağlamak."[526] cümleleri, PKK/KONGRA-GEL terör örgütünün ülkeyi bölme konusundaki amacını bir kez daha göstermektedir. Ayrıca aynı "sözleşmede"; "Bundan sonra Kürdistan'da üç hukuk geçerli olacaktır: AB hukuku, üniter devlet hukuku, demokratik konfederal hukuk." cümleleri de dikkat çekmektedir. Bu kongrede; "gelecekte belki

[523] 'Kongra-Gel Tüzüğü', Serxwebun, Sayı: 270, Haziran 2004
[524] 'Kongra-Gel Tüzüğü', Serxwebun, Sayı: 270, Haziran 2004
[525] 'PKK Yeniden İnşa Kongresi Açılış Konuşması', serxwebun.org , Erişim Tarihi:23.08.2005
[526] 'KKK Sözleşmesi', (Çevrimiçi)
http://www.serxwebun.org/arsiv/index.php?content=readnews&readnewsmasterid=304 (Bu dosyanın önbellek sürümünden alınmıştır.) Erişim Tarihi: 17.09.2005

anayasaya dönüştürülecek sözleşme kabul edilmiş, yine program, iç tüzük" değiştirilmiştir. Bu bağlamda; "meclis sistemine" geçtiklerini ifade etmişlerdir. PKK/KONGRA-GEL terör örgütünün temel yapısı "Yeni PKK var, KONGRA-GEL, KKK ve otonom HPG var." ifadeleri ile ortaya çıkmaktadır.

Yapılanma ile ilgili olarak; "Genel organlar; KKK Önderliği, KONGRA-GEL'dir. KONGRA-GEL bünyesindeki Yürütme Konseyine bağlı; bilim ve aydınlanma, kültür, basın, siyasi (iç siyasi komite ve dış siyasi komite), sosyal (kadın komitesi, gençlik komitesi, emekçiler komitesi, azınlıklar ve inanç grupları komitesi, sivil toplum örgütlülüğü komitesi şehitler ve gaziler komitesi), dil ve eğitim, halk sağlığı, ekonomi ve maliye, ekoloji ve yerel yönetimler, hukuk, meşru savunma alanlarına göre 11 daimi komite" şeklinde ele alınmıştır. "Parça örgütlenmesi, eyalet örgütlenmesi, şehir kasaba ve mahalle örgütlenmesi" tarif edilmiş ve "Avrupa ve BDT alanlarının da birer parça gibi ele alınacağı" belirtilmiştir. Bu yapı içerisinde; "Kürdistan Özgür Kadın Partisi (PAJK) ve PKK içindeki kadın gücü olan Özgür Kadın Hareketinin (KJB) ideolojik örgütlülüğü, Özgür Kadınlar Birliğinin (YJA) ise kitle örgütlülüğüdür" denmektedir.[527] Özellikle "Adalet ve Hukuk Komitesinin, Bilim ve Aydınlanma Komitesinin, Önderlik Komitesinin, Kültür Komitesinin, Sosyal Komitenin", Avrupa çapında da faaliyetlerini sürdüreceği belirtilmiştir.

"KKK sözleşmesinin" geneline bakıldığında PKK/KONGRA-GEL terör örgütünün "sözleşme" adı altında âdeta devlet mekanizmasını çağrıştıran yeni bir projeyi hayata geçirme hedefi olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca, PKK/KONGRA-GEL terör örgütü tarafından, Irak'taki gelişmeler; "ABD, Irak'ta yeni bir federal model geliştiriyor. Bunun içinde Kürdistan Federasyonu da var. Bu aynı zamanda Lozan Antlaşması'nın aşıldığı anlamına geliyor. Kürt sorununun dört parçada çözülmesi için bunun olumlu yönleri var." şeklinde değerlendirilmiştir.[528]

Kongrede; "Kürdistanlı tüm güçler arasında demokratik, ortak bir Kürt stratejisinin geliştirilmesi amacıyla, herkesi sorumluluklarını yerine getirmeye ve ortak bir Kürt konferansı" düzenleme konusunda çağrıda bulunulmuştur. Ayrıca, kapanış konuşmasında, yapılanma ile ilgili tarihsel durumu ortaya koyarak birbirleriyle ilişkili olduklarını belirten; "Zele'de Kürdistan Ulusal Meclisi vardı. Ondan sonra Sürgünde Kürdistan Parlamentosu vardı. Yine KNK oluşturuldu. Ve en sonunda burada tüm bu kurumlaşmaların bir zirvesi olarak Halk Meclisi oluştu." cümleleri yer almaktadır.[529]

13'üncü kongre (PKK/KONGRA-GEL 4'üncü Genel Kurul Toplantısı); 17-23 Nisan 2006 tarihleri arasında yapılmıştır. Geçen bir yıllık sürecin "Abdullah Öcalan çizgisinde" geliştiği belirtilmiştir.

---

[527] 'KKK Sözleşmesi', a.g.e

[528] "3'üncü Genel Kurul Kararları", (Çevrimiçi) http://www.serxwebun.org/arsiv/index.php?content=readnews&readnewsmasterid=300 (Bu dosyanın Önbellek sürümünden alınmıştır.), Erişim Tarihi:17.09.2005

[529] "3'üncü Genel Kurul Kapanış Konuşması", (Çevrimiçi) ,http://www.kongragel.org/doc/GenelKurulBelgeleri/3.GKBelgeleri.pdf (Bu dosyanın html sürümünden alınmıştır.) Erişim Tarihi:12.11.2007

Bu kongrede; "Kürdistan'daki tüm toplumsal, siyasal, demokratik kurum ve kuruluşları demokratik ulusal birlik çizgisinde dayanışma ve birliği güçlendirmek için bir ulusal konferans" çağrısı yinelemiştir. Abdullah Öcalan'ın "sahiplenilmesi ve özgürlüğü için çaba gösterilmesi temel bir eksen olarak" belirlenmiştir.[530]

14'üncü kongre (PKK/KONGRA-GEL 5'inci Genel Kurul Toplantısı); 16-22 Mayıs 2007 tarihleri arasında, Irak'ın kuzeyinde, 213 terör örgütü mensubunun katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Abdullah Öcalan, kongreye bir "politik rapor" göndermiştir. Bu kongrede; birçok kararın yanı sıra "sistemin" adında bir değişiklik yapmıştır. "KKK" ismi yerine "Kürdistan Toplum Birliği (KCK)" ismi kabul edilmiş ve izleyeceği politikalar belirlenmiştir. Bu kongrede; bütün "Kürdistanlı güçlere ulusal konferans" çağrısı tekrar edilmiştir. Ayrıca "birinci derecede" ele alınması gereken konunun "Abdullah Öcalan'ın sağlığı" olduğu belirtilmiş ve "terör örgütü ile ilgili tek muhatabın Abdullah Öcalan" olduğu açıklaması yapılmıştır.[531] Bu hususları; Abdullah Öcalan'ı ön plana çıkarma çabaları olarak değerlendirmek gerekmektedir. Abdullah Öcalan'ın, kongreye gönderdiği 12 Mayıs 2007 tarihli "politik raporda" aşağıda belirtilen hususlar ele alınmıştır:

"*Ortadoğu'da ABD eliyle bir Şii-Sünni kutuplaşması yaratılıyor, karşılıklı iki blok yaratılıyor. Kürtlerin, Şiilerle ittifak sağlamasının koşulları mevcut, altyapısı hazırlanıyor. Eğer başka çaresi kalmazsa PKK'da bu Şii-Kürt ittifakında yerini alır." ve "Kürtlerin istediği sadece demokratik özerkliktir. Demokratik özerklik olmazsa; terör eylemleri artacaktır."* [532] şeklinde açıklamalar ile önümüzdeki dönemde terör örgütünün izleyeceği yol belirtilmiştir. Ayrıca bu söylemler, terör örgütünün *"tüm Kürtleri temsil etme"* girişimi olarak değerlendirilebilir. Gelecekle ilgili olarak; *"Tüm Kürtlerin isteklerini dile getirebilmek için diplomasi bürosu şeklinde örgütlenen, KNK ve KONGRA-GEL birleşmesinden oluşan Kongreya Neteweya Gel ismini alabilecek bir oluşumdan*" bahsetmektedir. "*Eğer diyalog ve çözüm gelişirse biz PKK'yı Türkiye'nin yurtsever güçleri hâline getireceğiz.*" ve "*Silah bırakmanın koşulları oluşmamıştır. Silah bırakmanın koşulları oluşursa, Hakikatleri Araştırma ve Adalet Komisyonu gibi bir komisyon kurulur ve bu komisyonun gözetiminde aşamalar ve garantiler mukabilinde silahlarımızı böyle bir komisyona teslim ederiz. Bu komisyonun işlevini görmesi hâlinde güçlerimizi demokratik devlete entegre ederiz.*"[533] denmektedir. Bu açıklamalar ile PKK/KONGRA-GEL terör örgütünün gelecekteki durumu ile ilgili hedefi ortaya konulmuştur.

Ayrıca, Abdullah Öcalan, "DTP" kısaltmasını kullanarak aşağıdaki belirtilen hususların "DTP" tarafından yapılmasını istemiştir: *"DTP, Kürt sorununun demokratik çözümü için, stratejik Türk-Kürt*

---

[530] '4'üncü Genel Kurul Sonuç Bildirgesi', (Çevrimiçi) http://www.kongragel.org/doc/GenelKurulBelgeleri/3.GKBelgeleri.pdf (Bu dosyanın html sürümünden alınmıştır.)
[531] '5'inci Genel Kurulun Kamuoyuna Yönelik Sonuç Bildirgesi', (Çevrimiçi) http://www.kongragel.org/doc/GenelKurulBelgeleri/5.GKBelgeleri.pdf (Bu dosyanın html sürümünden alınmıştır.)
[532] Öcalan, Abdullah, 'Kongra-Gel 5'inci Genel Kurula Politik Rapor', (Çevrimiçi) http://www.kongragel.org/doc/GenelKurulBelgeleri/5.GKBelgeleri.pdf (Bu dosyanın html sürümünden alınmıştır.) Erişim Tarihi:12.11.2007
[533] Öcalan, Abdullah, 'KONGRA-GEL 5'inci Genel Kurula Politik Rapor', a.g.e

ittifakının yaratılabilmesi için daha aktif politikalar geliştirmelidir. DTP demokratik koalisyona öncülük yapmalı. Tüm sol ve sosyalistleri, emek hareketlerini, demokrasi güçlerini bu çatı altında toplamalı. Şayet bununla sonuç alınamayacağı anlaşılırsa bağımsız adaylarla seçimlere girebilmelidir. Bu durumda DTP kendi kararını kendisi verecektir. Adaylar kadın ve erkek olsun. Kadının olması önemli. Ancak her tarafta iş yapabilecek, yetenekli insanların aday olmalarına dikkat edilmeli. DTP, demokratik ulusal bütünlüğü yakalamada üzerlerine düşeni yapabilmelidir. Yalnız dikkatinizi çekiyorum, ben ulus devlet etrafında birleşmekten bahsetmiyorum. Ben "demokratik ulus" diyorum. Kürtler demokratik ulus çerçevesinde birliklerini sağlamalıdırlar."[534] PKK/KONGRA-GEL terör örgütü tarafından bu kongrede kabul edilen "KCK sözleşmesinin" büyük bir kısmının "KKK sözleşmesinin" kelime kelime aktarılmasından oluştuğu, bazı bölümlerde kelimeler değişse bile yine aynı anlamın verilmeye çalışıldığı görülmektedir. Ancak başta yapılanma ile ilgili bölüm olmak üzere bazı bölümlerde değişiklikler yapıldığı anlaşılmaktadır: "KCK sözleşmesinde", "KONGRA-GEL, KCK adına devletler ve milletler arası kuruluşlar ve farklı topluluklarla yapılan antlaşmaların onaylanmasını görüşüp karara bağlayacağı"[535] belirtilmektedir. "KCK sözleşmesinin" geneline bakıldığında PKK/KONGRA-GEL terör örgütünün "sözleşme" adı altında âdeta devlet mekanizmasını çağrıştıran yeni bir projeyi hayata geçirme hedefine devam ettiği anlaşılmaktadır. "KCK sözleşmesinde", PKK/KONGRA-GEL terör örgütünün yapılanması ve ülke örgütlenmesi aşağıda belirtilen şekilde açıklanmaktadır.

3.13 KCK YAPILANMASI

PKK terör örgütü, 2000'li yıllarda Türkiye'nin girişimleriyle uluslararası alanda pozisyon kaybetmeye başlamıştır. Terör örgütü özelde Batılı ülkeler nezdinde genelde ise dünya kamuoyunda kaybettiği pozisyonu tekrar elde etmek amacıyla meşruiyet kazanma çabası içine girmiş, Kürdistan Topluluklar Birliği (KCK) yapılanmasını kurmuştur.

Örgüt, KCK yapılanması ile siyasallaştığı izlenimini oluşturmayı, böylece yurtiçinde ve uluslararası seviyede varlığı ve faaliyetleriyle meşru kabul edilen bir sistem ihdas etmeyi hedeflemektedir. KCK yapılanmasının amacı mevcut konjonktürde kurgulanan kanaatin aksine terör örgütünün silahlı mücadeleyi sonlandırıp taleplerini demokratik zeminde siyaset kurumuyla sürdürmesi değildir. KCK sistemi mevcut silahlı gücünü muhafaza etmeye çalışarak silahlı mücadeleyi farklı yapılarla şehirlere taşımayı tasarlamaktadır.

KCK niteliğindeki bir yapılanmanın kurulmasında terör örgütü aleyhine gelişen uluslar arası ortamın yanında Türkiye'nin Kürt sorunu ile ilgili attığı adımlar ve örgütün insan kaynağı noktasında yaşadığı sıkıntının etkisi de önemlidir. Türkiye, son on yılda Kürt sorununun çözümüne yönelik siyasi, sosyo-ekonomik ve kültürel alanlarda aldığı mesafe ile terör örgütünün istismar edebileceği şartları büyük

[534] 'Kongra-Gel 5'inci Genel Kurula Politik Rapor', a.g.e
[535] 'KCK Sözleşmesi', (Çevrimiçi) http://ygk-info.com/Onderlik/sozlesme/index.html, (Bu dosyanın önbellek sürümünden alınmıştır.) Erişim Tarihi:03.02.2008

ölçüde zayıflatmıştır. 2000 yılından sonra Avrupa Birliği uyum sürecinde hak ve özgürlüklerin genişletilebilmesi için pek çok yasa çıkarılmıştır. Çıkarılan bu yasalarla örgütün elindeki propaganda malzemesi önemli ölçüde alınmıştır. Örgüt uzun yıllar Kürtlerin ezildiğini, insan yerine konmadığını, dilini konuşamadığını, kimliğinin tanınmadığını, Kürtçe yayın yapılamadığını vs. dile getirmekteydi. Dile getirdiği bu mağduriyet üzerinden propagandasını yürütmekte, dağdaki örgüt mensuplarını da mağduriyet psikolojisi üzerinden motive etmekteydi. Fakat propaganda malzemesi elinden alındıktan sonra son yıllarda artık bu propagandayı yapamaz hale gelmiştir. Son olarak Türkiye'nin başlattığı demokratik açılım süreci ile birlikte ise PKK terör örgütü, Kürt sorununun çözümünde en büyük engel olarak değerlendirilmeye başlanmıştır.

Terör örgütünün iç dinamikleriyle ilgili gelişmeler örgütün varlığını sürdürmek hedefiyle KCK yapılanmasına gidildiğini göstermektedir. 1984 yılından itibaren şiddet eylemleri gerçekleştiren PKK terör örgütünün uzun yıllar daha dağ kadrosunu bir arada tutabilmesi mümkün görünmemektedir. Uzun süre dağda yaşamını sürdüren ve bir türlü Kürdistan'ın kurulmadığını gören örgüt mensuplarının daha fazla kırsal alanda tutulmasının oldukça zor olduğu gözlemlenmektedir. Zira örgüt mensuplarında büyük bir bıkkınlık, hayal kırıklığı, umutsuzluk ve yorgunluğun olduğu söylenebilir. Diğer taraftan örgüte her geçen yılla birlikte eleman katılımları azalmaktadır. Bütün bu gelişmeler nedeniyle PKK terör örgütü uzun vadede militanlarını dağda tutamayacağını görmektedir. Dağdaki varlığını sürdürecek insan kaynağının zayıfladığını fark eden örgüt, KCK yapılanması vasıtasıyla şehirlere inmek istemektedir.

KCK sistemi Öcalan'ın dört ayaklı paradigması doğrultusunda örgütlenmiştir ve faaliyet göstermektedir. Öcalan'ın dört ayaklı paradigması ;

- Kent Meclisleri,
- Demokratik Siyaset Akademisi,
- Demokratik Toplum Kongresi,
- Kooperatifçilik'tir.

Halk Meclisleri'nin şehirlerdeki izdüşümü olan Kent Meclisleri KCK sisteminin tabana doğru yayılmasında en önemli yapı taşıdır. Demokratik Siyaset Akademisi, Güneydoğu Anadolu Belediyeler Birliği (GABB) bünyesinde oluşturulmuştur. Ayrıca bunun için Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'ne ait bir arsa üzerinde yeni bir Siyaset Akademisi Kampüsü oluşturulmuştur. Demokratik Siyaset Akademisi ile yasadışı KCK örgütünü yönlendirebilecek entelektüel alt yapı oluşturulmak istenmektedir. Demokratik Toplum Kongresi (DTK), Öcalan'dan gelen talimatla, genişletilmiş bir katılımcı kitlesiyle yeni bir anayasa hazırlamaktadır. DTK faaliyetlerini sürdürmektedir. Kooperatifçilik ile bölgedeki ekonomik üretim kaynaklarının ele geçirilmesi hedeflenmektedir. Kumbara ve Mavi Kampanya faaliyetleri ile bölgede etkili olmakta ve örgüte mali kaynak sağlanmaktadır.

PKK terör örgütü özetle yurtiçinde ve uluslararası alanda yasal siyasi bir yapılanma görünümüyle meşruiyet kazanmak ve silahlı gücünü koruyarak varlığını sürdürmek hedefiyle KCK

sistemini tesis etmeye çalışmaktadır. KCK sisteminin, Kürt nüfusun hayatının her alanını kontrol etmek üzere düzenlenmiş yapısından totaliter özellikler taşıyan alternatif bir devlet projesi olduğu anlaşılmaktadır. Terör örgütü bu yapılanma ile Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin özellikle yerel ölçekteki imkânlarını kendi hedefleri doğrultusunda kullanarak alternatif devlet oluşturmaya çalışmaktadır. KCK sistemi; ilk etapta Türkiye, İran, Irak ve Suriye'de "demokratik özerklik" kazanmayı, daha sonra "demokratik konfederalizm" ilan ederek bölgede 4 parçalı bir konfederal Kürdistan kurmayı hedeflemektedir.

Kürdistan Halklar Topluluğu, Abdullah Öcalan'ın yakalanması sonrasında terörist başının emir ve direktifleri doğrultusunda planlanmış ve kuruluş aşamasında profesyonel akademik destek alınmıştır. 16-22 Mayıs 2005 tarihinde Kuzey Irak'taki terör örgütü kamplarında kabul edilen 47 maddelik KCK Sözleşmesi uyarınca oluşturulan yapılanma piramit tarzı bir örgütlenme modelidir. Anayasa şeklinde düzenlenen Sözleşme'ye göre KCK sistemi yasama, yürütme, yargı erkleri bulunan bir alternatif devlet yapısını esas almaktadır. Bu yapılanmanın, Türkiye, Suriye, Irak ve İran ayakları vardır. KCK sisteminin Türkiye içinde faaliyet gösteren birimine "KCK Türkiye Meclisi" veya "KCK Türkiye Koordinasyonu" denmekte, örgüte ait belgelerde "KCK/TM" veya "KCK/TK" olarak geçmektedir.

KCK sistemi vergi toplayan, üyelerine KCK vatandaşlığı statüsü veren ve İdeolojik Alan, Siyasi Alan, Sosyal Alan, Halk Savunma Alanı ve Mali Alan olmak üzere 5 alanda faaliyet gösteren bir yapıdır. Örgütün bu alanlarda faaliyet göstermesinin altında yatan neden toplumsal hayatın bütün alanlarını ele geçirme isteğidir. Örgüt, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde toplumsal hayatın bütün alanlarını eline geçirdikten sonra tedrici olarak dağ kadrosunu tasfiye edecek ve KCK yapılanması vasıtasıyla varlığını sürdürecektir. Devletle pazarlık gücünü de şehirlerde gerçekleştireceği kitlesel şiddet eylemleriyle sağlayacaktır.

Genel hatları ile örgüt yapısına bakıldığında;

KCK ÖNDERLİĞİ

Koma Ciwaken Kurdistan (Kürdistan Halklar Topluluğu) yapılanmasının kurucusu ve önderi olarak kabul ettikleri kişi, terörist başı Abdullah Öcalan'dır.

KJB-Koma Jinen Bilind (Yüce Kadınlar Birliği)

KJB, KCK terör örgütünün kadın yapılanmasıdır. Şehir merkezlerinde kadınların mahallelere kadar örgütlenmesi görevini yürütmektedir.

3.13.1 YASAMA

1. Kongra Gele Kurdistan-Kongra Gel (Kürdistan Halk Meclisi)

Kongra Gel, KCK terör örgütünün en yüksek yasama organıdır. KCK Sözleşmesi'ne göre Kongra-Gel iki yılda bir KCK vatandaşı olarak nitelendirilen halk tarafından seçilen 300 üyeden oluşur.

Kongra-Gel komisyon esasına göre çalışır. Bu komisyonlar; sosyal, siyasal, ideolojik, maliye, kadın, halk savunma ve halkla ilişkiler-örgütlenme komisyonlarıdır. Kongra Gel'e bağlı olarak parti yapıları adı altında terör örgütleri faaliyet göstermektedir. Bu örgütler ülkelere göre şöyledir;

1. PKK-Partiya Karkeran Kurdistan (Kürdistan İşçi Partisi) / Türkiye
2. PYD- Partiya Yekitiya Kurdistan (Kürdistan Birlik Partisi) / Suriye
3. PÇDK-Partiya Çaresera Demokrati Kurdistan (Kürdistan Demokratik Çözüm Partisi) / Irak
4. PJAK-Partiya Jiyane Azade Kurdistan (Kürdistan Özgür Yaşam Partisi) / İran

2. Halk Meclisleri

Kongra-Gel, yasadışı KCK yapılanmasında Türkiye, Irak, İran ve Suriye'deki ilgili birimleri temsil edecek şekilde tasarlanmıştır. Halk Meclisleri ise bulundukları ülkelerin en üst yasama organıdır. Halk Meclisleri nüfus yoğunluğuna göre 100-250 kişiden oluşur. Bu meclislerin temel icra organı da Demokratik Ekolojik Toplum Koordinasyonları'dır. DETK'ler, Kongra Gel ve bağlı oldukları Halk Meclisi kararları ve KCK terör örgütünün en üst icra organı olan Yürütme Konseyi'nin genelgelerini hayata geçirir.

2.a. Eyalet-Bölge Meclisleri

KCK Sözleşmesi'nin 21. Maddesine göre bu meclisler bulundukları ülkenin coğrafi ve etnik-kültürel özelliklerine göre oluşturulur ve bu temelde örgütlenerek demokratik konfederalizm sistemi içinde yer alır. Eyalet-Bölge Meclisleri görev alanları içinde en üst yasama organıdır. Meclislerin üye sayısı nüfus yoğunluğu ve örgütlülük durumuna göre belirlenir. Eyalet-Bölge Meclisleri'nin temel icra organı Eyalet-Bölge Koordinasyonu'dur. KCK yapılanmasında Türkiye, 4 Eyalet-Bölge şeklinde belirlenmiştir. Bunlar Çukurova, Amed (Diyarbakır), Serhat (Erzurum) ve Ege bölgeleridir.

2.b. Kent Meclisleri

Kent Meclisleri Halk Meclisleri'ne bağlı olarak illerde oluşturulan yapılardır. İlin büyüklüğüne ve nüfusuna göre Kent Meclisleri 250-400 üyeden oluşur. Bu meclisler bünyesinde 30 kişiden oluşan Kent Yürütmesi grubu seçilmektedir. Kent Meclisleri temsil ettikleri yerleşim alanlarına ilişkin KCK terör örgütünün hedefleri doğrultusunda politikalar üretme ve örgütün belirlediği sorunlara çözüm bulma yerleridir. Kent Meclisleri delegelik sistemi ile çalışır. Doğal delegelik, halk delegeleri ve kurum delegeleri bu sistemi oluşturmaktadır;

- Doğal Delegelik: Yereldeki seçilmiş milletvekilleri, belediye başkanı, belediye meclis üyeleri, siyasi parti il ve ilçe başkanları, STK başkanları, il genel meclislerinin temsilcileri,
- Halk Delegeleri: Herhangi bir tüzel kişiliği bulunmayan kişiler,
- Kurum Delegeleri: Kurumların belirleyecekleri kişiler, Kent Meclisleri'ne delege olmaktadır.

Kent Meclisleri'nin amaçları; Kürt halkının yaşamının bütün alanlarını kontrol etmek, ilçe ve mahalle meclisleri oluşturarak halk üzerindeki baskıyı artırmak, konfederal örgütlenme düşüncesini tabana doğru genişletmek, demokratik eylem çizgisi adı altında kitlesel provokatif şiddet eylemleri gerçekleştirmek ve kooperatif türü oluşumlara giderek toplumdan haraç toplamaktır.

2.c. Kasaba, Mahalle, Köy ve Sokak Örgütlenmesi

Kasaba ve mahalle örgütlenmeleri söz konusu alanlardaki halkın sözde demokratik işlerini yürüten organdır. Köy ve sokak örgütlenmeleri ise Komün, Komün Yönetimi ve Ocak yapılanmalarından oluşmaktadır. Komünler köy ya da sokaktaki halkı KCK terör örgütü hedefleri doğrultusunda örgütlemeye çalışmaktadır. Komün Yönetimi tüm KCK kararları ile söz konusu komünün aldığı kararların uygulanmasını koordine eder. Ocak ise Demokrasi Evleri adı altında örgüt mensuplarının eğitildiği yerlerdir.

3.13.2 YÜRÜTME

Yürütme Konseyi, KCK terör örgütünün en üst icra organıdır. Terörist başı Abdullah Öcalan'ın ve terör örgütünün dağ kadrosunun kontrolünde olan Kongra Gel'in kararlarını uygulamakla yükümlüdür. KCK Sözleşmesi'ne göre Yürütme Konseyi, Kongra Gel tarafından iki yılda bir sözde KCK yurttaşları arasından seçilen bir başkan ve otuz üyeden oluşur. Yürütme Konseyi Başkanı, terörist başı Abdullah Öcalan tarafından görevlendirilir ve Kongra Gel tarafından onaylanır. Yürütme; İdeolojik, Siyasal, Sosyal, Ekonomik ve Halk Savunma Alan Merkezleri şeklinde örgütlenmektedir.

1. Halk Savunma Alan Merkezi

KCK sisteminin askeri kanadı olarak HPG (Hêzên Parastina Gel-Halk Savunma Güçleri) tasarlanmıştır. HPG yapılanması ile KCK terör örgütü silahlı eylem gerçekleştirme yeteneğini şehirlere taşımayı hedeflemektedir.

2. Ekonomik Alan Merkezi

KCK Sözleşmesi'nin 14. Maddesi 5. Fıkrası'na göre "ekonomik alan merkezi, demokratik toplum konfederalizminin maliye ve ekonomi politikasını geliştirir ve uygular. Toplumun ihtiyaç duyduğu ekonomik ve mali örgütlenmelere gider. Kaynak yatırım ve istihdam amaçlı projeler geliştirir. Halkın özgücünü harekete geçirerek ekonomik sorunlara çözümler üretir." şeklinde tanımlanmaktadır. Ancak bu tanımlamanın ardında örgüt adına yapılan finansal faaliyetler göze çarpmaktadır. Para transferleri ve toplama işlemleri, haraç ve uyuşturucu ticareti ile kaynak temin etme faaliyetleri görülmektedir.

KCK / TM Ekonomik Alan faaliyetlerini 7 maddede özetlemek gerekirse;

1. GÖÇ-DER adına yurtdışından gelen ve yurtiçindeki örgüt yakınlarına aktarılan paralar,

2. Yurtdışından ve yurtiçindeki belediye başkanlarından KCK militanlarının hesabına yatırılan aidatlar,

3. Arazi yolsuzlukları yoluyla temin edilen kazançlar,

4. Mavi Kampanya ve Kumbara (Diyarbakır'daki esnaf ve işadamlarından alınan paralar)

5. Belediyelerde ihale kazanan firmalar yoluyla temin edilen kazançlar,

6. Belediyelerdeki istihdam yolsuzlukları,

7. Örgüt adına kurulan ve faaliyet yürüten şirketlerin işleri.

3. Siyasi Alan Merkezi

Siyasi alan merkezinde KCK sistemi, Kürtlerin ezildiği ve yok sayıldığı yönünde söylemler üreterek Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı demokratik siyaset adı altında ayrılıkçı faaliyetler yürütmektedir. Siyasi alan merkezindeki faaliyetlerle Kürt halkının yoğun olarak yaşadığı bölgelerdeki ve yurtdışındaki siyasi çalışmalar örgütlendirilmektedir. Siyasi Alan Merkezi bu eylemlerini şu komiteler aracılığı ile yürütür;

a. Siyasi Komite

b. Ekoloji ve Yerel Yönetimler Komitesi

c. Hukuk Komitesi

d. Dış İlişkiler Komitesi

e. Azınlıklar ve İnanç Komitesi

Bu komiteler aracılığıyla KCK terör örgütünün yaptığı faaliyetleri kısaca belirtmek gerekirse;

1. Avrupa-Kırsal-Kandil-İmralı ile irtibat ve haberleşme

2. Yerel Yönetimler ve Kent Meclisleri faaliyetleri

3. İhale yolsuzluğu ve devlet kurumlarını örgütsel amaçlı suistimal

4. Yurtdışına sahte evrak ve pasaportla çıkış temini

5. Yurtdışı Koordinasyon Birimi (KYB)'nin Avrupa faaliyetleri

6. Seçim Komisyonu faaliyetleri

7. DTP/BDP'yi yönlendirme faaliyetleri

Bunların yanı sıra KCK Sözleşmesi 14. Madde 4. Fıkra'ya göre; Dış İlişkiler Komitesi'nin görevi, "KCK'nın dış politika çizgisini hayata geçirir. Kürdistan halkının özgürlük mücadelesini uluslararası alanda tanıtmak için çalışır. Diplomasi çalışmalarını geliştirir. Stratejik ve taktik ittifaklar oluşturmaya çalışır." şeklinde tanımlanmaktadır.

4. Sosyal Alan Merkezi

KCK, sosyal alan merkezi faaliyetlerinde toplumun bütün kesimlerini kontrol altında tutmak için gerekli politika ve kurumları oluşturmaktadır. Sosyal Alan Merkezi'nde 8 farklı komite faaliyet gösteri;

a. Sosyal Komite

b. Halk Sağlığı Komitesi

c. Dil ve Eğitim Komitesi

d. Emekçiler Komitesi

e. Şehit Aileleri ile Dayanışma ve Gaziler Komitesi

f. Gençlik Komitesi

g. YJA-Yekiniya Jinen Azad (Özgür Kadınlar Birliği) Komitesi

h. Özgür Yurttaşlık Koordinasyonu

Sosyal alanda yapılan faaliyetlere bakıldığında;

1. Terörist cenazeleri organizasyonu,
2. Ölen, cezaevinde/gözaltında olan örgüt mensuplarını ve yakınlarını kollama,
3. Kadın ve gençlik faaliyetleri, görülmektedir.

5. İdeolojik Alan Merkezi

Yasadışı KCK yapılanmasının tüm ideolojik çalışmalarının örgütlendirilip yürütülmesinden sorumludur. Bilim-Aydınlanma Komitesi, Kültür Komitesi, PKK İnşa Komitesi, PAJK Komitesi ve Basın Komitesi'nden oluşmaktadır. Gün TV, Kürdi-Der, Kürt Enstitüsü, Tevçant, Mezopotamya Kültür Merkezi gibi birimler ideolojik alan merkezi içerisinde faaliyet göstermektedir. Bunların yanı sıra Abdullah Öcalan'ın bahane edilmesi ile ortaya çıkan ve kentlerdeki şiddet eylemleri, provokasyon ve gündem oluşturma, PKK'nın sözde yıldönümleri ve önemli günlerinde yapılan kitlesel eylemler bu komiteler aracılığıyla gerçekleştirilmektedir.

3.13.3 YARGI

KCK sisteminin yargı alanındaki örgütlenmesi İdari Adalet Mahkemesi adlı bir üst mahkemeye bağlı olan üç farklı mahkemeden oluşur. Bunlar Halk Özgürlükler Mahkemeleri, Yüksek Askeri Mahkemeler ve İdari Mahkemelerdir.

Halk Özgürlükler Mahkemeleri

KCK Sözleşmesi'nin 28. maddesine göre Halk Özgürlükler Mahkemeleri adı ile örgütlenen yasadışı mahkemeler "halkın onurunu ve özgürlüğünü korumak" ve sözleşmenin uygulanmasını gözetmekle sorumludur. Bu mahkemeler "teslimiyet ve ihaneti" yargılamak, "halkın özgürlüğünü ve demokratik sistemini" savunmakla görevlidir. Halk yargısının en üst organı olan Halk Özgürlükler Mahkemeleri, diğer yargı organlarının kararları için temyiz mahkemesi konumundadır.

1. Halk Mahkemeleri

Halk Mahkemeleri, Halk Özgürlükler Mahkemeleri'nin alt birimi olarak düzenlenmiştir. Bu mahkemeler halk içinde ortaya çıkan olay ve sorunlara, can ve mal güvenliğine yapılan saldırılara, ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel vb. alanda çıkan ciddi ihtilaflara bakmak ve karara bağlamakla yükümlüdür. KCK'nın temel hedefi olan toplumun tüm alanlarına yayılma noktasında bu yasadışı adli yapı önemli bir işlev üstlenmektedir.

2. Yüksek Askeri Mahkemeler

Terör örgütünün silahlı kanadındaki suçlara bakmakla yükümlüdür.

3. İdari Mahkemeler

Sözleşme'nin 30. maddesine göre İdari Mahkemeler, yasadışı KCK oluşumunun genel organlarında işlenen disiplin ihlalleri, görevi ihmal ve suistimal gibi idari suçlara ve idari görevlerle ilgili davalara bakar.[536]

[536] Sandıklı, Atilla, 'KCK Terör Örgütünün Yapısı ve Faaliyetleri', Bilgesam.org, Erişim Tarihi:02.01.2011

IV. BÖLÜM
PKK BAĞLAMINDA TÜRK DIŞ POLİTİKASI VE TERÖR ÖRGÜTÜNE YAPILAN DIŞ DESTEK

4.1 PKK Sorunu ve Türk Dış Politikası

Kürt sorunu, etno-dilsel özellikleri itibariyle farklılık arz eden bir topluluğun kimlik taleplerinden kaynaklanan, ama aynı zamanda yabancı aktörlerce desteklenen terör eylemleri nedeniyle ülkesel bütünlüğe yönelik tehditler de içeren bir etnik milliyetçilik sorunudur. Kuşkusuz sorunun bölgesel ve toplumsal azgelişmişlikle ilgili boyutları da vardır.[537] Ama tüm diğer boyutlar bugün itibariyle etnik Kürt milliyetçiliğinden ve devletin güvenlik endişelerinden kaynaklanan sorunlar demetinin parçasına dönüşmüştür. O nedenle sorun bir kimlik ve güvenlik sorunudur.

Temelde iç sorun olarak doğan Kürt sorunu özellikle belli dönemlerde yabancı aktörlerin aktif ilgisiyle uluslararası boyut kazanmıştır. Kürt sorununun böyle bir nitelik kazanması öncelikle Kürtlerin birden çok devlet çatısı altında, jeostratejik açıdan sorunlu bir bölgede ve her devlette belli oranda sorunlu olarak yaşamalarından kaynaklanmıştır.

İkinci olarak, Kürtlerin Ortadoğu'da çoğunluk oluşturan Arap, Türk ve İran toplumlarından etno-kültürel açıdan farklılık arz etmesi, bölge dışı küresel güçlere ve bölge içi bazı devletlere politika üretme fırsatı tanımış, bu sayede Kürtlerin yaşadıkları ülkelere yönelik bir baskı aracı olarak kullanılması söz konusu olmuştur.[538]

Üçüncü olarak, Kürtlerin yaşadıkları ülkelerce tatmin edilmemiş beklenti ve taleplerinin uluslararası toplum tarafından haklı görülmesi, bu çerçevede yürütülen mağduriyete dayalı uluslararası etkinlikler dünya kamuoyunda bu topluluğa karşı genel bir sempatinin doğmasına yol açmıştır.

Dördüncü olarak, uluslararası yükselen değerlerle (Birinci Dünya Savaşı sonrası milliyetler ilkesi, Soğuk Savaş sonrası demokrasi, insan hakları, kültürel haklar) Kürtlerin taleplerinin kesişmesi veya yakınlaşması, bu sorunu uluslararası alana taşıyan önemli bir faktör olmuştur.

Son olarak, uluslararası sistemdeki köklü değişiklikler bölgede sınır değişikliği beklentisine yol açarak bu topluluğu motive etmiş ve küresel güçlerle temas kurmalarına imkân sağlamıştır. Bu genel faktörlerin yanı sıra özellikle 1990'lardan itibaren PKK terörü, Kuzey Irak gelişmeleri, Kürt diasporasının

[537] İçduygu Ahmet, Romano David and Sirkeci İbrahim, 'The Ethnic Question in an environment of security: the Kurds in Turkey', Ethnic and Racial Studies, Vol. 22, No. 6 (Nov. 1999), s. 992
[538] Davutoğlu, Ahmet, 'Stratejik Derinlik: Türkiye'nin Uluslararası Konumu', İstanbul, Küre Yay., 2001, s. 439.

varlığı, Kürt mülteci krizleri gibi faktörler Kürt sorununa uluslar arası ilgiyi artırmıştır.[539] Bu çerçevede akraba toplulukların yaşadıkları komşu ülkeler ve buralardaki Kürtler, Türkiye ile sorunlu diğer komşu ülkeler ve büyük devletler bu sorunla yakından ilgili hale gelmiştir. Ayrıca uluslararası medyanın gösterdiği ilgi de sorunun sürekli gündemde tutulmasını sağlamıştır. Bu çerçevede Türkiye'deki Kürt sorunu uluslararası nitelik kazanmışsa da uluslararası düzeyde resmen ele alınan ve çözüm için harekete geçilen bir sorun olmamıştır. Örneğin BM organlarında veya bölgesel örgütlerin bağlayıcı karar mekanizmalarında bu konu ele alınmamaktadır. PKK'nın ve başka Kürt örgütlerinin bu yönde çabaları olsa da öngörülebilir zaman diliminde böyle bir durumun ortaya çıkması da zordur. Çünkü uluslararası topluluk ancak merkezi otoritesi zayıflamış ve devlet kontrolü dışına çıkarak bölgesel ve uluslararası dengeleri sarsma potansiyeli olan, aynı zamanda çatışmanın kitleselleştiği, toplumsal nefretin yaygınlaştığı, ağır insan hakları ihlallerinin yaşandığı durumlarda arabuluculuk, diplomaside ikinci yol gibi yöntemlerle soruna doğrudan müdahil olmakta ve bu sorunu uluslararası örgütlerin özellikle de BM'nin resmi gündemine almaktadır. Hâlbuki Türkiye'deki Kürt sorunu açısından bunu gerektirecek şartlar bulunmadığı için sorun uluslararası platformlarda resmen ele alınmamaktadır. Bunun yerine Kürt sorunu daha çok bölge devletleriyle bazı bölgesel örgütlerin ve sistemi kontrol altında tutmaya çalışan büyük güçlerin ilgili ülkelerle ikili ilişkilerinin bir parçası olarak ele alınmaktadır. Bu nedenle Kürt sorununun uluslararası niteliği hukuksal olmaktan ziyade siyasal ve bölgeseldir.

Fakat Kürt sorununun bu uluslararası niteliği Kürt hareketini güçlendirmenin yanı sıra Kürtleri bağlı oldukları devletlerden uzaklaştırarak başka devletlerin dış politika aracına dönüştürmektedir.

Uluslararası ilişkilerin yürütülmesinde liberal ilkelerin ve hukuksal normların etkili olduğu Batı'da genel olarak Kürt sorunu Türkiye'den farklı algılanmaktadır. Türkiye'nin Kürt sorununu temelde terör ve geleneksel güvenlikle (fiziksel güce dayalı) eşdeğer gören tutumuna karşılık, genel olarak Batılı ülkeler sorunu kimlik ve ontolojik güvenlik (sosyalleşme süreciyle ortaya çıkan ilkeli ve güçlü ilişkilere dayalı bir ortamın yaratılması) boyutuyla, yani insan hakları ve demokratikleşme sorunu olarak algılamaktadır. Bu nedenle de Türkiye'ye eleştirel yaklaşarak özellikle insan hakları ve demokrasi eksenli Kürt taleplerini haklı bulmaktadır. Ayrıca Batılı ülkeler PKK terörünü de Türkiye'deki yönetim ve ulus-devlet anlayışının bir ürünü olarak görerek zımnen haklılaştırmaktadır. Bu çerçevede PKK'nın ülke içinde çok büyük bir kitlesel desteğe sahip olduğuna inanmakta, Türkiye'nin sorunu siyasal çerçevede değerlendirmesi gerektiğini düşünmektedir.

Bu tabii ki Batılı ülkelerin çıkar eksenli yaklaşımlardan tamamen uzaklaştığı anlamına gelmez. Türkiye ile temelde ittifak (ABD) ve bütünleşme (AB) ilişkisi olduğu için Batı'nın diplomatik gündeminde çıkarlar ilkelerin arkasından gelse de uluslararası politikanın doğası gereği, PKK ve Kürt sorunu Batılı devletler açısından Türkiye ve Ortadoğu politikasının bir aracı olarak görülebilir. Dahası, Türkiye'nin uluslararası kamuoyunda ciddi bir inandırıcılık sorunu olması, yani soruna ilişkin içeriye ve

[539] Kurubaş, Erol, 'Kürt Sorununun Uluslararası Boyutu ve Türkiye', C. 2, (1960'lardan 2000'lere), Ankara, Nobel Yay., 2004, ss. 59-93

dışarıya dönük politikalarında inandırıcı bulunmaması, Batı'daki bu bakış açısının sürmesine imkân tanımaktadır. Örneğin içeriye dönük demokratikleşme, insan hakları, Kürt vatandaşlarının kimliğinin korunması ve kültürel haklar gibi konularda olduğu kadar, dışarıya dönük Irak'taki Türkmenlerin korunması, Kuzey Irak'taki yapılanma gibi konularda geliştirdiği politikalar kimi yabancı aktörler tarafından "Kürt düşmanlığı" ve ayrımcılık olarak değerlendirilmektedir. Türkiye'deki kimilerince kullanılan/benimsenen üslup/söylemse bu bakış açısı için gerekçe oluşturabilmektedir.

Bu yaklaşım çerçevesinde Batılı ülkelerin ve özellikle bölgesel nitelikteki kimi uluslararası örgütlerin Kürt sorununa ilgi düzeyinin yüksek, karışma düzeyininse dolaylı bir nitelik gösterdiği söylenebilir. Batılı ülkeler, Kürt sorunu konusunda insan hakları bağlamında yaptığı açıklamalarla ve Kürt hareketinin Batı'daki etkinliklerine göz yummasıyla sorunla yakından ilgili olduğunu göstermekte, fakat doğrudan Kürt hareketinin yanında yer almaktan ve soruna müdahil olmaktan da özenle kaçınmaktadır. Dolayısıyla Batılı aktörler resmi ve ilkesel olarak Türkiye'nin yanında yer alsalar bile (PKK terörist örgüt olarak kabul edilmektedir) Kürt hareketine bir biçimde dış destek sağlamaktadırlar. Bu daha çok dolaylı ve görünürde düşük düzeydeki somut destek ile uluslararası yükselen değerler bağlamında dile getirilen yüksek düzeydeki siyasal ve diplomatik destek türlerinin değişik biçimlerinde olmaktadır. Türkiye'nin Batı'yla olan ittifak ilişkisi ve güçlü bağları kuşkusuz doğrudan ve yüksek düzeyde somut destek sağlanmasını engellemektedir. Bununla birlikte genel olarak Batılı ülkeler, PKK'nın ve diğer Kürt örgütlerinin çeşitli düzeylerde siyasal ve kültürel etkinlikler yürütmelerine geniş imkânlar tanımaktadır. Örneğin açıkça imkân sağlanan, hatta teşvik edilen hususlar içinde her türlü basın-yayın faaliyetlerinin yapılması (Med TV, Roj TV, Serxwebun vs.), konferans ve kongreler düzenlenmesi, çeşitli örgütlenmelere gidilmesi (PKK'nın siyasi kanadı olan ERNK, "Sürgünde Kürt Parlamentosu", "Kürdistan Ulusal Kongresi", Kürt Enstitüleri, Kürt Enformasyon Büroları, kültür dernekleri, gençlik örgütleri vs.) sıralanabilir.[540] Örtülü ve dolaylı somut destek sayılabilecek hususlar içindeyse terörist örgüt üyelerine dokunmama ve finansal destek sağlamaya dönük faaliyetlere göz yumma (uyuşturucu ve insan kaçakçılığı, gasp, soygun, "devrim vergisi" toplama) sayılabilir. Siyasal ve diplomatik destek konusundaysa Kürt sorununun barışçı biçimde çözümüne ilişkin çağrılar önemli yer tutmakta, nadiren de olsa Türkiye'ye yönelik insan hakları bağlamında dolaylı ekonomik yaptırımlar gündeme gelebilmektedir. Örneğin ABD Kongresi'nin insan haklarındaki olumsuzluklar nedeniyle Türkiye'ye yapılan yardımlarda kısıtlamaya gitmesi gibi.[541]

Avrupa'daki bölgesel örgütler aracılığıyla da (AK, AGİT, AB ve NGO' lar) soruna ilişkin birtakım belgelerin kabulü ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin (AİHM) bazı kararları[542], Kürt hareketine moral diplomatik ve hatta hukuksal destek sağlanması olarak kabul edilebilir.

[540] Kurubaş, a.g.e,s. 136-171
[541] Kurubaş, a.g.e,s. 237-238
[542] Kurubaş, a.g.e,s. 310-347

Bu genel çerçeve içinde Türkiye'nin Batı bağlantısı açısından belirleyici olan ABD ve AB'nin tutumlarına, özellikle son dönemi göz önüne alarak daha yakından bakmak yararlı olacaktır. Zaman zaman farklı birimlerin ve aktörlerin (Pentagon, Dışişleri Bakanlığı, CIA vs.) etkisiyle değişebilen bir tutuma sahip olsa da genel olarak ABD'nin Türkiye'deki Kürt sorununa özellikle 2003 sonrası Ortadoğu genel penceresinin Irak ve Kuzey Irak kısmından baktığı, politikalarını da buna göre düzenlediği söylenebilir. Bu bağlamda ikili ilişkilerde Türkiye'nin hassasiyetleri ve müttefikliğin gereği gibi unsurlar belirleyici olamamıştır. ABD Türkiye'nin Kürt sorununun iç güvenlik tehdidi oluşturduğu görüşünü tam paylaşmadığı gibi, PKK konusundaki güvenlik endişelerine de oldukça pragmatik yaklaşmaktadır. Bu açıdan ABD ilke olarak PKK konusunda Türkiye ile işbirliğini kabul etse de, Türkiye'nin Kürt sorununa siyasal bir açılım getirmesi gerektiğine inanmaktadır.[543] Ayrıca ABD terör konusunda ikircikli bir tavır sergilemekte, kendi çıkarlarını hedef alan terörizmin her türlüsünü kötü ilan ederken, hiç değilse son birkaç yıla değin zımnen PKK'yı Kürt sorunundan açıkça ayırmaktan kaçınmıştır. Çünkü ABD uzun yıllar PKK'nın Kuzey Irak'taki varlığını ve bundan yararlanma umudunu esas alan bir yaklaşım içinde, PKK'yı bilinçli biçimde elinde koz olarak tutmak istiyor gibi bir görünüm vermektedir.

Bu araçsal güdülerle ABD'nin Kürt sorununa karışma düzeyinin yüksek ve etkisi bakımından çok önemli olduğu söylenebilir. Bu karışmanın gizli ve dolaylı somut destek ve nispeten açık ve doğrudan diplomatik moral destek biçimlerini içerdiği görülmektedir. Ama bunlar hiçbir zaman Türkiye'yi gözden çıkartacak düzeyde olmadığı gibi, ABD doğrudan destek konusunda kurulacak her türlü bağlantıdan uzak durmuş, resmi düzeyde PKK'yı terör örgütü olarak nitelemiş, fakat bu terörle mücadele etmek için 2008'e değin destek sağlamaktan da özenle kaçınmıştır. Kürt sorunu konusunda ise Türk hükümetlerine insan hakları ve kültürel haklar konusunda yazılı ve sözlü çağrılarda bulunmakla yetinmiştir.[544] Kısacası ABD'nin tutumu ikircikli ve pragmatiktir.

AB'nin tutumuna gelince, ABD'nin Kürt sorununu temelde Irak politikasının bir parçası gören yaklaşımının aksine AB sorunu Türkiye politikasının bir parçası olarak görmüştür[545]. Bu nedenle kurumsal olarak AB'nin araçsal olmaktan çok demokrasi, insan hakları ve azınlıkların korunması gibi normatif ilkelerle hareket ettiği söylenebilir. Bu açıdan AB Kürt sorununu açıkça, resmen ve zorlayıcı biçimde Türkiye'deki demokratikleşme ve insan haklarındaki gelişmeleri ölçme göstergelerinden ve dönüştürme araçlarından biri haline getirmiştir.[546] Bunun Türkiye'nin AB'ye üyelik idealiyle yakından ilgili olduğu açıktır. O nedenle Gunter, Türkiye'nin AB üyeliğinin Kürt sorunu konusunda AB'yi tatmin edecek bir çözüm bulunmasına bağlı olduğunu ileri sürmüştür.[547] Öte yandan, AB'nin bu ilkesel

[543] Park, William, 'Turkey, Northern Iraq and the Kurdish Problem', Regional in/security:Redefining Threats and Responses, Eds. M.Aydın, Ç.Erhan, S.Açıkmese, Ankara, Ankara Üniversitesi Basımevi, 2007, s.213
[544] Kurubaş, a.g.e, s. 224-243
[545] Davutoğlu, a.g.e, s. 444
[546] Kurubaş, Erol, 'AB'nin Türkiye'deki Kürtlere Yönelik Politikası ve Demokratikleşmeye Etkileri', Demokrasi Platformu**,** Yıl 1, S.1 ,2005, s. 187-206
[547] Gunter, Michael M, 'The Continuing Kurdish Problem in Turkey After Öcalan's Capture',Third World Quarterly, Vol. 21, No. 5 ,2000, s. 862

yaklaşımına karşın üye ülkeler bu ilkelere ulusal çıkarları doğrultusunda siyasal yorumlar yükleyebilmektedirler. Bu durumda AB üyesi ülkelerin Kürt sorununa yaklaşımlarının ikili ilişkilerde ve sorunlarda Türkiye'ye karşı bir koz olarak kullanma, Ortadoğu politikasında etkinlik kazanabilme ve bu yolla birtakım stratejik kazanımlar elde etme gibi reel politik yönlerinden de söz edilebilir.[548] Bu nedenle AB'nin yaklaşımı özde ve görünüşte ilkesel ama uygulamada ortak bir dış politika yokluğunun da etkisiyle zaman zaman pragmatik ve araçsal olabilmektedir. Ama her durumda AB ve üye ülkeler de ABD gibi, Kürt sorunu için siyasi bir çözüm çerçevesinde Kürt kimliğinin tanınmasını ve ifade edilmesi istemekte, bunun terörizmi ve ayrılıkçılığı savunmasız bırakacağına inanmaktadır.[549]

Bu genel yaklaşım içinde AB'nin soruna karışması, ortak ve aday ülkelere yönelik etkin biçimde kullandığı "yumuşak güç"ü aracılığıyla yani üyelik, adaylık, ortaklık veya başka faydalardan yararlandırma veya mahrum etme yoluyla olmaktadır. Bu açıdan üyelik şartlarını belirleyen Kopenhag Kriterleri ile üyelik sürecinin getirdiği İlerleme Raporları, AB müktesebatı, Katılım Ortaklığı Belgesi, Ulusal Program, müzakere dosyaları gibi bir dizi belge AB'nin Kürt sorununa ilişkin en etkili karışma ve zorlama araçlarını oluşturmaktadır.[550] 1999'da tam üyeliğe adaylık ve 2005'te tam üyelik müzakerelerinin başlaması kararıyla da AB'nin Kürt sorununa karışma biçimi nispeten daha meşru, açık ve güçlü bir nitelik kazanmıştır. Nitekim 2004 yılına değin daha çok sözlü olarak Kürt sorunuyla ilgilendiği izlenimi veren AB Komisyonu, ilk kez 2004 İlerleme Raporunda azınlıkların kültürel haklarından bahsetmek yerine açıkça Kürtlerin durumunu tartışmıştır.[551]

AB Kürt sorununda kimi zaman zorlayıcı, kimi zaman ödüllendirici, kimi zaman da uyarıcı bir güç olarak hareket etmekle birlikte soruna daha doğrudan karışabileceği farklı müdahale seçeneklerinden kaçınmış, bunun yerine yapısal müdahalelerle (insan hakları ihlallerinin giderilmesi, kültürel hakların korunması, demokratik yönetimin güçlendirilmesi gibi) sorunun çözülebileceğini düşünmüştür.[552] Bu çerçevede AB bazı anayasa ve yasa hükümlerinin değişmesini sağlayarak Kürt sorununun siyasal zeminini güçlendirmiş, Tank'ın ifadesiyle AB'nin bu yaklaşımı güvenlikleştirilmiş (securitised) bir alan olan Kürt sorununu gittikçe güvenlik konusu olmaktan çıkartmıştır (desecuritisation).[553] Türkiye'nin birçok reform paketini kabul ederek yasal düzenlemelere gitmesi de bu etkinin düzeyini göstermektedir. AB'nin bu tutumuyla Kürt sorununda tüm diğer aktörlerden daha etkili ve önemli bir üçüncü taraf rolü oynadığı açıktır.

---

[548] Kurubaş, a.g.e, s. 187
[549] Tocci, Nathalie, 'Conflict Resolution in the Neighbourhood:Comparing EU Involvement in Turkey's Kurdish Question and in the Israeli-Palestinian Conflict', Mediterranean Politics, Vol. 10, No. 2 July 2005, s. 128
[550] Çelik, Ayşe Betül and Rumelili Bahar, 'Necessary but not Sufficient: The Role of EU in Resolving Turkey's Kurdish Question and Greek-Turkish Conflicts', European Foreign Affairs Review, 11 2006, s. 207
[551] Çelik and Rumelili, a.g.e, s. 209-211
[552] Çelik and Rumelili, a.g.e, s. 214
[553] Tank, Pınar, 'The Effects of the Iraq War on the Kurdish Issue in Turkey', Conflict, Security & evelopment, Vol 5, No. 1 (April 2005), s. 70

Ortadoğulu komşu ülkelerin Kürt soruna yaklaşımına gelince, burada rol oynayan temel etmenin realist güç ve çıkar politikaları olduğu görülmektedir. Ortadoğu politikasının Batı'dan farklı olarak kimlik, güvenlik ve istikrar sorunundan kaynaklanan anarşik niteliği aslında hemen tüm komşu ülkelerin sorunlu ilişkilerinden dolayı birbirlerine karşı çeşitli mezhepsel ya da etnik grupları ve örgütleri birer araç olarak kullanmalarına yol açmıştır. Bu açıdan Ortadoğulu komşular genellikle Türkiye ile ilişkilerinde bir koz elde edebilmek için Kürt sorununa değil Kürtlere ilgi göstermiş, bu bağlamda daha ziyade PKK üzerinden politikalar geliştirmişlerdir. Bu politika 1990 sonlarına değin Suriye, İran ve Irak'ın Türkiye'ye karşı PKK'yı açıkça kullanması biçiminde olmuştur. Ortadoğulu komşuların Türkiye'yle genelde iyi olmayan ve hatta sorunlu ilişkileri söz konusu desteğin resmen inkâr edilmekle birlikte yüksek düzeyde, açık ve doğrudan olmasına yol açmış, böylece Türkiye'ye yönelik açıkça bölücü ve yıkıcı gizli faaliyetleri destekleyerek içişlerine müdahale düzeyine ulaşmıştır. Bu destek 1980 başlarından 1990 sonlarına değin yaklaşık 20 yıl boyunca PKK'nın ülke topraklarında üs ve kamp kurmasına izin verilmesi, istihbarat ve silah temini de dâhil her türlü lojistik ve maddi imkân sağlamayı içeren "somut destek"in değişik biçimlerinde olmuştur.[554]

Ancak 1998'den itibaren Suriye'nin, 2003'te de ABD'nin Irak'a yerleşmesiyle Irak ve İran'ın PKK'yı Türkiye'ye karşı araç olarak kullanma politikasından zorunlu olarak vazgeçmeleriyle beraber Kuzey Irak ve buradaki Kürtlerin tutumu daha fazla önem kazanmış ve Türkiye'ye yönelik tehdit buradan gelmeye başlamıştır. Bu açıdan burada özellikle Iraklı Kürtlerin Türkiye'deki Kürt sorununa yaklaşımını netleştirmek yerinde olacaktır.

Kuzey Irak'taki aktörlerin temel öncelikleri 2003 Irak işgaliyle yakaladıkları ayrı yönetim kurma konusundaki tarihsel fırsatı en iyi şekilde değerlendirmek ve Irak'ta istikrar sağlanmadan en üst düzeyde kazanımlar elde etmektir. Bununla birlikte, Kuzey Iraklı liderler Türkiye'deki soruna ve özellikle PKK'ya kimi zaman etnik akrabalık nedeniyle (etnopolitik açıdan), kimi zaman da Türkiye'nin Kuzey Irak politikası nedeniyle (reel politik açıdan) ilgi duymuşlardır. Fakat Kürt liderlerin bakış açılarında çeşitli farklılıklar da göze çarpmaktadır. KDP lideri ve kuzeydeki yönetimin başkanı durumundaki Mesut Barzani idealist bir duygusallık içinde Kuzey Irak'taki sürecin duruma göre bağımsızlığa kadar gidebileceğini düşünmesinden dolayı, Türkiye'nin içişlerine yönelik etnopolitik söylemlere yer vererek Türkiye'nin bu sürece engel olma çabasını caydırabileceğini ummaktadır. KYB lideri ve Irak Cumhurbaşkanı Celal Talabani ise reel politik bir yaklaşımla bağımsızlık gerçekleşse bile bunun Türkiye ikna edilmeden sürdürülebilir olmadığını gördüğünden daha temkinli bir tutum sergilemektedir.

Her halükarda Barzani ekolünün daha etkili olduğundan hareketle Iraklı Kürtlerin ABD desteği ve koruması altında fazlasıyla idealize olmaları, devlet geleneğinden yoksunlukları, korkuları ve hırsları gibi duygusallıklarla Türkiye'deki Kürt sorununu etkileme kapasitelerinin olduğunu göstermeye çalıştıkları ve Kürt hareketini destekledikleri söylenebilir. Böylece Türkiye'deki Kürt sorununa karışan

[554] Kurubaş, a.g.e, s. 280-307

Iraklı Kürtler bir yandan PKK'yı kollamakta (somut lojistik ve maddi destek), öte yandan Türkiye'ye yönelik sorunu askeri değil barışçı siyasal araçlarla çözme yönünde söylemler geliştirmektedirler (yaygın siyasal ve diplomatik destek). Çünkü Iraklı Kürtler Türkiye'deki Kürt hareketinin temel ideallerini yani Kürtlerin self-determinasyon hakkı olduğu düşüncesini paylaşmakta, en azından kültürel ve idari özerkliği hak ettiklerini düşünmektedirler. Bu nedenle de PKK'yı terör örgütü olarak nitelendirmemektedirler. Sonuçta, AB faktörü Türkiye'deki Kürt sorununu ne kadar güvenlikleştirilmiş alan olmaktan uzaklaştırıyorsa, Kuzey Irak faktörü de o kadar güvenlikleştirilmiş alana dönüştürmektedir.

"Güvenlik güçlerinin sürekli düzenledikleri operasyonlar, örgütlerin bütün faaliyet kanallarını tıkamaktadır. Bu nedenle dış destek, örgütlerin adeta bir nefes borusudur."[555] Ülkelerin terör örgütlerine yaptıkları yardımı "sığınma hakkı vererek, dernek, yayın organı gibi yan kuruluşlar açmasına göz yumarak, kamp yerleri tahsis ederek, bu kamplarda eğitim vererek, militanları kamplarında ve kırsal alanda ziyaret edip moral vererek, yaralanan teröristlerin tedavilerini yaptırarak, silah, cephane ve mühimmat yardımı yaparak, teröristlere barınma, giyecek, yiyecek gibi lojistik ihtiyaçlarını temin ederek" şeklinde ifade etmiştir[556]Birleşmiş Milletler üye ülkeleri, 1970'te alınan karar doğrultusunda "silahlı örgütlerin diğer bir ülkeye karşı faaliyetlerini desteklemekten, organize etmekten ve kışkırtmaktan kaçınacaklarına" dair beyanatlarda bulunmuşlardır.[557]

1991' de başta ABD olmak üzere İngiltere ve Fransa terörizmle mücadeleye ilişkin bir metin hazırlamışlardır. Söz konusu metinde, "doğrudan ya da dolayı olarak terör faaliyetlerinde yer alan; terör faaliyetinde bulunanları koruyan, bunları eğiten, silahlandıran, faaliyetlerde bulunanlara mali destek veren ya da herhangi bir koruma sağlayan devletler, diğer devletlere ve BM'ye karşı sorumludurlar." ifadesi yer almış; öneri 20 Aralık 1991 tarihinde yürürlüğe girmiştir[558]

4.2 Suriye

Suriye uzun yıllar boyunca Türkiye, İsrail ve Irak'a karşı terör örgütlerini desteklemiştir. Bu ilişki ağı, hem kendi bünyesindeki Kürt toplumunun beklentilerini dışa yönlendirme hem de dışarıdan gelebilecek müdahaleleri önlemeye yönelik olarak kurulmuştur. Suriye, PKK terör örgütüne hem kendi topraklarında hem de bir dönem kontrolü altında tuttuğu Lübnan topraklarında barınma ve eğitim olanağı sunmuştur. Türkiye ile Suriye arasında PKK'ya verilen destek bağlamındaki nedenler şu şekilde sıralanabilir:

[555] İlhan, Suat**, '**Terör, Neden Türkiye?', Ankara, Asam Yayınları, 2002, s.5
[556] Denker, M. Sami **, '**Uluslararası Terör, Türkiye ve PKK', İstanbul, Boğaziçi Yayınları, 1997, s.7
[557] BM Genel Kurulu, karar no. 2625, 24 Kasım 1970
[558] Gürses, Emin,'Ayrılıkçı Terörün Anatomisi IRA-ETA-PKK', İstanbul,Bağlam Yay.**,**2001,s.148

— Suriye, kendini tarihsel 'Büyük Suriye' topraklarının varisi olarak görmektedir. Bu coğrafya, Suriye, Lübnan, Urdun, Filistin ve Hatay ili topraklarını kapsamaktadır. Suriye, bu çerçevede Hatay'ı kendinden koparılmış bir toprak parçası olarak görmüştür.

— Soğuk Savaş Dönemi'nde farklı kutuplarda yer alan Suriye ve Türkiye ilişkilerinde yaşanan gerginliğe, Suriye'nin SSCB tarafından sürekli silahlandırılması neden olmuştur. Suriye, Orta Doğu için geliştirilen politikalarda SSCB'nin en büyük destekçisi olmuştur. SSCB'den edinilen bu motivasyon, Suriye'nin Türkiye'ye karşı düşmanca bir tutum izlemesine neden olmuştur. Dönem itibariyle Suriye'nin sosyalist blok adına yüklenmiş olduğu en önemli görev, özellikle işgal altında bulundurduğu ve kendisi açısından hiçbir hukuki sorumluluk doğurmayacak olan Lübnan topraklarını kullanmak suretiyle Soğuk Savaş'ın en etkili vasıtalarından olan uluslararası terör ve silah kaçakçılığına ev sahipliği yapmasıdır. Suriye, diğer terör ve kaçakçılık şebekelerine olduğu gibi PKK terör örgütüne de kendi egemenlik sahası içerisinde rahatça hareket etme imkânı sağlamıştır. PKK terör örgütü, Başkent Şam'da, Haseki ve Halep illerinin Suriye'ye yakın kesimlerinde birçok ev ve çiftlikler kiralayarak Suriye istihbarat örgütlerinin desteği ve denetimi altında eğitim ve barınma faaliyetlerini uzun yıllar sürdürmüştür.[559]

— Türkiye'nin 1970'li yılların başlarından itibaren Güneydoğu Anadolu Projesi'ni (GAP) hazırlayıp çalışmalara başlaması, Suriye ve Irak arasında tepki ile karşılanmıştır. Temel hedefi, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin gelir düzeyi ve hayat standardını yükselterek, bu bölge ile diğer bölgeler arasındaki gelişmişlik farkını ortadan kaldırmayı amaçlayan GAP'ın, uygulamaya konulmasıyla birlikte, Türkiye'nin Suriye ile aralarında su sorununu iyice somutlaşmıştır.

Suriye, Fırat ve Dicle nehirlerinin uluslararası sular kapsamında ele alınmasını savunurken, Türkiye bunları sınır aşan sular kapsamında değerlendirmiştir. Bu konuda Türkiye, Suriye ve Irak arasında zaman zaman çeşitli toplantılar düzenlense de herhangi bir fikir birliği sağlanamamıştır.[560] 17 Temmuz 1987'de Türkiye ile Suriye arasında Şam'da imzalanan Ekonomik İşbirliği protokolü çerçevesinde Türkiye, Suriye'ye Fırat Nehri'nden saniyede 500 metreküp su bırakmayı kabul etmiş, aynı tarihte yapılan Güvenlik işbirliği Protokolü ile de her iki devlet, birbirlerinin toprak bütünlüğüne karşı yıkıcı faaliyetlerin engellenmesini karşılıklı olarak yüklenmişlerdir.[561] Antlaşmanın ardından terörist başı, Suriye'den Lübnan'a geçmiştir. Bu antlaşma Türkiye ile Suriye arasında Suriye'nin PKK'ya verdiği desteği sınırlamasına yönelik ilk antlaşma olmuştur.[562] Buna rağmen Suriye, PKK terör örgütüne verdiği desteği devam ettirmiştir. Körfez Savaşı'ndan sonra artan terör eylemleri üzerine Türkiye, Suriye'yi uyararak Bekaa vadisindeki PKK kamplarını bombalayacağını bildirmiştir. Gerginleşen durum üzerine 1992 yılının Nisan ayında Türk ve Suriyeli hükümet temsilcileri arasında yeni bir güvenlik protokolü

[559] Pirim ve Örtülü, a.g.e, s.172
[560] Aras, Bülent and Koni, Hasan, 'Turkish-Syrian Relations Revisited', Arab Studies Quarterly, Vol 24.No: 4, 2002, s.53
[561] Uçarol, Rıfat, 'Siyasi Tarih', İstanbul, Filiz, 2000, s.813
[562] Mannes, Aaron, 'Profiles in Terror The Guide to Middle East Terrorist Organizations', Washington DC, Rowman and Littlefield Publishers, 2004,s.180

imzalanmıştır. Buna göre Suriye PKK'yı kanun dışı bir örgüt olarak kabul ettiğini açıklamış ve Suriye'deki faaliyetlerini yasaklamıştır. Bu açıklamanın ardından Bekaa vadisine yapılacak operasyon iptal edilmiştir.[563]

1993 yılının Kasım ayında güvenlik protokolü yenilenmiş ve PKK, Suriye tarafından terör örgütü olarak ilan edilmiştir. Ancak daha önceden olduğu gibi Suriye, PKK terör örgütüne verdiği desteğini sürdürmüştür. Bu süreçte Suriye'nin Türkiye'den su konusunda ikili görüşme yapma talebi Türkiye tarafından, terör probleminin çözülmediği sürece mümkün olmayacağı şeklinde yanıtlanmıştır. 1995 yılında Suriye'nin Yunanistan'la askeri işbirliği içerisine girmesi, Türkiye'yi endişelendirmiştir. Suriye'nin artan düşmanca tavırları yanında 1995 yılının yaz aylarında PKK'ya ait teröristlerin Suriye sınırından Hatay'a geçerek çok sayıda eylem yapması, Türkiye'nin Suriye'ye karşı tutumunu sertleştirmesine neden olmuştur.[564]

Terörist başının Almanya'dan gelen politikacı ve istihbarat örgütü elemanlarıyla Şam'da görüştüğünü açıklaması, gerginliği daha da tırmandırmıştır. 1996 yılının Ocak ayında Türkiye, PKK'ya verdiği üstü örtülü destekten dolayı Suriye'yi uyarmış ve BM Sözleşmesi'nin 51'nci maddesi gereğince kendini savunmaya yönelik gerekli tedbirleri alacağını bildirmiştir. Suriye'nin terörist başını teslim etmeyeceğini açıklaması üzerine Türkiye, Suriye ile bütün resmi ilişkilerini kesmiştir.[565] Bunun hemen arkasından 23 Şubat 1996'da İsrail'le askeri işbirliği anlaşması imzalanmıştır. Bu gelişmeler üzerine Suriye, 13 Mart 1996'da Kahire'deki Arap Birliği toplantısının gündemine su sorununu getirerek Türkiye üzerinde baskı yaratmaya çalışmıştır.[566]

Suriye, Türkiye'nin uyarılarını dikkate almamış ve PKK'ya desteğini 1996 yılından sonra da sürdürmüştür. Suriye, sınırları içerisinde bulunan ve antlaşmalarla Türkiye'nin toprağı sayılan Caber Kalesi'ndeki Süleyman Şah'ın mezarını ve oradaki Türk askerlerini Suriye'de başka bir yere taşımıştır. 1998 yılı sonlarında baraj yapımı gerekçesiyle oranın da boşaltılmak istenmesi yeni bir krize yol açmıştır. Gelişmeler üzerine Türkiye, Suriye ile aralarındaki sorunları barışçı yollardan çözmek amacıyla 02 Temmuz 1998'de gizli bir mektup göndermiştir. Bu mektupta terörden, karşılıklı ekonomik ve kültürel ilişkilere kadar 12 maddelik bir iyi niyet paketi sunulmuştur. Ancak Suriye bu mektubu cevapsız bırakmıştır.[567]

---

[563] Sezgin, Yüksel, 'The October 1998 Crisis in Turkish-Syrian Relations',Turkish Studies, Vol.3, No.2, Autumn 2002, s. 48
[564] Fırat, Melek ve Kürkçüoğlu, Ömer, 'Kürt ve Su Sorunları Çerçevesinde Türkiye-Suriye-Irak İlişkileri (1990-95)', Türk Dış Politikası**,** Ed. Baskın Oran, İstanbul, İletişim Yayınları, 2002, s.558
[565] Sezgin, a.g.e, s. 48-49
[566] Fırat ve Kürkçüoğlu, a.g.e, s.560
[567] Uçarol, a.g.e, s.918

Suriye'nin uzlaşmaz tavrı ve PKK terör örgütüne verdiği desteğin yanında, 1996'dan itibaren uluslararası konjonktürdeki Türkiye aleyhine olan değişimler, Türkiye'nin o ana kadar izlediği tutumunun sertleşmesine neden olmuştur. Bunun sebeplerini şu şekilde sıralamak mümkündür:

— Aralık 1997'de Lüksemburg'ta yapılan AB zirvesinde, Güney Kıbrıs Rum Kesimi'nin adaylık statüsüne yönelik girişimleri hızlandırılırken, Türkiye'nin AB'ye tam üyeliği açık bir şekilde reddedilmiştir. Türkiye'nin ağırlıklı olarak kültürel ve dini sebeplerle genişleme sürecinden muaf tutulması, AB'nin Türkiye'nin dış politikasına yönelik koyabileceği baskıyı hafifletmiştir. Böylece 1998 krizinde Türkiye, AB'nin etkisinden bağımsız hareket edebilme olanağına kavuşmuştur.

— 1998 yılında yaşanan bir başka kriz de Türkiye'nin tutumlarında etkili olmuştur. GKRY'nin, adaya Rusya'dan gönderilen S-300 füzelerini yerleştirmek istemesi Türkiye tarafından tepki ile karşılanmıştır. Yaşanan krize ABD ve Rusya da dâhil olmuştur. Türkiye, Rusya'yı Rumlara füze satmakla suçlarken, ABD'nin de Rusya'ya karşı Türkiye'yi yeterince desteklemediği görülmüştür.[568]

— PKK terör örgütünün Avrupa ülkelerinde barınma imkânı bulması ve politik yönden desteklenmesi, Türkiye'yi zor durumda bırakmıştır. Özellikle İtalya'nın Eylül ayında 'Sürgünde Kürt Parlamentosuna' ev sahipliği yapması, 'Dördüncü Kürdistan Ulusal Konferansı'nın 11-12 Ekim'de Londra'da yapılması, Avrupa ülkelerinin PKK terör örgütüne verdiği desteğin açık bir göstergesi olmuştur. Türkiye terörle mücadele kapsamında Avrupa ülkeleri tarafından desteklenmemiş ve bu konuda izole edildiğinin farkına varmıştır.

— ABD'nin 1998'de Usame Bin Ladin'in bulunduğu Afganistan'daki üsleri bombalaması ve Sudan'daki varlığını iddia ettiği kimyasal silah fabrikalarına yaptığı saldırılar, Türkiye'nin de terör örgütüne destek veren bir ülkeye yapacağı meşru müdafaa harekâtını açıklayıcı hale getirmiştir.

— İsrail'le 1996 yılında yapılan anlaşmalar, Türkiye'nin elini güçlendirmiştir. Orta Doğu'da İran, Irak, Suriye gibi komşularından teröre yönelik devamlı tehdit alan Türkiye, bu gelişmeyle stratejik bir işbirliği geliştirmiş istihbarat paylaşımının yanında yeni nesil araç, silah ve teçhizatın envanterine girmesini sağlamıştır.

— Suriye Petrol Bakanı, Ağustos 1998'de Bağdat'ı ziyaret ederek, 1982'de İran- Irak savaşı sırasında kapatılan Kerkük'ten Banyas limanına giden petrol boru hattının yeniden açılmasını gündeme getirmiştir. Bu karar, Türkiye'nin enerji koridoru olma yönündeki hedefine önemli bir engel olarak algılanmıştır.

[568] Olson, Robert, 'Türkiye'nin Suriye, İsrail ve Rusya ile İlişkileri: 1979-2001,(Çev. Süleyman Elik), Ankara, Orient Yayınları, 2005.s.54

— Türkiye, NATO'nun "bir üye ülkenin saldırıya maruz kalması halinde bunun diğer tüm üyelere yapılmış sayılacağını" öngören beşinci maddesini Suriye'ye karşı işletmek istemiş ancak saldırının dış kaynaklı olmaktan çok içeriden kaynaklandığı gerekçesi ile kabul görmemiştir. [569]

— PKK terör eylemlerine yönelik alınan tedbirler ve yapılan harcamalar da Türkiye ekonomisini önemli ölçüde etkiler hale gelmiştir. Türkiye'de terörle mücadeleye yönelik 1998 yılına kadar yapılan harcamalar yaklaşık 90 milyar doları bulmuş ve yılda 10 milyar dolar civarında bir bütçenin ayrılmasını gerektirmiştir.

— PKK terör örgütünün 1995'ten sonraki Hatay'daki faaliyetleri ve Akdeniz'e yayılma faaliyetleri de Türkiye'yi kaygılandıran gelişmeler içinde ele alınabilir. Bütün bu yaşanan gelişmeler, Türkiye'nin uluslararası alanda izolasyonuna ve terörle mücadelede yalnız başına kalmasına sebep olmuştur. Bu süreçte Türkiye, artık PKK terör örgütüne tahammül edemeyeceğine kanaat getirmiş ve kendisine her fırsatta destek sağlayan Suriye ile savaşı göze almıştır. İlginç bir şekilde ilk tepki İsrail'den gelmiş, Suriye sınırında yapmayı planladığı askeri tatbikatı iptal ettiği gibi, bu bölgeden askeri birliklerini de geri çekmiştir. Irak, Suriye'nin yanında yer alırken, Ürdün, Suudi Arabistan ve İran, Türkiye'yi itidale davet etmişlerdir. Libya ise Suriye'ye yapılacak bir saldırıyı kendilerine yapılmış sayacağını açıklamıştır.[570] Türkiye'nin terörle mücadelede kararlı tutumu üzerine, 20 Ekim 1998'de Adana'da Suriye ile Türkiye arasında güvenlik mutabakatı imzalanmıştır. Suriye, PKK'yı terör örgütü olarak ilan etmiş, Suriye'de bulunan kamplarını kapatacağına ve destek verilmeyeceğine dair güvence vermiştir.[571] Bunun ilk adımı olarak, varlığı Suriye tarafından devamlı reddedilen terörist başı Suriye'den çıkartılmıştır. Terörist başının Suriye'den ayrılarak Yunanistan, Rusya ve İtalya'ya gidişi, PKK'nın siyasallaşma sürecini hızlandırmıştır. Daha da önemlisi PKK terör örgütü, yeniden uluslararası siyasetin gündemine taşınmıştır. Adana Mutabakatı'nın ardından Türkiye-Suriye ilişkileri yavaş ancak istikrarlı bir biçimde gelişmeye başlamıştır.

Suriye, ABD'nin 2003 yılında Irak'a yerleşmesiyle birlikte kendisini önemli ölçüde tehdit altında hissetmeye başlamıştır. Hatay ve su gibi konular, Suriye açısından çok büyük stratejik sorunların yanı sıra göz ardı edilebilir konuma düşmüştür. Suriye ve Türkiye arasında 1999 yılından itibaren geliştirilen ilişkiler, 2004 yılında en üst noktaya ulaşmıştır. Bu yıl içerisinde yapılan karşılıklı ziyaretler ve toplantılarda önemli gelişmeler kaydedilmiştir. İkili ziyaretler sırasında Türkiye'nin Suriye'ye akışını kontrollü olarak verdiği Fırat Nehri suyunun miktarı konusunda uzun zamandan beri süregelen tartışmaları gideren antlaşmalar yapılmıştır. 2004 yılının Kasım ayında yapılan toplantıda Hatay vilayetinin, Türkiye tarafından 1939'da Türk bağımsızlık savaşının bir parçası olarak Türkiye'ye dâhil

[569] Çitlioğlu, Ercan, 'Uluslararası Hukukta Terörizm', Jeopolitik, Yıl 4, Sayı 19, Ağustos 2005, s.33
[570] Fırat ve Kürkçüoğlu, a.g.e, s.566
[571] Olson, Robert, 'Türkiye'nin Suriye, İsrail ve Rusya ile İlişkileri: 1979-2001',Çev. Süleyman Elik, Ankara, Orient Yayınları, 2005, s.11-12

edildiği, Suriye tarafından kabul edilmiştir. Bu toplantıda ayrıca sınır boyunca uzanan maden yataklarının paylaşımı konusunda da antlaşmaya varılmıştır.[572]

Olaylara Suriye tarafından bakıldığında Türkiye-Suriye ilişkisinin gelişmesi, ABD'nin bölgedeki varlığı, Avrupa Birliği baskısı, İsrail tehdidinin devamı, Lübnan'daki etkinliğini kaybetmesi, BM'ni Hariri Suikasti'ni sorgulaması, Arap dünyası içindeki yalnızlığı gibi unsurlar, Suriye'nin dış politikalarını etkileyen unsurlar olarak değerlendirilebilir. Bu koşullar altında Suriye'nin PKK'ya destek vermesi muhtemel değildir. Hatta son yaptığı ziyarette Suriye Devlet Başkanı, Türkiye'nin Irak'ın kuzeyine yapılacak operasyona açık destek verdiğini açıklamıştır.

Suriye'nin uluslararası alandan izole edildiği bu ortamda PKK terör örgütü, Suriye uzantısı olan Demokratik Birlik Partisi (PYD) ile etkinliğini sürdürmektedir. PKK terör örgütünün içinde istihbarata dayalı ve örgütün kendi açıklamalarına göre hala çok sayıda Suriyeli terörist bulunmaktadır. Bunlardan bir kısmının da terör örgütünün yönetim kadrosunda yer aldığı bilinmektedir. PKK terör örgütü içerisindeki Suriyeli terörist grup, Suriye hükümetine yakın olanlar ve Suriye'deki Kürtlere baskı yapıldığını düşünenler olarak iki gruba ayrılmıştır. Özellikle terör örgütüne yeni katılanların, Suriye'nin de dâhil olduğu bütün Kürt toplumunu içeren bir Kürt devletinin kurulmasını istediği iddia edilmektedir.[573] Bu yapı dikkate alındığında bundan sonraki süreçte PKK ve PYD'nin Suriye için daha tehlikeli bir konuma gelebileceği söz konusudur.

4.3 İran

Türkiye'nin laik ve demokratik cumhuriyet yönetimine karşın, İran'ın 1979 devriminden sonra teokratik bir yönetim şeklini benimsemesi ve kendi sistemini bölgeye yayma çabaları, iki ülke ilişkilerini sorunlu hale getirmiştir. Her iki ülkenin de etrafında Soğuk Savaş sonrası bağımsızlıklarını kazanan ülkelerin olması, bu ülkelere yönelik model olma ve işbirliği geliştirme çabalarını gizli bir rekabete dönüştürmüştür.[574]

Terör örgütünün yayınlarına göre PKK ile İran arasındaki resmi faaliyetlerin 1984'te kurulduğu belirtilmektedir. Ancak Nihat Ali Özcan, bu tarihi geç olarak değerlendirmektedir. Ona göre KDP'nin kendi sorumluluk bölgelerinde PKK'ya İran'dan habersiz barınma yerleri vermesi mümkün gözükmemektedir. Özcan bu tarihi, artık gizliliğin anlamsız olduğu tarih olarak nitelendirmektedir.[575]

---

[572] Olson, a.g.e, s.10
[573] Genel Kurmay Eski Başkanı Orgeneral İlker Başbuğ da 15 Kasım 2007'de KKTC Milli Günü'nde yaptığı konuşmada PKK terör örgütünün dağ kadrosunun dörtte birinin Suriye vatandaşı olduğunu dile getirmiştir. "Sınır Ötesi Operasyonu Uygulama Surecindeyiz", Vatan**,**16 Kasım 2007,s.22
[574] Bal, İhsan ve Önder, Aytaç, 'Soğuk Savaş Sonrası Terörizm Sorununun Türk Dış Politikasına Etkileri', 21. Yüzyılın Eşiğinde Türk Dış Politikası, Ed. İdris Bal, İstanbul, Alfa, 2001, s.690
[575] Özcan, a.g.e, s.230

İran, PKK politikasını başlangıçtan itibaren Suriye ve Libya ile işbirliği yaparak yürütmüştür. İran, Türkiye'ye yönelik örtülü faaliyetlerini, bir yönü ile PKK sayesinde sürdürürken, bir yandan da yönlendirdiği ve kendisiyle ideolojik bütünlük içindeki radikal İslamcı örgütler aracılığıyla yürütmüştür. Bu iki yönlü çalışmalarını zaman zaman da aynı düzlemde buluşturmuştur. İran'la PKK arasında yapılan anlaşmalarda İran, PKK'dan Türkiye hakkında bilgi vermesini, İran içerisindeki Kürtler arasında siyasal faaliyet gösterilmemesini, İran'daki KDP'nin uzantısına düşmanlık temelinde yaklaşmasını, hudut boyunca 50 kilometrelik şeritte eylem yapmamasını ve Türkiye'deki ABD tesislerine yönelmelerini istemiştir.[576]

İran'ı Türkiye'ye karşı PKK'yı desteklemeye iten ilk etken, Türkiye'nin 1983 yılından itibaren Irak'la anlaşarak, Irak'ın kuzeyine yönelik düzenlediği askeri operasyonlardır. İran, Türkiye'nin petrol bölgelerini koruması için Irak'a NATO'da destek olduğunu ve böylece ABD çıkarlarına yardımcı olduğunu iddia etmiştir. Türkiye, 1984 yılında İran'dan da sıcak takip anlaşması talep etmiş ancak İran bu isteği reddetmiştir. Bununla birlikte 28 Kasım 1984'te İran ve Türkiye arasında her ülkenin kendi topraklarında diğer ülkenin güvenliğine yönelik hareketlere izin vermesini engelleyen bir güvenlik antlaşması imzalanmıştır. Bu dönemde Türkiye için tehdit PKK, İran için ise Türkiye'deki İran'a yönelik muhalif hareketler ve özellikle de "Halkın Mücahitleri Hareketi" olmuştur.[577]

İran, Soğuk Savaş döneminden sonra PKK'yı Türkiye ile olan ilişkilerinde bir araç olarak kullanmayı temel politikası haline getirmiştir. Bunu yaparken de kendisine doğrudan sorumluluk getirecek hareketler yerine, iddia edilen ilişkilere, haberinin olmadığı seklindeki tutumuyla yanıt vermiştir. Başlangıçta ABD karşıtı politikaları gereği bunu yaparken, SSCB'nin dağılmasından sonra bağımsızlığını kazanan Azerbaycan'ın varlığı ve ülkesindeki Azeri nüfusun çokluğu nedeniyle PKK'yı himaye etmiştir.[578] Diğer bir etken de İran'ın PKK ile Irak'ın kuzeyindeki KDP oluşumunu bertaraf etmek istemesidir.

Körfez Savaşı'ndan sonra Irak'ın kuzeyinde bir Kürt devletinin kurulması ihtimali, İran ve Türkiye'nin aralarında bir takım protokoller yapılmasını gerektirmiştir. 1992 yılının Mart ayında Türkiye ve İran, Orta Doğu ve Avrupa'daki Kürtçü hareketlerin rejimlerini tehdit etmelerini önlemek amacıyla Şam'da bir dizi güvenlik protokolleri imzalamışlardır. Güvenlik protokolleri her altı ayda bir dışişleri ve daha sık aralıklarla da düşük seviyedeki temsilciler tarafından sürdürülmüştür. 30 Kasım 1993'te Ankara'da yapılan protokolde taraflar, topraklarında PKK gibi terörist organizasyonlara izin vermeyeceklerini taahhüt etmişlerdir. 1994 yılında yapılan müzakereler sonucunda, İran ve Türkiye üç noktada anlaşmaya varmışlardır:

— PKK'lı teröristlerin Irak'ın kuzeyinden İran'a geçişleri engellenmelidir.

---

[576] a.g.e, s.231-232
[577] Olson, Robert, 'Türkiye-İran İlişkileri 1979-2004',Çev.Kezban Acar, Ankara, Babil Yay., 2005, s.13
[578] Olson, a.g.e, s.19

— PKK'lı teröristlerin Ermenistan'a, oradan da Rusya'ya geçişlerine izin verilmemelidir.
— Türkiye'nin, İran'daki kamplarını takviye etmek amacıyla PKK'nın savaş malzemeleri taşımak için kullandığı İran'daki yolları bombalamasına müsaade edilmelidir.[579]

İran-PKK ilişkileri, 1987 yılından itibaren hızla gelişmiş, yukarıda bahsedilen protokoller sayesinde 1993 yılında bir durgunluk dönemi geçirmiş, 1995 yılından itibaren yeniden başlamıştır. 1994 yılında Türkiye'de ortaya çıkan Radikal İslamcı terör örgütleri ve İran'ın bunlara verdiği muhtemel destek, Türkiye-İran arasında imzalanan protokollerin önüne geçmiştir. Türkiye, İran'ın PKK'ya verdiği desteği ispatlamak amacıyla ilgili belge ve kanıtları İran'a vermiş, ancak İran daha önce olduğu gibi teröristlerle hiçbir bağlantısı olmadığını ileri sürmüştür. 1995 ve 1996 yıllarında Türk-İran ilişkilerini belirleyen faktörler, Türkiye'nin İsrail'le giriştiği ortaklıklar ve Türkiye'nin iç politikasında irtica tehdidin artmasıdır. Bu süreçte İran'ın rejim ithali çabaları yoğunlaşmış ve Türkiye'deki irticai faaliyetlere desteği artmıştır. 1997 yılına gelindiğinde irticai tehlike, Türkiye'de PKK terörünün önüne geçmiştir. Bunun üzerine İranlı diplomatlar sınır dışı edilmiş ve 1997 yılından itibaren İran'la Türkiye ilişkileri yeni bir döneme girmiştir.

Türkiye ile gerginleşen ilişkiler üzerine PKK terör örgütü, İran'da kolayca propaganda olanağı bulmuş, hatta Abdullah Öcalan'ın kitapları İran Kültür Bakanlığı onayı ile yayımlanmıştır. PKK'nın İran'da bir Kürt Enstitüsü ve Türkiye-İran sınırında Mokriyan ismini taşıyan bir Kürt ili kurulması gibi girişimleri de olmuştur. Ayrıca Kürt öğrenciler ve milletvekilleri ile ilişkiler geliştirmiştir. Bu ilişkiler, 1997'de Hatemi'nin iktidara gelmesi ile çok boyutlu hale gelmiştir. İran'da diğer Kürt partilerini dışlayan ve üyelerini yakaladığında idam eden İran Hükümeti, PKK yandaşlarına serbest çalışma alanı sunmuştur. Tutukladığı zamanlarda ise kısa surede serbest bırakmıştır.[580]

İran, terörist başının Suriye'den çıkarılmasının ardından terör örgütüne verdiği desteği artırmıştır. PKK terör örgütünün altıncı kongresi, Şubat 1999'da Urumiye'de gerçekleştirilmiştir. Ayrıca İran istihbaratının, terör örgütü ile işbirliği yaparak İran'lı yerel Kürtleri eğittiği, terör örgütüyle birlikte Türkiye'de eylem yapmaya yönlendirdiği iddiaları mevcuttur. Terörist başının yakalanmasından sonra da İran, terör örgütünü silahlandırmaya devam etmiş, Ermenistan ve Rusya üzerinden terör örgütüne temin edilen silahların geçişine izin vermiştir.[581] Terörist başı, alınan ifadesinde İran'ın PKK'ya desteği konusunda şunları söylemiştir:

— Urumiye'de terör örgütünün hastanesi mevcuttur,
— İran-Irak sınırına yakın olup İran toprağında kalan örgüte ait çok sayıda kamp bulunmaktadır,

[579] Olson, a.g.e, s.22-23
[580] Keskin, Arif, 'PJAK: PKK'nın Bölgedeki Yeni Misyon Arayışı', Stratejik Analiz, Aralık 2007, s.46
[581] Olson, Robert, 'Turkey-Iran Relations, 1997-2000: The Kurdish and Islamist Question', Third World Quarterly, Vol 21, No 5, 2000, s.877

— Terörist başı Suriye'de iken İran gizli servisi kendisini ziyaret etmiş ve bu ziyaretler 1996 yılına kadar sürmüştür. Bu ilişkide İran İstihbaratı, Hizbullah, KDP ve PKK arasında arabuluculuk yapılmaya çalışmıştır.
— Terörist başının ifadesine göre İran, topraklarında terör örgütüne ait hastane ve kampları olduğunu bilmekte ve örgüte bu şekilde taviz vererek gerek PKK'yı gerekse İran'daki Kürtleri denetim altında bulundurmaktadır.[582]

Gerek istihbarat raporlarından gerekse terörist başının verdiği ifadelerden sonra Türkiye, terör örgütüne verdiği desteği kesmesi konusunda İran'a uyarılarda bulunmuştur. Ancak İran daha önceden olduğu gibi, bu ilişkiyi reddetmiştir. İran'la Türkiye'yi karşı karşıya getiren diğer bir olay, 18 Haziran 1999'da İran'ın topraklarının Türkiye tarafından bombalanması iddiasıdır. İddiaya göre Türkiye, İran sınırında bulunan PKK kamplarını bombalarken İran topraklarını da bombalamış ve beş İranlının ölümüne sebebiyet vermiştir. İran, bölgede PKK kampı bulunmadığını iddia etmiş ve misilleme olarak İran'a geçtiğini iddia ettiği iki Türk askerini rehin almıştır. Türkiye, bu iddiaları redederek, bombalanan bölgede PKK kamplarının bulunduğunu, bombalama sırasında İran askerlerinin Türkiye sınırını geçmiş olabileceğini ve böylelikle bombardımana yakalanmış olabileceğini öne sürmüştür.

İran, Türkiye, İsrail ve ABD arasındaki işbirliğine işaret ederek bölgede kendi aleyhine oluşturulmakta olan bir entrikanın yürütüldüğünü öne sürmüştür. Bu iddialarını daha da ileri götürerek bombalamanın, ABD'ye casusluk yapmak suçundan tutuklanan 10'u Yahudi 13 kişiyle bağlantılı olabileceğini iddia etmiştir. 01 Ağustos 1999'da İran ve Türkiye bombalama iddialarının olduğu bölgeye askeri heyetler göndererek, ortak bir çalışma yapmışlardır. Bunun sonucunda Türkiye, bombalamada bazı bölgelerin yanlışlıkla vurulmuş olabileceğini kabul etmiştir.

09 Ağustosta da İran iki Türk askerini serbest bırakmıştır. Bu gelişmeler üzerine 11 Ağustos 1999'da Türkiye ile İran arasında yeni bir sınır güvenliği antlaşması imzalanmıştır.[583] İran'ın bu süreçten sonra PKK konusunda olumlu yaklaşımlar sergilemesine rağmen, coğrafi şartlardan kaynaklanan olumsuzluklar yüzünden sınırda güvenlik önlemi alınamaması, silah ve uyuşturucu kaçakçılığı açısından müsait ortamın bulunması, İranlı Kürtlerin PKK'nın propagandasından etkilenerek örgüte katılmaları veya destek vermeleri, Irak'taki otorite boşluğu gibi etkenler, PKK terör örgütünün İran-Türkiye sınır bölgelerinde hareket etme imkânı ve destek bulmasına yol açmıştır. İran'ın resmi olarak bir terörist örgütler listesi bulunmamaktadır. 27-29 Temmuz 2004 tarihlerinde Türk yetkililerinin İran ziyaretinde PKK, terör örgütü olarak ilan edilmiştir.

PKK terör örgütünün PKK-KONGRA-GEL adı altında örgütlenmesinin ardından örgütün yeni söylemler geliştirmesi ve ABD'nin Irak'a yerleşmesi, İran'ın çabalarını farklı bir noktaya taşımıştır. Bu süreçten sonra kuruluş tarihi konusunda farklı açıklamalar yapılan PJAK, İran'da 2004 yılında ilk

[582] Pirim ve Örtülü, a.g.e, s.58
[583] Olson, a.g.e, s.877-880

kongresini gerçekleştirerek faaliyete başlamıştır. Amacını "İran Federal Demokratik Cumhuriyeti" kurmak olarak açıklayan örgüt, PKK'nın çizgisinde bir yapılanma içine girmiştir. Etkinliği halen süren PJAK, bütün propaganda ve siyasi çalışmalarında PKK'nın yöntem ve araçlarını kullanmaktadır.[584] İran, 2007 yılında Irak'ın sınırına askeri yığınak yaparak PJAK'a müdahale etmeye başlamıştır.[585] Türkiye, İran'ın kendi güvenliğini korumak için meşru tedbirler almakta haklı olduğunu bildirerek, İran'a destek vermektedir. Buna karşılık İran da Türkiye'nin 2008 yılı Şubat ayında Irak'ın kuzeyine gerçekleştirdiği askeri operasyona destek vermiştir.[586] İran ordusu 2010 ve 2011 yıllarda PJAK' la etkin mücadele etmiş ve PKK uzantısı olan bu örgütü bitirme noktasına getirmiştir.

4.4 Avrupa Ülkeleri

12 Eylül 1980 askeri müdahalesi ardından daha fazla zayiat vermemek ve dağılmayı önlemek amacıyla terör örgütü, üyelerini yurtdışına çıkarma kararı almıştır. Bunlardan bir kısmı Suriye'ye kaçarken bir kısmı da Avrupa'ya geçmiştir. 1980 yılında PKK terör örgütünün merkez komitesi tarafından bazı üyeler, Avrupa için görevlendirilmiş olsalar da esas detaylı faaliyetler 1981 yılından itibaren başlamıştır. Terör örgütü, Avrupa'da öncelikli olarak Türkiye'den gelen Kürtleri örgütlemeyi hedeflemiştir. Bu amaçla Avrupa'da çeşitli adlar altında oluşturduğu sosyal ve kültürel amaçlı kuruluşlar vasıtasıyla başlatılacak silahlı eylemlerin gerek maddi gerekse insan kaynağını sağlamaya çalışmıştır.

Almanya, Avrupa ülkeleri arasında PKK terör örgütüne en büyük örgütlenme imkânı veren devlettir. Bunun sebebi Türkiye'den Almanya'ya 1960'lardan itibaren başlayan göçtür. Almanya'ya işçi olarak çalışmak üzere giden Türklere, 1965 yılında çıkarılan bir kanunla sınırlama getirilmiş, 1973'de başlayan petrol krizi üzerine de durdurulmuştur. Bu aşamada Türkiye vatandaşı Kürtlerden bazıları, göç edebilmek için Almanya'ya siyasi sığınma talebinde bulunmuşlardır. Bunların siyasi sığınma talepleri Almanya tarafından olumlu karşılanmış ve bu yıllarda göç eden Kürtler, Almanya'nın sosyal güvenlik haklarından faydalandırılmıştır.[587]

Almanya, 1970'lerin sonu ve 1980'lerin başında PKK terör örgütünün Almanya'daki protesto eylemlerine ılımlı bir tavır takınarak, terör örgütünün müteakip örgütlenme safhası için zemin hazırlamıştır. PKK terör örgütü Almanya'daki örgütlenmesini sekiz ana bölge, 30 alt bölge ve sayısız hücre evi seklinde oluşturmuştur.[588] Bu dönemde kurulan Kürt-Alman İşbirliği Federasyonu (YEKKOM), PKK ile kurulan ilişkilerde şemsiye görevi yapmıştır. Gittikçe artan faaliyetler sayesinde PKK terör örgütünün Almanya'daki üye sayısı 1990'ların sonlarında 11000'e ulaşmıştır. Bunların arasında örgüte destek veren Alman sivil toplum örgütlerinin yanında, gazeteciler, yazarlar ve işadamları da

[584] Keskin, a.g.e, s.47
[585] 'İran'dan Sınır Ötesi', Milliyet, 25 Ağustos 2007, s.1
[586] 'İran'dan Kuzey Irak Harekâtına Destek', Vatan, 14 Mart 2008, s.16
[587] Lyon, Alynna J. and Uçarer, Emek M., 'Mobilizing Ethnic Conflict : Kurdish Seperatism in Germany and The PKK', Ethnic and Racial Studies, Vol 24., No.6.,November 2001, s.931
[588] Özcan, a.g.e,s.295-308

bulunmaktadır.[589] 1985 yılında Almanya tarafından izlemeye alınmalarına rağmen terör örgütü, kısa süre içerisinde 50000 kişilik bir gösteri yapabilecek kapasiteye ulaşmıştır. Sayının giderek artması Almanya'nın propaganda faaliyetlerine karşı ılımlı davranmaya itmiştir. Kendisine çok sayıda yandaş toplamayı başaran terör örgütü, düzenlediği gösterilere Alman sol gruplarını hatta Avrupalı milletvekillerini katmayı dahi başarmıştır.[590]

Almanya'da gittikçe artan terör propagandası, Almanya'nın dış politikasında Türkiye'ye yönelik menfi kararlar alınmasını sağlamıştır. Almanya, Türkiye'nin terör örgütüne yönelik yaptığı askeri müdahalelere tepki göstererek, içişlerine müdahale etmeye çalışmıştır. 26 Mart 1992'de Almanya, Güneydoğu olaylarını gerekçe göstererek Türkiye'ye silah sevkiyatını durdurmuş ve ambargo koymuştur. Bu durum Türk- Alman ilişkilerini gerginleştirmiş ve bu durum 03 Haziran 1992'de ambargonun kalktığı tarihe kadar sürmüştür.[591] Almanya'da PKK eylemleri üç ayrı kategoride kendini göstermiştir. Bunlardan birincisi, Türkiye'deki olayların terör örgütü lehine propaganda ile Alman kamuoyuna duyurulmasıdır. Bunlar, Türkiye'nin askeri operasyonlarına karşı gösteri yürüyüşleri, açlık grevleri vb. şekilde icra edilmiştir. İkincisi Almanya'daki Türk işadamlarını sindirmek ve işyerlerine zarar vermek seklinde kendini göstermiştir. Üçüncüsü ise PKK'ya yönelik Alman Hükümetinin uygulamalarını protesto etmektir. Almanya, PKK'yı 1987'den itibaren izlemeye almış, 1993'te de yasaklamıştır. Ancak bu eylemler duracağı yerde 1996'da PKK'nın söylem değiştirmesine kadar artarak devam etmiştir.[592]

1993 yılında Almanya'nın PKK'yı yasaklaması üzerine, ülke genelinde PKK sempatizanları şiddet eylemlerine başlamıştır. 24 Haziran 1993'te terör örgütü üyeleri, Münih, Marsilya ve Bern'deki Türk konsolosluklarını işgal ederek, personelini rehin almışlardır. Bununla beraber Almanya'daki Türklere ait işyerlerine, bankalara ve seyahat ajentalarına çeşitli saldırılar düzenlenmiştir. Bu olaylarda PKK sözcüleri, Almanya'nın Türkiye ile arabuluculuk yaparak, Türkiye'nin içişlerine müdahale etmesini istemişlerdir. Gittikçe şiddetlenen eylemlerde ölen ve yaralananların olması üzerine Almanya, PKK ve uzantılarının faaliyetlerini tamamen yasaklamıştır.[593] Yasağın ardından Almanya'da çok sayıda PKK'lı tutuklanarak yargılanmıştır. 1996 yılında Almanya'nın PKK terör örgütü ve uzantılarına yönelik sıkı tedbirler alması üzerine, terörist başı Almanya'yı açık bir şekilde tehdit etmiştir. Yapılan açıklamalarda terör örgütü, Türkiye'deki Almanların çoğunlukta bulunduğu tatil yörelerini ve turistik tesisleri hedef aldığını duyurmuştur. TSK' nın Irak'ın kuzeyine yönelik yaptığı başarılı operasyonlar üzerine terör örgütü, Almanya'ya karşı tutumunu bir anda değiştirmiştir. Terörist başı tehditkâr söylemlerinden vazgeçmiş, Almanya'daki şiddet eylemleri de giderek azalmıştır. Bu tutum değişikliği, PKK'nın Almanya'da ve dünya kamuoyunda kaybettiği imajını ve gücünü yeniden toplama çabası olarak algılanmıştır.

---

[589] Lyon ve Uçarer, a.g.e, s.934
[590] Altınbaş, Deniz, 'Avrupa'nın PKK'ya Yaklaşımı', Stratejik Analiz, 8, 92, Aralık 2007, s.42-43
[591] Uçarol, a.g.e, s.894
[592] Lyon ve Uçarer, a.g.e, s.935
[593] a.g.e, s.939

1997 yılında üst düzey iki Alman yetkilisi Şam'a giderek, terörist başı ile görüşmüştür. Yapılan görüşmede Alman yetkililer, terör örgütünden Türkiye'ye ve Türkiye'nin Almanya'daki işyerlerine saldırılarına son vermesini istemiştir. Alman yetkililer PKK terör örgütü ile diyaloga girerken diğer yandan Almanya'da da Hıristiyan Demokratlar Birliği temsilcileri, PKK'ya konulan yasağın kaldırılmasını istemişlerdir. Bunun üzerine Almanya, 13 Şubat 1998 tarihinde PKK'yı terör örgütü listesinden çıkarmış ve sadece bir suç örgütü olarak tanımlamıştır.[594]

1999'da terörist başının Kenya'da yakalanarak Türkiye'ye getirilmesi üzerine Almanya'da PKK eylemleri yeniden başlamıştır. Yoğun protesto ve şiddet eylemleri üzerine Almanya, üzerindeki baskıyı hafifletmek maksadıyla Türkiye'den idam cezasının kaldırılması yönünde taleplerde bulunmuştur.

Almanya'nın 1993'te koyduğu yasağına rağmen PKK terör örgütü, halen Dusseldorf'taki 'Kürt Dernekleri Federasyonu' güdümündeki 189 oluşum (Dernek, halk merkezi, Kültür merkezi, dayanışma merkezi, enformasyon merkezi vs.) vasıtasıyla çalışmasını yürütmektedir. PKK terör örgütünün yayın organı olan Özgür Gündem Gazetesi, 1995'ten bu yana Frankfurt'ta basılmaktadır. Almanya'da, PKK terör örgütüne bağlı 13 dergi ve yerel gazete bulunmaktadır. Alman gizli servisi BND, Almanya'da 600 bin Kürt bulunduğu ve bunların bir kısmının gönüllü olarak PKK terör örgütüne bağış yaptığını duyurmuştur. Terör örgütü diğer Kürtlerden de haraç yoluyla zorla para toplamaktadır. Fransız AFP ajansına bilgi veren Türk istihbarat kaynaklarına göre PKK yılda 430 milyon dolar yardım ve haraç toplamaktadır. Örgüt, bunun 22 milyon dolarını karaborsadan silah alımında, geri kalanını da diğer faaliyetlerde kullanmaktadır. Haberde Türk ve Alman istihbaratçılarına göre Almanya'da 11500 PKK'lının bulunduğundan söz edilmektedir.[595] Almanya'da dâhil tüm Avrupa ülkeleri, örgüt yayınlarında geri cephe olarak ifade edilmektedir.[596] Avrupa'daki örgüt faaliyetleri, terör örgütünün maddi ve manevi alanda güçlendirilmesi ve bu alandaki topluluğun, terör örgütünün hizmetine sunulmasına olanak vermektedir. Aynı zamanda Avrupa'da sürdürülen faaliyetler, uluslararası alanda terör örgütü lehine propaganda yapılmasına imkân vermektedir. Örneğin 1989 yılı içerisinde Paris'te Hak ve Özgürlükler Vakfı ile Paris Kürt Enstitüsü tarafından 'Paris Kürt Konferansı' isimli bir etkinlik gerçekleştirilmiştir. Konferansa dönemin Fransa Cumhurbaşkanı Fransua Mitterand ile eşi Daniella Mitterand başkanlık yapmışlardır. Paris'te gerçekleştirilen ve Türkiye'de de yürütülen ayrılıkçı faaliyetlere zemin hazırlamayı amaçlayan bu toplantının daha gelişmişleri ilerleyen süreçte Avrupa'nın Bonn ve Stockholm gibi merkezlerinde de yapılmıştır.[597] PKK terör örgütü, Avrupa genelinde çok çeşitli örgütlenmeler meydana getirmiştir. Organize edilen kitleler, Avrupa ülkelerinin uzunca bir sure PKK'yı terör örgütü olarak nitelendirmemesinden dolayı kolayca örgütlenme imkânı bulmuşlardır.

---

[594] a.g.e, s.941-942
[595] 'PKK'ya Bağlı 189 Dernek Var', Vatan, 02 Kasım 2007, s.18
[596] Milli Guvenlik Kurulu Genel Sekreterliği, a.g.y., s.92
[597] Ankara DGM İddianame, s.189

1990'lı yıllarda öne çıkan bu örgütlenmelerin amaçları arasında; kadınlar arasında dayanışma adı altında militan toplamak, gençler arasında siyasal bilinci artırarak eylemlere katılmak üzere eleman temin etmek, konferanslar tertip ederek dil ve tarih konularında oluşturulan komisyonlar aracılığı ile çalışmalar yapmak yer almaktadır. Avrupa'da yapılan çalışmalar sadece örgütlenmeyle kalmamıştır. Avrupa'da kurulan komiteler, Türkiye'de silahlı faaliyet gösteren ve metropol eylemleri yapan grupların ihtiyaç duyduğu malzemeleri de çeşitli kanallarla Avrupa'dan Türkiye'ye göndermiştir. Bu malzemelerin yanında 1990-1994 yılları arasında PKK'ya Avrupa'dan 639 örgüt üyesi temin edilmiştir.[598]

PKK terör örgütünün Avrupa'yı siyasi faaliyetlerin merkezi haline getirme çabaları 1995 yılı boyunca yoğun bir şekilde devam etmiştir. Bu tür faaliyetlerde, örgütü terörist kimliğinden kurtarmak ve bütün Kürtlerin temsilciliğini yaptığı imajını yaratmak amacı güdülmüştür. PKK terör örgütünün Avrupa'daki yapılanması, 'Sürgünde Kürt Parlamentosu', ERNK ve ona bağlı olan kuruluş temsilcilerinden oluşmuştur. Terörist başı da verdiği ifadelerde Avrupa ile olan ilişkilerinin ERNK vasıtasıyla yürütüldüğünü ve Avrupa ülkelerinin kendilerine verdiği desteği açıklamıştır. Terörist başı, Hollanda ve Belçika başta olmak üzere birçok ülkede ERNK'nın temsilciliklerinin bulunduğunu itiraf etmiştir. Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin Abdullah Öcalan hakkında hazırladığı iddianamede bu kuruluşlar şu adlar altında yer almıştır:

— Özgür Kadın Hareketi (TAJK), daha sonra 'Kürdistan Özgür Kadınlar Birliği' (YAJK) adını almıştır.
— Kürdistan Yurtsever Aydınlar Birliği (YWRK); ERNK'nın sözde aydınları bünyesinde toplayan alt örgütlenmesi.
— Kürdistan Gençler Birliği (YCK); ERNK'nın gençlik örgütlenmesi.
— Kürdistan Sanatçılar Birliği (HUNDER-KOM); ERNK'nın kültür ve sanatla uğraşan kesimine yönelik bir kuruluştur.
— Kürdistan Yurtsever Esnaflar Birliği; ERNK'nın yurtdışında bulunan Kürt orijinli vatandaşlara hitap eden bir örgütlenmesi.
— Kürdistan Yezidiler Birliği; yurtdışında bulunan Yezidi kökenli vatandaşları PKK terör örgütüne kazandırma amacını taşıyan oluşum.
— Asurîler Birliği; çeşitli Avrupa ülkelerine göçmüş bulunan ve çoğunluğunu Iraklıların oluşturduğu bir örgütlenme.
— Kürdistan Ulusal Meclisi (KUM) Avrupa Grubu; PKK tarafından sözde ulusal meclis oluşturmak amacıyla Avrupa ülkelerinde yapılan sözde bir seçim sonucu oluşturulan ancak etkinlik kazanamayan yapılanması.
— Avrupa Kürt Devleti Federasyonu (KON-KURD); çeşitli Avrupa ülkelerinde bulunan ve çoğunluğu PKK'nın güdümünde olan derneklerin üst kuruluşu.
— Kürdistan İslam Hareketi (KİH); PKK tarafından dindar kesimi kazanmak amacıyla oluşturulan örgütlenme.

[598] Özcan, a.g.e, s.308-311

— Kürdistan Aleviler Birliği (KAB); PKK tarafından Alevi vatandaşları kazanmak amacıyla oluşturulan örgütlenme.[599]

PKK terör örgütünün ERNK kanalıyla Avrupa'daki faaliyetleri 1994 yılında Atina'da açılan bürodan sonra Viyana, Kopenhag, Oslo, Helsinki, Stockholm, Madrid, Roma büroları vasıtasıyla sürdürülmüştür. Terör örgütü, Avrupa ülkelerindeki faaliyetlerini onu Almanya'da olmak üzere 18 eyalet olarak organize etmiştir. 1997 yılı itibariyle Avrupa'da PKK'nın güdümündeki bölücülük hareketi başta Avrupa Parlamentosu olmak üzere bazı uluslararası platformlarda gündeme alınmış ve Türkiye'ye yönelik bazı tavsiyelere konu olmuştur. Bazı uluslararası kuruluşlar, 'Sürgünde Kürt Parlamentosu' ve benzeri kuruluşların temsilcilerini muhatap kabul ederek görüşmelerde bulunmuşlardır. 'Sürgünde Kürt Parlamentosu', yedinci genel kurul toplantısı Brüksel'de yapılmıştır. Ayrıca 'Kürdistan Aydınlar Birliği' mensupları ile birlikte Vatikan'da Papa ile görüşmüşlerdir.[600]

Avrupa'nın terör örgütüne bakış açısı, terörist başının yakalanması sürecinde de açıkça ortaya çıkmıştır. Terörist başının İtalya'da bulunduğu sırada Türkiye, iadesini istemesine rağmen, İtalya ve Almanya buna şiddetle karşı çıkararak, terörist başının uluslararası bir mahkemede yargılanmasını istemişlerdir. Terörist başı İtalya'nın aracılığı ile AB'den siyasi sığınma talebinde de bulunmuş ancak 18 Kasım 1998'de Avrupa Parlamentosu tarafından reddedilmiştir. Alınan bu karara rağmen İtalya, İstinaf Mahkemesi'nin 16 Aralık 1998 tarihinde aldığı kararla terörist başını serbest bırakmıştır. Türkiye'nin itirazlarına rağmen aynı karar 28 Aralıkta bir kez daha tekrar edilmiştir. Kararın gerekçesinde Türkiye'nin talebinin meşruluk temelinden yoksun olduğu öne sürülmüş, İtalyan yasaları gereğince gözetim tedbiri konusunda yetkinin Adalet Bakanında olduğu belirtilmiştir.[601] Terörist başı serbest kaldıktan sonra bir süre daha Roma'da himaye edilmiş, daha sonra da İtalya'dan çıkarılmıştır. Avrupa, terör örgütüne barınma, propaganda ve eleman temini konularında büyük kolaylıklar sağlamasının yanında, ekonomik desteğinin de ana kaynağını oluşturmaktadır. Yapılan bağış ve yardımlar ile haraç yoluyla zorla toplanan paraların yanı sıra uyuşturucu kaçakçılığı, PKK terör örgütünün en büyük maddi kaynağı haline gelmiştir.

1990'lı yıllarda PKK terör örgütünün yıllık bütçesinin yaklaşık %40'ının uyuşturucu trafiğinden sağlandığı ve bunun 80 ila 90 milyon dolar olduğu tahmin edilmiştir.[602] 1999 yılında Genelkurmay başkanlığı tarafından yayınlanan rapora göre uyuşturucu trafiğinden terör örgütü, yılda en az 150 milyon TL gelir elde etmektedir. Raporda terör örgütünün Avrupa'da bulunan 302 derneği aracılığıyla uyuşturucu dağıtımı yaptığı, Avrupa'daki uyuşturucu trafiğini yönlendirdiği, yönlendiremediği zamanlarda da kar payı aldığı da belirtilmiştir.[603] Benzer bir rapor, 2007 yılında NATO'nun Terörle Mücadele İstihbarat Birimi'nce (TTIU) yayınlanmıştır. Bu rapora göre PKK terör örgütü, Avrupa'da kaçakçılık, vergi kaçırma, uyuşturucu ve sahte para trafiğini yönetme ve kara para aklama gibi illegal

[599] Ankara DGM İddianame, s.164-165
[600] Ankara DGM İddianame, s.209-210
[601] Pirim ve Örtülü, a.g.e, s.92-95
[602] Mannes, a.g.e, s.183
[603] 'PKK Eroin Şebekesi', Cumhuriyet, 15 Ocak 1999, s.1

yollardan beslenmektedir. Raporda PKK terör örgütünün zorla para topladığından da bahsedilmiştir. TTIU'nun raporuna göre bu yollarla örgüte yıllık 50 ila 100 milyon dolarlık kazanç sağlanmaktadır. Bu kazancın büyük bir kısmı yasadışı operasyonlarla toplanırken, yaklaşık 12 ila 15 milyon doları yasal ticari işler veya bağışlarla toplanmaktadır.[604]

2007 yılının Kasım ayında yapılan NATO'nun Güçlendirilmiş Ekonomik Komite toplantısında, PKK'nın en karlı yasadışı organizasyonu, uyuşturucu trafiği olarak belirtilmiştir. Komitenin alt raporlarında PKK'nın uyuşturucu trafiğinde, Pakistan'daki ham üretiminden, Irak'taki işlem sürecine ve Avrupa'daki satış ve vergilendirilmesine kadar işin içinde olduğu, bunun yanında en kazançlı ikinci yasadışı organizasyonunun ise insan kaçakçılığı olduğu beyan edilmektedir. Europol de 2007 yılına ilişkin terörle ilgili olarak hazırladığı raporda benzer durumlardan bahsetmiştir. Buna göre 2006 yılında Fransa'da PKK terör örgütüne para sağlamak maksadıyla iki terörist tutuklanmıştır. 2005 yılının sonunda üçü Belçika'da, bir diğeri de Almanya'da olmak üzere dört terörist, PKK'ya para sağlamaktan tutuklanmıştır.[605] 30 Nisan 2007 yılında ABD Dışişleri Bakanlığı tarafından düzenlenen Ülkeler Terörizm Raporu'nda PKK terör örgütünün finans kaynağının Avrupa olduğu açıkça vurgulanmıştır. Raporda PKK terör örgütüne ilişkin olarak şunlar yer almıştır:

— PKK terör örgütü, Güney Kıbrıs Rum Kesimi'nde aktif olarak faaliyetlerini sürdürmekte ve burasını örgüte para sağlama ve transit geçiş noktası olarak kullanmaktadır.[606]
— Belçika'da PKK terör örgütüne ait bir televizyon kanalı bulunmaktadır.[607]
— Hollanda'nın PKK elebaşlarından Nuriye Kesbir'in işkence görmeyeceğine dair Türkiye'nin yeterli güvenceyi vermediği gerekçesiyle teröristi iade etmemektedir.
— İsviçre resmi makamlarınca ülkede 4000 kadar PKK sempatizanı ve 100 kadar merkezi koordinatör işlevini gören üyesi bulunduğuna yer verilmiştir. İsviçre polisi, PKK'lı elebaşlarının altı ayda bir iş değişikliği yaptığını belirterek izlemekte güçlük çektiklerini rapor etmiştir. İsviçre'deki PKK faaliyetleri, medya ilişkileri, lider eğitimi ve para teminini içermektedir.[608] PKK terör örgütü, organize ettiği 400'den fazla hükümet dışı kuruluşla bir suç şebekesi şeklinde faaliyet göstermektedir. Bunun yanında 2 haber ajansı, 4 TV istasyonu, 13 radyo istasyonu, 10 gazete, 19 dergi, 3 yayınevi ve çok sayıda internet sitesi ile terör örgütüne Avrupa'dan destek sağlanmaktadır.[609]

Avrupa'dan yayın yapan Roj TV, PKK terör örgütünün temel medya organı olarak çalışmaktadır. Bu yayınlarda, kamuoyunu güvenlik güçlerine karşı kışkırtıcı ve güvenlik güçlerinin masum insanların ölümüne ve yaralanmasına sebebiyet vermesi gibi yalan ve çarpıtılmış haberlere yer

[604] Onay, Abdulkadir , 'PKK Criminal Networks and Fronts in Europe', The Washington Institude,Policy Watch ,1344
[605] 'EU Terrorism Situation and Trend Report 2007', Europol,Hollanda, 2007, s.30
[606] ABD Dışişleri Bakanlığı, 'Country Reports on Terrorism 2006', United States Departmen of State Publication, Nisan 2007, s.56
[607] ABD Dışişleri Bakanlığı, a.g.r , s. 58
[608] a.g.r, s.74-86
[609] Altınbaş, a.g.e, s.40

verilmektedir. Bu yayınlar vasıtasıyla terör örgütü elemanlarına şifreli haberlerin de ulaştırıldığı iddia edilmektedir. Danimarka'dan yayını yapılan Roj TV'nin PKK terör örgütü ile bağlantısı, Türkiye tarafından defalarca gündeme getirilmesine rağmen, Danimarka konuyu ifade özgürlüğü çerçevesinde değerlendirerek söz konusu kanalı kapatmayı reddetmiştir.[610]

Interpol tarafından aranılan PKK terör örgütünün elebaşlarından bazıları, serbestçe Avrupa ülkelerinde dolaşabilmektedir. Haklarında tutuklama kararı çıkarılmış olmasına ve yakalanmasına rağmen, yakalananlar Türkiye'ye teslim edilmemekte hatta serbest bırakılmaktadır.[611] Avrupa ülkelerinden bazıları NATO üyesi olmasına rağmen, PKK terör örgütünü terör listesine almaktan bile kaçınmaktadır. AB Adalet Divanı'nın 04 Nisan 2008 tarihinde terörist Osman Öcalan'ın, PKK'nın terör listesinden çıkarılmasına yönelik başvurusunu kabul etmesi ve davayı görüşmeyi sürdürmesi, AB'nin terör konusuna gösterdiği ciddiyetsiz yaklaşıma örnek olarak gösterilebilir.[612] PKK'nın Avrupa'daki mevcut varlığı, yakın gelecekte de etkisini sürdürecek gözükmektedir. Bunun yanında AB'nin Türkiye'de yaşayan Kürtleri azınlık görmekteki ısrarı, terör örgütü yayınlarının düşünce özgürlüğü çerçevesinde ele alınması, terör örgütü üyelerinin Avrupa'da serbestçe dolaşma imkânı, Kürtçülüğe verilen desteğin uluslararası boyutunu oluşturmaya devam edecektir.

PKK'nın sivil toplum kuruluşu kılıfı altında veya başka organizasyonların güdümünde konumlandığı AB ülkeleri; Almanya, İtalya, Fransa, Belçika, Danimarka, Yunanistan, Hollanda, İngiltere, Avusturya, Finlandiya, İrlanda, Güney Kıbrıs Rum Kesimi, İspanya, Norveç, İsveç'tir. Ayrıca 2007 yılında birliğe katılacak olan Romanya ve Bulgaristan da PKK'nın konumlandığı ülkelerdir ve AB ülkeleri ile birlikte değerlendirilmelidir. PKK terör örgütünün konumlanmış olduğu en dikkat çeken ülkeler ise şöyledir: Rusya, Yunanistan, Suriye, İtalya, Almanya, Fransa, Danimarka ve Irak'tır. Son 4 yıldaki gelişmeler nedeniyle, Irak topraklarındaki PKK varlığı açısından bazı değişiklikler gerçekleşmiştir. Suriye ile 1998 sonlarına kadar PKK konusunda zaman zaman problemler yaşanmıştır; fakat bu PKK'nın Suriye'de artık var olmadığı anlamına gelmemektedir. Fransa, Almanya, İtalya gibi güçlü AB üyesi ülkelere karşı ise net bir tavır koyulamamaktadır. Diğer bir deyişle, Türk dış politikasının Batıya dönük olması ve Türkiye'nin içinde bulunduğu koşullar, söz konusu ülkelere karşı izlenmesi gereken politikaları engellemektedir.

.

4.4.1 Almanya

Almanya'da yaklaşık iki buçuk milyon Türk uyrukludan yaklaşık 60 bininin PKK bünyesine katıldığı düşünülmektedir. Almanya'da yaşayan Türk uyrukluların sayısı ve içinde bulunduğu koşullar göz önüne alındığında, Almanya'nın, PKK'nın militan toplamasına elverişli bir devlet olduğunu söyleyebiliriz. Örgüt, militan toplama faaliyetlerini özellikle yasal kuruluşlar aracılığıyla konferanslar ve

[610] Doğan, a.g.e, s. 209-211
[611] Altınbaş, a.g.e, s.40-41
[612] 'Teröre Ciddiyetsiz Yaklaşım', Cumhuriyet, 05 Nisan 2008, s.7

eğitimler vererek sürdürmektedir. Bu çalışmalar, en çok o ülkede kaçak olarak bulunan ve zor durumda olan kişiler üzerinde başarıya ulaşmaktadır. Buradaki faaliyetler için gereken finansman ise; düzenlenen birtakım organizasyonlar, dayanışma merkezleri, yardım kampanyaları, halk merkezleri, kültür merkezleri ve enformasyon merkezleri ile örgüte ait olan dergi ve gazetelerin satılmasından elde edilen gelirlerle gerçekleşmektedir.

Abdullah Öcalan ile İmralı'da yapılan bir görüşmede PKK'nın Almanya ile ilişkilerine yönelik şu bilgiler elde edilmiştir: "*Almanya ile ilişkiler 1980'lerde işçilerle başladı. 1990'lardan sonra eylemlilik sürecine girildi. Bu ülke, PKK konusunda kendi çizgisinde kadro yaratmak istiyor. En büyük Kürt nüfus ve kuruluşları buradadır. Almanya kendi Kürt çizgisinde olan Kürt örgütleri desteklemeye devam edecektir. Yalnız PKK'ya değil Ortadoğu'ya açılım politikaları var. Almanya, ABD ve İngiltere kolektif bir birlik olabilir*."[613]

Öcalan'ın bu açıklamalardan anlaşıldığı üzere, Almanya gibi AB içinde önemli bir ülkenin bu şekilde PKK'ya destek veriyor olması, Türkiye'nin AB'ye girme sürecinde üzerinde durulması gereken tehlikeli bir durumdur. Almanya, örgütün propaganda faaliyetlerine de destek olmaktadır. PKK terör örgütünün yayın organları olan Serxwebun, Berxwedan, Kürdistan Report, Özgür Politika, Sterka Civarı gibi gazeteler sansürsüz olarak yayınlarına devam etmektedirler. Birlik üyesinin, PKK'yı terör örgütü listesine almasına rağmen hiçbir müdahalede bulunmaması, söz konusu ülkenin Ortadoğu'da egemenlik peşinde olduğuna dair iddiaları destekler niteliktedir. Bunun yanı sıra Almanya'daki parlamenterlerin ve üst makam yetkililerin terör örgütü lideri ile sanıkken görüşmesi ilişkilerin resmiyetini açığa çıkartmaktadır.[614]

1984 yılında Rusal Heym kentinde bir PKK'lının örgüt tarafından öldürülmesi, haraç toplama faaliyetleri, işgaller, kundaklama olayları, zorla gazete ve dergi satılması gibi yasadışı eylemlerin yaşanması ve Almanya'da da PKK şiddet hareketlerinin yaygınlaşması üzerine bazı devlet görevlileri, ülkelerinin çıkarını gözeterek bu eylemlere son verilmesini sağlamak maksadıyla Şam'a giderek Abdullah Öcalan ile görüşmeler yapmıştır. Bu durumu Öcalan da savunmalarında açıkça dile getirmiş, örnek olarak ise şu görüşmeyi vermiştir: 1995-1996 yıllarında Almanya Anayasayı Koruma Üyeleri'nden bir kişi ile birkaç Alman milletvekili ile görüştüğünü, örgüt üyelerinin de Alman Yasalarına ve demokrasisine saygılı olmalarını istediklerini, kendilerinin de PKK örgüt üyelerinin tutuklanma ve yakalanmalarının önlenmesini istediklerini belirtmiştir. İlaveten bu görüşmelerden sonra Alman Başsavcısı'nın PKK örgütünün, terör örgütü olmadığı anlamında demeçlerinin çıktığını da sözlerine eklemiştir. Aynı yıllarda Alman Senatörü Henrich Lummer'le aynı konuda görüştüklerini, onun da Almanya ve Avrupa'daki PKK'nın şiddet eylemlerine son vermesini istediğini söylemiştir. PKK, Almanya'da örgütün cephe faaliyetlerini yürütmek üzere ERNK'nın şubesini kurmuş, ERNK ve bu

---

[613] Tekin, Arslan, 'İmralı'daki Konuk'**,** Ankara, Tutibay Yayınları,1999, s.55

[614] Ankara 2 Nolu Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin Sanık Abdullah Öcalan Davası Gerekçeli Kararı Esas No:1999/21, Karar No:1999/73 C.Savcılığı Esas No:1997/271)

paraleldeki dernek ve kuruluşlar senelerce örgütün propagandasını yaparak terör örgütüne eleman kazandırmışlardır. Almanya, örgütün bu faaliyetlerine his ses çıkarmamıştır[615]

PKK'nın, Almanya iç politikasında destek bulması Türkiye açısından oldukça olumsuz bir durum yaratmaktadır. Almanya'da PKK, özellikle Sosyal Demokrat Parti (SPD) ve Yeşiller Partisi içinde etkinliği artırmıştır. Buna örnek olarak terör örgütüne Yeşiller, Hıristiyan Demokrat Parti(CDU) ve SPD' ye mensup bazı milletvekillerince parti politikasının dışında PKK'ya destek sağlamışlardır. Ayrıca, Alman Demokratik Sosyalizm Partisi'nden (PDS) bazı milletvekilleri, PKK ve yandaşları ile birlikte toplantılar düzenlemekte ve örgütün yapmak istediği toplantıları için resmi izin alınmasına da yardımcı olmaktadırlar.

PKK, Almanya ve Avrupa'daki tüm faaliyetlerini merkezi Köln'de bulunan "Avrupa Komitesi" aracılığıyla sürdürmektedir. Terör örgütü PKK'nın Avrupa Komitesi'ne bağlı olarak eyalet, bölge ve birlik komiteleri bulunmaktadır. Yine merkez komiteye doğrudan bağlı olarak Kürdistan Komitesi, Dış İlişkiler Komitesi, Basın Yayın Komitesi, Mali İşler Komitesi, Parti Güvenliği Kontrol ve İstihbarat Grubu, Örgüt Eğitim Merkezi ve özel çalışma grupları bulunmaktadır.[616]

PKK'nın kolaylıkla binlerce taraftarını Berlin gibi önemli şehirlerde sokaklara dökebilmesi Alman politikacıların örgüte karşı ılımlı bir tavır takınmasına neden olmaktadır. Bu şekildeki büyük gösteriler Alman politikacılar üzerinde baskı yaratmaktadır ve bu gösterilerin dikkate alınması politikacıların dikkat etmesi gereken bir husustur. Alman politikacılarının, Türkiye'de PKK sorunu çözüldüğü takdirde bu eylemlerden kurtulacakları şeklinde bir düşünceye sahip olması sonucu Almanya, Türkiye'deki hükümetlere sorunun çözülmesi için değişik baskı yolları denemiştir. [617]

Almanya'da PKK derneklerinin sayısının artması nedeniyle buna orantılı olarak uyuşturucu suçlarından yakalanan Türk vatandaşlarının da sayısında belirgin bir artış söz konusudur. "Terör örgütü PKK, rahat faaliyet gösterme imkânlarına kavuştuğunda, örgüt ve uyuşturucu madde kaçakçılığı arasındaki organik bağlantı bu şekilde kendini göstermektedir".[618] 1993 yılında ülkede PKK'nın resmen yasaklanmasına rağmen Almanya'daki PKK dernek, halk merkezi, kültür merkezi, enformasyon ve dayanışma merkezleri gibi örgütlenmeler Almanya Kürt Dernekleri Federasyonu (Yek-Kom) kontrolünde faaliyet göstermektedir; bu faaliyetler paravan isimli dernekler tarafından da yürütülmektedir[619]

---

[615] Ankara 2 Nolu Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin Sanık Abdullah Öcalan Davası Gerekçeli Kararı Esas No:1999/21, Karar No:1999/73 C.Savcılığı Esas No:1997/271
[616] Denker, M. Sami, 'Uluslararası Terör, Türkiye ve PKK', İstanbul, Boğaziçi Yayınları,1997,s.128-133
[617] Gürses, Emin**, '**Ayrılıkçı Terörün Anatomisi IRA-ETA-PKK', s.110-111
[618] Bal, Mehmet Ali, 'Savaş Stratejilerinde Terör', s.202-203
[619] a.g.e, s.188-189

PKK terör örgütünün Almanya'daki tüm gösterileri ve diğer propaganda faaliyetleri açık şekilde örgütün sembolleriyle yapılsa da bu eylemleri yapan gruplara polis tarafından hiçbir müdahalede bulunulmamaktadır. Örneğin, örgütün, 31 Mayıs 2001 tarihinden itibaren Avrupa'da başlattığı "Kimlik Bildirimi Kampanyası"nda terör örgütünün üyeleri olduklarını ifade eden kişiler olmuştur ve Alman polisi bu açıklamalara rağmen; bu örgüte mensup olduklarını beyan edenlere herhangi bir işlem uygulamamıştır. Yine Almanya'nın PKK'nın yasaklı olduğu bir ülke olmasına rağmen, Brandenburg Bölgesi'nde eyalet yetkililerinin; yasalara uydukları sürece örgüt yandaşlarının eylemlerini devam ettirebileceklerini, bu kişilere engellemelerde bulunulmayacağını ve kendilerine verilen söz konusu dilekçeleri kabul ederek inceleyeceklerini belirttiklerine dair iddialar da vardır.

Almanya'da PKK terör örgütü ile ilgili olarak elde edilen bilgilere göre Federal Hükümet ile eyalet yönetim birimleri arasında PKK'ya ilişkin görüş birliği yoktur; ancak genel olarak kolluk kuvvetlerinin PKK'nın Almanya'da gerçekleştirebileceği muhtemel şiddet eylemlerini önleme çabasında oldukları görülmektedir. Verilere genel olarak bakıldığında Almanya, Avrupa kıtasında PKK'nın sesini duyurabileceği bir başkent niteliğindedir. Öyle ki aralarında Medico International, Hannover Çağrısı, Uluslararası Af Örgütü, Kızılhaç örgütü, Alman Sendikalar Birliği gibi sivil toplum örgütleri örgüt yandaşı oluşumların düzenledikleri etkinliklere iştirak ederek, örgütün görüşleri doğrultusunda Türkiye aleyhtarı demeçler vermekte ve yanlı raporlar düzenleyerek, bu yolla PKK terör örgütüne destek vermektedirler. Bu birliklerin yanı sıra Aşağı Saksonya Bölgesi yani Hamburg, Bremen, Hannover'da; genelde eyalet yetkililerinin örgütün söz konusu eylemlerine karşı mücadeleci bir tavır almadığı gözlenmiştir.

4.4.2 Fransa

PKK için Fransa, Avrupa alanındaki faaliyetlerin organizesinde önemli bir merkez olarak görülmekte ve ülkedeki faaliyetler bu doğrultuda sürdürülmektedir. Buna en iyi kanıt Öcalan'ın Fransa'ya ilişkin olarak yaptığı şu açıklamadır: "*Fransa'da geniş bir halk kitlemiz vardır. Bu kitleden büyük bir maddi gelir görmekteyiz. Fransa hükümeti bize destek vermektedir. Temkinli yaklaşıyorlar. Astarı yüzünden pahalı, işe yaramıyor.*" [620]

Terör örgütü PKK'nın siyasi kanadı olarak faaliyet yürüten ERNK ile kendi paralelindeki diğer dernek ve kuruluşlarca PKK'ya, bu ülkede çalışan Türk işçileri arasından militan kazanmak amaçlanmakta, düzenlenen çeşitli geceler ve açılan yardım kampanyaları ile örgütün dergi ve gazetelerinden elde edilen gelirler aktarılmaktadır. PKK terör örgütü güney ve kuzey eyaletleri şeklinde yapılandığı Fransa'da, "Kürt Dernekleri Federasyonu" adı altında teşkilatlanmıştır. Söz konusu federasyon; dernekler ve birlikler halinde 11 kadar oluşumun faaliyetlerini yönlendirmektedir. Görünürdeki amacı Kürt kimliğini uluslararası ortamda canlı tutmak ve kabul ettirmek olan "Paris Kürt

[620] Tekin, Arslan , 'İmralı'daki Konuk', s.58

Enstitüsü" ise, PKK terör örgütü ile dolaylı olarak bağlantılı yasal alanda faaliyet gösteren bir oluşumdur. PKK terör örgütünün Fransa'da; tehditle para toplama, bildiri dağıtma ve afiş asma, örgüte eleman kazandırma, gösteri yürüyüşleri gibi etkinliklerin yanı sıra, başta uyuşturucu madde kaçakçılığı olmak üzere diğer gelir getirici faaliyetlerde bulunmaktadır. PKK terör örgütü Avrupa sorumlusu Ali Rıza Altun adlı terörist, hala Fransa'da ikamet etmekte ve iltica başvurusunun reddedilmesi üzerine müracaat ettiği Temyiz Mahkemesi'ndeki davanın sonuçlanmasını beklemektedir. Söz konusu teröristin bu ülkede oturma süresi Temmuz 2001 ayı itibarıyla dolmasına rağmen, temyize gittiği gerekçesiyle halen Fransa'da örgütsel faaliyetlerde bulunması dikkat çekmektedir.Ali Rıza Altun adlı teröristin de katıldığı PKK terör örgütü üst düzey toplantılarının çoğunun Fransa'da gerçekleştirildiği, alınan bilgilerden anlaşılmaktadır.[621]

Son dönemde ayrıca; PKK'nın organizasyonuyla Mayıs 2001'de başlatılan Kimlik Bildirim kampanyasında; Fransa Demokratik Birliği Partisi'nden bazı partililer, "ben PKK'lıyım" diyen şahıslara ve gerçekleştirdikleri eylemlerine olumlu bakmışlardır. PKK yandaşı derneklerce yapılan gösteri başvurularına yerel yönetimlerce izin verilmiştir. Bir Kürt heyeti, kimlik bildirim başvurularını vermek üzere Strazbourg Valiliği tarafından kabul edilmiştir. Bütün bu örnekler, terör örgütü olarak tanımlanan PKK'nın söz konusu ülkede muhatap alınıyor olması açısından önem arz etmektedir.

4.4.3 İngiltere

Abdullah Öcalan, tutuklu olduğu dönemde şu şekilde ifadede bulunmuştur: "*İngiltere PKK yaklaşımını iyi anlamak gerekir. Şahsi yorumum, İngiltere kendine göre Kürt harekâtı üzerinde derin politikaların içindedir. Bazılarını yanına çeker, bazılarını harcar. Destekler gibi yapar, amacına ulaşınca horlar.*"[622] *İngiltere, bizim konumuza en akıllı yaklaşan ülkedir. MED TV'ye yayın hakkı verdi. Benim tasfiye kararımı sanırım İngiltere vermiş. Politikaları İngiltere oluşturur. ABD'ye uygulattırır. İrlanda'da IRA örgütü ile görüşmelerimiz ve zaman zaman temaslarımız olmaktadır. İngiltere bence ana politikayı oluşturmaktadır. Avrupa'daki işbirlikçilerine ama özellikle ABD'ye bunu uygulattırmaktadır. Ortada bu konularla ilgi belge yok, olması da mümkün değildir zaten. Ancak gelişmelerde dikkat edilmesi gereken konu Avrupa'nın İngiltere'de düğümlenmesidir. Konulara çok derin yaklaşıyor.*"[623]

Öcalan'ın bu ifadeleri İngiltere'nin PKK eylemlerinde ve AB içindeki örgütlenmesinde ne kadar kilit bir rol oynadığını açıkça göstermektedir. Bunun en önemli nedeni İngiltere'nin güçlü bir ülke olmasıdır. Bu nedenle İngiltere'nin planladığı politikalar kolaylıkla başka ülkelerce de uygulanabilmektedir. PKK'nın İngiltere'deki rolünü anlayabilmek için örgütün bu ülkedeki konumlanmasına bakmak gerekir: PKK terör örgütü İngiltere'de; Kürt Dernekleri Federasyonu (FEKBİR)

---

621 Demirel, Emin , 'Geçmişten Günümüze PKK ve Ayaklanmalar',IQ Yay,s.125
622 Tekin, Arslan , 'İmralı'daki Konuk', s.435
623 a.g.e, s.57

kontrolündeki dokuz dernek, üç birlik, bir komite ve iki büro ile faaliyetlerini sürdürmektedir. Ayrıca, örgütün, çoğu Londra'da olmak üzere beş bin Kürt asıllı sempatizanı ile 50 kadar teröristi İngiltere'de bulunmaktadır.

Bölücü terör örgütü İngiltere'de, Türk vatandaşlarından zorla para toplamaktadır ve bu faaliyetlerinin yanı sıra, örgüt güdümündeki yasal oluşumlar tarafından planlanan muhtelif projelere yerel yönetimlerden maddi destek sağlanmaktadır. Bu maddi destek PKK'nın örgütsel faaliyetlerinde kullanılmaktadır. İngiltere'deki Kürdistan İşçi Derneği Merkezi'nde, örgüt tarafından kandırılan gençlere eğitim verilmekte ve bunu takiben örgütün Kuzey Irak'taki kamplarına gönderilmektedir. Ayrıca, örgütün kadın yapılanması olan Özgür Kadınlar Partisi (*Partiya Jina Azad*) tarafından haftada iki gün kadınlara yönelik olarak Londra Halkevi'nde ideolojik anlamda eğitim verilmekte ve bu yolla örgütün kadın militan ihtiyacı giderilmektedir.

İngiltere, 2001 yılında PKK'yı yasaklı örgütler listesine almasına rağmen; PKK'nın uzantıları yoluyla gerçekleştirdiği çeşitli sosyal etkinliklere toleransla yaklaştığı; PKK'nın yaptığı propaganda ve gösterilere müdahale etmediği gözlenmiştir. Yani İngiltere PKK'yı bir terör örgütü olarak görmekte, ancak, bu ülkede terör örgütü PKK adına faaliyet gösteren kuruluşlar rahatça örgütlenebilmektedir. Özellikle, Kürdistan İnsan Hakları Projesi, Kürdistan Enformasyon Merkezi ve *Kürdistan Workers Association* isimli kuruluşlar vasıtasıyla örgüt faaliyetlerini rahatlıkla yürütmektedir.[624]

İngiltere'de bugün 200.000 ile 300.000 arasında Türk ve Kürt kökenli Türkiye göçmeni ve sığınmacının yaşadığı tahmin edilmektedir. Bunlara sayıları 50.000 ile 100.000 arasında değişen Kıbrıslı Türk de dâhildir ve her yıl, ağırlıklı olarak Kürt kökenli Türk adaya yerleşmektedir. Gelenlerin büyük bir kısmı, diğer ülkeler ile karşılaştırıldığında, siyasi sorunları öne süren kişilerdir ve bu ortamda aşırı ve ayrılıkçı gruplar geniş bir faaliyet alanı bulmuşlardır. Günümüze dek, İngiliz liberal yasalarından sonuna kadar yararlanan ve devlet fonlarını mümkün olduğunca kullanabilen bu örgütlerin en önemlileri sayılan PKK ve DHKP-C'ye yasaklama getirilmesi önemli bir adım sayılmalıdır. Belli ülkelerin terör konusunda attığı adımlar, diğer Avrupa ülkelerine de örnek oluşturabilir. Örneğin; MED TV konusunda Belçika, İngiltere'nin attığı adımları yakından takip etmiştir. Aynı çerçevede bir Avrupa Birliği üyesi ülkenin sözü geçen örgütleri kendi yasalarına göre terör örgütü sayması bu örgütlerin sınırlararası faaliyetlerini de sınırlandıracaktır. Örneğin bir PKK militanı İngiltere'den Almanya'ya kaçacak olsa İngiliz yasalarına göre terörist sayıldığından bu kişinin İngiltere'ye iadesinin talebi mümkün olabilecektir ya da İsveç yasalarına göre hiçbir suç işlememiş olmasına rağmen bir PKK üyesi ya da taraftarı İngiltere'ye turist olarak geldiğinde bu bağlantısının kanıtlanması halinde tutuklanabilecektir. Hatta birçok Avam ve Lordlar Kamarası üyesinin PKK ile temas kurduğu, faaliyetlerine destek olduğu hatırlanacak olursa bu siyasi destek de kendiliğinden ortadan kalkabilecektir. En önemlisi de Türkiye'nin mücadelesi, "terörle mücadele" olarak güçlü bir şekilde tescil edilmiş Türkiye'nin mücadelesi, "terörle mücadele" olarak

[624] Denker, M. Sami**, '**Uluslararası Terör, Türkiye ve PKK', İstanbul, Boğaziçi Yayınları, 1997, s.42

güçlü bir şekilde tescil edilmiş olacaktır. Son olarak terör, İngiltere ile Türkiye arasında sorun olmaktan çıkarken, iki ülke ilişkileri gelişecek, Avrupa platformlarında Türkiye en çok zorlandığı konuda güçlü bir "destekçi" bulabilecektir.[625]

PKK ve DHKP-C İngiltere'de ve Avrupa'nın diğer ülkelerinde sosyal ve siyasal bir olgudur. Diğer bir deyişle hem Türkiye'nin hem de bu ülkelerin ihmal ve gecikmeleri sonucunda meselenin terör dışında başka boyutları ortaya çıkmış, terör ilk başlarda bu gelişmenin kaynağı gibi dururken, bugün gelinen noktada sonucu halini almıştır. Bu ülkelerde özellikle PKK'nın binlerce destekçisi ve üyesi vardır. Dolayısıyla terör alanındaki yeni düzenleme olumlu bulunmakla birlikte konunun sosyal yönünde bazı adımlar atılsaydı bu Türkiye için daha olumlu bir gelişme olabilirdi. Terör Yasası ve Türkiye açısından getirdiklerine bakacak olursak, PKK İngiltere'deki faaliyetlerini, tıpkı diğer Avrupa ülkelerinde olduğu gibi, PKK adından çok paravan isimler altında gerçekleştirmektedir. Örgütçe kurulan vakıflar, dernekler, şirketler, hayır kurumları ve kampanya örgütleri onlarca meslek ve alanda faaliyet göstermekte, bunların bazılarının başında İngiliz vatandaşı kişiler bulunmaktadır. Hatta bazı şirketler ABD ya da başka bir Batılı ülkede kurulup bu ülkede şube açmakta, PKK ismini de ağzına dahi almadan örgütün görüşlerini tekrarlamaktadır.[626]

4.4.4 İtalya

Bazı İtalyan yerel yönetimleri ve partileri PKK uzantısı oluşumların faaliyetlerini desteklemişlerdir. Bu bağlamda, Güney İtalya Martana Belediyesi'nin PKK güdümünde faaliyet göstermesi gerekçesiyle kapatılan eski Demokrasi Partisinin milletvekili ve terör örgütünden doğrudan talimatlar aldığına dair iddialar vardır. Ayrıca, aynı belediye yargı yoluyla Leyla Zana'ya "Onursal Vatandaşlık payesi" vermiştir. İtalya Toscana Bölge Meclisi'nde 31 Ocak 2001 tarihli oturumunda Türkiye aleyhtarı iki önerge kabul edilmiştir. Sardunya Adasında bulunan Koartusan Elena Belediyesi, kentte bulunan bir parka 17 Aralık 2000 tarihinde "Kürt Halk Parkı" adını vermiştir. Frenze Bölge Meclisi, terörist başı Öcalan'ın idamı kararının engellenmesi, Kürtlere bazı siyasi haklar ve "toprak" verilmesi yönünde karar almıştır. Floransa Belediye Meclisi tarafından Abdullah Öcalan'a "Fahri Hemşehrilik" ünvanı verilmesi konusunda bazı çevrelerce kamuoyu oluşturulmaya çalışılmıştır. Kürdistan Parlamentosu 29-30 Eylül 1998 tarihlerinde İtalyan Parlamento binasında toplanmış ve söz konusu toplantı Komünist Yeniden Kuruluş Partisi (PRJ) milletvekilleri Ramon Montavani ve Walter de Cesaris'ın başını çektiği 14 parlamenter tarafından desteklenmiştir.[627]

Bunlardan başka söz konusu İtalyan milletvekillerinin de içinde bulunduğu 80 parlamenter Öcalan'ın idamdan kurtarılması için Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) ile Avrupa Birliği

---

[625] Denker,a.g.e,s.43

[626] Laçiner, Sedat**,** 'Yeni Terörizm Yasası: İngiltere PKK ve DHKP-C'yi Yasaklıyor mu?' Turkish Weekly- Stratejik Araştırmalar Dergisi,http://www.turkishweekly.net/turkce/makale.php? Erişim Tarihi:02.05.2008

[627] Demirel, Emin , 'Geçmişten Günümüze PKK ve Ayaklanmalar', s.126

Helsinki Zirvesi'nde konunun gündeme alınması için hükümete çağrıda bulunmuştur. İtalyan Senatosu'nda 5 Mayıs 1999 tarihinde düzenlenen bir oturumda Senato Başkan Yardımcısı Ersilia Salvato (DS) ve Yeşiller grubu tarafından hükümete sunulan iki önergede "Terörist başı Öcalan'ın idamının önlenmesi ve Türkiye'nin AB'ye üyeliğinin insan haklarına saygıya bağlı kılınması" kararları çoğunlukla kabul edilmiştir. Dönemin Başbakan Yardımcısı Sergio Matterella (PPI) 30 Haziran 1999 tarihinde Yeşiller grubu başkanı tarafından sunulan soru önergesine cevaben "İtalyan Hükümeti, Öcalan'ın hayatını kurtarmak için Türkiye'ye her türlü baskıyı yapacaktır" açıklamasını yapmıştır.[628]

Terörist başının İtalya'da kaldığı dönemde ve bunu takiben yoğun bir şekilde İtalya'ya yönelik sürdürülen yasa dışı göç olayı sonucu sözde Kürt sorunu İtalyan kamuoyunun ilgi alanına girmiş, PKK konusu sıkça tartışılmaya ve örgüt yanlısı çevrelerce istismar edilerek, Türkiye'ye baskı uygulanmaya çalışılmıştır. Bu arada, terörist başının İtalya'da ikameti esnasında önemli şahsiyetlere uygulanan prosedürün uygulanması ayrıca dikkat çekmiştir. Son olarak "Kimlik Bildirim Kampanyası" kapsamında: İtalya'da örgüt yandaşlarınca Meclis ve Başbakanlık binaları arasında toplanan imzaların Başbakanlık memurlarına teslim edildiği öğrenilmiştir. Ayrıca terörist örgütün, özellikle Türkiye'nin Doğu ve Anadolu bölgesinde kırsal kesimde döşediği mayınların, birçok kişinin sakatlanmasına veya hayatını kaybetmesine neden olduğu, bu kapsamda ele geçirilen mayınlar incelendiğinde, çoğunluğunun İtalyan menşeli mayınlar olması dikkat çekmektedir. PKK terör örgütü mensupları İtalya'da; İtalya Kürt Demokratik Halk Birliği (YDK) bürosu vasıtasıyla faaliyetlerini yürütmektedir. Söz konusu oluşumun yanı sıra; üç dernek, iki büro ve bir komite ile bu ülkede propaganda amaçlı faaliyetler yürütmektedir. Bu faaliyetleri Azad-Kürtlere Destek Derneği, Toscana ve Ancona Belediye Meclisleri gibi bir kısım aşırı sol görüşlü sivil toplum örgütü ve yerel yönetimlerce çeşitli zamanlarda Türkiye aleyhtarı konferans, toplantı, seminer gibi etkinlikler düzenlenerek terör örgütüne destek sağlanmaktadır. 2001 yılında "Kürt Milleti için Büyük Kongre" adıyla bir seminer düzenlenmiştir. Söz konusu seminerin İtalyan Demokrat Sol Partisi ve "ARCI" adlı Hristiyan dini örgütü tarafından desteklendiği iddia edilmektedir. PKK uzantılı oluşumlar ve İtalyan Komünist Partisi milletvekilleri, Şubat 2001'de "Kürt Sorunu" konulu bir konferans düzenlemiştir. Demokrasi için Araştırma ve İnceleme Merkezi ve Uluslararası Demokratik Hukukçular Derneği tarafından 17-18 Şubat 2001 tarihlerinde Roma'da bir toplantı düzenlemiştir. Roma'da El Trımondı Enternasyonal Örgütü, "Kürt milleti için büyük kongre" başlıklı bir seminer düzenlenmiştir.[629]

İtalya'da PKK'nın en verimli finansman kaynağının uyuşturucu kaçakçılığı olduğunu, arkasından da işçi simsarlığının geldiği bilinmektedir. PKK terör örgütünün İtalya'da, Kürdistan Kültür Derneği, Kürdistan Enformasyon Bürosu, ERNK Bürosu-Roma, Kürt Dostluk Derneği ve benzeri kuruluşlar adı altında faaliyetlerini yürüttüğü bilinmektedir. Bu ülkede faaliyetlerini ERNK Roma Bürosu, Kürdistan Kültür Derneği, Kürdistan Enformasyon Bürosu, Kürt Dostluk Derneği ve benzeri kuruluşlar adı altında yürütmektedir. Abdullah Öcalan, Suriye'den çıkarıldıktan sonra, önce Moskova'ya, Moskova'dan da 12 Kasım 1998 tarihinde İtalya'ya sığınmıştır. Türkiye'nin haklı olan iade talepleri,

[628] Demirel,a.g.e, s.127
[629] Demirel, Emin, 'Geçmişten Günümüze PKK ve Ayaklanmalar', s.122

İtalya Hükümeti'nce kabul görmemiş; Roma İstinaf Mahkemesi de bu ülkeye sığınmasından sekiz gün sonra sanık Abdullah Öcalan'ı evinde geçici olarak gözaltında bulundurma şartıyla serbest bırakmıştır. İtalyan Hükümeti 16 Ocak 1999 tarihinde ise sanığın İtalya'dan ayrılmasını sağlamıştır. Sanık Abdullah Öcalan'ın İtalya'da kaldığı sürece İtalyan Hükümeti'nden gördüğü destek de bu ülkenin terör örgütlerine nasıl hoşgörülü davrandığını göstermektedir. Ayrıca, Öcalan'ın ifadesine göre İtalya'daki örgütlenme genelde örgütün Avrupa sorumlusu tarafından yürütülmektedir.[630]

4.4.5 Avusturya

PKK terör örgütü diğer Avrupa ülkelerinde olduğu gibi Avusturya'da da sosyal ve kültürel amaçlı derneklerin kılıfı altında örgütlenmiştir. Terör örgütünün Avusturya'da; Kürt Dernekleri Federasyonu güdümünde dokuz dernek ve birlik aracılığıyla faaliyet gösterdiğine dair bilgiler elde edilmiştir. Söz konusu oluşumların bünyesinde faaliyet gösteren terör örgütü üyelerinin ve örgütün 1500 kadar sempatizanının Avusturya'da zorla para toplama, bildiri dağıtma, afiş asma eylemleri ile propaganda faaliyetlerini devam ettirdiği gözlenmiştir. PKK doğrultusunda faaliyetlerde bulunan ERNK bürosu, Kürt Kızılayı gibi kuruluş ve dernekleri vasıtasıyla, bu ülkede bulunan Türk vatandaşlarından zorla para toplama, Türkiye aleyhinde kamuoyu oluşturma amacıyla çeşitli etkinlikler düzenleme ve bu ülkede bulunan Türk kuruluşlarına yönelik saldırı eylemlerinde bulunma faaliyetleri gerçekleştirmektedir.

Avusturya'da faaliyet gösteren diğer terör örgütleriyle birlikte PKK ve özellikle yan kuruluşları mesela, Avusturya Sosyalist Partisi (SPO) ve bu partinin bir yan kuruluşu olan Renner Enstitüsü ile Yeşiller ve Avusturya Komünist Partileri ile ilişki içerisindedir. Avusturya'da, terör örgütü güdümündeki Kürt Dernekleri tarafından kimlik bildirim başvurusunun "Meclis Başkanı" tarafından kabul edilip konu ile ilgili inceleme yapılacağının belirtilmesi, ayrıca, parlamento önünde gerçekleştirilen gösteri sonrasında toplanan başvuru dilekçelerinin parlamento görevlilerine teslim edildiği yönünde alınan bilgiler, bir terör örgütüne mensup olduğunu ilan eden şahısların muhatap alınmasına dair sayısız örneklerden biridir. Bu yönüyle Avusturya örgüte Almanya'nın yaptığı gibi üst düzeyde destek vermiş olmaktadır.

4.4.6 Belçika

Abdullah ÖCALAN davası süresince sorgulanan sanıkların ifadelerine göre, *PKK terör örgütünün, Belçika'da da çok güçlü temsilcilikleri vardır. PKK terör örgütünün yasal görüntüsü, dernekler çatısı altında oluşturulmaktadır. Kiralanan evlerde terör örgütü, militanlarına siyasi eğitim vermektedir ve bu duruma Belçika yetkilileri müdahale etmemektedir. Örgütün temsilcilikleri, ERNK adına Belçika yetkilileri ile görüşmektedir ve bu yolla örgüte meşru nitelikte bir yapı kazandırılmaktadır. Ayrıca ERNK'nın, PKK'nın bir kolu olduğu bilinse de ülkenin yetkilileri ERNK'nın resmi bürolar*

[630] Tekin, Arslan, 'İmralı'daki Konuk', s.56

açmasına engel olmamaktadır. Oysa ne evlerde verilen eğitimlerin ne de derneklerde yürütülen faaliyetlerin ülkedeki yetkili makamların haber veya izni olmadan yapılması neredeyse imkânsızdır.[631]

1994 yılı içinde Belçika, Hollanda, Danimarka, İsviçre, Avusturya, Fransa, Almanya, İsveç ve İngiltere'de faaliyet göstermeye başlayan Kürt derneklerinin üst organı olan KON-KURD, KNK-KUK ve Medya TV'nin merkezi Belçika'dadır. KON-KURD alt kuruluşları ve kendisine bağlı dokuz federasyon yoluyla Kürt kimliğinin tanınması için çaba göstermektedir. Bu amaçla Avrupa genelinde yürüyüş, gösteri, miting, açlık grevi gibi faaliyetler yapılmaktadır. Ayrıca, PKK terör örgütü Belçika'da; Kürt Dernekleri Federasyonu (FEK-BEL) güdümündeki 11 dernek, iki birlik, bir spor kulübü ve bir merkez ile faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu derneklerin doğrudan FEK-BEL'in talimatları çerçevesinde çalıştıkları, örgüt adına Belçika'da gerçekleştirilecek gösteri, yürüyüş, miting, açlık grevi, imza kampanyası, bildiri dağıtma ve afiş asma gibi faaliyetleri yerine getirdiklerine dair önemli bilgiler vardır.[632]

Örgüte sağlanan destek kapsamında; Hıristiyan Demokrat Parti üyesi bazı parlamenterlerin, "Kürt sorunu" konusunda hazırlanan karar tasarılarını Temsilciler Meclisi Genel Kurulu'nun gündemine getirerek destek verdikleri gözlenmiştir. Örgüt, geçmişte olduğu gibi bugün de mensuplarına yönelik eylem ve etkinlik düzenleme talimatlarını bazı yayın organlarında yapılan programlar vasıtasıyla vermekte ve örgüt yandaşlarını yönlendirmektedir. Bu faaliyetler de göz önünde bulundurularak, Belçika yetkilileriyle gerçekleştirilen temaslarda, Belçika'daki PKK faaliyetlerinin engellenmesi önemle vurgulanmıştır. Bununla birlikte kültürel yayınlar yaptığı gerekçesiyle yayınına izin verilen, önceden MED TV adıyla faaliyet gösteren ve Abdullah Öcalan'ın yakalanması sonrasında Avrupa ülkelerinde baş gösteren şiddet olayları sonucu İngiltere tarafından yayınına son verdirilen televizyon, isim değişikliğine giderek Medya TV adını almıştır. Bu kanal, bir süre MED TV'nin Brüksel yakınlarındaki Denderleeuw kasabasında bulunan stüdyolarını kullanarak yayınlarını sürdürmüştür. Dışişleri Bakanlığı yetkilileri, Denderleeuw'daki stüdyonun faaliyette bulunmadığını ileri sürmektedirler.[633]

Brüksel Kürt Enstitüsü tarafından Avrupa Birliği, Türkiye ve Kürtler konulu düzenlenen bir toplantıda Belçika Temsilciler Meclisi ve Voülks-Uni partisi üyesi bir parlamenterin yaptığı konuşmada, Kürt sorununun Avrupa'nın gündeminden düşmemesi gerektiğini belirttiği öğrenilmiştir. Son dönemde ise, FEK-BEL tarafından Belçika'da düzenlenen kimlik bildirimi eylemi kapsamında toplanan başvuruların Parlamento yetkililerine verilmesi, bazı Belçikalı yetkililerin PKK'yı bir terör örgütü olarak görmediğini göstermesi açısından önemlidir. Belçika ile Türkiye arasındaki bir diğer konu da Fehriye Erdal vakasıdır. Aralarında Fehriye Erdal'ın da bulunduğu bir grup DHKP-C militanı, 9 Ocak 1996 günü Sabancı Grubu'nun İstanbul'daki merkezini basarak Otomotiv Grubu Başkanı Özdemir Sabancı'yı

[631] Ankara 2 Nolu Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin Sanık Abdullah Öcalan Davası Gerekçeli Kararı Esas No:1999/21, Karar No:1999/73 C.Savcılığı Esas No:1997/271
[632] Demirel, Emin , 'Geçmişten Günümüze PKK ve Ayaklanmalar', s.132
[633] a.g.e, s.133

öldürmüşlerdir. Daha sonra Fehriye Erdal, Eylül 1999'da Belçika'nın Brugges kentinde bir evde çıkan yangın sırasında üzerinde "Neşe Yıldırım" kimliğiyle yakalanmıştır. Belçika makamları, bir süre sonra yakalanan kişinin Fehriye Erdal olduğunu açıklamıştır. Belçika yasalarına göre bir saldırının terör eylemi sayılması için tam otomatik silahla yapılmış olması gerekmekteydi. Oysa Erdal ve suç ortakları, tam otomatik silah kullanmamışlardır. Belçika hükümeti bunun üzerine kendi yasalarını değiştirerek, Aralık 2003'te, Belçika dışında terörizm suçu işleyen başka ülke vatandaşlarının da Belçika'da yargılanabileceğini hükme bağlamıştır. Türkiye'nin iade talebi üzerine Belçika makamları Erdal'ın kesinlikle iade edilmeyeceğini açıklamıştır. Bu durum, Türkiye'de birçok kesimde hayal kırıklığına yol açmıştır. Bu gelişmenin bir Avrupa Birliği ülkesinin ve genel olarak AB'nin terörizmle mücadelede Türkiye'yi yalnız bırakması olarak algılanmış ve bu durum bir çifte standart olarak gösterilmiştir.[634]

4.4.7 Hollanda

Öcalan'ın İmralı'da yaptığı açıklamalardan biri şöyledir: "*Hollanda'da bazı evler tutulup siyasi eğitim verilmekteydi. Kalabalık gruplar eğitim yaptıklarına göre; Hollanda yetkililerinin de haberi vardı. Hollanda üslenme ve eğitim alanımızdır; en fazla destek ve para aldığımız yerdir. Ayıca uyuşturucu ticaretinden elde edilen paraların bir miktarı da bize aktarılıyordu.'*'[635]

ERNK ve buna bağlı örgütlerin temsilcilerinden oluşan ve PKK terör örgütünün Avrupa'da bir anlamda diplomatik temsilini gerçekleştiren sürgündeki Kürt parlamentosu (SPK) 12 Nisan 1995'te Hollanda'nın Lahey kentinde kurulmuştur. PKK'nın terör faaliyetlerini el altından yürüten ve örgüte uluslararası desteğin önünü açan SPK'nın en yoğun faaliyet gösterdiği yer Hollanda'dır.

PKK'nın silahlı kanadına militan kazandırılmaya çalışılmaktadır. 10 mülteci kampında barındıkları ve ideolojik eğitim almaya devam ettikleri yönünde iddialar bulunmaktadır. Anılan kampların örgüte sağladığı lojistik kolaylıkların yanı sıra propaganda maksatlı sağlanan imkânlar, örgütün güçlenmesine neden olmaktadır. Lavrion mülteci kampında bulunan kaçak Kürt kökenli şahısların Avrupa ülkelerine geçişlerinde Atina'dan faaliyet gösteren PKK mensupları sayesinde İtalya'ya gitmelerine yardımcı olunduğu, örgütün insan kaçakçıları ile işbirliği içinde oldukları gözlemlenmektedir. Hollanda polisi, terörle mücadele çerçevesinde yürüttüğü çalışmalar sırasında, Eindhoven kenti yakınlarındaki bir kasabada terör örgütü PKK'nın militanlarının silahlı eğitim yaptığı bir kampı ortaya çıkarmıştır.[636]

---

[634] Yetkin, Murat, **'**Fehriye Erdal Olayı ve AB'de Terörizm Kriterleri' ,Radikal, http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=168699 Erişim Tarihi:25.04.2011
[635] Tekin, Arslan, 'İmralı'daki Konuk', s.57
[636] Demirel, Emin, 'Geçmişten Günümüze PKK ve Ayaklanmalar', s.322-327

Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının yoğun olarak yaşadığı Amsterdam, Rotterdam, Lahey, Arnheim ve Deventer gibi şehirlerde, örgüt mensuplarının vatandaşlardan zorla para topladığı, bazı işyeri sahiplerini tehditle aylığa bağladığı, para vermeyenlere sürekli olarak baskı yaptığı bilinmektedir. PKK terör örgütü bu ülkedeki faaliyetlerini hala birçok dernek aracılığıyla sürdürmektedir. PKK terör örgütü Hollanda'daki yasal faaliyetlerini ise aşağıda isimleri verilen dernek ve benzeri organizasyonlarla yürütmektedir:

a) Hollanda'da, Kürt Dernekleri Federasyonu, Kürt İşçileri Kültür Birliği,
b) Beynelminel Kürt Cemiyeti, Haarlen Türkiye'li İşçi Gençlik Derneği (HTIGD),
c) Hollanda Türkiye'li İşçiler Federasyonu, Hollanda Kürdistan Komitesi,
d) Rosa Kültür Merkezi, Türkiyeli Demokrat İşçiler Derneği, Hollanda Kürt İşçiler Derneği (*Komela Karkeren Kurd Le Hollanda*) gibi kuruluşların Türkiye'den yasal veya yasadışı yollarla Hollanda'ya giden, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölge halkını Kürtçülük ideolojisi etrafında örgütleyerek destek ve sempatizan sağladığı bilinmektedir.[637]

Örgüt, Hollanda'da "Spor Eğitim Merkezi veya Çiftlik Evi" görünümündeki eğitim kampında Avrupa'dan toplanan sempatizan gençlere dönemler halinde ideolojik eğitim vermekte ve terör örgütünün silahlı kanadına eleman kazandırmaktadır. Ayrıca Hollanda'da; PKK uzantısı kuruluşlarca düzenlenen Kimlik Bildirim Kampanyası'nda, terör örgütü mensubu olduklarını beyan eden şahısların yazılı başvurularının Parlamento Temsilciler Meclisi Dış İlişkiler Komisyonu tarafından kabul edilmiş ve referans olarak muhafaza edilmiştir.

4.4.8 Yunanistan ve Güney Kıbrıs Rum Kesimi

PKK terör örgütü, Yunanistan ve Güney Kıbrıs Rum Kesimi'nde rahatça faaliyet gösterebilmektedir. Elde edilen bilgiler ve yakalanan PKK militanlarının ifadelerinden, 1994 yılından itibaren Türkiye'den ve Avrupa'dan çeşitli yollarla Yunanistan'a gönderilen PKK militanlarının, bu ülkede örgüte ait mevcut kamplarda patlayıcı madde eğitimine tabii tutuldukları ve bu eğitimi tamamlayan militanların görevlendirildikleri metropol iller ve turistik bölgelerde bombalı saldırılar yapmak üzere Türkiye'ye giriş yaptıkları anlaşılmaktadır. Yunanistan'ın özellikle Avrupa kamuoyunu etkilemek için, Türk turizmini baltalama amaçlı yoğun gayretleri ile ülkesindeki siyasi, askeri ve diğer resmi kişilerin himayelerinde oluşturulan kamplarda Türkiye'nin turistik bölgelerine yönelik bombalama ve sabotaj eğitimlerinin verilmesi yasadışı örgüt ile Yunanistan'ın hangi noktalarda birleştiklerini göstermektedir.

PKK terör örgütü Yunanistan'da; Balkan ülkelerindeki faaliyetlerini yönlendirmek üzere merkezi Atina'da bulunan "YDK(*Yekitiya Demokratik a Gele Kurd*)Balkanlar ve Yunanistan

[637] Denker, M. Sami , 'Uluslararası Terör-Türkiye ve PKK', İstanbul: Boğaziçi Yayınları, 1997,s.108

Temsilciliği"ne bağlı; YDK büroları, dayanışma komiteleri ve kültür merkezleri adı altında 10 kadar kuruluşu ve Yunanca basılan yayın organları ile faaliyet göstermektedir. Öcalan'ın Suriye'den ayrıldıktan sonra üç kez Yunanistan'a gitmesi, yakalandığında Kenya'daki Yunan Büyükelçilik binasında gizlenmesi, üzerindeyse Güney Kıbrıs Yönetimi tarafından verilen gazeteci Lazaros Mavros adına düzenlenmiş sahte bir pasaport çıkması dikkat çekicidir. Ayrıca, Yunan Parlamentosu'nun, 157 milletvekili imzalı bir mektupla Abdullah Öcalan'ı İtalya'da bulunduğu sırada ülkesine davet etmesi, Yunan devlet adamlarının PKK terör örgütü militanlarını Yunanistan'da kabul ederek görüşmeler yapması, Yunanlı milletvekilleri ve emekli generallerinin Lübnan Bekaa'daki örgüt kamplarına kadar giderek terör örgütüne siyasi ve psikolojik destek sağlaması, Yunanlı Amiral Naksakis'in beraberinde iki kurmay subayla birlikte 24 Nisan 1997 tarihinde Irak Zap bölgesine gelerek teröristlere eğitim vermesi, beş Yunan milletvekilinin PKK terör örgütünün Atina sorumlusu ile birlikte Yunan ve sözde örgüt bayrağının bulunduğu bir ortamda ortak basın toplantısı yapması, PKK terör örgütü tarafından Nevruz kutlamaları adı altında 21 Mart tarihlerinde düzenlenen faaliyetlere Yunan resmi makamlarının katılması, Olimpia, Kalavrita ve Lefkaşa belediyelerinin Abdullah Öcalan'a "fahri hemşehrilik" unvanı vermesi gibi basın yayın organlarına kadar yansıyan bilgi ve belgeler Yunanistan'ın terörizme verdiği desteği açıkça göstermektedir. Ayrıca, örgüt mensupları, Yunanistan'da patlayıcı madde ve orman yangınları konusunda eğitim gördükten sonra Türkiye'ye metropollere yönelik eylemler için gönderilmekte, sivillere yönelik eylemler gerçekleştirmektedir.

PKK'nın Yunanistan'daki militanlarının Atina civarındaki Lavrion Mülteci Kampı'nda barındıkları ve ideolojik eğitim aldıkları düşünülmektedir. Bu kampın, Yunanistan Kamu Düzeni Bakanlığına bağlı olduğunu belirten BM Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin ilgili yazıları Yunanistan'ın PKK terör örgütüne desteğini belgeleyen fotoğraflar ve belgelerdedir. Ayrıca, Lavrion Kampının idari olarak Yunanistan Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bağlı ve denetimi altında olduğunu belirten 20 Ekim 1999 tarihli Yunanistan Cumhuriyeti'ne ait Resmi Gazete Yunanistan'ın PKK terör örgütüne desteğini belgeleyen fotoğraflar ve belgelerde sunulmuştur. Anılan kampların örgüte sağladığı lojistik kolaylıkların yanı sıra, propaganda maksatlı sağlanan imkânlar, örgütün güçlenmesine neden olmuştur. Lavrion Mülteci Kampı'nda bulunan kaçak Kürt uyruklu şahısların, Avrupa ülkelerine geçişlerinin, Atina'da faaliyet gösteren PKK mensuplarının organizesinde gerçekleştirildiği, kaçak mültecilerin Patra YDK bürosu himayesinde İtalya'ya gitmelerine yardımcı olunduğu, örgütün insan kaçakçıları ile işbirliği içinde olduğu iddia edilmektedir.

Abdullah Öcalan, İmralı'da Yunanistan'a ilişkin şu ifadelerde bulunmuştur: "*Yunanistan, genel politika içinde örgütü kullanmak istemiştir. Ayrıca biz de onları kullandık. Bu, PKK ve o ülkelerin politikalarıdır. Yunanistan'da eğitim merkezleri vardır. 1990 yılından itibaren her konuda eğitim gördüler.*" [638] Abdullah Öcalan ifadesine göre, Öcalan, Yunanistan generalleriyle Bekaa'da görüşüp, onlardan yardım talebinde bulunmuştur ve bu generallerden destek bulmuştur: Lavrion kampının

[638] Tekin, Arslan, 'İmralı'daki Konuk', s.435

kullanılması, ERNK temsilciliklerinin kurulması gibi. Bunun karşılığında, örgütten Türkiye'deki metropollerde eylemlere ağırlık verilmesi, örgütün turizm gibi ekonomik faaliyetlere yönelmelerini istediklerini belirtmiştir. Bu doğrultuda, Yunanistan'da bomba eğitimi başta olmak üzere birçok alanda eğitim aldıklarını vurgulamıştır.[639]

Öcalan Güney Kıbrıs Rum Kesimi'ndeki PKK'ya ilişkin olarak ise şu ifadede bulunmuştur*: "Güney Rum Kesimi'nde zayıf temsilciliğimiz var. Eğitim ve kamp yok. Sadece örgüt üyelerine kolaylık sağlıyorlar. Pasaport işleri yapıyorlar ve kilise kanalıyla para yardım ediyorlar. Benim diplomatik pasaportum Atina'daki temsilciğimiz vasıtasıyla temin edildi*."[640] Özetle, Yunanistan "Düşmanımın düşmanı dostumdur." anlayışına uygun hareket ederek, PKK ile işbirliğine gitmiştir. Ankara'nın, Atina'yı teröre destek veren ülkeler listesine koyma talebi, Washington ve Brüksel'de olumlu yankı bulamamıştır. Washington bir taraftan Yunanistan'daki Türk düşmanlığı üzerine kurulan siyaset-terör ilişkisini tasfiye etmeye çalışırken, diğer taraftan da bir NATO üyesi olan Yunanistan'ı kendi çizgisinde tutmaya çalışmıştır. Brüksel ise AB üyeleri arasındaki dayanışma adına PKK terörünün yaptığı tahribatı ve buna kendisinin katkısını göz ardı etmeye çalışarak Atina'yı korumaya çalışmıştır. Öcalan yakalanmadan önce PKK'nın başarılı olacağı hesapları yapan ve örgüte her düzeyde destek veren, faaliyetlerine göz yuman AB ülkeleri, Öcalan'ın yargılanma sürecine müdahale etmeye çalışarak örgüte desteklerini dolaylı da olsa devam ettirmektedirler[641]

Avrupa'daki bazı ülkeler, PKK'nın faaliyetleriyle özellikle 1989 yazından itibaren yakından ilgilenmeye başlamışlardır. 1989'da başlayan yoğun mülteci akımı, PKK'ya Avrupa'da bir gündem yaratma ve konuyu uluslararası alana taşıma imkânı sağlamıştır. Ayrıca bu mültecilerin önemli bir kısmı ödedikleri aidat ve diğer yardımlarla PKK için birer vergi mükellefi olmuş ya da haraç toplama ve uyuşturucu kuryeliği yapma gibi konularda vergi memuru ihtiyacını da karşılamıştır. Suriye'de iken, İran, Irak ve Suriye'nin doğal müttefikleri olduğunu ifade eden PKK lideri Öcalan, amaca ulaşmak için ABD de dâhil değişik ülkelerle işbirliğine gidilebileceğini de inkâr etmemişti. Hem Türkiye'de hem de özellikle bazı Avrupa başkentlerinde PKK ile işbirliğinden önemli mali çıkarlar sağlayan gruplar türemişti.Bunların başında özellikle bazı siyasiler, hukuk büroları ve hükümet dışı kuruluşların üst kademe çalışanları gelmektedir.[642]

PKK militanları, Yunanistan'ın her konuda, her terör örgütüne açıkça destek verdiğini, para yardımında bulunduğunu, eğitim kampları kurdurarak terör örgütü elemanlarına bombalama, suikast dâhil her türlü eğitimi verdiğini, Güney Kıbrıs Rum Kesimi'nin ise geçişlerde kolaylık, hüviyet ve pasaport

[639] a.g.e, s.53-54
[640] a.g.e, s.431
[641] Gürses, Emin **, '**Ayrılıkçı Terörün Anatomisi IRA-ETA-PKK'**,** s.148-149
[642] Gürses, a.g.e , s.150-151

temini, örgüte yardım toplama ve gidiş gelişlerde destekleri olduğunu, ayrıca kiliseler kanalıyla örgüt üyelerine yardım yaptıklarını belirtmişlerdir.[643]

31 Temmuz 1994 tarihli Türkiye Gazetesi'ne açıklama yapan Türk Göçmen ve Mültecileri Dernekleri Federasyonu Eski Genel Başkanı Ahmet AYDINLI' Türkiye aleyhine faaliyette bulunan Kıbrıs Rum Kesimi'nde yetmiş yedi, Yunanistan'a altmış iki derneğin bizzat Yunan Hükümetleri tarafından finanse edildiğini bildirdi.

Bu cemiyetleri elimizden geldiği kadar incelemeye çalışalım;

1-Yunan- Kuzey Amerika Cemiyeti

Yunan-Kuzey Amerika Cemiyeti 18 Nisan 1975 günü yaptığı bir toplantıda aşağıda nakledeceğimiz kararları alarak Türkiye'ye cephe aldığını resmen ilan etti.

Bu kararları şu şekilde maddelendirebiliriz:

a-) Türkiye XX. Yüzyıl'da milletlerarası kanun-dışı hüviyetinde ortaya çıkmış, insanların hukuku yerine orman kanunu ile hareket etmiştir.

b-) Türkiye, Sevres Antlaşması gibi adalet prensiplerine dayanan antlaşmaları, defaatle ihlal etmiş ve onların yerine "halkları yok edersen problemleri ortadan kaldırırsın" prensibini yerleştirmiştir.

c-) Türkiye, Küçük Asya ve Konstantınople Hellenizmi'ni 1922 ve 1975 soykırımları ile imha etmeye çalışmıştır.

d-) Türkiye, 1974'de müdafaasız Kıbrıs milletinin Adası'nın %43'ünü işgal ve tahrip etmiş, arkasında ikiyüzbin mülteci, sayısız ölü ve kayıp bırakmıştır.

e-) Türkiye, bugün Türk tahakkümü altında bulunan Küçük Asya coğrafi bölgesinde tahminen sekiz milyon Kürd'ü ezmektedir.

Bu sebeple, Kıbrıs'ın Ermenistan'ın, Suriye'nin ıstırap çeken halkları ile Amerika, Kanada, Avusturalya ve Avrupa'da yaşayan Küçük Asyalı ve Konstantınople'lu üçmilyon Ionıalı'yı, Küçük Asyalı'yı taksim etmek için kavgaya devam ediyor ve bu düşünce tahakkuk edene kadar da, devam edecek uzun bir mücadeleyi ön-görüyoruz.

Metinde bahsi geçen taksime göre Türkiye dörde bölünmekteydi. Mersin'den başlayıp sahile paralel bir şeritle Burdur'a kadar uzanan ve sonra kuzeye dönerek Afyon-Eskişehir üzerinden Amasra'ya çıkan bir hattın batısındaki bütün bölge Yunanistan, Adana'dan başlayıp, Diyarbakır'a oradan Tunceli'ye uzanıp, doğuya dönerek Van üzerinden İran hududuna kadar dayanan hattın güneyinde kalan bölge Kürdistan, Tunceli civarında Kürdistan çizgisinden ayrılıp Sinop'a uzanan bir çizginin kuzeyinde kalan bölge Ermenistan, Hatay Suriye toprağı kabul edilmekte idi. 21 Nisan 1975'de Atina'ya gelen Beyrut Üniversitesi profesörlerinden Severıs TORIKIAN Büyük Brıtanya Oteli'nde yaptığı basın toplantısında, Ermeniler'in barış ve adalet taraflısı olduğunu, ancak isteklerini elde edemezse Kürt ve Kıbrıslı Rumlar'la ortak mücadeleye gireceklerini belirtti. Yunanistan'ın Türkiye aleyhine terör örgütleri ile kurduğu

[643] Ankara 2 Nolu Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin Sanık Abdullah Öcalan Davası Gerekçeli Kararı Esas No:1999/21, Karar No: 1999/73 C.Savcılığı Esas No: 1997/271

bağlantılar görüldüğü gibi 1970'li yıllara kadar inmektedir. Cemiyet'in 1992 yılı Ocak ayında Atina Şubesi'nin açılışında dağıtılan bir kitapçıkda hedefleri şu şekilde maddelendirilmiştir:

1-Yunan milleti, milli çerçevesinin sadece bir bölümüne sahip olmayı ve topraklarını bu şekilde kısıtlayan olup-bittileri asla kabul etmemiştir. Kaderini yüceleştiren Yunanistan, zamanla eski topraklarının yine kendisinin olacağı umudunu taşımaktadır.

2- Yunan Devleti'nin sınırları, Rumca konuşan, Yunan ruhunun yaşadığı Yunan karakterinin tarihi olarak yerleştiği bölgeleri içermektedir.

3- Mondros Antlaşması ile kabul edildiği gibi İzmir ve Aydın yöresi ile Doğu Trakya özgürlüğüne kavuşturulup yeniden Yunanistan'ın olacaktır."[644]

2- Demokratik Türk Halkını Savunma Komitesi

K.R.K.'ni kapsayan bir alanda faaliyet gösteren Demokratik Türk Halkını Savunma Komitesi'nin hedefi Anadolu'yu, "Kürdistan Halk Cumhuriyeti", "Pontus Rum Cumhuriyeti" ve "Türkiye Komünist Halk Cumhuriyeti" şeklinde parçalamaktır ki, Türkiye'nin bölünmesi hususunda P.K.K. ile rahatlıkla bağlantı kurulabilir. Abdullah ÖCALAN ne kadar inkar etse de, "Ulusal Kürdistan" ın yaratılması için izlediği strateji tamamen Türkiye'nin parçalanması esprisine dayanmaktadır. P.K.K.'nın takip ettiği stratejiyi şu şekilde maddelendirebiliriz.

Birinci Safha : Doğu-Güney ve Kuzey Kürdistan parçalarındaki kürt toplumu içinde sosyal ve kültürel gelişmeyi sağlamak,

İkinci Safha : Otonom ve özerk bir iradeye kavuşmak,

Üçüncü Safha : Otonomi ve özerklikten sonra mücadeleye devam edilerek bağımsız Kürdistan devletini kurmak,

Dördüncü Safha : Bu üç ülkede kurulan bağımsız Kürt devletinin birleşerek "Büyük Kürdistan"ı kurmak esastır.

3- SEALMAK (Küçük Asya ve Kıbrıs Halkları Dayanışma Komitesi):

Bu örgütün amacı, Türkiye'de yıkıcı –bölücü faaliyet gösteren terör örgütleri ile işbirliği sağlamak, örgütün üst düzey yöneticilerini Yunanistan'a yerleştirmek ve onarı finanse etmektir. Bilhassa 12 Eylül 1980 askeri darbesinden sonra dağılan terör örgütlerinin toplanması için maddi yardımlarda bulunmuştur. Cemiyet para toplamak maksadı ile Yunanlı işadamlarına şu mealde mektuplar göndermiştir:

"Anadolu'daki vatanların anavatanı olan Yunanistan'ı korumak ve çocuklarımıza bir bütün olarak teslim etmek, milli görevimizdir. Türkler'den zarar görmüş ve gören tüm halkların temsilcileri ile sıkı bir işbirliği yapıyoruz. Bizim hedefimize ulaşacak kuvveti verecek paraya ihtiyacımız var!" neticede Atina'daki Amerıcan Contiental Bank'ın 001656-00 numaralı hesabı bu gaye ile açıldı.

[644] Alçıtepe, Ali Galip, 'Yunanistan Kıbrıs Rum Kesimi PKK Üçgeni',Esra Yay.,Ankara 1997,s.37-39

Eleftherotypıa Gazetesi'nde 18 Mayıs 1982 günü yayınlanan bir haber Yunanistan'ın Türkiye aleyhine başlattığı faaliyetleri hangi yöne götürmekte olduğunun bir işaretidir. Habere göre, 17 Mayıs 1982'de Atina'da Yunan basın mensuplarının ileri gelenleri ile Hükümet temsilcileri arasında bir toplantı yapılmış ve toplantı sonunda; Türk ve Kürt toplumlarının, Türkiye'de yönetim karşıtı eylemlerini sürdürmesi ve bu tür faaliyetlerinin desteklenmesi; Lavrıon Göçmen Kampı'ndaki Türk mültecilerin Yunanistan'da iş bulup çalışmalarına ve serbest dolaşmalarına izin verilmesi ile söz konusu şahısların Türkiye aleyhtarı toplantı ve gösteri düzenlemelerinin sağlanması kararı alınmıştı.[645]

4- Halkın Hakları ve Kurtuluşu İçin Yunanlılar Birliği

1984 yılında Mıha.ıs HARALAMBODIS tarafından kurulan "Halkın Hakları ve Kurtuluşu İçin Yunanlılar Birliği" Yunan Milli İstihbarat Teşkilatı tarafından yönlendirilmektedir.

1985 yılında "Kürtler adı altında bir kitap yayınlayan Birlik 28 Eylül 1986 ve 28 Eylül 1987 tarihlerinde P.K.K.'ya destek toplantıları yapmış, son toplantıya PASOK Milletvekili ve Merkez Yönetim Kurulu Üyesi Mıhalıs HARALAMBODIS ile P.K.K. adına Avukat Hüseyin YILDIRIM katılmıştır.

Yunan Milli İstihbarat Teşkilatı EYP-KİP adına Mihalis HARALOMBİDİS ile P.K.K adına İhsan KAYA 5 Şubat 1988'de bir araya gelerek resmen ilişkiye geçtiler. Andreas PAPANDREU iktidara gelir-gelmez Lavrion Göçmen Kampı'ndaki P.K.K. militanları, Atina'nı omonia civarındaki San Rival Oteli'nin üç ve dördüncü katına, Dodomi Oteli'nin ikinci katına yerleştirildiler. Otel paraları yine EYP-KİP tarafından ödenmiştir.

5- 17 Kasım Örgütü'nün Faaliyetleri

Yunanistan'da Türk kurum ve kuruluşlarına yaptığı kanlı saldırılarla tanınan 17 Kasım Örgütü'nün yönlendirme ve katkıları ile 1984 yılı Şubat ayı içinde "Türkiye ve Türk Kürdistan Demokratlar Birliği" isimli örgüt kuruldu. 20 Mart 1986 tarihinde P.K.K.'nın Atina temsilcisi olduğunu belirten Ater SAİT isimli şahıs 17 Kasım Örgütü'nün desteği ile Yabancı Basın Mensupları Derneği'nde bir basın toplantısı düzenleyerek Türkiye aleyhinde propaganda yapmıştır. Bununla da, yetinmeyen Örgüt, 1986 yılı Mayıs ayı içinde Atina'da "Kürdistan'ın Sesi" isimli radyo istasyonunun kurulması için bağış kampanyası başlatmıştır. Yunan İstihbarat Teşkilatı eski başkanlarından Konstatın CIMAS ile Vasılıs KONSTANTINEAS, P.K.K.' nın Avrupa'da teşkilatlanmasına büyük katkıda bulunurken Kıbrıs Rum Kesimi Milli Muhafız Ordusu Komutanı Dımıtrıs MATAFIAS ile emekli Amiral ANthonıs NAKSASIS'in 17 Kasım'la P.K.K. arasında bağlantıyı sağladığı tesbit edilmiştir.

17 Kasım'ın 24 Ekim 1991' de yayınladığı bildiri Türk düşmanlığının hangi mertebeye ulaştığını göstermesi açısından önem taşımaktadır. Bahsi geçen bildiride şu görüşlere yer verilmektedir.

[645] Alçıtepe, Ali Galip,a.g.e,s.40-41

"Türk siyasi-askeri rejiminde resmi görevlerde bulunmaları sebebiyle Kıbrıs Helenizmi'ne karşı işlenen cinayetlerden mesul olanları vurmaya devam edeceğiz.

Son Türk askeri Kıbrıs'tan ayrılıncaya ve Kıbrıslı mülteciler işgal edilmiş yerlerdeki evlerine dönünceye kadar vuracağız.

Türk silahlı direnişi ve Kürdistan'ın kuruluşu amacıyla Türkiye'de silahlı mücadele sürdüren Kürt çeteci örgütlerini samimiyetle selamlıyoruz."

17 Kasım mühim simalarından DRL.Vassos LISSARIDES 13 Kasım 1994'de verdiği bir talimatla Kürdistan'la Dayanışma Komitesi'ne yardım toplamak maksadıyla Kıbrıs Rum Kesimi'nde Kıbrıs Rum Bankası ve Kıbrıs Rum Halk Bankası'nda hesap açılmasını temin etti.

Türk İstihbarat Birimlerinin tespitlerine göre, Yunanistan Milli Bankası'nın Kanıngos Şubesi'nde 129/62639077 numaralı hesap, Atina'nın yetmiş kilometre güney-doğusunda bulunan lavrion Göçmen Kampı'ndaki P.K.K.'lılara yardım maksadı ile açıldı. Dıe Welt Gazetesi'nin bildirdiğine göre Atina Dış Ticaret Bankası'nda 82968164 numaralı hesapta P.K.K'yla Dayanışma Komitesi'ne yardım maksadı ile sekiz yüz kırk bin dolar para toplandı.[646]

6-Yeni Nesil Genel Sekreterliği:

1995 yılı Mart ayında P.K.K. başta olmak üzere Türkiye aleyhtarı Yunan yandaşları Türkiye'nin Kuzey Irak'a gerçekleştirdiği Çelik Harekatı'na yönelik gösteri düzenlediler. Bu sırada Yeni Nesil Genel Sekreterliği, parti gençlik kolları ve on belediye P.K.K.'ya maddi destek sağlamak için birleşti.

Andreas PAPANDREAU'nun eşi Dımıtrıa LIANI' nin kuzeni Spor Bakanı Yardımcısı Yorgos LIANI tarafından yönetilen devlet kuruluşu Yeni Nesil Genel Sekreterliği'nin himayesinde P.K.K'ya gönderilmek üzere para toplanması amacı ile konser düzenleyeceği açıklandı. "Yunanistan, Kürdistan İçin Şarkı Söylüyor" sloganı ile tertip edilen konserle ilgili olarak konuşan PASOK Milletvekili ve İcra ve Merkez Komitesi Üyesi Mihalis HARALOMBİDİS, "Başımız dik durması için P.K.K.'ya yardım etmeliyiz" dedi. 8 Nisan günü Pire'deki yirmi bin kişilik Barış ve Dostluk Spor Salonu'nda yapılacak konserin ilan ve tanıtımları Yunan televizyon kanallarında yapıldı.[647]

1986 yılı mart ayı başında "Selanik Uluslar arası Demokratik Dayanışma Komisyonu" ve "Yunanlı Edebiyatçı Derneği" tarafından Selanik Üniversitesi Anfisi'nde düzenlenen bir toplantıda konuşan "Türkiye Kürdistanı Mücadelecileri Birliği" üyesi Mustafa ÇÖPLÜ, Türk devlet yöneticilerini batını uşağı olmakla suçladı ve Türk halkı ile birlikte savaş vereceklerini söyledi.1987 yılı Haziran ayında TKP/ML, Partizan, Dev-Yol, Kurtuluş, Rızgari ve Tekoşin örgütleri ortak basın toplantısı düzenledi. Toplantıyı düzenleyenler, Yunan emniyet güçlerinin P.K.K.yandaşlarını özel bir şekilde himaye ettikleri belirttiler.Yunanca "Kürdistan'ın Sesi Gazetesi"'nin Atina'da bizzat P.K.K' lılar tarafından dağıtıldığı istihbarat birimlerince tespit edilmiştir.

[646] Alçıtepe, Ali Galip,a.g.e,s.41-42
[647] Alçıtepe, Ali Galip,a.g.e,s.44

Rum-Yunan gemilerinin Boğazlardan geçerek İran'a taşıdıkları silah-teçhizat ve mühimmat Yunanistan tarafından finanse edilerek, satın alınıp İran üzerinden P.K.K.'ya ulaştırılmaktaydı. Zaman Gazetesi'nde 5 Ağustos 1994 günü yayınlanan bir haber bu teşhisimizi doğrulamaktadır. Adı geçen gazetede yer alan haberde; "Güney Kıbrıs Rum Kesimi'nde yaşayan silah kaçakçılarının Çin, Polonya ve Bulgaristan'da uydurma belgelerle satın aldıkları binlerce silahı Limasol Limanı'nda depoladıktan sonra ufak patiler halinde Suriye ve Lübnan sahillerine boşaltarak P.K.K.'lılara teslim ettiklerini İsrail, A.B.D. ve İngiliz İstihbarat örgütlerinin saptadığı belirtilmektedir. 1993 yılında Türk emniyet güçlerinin Kıbrıs Adası'nın güneyinde gerçekleştirdikleri iki operasyon sonucu ele geçirdikleri biri personeli tarafından batırılan iki gemide bulunan yaklaşık yirmi beş ton uyuşturucunun, P.K.K.'ya sattıkları silahların bedeli olarak Güney Kıbrıslı Rum silah kaçakçılarına teslim edilmek üzere Limasol'a gönderilmekte olduğu ilgili kaynaklar tarafından ifade edilmektedir.

1981-1990 yılları arasında PASOK'dan milletvekili seçilen ve daha sonra da, Kamu Düzeni Bakanlığı'na getirilen Iosıf VALURAKIS, 1976 yılında Ulaştırma Bakanlığı Müsteşarı iken Türkiye'ye silah kaçırırken yakalanmış, Yunan adli makamlarınca "Milli Görev Yapıyor" gerekçesi ile serbest bırakılmıştır. VALURAKIS, bu dönemde sık sık K.R.K.'ne giderek Yunanistan'dan gönderilen silahların P.K.K' ya ulaştırılması için bir mekanizma kurmuştur.

The Sunday Times Gazetesi'nin Washington Muhabiri James ADAMS; CIA'ya dayanarak verdiği bir haberde Selanik'in kuzeyinde gizli bir üste P.K.K.'ya silah eğitim verildiğini ve A.B.D.'nin kampla ilgili fotoğraflara sahip olduğu bildirildi.[648]

4.4.9 Yakalanan P.K.K' lı Teröristlerin Yunanistan ve GKRK İle İlgili İtirafları

1994 yılı Ocak ayında yakalanan Seydo-Ahmed-Mahmud kod adlı Seyithan SAMACAN, 11 Mayıs 1994'de yakalanan Hayri-Cemil kod adlı Gıyaseddin ALTIN, 22 Haziran 1994' de yapılan bir operasyon sonucu yakalan Cihan-Ali-Hasan kod adlı Ahmet AKKURT ile Ayasofya'yı bombalamaktan aranan Dilek ÖZ yakalandıktan sonra verdikleri ifadelerinde eğitimlerini Yunanistan'daki Lavrıo Göçmen Kampı'nda yaptıklarını itiraf ettiler. Mesela Hayri-Cemil kod adlı Gıyaseddin ALTUN şöyle demiştir: "Atina'da bizi P.K.K.' ya ait bir eve götürdüler. Oradan da Atina'ya yüz-ikiyüz kilometre uzaklıkta dağlık bir yere götürüldük. Buradaki kampta yirmi kişi kadardı. Orada bize iki ay boyunca bomba eğitimi verdiler" Cihan-Ali-Hasan kod adlı Ahmet AKKURT' un ifadesi ise şöyledir: Kamp, Ege Denizi'ne yaklaşık üç kilometre uzaklıkta bir yerde idi. Atina'dan çıktığımız zaman yoldan giderken, denize zıt yönde ayrılarak, stabilize bir yola girdik. Yaklaşık on dakika sonra, gecekondu tipi evlerin olduğu bir yere indik. Buradaki evler dershane, dinlenme salonu ve yatakhanelerden oluşan dört evdi." Seydo-Ahmet-Mahmut kod adlı Seyithan SAMACAN'ın ifadesini de şu şekilde özetleyebiliriz:

[648] Alçıtepe, Ali Galip,a.g.e,s.45

"Atina'ya geldiğimizde yabancı polis tabir ettikleri görevlilerce Lavrıon Göçmen Kampı'na götürüldük. Burada Deniz adında bir şahısla tanıştım. Atina'ya gttik.Yedi-sekiz ay içinde Deniz beni P.K.K. örgütünün komitesi olarak adlandırılan Atina'daki derneğe götürmeye başladı. 1991 yılı Eylül ayı içerisinde bana Yunan pasaportu vererek Atina'dan Beyrut'a uçakla gönderdiler"13 Ocak 1995' de İzmir'de yakalan Hacı-Renas-Ahmed-Mehmed kod adlı Nuri AKBULUT' da, eğitimlerini Yunanistan'da yaptıklarını belirttikten sonra şunları söyledi: "Başbakan Tansu ÇİLLER'in İzmir'e gelerek konuşma yapacağını öğrendiğimizde, tahrip gücü yüksek bir patlayıcı hazırladım. İzmir Fuarı'nın Montreaux Girişi'nde onbeş dakika sonra patlayacak şekilde ayarladığım bombayı bıraktım. Ancak bomba, polislerce etkisiz hale getirildi." P.K.K'nın üst düzey sorumlularından Küçük Zeki kod adlı Nevzat ÇİFTÇİ ise güvenlik güçlerine teslim edildikten sonra verdiği ifadede şunları söyledi: "Yunanistan'da üst düzey personeller işimle bizzat ilgilendiler. Mesela pasaportumun çıkartılmasında bir Yunanlı general yardım etti" Yakalanan Teröristlerin ifadelerinden de, anlaşıldığı gibi Yunanistan, P.K.K.'ya alenen destek vermekte ve hatta onları eğitmektedir. Abdullah ÖCALAN' ın kendisi de, bu ilişkiyi doğrulamaktadır. PASOK Milletvekili Dımıtrıos VUNATSOS, bu durumun sebebini şu sözlerle açıklamaktadır: "Düşmanımın düşmanı dostumdur" Yunanistan İçişleri Bakanlığı Müsteşarı KULURIS ise şöyle demektedir:

-"Başı böylesine büyük dertler içindeyken Türkiye ile boy ölçüşmemiz zor olmaz", ki, daha 1974 yılında Selanik Fuarı'nın açılışında;

-"Türkiye'nin yaraların kaşıyıp, kanatacağız" diyen Konstantin KARAMANLİS, Yunanistan'a takip etmesi gerek yolu göstermişti.

Nei Antropi Gazetesi de, bu durumu şu şekilde yorumlamaktadır:

"Kürtler'in otonomi faaliyetlerinde kazancımız çok büyüktür. Çünkü Türkiye'nin bu kadar yarası varken, Kürt sorunu bu ülkeyi yönetenler için Türkiye'deki huzuru bozması bakımından çok acıtan bir dikendir. Türkler, Yunanistan'la bir savaş girecek olursa Kürt ve Ermeniler, onun iç güvenliğini sarsacaklardır"[649]

Londra'da yayınlanan Sunday Express Gazetesi 19 Temmuz 1987 tarihli sayısında Kıbrıs Rum Kesimi'nde Filistinli, ayrılıkçı Kürt, Marxıst kökenli Türk teröristlerle (mesela DEV/SOL) ait kamplar kurulduğunu ve bu kamplardaki eğitimin, Filistinli terörist Ebu Nidal tarafından verildiğini yazdı. Sunday Express'in açıklamasından bir hafta sonra dönemin Başbakanı Turgut ÖZAL da, Kıbrıs Rum Kesimi'nde Türkiye'ye yönelik kamplar kurulduğunu ve bu teröristlere silahların bizzat K.R.K. tarafından verildiğini belirtti. Bu gelişmeler üzerine A.B.D., Atina ve Lefkoşa Rum Kesimi'ni teröristlikle ve teröristlerle iş birliği yapmakla suçladı. 28 Kasım 1988'de Lefkoşa'da Kürdistan'la Dayanışma Komitesi kuruldu, 1988 yılı Aralık ayında Lefkoşa'da "Kıbrıs'ın Kürdistan'ı Destekleme Derneği" nce Kürtler'e yapılacak maddi yardımlar K.R.K.' daki ayın amaca yönelik kuruluşlar arasında toplantı yapıldı. K.R.K. Enformasyon Dairesi Türk Masası Şefi ve "Kürdistan'la Dayanışma Komitesi" Başkanı Theofilos GEORGIADES ile 17 Kasım Örgütü'nün K.R.K Sorumlusu Dr. Vassos LISSARIDES, P.K.K. militanlarına Rum Milli

[649] Alçıtepe, Ali Galip,a.g.e,s.47-49

Muhafız Ordusu Kampları'nda gerekli eğitimin verilmesi konusunda önemli çalışmalar yaptılar. Theofilos GEORGIADES, 1990 yılında Beka Vadisi'ndeki P.K.K. Kampı'nı ziyarete gittiğinde; "Kürtler'le Rumlar, ayın kaderi paylaşıyor, ortak düşmanları Türkiye'ye karşı savaşıyorlar" diyerek P.K.K.' ya resmen destek vermiştir. 1994 yılı Mart ayı içinde öldürülen Theofilos GEORGIADES' in anısına basılan afişlerde Yunanistan, Kıbrıs Rum Kesimi ve P.K.K. bayraklarının yan yana yer alması bunun bir ifadesidir. Kürdistan Dayanışma Komitesi temsilcisi ve haftalık Perıodıka Dergisi yazarı Lakıs PINGURAS, Haravı Gazetesi yazarlarında Tassok ANGKLIS ve Ta Nea Gazetesi'nden Elena HADJIGEORGIU 1989 yılı Aralık ayında P.K.K.'nın Beka Vadisi'ndeki kampını ziyaret ettiler. Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi siyasi temsilcisi Akif Hasan ile Hoca Ömer'e 19 Ocak 1990 günü Kıbrıs Rum Kesimi Enformasyon Dairesi Salonu'nda basın toplantısı yapabilme hakkı tanınırken DIKO Milletvekili Pedros STYLIONOU ve Andreas PANAILOTOU ve EDEK Milletvekili Andreas KATSUNODOS da, destek verdiler. Öte yandan Akif Hasan liderliğinde onbeş kişiden oluşan müzisyenler 20 Temmuz – 10 Ağustos 1990' da sırası ile Lefkoşa, Larnaka, Baf ve Limasol' da Kürtçe konserler verdiler. DIKO Milletvekili Andreas PANAILOTOU, AKEL Milletvekili Hrıstos PETRAS, EDEK Milletvekili Dımıtrıs ILIADIS, ADISOK Milletvekili Hrıstos HRISTOFIDIS' den oluşan bir heyet 1990 yılı Kasım ayı başlarında Bekaa Vadisine gittiler. Bu ziyaret 12 Kasım 1990' da PIK-TV' de görüntülü olarak yayınlandı. Programda P.K.K.'lı teröristlerin Kıbrıs, Kıbrıs halkı ve Türk istilası (?....) hakkında çok şey bildikleri ve mücadelelerinin ortak olduğu yolunda konuşmalar yaptıkları belirtilmektedir. 1992' de iktidarda olan Yeni Demokrasi Partisi Mıhalıs GALENEOS, Kürt teröristlere şöyle seslenmiştir:

"Bugün burada sizlerle karşı karşıya gelmekten mutluluk duymaktayız. Yunanistan'da hükümeti oluşturan partim, muhalefet partileri adına, ben ve burada bulunan arkadaşlarım, ortak düşmanımız Türkiye konusunda sizlerle birlikte dayanışma ve yardımlaşma konularını ele almak amacıyla bir araya gelmiş bulunmaktayız"

Parlamenter Elızavet PAPAZSOI ise;

"Yunan Parlamentosu'nun temsilcileri olan bizler, bağımsızlık ve özgürlük için verdiğiniz haklı mücadelenizde sizleri desteklemek için buradayız. Tehlikeli bir yayılmacı olan komşumuz Türkiye haksız olarak Kıbrıs'ın %40'ını işgal altında tutmakta, Ege adalarında hak iddia edip, tehditlerde bulunmakta ve kanunlara aykırı şekilde yirmi milyonluk Kürt halkını silmek istemektedir" demiştir. Kıbrıs Rum Kesimi'nde yayınlanan Sehdes Dergisi'ne demeç veren Dımıtrıos VUNATSOS, 1991 yılında Bekaa'da bölücü örgütün lideri Abdullah ÖCALAN ile bir araya geldiğini 1993'de Ankara'da DEP'in toplantısına katıldığını ve Lice'ye gittiğini belirterek şöyle konuştu:

"Öldürülen Kürdistan'la Dayanışma Derneği Başkanı Theofilos GEORGIADES, bölgeye barış ve Kıbrıs'a özgürlük Azerbaycan ve Ermenistan'dan geçer demişti. Ben de, Bosna ve Kürdistan dağlarından geçer diyeceğim"[650]

[650] Alçıtepe, Ali Galip,a.g.e,s.50-53

4.4.10 İskandinavya

Körfez savaşından sonra Finlandiya'nın gündemine Kürt Meselesi, "Ezilmiş bir halkın mücadelesi" şeklinde girmiştir. Bu görüş üzerinde diğer kuzey ülkeleri parlamentolarının benzer görüşlerinin de etkisi olmuştur. Helsinki'de hala Fin-Kürt dostluk derneği ve Kürt Enformasyon merkezi isimleri ile aynı çatı altındaki PKK uzantısı ve yandaşı kuruluşlar faaliyet göstermektedir. İsveç hükümeti ise, PKK'yı terör örgütü olarak tanımaktadır; fakat Avrupa'da pek çok ülke gibi Kürt dernekleri federasyonu şemsiyesi altında faaliyet gösteren paravan kuruluşlara tavizkar davranmaktadır. Hükümet, PKK'yı açıkça kınamaktan çekinmekte, sadece başvurduğu şiddet eylemlerine karşı çıkmaktadır. ERNK' nın İsveç'te Türk vatandaşlarından zorla para topladığı bilinmektedir. Aynı şekilde, Stockholm'ün çeşitli bölgelerinde Türk turizmini baltalamaya yönelik posterlerin asılmasını ERNK sağladığı iddia edilmektedir. Ayrıca, örgüt doğrultusunda İsveç'te faaliyet gösteren yaklaşık 42 dernek, İsveç Kürt Dernekleri Federasyonu adı altında toplanmaktadır.[651]

Danimarka kamuoyu, Kürt Sorunu'nu bir azınlık ve insan hakları sorunu olarak görmüş ve ülkesi olmayan bir toplumun bağımsızlık mücadelesi olarak algıladıkları durumu da anlayış ve sempatiyle karşılamışlardır. Hala PKK terör örgütünün, bu ülkede de çeşitli kültürel adlar altında açmış olduğu derneklerin faaliyetlerine devam etmelerinin, bunların yanında 1995 yılında faaliyete başlayan ERNK bürosunun hükümet izniyle resmi olarak açılmasının ve Adalet Bakanının ERNK bürosunun herhangi bir suç işlemediği takdirde faaliyetlerine engelleme getiremeyeceklerini belirtmesinin dikkat çekicidir.

4.4.11 Balkanlar

Bulgaristan'daki PKK mensupları, Atina'daki YDK Balkanlar temsilciliğine bağlı olarak, üç dernek, bir kültür evi, bir komite ve bir merkez ile faaliyetlerini sürdürmektedir. Ayrıca PKK terör örgütü, yasadışı olarak tesis ettiği örgüt evleri ve çeşitli ticari işletmeler vasıtasıyla, örgütün Avrupa bağlantılı militan geçişlerine kolaylık sağlamaktadır. Örgüt, Bulgaristan'daki Türk işadamlarından ve bu ülkeden geçmekte olan tırlardan tehditle para toplamakta, bu ülkedeki organize suç örgütleri ile işbirliği içerisinde başta uyuşturucu madde kaçakçılığı olmak üzere yasadışı faaliyetler yoluyla gelir temin etmekte, çıkardığı "Kürdistan Dergisi" vasıtasıyla örgütsel propaganda yapmaktadır. "Yurtsever Kürt Öğrencileri Birliği" ile "Kürt Hemşehri Derneği" gibi oluşumlar, PKK'nın yan kuruluşu olarak faaliyetlerine devam etmektedirler. Bazı Bulgaristan Sosyalist Partisi mensupları da, terör örgütünün Bulgaristan'daki bütün etkinliklerine katılmakta ve faaliyetlerini desteklemektedirler.[652]

Öcalan'ın Bulgaristan'a ilişkin şöyle bir ifadesi vardır: *"Bulgaristan'da Sofya'nın merkezinde bir büromuz mevcuttur. Büro eğitim için kullanılıyor. Dernek adı altında bir bürodur. Eğitim verilenler*

[651] Demirel, Emin, 'Geçmişten Günümüze PKK ve Ayaklanmalar', s.158
[652] Demirel, Emin , 'Geçmişten Günümüze PKK ve Ayaklanmalar', s. 322-327

Avrupa'ya aktarılır. Sırbistan'ın elinde bol miktarda Strella füzeleri vardır. Füzeler Avrupa'dan gelen paralar ile alınıyor."[653]

Bölücü terör örgütü PKK'nın Romanya'daki faaliyetleri daha çok ticari niteliktedir. Romanya'yı ticari faaliyetleri için bir üs olarak kullanan PKK, bu ülkedeki faaliyetlerini Kürt iş adamları Derneği ile "Mezopotamya'nın Sesi" ismiyle çıkardıkları dergi çerçevesinde sürdürmektedirler. Ayrıca Romanya, terör örgütünün Türkiye'deki büyük şehirlerde ve turistik yörelerde gerçekleştirilecek eylemlerinin planlandığı bir ülkedir. Romanya'da söz konusu eylemlerin koordinasyonu yapılmakta ve Romanya'dan bu eylemlerde kullanılacak patlayıcı maddeler temin edilmektedir.

PKK'nın, Romanya'da aktif olarak faaliyet gösteren ortalama 100-150 kadar mensubu vardır. Bunlar Kürt Kültür Derneği bünyesinde; Bükreş Kürtevi, Romanya Kürdistan Komitesi, Kürt Kültür Merkezi, Köstence Enformasyon Bürosu, Doğulu İşadamları Vakfı adındaki altı organizasyon bünyesinde; militan sağlamakta, propaganda yapmakta, ideolojik eğitim vermekte, siyasi destek sağlamaya yönelik faaliyet göstermektedir. Diğer taraftan Komal'ın Kürt Kültür Merkezi olarak Romen yetkili makamları tarafından resmen tanındığı ve siyasi büro haiz olarak çalışmalarına izin verildiği yönünde alınan bilgiler dikkat çekmektedir. PKK terör örgütü Romanya'yı diğer bölgelerden aktardığı patlayıcı madde sevkiyatında bir ara bölge olarak kullanmaktadır. Romanya'nın tır geçiş güzergâhında olması dolayısıyla, buradan geçen tırlardan zorla haraç topladıkları bilinmektedir. Bu arada, Romanya'daki PKK Merkez Okulu adlı merkezin halen kapalı olmasına rağmen, örgüt sözde başkanlık konseyinin söz konusu merkezin yeniden açılması ve askeri/siyasi eğitime başlanılması yönündeki talimatı, örgütün bu ülkedeki varlığını devam ettirme gayreti olarak görülmektedir.[654]

Romanya'nın PKK için önemi Öcalan'ın şu ifadesiyle özetlenebilir: "*Bizim açımızdan Romanya önemlidir. 5000 civarında esnaf kitlemiz mevcuttur. Bükreş'te evlerimiz ve derneklerimiz var. Eğitim amaçlı kullanıyoruz. Bize sık sık serbestlik sağlıyorlar. Romanya Türkiye'den katılanların siyasi eğitim yeridir. Esnaflar kitlesinden dolayı mali açıdan önemlidir. Romanya'dan daha çok teknik malzeme yani telsiz, dürbün, gece görüşü cihazları gelmektedir.*"[655]

4.4.12 Avrupa Birliği İlerleme Raporları ve PKK

Terörist başının yakalanmasının ardından AB ile ilişkiler yeniden hız kazanmıştır. AB'ye üyelik sürecinde Türkiye'yi veto eden Almanya ve Yunanistan, 1999 yılında yapılan Helsinki Zirvesi'nde bu tutumlarından vazgeçmiştir. ABD'nin de bu dönemde ağırlığını koymasıyla Türkiye'nin aday ülke statüsü, Helsinki Zirvesi'nde onaylanmıştır. Yunanistan'ın tutum değişikliğinde, terörist başının

[653] Tekin, Arslan , 'İmralı'daki Konuk'**,** s.54
[654] Demirel, Emin , 'Geçmişten Günümüze PKK ve Ayaklanmalar'**,** s.322-327
[655] Tekin, Arslan, 'İmralı'daki Konuk'**,** s.55

yakalanmasıyla ortaya çıkan terör bağlantılarının imajını silmek olduğu açıktır. Almanya'nın tutum değişikliğinde ise 1998 yılında Türkiye'nin AB'ye girmesine ılımlı yaklaşan SPD Yeşiller Koalisyonu'nun başa geçmesi etkili olmuştur.[656] AB, 1999'daki Helsinki Zirvesi'nde Türkiye'nin Kopenhag Kriterleri'ne uymasını şart olarak ileri sürerken, Kürt toplumunun azınlık olarak ele alınmasını ve haklarının iade edilmesini istemiştir.[657] Terörist başının yakalanmasından sonra hızlanan bu süreç içerisinde AB'nin Türkiye'den talep ettiği uyum yasaları, PKK terör örgütünün istekleriyle de örtüşmüştür. AB'nin aday ülkelerle ilişkileri yazılı olarak Avrupa Komisyonu'nca yayınlanan raporlarla düzenlenmektedir. Bu raporlar yıllık olarak yayınlanmakta ve aday ülkeler ile AB arasındaki ilişkilerin Kopenhag Kriterleri çerçevesinde müzakere edilmesinde kullanılmaktadır. AB ilerleme raporları adı altında, Türkiye'ye yönelik de bu süreç isletilmiş ve 1998–2011 yılları arasında on dört adet ilerleme raporu yayınlanmıştır. Bu raporların politik kısımlarının içeriğinin hepsinde Lozan Antlaşması'nın azınlıklar tanımını daralttığı yönünde bir eleştiri getirilmekte ve bu hakların Türkiye'deki Kürtler, Asurîler ve Alevilerin taleplerini karşılamadığı seklinde yorumlar yapılmaktadır.[658] Bunların içerisinde yer alan bazı konular şunlardır:

— 1999 yılındaki ilerleme raporunda, terörist başının yakalanmasına rağmen terör sorununun ortadan kalkmamasının sebepleri, AB tarafından Türkiye'nin 'Kürt kültürel kimliğini' tanımaması ve sivil çözüm yollarını kullanmamasına bağlanmıştır. Aynı raporda terörist başı için 'bay' ifadesi kullanılarak, idam cezasının uygulanmayacağı konusunda bir niyet beklenmiştir.

— 2000 yılının raporunda, Türk mahkemelerinin Kürtlerin ifade özgürlüğünü ihlal eden yorumlar yaptığı, bireylerin çocuklarına Kürtçe ad vermesinin yasal olmasına rağmen, nüfus kayıt memurlarının bu adları kabul etmemesi eleştirilmiştir. Bunun yanında PKK şiddetinin durmuş olmasına rağmen, Kürt dernekleri ve yayınlarının yasaklanması, olağanüstü hal uygulamasının devam etmesi, AB tarafından kabul edilemez görülmüştür.

— 2001 yılı ilerleme raporunda, Güneydoğu Anadolu bölgesinde AB'nin 'Kürt Yeni Yılı' olarak adlandırdığı Nevruz kutlamalarının olaysız geçtiği, ancak büyük illerde yasaklamalara gidildiği şeklinde eleştiriler getirilmiştir. AB'ye göre güvenlik sorununun ortadan kalkmış olmasına rağmen, HADEP'lilerin gösterilerinin yasaklanması ve polis soruşturmaları gibi resmi engellerle karsılaşmaları AB'nin rahatsız olduğu konular arasında yer almıştır.

— 2002 yılında, Radyo Televizyon Üst Kurumu Kanunu, Kürtçe programlara, Kürtçe şarkı söyleyenlere ceza uyguladığı gerekçesiyle kınanmış, Kürtçe kasetlerin ve kitapların toplatılması, yazarların ve şairlerin bölücülükle suçlanması eleştirilmiştir.

---

[656] Gordon, Philip ve Taşpınar, Ömer, 'Turkey On The Brink', Wahington Quarterly, Summer 2006,s.61
[657] Yenigün, Cüneyt, 'Milli Egemenlik ve Supranasyonalizm İkilemi : Türkiye ve AB'nin Dış Politikalarının Analizi, Tüm yönleriyle Türkiye AB İlişkileri', İstanbul, Elif Kitabevi, 2002, s.397-398
[658] Toktaş, Şule, 'EU Enlargement Conditions and Minority Protection: A Reflection on Turkey's Non-Muslim Minorities', East European Quarterly**,** XL, No.4., December 2006, s.513

— 2003 raporunda, resmi ortamlarda Türkçe'de bulunmayan q, w, x gibi harflerin yasaklanması, Kürtlere yapılan 'yasal bir kısıtlama' olarak yorumlanmıştır.

— 2004 yılı raporunda Kürtlerin sayısı 15–20 milyon olarak verilmiş, Türkiye'de Kürtler dışında da azınlıklar bulunduğu ve insan hakları alanındaki ilerlemelerin azınlıkları da içerisine alacak şekilde genişletilmesi gerektiği dile getirilmiştir.

— 2005'teki raporda, Kürtçe konuşma hakkına karşı yargının farklılık göstermesi, siyasi partilerin Türkçe dışında dil kullanmalarına izin verilmemesi, Türkçe dışında dillerde yapılan yayınların önünde ciddi kısıtlamalar bulunduğu seklinde eleştiriler yer almıştır.

— 2006 yılına ait ilerleme raporunda, Kürt arşivi, müzesi ve kütüphane kurma amaçlı bir Kürt derneğinin mahkeme kararıyla kapatılmasına, Kürtçe yayınlara izin verilmesine rağmen zaman sınırlaması olmasına ve Türkçe alt yazı ile yayın yapılmasına eleştiri getirilmiştir. Açılan özel Kürtçe kursların kapanması nedeniyle Kürtçe öğrenmenin imkânsızlaştığını iddia eden Avrupa Komisyonu, özel kursların başvuru olmaması nedeniyle kapatma kararlarını kendilerinin verdiğini belirtmemiştir. Yerel yöneticilerle hükümet arasında diyalog bulunmaması nedeniyle AB'nin 'Kürt sorunu' olarak adlandırdığı konunun çözümsüz kaldığına da değinilen raporda, PKK'lı teröristlerin cenazelerinde çıkan kargaşalarda, silahlı kuvvetlerin aşırı şiddet uyguladığı ve kötü muamele yaptığı şeklinde yorumlar yapılmıştır.

— 2007 ilerleme raporunda, TSK'nın Kıbrıs, 'Kürt sorunu' ve laiklik gibi konularda açıklamalar yapmasına eleştiriler getirilmiştir. Artan terör olaylarına hiç değinilmemiş ve PKK terör örgütüne herhangi bir kınama yapılmamıştır.[659]

—2008 ilerleme raporunda, eleştiriler şu şekilde ifade edilmiştir; Temyiz Mahkemesinde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, 16 Kasım 2007 tarihinde, Anayasa'nın 68. ve 69. maddeleri ile Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili hükümleri uyarınca Demokratik Toplum Partisi'nin kapatılması istemiyle Anayasa Mahkemesi'ne başvurmuştur. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, ayrıca, anılan partinin 221 eski ve halen görevde bulunan yetkilisine beş yıl süreyle herhangi bir siyasi partiye üye olma yasağı getirilmesini de talep etmiştir. Anılan parti, ülkenin birlik ve bütünlüğü aleyhinde faaliyetlerde bulunmakla suçlanmaktadır. Anayasa Mahkemesi'nin bahse konu davaya ilişkin kararı beklenmektedir. İfade özgürlüğünü kısıtlayan diğer hükümler, endişe kaynağı olmaya devam etmektedir. Örneğin, kamu düzenine karşı işlenen suçları cezalandıran Türk Ceza Kanunu'nun 215, 216 ve 217. Maddeleri ve Terörle Mücadele Yasası, Kürt meseleleri hakkında şiddet içermeyen görüşlerini ifade edenlere karşı uygulanarak dava açılması ve bu kişilerin hüküm giymesine yol açmıştır. Türk hakim ve savcıları, özellikle Kürt

[659]Altınbaş, Deniz, 'Avrupa'nın PKK'ya Yaklaşımı', Stratejik Analiz,Aralık 2007, s.36-38

bağlantılı meselelerde "şiddete teşvik" ve "kamu menfaati"ne ilişkin hükümleri geniş bir şekilde yorumlamaktadırlar. Bu durum, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin ifade özgürlüğü ile ilgili içtihat hukukuna aykırıdır ve özellikle şiddet içeren ve içermeyen görüşler arasında ayrım yapılmasında eksikliklerin bulunduğuna işaret etmektedir.Roj TV'nin kapatılmaması için Demokratik Toplum Partili 53 belediye başkanının Danimarka Başbakanı'na göndermiş olduğu mektuba ilişkin dava, Nisan 2008'de karara bağlanmıştır. Mahkeme, sanıkları 2 ay 15 gün hapse mahkûm etmiş ve cezayı para cezasına çevirmiştir. Mahkemenin kararına ilişkin temyize gidilememektedir.

Bununla birlikte, barışçıl toplanma hakkının keyfi olarak kısıtlandığı uygulamalar olmuştur. Türk Polisi, 1 Mayıs'ta İstanbul Taksim Meydanı'nda gösteri yapma yasağına uymayan gösterici ve sendika temsilcilerine karşı orantısız güç kullanmıştır. Mart 2008'de Kürt *Nevruz* Bahar kutlamaları, özellikle Hakkari, Yüksekova ve Van olmak üzere bazı illerde göstericilere karşı şiddet kullanılmasıyla sonuçlanmıştır. Van'daki *Nevruz* gösterileri sırasında üç vatandaş hayatını kaybetmiştir. Van Cumhuriyet Başsavcılığınca ölümlerin nasıl gerçekleştiğine ilişkin olarak yapılan soruşturma halen sürmektedir. Türkçe dışındaki dillerde yayım yapan bir TV kanalının kurulması birçok kez ertelenmiştir. Ayrıca, Türk vatandaşları tarafından geleneksel olarak kullanan dil ve lehçelerde yayın yapmaya başlayan dört yerel televizyon ve radyo kanalından ikisi rapor döneminde kapanmıştır. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) Kanununda yer alan zaman kısıtlamaları, film ve müzik programları dışında, uygulanmaya devam etmektedir. Kürtçe dilini öğreten eğitim programlarına izin verilmemektedir. Şarkılar dışında bütün yayınlara Türkçe altyazı konulması veya yayınların Türkçeye çevrilmesi zorunludur. Bu kısıtlamalar Türkçe dışındaki dillerde yayın yapmayı zorlaştırmakta ve ticari olarak gerçekleştirilmesini imkânsız kılmaktadır. Polis ve RTÜK Kürtçe yayınlara sıkı izleme politikası uygulamaktadırlar. Hali hazırda Kürtçe yayın yapan tek televizyon kanalı olan GÜN TV aleyhinde, kanalın yayınladığı Kürtçe şarkıların sözleri hakkında, çeşitli davalar ve soruşturmalar devam etmektedir. Anadilleri Türkçe olmayan çocuklar, Türk kamu eğitim sisteminde anadillerini öğrenememektedirler. Yürürlükte olan yasalar doğrultusunda, bu şekilde eğitim sadece özel eğitim kurumlarında yapılabilmektedir. Ancak, Kürtçe konusunda, ilgili yasada 2003 yılında yapılan değişikliklerin ardından açılan kurslar bugün kapanmıştır. Sonuç olarak, halen kamu veya özel eğitim sisteminde Kürtçe öğrenme imkanı bulunmamaktadır.[660]

-2009 yılı ilerleme raporunda, eleştiriler şu şekilde ifade edilmiştir; Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tarafından Kasım 2007'de açılan, Demokratik Toplum Partisinin (DTP) kapatılması davası Anayasa Mahkemesinde devam etmektedir. Parti, ülkenin bölünmezliğine ve bütünlüğüne karşı faaliyetlerde bulunmakla suçlanmaktadır. DTP, TBMM'de, ülkenin Güneydoğu Anadolu Bölgesinden 20 milletvekiliyle temsil edilmektedir. 14 Mart 2009 tarihinde Avrupa Konseyi Venedik Komisyonu, siyasi partilerin kapatılmasıyla ilgili Türk mevzuatı hakkındaki görüşünü yayımlamıştır. Söz konusu Komisyon, Anayasanın 68'inci ve 69'uncu maddelerinin ve Siyasi Partiler Kanununun ilgili hükümlerinin bir bütün olarak, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 11'inci maddesiyle (toplanma ve örgütlenme özgürlüğü)

[660] 2008 yılı AB İlerleme Raporu

uyumlu olmayan bir sistem oluşturduğu sonucuna varmıştır. Türk makamları henüz mevzuatı uygun biçimde değiştirmemişlerdir.

DTP üyelerinin siyasi hayatta Kürtçe kullanmaktan mahkûmiyet kararları beklemededir. Temmuz 2009'da siyasi partilerden sorumlu olan Yargıtay Başsavcı Yardımcısı, bazı DTP üyelerinin yasama dokunulmazlıklarının kaldırılması için başvuruda bulunmuştur. Suçlamalar, Kürtçenin TBMM'de kullanılmasıyla ilgilidir. Belediye hizmetlerini Kürtçe sunduğu için 2007 yılında görevine son verilmesini takiben, aynı belediye başkanı Sur'da (Diyarbakır, Merkez) seçilmiştir. Ancak, bu kişiye karşı, aynı suçlara dayanan ceza davası devam etmektedir. Radyo Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) Kanununda yer alan sınırlamalar, özel yerel ve bölgesel TV ve radyo programlarına uygulanmaktadır. Özel televizyon kanallarında Kürtçeyi öğreten eğitim programlarına izin verilmemektedir. Kürtçe siyasi tartışmalar veya genel eğlence programları neredeyse imkânsızdır. GÜN TV'ye karşı – günümüzde Kürtçe yayın yapan tek özel televizyon kanalı – Kürtçe şarkıların sözleri, belediye seçimleri kampanyasına yer vermeleri ve diğer programlarla ilgili olarak açılan bazı davalar ve soruşturmalar devam etmektedir. Türk devlet okulları sisteminde, ana dili Türkçe olmayan çocuklar kendi ana dillerini öğrenememektedir. Üniversite eğitimiyle ilgili olarak, AİHM, Kürtçe seçmeli ders talebinde bulundukları için Afyon Kocatepe Üniversitesinden uzaklaştırılan 18 üniversite öğrencisinin başvurusuyla ilgili olarak Türkiye aleyhine karar vermiştir. Mahkeme, öğrencilerin eğitim hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

Terörizmin geniş bir tanımının yer aldığı terörle mücadele mevzuatının uygulanması, ifade özgürlüğü ve örgütlenme özgürlüğü gibi temel özgürlüklerin bölgede tatbiki konusunda aşırı kısıtlamalarla neticelenmiştir. Birtakım olaylarda, özellikle Kürt meselesi hakkında, şiddet içermeyen ifadelerin cezalandırılmasında söz konusu mevzuat kullanılmıştır. Nisan 2009'dan beri, polis, Kongra-Gel terör örgütüne üye oldukları iddia edilen yüzlerce DTP üyesi ve yöneticisini tutuklamıştır. Benzer bir terörle mücadele operasyonu PKK üyesi oldukları iddia edilen KESK ve Eğitimsen sendikalarının üyelerine karşı yürütülmüştür; bunlardan 22'si tutuklu olarak yargılanmaktadır. Şubat ayında Diyarbakır'da bir ceza mahkemesi, bir DTP milletvekilini yaptığı bazı konuşmalardan ötürü 18 ay hapse mahkûm etmiştir. Diğer bazı DTP milletvekilleri Terörle Mücadele Kanununu ihlal etmekten suçlu bulunmuş ve kendilerine birer mahkeme celbi gönderilmiştir. Köy korucuları sisteminin kaldırılması için adım atılmamıştır. Terörle mücadelede köy korucularının insan haklarını ihlal ettiğine dair raporlar bulunmaktadır. Yerel seçim kampanyası döneminde yeni köy korucularının işe alındığına dair raporlar mevcuttur.[661]

—2010 Yılı İlerleme Raporunda, eleştiriler şu şekilde ifade edilmiştir; Anayasa Mahkemesi, Aralık ayında oybirliğiyle Demokratik Toplum Partisi'nin (DTP) kapatılmasına karar vermiş ve aralarında TBMM'deki koltuklarını bu kararla kaybeden iki milletvekilinin bulunduğu otuz yedi parti üyesine beş yıllık siyaset yasağı getirmiştir. Bu karar, Hükümetin demokratik açılım çabaları açısından önemli bir

[661] 2009 Yılı AB İlerleme Raporu

gerileme teşkil etmiştir. Anayasa'nın 68. ve 69. maddeleri ve Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili hükümleri gereğince, partinin "Devletin bölünmez bütünlüğüne aykırı eylemlerin odak noktası" haline geldiğine hükmedilmiştir. Eski DTP milletvekilleri yeni kurulan Barış ve Demokrasi Partisi'ne (BDP) katılmış ve BDP olarak yeni bir meclis grubu oluşturmuşlardır.

Kürt meselesini tartışan veya Kürtçe yayın yapan gazeteler üzerindeki baskı artmıştır. Yıl boyunca, Diyarbakır'daki Azadiya Welat gazetesinin yayımı birkaç kez yasaklanmış ve bu gazetede çalışan gazeteciler terörizm propagandası yapmak suçlamasıyla hapis cezasına çarptırılmıştır. AİHM, *Ürper ve diğerleri/Türkiye* davasında, Türkiye'nin Terörle Mücadele Kanunu'nun 6(5). maddesini revize etmesi gerektiğine hükmetmiştir. Kürt meselesiyle ilgili olarak ülkenin Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yapılan bazı gösteriler şiddetle gölgelenmiştir.

Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından Bahar Kültür Merkezi'nin (BKM) 13 üyesine bir yıl süresince sanatsal faaliyette bulunma yasağı getirilmiştir. Mahkeme 13 sanatçının "hiçbir sosyal ve sanatsal etkinliğe katılamayacağı" kararını vermiştir. BKM Müzik ve Tiyatro Grubu üyeleri, Batman Kültür Festivali'nde, Nevruz kutlamalarında ve basın toplantılarında gösteri yaptıkları gerekçesiyle cezalandırılmıştır. Müzisyenler ve sanatçılar, *'Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nun ihlaliyle'* suçlanmışlardır. Bir müzisyen gözaltındadır. 13 sanatçı ve müzisyenin her birine 10'ar ay hapis cezası verilmiştir. Uygulamada, anadilleri Türkçe olmayan çocuklar gerek özel gerek devlet okullarında anadillerini öğrenememektedirler.
Türkçe konuşmayan kişilerin kamu hizmetlerine erişimini kolaylaştırmak için tedbirler alınmamıştır. Yürürlükteki mevzuat gereği soruşturma safhası ve duruşma süresince sanık, mağdur ve tanıklar için çeviri imkânı bulunmasına rağmen, tutarlı bir şekilde uygulanmamaktadır. Cezaevlerinde Kürtçenin kullanımında ilerleme kaydedilmiştir. Ancak bu, güvenlik mülahazalarıyla halen kısıtlı durumdadır ve uygulama cezaevi yönetimleri arasında farklılık göstermektedir. Seçilmiş BDP belediye başkanları da dâhil olmak üzere çok sayıda idareci ve politikacı, KCK PKK'ya karşı yapılan operasyonlar kapsamında tutuklanmıştır. İnsan Hakları Derneği ile Göçder Diyarbakır üyeleri de tutuklanmıştır. Terörle Mücadele Kanunu'nda terörizmin tanımının geniş kapsamlı yapılmasından kaynaklanan, ifade özgürlüğü başta olmak üzere temel özgürlüklerin kullanımındaki kısıtlamalar endişe kaynağı olmayı sürdürmektedir.[662]

—2011 Yılı İlerleme Raporunda, eleştiriler şu şekilde ifade edilmiştir; Yerel yönetimlere yetki devri konusunda, özellikle mali kaynakların yerel idarelere aktarılmasıyla ilgili olarak ilerleme kaydedilmemiştir. Bu nedenle, belediyeler, merkezi yönetim tarafından tahsis edilen gelirlere aşırı bağımlı durumdadır. Kamu hizmetlerinde Türkçe dışındaki dillerin kullanılması veya Belediyeler Kanununda belediye başkanları ve belediye meclislerinin kendileri aleyhinde adli takibat başlatılması korkusu olmadan "siyasi" kararlar alabilmelerine olanak verilmesine yönelik reform yapılmasına ilişkin Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi 2007 Tavsiyelerinin8 uygulanması konusunda

[662] 2010 Yılı İlerleme Raporu

adım atılmamıştır. KCK davasıyla bağlantılı olarak Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki seçilmiş bazı belediye başkanları ve yerel temsilcilerin tutukluluk hallerinin sürmesi yerel yönetimler bakımından sorun oluşturmaktadır. Kürt meselesi hakkında yazan birçok yazar ve gazeteci hakkında çok sayıda dava açılmıştır. Kürt meselesi hakkında haber yapan veya Kürtçe yayın yapan gazeteler üzerindeki baskı devam etmektedir. Bazı sol görüşlü ve Kürt gazeteciler, terörizm propagandası yapmaktan hüküm giymiştir. Aralık 2010'da AİHM, HADEP' in 2003 yılında Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılması ile ilgili olarak, Türkiye'nin toplanma ve örgütlenme özgürlüğünü ihlal ettiği sonucuna varmıştır. Demokratik açılım kapsamında açıklanan somut tedbirler, beklentilerin gerisinde kalmış ve gereği yapılmamıştır. Diyalog, BDP ile bağlantısı olan Kürt siyasetçilerin, yerel olarak seçilmiş belediye başkanlarının ve belediye meclisi üyelerinin ve bazı insan hakları savunucularının KCK davası ile ilgili olarak tutuklanmaları veya gözaltına alınmalarının ardından sekteye uğramıştır. KCK üyesi oldukları iddia edilen 152 sanığın (104'ü cezaevinde) davası 18 Ekim 2010 tarihinde Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülmeye başlanmış ve dava tüm yıl devam etmiştir. Davaya müdahil olan avukatlar ve insan hakları örgütlerinin gözlemcileri, soruşturma, tutuklama, gözaltı ve yargılama süreçlerinde ve delillerin ilk toplanma aşamasında, usule ilişkin birçok sorun olduğunu bildirmişlerdir. Sanıkların salıverilmesi ve davada savunmaların Kürtçe yapılması yönündeki talepler mahkeme tarafından reddedilmiştir. Kürt siyasilere ve BDP yetkililerine yönelik birçok dava mahkûmiyetle sonuçlanırken, diğer bazı davalar devam etmektedir. Diyarbakır savcısı Demokratik Toplum Kongresi (DTK) tarafından Aralık 2010'da demokratik özerklik ile ilgili yapılan teklif hakkında bir soruşturma başlatmıştır. BDP'nin Eylül ayındaki genel kongresi de yeni bir adli soruşturmaya tabi tutulmuştur.[663] AB ilerleme raporları incelendiğinde ve PKK terör örgütünün talepleri ile karşılaştırıldığında AB politikalarının terör siyasetiyle uyuştuğu net olarak görülmektedir.

Türkiye'yi yakından tanıyan Michael M. Gunter, 2007 yılında Middle East Policy'de yayınlanan makalesinde 2006 yılı ilerleme raporunun azınlık meselesine ve yeni terörle mücadele yasalarına değinmektedir. Gunter'e göre Türkiye, insan hakları konusunda AB reformlarında öngörülen çerçevenin gerisine gitmektedir. Bunun yanında yeni terörle mücadele yasaları, kapsamının geniş tutulmasından dolayı, düşünce özgürlüğüne engel olmaktadır. Gunter, bu bağlamda 301'nci maddeyi de eleştirmektedir. Hatta daha da ileri giderek, Türkiye'nin Kürt toplumuna bakısını ABD'nin çeyrek yüzyıl önce Afrikalı Amerikalara duyduğu önyargısına benzetmektedir.[664] Bu tür yaklaşımlar, AB Konseyindeki Türkiye karşıtı parlamenterler ve raportörler tarafından da sıkça dile getirilmektedir. Avrupa ülkelerinin çoğunda terörle mücadele kapsamında ve ulusal bilinci korumaya yönelik çeşitli hukuksal düzenlemeler bulunmasına rağmen Türkiye'ye getirilen bu tür eleştiriler, maddi dayanaktan yoksun, kasıtlı ve bilinçsizce yapıldığı seklinde değerlendirilmektedir. AB, Kürt toplumunun azınlık olarak kabul edilmesi isteğinin yanı sıra uzunca bir suredir çözümsüzlük sebebi olan Kıbrıs meselesini de müzakere surecine sokmuştur.

[663] 2011 Yılı İlerleme Raporu
[664] Gunter, Michael M, 'Turkey's Floundering EU Candidacy and Its Kurdish Problem', Middle East Policy, Vol XIV, No.1, Spring 2007, s.118-122

4.5 Rusya Federasyonu

SSCB, Soğuk Savaş döneminde ABD ile giriştiği Orta Doğu'daki etkinlik mücadelesinde Suriye'ye PKK'yı himaye ettirirken, Rusya Federasyonu'na (RF) dönüştüğünde Kafkasya politikaları için bu ilişkiyi sürdürmüştür. İran-Irak savaşı boyunca Türkiye'nin Orta Doğu'ya müdahalesini önlemeyi amaçlayan SSCB, RF döneminde de Çeçen sorunu ve enerji nakil hatlarının geçeceği güzergâhların istikrarsızlaştırılması amacıyla PKK'yı himaye etmiştir. Rusya'nın güdümünde hareket eden Sırbistan, Türkiye'nin Bosna politikasından dolayı, PKK ile işbirliğine giderek, alçak irtifa savunma füzelerini ve bu silahların eğitimini PKK'lı teröristlere vermiştir.[665]

Soğuk Savaş'ın sona ermesinden sonra Türkiye-Rusya ilişkilerinde büyük bir gelişme yaşanmıştır. Karşılıklı ithalat ve ihracata dayalı iş ilişkilerinin yanında inşaat ve enerji sektörlerinde önemli gelişmelere imza atılmıştır. Ancak Rusya'nın özellikle kendi iç çatışmalarında, Çeçenlerin arkasında Türkiye'nin olabileceği şüphesini taşıması, Sovyetler dönemindeki boyutlarda olmasa bile, bu ülkenin PKK terör örgütünü Türkiye'ye karşı bir koz olarak kullanmasına yol açmıştır.[666] 1994 yılının Aralık ayında başlayan Rusya'nın Çeçenistan'a açtığı savaşta, Rusya Türkiye'yi Çeçenistan'a destek vermekle suçlamıştır. Buna karşılık olarak Rusya'daki Kürtler ile Türkiye'deki Kürtlerin sorunlarının ele alınacağı bir kongrenin Moskova'da yapılacağı iddiaları gündeme gelmiştir. 1995 yılının Ocak ayında 'Sürgünde Kürt Parlamentosundan' bazı şahısların Rus yetkilerle görüşerek, Rusya'da da bir parlamento açma girişiminde bulunması, iki ülke arasında krize neden olmuştur. Rusya, PKK'ya taviz verilmeyeceğini dile getirse de PKK'nın da katıldığı 'Kürt Evinin' Moskova'da kurulmasına izin vermiştir. Bu olay üzerine Türk yetkililer Rusya'ya giderek RF'den Kürt toplumunun istismarına yönelik bu tür faaliyetlerin durdurulmasını istemişlerdir. Bunun üzerine her iki ülke arasında terörist gruplar hakkındaki istihbaratlarını değiş-tokuş etmelerini öngören Terörizmi Önleme Protokolü imzalanmıştır.[667]

RF, Çeçenlere verdiği destek konusunda Türkiye'ye yönelik suçlamalarını 1996 yılı boyunca da devam ettirmiştir. Buna karşılık olarak da PKK terör örgütüne verdiği desteği sürdürmüştür. 04-08 Mayıs 1996 tarihlerinde düzenlenen 'İkinci Kürt Örgütleri Uluslararası Kongresine' Rusya ev sahipliği yapmıştır. Bu toplantıda terörist başının mesajları da gönderilerek Rusya'dan bağımsız bir Kürt devletinin kurulması için destek talebi dile getirilmiştir. Rus yetkiler de, verdikleri kışkırtıcı beyanatlarda Kürt toplumunun, Türklere karşı kullanılabileceğini iddia eden söylemlerde bulunmuşlardır.[668] 1996 yılından itibaren Türkiye-RF ilişkilerinde terör sorunu azalmaya başlamıştır.1999 yılında Vladimir Putin'in seçilmesine kadar Rusya'daki iktidar mücadeleleri, Çeçenistan'da ateşkes ilan edilmesi, Türkiye-RF

[665] Özcan, Nihat Ali, 'Terör ve Ekonomi', Terörizm İncelemeleri, Ed. Ümit Özdağ, Ankara, Asam Yay., 2000,s.305
[666] Bal ve Aytaç, a.g.e, s.691
[667] Olson, a.g.e, s.92-93
[668] a.g.e, s.102-108

ilişkilerinde PKK terör örgütü bağlamındaki sorunları azaltmıştır. 1998 yılında RF'nın S-300 uzun menzilli füzeleri Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'ne satmaya çalışması, Türkiye'nin sert tepkilerine yol açmıştır. Aynı yıl terörist başı, Suriye'den sınır dışı edildikten sonra Moskova'ya gelmiş ve Rusya'dan sığınma talep etmiştir. RF, terörist başının bu talebini reddederek ülkesinden çıkartmıştır. Ancak bu süreçlerde yaşanan olaylar, Türkiye'nin RF' ye olan güvenini sarsmıştır. 1999'dan sonra Türkiye-Rusya ilişkilerinde Hazar ve Orta Asya'dan Avrupa'ya ulaşacak olan boru hatlarının güzergâhı üzerindeki politikalar belirleyici olmuştur.

Bölge üzerinde eski egemenliğini sürdürebilmesinin önemli bir aracı olan boru hatlarının Rusya tarafından çok etkin kullanıldığı bu dönemde Türkiye, ABD'nin çoklu boru hatları stratejisi ile etkili olmaya çalışmıştır.[669] ABD de izlediği enerji politikalarında İran ve Rusya'yı baypas eden boru hattı projelerine önem vermiştir. Türkiye, Rusya ile ABD arasında geçen bu mücadele de sadece coğrafi yakınlığı ile konuya dâhil olabilmiştir. Azerbaycan, Gürcistan ve Türkiye'den geçen Bakü-Tiflis- Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı'nın hayata geçirildiği dönemlerde RF ile Türkiye arasında üstü örtülü bir mücadele yaşanmıştır. Bu mücadele esnasında BTC'nin geçtiği güzergâh üzerinde terör eylemlerinin artması dikkat çekicidir.

4.6 ABD

Kurulduğu yıllarda Marksizm'i temel alan PKK terör örgütünün Soğuk Savaş sırasında düşman olarak nitelediği diğer ülke, Batı bloğunun en büyük temsilcisi olan ABD'dir. Terör örgütüne göre ABD, PKK'nın ilişki içerisinde olduğu Sosyalist Bloğu yok etmeye çalışmış, bunu da bölgede müttefiki olan İsrail ve Türkiye ile gerçekleştirmek istemiştir. Arap ülkeleri tarafından kuşatılmış olan İsrail ise, bölgede Arapların çekişmelerinden faydalanma politikası izlemiştir. Türkiye'de Barzani etkisinde geliştirilmeye çalışılan Kürtçülük faaliyetleri, İsrail ve ABD için herhangi bir endişe uyandırmamıştır. Ancak 1970'li yılların basından itibaren bu hareketin SSCB'nin kontrolüne girmesi ABD ve İsrail için tehlikeli görülmeye başlanmıştır.[670]

ABD'nin Soğuk Savaş döneminde Kürtlere olan ilgisi, bölgede esas olarak petrol alanlarının korunması, İsrail'in varlığı ve SSCB'ye yönelik olmuştur. İran'da Şah rejiminin devrilmesine kadar Barzani'ye destek veren ABD, rejimin devrilmesinden sonra İran'daki gelişmelerin dışında kalmıştır. Irak-İran savaşının sonuna kadar Kürt politikalarında sessizliğini koruyan ABD, 1984'te eylemlerine başlayan PKK'yı tüm resmi açıklamalarında terörist örgüt olarak tanımlamış, Türkiye'nin politikaları ile uyum içerisinde hareket etmiştir. 1988 yılı başında ABD, yayınladığı İnsan Hakları Raporu'nda Türkiye'de Kürtlerden ve kültürel haklarından ilk defa bahsetmeye başlamıştır. Çeşitli düzeydeki ABD'li

[669] Gökçegöz, Selim, 'Orta Asya ile Hazar Bölgesinde Mevcut ve Yapılması Planlanan Yeni Boru Hatlarının Türkiye'nin Enerji Koridoru Olmasına Etkileri', Güvenlik Stratejileri Dergisi, Yıl 3, Sayı 5,2007, s.186

[670] Özcan, Nihat Ali , 'PKK Tarihi, İdeolojisi ve Yöntemi', Ankara, Asam Yayınları, 1999, s. 317-318

yetkililerce yapılan açıklamalarda da, PKK'lı teröristlere 1949 Cenevre Sözleşmesi uyarınca savaş hukukunun uygulanması, Kürtlere 1975 Helsinki Nihai Senedi'nde yer alan azınlık haklarından yararlandırılması gibi ifadelere yer verilmiştir.[671]

ABD'nin Kürtlere bakış açısı, çıkarları gereğince zaman içerisinde değişiklik göstermiştir. Ümit Özdağ'ın aktardığına göre 1982'de ABD Dışişleri Bakanlığı raporunda iki cümle ayrılan Kürtlere, 1986'da 12 paragraf ayrılmıştır. 1987 raporunda ise Kürtlerin, Türkiye'de bir azınlık olduğundan bahis ile azınlık hakları gündeme getirilmiştir. 1988 raporunda ise bölgede bir isyanın olduğundan bahsedilmektedir. Aynı yıl ABD Dışişleri Bakan Yardımcısı, yaptığı bir açıklama ile Lozan Antlaşması'nda bahsedilmemiş olsa da uluslararası hukuka göre Kürtlerin ulusal bir azınlık olduğunu dile getirmiştir. Körfez Savaşı'ndan sonra ABD'nin Irak'ın kuzeyine yönelik politikası, bölgede yaşayan Kürt toplumunun Irak ve İran'a yönelik olarak kullanılması yönünde şekillenmiştir. 1971'de İngiltere'nin Orta Doğu'dan tamamen çekilmesinden sonra bu bölgeye nüfuz etmeye çalışan ABD, Irak ve İran'ı birbirlerine karşı kullanmaya çalışmıştır.[672]

PKK terör örgütü, Körfez Savaşı sonrasında Türkiye'de siyasal alanda daha önce bahsi geçen partiler aracılığıyla etkili olmaya çalışmıştır. Ancak Avrupa'dan gördüğü yakınlık ve anlayışı ABD'den görememiştir. Bunun sebepleri arasında PKK terör örgütünün, ABD ilişkilerinin önündeki önemli bir engel olan Suriye ve İran ile olan bağları yer almaktadır. Bu ilişkiler ABD'nin Soğuk Savaş sonrasındaki Orta Doğu ve Orta Asya politikalarına ters düşmüştür. Ayrıca Türkiye ile İsrail arasında geliştirilen ilişkileri, İsrail'in güvenliği açısından önemli gören ABD, PKK terör örgütüne karşı Türkiye'nin yanında tavır aldığını açıklamıştır. 1997 yılının Mayıs ayında Kongre'ye Mart ve Nisan aylarında Irak'ın kuzeyindeki durumunu içeren bir rapor yollayan ABD Başkanı Clinton, ABD'nin Irak'a yönelik tecrit politikasının devam ettiğini ve Saddam rejiminin devrilmesi halinde ABD'nin yeni rejim ile temas kuracağını duyurmuştur. Clinton ayrıca ABD'nin PKK'yı Irak'ın kuzeyinin güvenlik ve istikrarı için bir tehdit unsuru olarak gördüğünü belirtmiştir.[673]

ABD, 1997 yılında ilk defa yayımladığı "Yabancı Terörist Organizasyonlar" listesinde 30 terör örgütü içerisinde PKK ismine de yer vermiştir. Daha sonraki yıllarda PKK terör örgütü ismini değiştirmesine rağmen ABD Dışişleri Bakanlığı her seferinde PKK'yı terör örgütü olarak tanımıştır.[674] Terörist başının yakalanmasında, ABD'nin Türkiye'ye geniş çaplı bir istihbarat yardımı olduğu iddiaları gündeme gelmiştir. Yakalama olayından bir sene önce, Kenya'da ABD elçiliği bombalanmış ve bu olayın ardından ABD istihbaratı Kenya'ya yerleşmiştir. İddialara göre Öcalan'ın Yunanistan'ın Kenya'daki elçiliğine gelişini haber alan ABD, Türkiye'ye yakalanması konusunda yardımda bulunmuştur. Bu

[671] Uzgel, İlhan , 'Kürt Sorunu ve ABD',Türk Dış Politikası Cilt II, Ed. Baskın Oran, İstanbul, Bilgi,2002, s.66
[672] Özdağ, a.g.e, s.116-117
[673] Özdağ, a.g.e, s.174
[674] Loğoğlu, Faruk, 'ABD ve PKK Terör Örgütü', Stratejik Analiz, Aralık 2007, s.31

yardımın sebebi, ABD'nin Irak'la Türkiye'nin yakınlaşmasını önlemek ve Irak'a yapılan saldırılarda Türkiye'deki üsleri kullanmaya devam etmek olarak yorumlanmıştır.[675]

2003 yılında Irak'ın ABD tarafından işgal edilmesinin ardından Türkiye, ABD'den Irak'ta bulunduğu bilinen ve Kırmızı Bülten'le aranan teröristlerin teslimini, PKK kamplarının kapatılmasını, PKK'ya Irak içinden ve dışından verilen desteğin kesilmesini, Mahmur kampının tasfiye edilmesini ve Irak'ın kuzeyindeki Kürt grupların PKK karşısında net bir tavır almasını istemiştir. ABD, Türkiye'nin bu taleplerine söylem bazında destek vermesine rağmen, fiili bir çaba içerisinde bulunmamıştır. PKK ile mücadele kapsamında ABD–Türkiye-Irak arasında üçlü bir mekanizmanın kurulması öngörülmüş ancak daha sonra atanan Özel Temsilciler mekanizması da bir sonuç vermemiştir.

ABD, yaptığı açıklamalarda Irak'ın kuzeyinde PKK'ya karşı bir operasyon yapabilecek askeri güce sahip olmadığını, Irak'ın kuzeyinde istikrar ve güvenlik ortamının bozulmasını istemediklerini, PKK terörü meselesinin askeri yöntemler dışında da çözümlenebileceği gibi savlar dile getirmiştir. Bu söylemlerine rağmen Irak'ın işgalinin ardından, İran sınırına yakın bir yerde, Ensar el İslam adıyla anılan, El-Kaide ailesine mensup Arap ve Kürt teröristlerin kullandığı kamp, Amerikan askerlerinin, Kürt milisleriyle birlikte yaptığı bir operasyonla dağıtılmıştır. Ancak Türkiye'nin devamlı ısrarına rağmen aynı bölgede bulunan PKK kamplarına, hiçbir müdahale yapılmamıştır.[676]

ABD, Türkiye'nin terörizm konusunda ABD ile önemli bir işbirliği içerisinde olduğunu dile getirmektedir. ABD Dışişleri Bakanlığı tarafından yayınlanan 2006 yılına ilişkin Terörle Mücadele Raporu'nda Türkiye'nin önemi şu şekilde belirtmiştir:

—Türkiye, ABD ile birlikte El-Kaide terör örgütüne karşı mücadele vermektedir. Bugüne kadar Türkiye'de yapılanmakta olan El-Kaide teröristlerine yönelik çok sayıda operasyon ve tutuklama yapılmıştır.

—Türkiye, Koalisyon güçlerinin Afganistan'daki çabalarını devamlı desteklemektedir. Türkiye 2005 yılından itibaren Fransa ve İtalya ile birlikte Uluslararası Güvenlik Destek Gücü'ne (ISAF) komuta etmektedir.

—Türkiye, Afganistan ve Irak'taki Koalisyon güçlerinin operasyonlarına İncirlik üssünü kullandırarak lojistik destek sağlamaktadır. Irak'taki Amerikan birlikleri için gönderilen kargonun % 60'ı İncirlik üssünden sağlanmaktadır. ABD bu yolla yılda 160 milyon dolar tasarruf etmektedir.

[675] Gunter, Michael M. 'The Continuing Kurdish Problem in Turkey After Ocalan's Capture', Third World Quarterly, Vol.21., No.5., 2000, s.850
[676] Mango, Andrew, 'Türkiye'nin Terörle Savaşı', İstanbul, Doğan Kitap, 2005.s.54

—Irak'a ulaşan yakıtın üçte birinden fazlası ve koalisyon güçlerine ulaşan yakıtın da % 25 'ten fazlası Habur Sınır Kapısı'ndan geçmektedir. Türkiye, Irak'ın yeniden yapılmasında büyük yardım sağlamaktadır. Türkiye, Irak'taki NATO Eğitim Misyonu'na karargâh personeli göndererek katkıda bulunmaktadır.[677]

ABD, Türkiye'nin yukarıda sayılan öneminden ötürü bölgede önemli bir müttefiki olduğunu sık sık dile getirmektedir. Aynı raporda PKK-KONGRA-GEL'in Irak'ın kuzeyinde varlığını sürdürdüğü, buradan Türkiye'ye yönelik saldırılarda bulunduğu açıkça belirtilmektedir.[678] Rapora göre yaklaşık 3000 ila 3500'u Irak'ın kuzeyinde olmak üzere toplam 4000 ila 5000 PKK'lı terörist bulunmaktadır. Ancak ABD, Irak'ta bulunan PKK terör örgütünün varlığına yönelik olarak, henüz önemli bir adım atmamıştır. Son dönemlerde ABD'nin PKK'nın İran uzantısı olan PJAK adlı terör örgütünü İran'a karşı kullanmak istediği, ABD'li yetkililerin PKK ile temas halinde oldukları, hatta PKK'ya silah ve teçhizat verdikleri yönünde Türkiye'de yaygın bir kanı oluşmuştur. ABD'nin Büyük Orta Doğu Projesi kapsamında Irak'ı parçalamak ve Irak'ın kuzeyinde bir Kürt devleti kurmak istediği de ileri sürülmektedir. ABD'nin eski politika planlayıcılarından biri olan Ian O. Lesser, ABD'nin Irak'ın parçalanmasına yönelik eğilimi olduğu yönündeki görüşlerin doğru olmadığını söylemektedir. Buna göre Irak'ın parçalanması ve bölgede bağımsız bir Kürt devletinin kurulması ABD'nin yararına bir gelişme olmayacaktır. Lesser, bu konuda ABD'nin defalarca güvence verdiği halde Türkiye'nin şüphelerinin giderilemediğini belirtmektedir. Bunun en somut şekilde ifade edilmesinin ancak ABD'nin Irak'ın bütünlüğüne yönelik politika izlemesi ile bölgede PKK üslerine ve liderlerine yönelik bir harekette bulunması olabileceğini savunmuştur. Lesser, bazı ABD'li politikacıların PKK'ya müdahale etmekle yeni bir cephe açılacağı ve zaten sağlanamayan istikrarın iyice bozulacağı görüsünde olduğunu aktarmaktadır.[679] Benzer bir görüş de ABD'nin Türkiye uzmanlarından Henry J. Barkey tarafından dile getirilmiştir. Barkey'e göre Türkiye ve ABD'nin orta ve uzun vadeli planları, Irak'ın bütünlüğüne yöneliktir. Ancak uygulamada Türkiye, Irak'ın daha önce olduğu gibi merkezi bir yönetimini isterken, ABD, Irak'ın federal bir yapıya sokulmasını öngörmektedir. Fakat Barkey'e göre Irak'taki mevcut durum devam ederse, ileride Irak'ın üç ayrı bölgeye bölünmesi kaçınılmaz olacaktır.[680]

2007 yılının Eylül ayında ABD Kongresi'nin üst kanadı olan Senato'da Irak'ın gevşek bir federatif yapı içinde üç bölgeye ayrılmasını öngören tasarı büyük bir çoğunlukla kabul edilmiştir. Bağlayıcı olmayan tasarı, Irak'ın tek ülke olarak kalmasını, ancak Şii, Sünni ve Kürt bölgelerine ayrılmasını, petrol gelirlerinin denetiminin ise Bağdat yönetiminde kalmasını önermektedir. Bu görüsü, ABD'de değişecek olan yeni iktidarın da destekleyeceği yönünde ABD'de genel bir kanı oluşmuştur.[681] PKK terör örgütüne yönelik yapılacak yeni bir sınır ötesi operasyon konusunda Türkiye, 2006 yılından

[677] ABD Dışişleri Bakanlığı, a.g.r, s.88-89
[678] ABD Dışişleri Bakanlığı, a.g.r, s.158
[679] Lesser, Ian O, 'Turkey, the United States and Delusion of Geopolitics',Survival, Vol 48, No.3,Autumn 2006, s. 88
[680] Barkey, Henry J. **'**Kurdistandoff", The National Interest, July/August 2007, s.52-53
[681] 'ABD, Irak'ı Üçe Böldü', Vatan, 28 Eylül 2007, s.18

itibaren diplomatik ve askeri bir hazırlık içerisine girmiştir. 2006 yılında ABD ile Türkiye arasında kurulan Terörle Mücadele Koordinatörlüğü'nden bir sonuç alınamamıştır. Bu mekanizma, Türkiye'nin Irak'ın kuzeyine yapabileceği askeri bir operasyonu geciktirmiştir. PKK'nın 2007 yılında artan terör eylemleri karşısında Türkiye'nin önünde askeri operasyondan başka bir seçenek kalmamıştır. 05 Kasım 2007 yılında Türkiye'den siyasi ve askeri yetkililer, ABD Başkanı ve ABD'li askeri yetkilerle bir görüşme gerçekleştirmiştir. Bu görüşmelerin ardından Türkiye, Irak'ın kuzeyine yönelik yeni bir hava operasyonu başlatmıştır. 08 Ocak 2008'de Türkiye Cumhurbaşkanı, ABD'yi ziyarette bulunmuş ve görüşmenin ardından devlet başkanları, "PKK'nın Türkiye ve ABD'nin ortak düşmanı" olduğu şeklinde müşterek bir açıklama yapmıştır.[682] Türkiye'nin 2008 yılının Şubat ayında Irak'ın kuzeyine yönelik hava destekli kara operasyonu düzenlenmiştir. Operasyonun süresi hava şartlarından dolayı kısa tutulmuş ancak operasyonunun ardından kamuoyunda Türkiye'nin operasyonu ABD'nin baskıları ile bitirdiği yönünde bir kanı oluşmuştur. Yapılan tartışmalar üzerine Genelkurmay Başkanlığı tarafından bu iddialar şiddetli bir şekilde kınanarak, yalanlanmıştır.

Operasyondan sonra ABD'li yetkililer tarafından Türkiye'nin terör sorununu çözmesi için PKK terör örgütü ile anlaşma yapması konusunda bir takım söylemlerde bulunulmuştur. ABD'nin Irak'ta görev yaptıktan sonra Washington'a dönen subaylarından Korgeneral Ray Odierno, 06 Mart 2008'de yaptığı konuşmasında terörist unsurlarla müzakere etmeye başlanabileceğini söylemiştir. ABD Dışişleri Bakanlığı bu söyleme itiraz etmiş, ancak dışişleri bakanlığının açıklamasından birkaç saat sonra bu kez de ABD'nin Merkez Komutanlığı CENTCOM'un komutanı Oramiral William Fallon, terör örgütüyle uzlaşılmaya varılması yönünde bir açıklama yapmıştır.[683] Bu tür söylemler önceki yıllarda Türkiye'nin Irak'ın kuzeyindeki Kürt gruplarla anlaşması yönünde de dile getirilmiştir. Henry J. Barkey, 2007 yılının ortalarında 'The National Interest' dergisinde yayınlanan makalesinde Türkiye'nin Iraklı Kürtlerle yapacağı bir anlaşmanın, kötüye giden Türk-ABD ilişkilerini olumlu yönde etkileyeceğini iddia etmiştir. Barkey'in endişesi Türkiye'nin, İran ve Suriye ile işbirliği yaparak, Irak'ın kuzeyindeki Kürtlere yönelik olarak bir harekâta kalkışabileceği ve ABD'yi zor durumda bırakabileceği yönündedir. Türkiye'nin, Iraklı Kürtlerle anlaşma yapması, bu tür ittifakın önüne geçebilecek ve ABD'nin işini kolaylaştıracaktı. Bu tür görüşler, bölgede federe bir Kürt devletinin kurulması ve bunun Türkiye'ye kabul ettirilmesi yönünde ABD'nin, PKK'yı Türkiye'ye karşı üstü kapalı bir şekilde himaye ettiği kanısını uyandırmaktadır. ABD günümüzde siyasi bir çözümü istemekte ve Kürt sorununun müzakere yoluyla çözülmesini istemektedir.

[682] 'PKK Ortak Düşmanımız', Vatan, 09 Ocak 2008, s.15
[683] Vatan Gazetesi,07 Mart 2008, s.20

4.7 Terör Örgütü Lideri Abdullah ÖCALAN'IN Dış Destek İtirafları

Teröristbaşı Abdullah ÖCALAN'ın Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde Verdiği İfadelerden Alıntılar;

"*….PKK örgütünün kurucusu olduğum doğrudur. Bu örgütün önderliğini yaptım. Benim önderliğimde Türkiye toprakları üzerinde silahlı bir mücadele başlattığım da doğrudur. Başlangıçta gerçekten Kürdistan devleti kurmak gibi bir kavramımız da vardı. Bu da doğrudur. Ancak gelişen süreç içerisinde müstakil bir Kürt devleti kurmak değil de Kürtlerin de Cumhuriyetin kuruluşunda rol almış bir halk olarak, özgür olduğu bir ortam içerisinde birleştirilmesi sonucuna vardım. Terör eylemlerinden. Daha doğrusu PKK saldırılarından en fazla zararı bölge halkı görmüştür. Başlangıçta bölgenin özgürlüğü için ortaya çıktığımız da doğrudur. Şemdin SAKIK gibi Kör Cemal gibi Şahin BALİÇ gibi Cemil IŞIK gibi PKK' da yönetimi ele geçirenler, baskılarını ve eylemlerini bölge halkı üzerinde yoğunlaştırdılar. Ben buna sonuna kadar karşı koydum. Hatta bu şekilde eylemleri gerçekleştirenlerden KÖR CEMAL KOD Halil KAYA, HOGİR KOD Cemil IŞIK, METİN KOD Şahin BALİÇ gibilerini cezalandırdım. Şemdin SAKIK' I da cezalandıracaktım, ancak tutuklu bulunduğu sırada elimizden kaçtı…*

...Eylemlerde birçok insan ölmüştür, bilanço doğrudur. Bu olayların sorumlusu benim. Emri ben verdim. Sorumluluk da bana aittir. PKK örgütü, kuruluşundan itibaren silahlı mücadelemizi 1984 Ağustos' una kadar olan bölüm ve ondan sonraki bölümler olarak ayırabiliriz. Birinci dönem, Hilvan – Siverek dönemidir, daha çok mahalli otoriteye karşı yani ağalar – şıhlar gibi etkin olan ailelere karşı olduğumuz dönemdir. Şemdinli ve Eruh baskınları ise devlete karşı doğrudan gerilla karakterinde başlar, kendi içinde aşamalara ayrılmaktadır. Birinci aşama 1987 yılına kadardır. Daha çok silahlı propagandayı hedef alır. Yani biz varız, hareketidir. 1982 yılında Diyarbakır Cezaevi'nde merkez komiteden 3 kişi ölüm orucunda ölünce böyle bir eyleme karar verdim. Eruh ve Şemdinli eylemleri benim talimatımla olmuştur.

1991 yılında, "DEP'e oy vermeyen herkesin tavuğunu bile öldürün" diye talimat verdim. Ancak bunun bir hata olduğunu anladım. Talimatımın adeta bir katliama dönüşeceğini düşünemedim. 1998 yılında ZEYDAN' I SADDAM' la görüşmeye gönderdim. Siyasi alanda destek görmedik, ancak kamp alanı konusunda destek gördük. Körfez Şavaşı'nda kuzeye doğru sürülen insanların bıraktıkları silahları topladık ve bir kısmını da para ile satın aldık. Bizim silahlarımızın temini mali kaynaklara dayanır örgütün mali kaynak temini de, vergilendirme adı altında para toplamaktır. Bölge temsilciliklerine bağlı kişiler, uygun gördükleri kişilerden para toplamaktadırlar. ERNK adına makbuz basıp para toplama, bölgelerin insiyatifindedir. 1991 – 1993 yılları arasında bölgedeki müteahhit firmalar örgütün gücünü kullanıp ihale aldıklarında biz de onun üzerinden bir gelir temin etmekteyiz. Bunlardan HALİS TOPRAK Fabrika yapımına başlayınca, bizimkiler eğer burada bir fabrika yapacaksan örgüte bir bedel vereceksin demişler ve ondan ücret almışlardır.

YUNANİSTAN' *da bulunan temsicimiz Rozalin KOD AYFER KAYA Yunanistan'da bir yardım kampanyası oluşturduğu KİLİSELER'den ve bize yardımcı olan halktan toplanan paralarda fiyatı arttırılmış vaziyette gazete ve dergi satışından elde edilen paralarla alınacak olan FÜZELERİN finansmanı sağlandı ve* ***SIRBİSTAN*** *bölgesinden tanesi 18 BİN DOLAR'a alınan 20 adet STRELLA FÜZESİ, tüccar vasıtası ile K.IRAK'ta örgüte teslim edildi. Yine kullanmış olduğumuz SAM-6 ve SAM-7 FÜZELERİ Rusya'dan Kafkaslar üzerinden ERMENİSTAN ve BAKÜ hattı ile K.IRAK'a geçirildi.Bu füzelerin eğitiminin KOSOVA bölgesinde yapıldığını biliyorum.*

PKK kurulduktan sonra şiddete başvuruldu ama zaman içerisinde de PKK'nın gösterdiği şiddetten rahatsız oldum. 1993'ten sonra bütün çabamı PKK' yı şiddet unsurundan arındırıp siyasi kanal içerisine sokmayı amaçladım. ÖZAL'ın da çağrısı bu konuda idi. PKK'yı siyasi kanal sokmak konusunda bizi etkiledi. ÖZAL ateşkes konusunu görüşmek üzere TALABANİ'yi bana gönderdi. ÖZAL' ömrü bu konuyu sonuçlandırmaya yetmedi. Hatta öldüğü günlerde biz ÖZAL' dan temsilcilik düzeyinde görüşme bekliyorduk. Yine 1993 yılında Celal TALABANİ bana geldi onunla olan görüşmemizde, ÖZAL'ın ateşkes konusunda talebi olduğunu iletti. Böyle bir beklentisinin olduğunu söyledi. Daha önceden ben de Türk gazetecilerden Mehmet Ali BİRAND, Güneri CİVAOĞLU, İsmet İMSET' le aynı konuda röportaj yapmıştım.

1993 yılı Mart-Nisan ayında olabilir Cumhuriyet gazetesi adına Hasan CEMAL bana o günkü İçişleri Bakanı İsmet SEZGİN'in "…benim için üslubunu biraz yumuşatsın, bizim de onun hakkında sert konuştuğumuzda aldırış etmesin…" dediğini iletti. İlk görüşme Şam'daki evimde gerçekleşti. Necmettin ERBAKAN 1996 yılında Başbakan olduktan sonra bana Suriye'de bulunan ve Suriye Devleti'ne yakın olduğunu bildiğim Ağa KOD Mervan ZERKİ ile Suriye'de benim temsilcim olarak bulunan Delil KOD vasıtası ile Erbakan'ın mesajı geldi. Necmettin ERBAKAN' ın bana ulaştırdığı notta Güneydoğu'ya siyasi, ekonomik ve kültürel açılımlarda bulunmak istediklerini, bu nedenle barışın sağlanmasını, ateşkesin ilanını öneriyordu. Ben de bu görüşü kabul ettim ve yine aynı şahıslarla mesaj gönderdim. ERBAKAN Hükümeti zamanında Ankara ile mektuplaşmalarım oldu. Erbakan'a mektup gönderdim. Bana cevabı geldi. Karşılıklı olumlu yazışmalarımız oldu. Yine RP iktidarında İsmail NACAR isimli şahıs zaman zaman benimle telefonda görüştü ve arabuluculuk tekliflerini iletti.

1991 yılında Doğu PERİNÇEK kampımıza geldi, benimle görüşmeler yaptı ve bana "…Siz bu şekilde muvaffak olamazsınız benim siyasi yapılanmam içerisinde yer almanız daha doğru olur…" şeklinde telkinlerde bulundu. 1991 genel seçimleri sonucunda HADEP milletvekillerine mecliste Kürt kimliği öne çıkartmaları konusunda talimat verdim. Leyla ZANA' nın milletvekili olarak yemin töreninde Kürt kimliğini öne çıkarmasını ben söyledim ve Kürtçe konuşması konusunda önerim oldu.

Genel Başkanlığını Akın BİRDAL' ın yaptığı İHD (İnsan Hakları Derneği) bize yakın kuruluştur.

…Bu baskını yapan birliklerimiz Irak'ta KDP' nin kontrolü altındaki bölgede hazırlanmıştır. Bu kamp LOAN kampıdır. Bunun dışında HAYAT-LAKYEK kamplarımız da vardı. Bu dönemde KDP lideri

BARZANİ ile de irtibat halindeydik. Örgütün amacı doğrultusunda yurt dışında ilk temel kampımız Lübnan'nın BEKAA vadisinde kurduğumuz HELVE kampı olup daha sonra adı MAHSUN KORKMAZ AKADEMİSİ olarak değiştirildi. Bunun haricinde Kuzey Irak'ta da kamplarımız 1980' lerden sonra kurulmuştur.Lübnan'daki kampımız Filistinlilerin yardımı ile Kuze Irak'taki kampımız ise İdris BARZANİ'nin lideri olduğu KDP' nin bilgisi dahilinde kurulmuştur. Ayrıca 1990 yılından sonra Suriye' de evler satın aldık ve bu evlerimizi kamp yeri olarak kullandık. SURİYE'deki evlerimizde ideolojik ve teorik eğitimler yaptığımızı Suriye yetkilileri biliyordu. Ayrıca Yunanistan'da da eğitim kamplarımız vardır. Bunlardan bir tanesi de LAVRİON kampıdır. 1987' den itibaren çok miktarda eylemler oldu. Bu eylemler içerisinde siviller de öldürülmüştür. 1998' den itibaren Karadeniz'e açılım politikaları da olmuştur. Bu benim bilgim dahilindedir. Sivas-Amasya-Tokat ve Samsun bölgelerinden Karadeniz'e ulaşma politikasıdır. Aynı zamanda burada sol örgütler de faaliyet gösteriyordu. Bu örgütler DHKP-C ve TİKKO' dur. Bunların bizden talepleri olmuştur. Bizimki destektir. Sivas ve Tokat havalisinde meydana gelen öldürme olayları da örgüt elemanlarımızca yapılan ve o bölgede bulunan grupların yani Türkiye sol grubunun birleşik yürüttükleri eylemlerdir. 1993' ten beri PKK' yı, şiddet kullanan örgüt olmaktan çıkartıp, siyasi alanda faaliyet gösteren bir örgüt haline getirmek için çok çaba sarf ettim.

MED TV kuruluş amacına gelince, 1990' dan sonra Türkiye' de özel televizyonlar büyük gelişme gösterdi. Biz de PKK olarak teknik imkanlardan yararlanıp yararlanmayacağımızı araştırdık, sonuçta İngiltere'den lisans almak ve Fransa'dan uydu temin etmek sureti ile 50 milyon mark paraya mal oldu. MED TV' yi kurmaktaki birici amacımız tabii PKK' nın siyasi görüşüne uygun propaganda yapmak, ayrıca Kürt folklore, Kürt müziği, Kürt kültürü ile ilgili programlar yapmaktır. MED TV' nin kuruluşunda uyuşturucudan elde edilen paralar kullanılmamıştır. Türkiye'den bazı sanatçılar MED TV' nin konserine çıkmışlardı. Ferhat TUNÇ, Ahmet KAYA ve Şivan PERVER bunlardan bazılarıdır. Ayrıca sanatçı İbrahim TATLISES' ten ise 1990'lı yıllarda korkutmak surety ile örgüte para alınmıştır. Benim bu konuda bilgim vardır. Örgütün ayrıca SERXWEBUN, ÖZGÜR POLİTİKA, ÖZGÜR GÜNDEM vs. yayın organları vardır. Türkiye' de çıkan ve daha sonra kapatılan ÖZGÜR GÜNDEM isimli gazetede de ALİ FIRAT KOD adı ile yazılarım yayınlanmıştır.

1994' e kadar bizim Türkiye'de yaşadığımız gerilimin ardından İran'ın Hizbullah'I PKK'ya alternatif geliştirme çabası vardı. KDP ve PKK'nın yıpranmasını istiyorlardı. Bir dönem Hizbullah'la aramızda birbirimizin bölgesine girmeme, hatta düşmana karşı birlikte hareket konusunda anlaşma yapıldı. İran'daki kamplar yaralı hastaların tedavi edildiği kamplardır. İran'daki kamplar için beş milyon dolar, Irak'taki kamplar için onbeş milyon dolar harcanıyor.1994'te Sait (İran İttilaat gizli yetkilisi) ile gelip görüştük. Hizbullah'Iı bizim üzerimize göndermemelerini söyledik.

Ermenilerle ilişki kurmak istedim. Ermenistan Devlet Başkanı Petrosyan ile Alparslan TÜRKEŞ 'in iki kez görüştüğünü duydum. Bu görüşme bize karşıdır. Bu ülkede bulunan Kürtlere PKK doğrultusunda faaliyette bulunma serbestîsi vermekte ve bazı (Reya Taze, Botan Reaksiyon) yayınların basılmasına ve dağıtılmasına göz yumulmaktadır.

Rusya ile faaliyetler 1990 yılında RIZGAR KOD ile başladı. Bu arkadaş 1993'te Mahir'e teslim etti. Moskova yakınlarında Yaroslav köyünde örgütün satın aldığı bir köy bulunmaktadır. Bu köyün değeri 500 bin dolardır. Suriye'den ayrıldıktan sonra Moskava'da örgütün kiraladığı bir evde kaldım bu süreçte Rusya'ya gittiğimde Rusya sorumlusu MAHİR KOD yetkililerle çok kapsamlı görüşmeler yaptı. Bakanlar ve parlamenterler dahil bu görüşmeler sonucunda PKK' yı destekledikleri konusunda bildiri yayınlandı.

1998 yılında Yunanistan'ın eski generallerinden Negazakis, Türkçe bilen bir tercüman ve bir de Haralamus isimli gazeteci ile geldi. Görüşmelerimiz oldu. Ayrıca emekli albay A.NASTAKİ yedi kişilik heyetle Bekaa'da yanıma geldi. Lavrion kampının kullanılması ve ERNK temsilciliklerinin kurulması kararlaştırıldı. Biz den de Türkiye'de metropollerde eylemlere ağırlık verilmesini istediler. Biz de şehirlere eylemlerimizi kaydırdık.Yunanistan' dan Türkiye'deki turizm gibi ekonomik hedeflere yönelmemiz konusunda istek geldi. Ayrıca teknik sabotaj ve orman yangınları eğitim konusunda Yunanistan' da bulunan kamplarda eğitim verildi.

DGM savcısının: *"Yine bir talimatınızda" "...Halkımızın büyük bir kısmı metropollerdedir. Antalya'da, İzmir ve İstanbul'dadır. Fakat gelsin parti büyük eylem yapsın diyorlar. Peki siz orada yüzbinler varsınız. Bir kibrit kıvılcımı çakıp orman yakmak zor mudur? Bir küçük patlayıcıyı, fabrikaya atmak zor mudur? Dediğiniz ve bu talimatınızdan sonra Türkiye'nin hemen her bölgesinde İstanbul, İzmir ve Antalya'da orman yakmalarının çoğaldığı anlaşılmıştır…" şeklindeki ifadesi üzerine;*

Bölücübaşı Abdullah ÖCALAN: *...Bu talimatımı inkar etmiyorum. Bu talimatı verdiğim doğrudur ancak özel olarak orman yakma yönünde verilmiş talimatım yoktur. Bu talimatı ferdi olarak verdiğimden şu anda pişman olduğumu söyleyebilirim…demiştir.*

(Her ne kadar teröristbaşı böyle bir savunmayı gerekçe gösterse de, İstanbul ilinde yakalanarak gözetim altına alındıktan sonra DGM.ce tutuklanarak cezaevine konulan SERDAR ALİ KOD Tekin BEYAZTAŞ ve REŞO SAİT HÜSEYİN KOD İlhan ÇOMAK isimli örgüt mensuplarını (ifadelerinde) yakmış oldukları ormanları tek tek anlatmışlardır.)

*"...**Bulgaristan;** Sofya'nın merkezinde bir büromuz mevuttur. 100 kadar aile ile ilgileniyor. Sırbistan'ın elinde bo miktarda STRELLA füzesi var. Bana biraz yardım amacı ile verdiler.20 adet de satın aldım. Füze eğitimleri de Sırbistan'da yapılıyordu.*

***Romanya;** bizim açımızdan önemlidir. 5000 civarında bir esnaf kitlemiz mevcut. Bükreş'te evlerimiz ve derneklerimiz var. Romanya, Türkiye'den katılanları siyasi eğitim yeridir. Bu ülkeden daha çok teknik malzeme (telsiz, gece görüşü vs.) gelmektedir.*

***Güney Kıbrıs Rum Kesimi;** Burada 150 civarında bir aile vardır. Kadro yoktur. Ekonomik ilişkiler birkaç milyon dolarlık olup, örgütsel ilişkiler daha önemlidir.*

Almanya; *Suriye'deyken Almanya gizli servisinden Lummer benimle görüştü. Almanya üzerindeki eylemlerin durdurulmasını istedi. Biz de bunun karşılığında Almanya'nın bize karşı aha yumuşak davranmasını istedik.*

Belçika; *MED TV stüdyo ve binalarının bulunduğu yerdir. Avrupa ne derse bize karşı onu uygular.*

Hollanda; *Üslenme ve eğitim alanımızdır. Bizi Alman belasından kurtardı. En fazla destek ve para aldığımız yerdir.*

Fransa; *1988 yılında avukatlar ve Fransız istihbaratından bir yetkili geldi. PKK/VEJİN kanadını kudurarak bizi bölüp yönetmeye çalıştılar. Bu ülkede geniş bir halk kitlemiz vardır. Bu kitleden büyük maddi gelir sağlamaktayız. PKK örgütünün temel gelir kaynağı temelde geniş halk yığınlarından sağlanan bağış, aidat ve kampanyalara dayanır. Örgüt bütçesinden HADEP'e bir miktar, ancak ne kadar olduğunu bilmiyorum, 200 bin MARK civarında olan para aktarıldı. Benim programlarımın da başlangıçta hayali olduğunu anladım. PKK programının politik ve siyasi değeri olmadığını gördüm. Kavram olarak KÜRDİSTAN ibaresini kullandım, coğrafi olarak ele aldım ve Kürt devleti kurmanın mümkün olamayacağı ilmen de sabittir. Gerekli de değildi. Mevcut TC devleti içerisinde demokratik ortamda her şeyin gerçekleşmesi mümkündür, ben bu sonuca vardım…*[684]

[684] Demirel, Emin, 'PKK ve Ayaklanmalar',IQ Yayıncılık,2005, s.225-232

V. BÖLÜM
TBMM TUTANAKLARINDA PKK SORUNU

Çalışmanın bu bölümünde PKK terör örgütünün kuruluşuyla başlayan sürecin TBMM'de nasıl değerlendirildiği ortaya konulacak, Kimine göre Kürt Sorunu kimine göre Terör Sorunu olarak değerlendirilen konuyla ilgili gerek İktidar Partilerinin gerekse Muhalefet partilerinin Milletvekillerinin görüşlerine yer verilecektir. Ayrıca Terörle Mücadelede yapılanlar, yapılmayanlar, çözüm önerileri ve PKK terörünün dış bağlantıları ve aldıkları destekler ülkemiz idarecileri tarafından ortaya konacaktır. Kronolojik sırayla verilecek olan bu görüşmeler PKK terör örgütünün nasıl günümüze kadar var olabildiğinide ortaya koyacaktır.

5.1 TBMM'DE PKK TERÖRÜYLE İLGİLİ YAPILAN DEĞERLENDİRMELER

İçişleri Bakanı Yıldırım AKBULUT (Erzincan)

Sayın milletvekilleri, hepinizin bildiği gibi, bin yılı aşkın bir süredir Anadolu'da kurulmuş Türk devletlerini bölmek, parçalamak ve Anadolu'yu Türk hâkimiyetinden çıkarmak isteyen dış güçlerin varlığı, tarihî bir vakıadır. Bu dış güçler, emellerine, ulaşabilmek için çeşitli hainane yollara başvurmuşlar; ancak, milletimizin sağlam yapısı, yüksek manevî değerleri ve gücü sayesinde, Türk varlık ve bütünlüğünü Anadolu'dan söküp atmaları mümkün olmamıştır. Bu mihraklar, tarihimizin değişik safhalarında; coğrafî ve etnik özelliği dolayısıyla, en kolay istismar vasıtası olarak Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki vatandaşlarımız üzerinde birtakım ayrılıkçı davranışlara da girişmişlerdir. Sayın milletvekilleri, 1970 ila 1980 yılları arasındaki dönemde Türkiye'yi bölüp parçalamak için çeşitli illegal örgüt ve bunların fraksiyonları ittifak içinde olmuşlar, ülkede bir baştan bir başa terör, tedhiş ve anarşi fırtınasını estirmişlerdir. Bu ittifakın Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki üyesi, Marksist, Leninist, komünist felsefe doğrultusunda yurt içi ve yurt dışında faaliyet gösteren Kürdistan İşçi Partisi, PKK'dır.

12 Eylül 1980'den sonra ülkede girişilen terör ve tedhişi temizleme operasyonu, tabiatıyla PKK'yı da kapsamış, çetenin o tarihteki mensuplarından büyük bir kısmı ele geçirilmiş, yakalananlar mahkûm edilmiş, bir kısmı ise yurt dışına kaçmıştır. Kaçanlar kamplarda askerî ve siyasî eğitimlerini sürdürmüşlerdir. Anılan örgüt, 1980 yılında başlayan Irak – İran harbi nedeniyle kuzey Irakta meydana gelen kontrolsüz bölgenin, Türkiye'ye karşı devam ettireceği silahlı eylemler için ana üs bölgesi olabileceğini değerlendirmiş ve bu bölgeyi kontrol elden *Mesut Barzani* ile ittifaka girerek, 1983 yılı ilkbaharından itibaren militanlarını Barzani'nin kamplarına göndermeye başlamıştır. Bu arada, 1982 yılından beri de, Güneydoğu Anadolu Bölgesinde başlattığı propaganda eylemleriyle militan kadrosunu genişletmeye çalışmıştır. Sözlü ve yazılı propaganda eylemlerini yeterli görmeyen PKK, silahlı propaganda eylemlerine gidilmesini kararlaştırmış ve nihayet, malumları olduğu üzere, 15 Ağustos 1984'te Eruh ve Şemdinli baskınlarını gerçekleştirmiştir. Örgüt, son iki sene içinde bölgede siyasî

birimleriyle bölge komiteleri oluşturmaya çalışırken, silahlı propaganda unsurlarıyla silahlı eylemlerine sınırlı da olsa devam etmektedir. Sayın milletvekilleri, 14 Ağustos 1984 günü bölücü eşkıyanın saldırılarından sonra yapılan istihbarat faaliyetleriyle, itirafçıların raporlarından elde edilen [685]bilgilerden, bunların, Irak'ın kuzeyinde, genellikle hudutlarımıza 10 kilometre uzaklıktaki şerit içerisinde kamplar kurdukları, örgütün daha çok, Haftanin, Kishan, Zive ve Hayat (gibi ana kamplarda barındığı, bunlardan Haftanin ve Kishan kampları Türkiye'ye yakın olduğundan, örgüt tarafından ülkemize karşı eylem hazırlığı için, diğerlerinin ise askerî ve siyâsî eğitim maksatlarıyla kullanıldıkları tespit edilmiştir. Yukarıda belirtildiği gilbi, Eruh ve Şemdinli ilçelerinde, 15 Ağustos 1984 günü, 50- 60 kişi olduğu belirlenen bölücü eşkıya grupları, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin itibar, onur ve bekasına yöneltilmiş bir saldırı düzenlemişlerdir.

ANAP Grubu Adına Hilmî BİÇER (Sinop)

Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; son yedi sekiz seneden beri memleketimizdeki politik kısır çekişmelerin yanı sıra ve özellikle şark illerimizin bazılarında kötü emelli illegal örgütlerin yıkıcı faaliyette bulunmaları, her geçen gün mücadelelerini artırdıkları, onların bu hareketlerine sahip çıkmak: istemeyen, kabul etmeyen bölge sakinlerine de baskınlar düzenleyerek veya kaçırarak, bölgeye ibret olması için zaman zaman öldürdükleri, bunlara karşı yapılan mücadelenin ise başarılı olmadığı hiç birimizin gözünden kaçmıyordu. Bölge halkı artık başka diyarlara göç etmeye başlamış, buralarda hayat çekilmez hale gelmişti. Anarşinin tam zirvesinde ise kahraman ordumuzun gerçekleştirdiği 12 Eylül harekâtı imdada yetişti. Üç yıl süren Konsey ve Danışma Meclisi zamanında bu harekete «Dur» denildi. Sonra, seçimle iktidara gelen hükümetimiz, bu politikayı, yani yıkıcı ve bölücü teşkilatlarla amansız mücadeleyi sürdürdü ve olan bu gayretine de devam etmektedir. Memleketimizi parçalamayı hedef alan bu bölücü faaliyetlerin son artıkları, zaman zaman bölgede gene yerli halktan masum insanları öldürmeye ve zaman zaman da maalesef güvenlik güçleri görevlilerimizi de katletmeye devam etmektedirler. Arazinin çok sarp ve gayri müsaitliği nedeniyle bunların kökü bir türlü kurutulamamaktadır. Bu asi güçler, melun hareketlerinden sonra da, sıkışınca, komşumuz Irak topraklarına sığınmaktadırlar. 12 Eylül hükümeti zamanında durum Irak Hükümetine anlatılmış ve esasen onların da başına bela olan bu şer güçlerin birlikte ifnası kararlaştırılmış idi. 'Bu konuda karşılıklı yardım içinde -biraz önce sayın bakanın anlattığı gibi- bir ön anlaşma da yapılmıştır. Askerî birliklerimiz bu anlaşma ve mutabakata dayanarak, evvelce on onbeş kilometre kadar Irak hudutları içinde havadan ve karadan temizleme harekâtı yapmış, kahraman ordumuz milletimizce gururla alkışlanmış idi. Komşumuz Irak ile yapılan bu anlaşma halen yürürlüktedir. Ağustos ortalarında, bu şer güçlerin son kalıntıları maalesef -12 Ağustos günü- 2 subayımız ve 10 erimizi pusuya düşürerek şehit etmişlerdir. Sabrı biten güvenlik güçlerimiz, sıkı takip tonunda, faillerin Irak'a kaçtıklarını ve karargâhlarını tespit etmişlerdir. 15 Ağustos günü, gerek Irak'la yapılan

[685] TBMM Tutanak Dergisi,Dönem 17,Cilt 31,Yasama Yılı 4,2.Birleşim,02.09.1986, Salı,s.79

anlaşma, gerekse uluslararası hukukta meşru kabul edilen sıcak takip (hot pursuit) diye bilinen kurala dayanarak, hainleri takip edip, inlerini başlarına yıkmıştır.[686]

….Bugün gündemde olan genel görüşme konusunun Türkiye Büyük 'Millet Meclisinin önüne getirilmesinde de -olayı söylemiyorum- Güneydoğu Anadolu'ya hâkim olan problemin, yani yıllardan beri Türkiye'nin komşularından ve düşmanlarından kaynaklanan mütecaviz hareketlere karşı alınan tedbirlerin, Türkiye Büyük Millet Meclisine, en azından bir genel görüşme konusu olarak getirilmesinde, hükümetin geç kalmış olduğuma işaret etmek istiyorum. Eğer bu konu daha evvel getirilseydi, belki de hükümetin o bölgede aldığı tedbirlerin eksik olduğu daha çok göze çarpar ve daha çok tedbir alma imkânı bundan evvel gerçekleştirilerek, bu gibi olayların vukuu önlenebilirdi. Hiç değilse bundan sonra bu konudan ders alınarak, hükümetin, 'iktidar partisinin ve muhalefet partilerinin genel görüşme müessesesine, Meclis araştırma müessesesine daha çok değer vermelerini temenni ediyorum. Önergeye müspet oy vereceğimizi ifade ederek, hepinize saygılar sunuyorum.[687] (Alkışlar)

HDP Grubu Adına Ülkü SÖYLEMEZOĞLU (Kahramanmaraş)

…Bu konuda, dört değerli arkadaşımız Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da durum tespiti yapmışlar ve bir rapor sunmuşlardı. Bu rapor hükümete ve tüm yetkili mercilere sunulmuştur. Raporda, bu konuda çok sarih tespitler vardır ve izah edilmiştir. Yani, bölücü eşkıyanın komşu ülkelerde yuvalandığı, desteklendiği; hududumuzu geçtiği, birtakım vur kaç hareketinden sonra geriye döndüğü belirtilmişti. Bunu açık açık konuşuyoruz; çünkü bizim görevimiz hep birlikte en doğruyu bulmak ve en iyiye gitmektir. Eşkıya geliyor, vuruyor, bir sürü vatan evladını şehit ediyor, biz ondan sonra tedbirini alıp gidip tepesine biniyoruz; ama bu eşkıya Suriye'de eğitim görüyor, her türlü silah ve teçhizat desteği görüyor, yetiştiriliyor, çeşitli hudutlardan geçiyor, belli toplanma merkezlerine gidiyor, bizim hududumuzu geçiyor... Peki, bunlar için daha; önce niye tedbirler alınmıyor? Suriye İle konsolosluk anlaşmaları yapmak için uğraşacağımıza, devlet olduğumuzu gösterelim; bu yuvaların kurulmasına engel olalım. Biz bunu diyoruz. O zaman hadiseyi asıl yuvasında bastırmış ve birtakım kayıplara sebep olmadan, Türk Devleti, gücünü, konuşulan üzerimde hem dostluk, hem de gerekirse güç olarak göstererek bunlara, fırsat vermemiş olur ve o mesele de böylece çözülür diye düşünüyoruz. Hükümet bu konuda Meclisten, partilerden ve milletvekillerinden bir destek istiyorsa, biz bunu derhal vermeye hazırız. Lütfen, böyle dar zamanda, birtakım çareler arayacağınıza, geniş zamanda önceden tedbirleri alalım ve gönül rahatlığı ile de uygulayalım; demek istediğimiz bu.[688]

SHP Grubu Adına M. Seyfi OKTAY (Ankara)

Sayın Başkan, değerli üyeler; ülkemiz, yıllardan beni Güneydoğu Anadolu bölgemizde ülke bütünlüğüne karşı Ulusal Kurtuluş Savaşıyla belirleneni misakı millî hudutlarımızın değiştirilmesini

[686] A.g.y ,s.82
[687] A.g.y ,s.84
[688] A.g.y ,s.85

amaçlayan ve esas itibariyle yurt dışından kaynaklanan birtakım eylemlerle karşı karşıya, bulunmaktadır. Bu eylemler sonucu olarak, güneydoğu bölgemizde aralıksız olarak sıkıyönetim uygulanmaktadır. Hükümet, her dört ayda bir yüce Meclisin; huzuruna geldiğinde, sıkıyönetime neden olan olayın gerçekte durumu, boyutları, kaynakları; olayla ilgili olarak alınmış önlemler ve olayın geleceği konularında yüce Meclisin bilgilendirilmesi hususundaki ısrarlı taleplerimiz dikkate alınmadan, «Şu kadar makineli tüfek, şu kadar fünye ele geçirilmiş; şu kadar olay cereyan etmiş; şu kadar terörist ölü olarak, şu kadar terörist de sağ olarak ele geçirilmiş» şeklimde hazırlanmış listeyi okuyarak, sıkıyönetimin dört ay süreyle uzatılması için, adet yerini bulsun kabilinden kararlar alınarak, sıkıyönetimin sürekliliğini sağlamıştır[689]…

17 Ekim 1984 tarihimde, grup adına konuşmacı Sayın Calp şunları söylüyor: 'Türkiye bu olaylarla çok ciddî, çok önemli ve çok boyutlu bir olayla karşı karşıyadır. Yörede gördüğümüz hadiseler, münferit, birbirinden bağımsız eşkıya hareketleri değildir; aksine, planlı, programlı, özel usuller kullanan, eğitilmiş, hedefleri belli, disiplinli hareketlerdir. Mahallinde edinilen bilgilere göre, bunlar, Türkiye dışında eğitilmiş kimselerdir. Dış güçler tarafından desteklendiği, beslendiği ve eğitildiği, söylenmektedir. Ortada bir yangın başlangıcı vardır. Bunun, mümkün olan bir süratle söndürülmesi gereklidir. Olayın hafife alınacak, küçük görülecek yanı yoktur. Türkiye üzerinde oynanan oyunların, fiilî bir teşebbüsü ile karşı karşıya bulunduğumuz gözden uzak tutulmamalıdır. Olayın yalnız zabıta ve askerî tedbirlerle önlenmesi güçtür ve kesin olmayacaktır. Bu önlemlerin yanında, diğer birtakım sosyoekonomik önlemlerle kısa ve uzun vadeli planlar çerçevesinde hiç gecikmeden gerekli önlemler alınmalıdır'…

… Bakınız, aynı oturumda, yani 17.10.l984 günü Sayın Özal, olayı şöyle değerlendirmekte ve «Sayıları birkaç yüzü geçmeyen eşkıyayı muhatap alarak, heyecanlanmayı doğru bir politika olarak da görmüyoruz » demektedir. Diyelim iki, sorunu birkaç yüz eşkıya; o halde, yıllardan beri neden bu eşkıyayla başa çıkılamamıştır? Neden yıllardan beri Güneydoğu Anadolu Bölgemizde sıkıyönetim idaresi sürdürülmektedir? Neden silahlı kuvvetler Irak'a gönderilmek zorunda kalınmıştır? Değerli arkadaşlarım, olaya bakış açısı bu olan bir iktidardan, böylesine ulusal bir sorunun çözümlenmesinde beklemek, olsa olsa hayalcilik olur. [690]

Bir de yöre halkının durumuna bakalım: Partimiz .yörede incelemeler yaptırmıştır. Bu yöre halkı halen işsiz ve yoksuldur. Bir taraftan eşkıyanın baskısı altımda, onların korkusu içerisinde; diğer taraftan kamu görevlilerinin vatandaşı dışlayan tavırları karşısında, tam bir kıskaç içerisinde... Köy korucuları yörede ayrı bir huzursuzluk kaynağı olmuşlardır. Devlet gücünü arkasına alan korucular, bu gücü kendi aşiretlerinin diğer aşiretlerle olan özel ihtilaflarında kullanmaktadırlar. Bunlar da yetmiyormuş gibi, partizanlık da, huzursuzluk kaynaklarından biri haline gelmiştir. Bu bölgede güvenlik soruşturması

[689] A.g.y ,s.86
[690] A.g.y ,s.88

cenderesinden kurtulan, 1402 sayılı Yasaya göre işinden atılıp da tekrar iade edilen, fişlenmemiş olan vatandaş olduğunu sanmıyoruz.[691]

Doğru Yol Partisi Grubu adına Sayın Memduh YAŞA

PKK örgütünün ve onunla paralel hareket eden diğer terörist teşekküllerin, Türkiye içinde ve dışında; fakat her ikisi de Türkiye'ye müteveccih düşmanca hareketlerin kaynağı dış düşmanlarımızdır; bunları organize eden, finanse eden, eğiten, yönlendiren, faaliyetlerini planlayan dış güçlerdir. Bu güçlerin başında, özellikle kamp merkezi olarak, eğitim yerleri olarak ve yönlendirme sahası olarak, Suriye'nin geldiğini, içeride ve dışarıda bilmeyen yoktur. Suriye bunu hem bilasale yapıyor, (hem kendi hesabına yapıyor) Türkiye'ye düşmanlığından yapıyor; hem de bilvekâle yapıyor, Rusya hesabına yapıyor. Hal bu iken - birinci konuşmamda da belirtmeye çalıştım- Sayın İçişleri Bakanımızın, hudut emniyetini sağlayamayan Irak ve İran'la, Suriye' yi aynı kefeye koymasının sebebini anlamak bizim için mümkün değildir.

... Biz bu işlerin içine yeni girmedik; Türkiye'nin bölücü güçlerle ilişkileri bakımından, Suriye ile Irak arasında durumu aynı değildir. Bölücü güçler konusunda Türkiye ile Irak her zaman - 1921'den beri- anlaşmıştır; fakat Suriye daima bölücü güçlerin – 1925'ten beri - merkezi olmuştur; Şeyh Sait İsyanı da böyle olmuştur, Ağrı isyanı da böyle olmuştur, Dersim İsyanı da böyle olmuştur, İkinci Dünya Harbi sırasında da böyle olmuştur. Bugün de bu kuvvetlerin fikir merkezleri. Suriye'dir; 50 senedir Suriye'dir. Nasıl Suriye'yi masum gösterebiliriz?'[692]

ANAP Grubu Adına Hilmi BİÇER (Sinop)

Doğu ve güneydoğu illerimizde, kökü dışarıdaki mihraklar tarafından tahrik edilen ve yönetilen ayrılıkçı, bölücü faaliyetler vardır. Bunların su yüzüne çıkan ve mücadelesini sürdüren belli başlısı PKK'dır. Bölücülük faaliyetlerini Osmanlı Devletlinin zayıf zamanlarına, yani son zamanlarına kadar uzatmak mümkündür ama, bunu tahlile lüzum yoktur. Şarktaki olaylar 19601ı yıllarda yavaş yavaş başlamış, çok partili hayatın kısır çekişmeli dönemlerinde gün geçtikçe filizlenerek bu hale gelmiştir. Olaya ilk defa şark'ın geri kalmışlığı istismarı ile başlamıştır. Top yekûn geri kalmış ülkemizde belki de bunun haklı tarafı vardır. Bu tür olayların ancak bölgenin kalkınmasıyla giderileceğine inanan hükümetler de yatırımların ağırlığını bu yörelere kaydırmak zorunluluğunu duymuşlardır. GAP Projesinin uygulanmaya konulması ve her gün bölgeye milyonların ve milyarların akıtılması dünya çapında bir olaydır. Bu sefer de, maalesef, baltalama hareketine, barajlarımıza suikast plan ve teşebbüslerine şahit olmaktayız.

Onlar için bu eylem normaldir. Zira bu bölgenin masum insanlarını istismar edecek kaynaklar kurutulmak üzeredir. Yukarıda arz ettiğim PKK örgütü kendi başına değildir. Bir yandan Yunanistan ve Fransa'nın, komşumuz Suriye'den de dolaylı olarak destek görerek, Ermenilerle içice çalışan bu teşkilatı

[691] A.g.y ,s.89
[692] TBMM Tutanak Dergisi,Dönem 17,Cilt 4,Yasama yılı 4,4.Birleşim, 4.9.1986,s.177

destekliklerini üzülerek müşahede etmekteyiz. Militanları son derece ihtisaslıdır. 1970'li yıllarda Yunanistan ve Fransa'da Kürt enstitülerini ve Kürt örgütlerini kurmaya başladılar. Memleketimizde de evvela «Kürt halkı» deyimi konuşulmaya başlanıldı ve bir süre sonra da Kürtlerin millet olduğu imajına geçilerek, devlet kurma istekleri gündeme geldi. Bunlar memleketimizde, 1971 yılından sonra, bu örgütleri açık veya kapalı olarak destekler mahiyette pekçok kitaplar çıkardılar. Bu kitaplar, kitap olmaktan ziyade bir talimname hüviyetini taşımaktaydılar. Böylece, uzunca bir hazırlık devresi geçirerek, örgüt olarak değil, kitle olarak hazırlık yapmaya başladılar. Bugün Kürtler dört parçaya bölündüklerini söylemektedirler

Birincisi Türkiye, ikincisi Irak, üçüncüsü İran ve dördüncüsü de Suriye'dir. En etkinlerinin Irak olduğu ve en dinamiğinde Türkiye bulunduğunu söylerler, birleşmeyi ancak Türkiye'dekilerin önderliğinde başarabileceklerine inanırlar, İran – Irak savaşlarından ve devletlerin zafiyetlerinden istifade eden bunlar, Irak'ın harekâtın yapıldığı bölgesinde âdeta muhtar bir bölge kurmuşlardır. Savaşın neticesinin ne olacağı bugün bilinmemektedir, ama şu gerçek iyi bilinmelidir ki, bunlar İran'ın da, Irak'ın da, Suriye'nin de ileride başına bela olacaklardır. Yukarıda arz ettiğim gibi, bu faaliyetlerin içinde Ermeniler vardır ve bugün PKK'yı Ermeniler kullanmaktadırlar. Ermeniler, geçici bir süre için eylemlerini durdurmuş görünüyorlar. Bu duruma meşru platformlardan geçmek suretiyle Ermeni milletinin tanımı ve tanıtımını yaptırmak için tevessül ediyorlar ve bunun mücadelesini milletlerarası platformlarda yapma gayreti içindedirler. 1980'den sonra Avrupa'da yıkıcı ve bölücü örgütler, Türkiye aleyhindeki mihraklarla birleşerek, yoğun bir karalama, isnat ve iftira kampanyasına girmişlerdir. Bunlarla, parlamento düzeyinde tatmin edici bir mücadele yapılamadığı için, kısmen de başarılı olmuş görünüyorlar. Parlamentomuzun çalışmaya başlamasından sonra etkileri gün geçtikçe azalmaya ve hatta silinmeye başlamıştır. Avrupa, PKK'yı evvelce, sanki demokratik bağımsızlık mücadelesi yapan masum bir örgüt sanıyordu. Bugün Türkiye'nin güçlü bir şekilde temsil edilmesinden sonra bozguna uğramışlar, birbirlerini öldürmeye başlamışlardır. Böylece, örgütlerinin içyüzü Avrupa'da da ortaya çıkmıştır. Üzülerek ifade etmek lazımdır ki, bugün dolaylı yollardan, dostumuz Libya, bunları destekler görünümü vermektedir veya örgütler böyle propaganda yapmaktadırlar. Hatta bunalıma düşen bazı işçilerimizden dahi istifade yoluna gidilmekte, Libya Hükümetince de legal olarak çalışmalarına izin verilmektedir.

Değerli arkadaşlarım, almış olduğum bir haberi sizlere arz etmek istiyorum : Libya'da bir firma nezdinde çalışan işçilerimize, bunalıma düştükleri zaman bu örgütler el atmışlar ve bir kısım işçilerimizi Filistin gerilla kamplarına getirmişler, Filistin gerilla kamplarında eğitime tabi tutuktan sonra, şarktan Türkiye'ye eylem yapmaya sokmuşlar ve neticede bir işçi arkadaşımız eylem sırasında yanındaki militanı öldürerek teslim olmuş ve bu hazin durumu anlatmıştır. Bu hareket PKK örgütünün nelerden istifade ettiğini açık seçik bize göstermektedir. PKK örgütü ve diğer zararlı örgütler çok küçük birimler halinde çalışmakta, özellikle Filistin gerilla kamplarında eğitilerek son derece deneyimli bir şekilde ve baskınlar yapmak suretiyle çalışmaktadırlar.

Terörle ilgili mücadelenin klasik savaş metotlarıyla yapılması çok zordur. Onun için, arazinin sarplığından ve araziyi iyi bilenlerden istifade ediyorlar. Bu bakımdan, netice alınmamasını kınamak haksızlıktır. Ayrıca, Filistin örgütleriyle kesin bir organik bağ içindedirler ve dış güçlerden de her türlü

yardımı almaktadırlar. Ellerinde en modern silahlar vardır ve standart bir giyim şekline geçmek üzere hazırlık içindedirler. Evvelce nasıl ve ne şekilde konuşulursa konuşulsun, olay, arz ettiğim gibi, basit bir zabıta olayı, bir sınır ötesi olayı da değildir. Sayın sözcülerin bir kısmı, Sayın Başbakanımızın 17.10.1984 tarihindeki, «Sayıları birkaç yüzü geçmeyen eşkıyayı muhatap alarak heyecanlanmayı doğru bir politika görmüyoruz » sözü üzerinde durmaktadırlar. Olayın, millî varlığımıza kasteden bir unsuru dikkate almamak değil, onları muhatap almak istemediğimiz şeklinde, değerlendirilmesi ve tefsir edilmesi doğru olur. Zira muhatap alınmaları halinde, bir avuç eşkıyanın varlığının Türk Devleti tarafından kabulü manası çıkarılır ki, bunun da birtakım münakaşalara yol açacağı aşikârdır. Bu bölgelerimizdeki olayların kısa sürede bitmeyeceği, ancak boyutlarının değişeceği görüşünü muhafaza ediyorum. Çünkü olay bizim politikamıza bağlı değildir ve dediğim gibi, basit bir zabıta olayı değildir. Olayın kökünün kuruması, bizim içteki güç ve kuvvetimize, birlik ve beraberliğimize, bir ağız halinde olayın üstüne gitmemize bağlıdır.[693]

SHP Grubu Adına M. Turan BAYEZİT (Kahramanmaraş)

…Sayın Başkan, Güneydoğu olayları Türk milletinin Kurtuluş Savaşının sonunda parçaladığı Sevr Antlaşmasını hortlatmak isteyen dış güçlerin hazırladıkları senaryonun bir parçası ve bir başlangıcıdır. Bu eşkıya güruhu ve onların işbirlikçileri, bu senaryonun zavallı figüranlarıdır. Sahnede İran, Irak, Suriye; sahne gerisinde de iki süper devlet ve bunların Ortadoğu'daki ekonomik çıkarları vardır, yeni denge arayışları vardır, ASALA vardır, Ermeni örgütleri vardır, Rum sermayesi vardır. Bütün bu nedenlerle, bu olayların geniş boyutlarda değerlendirilmesi gerekir.[694]

HDP Grubu Adına Faik TARIMCIOĞLU (Bitlis)

Türkiye'nin öteden beri maruz kaldığı dış baskı ve müdahaleler, Misakı millî sınırları içerisinde, üzerinde yapılmak istenen değişiklik özlem ve gayretleri, zaman zaman Türkiye'yi zayıflatmak, bölmek, parçalamak, yok etmek noktasına getirmiştir. Türkiye'nin, millî birlik ve beraberlik içerisinde, Atatürk'ün gösterdiği çağdaş medeniyet seviyesinin üstüne çıkartılması yolundaki ebedî direktifleri doğrultusunda büyümesi, Balkanlarda ve Ortadoğu'da lider devlet olması, süper devletlerce ve yandaşlarınca hiçbir zaman istenmemiştir. Mütemadiyen istikrarsızlığa sürüklenmek istenen Türkiye, bölünme ve parçalanma durumundan, kendi iç dinamikleri, yani kendi halkının, kendi milletinin sağlamlığı ve kuvveti sayesinde ve (artı) silahlı kuvvetleri sayesinde kurtularak yoluna devam etmek istemesiyle, süper güçlerce sahneye konan aynı oyun, taktik, strateji, şekil ve kılık değiştirerek yeniden gündeme getirilmiştir. İşte doğu olaylarının altında yatan esas sebep budur. Türkiye'nin jeopolitik konumu, tarihî mirası, zengin doğal kaynakları, tek başına bir güç olduğu gerçeği daima dikkatleri üzerinde toplarken, bu sefer Türkiye'nin en

[693] TBMM Tutanak Dergisi,Dönem 17,Cilt 4,Yasama yılı 4,4.Birleşim, 4.9.1986,s.182-185
[694] TBMM Tutanak Dergisi,Dönem 17,Cilt 4,Yasama yılı 4,4.Birleşim ,4.9.1986,s.186

geri kalmış, sosyoekonomik problemleri olan doğu ve güneydoğu bölgeleri aynı oyunun bir parçası olarak özellikle seçilmiş ve gündeme getirilmiştir.

Bu itibarla, grupça görevlendirilen ve üç bin kilometre kadar bir gezi yapan dört kişilik bir milletvekili heyeti on ilde yaptıkları çalışmalarını sonuçlandırarak durumu bir rapor halinde arz etmeyi uygun bulmuştur. Şöyle ki, gezi programına dâhil illerde (Malatya, Elazığ, Tunceli, Bingöl, Muş, Bitlis, Hakkâri, Van, Siirt, Mardin) doğrudan doğruya halkla, mülkî ve askerî erkânla temas edilmiş, aşağıdaki hususlar tarafımızdan tespit edilmiştir:

Gezilen bütün il ve ilçelerde görülen ve ilgililerin tamamında var olan kesin kanaat şudur ki, yörede yılların ihmali ve birikimi mevcuttur; dengesiz ve gayri adil kalkınma söz konusudur. Sosyoekonomik yapıdaki dengesizlik ve zafiyet hemen kendini göstermektedir. Geçen kamyonlardan, geçen araba sayısından durum kendini göstermektedir. Bölge bütünüyle geri kalmıştır, ekonomik canlılık yoktur, kan dolaşımı cılız ve yetersizdir. Hemen hemen yatırım yok denecek kadar azdır. Eğitimsizlik, okuma yazma oranının çok düşük olduğu her yerde hissedilmektedir; işte en önemli eksiklik budur. Nihayet, her şey yetişmiş insan faktörüne bağlıdır. Altyapı noksanlığı gözle görülür bir şekilde kalkınmayı, canlanmayı, üretimi ve ticarî entegrasyonu engellemektedir. Yol, su, elektrik, okul ihtiyacı çok büyüktür. En masum ihtiyaçların başında gelen içme suyu ve köy yolları, en çok talep edilen ve vatandaş tarafından ısrarla istenen altyapı noksanlıklardandır.[695]

Sivas Milletvekili Şevki TAŞTAN'IN, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki terör olayları konusunda gündem dışı konuşması

Son iki yılda giderek yoğunlaşan terör olaylarının, özellikle kolluk kuvvetlerine ve köy koruma görevlilerine ve bunların ailelerine yöneldiği dikkatimizi çekmektedir. Köy koruma görevlilerinin silahlandırılmış olması, etnik yapı nedeniyle, bu bölgelerde karşı grupların oluşmasına neden olmuştur. Ayrıca, bu görevliler, şakilerin imha edeceği ilk hedefler haline gelmiştir. Nitekim son olaylar bunun kanıtıdır. Bu nedenle, köy koruma görevlileri kaldırılarak, bunun yerine kolluk kuvvetleriyle daha etkin önlemler alınmalıdır. Güvenlik güçlerinin artırılmasının, modem silah ve araçlarla donatılmasının tek başına sorunu çözemediği anlaşıldığına göre, daha geniş kapsamlı önlemler alınması zorunlu hale gelmiştir. Ülkemizin diğer bölgelerinde bu tür olaylar 12 Eylülden sonra önlenmiş olmasına karşın, bu bölgelerde neden önlenememiştir? Bu bölgelerden neden daha çok sayıda terörist çıkmaktadır? Bazı iç ve dış odaklar neden bu bölgeleri seçerek terör olaylarının yoğunlaşmasını desteklemektedir? Bütün bu soruların cevabını araştırarak alacağımız tedbirler, daha etkili önlemler getirilmesine neden olur. Söz konusu bölgelerde coğrafî yapı ve halkın ekonomik güçsüzlüğü nedeniyle, yerleşim birimleri dağınıktır. Bu durum, güvenlik önlemlerinin etkisini azaltmış olacağı gibi, devletin altyapı hizmetlerini de zorlaştırmaktadır. Küçük köy ve mezraların birkaçını bir araya getirerek bu sakıncalar önlenebilir. Sosyal yapı itibariyle etnik grupların yoğun olduğu bu bölgeler, diğer hizmet alanlarında olduğu gibi, eğitim ve

[695] TBMM Tutanak Dergisi,Dönem 17,Cilt 4,Yasama yılı 4,4.Birleşim, 4.9.1986,s.187-198

kültür hizmetleri bakımından da yoksun bırakılmıştır. Bu bölgeler, yetenekli, deneyimli, becerikli eğitimcilerle takviye edilmeli, örgün ve yaygın eğitim hizmetleri artırılmalıdır. Yöre halkının, kendisine değer verilmiş olduğuna inanması ve birbirlerini sevmesi ve geçmişiyle övünüp birlik ve beraberliğini güçlendirmesi için, yörenin yetiştirmiş olduğu önemli kişiler, her türlü iletişim aracıyla tanıtılmalıdır. Yörenin tarihî, millî kahramanlarımız, Atatürk ve ilkeleri, Kurtuluş Savaşımız, bu savaşta yöre halkının katkısı, her fırsatta tanıtılmalı ve halka anlatılmalıdır. Halkın millî bayramlara coşkuyla katılmaları sağlanmalıdır. Bu bölgelere gönderilecek kültür hizmetleri, devletin düzenleyici gücü ve halkın gönül gücünün işbirliği ile sunulmalıdır. Bürokratik metotlarla götürülecek hizmetlerin, yeterli sonuç vermediği bilinmelidir. İnsanı şekillendirmede görevli bulunan Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, YÖK Başkanlığı, TRT Genel Müdürlüğü, Diyanet İşleri Başkanlığınca götürülecek hizmetler, merkezî bir kuruluş tarafından düzenlenmeli ve koordine edilmelidir. Sağlanacak hizmetler, yöresel koşullarla uyumlu hale getirilmelidir. Yörede faaliyet gösteren gizli okullar dikkatle incelenerek, onların yerini alabilecek Cumhuriyet kuruluşları yaygınlaştırılmalıdır. Yörede bölücü propagandaları önlemek için, yöreye yurt dışından ve yurt içinden sokulan sesli, görüntülü ve yazılı yayınlar tespit edilmelidir. Bu yayınların konusu, amacı, üslubu ve metodu objektif incelemeye tabi tutulmalıdır. Bölgenin sosyolojik etüdü yapılmalıdır. Ekonomik, sosyal ve kültürel etkenlerin analizi yapılmalı, olumlu olanların tesiri artırılmalıdır; olumsuzların etkisinin azaltılması için önlemler alınmalıdır. Çok önemli bir konu da, devletimizin geri kalmış yörelerin meselelerine önemle eğilmiş olduğunu kanıtlamak için, GAP Projesi ile yörenin yoksul halkına getirilmesi düşünülen refah, hükümet tarafından inandırıcı örneklerle açıklanmalıdır. Sosyal adaletin öncülüğünü yapmakta olduğunu savunan hükümet, bu yörelerde bu iddiasını kanıtlamalıdır. Halk, bunun rahatlığını görüp huzur bulmalıdır. Halkın yönetime güvenini artıracak en önemli unsurlardan biri de rejimin sağlamlığıdır. Ülkede tam bir demokratik bünyenin oluşması, bu yöre halkının refahı, özgürlüğü ve huzuru için en önemli koşuldur. Bu yolda, hükümetin ümit verici bir tutum içinde olmasını bekliyoruz. Ülkemizde, rejimin sağlam bir zemine oturtulması, halkın devlete güvenini sağlar. Bu nedenle, demokrasinin, bütün kural ve kuramlarıyla işlerlik kazanması, ülkemizde özgürlüğün, huzurun ve refahın en önemli kaynağıdır. Bu yörelerde halkın, teröristlerin vahşeti karşısında ümitsizliğe ve korkuya kapılmasını önlemek ve terörü durdurmak; imzasız olarak dağıtılan ve görünür yerlere asılan bildirilerde yer alan, İslam ilkeleriyle birleşmeye çağırılmakla mümkün olamaz. Bu tür davranışlar ve laikliğe aykırı girişimler, tehlikeli olabilecek isteklere yol açar. Sorumluların bu konuda dikkatli olmalarını hatırlatmak isterim. İnsan haklarına saygılı bir yönetimin varlığı, uygulama ile kanıtlanmalıdır. İşsizlik, pahalılık, partizanlık, güvenlik soruşturmaları, partiler arası diyalog eksikliği, dış olaylarla halkımızın emrivakiler karşısında kalması, toplumdaki birliği bozmaktadır. Halkı, birliğe, beraberliğe çağırmak yetmiyor. Hükümetin, arz ettiğim bu konularda yansız ve adil davranması zorunludur. Doğu ve güneydoğudaki terör olaylarının, sadece polisiye önlemlerle giderilebileceği ümidine bağlanmış olmamızın yanlış olacağını ifadeye çalıştım. Arz ettiğim önlemler doğrultusunda daha geniş kapsamlı çalışmalar sunmasını, bu yöre halkının can ve mal güvenliğini devletin her türlü

imkânlarını kullanarak sağlamasını hükümetten beklemekteyiz. Bu konuda ihmal ve mazeret olamaz, olmamalıdır. Bu duygularla yüce Meclise saygılarımı sunarım. [696]

DYP Grubu Adına Mustafa Murat SÖKMENOĞLU (Hatay)

Sayın milletvekilleri, Türkiye'nin doğusunda ve güneydoğusunda olup biten hadiseler gerçekten tırmanış göstermektedir. Bu tırmanış, iki yılı aşkın bir süreden beri bölgedeki olayların durmayışından kaynaklanmaktadır. Çeşitli tedbirlere rağmen, hadise durmuyor, giderek büyüyor, cephe değiştiriyor, yön değiştiriyor, nitelik değiştiriyor. O nedenle, siyasî partilerimizin, parlamentomuzun ve hükümetimizin meseleye çok ciddî bir şekilde ve birlik içinde bakmaları gereğine inanıyoruz.

Sayın milletvekilleri, bugünkü hükümetin iki buçuk yıl içinde bu hadiseye bakış açısındaki yanlışı, Türkiye'yi bu noktaya getirmiştir. Hükümet, meseleyi bir zabıta ve asayiş meselesi olarak görüp gelmektedir. Hadisenin ezilip geçilecek bir hadise olduğunu ve Türkiye Cumhuriyetinin bunu kısa zamanda bertaraf edeceğini söylemekte; ama yapmamaktadır. Sayın milletvekilleri, bazen teokratik, bazen komünist mihrakların desteklediği bölücülerin amaçları tektir ve bellidir. Bunları bir avuç eşkıya sayıp hafife almak, ileride daha büyük felaketler doğurabilir. İçte ve dışta, silah ve kuvvet kullanılarak dahi çözümlenemeyecek noktaya gelmeden, bir millî politikanın çizilmesi ihtiyacı da bugün ortaya çıkmıştır ve bu konuda geç kalınmadan tedbir alınması gerekir. Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da olup bitenler bir asayiş meselesi değildir; bu, bir siyasî meseledir. Bu, Türkiye'den toprak ayırma işidir. Kelimelerin ardına gizlenmekten vazgeçelim. Türkiye, doğusundan ve güneydoğusundan toprak ayırma işini benimsemiş bir örgütün eylemleriyle karşı karşıyadır. Uzun yıllardır sürüp giden bir bağımsızlık isteğiyle karşı karşıyayız. İçte ve dışta bu hareketi tahrik edenler, teşvik edenler ve planlayanlar vardır. O nedenle mesele siyasîdir. Bu hareketin militanları Türkiye'de eylem yapmaktadırlar; ama bu hareketin teorisyenleri yurt dışında - birtakım ülkelerde - enstitüler kurmuştur ve oralarda bu hareketi planlamaktadırlar, bu harekete teori üretmektedirler, bu hareketin gerekçelerini siyasî platformlarda propaganda meselesi yapmaktadırlar ve sanki Türkiye'de bir azınlık meselesi varmışçasına, Türkiye, bu meseleyi her siyasî toplantı ve platformda, karşısında bulmaktadır. O nedenle, hükümetin beyanları gerçekçi olmadığı için, geçerli de olmamaktadır. Sayın milletvekilleri, bugünkü kavga, yurdun bir köşesini Türkiye'den koparma kavgasıdır. Bu kavgayı yapanlar bunu açık seçik ilan etmişken, siz buna nasıl başka bir yorum getirip de, «Aman biz bunun dışında kalalım, dengeli bir politika ile meselenin yatışmasını bekleyelim» dersiniz? Derseniz, ummadık bir zamanda yara kanamaya başlar ve o kadar insan hayatını kaybeder. Birtakım bölücülerin yurt içinde cirit atmasına mani olunamıyorsa, teşhiste hata olduğu ortaya çıkar. Teşhiste hata, tedbirde de hata yaratır. Sayın milletvekilleri, Suriye, Irak ve Filistin kamplarında eğitilen ve Libya, İran ve Yunanistan'dan destek görüp Rus silahlarıyla donatılan teröristlerin saldırılarına devam etmesine karşı alınacak tedbirler konusuna, Türkiye Büyük Millet Meclisinin el koyması şarttır. Komşu ülkelerin içerisinde bu hareketi teşvik edenler vardır, komşu ülkelerde bu hareketin militanlarını eğitenler vardır ve ülkemizin çevresi içerisinde, çözümlenmesi

[696] TBMM Tutanak Dergisi,Dönem 17,Cilt 4,Yasama yılı 4,61.Birleşim, 29.1.1987,s.268-269

giderek güçleşen bir meseleyle karşı karşıya kalmışızdır. Yurt dışında barınan bu fikrin organizasyonlarının üzerine gitmek zorundayız. Türkiye, dost ülkelerde, müttefik ülkelerde bile bu hareketin planlamasını yapan fikrî hareketlerin ve kuruluşların karşısında, meselesini anlatmak zorundadır.

Bugünkü manzara, olayların istihbarat halkalarının kopukluğundan kaynaklandığını ispat etmektedir. Koruculuk kurumu geçmişte başka ülkelerde denenmiş, başarıya ulaşmamış bir yöntemdir. Türk Devletinin, milis gücü oluşturmaya ihtiyacı yoktur. Cumhuriyetimizin ilk günlerinde bu yöntem denenmiştir; ama o zaman Türkiye Cumhuriyeti bu güçte değildi. Bugün, Türkiye Devletinin gücü, milise ihtiyaç bırakmayacak derecede yukarı seviyededir. Korucu organizasyonlarının yeniden düzenlenmesini, gözden geçirilmesini ve belli bir süre içerisinde bu tatbikattan vazgeçmesini diliyoruz. Korucuları koruyacak bir güç oluşturacak isek, koruculara gerek yoktur.

Konu, 500 - 600 eşkıya meselesi değildir ki, onlar imha edilince sona ersin. Türkiye Cumhuriyeti, eşkıyalarla değil, bağımsız devlet kurmak isteyen, kökü dışarıda, Türk topraklarının bir kısmını kopartmak isteyenlerle mücadele etmektedir. Bu gerçeği ortaya koymamakla, sadece kendimizi aldatmış olmuyor muyuz? Devlet, bölgeye uygarlık, ekonomik canlılık, itimat ve şefkat götürmelidir. Muhterem milletvekilleri, teşhisteki yanlışlıklar, olayların devam etmesine sebep olmakladır. Konulan teşhiste bir yanlışlık olduğunu, giderek değişen ve gelişen olayların büyümesiyle, bunun bir kere daha kendini gösterdiğini vurgulamak istiyoruz.

Bölge halkımızın bugüne kadar Cumhuriyete olan sadakati ödüllendirilmelidir. Bölge halkını kötü muameleye tabi tutan, onlardan devlet şefkatini esirgeyen her türlü bastırma hareketine karşıyız. Bölgede, hızlandırılmış bir hizmet paketi devreye sokulmalı; bilhassa ulaşım, eğitim ve sağlık hizmetleri çabuklaştırılmalıdır. Bölge halkının üretiminin hızlandırılması temin edilmelidir. Bölge balkına güven, bölge halkına inanç, bizim güvenlik kuvvetlerimiz ve devlet tarafından sağlanmalıdır. Muhterem milletvekilleri, ayrıca, hükümetin, dış politikada, Dışişleri Bakanlığını devre dışı bıraktığını, dış politikanın çeşitli odaklar ve şahıslar arasında bölüşüldüğünü tekrar vurgulamakta fayda görüyorum. Cumhuriyet yönetimi, güneydoğudaki terörün dış destekleyicisi devletlere karşı, ticaret gerekçesiyle sanki etkisiz kalıyor intibaını vermektedir. Teröristleri barındıran ve onları yöneten kuruluşlara imkân sağlayan kampları görmemezlikten gelen devletlere karşı müeyyide kullanmakta geç kalınmaktadır, Hükümet, Ortadoğu'da sürüp giden bir savaşın ve karışıklığın seyircisi durumundan sıyrılmalıdır ki, komşumuz İran, kin kusmaktan ve radyolarından, bölücü eşkıyayı kahraman ilan edip masum göstermekten, destek vermekten vazgeçsin. 12 Eylül öncesi Türkiye'ye giren silahların büyük bir kısmının Suriye'den girdiği nasıl unutulmuştur, onu da anlamak mümkün değildir; çünkü değişen hiçbir şey yoktur. Sayın milletvekilleri, olayların ilk başladığı sıralarda, Şam'da Suriye Devlet Başkanı Hafız El Esat'ın başkanlığında Talabani ve Barzani'nin bir araya geldiğini, bunlara Papandreu'nun verdiği desteği, Mitterrand'ın Suriye ziyareti sırasında aynı güçlerle beraber olmasını bu kürsüden şahsen ifade ettiğim ve hükümetin uzun vadeli planlara dikkatini çekip, çözüm için geniş plan yapılması gerektiğini vurguladığım halde, olaylar basite alınmış ve bugünkü duruma gelinmiştir.

Sayın milletvekilleri, bölücü eşkıyanın sığındığı Suriye'deki kamplardan bir tanesi de Merge Köyündedir. Bu köy, Türk sınırının dibindedir. Suriye'nin sınır karakolunun bulunduğu bu köyle aramızda sadece Fırat Nehri vardır. Suriye ikili oynamaktadır. Türk topraklarından çıkan, Suriye'ye hayat veren Fırat'ın suyunun kesilmesinden çekinen Suriye Devleti, ikili görüşmelerde, Türk sınırları içinde eylem gerçekleştiren bölücü eşkıyaya yardım etmediklerini söyleyip, Ermenilerle iç içe olan yıkıcılara kucak açarak, topraklarında kamp kurulmasına izin vermektedir. Ermeni terör örgütleri, silahlı eylemlerini, PKK militanlarını destekleyerek sürdürdüklerini birkaç ay evvel alenî ilan etmişler; kendileri, dünya platformunda bölücülüğün politik cepheyle uğraşırken, Türk pasaportu taşıyan bölücülere de cinayet şebekesi kurdurup, destek vermektedirler. Sayın milletvekilleri, bölücü militanların son olarak gerçekleştirdikleri tahrip ve kıyım olayları, Suriye'yi suçüstü yakalatmış, Suriye'nin çeteleri himaye ettiği bir kere daha kanıtlanmıştır. Suriye'deki kamplarda, Doğu Avrupalı uzmanlar tarafından eğitilen ve sözde Türk olan bu bölücüler, İran ve Libya tarafından da desteklenmektedir. Milletlerarası hukuk gereğince, Suriye, kendi ülkesinden Türkiye'ye yapılan saldırıları durdurmak, kan kusan cinayet kamplarını dağıtmak zorundadır. Durduramıyorsa, o zaman Türkiye'nin kendi ülkesini ve halkını korumak içlin gerekli tedbirleri almasına kimse karşı çıkamaz. Çünkü Suriye'nin tutumu, Türkiye'nin toprak bütünlüğünü ihlal etmektedir.[697]

SHP Grubu Adına Erdal İNÖNÜ (İzmir)

…Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; genel görüşme içinde, bölücü çetelerin dışarıdan aldıkları destek üzerinde geniş şekilde durmalıyız. Bu destek, doğu ve güneyimizde cereyan etmekte olan savaşların doğurduğu karmaşa ortamından maddî güç alıyor; Avrupa ve Amerika'da birçok çevreden de, bazen Türk Devleti düşmanlığı olarak, bazen de etnik grupların kültürlerinin desteklenmesi olarak manevî güç alıyor. Bu manevî desteği, içeride demokrasimizi güçlendirerek, dışarıda ise etkili bir tanıtmayla önleyebiliriz. Komşularımızdan gelen maddî desteği ise ortadan kaldırmak, dış politikamızın önde gelen amacı olmalıdır. Komşularımıza, herhangi bir şekilde, içişlerimize karışılmasını kabul etmeyeceğimizi her fırsatta göstermeliyiz.(SHP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar) Ticarî ilişkilerin zarar görmesi kaygısı, bizi, bu konuda yavaş davranmaya, tepkimizi saklamaya götürmemelidir. (SHP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar) iktidarın böyle ihmalkâr davranışlarının nasıl fena sonuçlar verdiğini görüyoruz. Öte yandan, Ortadoğu'daki savaş ortamına bizi de bulaştırmak isteyen aklatıcı tahriklere kapılmamak için, soğukkanlılığımızı her zaman korumalıyız. Ulusal sınırlarımız dışında macera aramamalıyız; ama bize yapılan haksız suçlamalara anında cevap vermeyi de ihmal etmemeliyiz.[698]

DYP Grubu Adına İsmail KÖSE (Erzurum)

Değerli milletvekilleri, 1980 yılından beri, bu olayların anarşi ve terör olayları olmaktan çok, devletimizi yıkmaya matuf, milletimizi bölmeye yönelik olaylar olduğundan bir devlet meselesi

[697] TBMM Tutanak Dergisi,Dönem 17,Cilt 37,Yasama yılı 4,75.Birleşim ,29.1.1987,s.460-462
[698] TBMM Tutanak Dergisi,Dönem 17,Cilt 37,Yasama yılı 4,75.Birleşim, 29.1.1987,s.466

olduğunu; devletin, bütün müesseseleriyle, bu dış kaynaklı olayların üzerine gitmesi gerektiğini söyleyerek geliyoruz. Ne yazık ki, ihtilalin gerekçesini teşkil eden bu bölücü olaylar, sekiz yıldan bu yana yok edilmiş değildir. Gerek sıkıyönetim, gerek olağanüstü hal ilan gerekçelerinde, bu olayların Rusya'nın, Suriye'nin, Ermeni ve bir miktar da Rumların desteği ile PKK, TKP gibi örgütler tarafından yürütüldüğü söylenmesine rağmen, iktidar partisi, referandum ve seçimlerde, bu olayları istismar ederek, propaganda aracı olarak kullanmıştır. Yüce Milletimizin önündeki sis perdesi artık kalkmıştır; bütün bu olayları, gün ışığında görmeye başlamıştır. Türk Silahlı Kuvvetlerinin ve şerefli güvenlik kuvvetlerimizin başarısı ile, bölgenin vatansever evlatlarının binlerce şehit vererek bugüne kadar sürdürdükleri başarılı mücadeleyi, Hükümet her iki seçim devresinde de istismar etmiştir.

Değeri milletvekilleri, Güneydoğuda sürekli olağanüstü hal uygulamasının sona ermesi ve sıkıyönetimin tekrar aranır hale gelmemesi için, Doğru Yol Partisi olarak, siyasî, iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınmanın, bir an önce gerçekleşmesi gerektiği kanaatindeyiz. Hükümetin, hukuk devletine yaraşır tedbirler almasının yanında, bölgedeki dış güçleri de nazara alarak, komşu devletlerle de meseleyi görüşerek, bu yılkıcı güçlerin yuvalanmasına ve desteğine son verilmesi için, gerekli teminatı alması icap etmektedir. Ayrıca:

1. Güvenlik güçlerimizin silah, araç, gereç yönünden takviye edilmeli. Bu arada bölgede yaşayan vatandaşlarımıza eza cefa etmeden, devletin millî güçlerinin, aranır, istenir olabilmesini sağlamak için, güvenlik kuvvetlerinin, tarafsız, şefkatli icraat yapmasının temini icap etmektedir.
2. Coğrafî ve iklim şartları da düşünülerek, bölücü ve yıkıcı faaliyetlerin akim kalması bakımından, kısa ve uzun vadede yapılacak yatırımlara hız verilmeli ve bir an önce bitirilmelidir.
3. Bölgede bulunan bütün iller arasında koordinasyon sağlanmalı, maddî ve istihbarata dayalı yardımlaşma temin edilmelidir.
4. Komşu devletlerin radyo ve televizyon yayınlarının zararlarını bertaraf etmek maksadıyla, Türk Radyo ve Televizyonunca, en ücra köylerimize kadar, millî biriliği sağlayacak, vatandaşın anlayacağı ve seyredeceği programlar ile, saatleri de göz önüne alınmak suretiyle, gerekli eğitici ve kültürel yayınlar yapılmalıdır.
5.İstihbarata ağırlık verilmeli, özellikle MİT teşkilâtının, içeride ve komşu devletlerde bölücü faaliyetleri önceden haber almasını sağlayacak istihbarat çalışmalarının yapılması sağlanmalı ve bu gibi yıkıcı faaliyetlerin önceden haberleri alınarak ilgili makamlara bildirilmelidir.[699]

SHP Grubu Adına Hasan Fehmi GÜNEŞ (İstanbul)

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; olağanüstü hal bölgesindeki etnik şovenizme dayalı bölücü eylemler süregelmektedir. PKK isimli terör örgütünün üstlendiği projenin hedefi, bölgede bağımsız bir devlet kurmaktır. Kendi iddialarına göre de, bağımsızlık savaşı yapmaktadırlar. Bu amaçla, bölgede devlet güçlerine saldırmakta, devlet otoritesini kırmak, kendi otoritesini kurmak istemektedir. Bunu gerçekleştirmek için, direnç gösteren, boyun eğmeyen sivil hedeflere de yönelmekte, katliam düzeyine

[699] TBMM Tutanak Dergisi,Dönem 18,Cilt 3,Yasama yılı 1,32.Birleşim, 9.3.1988,s.465-467

varan cinayetler işleyerek, halk üzerine baskı kurmaktadır. Bu gelişmeler, aynı zamanda, halkın, bölücü örgüte destek vermediğinin, devletine bağlılığının ve bunu sürdürdüğünün de göstergesidir. Dünyanın hiçbir yerinde, halka dayanmayan, halk desteğini sağlayamayan bölücü hareketler, başarılı olamamıştır; arkasında ceset bırakarak, kan bırakarak, ıstırap bırakarak sönüp gitmiş ve akıl dışı girişimler olarak kamu vicdanında mahkûm edilmiştir. Bölgedeki girişimlerin, başarı düzeyinden uzak kalması, yaygınlaşamaması, kökleşememesi de, bölge halkının sağduyusunun, vatanseverliğinin ve yüksek bilincinin sonucudur. Bu nedenle, bölge halkı her türlü övgüye ve ödüle layıktır. Devlet güçlerinin bu biçimle donatılması ve davranışlarının böyle ayarlanması, üzerinde durduğumuz ve duracağımız en önemli konulardan biridir. İstiyoruz ki, halkın huzur ve birliği, demokratik özgürlükleri, toplumsal gönenci üzerinde duyarlı ve dikkatli davranılsın. Bölücü örgütler bilirler ki, kendi gerilla çetesi yapısındaki güçleri, toprak taleplerini elde etmeye yetmez; ayrıca iki araç daha kullanırlar. Bunlardan birincisi, istek ve iddialarının yerel ve genel kamuoyunda haklılığını kabul ettirecek yoğun bir propaganda; ikincisi, bölge halkı ile devlet güçlerini karşı karşıya getirecek, çatıştıracak kışkırtma yöntemleridir. İsterler ki, devlet otoritesi halkın üzerine yürüsün, onu ezsin, horlasın; bu çatışmadan yılan halk, devlet otoritesine küssün, tepki göstersin, başkaldırsın; devletle karşı karşıya gelen halk, çatışma tırmandıkça giderek, bölücü örgütü kurtarıcı olarak görsün, ona sığınsın, ona destek versin, onunla bütünleşsin. Bölücü örgütler, bunu gerçekleştirmek için, halkı eylemlerin içinde gösterecek senaryolar da kullanırlar. Devlet - halk çatışması sürecini hızlandırmak için, bölgedeki bütün olumsuzluklar da abartılarak kullanılır.

Sayın milletvekilleri, olağanüstü hal bölgesinde de olaylar böyle gelişmektedir. Ne yazık ki, bölücü örgütün kullanacağı pek çok potansiyel malzeme, esasen o bölgede mevcuttur da. Biliyoruz ki, yaklaşık 4 milyon kişinin yaşadığı bölgenin toprak düzeni feodal kalıplardan kurtulamamıştır. Bölgede iş ve istihdam imkânı yok denecek kadar azdır. Tarım ve hayvancılık en ilkel metotlarla yapılmaktadır. Öğrenim olanaklarının en kıt olduğu yer bu bölgedir. Ulaşım sorunu çözümlenmemiştir. Bölgenin bir bölümünde radyo dinlenememekte, televizyon izlenememektedir. Kişi başına düşen ulusal gelirin 1986 Türkiye ortalaması 761 043 lira olarak hesaplandığı halde, bu rakam, o bölge illerinden Hakkâri'de, sadece 134 126 lira, Bingöl'de 175 020 lira, Van'da 188 599 liradır. İstanbul İlinde bu rakam ise 1 505 371 liradır; yani, bölge illerinin yaklaşık on katı. Türkiye ortalamasında bir doktora düşen kişi sayısı 1 313 olarak hesaplanmaktadır. Bu sayı, Bingöl İlinde 3 960, Hakkâri'de 4 566, Mardin'de 5 301, Tunceli'de 3 452, Siirt'te ise 5 962 kişidir. Buna karşılık, İstanbul İlinde bir doktora 552 kişi düşmektedir; yine, bölge ortalamasının on katı. Örnek olarak sunduğum bu rakamlar, bölgede bölücü örgüt tarafından kullanılabilecek olumsuz tablonun boyutlarını göstermektedir. Bu tablodan kaynaklanan tatminsizlikler, hakkını alamamış olma saplantıları, devletin o bölgeye üvey evlat muamelesi yaptığı kasten ihmal edip geri bıraktığı iddiaları, planlı bir propaganda ile, devlet aleyhine, öfkeli ve tepkili grupları çoğaltmada elverişli bir ortam yaratabilir. Bölücü örgütü yalnız bırakmanın, halktan soyutlanmanın etkili yolu da, bu malzemeyi elinden almaktır. Halk – devlet bütünleşmesi gerçekleştirilmek isteniyorsa, yolu yine budur. Tüm bölgeyi kapsayacak hızlı bir iyileştirme ve kalkınma planı uygulamak, çok geç kalınmış olsa bile, köklü bir çözüm yolu olarak hâlâ geçerlidir. Bunun yanı sıra, kolluk güçlerinin bilinçsizce baskıcı yöntemler kullanmaları da, halkı, devlete karşı kışkırtma sürecine hız ve haklılık kazandırabilir. Yeşilyurt

Köyü olayının tahribatını hep birlikte yaşadık. Bu bir şeyi çözmez; ama problemi büyütür. Özel eğitim görmemiş, savaşmak için yetiştirilmiş birliklerin iç güvenlik konularında ve özellikle duyarlı bölgelerde görevlendirilmelerinde daima bu tür riskler vardır. Özel eğitilmiş görevlilerden kastedilen de, sadece keskin nişancılık türünden eğitim değil; insan ilişkilerini, psikolojik öğeleri kapsayan eğitimdir.

Başarısızlığın, görülebilen nedenlerinden bir bölümü şöyle özetlenebilir:

1. Sorun, zamanında ve doğru olarak algılanamamış, tanımlanamamıştır. Bu nedenle hafife alınmış, üzerine gitmede geç kalınmış, yanlış önlem ve denemelerle zaman yitirilmiştir.
2. Bölücü örgüt ile halk ayırt edilmemiş; halka, örgüt üyesi gibi davranılmış; halkın, devlete yardımcı olmasını sağlayacak psikolojik dayanışma kurulamamıştır.
3. Sorun, zabıta olayı zannedilmiş; halkın temel beklentilerini karşılayarak, tepkilerini önleyecek genel bir iyileştirme ve kalkınma düşünülememiştir.
4. Eğitilmiş güvenlik güçleri yerine, köy korucularına bel bağlanmış; çağdaş haber alma yöntemleri yerine, ihbarcılığa dayalı istihbaratla yetinilmiş; nokta operasyonları yerine, kitlesel uygulamalar yapılmış; böylece, yeni sorunlar yaratılmış, yeni husumetler körüklenmiş, toplumsal dengeler sarsılmış ve devletin saygınlığı yıpratılmıştır.
5. Dış destek odakları tespit edildiği ve bu söylendiği halde, uluslararası ilişkilerde gündeme getirilmemiş; ticarî ilişkilerin zedelenmemesi uğruna, ulusal çıkarlar feda edilebilmiştir.[700]

SHP Grubu Adına Cumhur KESKİN (Hakkâri)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Meclis gündemine alınmasını istediğimiz gensoru önergesine konu olan olaylar, ülkedeki toplumsal dengeleri ve ülkenin temel sorunlarını her alanda altüst eden, olumsuz yönde etkileyen ve toplumun geleceğini tehlikeli boyutlara sokan, toplumu sarsan olaylardır. O nedenle, gensoru önergesi, Bakanlar Kurulu hakkında verilmiştir. Sayın milletvekilleri, ülkenin belli bir bölgesi, doğrusu boşalıyor, boşaltılıyor. Ülkenin bu bölgesinde, kalkınmaya önemli katkılarda bulunacak genç, dinamik enerjik nüfus ve insan potansiyeli, bölgeyi, hızla terk ediyor. İnsanlar, çeşitli baskı yöntemleriyle evini barkını ve atalarından kalan topraklarını terke zorlanıyor. Bölge halkı, komşu devletlerin sınırlarını zorlayarak, oralara sığınma yollarını arıyor. 1983'ten bu yana ANAP İktidarlarının bu bölgede uyguladığı bu politikalar, halkımızın devletle yabancılaşmasını, devlete olan güvenin sarsılmasını beraberinde getirirken, yüzyıllarca acıları, sıkıntıları ve güzellikleri birlikte paylaşan halkın kamplaşmasına, birbirine kin ve husumet duyguları beslemesine de yol açmıştır. Yüz binlerce insan açlığa, yokluğa ve sefalete sürüklenirken, bu uygulama, ülkenin genelinde de olumsuzlukların doğmasına neden olmuştur. Sayın milletvekilleri, 1983 yılında ANAP İktidarlarının sorumsuzca uyguladığı yanlış politikaların gözden geçirilmesi ve düzeltilmesi için yapıcı, iyi niyetli eleştiri ve önerilerimiz dikkate alınmamıştır. Yapılan yanlışlık ve hatalar düzeltileceği yerde, bunlara yenileri eklenmiş, sorunlar içinden çıkılmaz hale dönüştürülmüştür. Sayın milletvekilleri, ülkenin doğusunda yaşanan olaylardan somut örnekler sunacağım. Bunların, günümüz devlet anlayışına, Anayasada

[700] TBMM Tutanak Dergisi,Dönem 18,Cilt 23,Yasama yılı 2,61.Birleşim, 21.2.1989,s.239-243

nitelikleri, amaç ve görevleri belirtilen devletin temel esaslarına ne ölçüde uygun olduğunu Yüce Meclisin takdirine bırakıyorum.

Bir süre önce bölgeyi dolaştık; özellikle Siirt, Hakkâri ve Mardin üçgeninde yaşanan olaylar tüyler ürperticidir. Devletin hukuk devleti olma, demokratik olma, sosyal devlet olma nitelikleri buradaki uygulamalarla kaybolmuştur. Yörede yaşayan insanların bölgeden göç ettiklerini, bölgede yoğun bir göç olayının yaşandığını gördük. Günlük gazetelerde yer alan haberlerden de anlaşıldığı gibi, bölge boşaltılıyor. Göç olayının arkasında yatan nedenleri araştırdığımızda, karşımıza, ANAP İktidarlarının uyguladığı yanlış ve hatalı politikalar çıkıyor. Bölgedeki göç olayını anlatmadan ve boşaltılan köyleri saymadan önce, gezimiz sırasında yaşadığımız birkaç somut olaydan söz etmek istiyorum. Sayın milletvekilleri, Kayadibi Köyü, Taşdelen Muhtarlığına bağlı bir köydür. Sınıra yakın bu köydeki halka, zorla köy koruculuğu kabul ettirilmek istenmiş, köylüler kabul etmeyince, köye giriş ve çıkışlar yasaklanmış; köyden ilçe merkezine geliş Taşdelen üzerinden olduğundan, Kayadibi köylülerine geçiş izni verilmemesi için, Taşdelen köylülerine, karakol komutanınca baskı yapılmıştır. Kayadibi Köyüne erzak ve her türlü yiyecek girişi de yasaklandığından, açlık tehlikesiyle karşı karşıya kalan Kayadibi köylülerinin Irak Devletine sığınmaktan başka çareleri kalmamıştır. Gazetelerden öğrendiğimiz gibi, Kayadibi köylülerinin büyük çoğunluğu Irak Devletine sığınmış, geriye kalan bölümü ise, köyü boşaltarak Mardin'in Silopi İlçesine yerleşmişlerdir. Taşdelen Köyü, Irak sınırında bir köydür. Kayadibi köylülerinin Irak Devletine sığınma olayını araştırmak için oraya gittik. Taşdelen Köyünün giriş ve çıkışları izne tabi. Köyün girişinde nöbet tutan askerler, "Köye girişin yasak olduğunu" söylüyorlar ve durduruyorlar. Nedenini soruyoruz. Nöbetçi çavuş yanıtlıyor; "Ağabey, bu köydekilerin 5 yaşından 70 yaşına kadar hepsi PKK'lı. Bunlar kürt, gavur. Koruculuğu kabul etmediler, silah bıraktılar. Bunlara göz açtırmamak lazım" diyor. Uzak yerden geldiğimizi, bölgenin yabancısı olduğumuzu düşünüyor... "Kadınlar da mı PKK'lı?" diye soruyoruz, "onlar da..." diye yanıt veriyor."Bir gecede 10 bin mermi yaktıklarını, köylüyü akşam karanlığı basınca tuvalet için bile olsa dışarı çıkarmadıklarını, teşebbüs edenlere rastgele ateş açtıklarını" söylüyor. Biz, bu ölçüde tehlikeli gördüğünüz insanların göç ettikleri yerlere de tehlikeyi birlikte götürebileceklerini, bunun için ne önlem aldıklarını soruyoruz; yanıtı çok ilginç; "Bunların hepsi hakkında dosya tuttuk. Göç edenlerin dosyasını gittikleri yere gönderiyoruz" diyor. Taşdelen Köyünde erzak giriş çıkışı izne bağlanmış. Vatandaş köyüne götürdüğü bir torba unu önce karakola götürüyor, kaydını yaptırıyor, karakol yetkilisi yağlıboya ile torbayı işaretliyor. Yeniden un alabilmek için işaretli boş torbayı karakola geri getirmek gerekiyor. Aksi takdirde, Taşdelenlilerin yiyecek alma şansı da yok oluyor. Taşdelen Köyünde halkın tamamının kimlikleri toplanmış ve karakolda alıkonmuştur. Köyden çıkma ihtiyacı hisseden vatandaş, karakola uğramakta, karakol komutanı uygun görürse kimliği verilmekte ve köyden çıkabilmektedir. Kimliksiz dolaşmayı yasaklayarak, yaptırım uygulayan devlet, buradaki uygulamasında halkın kimliklerini toplayarak, halkı kimliksiz bırakmaktadır. Bölgenin ANAP'lı milletvekilleri tarafından Derebaşı olayı ile ilgili olarak düzenlenen bir rapora konu, öldürülen ve televizyon ekranlarında "kimliği tespit edilemeyen terörist" olarak tanıtılan yurttaşlar, herhalde kimlikleri ellerinden alınan Taşdelen Köylülerinin konumunda olan yurttaşlarımızda.

Sayın milletvekilleri, Uludere Hilâl Kasabasında, 35 köylüye, üç gün boyunca saat 09.00 dan saat 15.30'a kadar iki kilometrelik mesafeden taş taşıtan karakol komutanı ile konuşmuştuk;"Taş

taşıtmadığını" söylemişti. Daha önce konuştuğumuz erler ise, köylülere zorla taşıttıkları taşları bize göstermişlerdi. Hilâl Köylüleri ile konuşacağımızı söylediğimizde, karakol komutanı astsubay, Hilâl Köylülerinin tamamının PKK'lı olduğunu, bu nedenle kendisine iftira edeceklerini söylüyordu. "Hilâlin ANAP'lı Belediye Başkanı da mı PKK'lı? O da sizin zorla taş taşıttığınızı söylüyor" dediğimizde; "O da PKK'lı" demişti. Bölgedeki gezi ve incelemelerimiz sonucunda benzer uygulama ve değerlendirmelere birçok yerleşim biriminde rastladık. ANAP İktidarı, uygulamalarıyla, bölge halkını, potansiyel suçlu, muhtemel suçlu olarak görmektedir. Halk, kendisine potansiyel suçlu gibi devletinden kaçmaya başlamıştır. Bu uygulamalar o hale dönüşmüştür ki, bunları sembolize etmek için, halk, ölmek veya yaşamak arasında fark bulunmadığını göstermek için, "ölürsen tabut, kalırsan zabıt" tekerlemesini kullanmaya başlamıştır. Can ve mal güvenliği, bölgede, köy korucularına ihale edilmiştir, ihalecilik ANAP İktidarının en belirgin özelliği olduğundan, güvenlik sorunu da ihale edilmiştir herhalde. Değerli milletvekilleri, göç eden yurttaşlar, ellerindeki mal varlıklarını, özellikle hayvanlarını yok pahasına elden çıkarmaktadır. Bölgede koyunun çifti 80 - 90 bin lira arasında satılmıştır. Enflasyon oranının yüzde 100'leri bulduğu ülkemiz koşulları gözetildiğinde, Van ve Hakkâri'de etin kilosunun 3 500 - 4 000 lira arasında olması, satılması dikkat çekici değil midir? Bölgede, geçim kaynağı hayvancılıktır. Yaylaya çıkma yasağı ve otlatma yasağı, geçim kaynağı olan hayvancılığı yok etmek üzeredir. Bölgeden göç ederek köyünü, evini, toprağını terk eden yüzbinler, yakındaki şehir merkezlerine ya da Mersin, Adana, Antalya, Gaziantep gibi kentlere göç etmektedirler; tabiî, kendi sorunlarını sıkıntılarını da beraberinde buralara taşımaktadır.[701]

DYP Grubu Adına İsmail KÖSE (Erzurum)

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, gensoru önergesini incelediğimizde, üç ana başlık halinde gensorunun mahiyetini ortaya koymaktadır. Anavatan Hükümetlerinin, ekonomik ve sosyal politikaları sonucunda, doğu ve güneydoğu illerimizde, özellikle ekonomik yönden büyük sıkıntılar meydana geldiğini ve terörün önlenmesi konusunda uygulanan güvenlik tedbirlerinin yanlış olduğunu, son olarak da, bütün bu uygulamalar sonucunda, bölgede yaşayan insanlarımızın gerek iç gerekse dış göçlerine neden olduğunu ortaya koymaktadır. Esasen, Anavatan Partisinin altı yedi yıldan bu yana uygulamış olduğu bu politikalar, yalnız doğu ve güneydoğu illerimizdeki insanlarımızın göç etmesine, ekonomik ve sosyal yönden sıkıntıya düşmesine sebep olmamış, Türkiye genelinde bütün illerimizde yaşayan insanlarımızı da sıkıntıya sokmuştur. Bu itibarla, bu gensoru önergesinde belirtildiği gibi, ekonomik ve sosyal uygulamalardan dolayı güneydoğuda devam eden olaylarla ilişki kurmak, PKK olaylarının ise, ekonomik ve sosyal politikalar ne sebebi, ne de sonucudur. Onun için, hadiseye üç yönden bakmak gerekiyor. Bir tarafta devlet ve güvenlik kuvvetlerimiz, diğer tarafta, o bölgede yaşayan insanlarımız ve bu yapılan uygulamalar sonucunda, hatalarıyla birlikte Hükümet önlenebilmesi için gerekli tedbirlerin alınmaması ve hâlâ güvenlik güçlerimizin ve vatandaşlarımızın şehit olmasına neden olan PKK olaylarının devam etmesi, gerçekten, Hükümetin aczini ortaya koymuştur.

[701] TBMM Tutanak Dergisi,Dönem 18,Cilt 40,Yasama yılı 3,73.Birleşim, 6.2.1990,s.264-265

Değerli milletvekilleri, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerimizde devam eden olaylar, bir terör ve anarşi olayı değildir. Bu olaylar, özellikle dış kaynaklı olup, dışarıdan tezgâhlanan ve dışarıdan desteklenen, PKK örgütü vasıtasıyla da en hassas bölgemiz olan bu bölgedeki insanlarımızı, Türk Milletinin bütün saf ve temiz vasıflarını üzerinde taşıyan bu insanlarımızı parçalayıp, vatanımızın bir bölgesini ayırma düşüncesinden ibarettir. 70-80 milyon nüfuslu büyük Türkiye'yi görmek istemeyen zihniyet sahipleri, 1970'li, 1980'li yıllardan bu yana değil, ta 1800'lü yıllardan bu yana aynı düşünceyi devam ettirmişler; gerek Osmanlı zamanında, gerek millî devletimiz Türkiye Cumhuriyeti Devleti kurulduktan sonra bu olayların olmasına sebep olmuşlardır, desteklemişlerdir. Özellikle 1975'li yıllardan sonra, önce doğudaki vatandaşlarımızın birçok ihtiyacını karşılamak üzere, Doğu Devrimci Gençlik Teşkilatı veya doğudaki başka sıkıntıları nazarı itibara almak suretiyle doğudaki vatandaşlarımızın desteğini almaksızın, o sloganları kullanmak suretiyle 1975'li yıllardan bu yana devam eden bu bölücü ve yıkıcı örgüt, 1979 yılında Suriye'de Abdullah Öcalan tarafından, PKK örgütü, yani Kürdistan işçi Partisi olarak kurulmuştur. Bu hadiseleri, bu hadiseleri yapanları, yaptıranları, içeriden ve dışarıdan destekleyen, yazan, çizen ve düşünenleri bu Yüce Meclisin kürsüsünde bütün çıplaklığıyla ortaya koymadığımız müddetçe, alacağımız tedbirler yeterli olmayacaktır. Hangi düşüncede olursa olsun, hangi siyasî parti mensubu olursa olsun veya- hangi siyasî parti içerisinde konumu ne olursa olsun, bu hassas bölgemizde meydana gelen olaylarda onlara (PKK örgütüne) destek verecek nitelikteki konuşmaları yapanları, destekleyenleri teşhir etmek de Hükümetin görevidir.

Değerli milletvekilleri, Doğru Yol Partisi Grubu olarak, Hükümetin, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde uygulamaya koyduğu olağanüstü hal uygulamasına başından beri karşı olduğumuzu söylemekteyiz. Olağanüstü hal mevzuatının ve bütün imkânlarının o bölgedeki il valilerine verilmek suretiyle, il valilerinin yetki ve imkânla donatılmasını, ilçe ve köy bazında da devletin güvenlik ve ekonomik tedbirler alarak bu meseleye yaklaşmasını düşünmekteyiz. Ayrıca, Türk Devleti olarak, içeride meydana gelen bu müessif olayları önlemek için, devletimizin her güvenlik birimi içerisinde bulunan istihbarat teşkilatlarının bilgileri yeniden değerlendirilmek suretiyle bu koruculuk müessesesinin olaylardaki etkisini veya olayların azalmasındaki tesirini değerlendirmemiz gerekmektedir. Ayrı ayrı birimlere bağlı olmasına rağmen, Türk Silahlı Kuvvetlerimizin, Jandarmamızın, Polisimizin birlikte bu güvenlik tedbirlerini yürütürken yapmış oldukları görevler dolayısıyla, istihbarattan başlamak suretiyle, operasyonlara varıncaya kadar, yapılan çalışmalarda, aralarında diyalog var mıdır, aksaklıklar nelerdir, emir-komuta kimin elindedir, zamanında olaylara ulaşma imkânı var mıdır ve tesirli sonuçlar alınmakta mıdır, bunları da yeniden gözden geçirmemiz gerekmektedir. Çünkü, Olağanüstü Hal Bölge Valimiz, her ne kadar, o bölgede bulunan ve kendisine kanunla verilen yetkilere istinaden, her üç kuvvetin amiri durumunda ise de, il ve ilçe bazında, o kuvvetlerin amiri durumunda olanlar, vali ve kaymakamlar değildir. Bu bakımdan da, ani olaylarda, o bölgenin içerisinde kuvvet bulunmasına rağmen, zamanında emir verme durumunda olmayan il valilerimiz ve kaymakamlarımız sıkıntı içerisinde kalmaktadırlar.

Değerli milletvekilleri, PKK dediğimiz, yıkıcı ve bölücü örgüt, sınırlarımız dışında, komşu devletler içerisinde kamplarını kurmak suretiyle, Türk insanını ve Türk Devletinin güvenlik mensuplarını, planları dâhilinde katletmeye devam etmektedir. Türk Silahlı Kuvvetlerimizden, sınırlarımızın korunması bakımından, Jandarmaya ait olan görev, bir kanunla, Kara Kuvvetlerine devredilmiştir; ancak, bugüne

kadar gördüğümüz odur ki, Kara Kuvvetlerine devredilmesine rağmen, sınır bölgesi, henüz tam manasıyla, Jandarmadan Kara Kuvvetlerine intikal etmemiştir. Bir an önce sınırlara hâkim olmamız ve Kara Kuvvetlerinin araç, gereç ve personel itibariyle sayısı fazla olduğundan, muhakkak surette bu bölge sınırlarımıza intikal etmesi gerekmektedir. 1984 yılından bu yana PKK'nın o bölgede 500'e yakın güvenlik görevlimizi şehit ettiği ve yine 800'den fazla vatandaşımızı katlettiğini görmekteyiz. Ülkemizin güdümlü demokrasiye adım attığı tarihten başlayarak, tüm kurallarıyla uygulama alanına geçeceği günümüzde de bu olayların artarak devam etmesi, başta siyasî partilerimiz olmak üzere, bütün vatandaşlarımızı düşündürmektedir. Anarşi ve terör, sivil idarenin, hukuk devletinin ve millî iradenin hâkim olduğu idarenin düşmanıdır. Bölücülerin de düşman olduğu bu rejim, PKK'nın, zafiyet yaratarak, bölge halkı üzerinde, güçlülük psikolojisi neticesinde sempati ve taraftar toplamasına sebep olmaktadır. 1970'li ve 1980'li yıllarda ülkenin başka yerlerinde de terör olayları içerisinde olan bu düşünce sahipleri, özellikle katliamlarını çok daha müessir bir şekilde, 1980'li yıllardan sonra, uygulama sahasına koymuşlardır. Çünkü hedef o gün de aynı idi, bugün de aynıdır, önceki konuşmalarımızda yine belirtmiştik; Türkiye'de meydana gelen olayların, anarşi ve terör olaylarından ziyade, ülkeyi ve milleti bölme düşüncesinden kaynaklandığını ortaya koymamız gerekiyor, işte bugün de, bu hassas bölgenin parçalanması için çeşitli devletlerde kamplarını kuran PKK, o bölgede yaşayan insanlarımızdan, 18-22 yaş arasında sayılan 2-3 bine varan delikanlıları ve genç kızları, zorla kaçırmak suretiyle o kamplarda eğiterek, kendi ailelerinin başına musallat etmiş ve aile fertlerini kendi çocukları tarafından katletme planlarını yapmışlardır. PKK bunu yaparken, bölücü ve yıkıcı örgüt bunu yaparken, elbette, devlet güvenlik kuvvetleri de bunun karşısında boş durmayacaktır. Devleti ayakta tutmak için, kanunlarla kendilerine verilen görevi yerine getirmek üzere, canları pahasına o bölgede kendi üzerine düşen görevleri yapan polis, jandarma ve askerler, bu kanunlar çerçevesinde görevlerini yapmak mecburiyetindedirler. Ancak, güvenlik kuvvetlerimiz bu görevlerini yerine getirirken, içlerinde muhakkak suretle yanlışlıklar yapanlar, kusurlu olanlar vardır, işte, bu gibi gensoru ve genel görüşme önergelerinin faydası budur. Hükümeti uyarıyor ve diyoruz ki, güvenlik kuvvetlerine karşı düşman bir zihniyeti ortadan kaldırmak için ve devleti ayakta tutmak için, görevli bulunan bu güvenlik kuvvetlerimize karşı hainane düşünenlerin bu düşüncelerini ortadan kaldırmak için, içlerinde kusurlu olanlara ceza verilmeli ve bu Yüce Meclisin kürsüsünden -eğer varsa- o kusurlular da teşhir edilmelidir. Devlet güvenlik kuvvetleri taraftır; yani, hiçbir düşüncenin, hiçbir zihniyetin değil devletin tarafıdır; devlete düşman olan, vatanı parçalamak isteyen, milleti bölmek isteyenlerin elbette ki karşısında olacaktır. Onun için, bu güvenlik kuvvetlerimizi daha fazla şaibe altında bırakmamak için, güvenlik kuvvetlerimize yerli yersiz saldırı yaptırmamak için, kusurlu olanların da teşhir edilmesinde fayda mülahaza ediyoruz. En önemlisi de, PKK'yı içeride ve dışarıda destekleyen devletlerin hangi devlet olduğunu ortaya koymamız lazımdır. Değerli milletvekilleri, Suriye'de 10'a yakın kamp vardır; İran'da 8'e, 9'a yakın kamp vardır; Irak'ta da yine o kadar kamp vardır; İsveç'te, Norveç'te, Fransa'da, Almanya'da PKK'yı destekleyen örgütler vardır. Devletin dış politikasını yürütenlerin hem bu devleti yıkmak üzere kurulmuş olan kamplardaki faaliyetleri takip etmek hem de dost veya düşman devletlerdeki bu gibi faaliyetleri incelemek suretiyle, alınacak istihbaratları bir an önce güvenlik kuvvetlerimize kavuşturmaları gerekmektedir.

Değerli milletvekilleri, elbette ki, PKK bu gibi faaliyetlerini yürütürken, kendisinin haklı olduğunu ve oradaki insanların hakları için mücadele ettiği psikolojisini yerleştirmek mecburiyetindedir. Nasıl yerleştirecektir? O bölgede açlığın, sefaletin olduğunu, devlet hizmetlerinin o bölgeye gitmediğini söylemek suretiyle, oradaki insanları istismar edecektir. Aslında, Çankırı'nın, Çorum'un, Erzurum'un, Muş'un, o bölgedeki vilayetlerden bir farkı yoktur; ama o bölgedeki insanlarımızın hassasiyeti nedeniyle, PKK onları çok daha fazla istismar etme imkânına sahiptir. Bu nedenle, özellikle de o bölgedeki devlet yatırımlarının bir an önce gerçekleşmesi lazımdır. O bölgede PKK'nın propagandası maalesef çok daha fazla tesirli olmaktadır ve o bölgedeki insanlarımızın da -kendilerini ikinci sınıf vatandaş yerine konulmuş gibi kabul etmeleri nedeniyle- devlete olan saygınlığı azalmaktadır.[702]

DYP Grubu Adına Vefa TANIR (Konya)

Terörün metotları var... Bunlar kitap haline getirilmiş. Artık, terör bir eşkıya olayı değil; ilimleşmiş, metotlaşmış, enternasyonal olmuş, andemiklikten çıkmış epidemik hale gelmiş ve bugün bu stratejileri önerir hale gelmiş. "Şehir gerillası" demiş, "kır gerillası" demiş; yetmemiş, "müşterek gerilla harbi" demiş... "Nurhak dağlarında yapacağım' demiş, Cudi'de, karar vermiş, gece ev basmış; köylüleri camiye topladıktan sonra, 20 tane delikanlıyı seçmiş ve götürmüş... Silopi'nin Derebaşı Köyündeki olay bu. Dargeçit'te, Köprüköy'de veyahut bir başka yerde, yaşı 7 mi, 7 aylık mı, 70 mi, 60 mı; sağcı mı, solcu mu, 1986'da 30 kişiyi, 1987 Ağustosunda 25 kişiyi vurmuş. O terör değil de, profesörün öldürülmesi mi terör? Bunun ağırlığını, yazılan kitaplarla mı ölçüyoruz? Koynundaki diplomayla mı ölçüyoruz? Terör her gün kol geziyor. Acaba, son üçlü hareket bir şaşırtmaca olmasın; sıkıştırıldığı yerde rahat olabilmek için hedefi şaşırtmaca olmasın, dikkati başka yere çekme olmasın? İşte, mühim olan bunlar. Bu genel görüşme açıldığı zaman, bunların derinliğine inebilirsek bir fayda görürüz. Bu kitapları getirişimin bir başka maksadı daha var; Ak saçlı paşam, o gün tuğgeneralmişsiniz... Sizin bir brifinginiz... Bu işe başladığımız zaman sıkıntılarımız vardır; brifing veren kumandanlarımızda, otorite emniyetçilerimizde, bakanlarımızda hükümetlerimizde... Bu yol belli; bunlar tırmanacaklar, vatanın parçalanmasına doğru gidecekler; ama, kolumuzu bağlayan var; yapamıyoruz. Resmî ağızda, Güvenlik Kurulunda, brifinglerde, kitapların içinde, 1961 Anayasası gitti, devlet güvenlik mahkemeleri yok, ondan yapamıyoruz... "Efendim, güvenlik güçleri teçhizatsız;.." Helikopter bile var!.. "Güvenlik güçleri organize değil" Siz şimdi, piyadeden almışsınız, güvenlik bölükleri oluşturmuşsunuz... Orta Doğu'da bir olayda, askere müracaat edildi diye, devrin Genelkurmay Başkanı hükümete yazı yazmıştır; "Bu gibi olayları, sivil Emniyet güçleriyle, bundan sonra önlemeye gayret edin, askeri karşılaştırmayın" diye. Şimdi elimizde 50 bin kişilik güvenlik kolordusu var; ama, Cudi Dağı civarındaki pek çok köyde insan yok; boşaltılmıştır, istenen, kurtarılmış bölgedir... Kurtulmuş (!) ben oturamıyorum!.. Sayın Bakandan, oturumun ikinci bölümünde şunları öğrenmek istiyoruz; kaç köy boşalmış, kaç okul yakılmış, devlet vasıtalarının ne kadarı harap edilmiş, öğretime neden devam edilemiyor? Bunun çaresi nedir.

[702] TBMM Tutanak Dergisi,Dönem 18,Cilt 40,Yasama yılı 3,73.Birleşim, 6.2.1990,s.267-270

Eğer, köyleri boşaltarak terörü önlemeye kalkacaksak, bu, kurtarılmış bölge amacına hizmet etmek demektir. Siz çekiliyorsunuz; "ama, efendim, o giremiyor..." Mesele o değil. Niye ben kaçıyorum da, o kaçmıyor? İşte, muhterem arkadaşlarım, bu genel görüşme bunlara deva getirebilirse, büyük fayda sağlarız ve bir adım ileri gideriz. Yine, bu kitaplarda denmiş ki, "Efendim, artık, memleket sıkıyönetimden usandı. Sıkıyönetim, askerî yönetimdir, milleti askere karşı getirmeyelim..." Olağanüstü Hal Kanunu çıkmış, olağanüstü hal bölgelerinde, Bölge Valiliği Kararnamesi çıkmış. Ne zaman?.. Yıllar önce... Eğer, olağanüstü hali, olağan hale getirirseniz, terörü önleyemezsiniz. "Olağanüstü hal, olağan halde değil" iddiasına kısa bir zamanda varamayız. "Ne zaman başladın, kaç kere erteledin?" diye sorarlar adama. Siz, 1987'den 1990'a kadar, memleketin bir bölgesini olağanüstü hal halinde tutarsanız, bu artık olağanlaşır; yani, terör de olağanlaşır, olağan hale gelir. Bütün bunların derinliğine inerken, -tabii, siyasî partiler olarak, milletvekilleri olarak- endişelerimiz de vardır: ölçüyü kaçırma endişesi.

Arkadaşlarımız da söylediler; terörün sağı solu yoktur; terör beynelmileldir; terörün, vatanı da yoktur, hududu da yoktur; bakarsınız, Bolivyalı terörist, gelir Küba'da çalışır, Fransız felsefe öğretmeni, gider, Güney Amerika'da anarşiye hizmet eder; Carlos gelir, Avrupa'da bütün terörist hareketlere katılır... Yani, terörün milliyeti de yoktur; terör beynelmileldir. Teröristi, bazı devletler kendi emelleri için kullanır, kendi yayılma emelleri için kullanır. Biz, bugüne kadar hep, "Komünistlerin yayılma alanındayız, bu hedefler oradan geliyor" dedik; doğru. Çünkü hakikaten, komünistler, memleketimize her zaman için göz dikmişlerdir; bunun için de, pek çok yerlerde, Türkiye'de neler yapılması lazım geldiği konuşulmuştur. 1952'de Polonya'da 12 tane komünist partisi toplanmış; 52 madde halinde Türkiye'de uygulanacak politikanın tespiti yapılmış. Bu, Millî Emniyetimizde vardır. Bu 52 maddenin hemen hepsi, Türkiye'nin bütünlüğüne, millet bütünlüğüne kastedilmesiyle, parçalanmasıyla ilgilidir.

Kasım 1978'de, ASALA, Beyrut'ta basın toplantısı yapıyor; beyanları şu : ASALA,"Kızıl Tugaylar, Japon Kurtuluş Ordusu, Afrika Tedhiş örgütleri, Filistin Kurtuluş Ordusu ve PKK ile sıkı irtibat halindeyiz." diyor. Bakın, ne kadar değişik örgütler!.. "ETA ve IRA ile de yeniden anlaşmalara gireceğiz" diyor.[703]

RP Grubu Adına Oğuzhan ASİLTÜRK (Malatya)

Anarşi, daha önce sokaktaki insanı hedef almıştı, masum vatandaşları hedef almıştı, şimdi silahlı güçleri hedef almış durumdadır. Bu duruma gelmenin sebepleri vardır. Bu sebeplere göz yumarak meseleyi çözmeniz mümkün değildir. Bunların başında, bölgeye, o bölge halkına, batıda insana nasıl davranılıyorsa hakikaten öyle davranacak idarecileri göndermek zorundayız. Bölgeyi sürgün yeri olarak kabul etmişiz. Geçmiş dönemde, iktidarlar, bir milletvekilinin işini yapmadığı için hoşa gitmeyen bir adamı, batıdan doğuda bir yere sürmeyi adet haline getirdi. Sürülen bu insan gidiyor ve ne yapıyor?.. Zaten, sürülmüş; geldiği yerden de memnun değil, "burada daha kötü davranayım da, beni şikâyet etsinler, nasıl olsa buradan daha kötü bir yere gidemem" diyor. Sürgün yeri olarak kabul edilen bir yerde, siz, insanımıza, nasıl, uygar, samimî, candan bir tatbikat yapılmasını isteyebilirsiniz? Öyleyse, aksine,

[703] TBMM Tutanak Dergisi,Dönem 18,Cilt 41,Yasama yılı 3,78.Birleşim, 15.2.1990,s.91-95

hakikaten çok değerli idarecilerimizi bölgeye göndermemiz lazım. Bölgeyi sürgün yeri olmaktan çıkarmamız lazım. Hastanemiz var, tam teşekküllü değil, doktorlarının yarısı yok. Bütün bunlar, sadece askerî tedbirlerle, polisiye tedbirlerle çözülemeyecek olan meselenin asıl önemli tarafını teşkil ediyor. Bu yanlış tatbikatlardan mutlaka uzaklaşmamız lazım. Bir de -samimî bir konuşma yaptığımın farkındasınız; bu samimiyetinize güvenerek söylüyorum- Türkiye'nin tatbikatı, başından beri bölgede ırkçılığı esas alan bir tatbikattır. Bunun yerine, ahlakî ve manevî değerleri esas alan bir tatbikat yapmak lazımdır. (RP, SHP ve DSP sıralarından alkışlar)

Tabiî, şimdiye kadar söylediklerim, sadece kendi kendimizi tenkit, özeleştiri. Bunların bir de dış tarafı var. Bunlar -elbette herkes biliyor; ama, bir kere daha tekrar ediyorum ki- dışgüdüm neticesinde meydana geliyor. Bu PKK'nın asıl merkezi Bekaa Vadisidir ve bu da israil'in kontrolü altındadır. Bunlar orada bulunuyorlar. (DYP sıralarından gürültüler) Dışgüdüm dediğimiz zaman, bunu da nazarı itibara almadan geçmemiz mümkün değildir. (DYP sıralarından "Bekaa'nın nerede olduğunu bilmiyorsun galiba..." sesleri) Biliyorum, biliyorum, nerede olduğunu ben sizden daha iyi biliyorum; yıllarca bunların kontrolünü yaptık, ben de onun yer olarak bulunduğu yeri biliyorum; ama, kuş uçurmazlar, siz de bunu biliyor musunuz, kuş uçurmazlar oradan... (DYP sıralarından "Sen kaç defa gittin?.." sesleri) Eğer israil'in hoşuna gitmeyen bir şey olsa, kuş uçurmaz oradan. Geliyor, Irak'taki atom santralını bombalıyor. Bu işler, öyle itiraz etmekle olmuyor. Değerli arkadaşlarım, meselenin hakikaten çözülmesini isteyenler var, meseleyi çözer gibi görünüp, çözer gibi görünme görüntüsünü yeterli bulanlar var. Meselenin çözülmesini isteyenler için yapılacak şey, hakikaten, meselenin üzerine eğilip; insan haklarına dayalı, herkese saygılı esas alan, bu bölgenin insanını kardeş kabul eden, ahlakî ve manevî değerlere bağlı bir yönetim kadrosunun bu bölgede görev yapmasıdır; bu, birinci ve çok önemli bir meseledir.[704]

SHP Grubu Adına M. Seyfi OKTAY (Ankara)

Sosyal demokrat Halkçı Partinin, doğu ve güneydoğu sorunlarına bakış açısı ve çözüm önerileri açıktır. Yetkili organlarca saptanarak, bir kitapçık halinde, yaklaşık bir yıl önce, kamuoyuna sunulmuştur. Sosyal demokrat Halkçı Parti, bu politikalarıyla doğu ve güneydoğu sorununa çeşitli boyutlarıyla ve bir bütün halinde bakmakta ve sorunun bu çeşitli boyutlarına ilişkin öneriler sunmaktadır. Sosyal demokrat Halkçı Parti, tüm bu önerilerinin ve önlemlerinin temeline, demokrasiyi, insan haklarını ve insan sevgisini katmaktadır. SHP'ye göre, olayın güvenlik boyutu yanında, ekonomik boyutu, toplumsal, sosyolojik boyutu, kültürel boyutu, siyasal boyutu vardır. Sosyal demokrat Halkçı Parti, olaya, böylesine bütüncü bir nazarla bakmaktadır. Şimdi, Sosyal demokrat Halkçı Partinin doğu ve güneydoğu sorunlarına bakışı ve çözüm önerilerinden kısa bir pasajı sunmak istiyorum.

Bakınız, "Siyasal Yaklaşımlar" bölümünde ne deniliyor : "önemli sorunların bulunduğu Doğu ve Güneydoğu Anadolu toplumsal bölgesinde, ekonomik ve toplumsal gelişmenin önemi yadsınamaz. Ekonomik gelişme, güven ortamının oluşmasında önemli bir güçtür; ancak, ekonomik ve toplumsal gelişmenin sürekliliği içinde bulunan siyasal ortamla yakından ilgilidir. Sosyolojik olarak değişik etnik

[704] TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 19,Cilt 1 ,Yasama yılı 1,2.Birleşim, 14.11.1991,s.50-54

kökenden gelen yurttaşımız arasında ciddî hiçbir uyuşmazlık, anlaşmazlık bulunmamaktadır. Bölge dışına çıkanların yaşayışları, davranışları, insanların konuya ırkçı açıdan bakmadığını göstermektedir. Ancak, ülkenin bu yöresinde uyumun, rahatlığın, hoşgörünün olmadığı da açıktır. Bu bölgenin özelliği nedir, neden bölgede bir sancı ve sıkıntı vardır? Yaşanılan sıkıntının yalnızca etnik köken farklılığından kaynaklandığı söylenemez. O halde bu sancı nereden kaynaklanıyor? Daha önce de belirtildiği gibi, bölgede Türkiye ortalamasının çok üstünde bir ekonomik ve toplumsal çarpıklık bulunmaktadır. Eskiden beri var olan bu çarpıklık, son yıllarda giderek artmıştır. Yeni unsur olarak bölgede silahlı mücadele vardır. Silahlı mücadele ileride de olabilir. Bununla en etkin mücadele, kendi yöntemi içinde elbette yapılacaktır; ancak, terör örgütünün silahlı mücadelesi ileri sürülerek halka yapılan baskı haklı gösterilemez. Bu, silahlı terör örgütlerinin tuzağına düşmektir. Terör tuzağının amacı, baskıdan bıkan insanların devlete, Cumhuriyete yabancılaşmasını sağlamaktır. Bu, silahlı terör eyleminden çok daha vahimdir. Silahlı eylemle birlikte yabancılaşma sürecinin başlaması en büyük tehlikedir. Bu süreç bir ölçüde başlamıştır. Silahlı eylem, tek başına önemli bir tehdit değildir ve etkinliği sınırlıdır, önemli olan, silahlı eyleme karşı, en kısa zamanda sıfırlayacağız, kökünü kazıyacağız; bu, devlete meydan okumadır; imha edeceğim iddialarının halka yönelik olarak zorunlu kıldığı olumsuz ve hatalı uygulamalardır. Bu uygulamalarla, eğer bir kısım yurttaş eylemlere sempati duymaya başlıyorsa, silahlı eylem amacına ulaşmış, devlet de tuzağa düşmüş demektir. Oysa devlet, terör tuzağına düşmemenin yollarını mutlaka bulmalıdır. Teröre karşı olgun, soğukkanlı, kendine güvenen, halka güvenen, hiçbir zaman temel hukuk ilkelerinden, temel insan haklarından sapmayan anlayışı ve politikayı devlete egemen kılmak gerekir. Kısaca, olaylara demokratik bir anlayışla, demokratik kuralların zorunlu kıldığı politikalarla yaklaşmak esas olmalıdır." Terör eylemlerini etkisiz kılmada en büyük güvence, bölgede yaşayan halkın tutumudur. Halkın etnik ayrıcalığa dayalı silahlı mücadelenin içinde yer almaması, terörü önlemede en önemli dayanaktır. Bu nedenle, halka sahip çıkmak zorundayız. Biz, SHP olarak, olayların ve sorunların halkla ve halkın desteğiyle aşılabileceğine inanıyoruz.[705]

ANAP Grubu Adına Hasan ÇAKIR (Antalya)

…Değerli milletvekilleri, bu olayın sebebi dış kökenlidir. Türkiye Cumhuriyeti Devletinin coğrafî konumu ve jeopolitik durumu itibariyle yakın komşularımız ve uzak, dost görünen devletler, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin 2000'Ii yılların başında güçlenmesini, güçlü bir devlet olmasını şahsî çıkarları yönünden uygun görmüyorlar. İstiklal Harbinin sonunda, Lozan'da, yüzde yüz Türk olan Musul - Kerkük petrollerini hangi gaye için millî hudutlarımız dışında bıraktırmışlarsa, bu zamana kadar Mardin'in, Urfa'nın, Diyarbakır'ın, devlete yük olan ovalarının, Dicle ve Fırat projelerinin gerçekleşmesiyle, devlete yük olmaktan çıkıp, bir nimet olacağını hesap eden dış güçler, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin ekonomik yönden de güçleneceğini bildikleri için, bu çalışmalara ve kalkınma hamlelerine darbe vurmak istemekte ve bunda da içteki teröristleri araç olarak kullanmaktadırlar. Hedefleri bu yatırımların yapılmamasıdır. Yakın ve uzak komşularımız, şimdiye kadar boşa akan Dicle ve

[705] TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 19,Cilt 1 ,Yasama yılı 1,2.Birleşim, 14.11.1991,s.54-58

Fırat Nehirlerinin, Türkiye Cumhuriyeti Devletine gelir getiren kaynaklar olmasını hiçbir zaman istemezler. Atatürk Barajının malî kaynaklarının temininde yakın ve uzak komşularımızın ne kadar müşkülat gösterdikleri hatırlanırsa, bu yatırımların neticesini, onların bizden çok daha iyi hesap ettikleri görülür…[706]

DYP Grubu Adına İsmail KÖSE (Erzurum)

Değerli milletvekilleri, olay, anarşi ve terör olmaktan çıkmıştır; olay, bölücülüktür, devleti bölme ve yıkma faaliyetidir. Osmanlıyı yıkan aynı eller, bugün Türkiye Cumhuriyeti Devletini yıkmak ve Türk Milletini bölmek için bir araya gelmişlerdir. O gün de İngiliz, Fransız vardı, o gün de Yunan ve Ermeni vardı, bugün de... Bugünkü gazetelere bakınız; Cudi Dağında şehit veriyoruz. Cudi Dağındaki veya o bölgedeki insanlarımızın asayişini, güvenliğini temin etmek için gönderdiğimiz güvenlik mensuplarımıza mermi atanlara, bölücülere, kim uçakla gıda ve lojistik yardımı yapıyor, bugünkü gazetelerde ibretle görebilirsiniz. Bunlar Yunanistan'da yuvalanmışlardır, Yunanistan yardımcıdır; Kıbrıs'ın güneyindeki Rum kesimi, maalesef, silahıyla, parasıyla, her türlü siyasî yardımlarını yapmaktadır. Komşu devletler yardımcıdır; Suriye, Irak ve İran yardımcıdır. Beka Vadisi Suriye'nindir. Yıllardan bu yana orada eğitim yaptırmak suretiyle, bölgedeki insanlarımızın çocuklarını zorla kaçırmak suretiyle, o bölgeye, o vadiye götürerek, eğitim Suriye sınırları içinde yaptırılmaktadır. İran'da, yine PKK örgütünün kampları vardır, yine aynı mahiyette eğitimler orada yapılmaktadır. Maalesef, "kârlı çıkacağız" diye yapılan politikalar neticesinde, Körfez Savaşı sonucunda şimdi yine bir belayla karşı karşıya gelmişiz, PKK, Irak'ın kuzeyindeki serbest bölgeye yerleşmiştir ve dünkünden çok daha müessir şekilde hareket kabiliyetine sahip olmuştur. Kimin sayesinde?.. Özal ve Sayın ANAP Hükümetlerinin yanlış dış politikaları sayesinde. Olaya dışarıdan bakmadığımız müddetçe, dışarıdaki elleri kırmadığımız müddetçe, ister yakındaki komşularımız, ister ittifak içerisinde bulunduğumuz dost görünen devletler olsun, bunlara hangi devlet, hangi kuruluş ve kim yardım ediyor ise, önce Türk Devletinin güçlü ve millî dış politikası sonucunda, bu dış kaynakları önlemek ve PKK'ya ilk önce dışarıda en büyük darbeyi vurmak mecburiyetindeyiz, İşte, Türkiye Cumhuriyetinin iki üç gün sonra kurulacak yeni hükümetinin önünde en önemli sorunlardan bir tanesi budur; ama, inanıyoruz ki, yine Yüce Meclisimizin birlik ve bütünlüğü sağlanarak, verilecek destek sonucunda, bu güçlü millî dış politika ortaya çıkmak suretiyle, nerede olursa olsun, kim yardım ederse etsin, bu hain eller kırılacak ve o bölgedeki insanlarımla, vatandaşlarımız, rahata ve huzura kavuşacaklardır.[707]

Bülent ECEVİT (Zonguldak)

Bize göre, başarısızlığın başlıca nedenlerinden biri şudur : Bölücü şiddet eylemleri belli ki dışarıdan kaynaklanıp besleniyor. Sekiz yıl ülkeyi yönetmiş olan iktidarın buradaki sözcüsü de biraz önce

[706] TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 19,Cilt 1 ,Yasama yılı 1,2.Birleşim,14.11.1991,s.58-61
[707] TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 19,Cilt 1 ,Yasama yılı 1,2.Birleşim, 14.11.1991,s.61-67

aynı şeyleri söyledi; "terörün temel nedeni, temel kökleri, kaynakları dışarıdadır ve hatta dost bildiğimiz, müttefik bildiğimiz ülkelerden gelmektedir" dedi. Bu durumda, Güneydoğu Anadolu'daki sorunun çok önemli bir dış boyutu var demektir. Dost veya müttefik bildiğimiz bazı bölge dışı ülkeler de bölücü akımlara ve terör örgütüne örtülü veya açıktan destek sağlamaktadırlar ve ilk kez parlamentolarında Sevr'i gündeme getirmeye kalkışmaktadırlar. Bu durumda, güneydoğu sorunumuz, herhalde dış politikadan soyutlanarak çözülemez. Oysa, Körfez Savaşı sırasında, kanımızca, bu açıdan çok sakıncalı bir dış politika izlenmiştir. Biraz önce konuşan Sayın ANAP sözcüsü, -dediğim gibi- müttefiklerimiz ve dostlarımız da dahil, bazı ülkelerin bu olayların arkasında olduğunu söylüyor; ama, Türkiye kendi bölgesinde o ülkelerin peşine takılmıştır, o ülkelerin ardına takılmıştır ve onların istediği gibi, bir dış politika uygulamıştır. (RP sıralarından alkışlar) Bu arada, Irak'ın kuzeyinde, Türkiye, Körfez Savaşı sonrasında, bizim sınır bölgemizde bir sözde "güvenlik bölgesi" oluşturulmasına aracılık etmiştir, katkıda bulunmuştur. Bu sözde güvenlik bölgesinde devlet yoktur, devlet etkinliği yoktur, otorite yoktur, tam bir otorite boşluğu vardır. Bu sözde güvenlik bölgesiyle meydana gelecek otorite boşluğundan PKK'nın nasıl yararlanacağını aylar önce demeçlerimde, konuşmalarımda açıkça belirttim. Dedim ki, şimdiye kadar Türkiye'de bu terörist örgüt, eylemlerini, üç-beş kişilik grupların vur-kaç eylemleri şeklinde yapıyordu; fakat, şimdi, yakında yüzlerce kişilik eylemlere girişeceklerdir. Bunu nereden biliyordum? Çünkü, o güvenlik bölgesi oluşturulmadan önce teröristler Türkiye'ye Suriye sınırından veya Suriye - Türkiye - Irak sınırlarının kesiştiği noktadan sızmaya çalışırlardı... O sınır bölgelerimiz ise, fizik koşullar bakımından çok kolaylıkla korunabilen bölgelerdi; fakat Irak'ın kuzeyinde yaratılan sözde güvenlik bölgesiyle bir otorite boşluğu meydana gelince, PKK, bütün gücünü buraya yığacaktır, bu bölgeyi Türkiye'ye karşı bir saldırı üssü olarak kullanacaktır; müttefiklerimizin silah deposundan en modern silahları ya alacaktır ya çalacaktır ve Türkiye'ye yüzlerce kişilik düzenli birlikler halinde saldırılar düzenleyecektir dedim, bunları açıkta söyledim. Haziran başında Sayın Cumhurbaşkanının istekleri üzerine kendileriyle yaptığım görüşmede de bunların gerçekleşeceğini söyledim. Bunları önceden görmek için kâhin olmak gerekmezdi; sadece, bölgemizin sorunlarına, bölge dışı ülkelerin gözlüğüyle değil, kendi gözlerimizle bakmak gerekirdi. (DSP ve RP sıralarından alkışlar)[708]

DYP Grubu Adına Beytullah Mehmet GAZÎOĞLU (Bursa)

…Terör örgütü PKK, halkı korkutmak, halkı yıldırmak, devletten umudunu kestirmek için, güya haklarını savunduğunu ileri sürdüğü Kürt vatandaşlarımızın köylerini basmaktan, evlerini yakıp yıkmaktan, kadın, erkek, çoluk çocuk ayırımı yapmaksızın canlarına kıymaktan, toplu katliamlar yapmaktan, maalesef çekinmemektedir. Anarşi ve terör ortamının oluşmasında büyük payları bulunan örgüt ve grupların tamamının dış bağlantılarının olduğu da bizim tespitlerimizin içerisindedir. Bu dış güçler, Türk yıkıcı unsurlarına ideolojik destek vermektedirler, maddî destek vermektedirler. Silah ve patlayıcı madde desteği vermektedirler, kaçma, kurtulma, barınma imkânı sağlamaktadırlar, eğitim ve eylem birliği desteği vermektedirler. Bu durumda, güneydoğu meselesinin halledilmesinde bizim dış

[708] TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 19,Cilt 1 ,Yasama yılı 1,2.Birleşim, 14.11.1991,s.69-73

politika konumuzun da önemi büyük bir açıklık ve özellik kazanmaktadır. Esasen güneydoğuda yaşanan da, artık terör ve anarşi boyutlarını fevkalade aşmıştır. Olay, bölücülüktür, devleti parçalama faaliyetidir, çok büyük boyutlara ulaşmıştır, facia halini almıştır ve maalesef halkın devlete olan güveni de bir ölçüde sarsılmıştır…

…Suriye uyruklu, İran uyruklu, Irak uyruklu birtakım kişiler, maalesef PKK'ya hizmet etmekte, hatta liderlik yapmaktadırlar. Terörizmin anası Suriye'dir. Türkiye, Suriye'ye karşı mutlak bir tavır sergilemek zorundadır.[709]

ANAP Grubu Adına A. Mesut YILMAZ (Rize)

Bölücü terörün, bugün ulaştığı boyut, ne ekonomik nedenlere bağlanabilir ne de siyasî nedenlerle izah edilebilir. Bugün, bölücü terörün arkasındaki en önemli destekçinin dış mihraklar olduğuna inanıyoruz. Konuşmasındaki katılmadığım bütün unsurlara rağmen, Doğru Yol Partisi Grup sözcüsünün biraz önce bu kürsüden aynı görüşleri dile getirmiş olmasından memnunluk duydum; ama ne var ki, koalisyonun diğer ortağı olan Sosyal demokrat Halkçı Parti Grup Başkanvekilinin, geçtiğimiz hafta bu genel görüşmenin öngörülmeleri sırasında yaptığı konuşmada, bu görüşe katılmamasını, dış mihraklar konusunun artık bir açıklığa kavuşturulması talebini de aynı ölçüde şaşkınlıkla karşıladım. Sayın milletvekilleri, bugün, Türkiye'de, bölücü terörün hangi ülkede melce bulduğu, hangi ülkede eğitim yaptığı, hangi ülkeden destek gördüğü, artık sokaktaki her vatandaşımızın bildiği bir gekçektir**.** Esasen, eğer dış destek olmasaydı, PKK tipi bir örgütün uzun süre yaşayabilmesi mümkün değildi. Bu destek bazen para şeklinde vardır, bazen eğitim şeklinde vardır, bazen lojistik malzeme desteği şeklinde vardır; ama, bazen de meşruiyet ve moral destek şeklinde vardır.

Daha önemli olan husus şudur: Türkiye'nin güçlenmesinden rahatsız olanlar vardır, Türkiye'nin hızını kesmek isteyenler vardır, Türkiye'nin tam ortasında yer aldığı, dünyanın en stratejik üçgenlerinden birinde, Türkiye'nin gücünü bölmeye, yani Türkiye'yi bölmeye özenenler vardır. Maalesef, bu konuda, bizim bazı müttefiklerimizle, bize düşman ülkelerin menfaatleri çakışmaktadır. Burada, bir açık görüşmede bu konuyu ancak bu şekilde ele alabilirim; ama, eğer bu konuyu, Hükümetimiz uygun görür, parti gruplarımız da katılırsa, önümüzdeki günlerde bir kapalı oturumda tekrar görüşürsek, bu konuda size aktarabileceğim, belki yararlı bilgiler bulunabilir. Sayın milletvekilleri, eğer bölücü terörün, esas itibariyle dış mihraklardan beslendiğini ve dış desteklerle tırmandığını kabul edersek, eğer elimizdeki verileri bu yönde değerlendirirsek, bunu takip eden en önemli soru şudur: O halde, bununla nasıl mücadele edilecektir? Yani, bölücü terörün dış kaynakları nasıl kurutulacaktır? Veya siz haklı olarak bana diyebilirsiniz ki, senin de Başbakanlık yaptığın Anavatan İktidarı bu alanda niye yeteri kadar mücadele etmedi? Bakınız, sayın milletvekilleri, bu konuda, konunun her veçhesini bilmeyen sayın milletvekilleri çok cazip bazı öneriler üretebilirler; ama sorumluluk mevkiine gelenler, bu mücadelenin o kadar kolay bir mücadele olmadığını çok kısa sürede idrak ederler.

[709] TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 19,Cilt 2 ,Yasama yılı 1,21.Birleşim, 26.12.1991,s.327-330

Maalesef, bölücü terörün dış destekçileriyle yapılan mücadele, geniş ölçüde uluslararası konjonktüre bağlı bir mücadeledir. Biz, Türkiye'nin bütün kozlarını azami ölçüde kullanarak bu mücadeleyi yaptığımız kanısındayız. Nitekim 1988 ve 1989 yıllarında bölgedeki terörist eylemlerde hissedilir bir azalma kaydedilmişti; ama 1990 yılında, artık soğuk savaşın tamamen sona ermesi, Sovyetler Birliğinin parçalanmaya gitmesi, Batı için bir tehdit oluşturmaktan kalkması, Türkiye üzerindeki hesapları da değiştirmiştir. Türkiye, bugünkü konjonktürde, bu mücadeleyi çok daha güçlükle yürütmektedir.[710]

SHP Grubu Adına Mehmet DÖNEN (Hatay)

…Değerli arkadaşlarım, yine güneydoğuda olağan hukuk düzenine geçmeyi sağlayacak koşullar, kesinlikle yaratılmalıdır. Demokrasi ve insan hakları, tüm boyutlarıyla o bölgede uygulanmalı ve yaygınlaştırılmalıdır. Dış politikada Suriye, Irak ve Iran ile ilişkilerimiz gözden geçirilmeli ve iyi ilişkiler içerisinde, teröre karşı birlikte hareket olanakları sağlanmalıdır. Ekonomik boyutta radikal yaklaşımlar öne çıkarılmalı, içme suyu, eğitim, sağlık, GAP, toprak reformu, işsizlik sorunu çözülmeli. Bunun için, daha önce verdiğimiz 90 bin kadronun da orada kullanılmasıyla, işsizlik sorununun çözülmesinde önemli bir yol alınacağı kanısını taşımaktayız.

Değerli arkadaşlarım güvenlik güçleriyle halkın yabancılaşmasını ortadan kaldıracak önlemler alınmalı, bölgedeki yönetimin ve güvenlik sağlamayı üstlenenlerin ortak yaklaşım birliği kurulmalıdır. Değerli arkadaşlarım, kültürel ayrılıkların temelinde, yine dünyamızdaki teknolojik gelişim yatmaktadır. Dünyadaki teknolojik gelişimle birlikte, insanlar, artık evrensel kültür içerisinde kendilerini buldukları gün, kendi kimliklerini ve kendi kültürlerini arama ve onu geliştirme yolunda belirli hareketlere girmişlerdir. Tüm dünyada bu gözlenmektedir. Şimdi o bölgede, özellikle özgürce kendi kültürlerini geliştireceği bir iklimin o insanlara sağlanması şarttır. Eğer, kendi kültürlerini, kendi kimliklerini geliştiremezlerse, ülkede bulunan etkin kültüre de düşmanlık beslerler, düşmanlık yaratırlar, işte, onun için biz diyoruz ki, orada tek çözüm, demokrasi ve demokrasinin tüm koşul ve kurallarının uygulanmasıyla mümkündür.[711]

ANAP Grubu Adına Hasan ÇAKIR (Antalya)

…Yüce mecliste, bu konuyla ilgili olarak muhtelif tarihlerde yapılan görüşmelerde, iktidar partisinin temsilcisi olarak fikirlerimizi arz ve takdim etmiştik; bugün aynı konuda ilk defa Ana muhalefet Partisinin temsilcisi olarak konuşuyorum. Bunun için, dün iktidarda iken, terörün tespitinde, teşhisinde, teröristlerin maksat ve hedefleri konusunda, bunların kimler tarafından desteklendiği, alınan ve alınması lazım gelen tedbirler konusunda neler söylemiş olduğumuzu ve bugün koalisyon ortağı bulunan SHP ve DYP'nin nasıl bir davranış içinde bulunmuş olduklarını özetle huzurlarınızda belirtmek istiyorum.

[710] TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 19,Cilt 2 ,Yasama yılı 1,21.Birleşim, 26.12.1991,s.334-338
[711] TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 19,Cilt 7,Yasama yılı 1,53.Birleşim, 17.3.1992,s.14-15

Terörizmi nasıl tarif etmişiz? Terörizm, milletlerarasında ve maalesef Türkiye'de çok büyük tahribat yapmış, huzur ve istikrarın düşmanı olan bir harekettir. Terörizm, günümüzde ve bilhassa son senelerde, milletlerarası yeni bir savaş türüdür. Bu savaşın zor tarafı, arkasındaki güçlerin açıklıkla bilinmemesi, hedeflerinin kesin olarak belli olmamasıdır. Bu sebeplerle, bu savaşın en çok fırsat bulduğu saha, demokratik memleketlerdir. Çünkü demokratik hürriyetler, bu gibi insanların da, hürriyetleri yok etme faaliyetlerine müsait zemin hazırlamaktadır. Son senelerde üzerinde durulması gereken bir önemli husus da, terörizmin, milletlerarası ittifaklar kurmaya başladığı, işbirliği yoluna gittiği, gerek malî kaynak bakımından, gerek diğer her türlü destekler bakımından, işbirliği yoluna gidildiği gerçeğidir. Geçmiş tecrübeler ortaya koymaktadır ki, birçok devlet, milletlerarası terörizmi, kendi dış politikalarının vasıtası olarak görmeye başladı ve istikrarsızlığa götürülmek, iç kargaşaya sürüklenmek ve bu suretle, ekonomik kalkınma yolu kesilmek istenen bazı ülkelere karşı bu silahın teşvik edildiği, maalesef, bilinen bir gerçektir. Bundan dolayıdır ki, bütün acı bilançosuna, faturasına rağmen, terörizm birçok memlekete ve ülkemizde faaliyet göstermeye devam etmektedir. Türkiye'nin yeniden istikrarsızlığa götürülmesi hadisesi, her zaman gündemdedir. Neden? Çünkü Türkiye, süratle büyüyen bir memlekettir. Türkiye'nin, rakip olma, iktisadî bakımdan rakip olma, politik bakımdan rakip olma havası vardır. Türkiye, kendi bölgesinde büyük bir devlet, güç kaynağı olmaya namzet bir memleket... Bunu hoş görenler çok azdır. Buna, uzak yakın bütün memleketler, iyi gözle bakar dememiz zordur. Türkiye, sanayileşmesiyle, Türkiye, teknolojiyi yakalamasıyla, Türkiye, en büyük projesi durumunda olan GAP'ı kendi millî imkânlarıyla gerçekleştirecek noktaya gelmesiyle, bütün dikkatleri üzerine çekmiş bulunmaktadır. Türkiye'nin büyümesiyle, bir nevi, tarihî bazı şuuraltı fikirlerin harekete gelmesi ve bu büyümenin hazmedilememesi gibi hadiseler yaşanmaktadır. Komşularımızdan müsamaha ve destek gören terörist hareketlerin arkasında da bunu görmek lazım. Eğer, Azerbaycan'da Türklere karşı bir hareket yapılmışsa, Bulgaristan'da zulümler gerçekleştirilmişse, aynı zamanda, Batı Trakya'da, Gümülcine' de olaylar olmuşsa, bunların hepsini tesadüfe bağlamak ve yorumlamak yanlış olur. Bütün bu meselelerde önemli olan, soğukkanlı bir değerlendirme yapmak; önemli olan, bu hareketlerden sen sorumlusun, ben sorumluyum dememek; önemli olan, bu hareketlerin mahiyetini teşhis etmek, devlete ve millete yönelik olduğunu, devleti yıkmaya, milleti parçalamaya yönelik olduğunu, bunun içinde çok çeşitli parmakların bulunduğunu, hatta, bazen çok yakın, dost sandığımız parmakların bulunduğunu unutmamak suretiyle gerekli tedbirleri almaktır ve bu da şarttır. [712]

SHP Milletvekili Mahmut KILIÇ (Adıyaman)

Dünyada, bizim gibi, bu tür sorunlarla karşılaşan pek çok ülke vardır; hiçbir ülke, temel hak ve hürriyetleri kısıtlamakla bir yere varamadı. Bunun, bir tek örneği bile yoktur. Grupların değerli sözcüleri böyle bir örnek gösteremediler. Ancak, dünyada, temel hak ve hürriyetleri kısıtlayarak, böyle bir sorunu askerî tedbirlerle çözme iddiasında ve bunda ısrar eden tek ülke, Türkiye'dir. Oysa, dünyadaki diğer modelleri araştırıp, söz konusu ülkelerin bu tür sorunlara nasıl çözüm bulduklarına bakılarak, ülkemizin

[712] TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 19,Cilt 7,Yasama yılı 1,53.Birleşim, 17.3.1992,s.16-18

bütünlüğü ve iki halkın kardeşliğini ve birlikte yaşama şansını daha fazla tehlikeye atmadan, ciddî bir şekilde sorunun çözümüne talip olmak gerektiği inancındayım.

Olağanüstü hal uygulaması, Kürt, halkının ve bölge insanının yaşamını çekilmez hale getirdiği gibi, devlete olan güvenin sarsılmasına da neden olmuştur. 1987 yılından bu yana, temel hak ve hürriyetler sınırlandığı gibi, insan Hakları Evrensel Bildirgesinin bazı maddelerinin askıya alınmasına da neden olmuştur. Bölgede oluşturulan köy koruculuğu sistemi, insanlarımızın birbirleriyle olan ilişkisini bozmuş, birçok köyün ya tamamen ya da kısmen boşalmasına neden olmuştur. Tabiî ki, göç edenler, gittikleri yerlere sorunlarını birlikte götürmüşlerdir. Bu sistem öyle bir yere geldi ki, bir kısım silahını bıraktı, bırakmayanın da güvenliğini devlet sağlamak zorunda kaldı; Bu sistem tümden çöktü ve artık devlete yük olmaya başladı. Bölgeye sevk edilen özel güvenlik kuvvetleri öyle bir yere geldi, ki, artık, bir üstünün, "yapma" dediğini de yapmaya başladı, çok daha sert ve acımasız davranmayı olağan hale getirdi. Hadise, sadece bir güvenlik sorunu değildir. Başından beri böyle düşünüldüğü için, fevkalade yanlış yapıldı ve bugüne gelindi. Hadisenin iki boyutu vardır, önemli boyutu, ülkemizde yaşayan 15 milyon dolayındaki Kürt toplumu ile ilgili olmasıdır.

Değerli milletvekilleri, bir an için düşünün, 70 yıldır uygulanan bu politikalar ve bunun için harcanan paralar, sıkıyönetim için, olağanüstü hal için harcanan paraları bir düşünün. Eğer doğruysa, yalnız olağanüstü hal için 50 trilyon para harcanmıştır. Eğer bu kaynaklar, ülkenin kalkınmasına harcansaydı, nasıl bir Türkiye yaratılabilinirdi? Bu kaynaklar, böyle haksız yere heder edilmeyip, ülkenin kalkınmasına sarf edilseydi, en azından birkaç kat daha gelişmiş ve insanları mutlu bir Türkiye'ye sahip olurduk. Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sorunun ikinci boyutu, ekonomiktir. Yöre halkının yaşadığı bölge, geri kalmıştır. Uygulanan ekonomik politikalar, bölgenin ve dolayısıyla halkın geri kalmasına neden olmuştur. Sistemde kendisinden bir şey bulamayan ve bu nedenle entegre olamayan bir halkın, ekonomik faaliyetlerini verimli olması mümkün değildir. Hâlâ gazete bile okuyamayan veyahut okuduğunu anlayamayan, televizyon gibi iletişim araçlarını iyi kullanamayan, ancak söylenenin yüzde 10'unu anlayan bir halkın, dünyayı, teknolojiyi ve gelişmeyi tanıması mümkün değildir. Böyle bir toplumda, verimli bir ekonomik faaliyet beklemek de ayrıca mümkün değildir. Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; çok değerli milletvekili arkadaşlarımızdan bazıları, zaman zaman bölgeye gidip, hadiseleri yerinde görmüşlerdir. Sayın Başbakan, DYP Grubunda yaptığı bir konuşmada, grubun değerli üyelerine söylediği, "Bölgeye gidin, hadiseleri yerinde görün ve halkla konuşun" şeklindeki düşüncelerini çok doğru bulduğumu söylemek istiyorum.Yüce Parlamentonun siz değerli üyeleri, bu sorunu çözmek durumundasınız. Bir başka otoritenin çözme şansı ve olanağı yoktur. Sorun, siyasî çözüm beklemektedir. Askerî tedbirlerin hadiseyi çözmediği gerçeği ortadadır. Olağanüstü halle önerilen yöntem, askerî yöntemdir. Bu yöntem, askerî idarelerin, ihtilallerin sunduğu ve uygulamaya koyduğu reçetelerdir. Oysa, halkın iradesiyle seçilip oluşan Yüce Parlamentonun, bunun dışında iki halkı kaynaştıran sivil reçeteler sunması gerekir. Meselenin askere havale edilmesinin, çözümsüzlük getirdiğini artık görmek durumundayız.[713]

[713] TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 19,Cilt 7,Yasama yılı 1,53.Birleşim, 17.3.1992,s.33-35

ANAP Grubu Adına Mustafa BALCILAR (Eskişehir)

Terörün en önemli silahı olan korku ve yıldırma konusunda, ülkemizde, dış destekli olarak, on yıldır, artan bir trendle devam etmekte olan bölücü terör hareketini yönlendiren PKK, maalesef, zaman zaman etkili olmaktadır. Ülkemiz, son üç buçuk yıllık dönem içerisinde, bu Hükümetin yanlış dış politikası, iç mevzuattaki yanlışlıkları ve güvensizliğinden dolayı, maalesef, yakın komşularımızla ilişkileri bakımından, Cumhuriyet hükümetleri içerisinde en kötü dönemini yaşamaktadır. Komşularımızın her biriyle ilişkilerimiz bozuktur ve bu bozukluktan dolayı da, PKK adlı terör örgütüne yataklık ve yardım etmelerinin önüne geçilememektedir. Yine, Hükümetin, dış politikalardaki beceriksizliği ve de itibarının olmayışından dolayı, bugün, Yunanistan, PKK'ya yataklık etmekle birlikte, 12 mil gibi uygulamaları yapabilmekte; Amerika, askerî yardım konusunda, şart olarak, Ermenistan'a kara koridorunu açma gibi taleplerde bulunabilmekte; Yunanistan'la Suriye, askerî güvenlik ve işbirliği yapabilmekte ve BAB'tan aleyhimize, Kıbrıs'taki şanlı ordumuzun orada işgalci olarak bulunduğuna dair kararlar çıkabilmektedir. Bölücü terörün önlenmesinde, elbette, terörist örgüt PKK'nın anlayacağı lisanla en etkili şekilde mücadele etmek gereklidir; ama, sadece insan öldürmekle, PKK'lıyı öldürmekle bu terörün önüne geçilebileceğini de zannetmememiz gerekir. Bu, sadece, terörü dondurmadan ileriye gidebilecek bir önlem değildir; esas, ekonomik, sosyal, kültürel ve vatandaşın devletle bütünleşmesini ve güvenini sağlayacak tedbirlerin de birlikte alınması şarttır. Değerli milletvekilleri, burada, bir zaptı, bununla paralel olduğu için okumak istiyorum: Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde meydana gelen olayları araştırarak alınması gereken tedbirleri araştırmakla görevli Meclis Araştırma Komisyonunun, sonuçla ilgili, 165 inci sayfasındaki bilgileri arz ediyorum: "Kimliği Komisyonumuzca mahfuz tutulan ve ifadesinde, Diyarbakır 1 No'lu E-Tipi Cezaevinde tutuklu bulunduğu belirtilen kişi, cezaevlerinin örgütlenme şeması ile göz önüne aldığımız işleyişi ve çalışmalarını gözden geçirdiğimizde, bırakalım ıslah yeri olmayı, azgın PKK'lı yetiştirme yurdu, çokça söylendiği gibi Mazlum Doğan Akademisi olduğu gerçeği ortaya çıkmaktadır" diyor. İşte, Eskişehir E-Tipi Cezaevini kapatan bu Hükümet, bu tür akademilerin açılması ve yeni teröristler yetiştirmek amacıyla, koğuş tipi cezaevlerine bu hoca teröristleri göndermiştir. Yine, aynı raporda, enteresan ve bana göre daha önemli ifade de şu: "Türkiye'yi etkileyecek kişilerin dahi, bizimle nasıl içli dışlı olduğuna değinmek istiyorum. İşleyişinde göreceğiniz gibi, cezaevleri salt işlevi çalışmalarla kalmıyor, dışarıya el atarak, milletvekili seçtirme, adaylığını onaylama ve gibi çalışmalara katılıyor. 1991 yılı genel seçimlerinde, örgütün talimatları doğrultusunda, Diyarbakır Cezaevi yönetimi olarak Hatip Dicle, Leyla Zana, Orhan Doğan, Sedat Yurtdaş, Muhsin Melik, Zübeyir Aydar gibi isimlerin aday olmasında etkili bir rol oynamıştır. Örnek vermek gerekirse, Şırnak bölgesinden milletvekili olan Orhan Doğan adlı şahıs, bizzat gelip, cezaevinde benimle görüştü ve aday olmak istediğini söyledi. Terörün başı olan Apo'ya önerdiğim bu şahıs, Abdullah Öcalan tarafından onaylandı..." diye devam ediyor. Değerli arkadaşlar, burada sormak isterim, bu ilgili

kişiler, acaba hangi partiden aday oldular? O tarihteki SHP, sırtında, bunları, Meclise taşımak suretiyle hem Meclisin hem memleketin başına bela etmiştir.[714]

İçişleri Bakanı Ülkü GÜNEY (Bayburt)

…Görüldüğü gibi, 25 inci dönem olayları, 24 üncü döneme oranla yüzde 83 nispetinde gerileme göstermiştir; bunu memnuniyetle müşahede etmekteyiz. Şu anda durumun müspet bir ortama doğru gitmekte olduğu her haliyle belli olmaktadır. Ancak, PKK'nın bu denli geriletilmiş olan şiddetine karşın, geride kalan artıklarının önümüzdeki dönem içerisinde etkisiz hale getirilebilmesi için de, olağanüstü hal uygulamasının kaldırılmasıyla gündeme gelecek hukukî boşluğun giderilmesi için Millî Güvenlik Kurulunca uygun görülen bazı yasal düzenlemelerin yapılabilmesi yönünde zamana ihtiyacımızın bulunduğu da açıktır. PKK'nın, bölgede, yoğun kış şartlan ve 24 Aralık 1995 Milletvekilliği Erken Genel Seçimleri dolayısıyla sözde tek taraflı ateşkes gündeme getirerek durumun rahatladığı yönünde bir olguyu yaratmak gayretinin arkasında, yeniden toparlanma gibi taktik bir hareket içerisinde olabileceği ihtimalini, hiçbir zaman akıldan çıkarmamak gerekmektedir.

O nedenle, olağanüstü hal uygulamasının kaldırılması yönündeki kararlı iradenin gündeme getirilmesiyle birlikte, devlette boşluğun meydana gelmemesi açısından, birazdan da öte, sık dokuyup ince elemekte fayda olduğunu düşünmekteyim. Örgütün, bu dönem içerisinde, eleman toplamak, militanlarına moral kazandırmak, önümüzdeki bahar aylarında gücünü toparlamak amacıyla ciddî propagandalar yürüttüğü yönündeki istihbarat da dikkate alındığında, hukukî çerçevenin çok iyi ve titiz bir şekilde hazırlanmasının gerekliliği bir kez daha önem arz etmektedir.

Kuzey Irak bölgesinde örgütün üst düzey yetkilileri toplantı yaparak, 1995 yılı faaliyetleri ye 1996 dönemi için çeşitli değerlendirmeler yapmışlardır. PKK terör örgütü lideri, bazı çevrelere karşı yürüttüğü sözde ateşkes yanlısı propagandalarının yanı sıra, kendi militanlarına silahlı mücadeleye hazır olmaları yönünde talimatlar vermektedir. Bütün bölgelerimizde oturmuş bulunan mücadelenin hukukî bir çerçeveden soyutlanmış olması halinin sakıncaları düşünüldüğünde, mevcut hukukî çerçevenin bir dönem daha uygulamada kalmasının faydaları izahtan varestedir. Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; önemli zayiatlar içerisinde olan terör örgütü PKK'nın almış olduğu son kararlar çerçevesinde, kitle ile tekrar iletişim kurabilmek için, korkutma ve yıldırmaya dönük eylemler yapabileceği yönünde bilgiler almaktayız. Moral çöküntüsü içerisinde bulunan örgütün militanlarına moral kazandıracak bir fırsatın verilmesini, bu çatı altında bulunan hiç kimsenin düşünebileceğini zannetmiyorum. Şu anda, devam etmekte olan yoğun operasyonlar, örgütten kaçışları ve devlet kuvvetlerine teslim olmaları artırmıştır. Karamsar bir tablo içerisinde bulunan ve bütün umudunu Batı'dan beklediği siyasî gelişmelere bağlamış olan PKK terör örgütüne yeniden toparlanma şansını vermemiz mümkün değildir.

Anayasamızın gösterdiği şartlarda, olağanüstü hal rejimi, bölgede sekizinci yılını doldurmaktadır. Bazı çevrelerin iddia ettiği gibi, olağanüstü hal uygulaması döneminde demokratik hakların özüne dokunulmuş değildir. Muhterem arkadaşlarım, olağanüstü hal rejimine, insanlarımıza

[714] TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 19,Cilt 90,Yasama yılı 4,130.Birleşim, 27.6.1995,s.24-29

eziyet etmek için değil, onları yıldıran, korkutan, kadın, çocuk, erkek demeden evinde tarlasında, sokağında katleden PKK militanlarını etkisiz hale getirmek için ihtiyaç duyulmuştur. Terör, ülke gündeminden çıkarılıncaya kadar mücadele sürdürülecektir; bu mücadelenin gerektirdiği tüm yasal tedbirler Hükümetimiz tarafından mutlaka alınacaktır ve Yüce Meclisin huzuruna getirilecektir. [715]

ANAP Grubu Adına Mustafa BALCILAR (Eskişehir)

PKK, dış destekli, bölücü bir örgüt olarak, özellikle 1984 yılındaki Eruh ve Şemdinli baskınlarıyla başlamış olduğu, silahsız, savunmasız sivil vatandaşlara, o bölgeye hizmet götüren kamu görevlilerine (doktor, mühendis, hemşire) devlet güvenlik görevlilerine, o bölgede hizmet için bulunan kamunun ve özel sektörün araç ve gereçlerine, ekonomik ve turistik tesislere, kamu kurum ve kuruluşlarına ait bina ve lojmanlara bombalı ve, silahlı saldırılarla, gaye olarak, nihai hedef olarak Kürtçü bir devlet kurmayı hedeflediğini ifade ederek, vatandaşı yıldırma, sindirme ve korkutma eylemlerini devam ettirmektedir. Dış kamuoyunu etkileyebilmek amacıyla da kurallar koyan, yasaklar uygulayabilen, siyasî parti faaliyetlerini sınırlandırabilen, basına sansür uygulayabilen bir güce ulaştığını vurgulamak arzusundadır.

Sayın Süleyman Demirel, 1992'de, ilk olağanüstü halin görüşülmesinde Başbakan olarak konuştular, dediler ki "1984 Eruh-Şemdinli olaylarında sayıları 500-1000 olan PKK'lı terörist sayısı -devletin arşivleri elinde tabiî- bugün dağda 3 000 yurtdışında da 7 000; toplam 10 000 kişidir." 1992 ilâ 1996 arasında yakalanan, öldürülen, teslim olan terörist sayısı 5000'leri bulmuştur. Eğer, adam öldürme çözüm ise, şimdiye kadar bu terörün bitmesi gerekir. Öyle "terör bitti" filan denilmesini doğru bulmuyorum. Ha, öldürülen adam sayısı çoğaldı denilebilir; bu mantıkla da, terörün bittiğini iddia edemezsin. Değerli milletvekilleri, burada bir yanlışlık vardır, bir eksiklik vardır, bir tespit hatası vardır. Anavatan Partisinin 1983'te bir sloganı vardı, diyorduk ki "Sivrisinekle mücadelede, sivrisinek öldürmekle başarılı olunamaz. Bataklığı kurutmak lazım, drenaj kanalı açmak lazım, suyu pompaj yapmak lazım, vesaire..." Burada da, tabiî ki, bölücü terörün üzerine, onların anlayacağı lisanla, en iyi eğitilmiş özel timlerle, en iyi silah, araç, gereç, teçhizatla gitmek, tabiî ki birinci görevimizdir; ama, bu yeterli değildir.

Anavatan Partisinin güneydoğu problemiyle ilgili çalışmalarındaki raporundan birkaç cümle okuyacağım. Diyoruz ki: "Bölücü terörün önlenmesi, asıl sorunun çözümü anlamına gelmeyecektir. Belki, dondurulması ve ertelenmesi sonucunu doğuracaktır. Sorunun, ekonomik, sosyal, kültürel ve psikolojik yönleriyle birlikte ele alınması ve bölgedeki vatandaş-devlet ilişkilerinin sağlıklı bir temele oturtulması, çözümün önşartıdır." Başka bir cümlede de "21 inci yüzyıla, Türkiye'nin, bu problemi çözmeden, gelişmiş ülke olarak girmesi mümkün değildir" demişiz. [716]

[715] TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 20,Cilt 2,Yasama yılı 1,24.Birleşim, 13.3.1996,s.210-213

[716] TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 20,Cilt 2,Yasama yılı 1,24.Birleşim, 13.3.1996,s.213-218

CHP Grubu Adına M. Fatih ATAY (Aydın)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; herkes, anadilini, kültürünü, tarihini, folklorunu araştırma, koruma, geliştirme hakkına sahiptir. Bunlar, insan hak ve özgürlüklerinin kapsamında sayılmalıdır. Böyle bir anlayıştan hareket edilirse, kısa bir gelecekte, terör hareketlerinin, olağanüstü hale gereksinme duyulmaksızın yok edilebileceğine hiçbir kuşkumuz yoktur.

Bütün bu çerçevede, Hükümet, iki önemli yaklaşım göstermelidir; birincisi, sosyal, kültürel; siyasal ve ekonomik yaklaşımdır; ikincisi, terör karşısında yılgınlık göstermeden kararlı olmak ve terörü yok edeceğini topluma inandırmaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; olağanüstü halin uzatılması, sorunu çözmemektedir. Biz, Cumhuriyet Halk Partisi olarak, olağanüstü hal uygulamasının, kimi dönemlerde demokratik rejimlerle çeliştiğine, yöre insanlarına sıkıntılar getirdiğine, sorunlar yarattığına inanıyoruz; bir daha uzatılmayacak bahaneleriyle ve taahhütleriyle, uzatılma geleneğinin yaratılmasını uygun bulmuyoruz. Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, hepinize saygılar sunarım.[717]

DSP Grubu Adına M. İstemihan TALAY (İçel)

Bize göre, terör mücadelesinde istenilen ölçüde bir başarıya ulaşamamamızın en başta gelen nedenlerinden biri şudur: Bölücü şiddet eylemleri, artık, herkes tarafından bilinmektedir ki, dışarıdan kaynaklanmakta ve beslenmektedir. Güneydoğu Anadolu'daki sorunun çok önemli bir dış boyutu vardır ve bazı komşu ülkelerin yanı sıra, dost ve müttefik bildiğimiz bazı bölge dışı ülkeler de bölücü akımlara ve terör örgütüne, örtülü veya açıktan destek sağlamaktadır. Bu durumda, güneydoğu sorunu, herhalde, dış politikadan soyutlanarak çözülemez.

Körfez Savaşı sırasında izlenen yanlış politika, Irak'ın kuzeyinde ve bizim sınır bölgemizde, bir sözde güvenlik bölgesinde, ilk baştan itibaren, bir devlet yetkisinin, otoritesinin boşluğunu yaratan bir aracılıkta ve katkıda bulunmuştur. Bu, sözde güvenlik bölgesi, hemen sınırlarımızın güneyinde bir otorite boşluğu yaratmıştır. Tabiî, fizikte olduğu gibi, siyasette de boşluklar uzun süre kalıcı olmaz ve nitekim bir süre sonra bu boşluk, PKK Kuzey Irak'ta üslenerek ve bu bölgeyi Türkiye'ye karşı bir üs şeklinde kullanarak doldurulmuştur. Diğer taraftan, 36 ncı paralelin kuzeyinde Irak egemenliğinin ortadan kalkmasıyla oluşan otorite boşluğunun yanı sıra, Irak'a uygulanan ekonomik ambargo, Güneydoğu Bölgemizdeki bölücü terörün daha da tırmanmasına yol açmıştır. Çünkü ambargo, zaten zayıf konumdaki Güneydoğu Anadolu ekonomisinin büsbütün çökmesine neden olmuştur. Bunun sonucunda, Türkiye büyük ekonomik kayıplara uğramıştır. Geçen dönemde verilen resmî rakamlara göre, beş yıllık kaybımızın 30 milyar dolar civarında olduğu söylenmektedir. Bölgede işsizlik daha da yoğunlaşmış ve PKK'nın tuzağına düşen gençlerin sayısında da büyük artışlar olmuştur,

Türkiye, bu dış sorunu dikkate alarak, Kuzey Irak'taki otorite boşluğuna güven verici bir çözümü ivedilikle oluşturmak ve uygulamak zorundadır. Türkiye, bu ambargodan en büyük zararı gören ülke

[717] TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 20,Cilt 2,Yasama yılı 1,24.Birleşim, 13.3.1996,s.218-220

olmasına karşın, ambargonun kaldırılmasına yönelik etkili girişimlerde bulunmadığı gibi, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinden, Ürdün'ün sağladığı gibi, ambargodan bağışıklık isteme hakkını da kullanmamıştır. Türkiye, bu iki konuda gerekli girişimlere bir an önce başlamalıdır. Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dış politikada etkin bir devlet, kendisinden çekinilen devlet olmakla eşanlamlıdır. Türkiye'ye karşı düşmanca tutum içerisinde bulunan bazı ülkelerin Türkiye'den çekindiklerini söylemek mümkün değildir. Ülkemizde, teröre destek veren bazı komşu devletlerin ajanları, ölüm timleri oluşturuyor, en değerli yazarlarımızı, düşünürlerimizi katlediyor ve bunu yaparken de, Türkiye'nin tepkisinden çekinmeye gerek duymuyor. Çünkü biliyorlar ki, ne yaparlarsa yapsınlar bir misillemeyle karşılaşmaları söz konusu olmayacaktır veya maalesef, böyle bir uygulama hükümetler tarafından uygulana gelmiştir.

Öte yandan, Suriye'nin can damarı bizim elimizde bulunuyor. Yıllardır, Suriye'nin Türkiye'deki terör örgütlerini desteklediği herkes tarafından biliniyor ve son zamanlarda, Suriye'den Hatay'a sızmalar ve terör eylemleri artan bir biçimde gerçekleştiriliyor. Fakat, Türkiye tarafından buna karşı hiçbir yaptırım uygulanmadığı gibi, tam tersine, şimdi, Suriye tarafından, Arap dünyası, sözde su sorunu bahane edilerek, Türkiye'ye karşı kışkırtılıyor. Neredeyse, eskiden olduğu şekliyle, İsrail gibi, Türkiye, Suriye tarafından, Araplar arası dayanışmanın ortak hedefi haline getirilmek isteniyor. Bütün bu gerçekler de ortaya koyuyor ki, terörle mücadelede dış politika çok büyük bir önem taşımaktadır ve Türkiye'deki terörün asıl kaynağı dışarıdadır. Ancak, Türkiye, henüz bu konuda, tutarlı, sürekli ve gerçekçi devlet politikaları oluşturabilmiş değildir. Yeni Hükümetin, dış politikada terör sorununu çözmeye yönelen etkin girişimlerde bulunmasını beklemekteyiz.[718]

RP Grubu Adına Ömer Vehbi HATİPOĞLU (Diyarbakır)

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; herkes çok iyi biliyor ki, Refah Partisi, ilk günden bu yana, Çekiç Güç ile ilgili değişmeyen, net tavrını koymuş tek siyasî partidir. (RP sıralarından alkışlar) Biz, bu konuda, hiçbir tartışmaya meydan vermeyecek açıklıkta tavır koyduk. Rüzgâra göre yön değiştirmedik; kulaklarımızı dışarıya değil, Anadolu'ya Verdik. (RP sıralarından alkışlar) Dost ve müttefik ülkelerin dayatmalarına karşı çıkma onurunu yaşayarak, onların istek ve çıkarlarından çok, kendi ülkemizin, kendi insanımızın istek ve çıkarlarının koruyucusu ve sözcüsü olmayı şerefle sürdürdük. Bundan böyle de, bu istikametimizde en ufak bir inhiraf olmayacaktır; ister muhalefette olalım, ister iktidarda... Muhalefette iken Çekiç Güç'e en ağır eleştirilerde bulunan, iktidara gelince Çekiç Güç'ün müdafii kesilen partilerin içerisine düştükleri acıklı çelişki, bugün, ibretle izlenmektedir. (RP sıralarından alkışlar)

Ben, Çekiç Güç'ün ne olduğu, niçin buraya geldiği konusuna değinecek değilim; halkımız, bunun ne olduğunu çok iyi biliyor, Yüce Meclis de bunu biliyor... (RP sıralarından "Amerika da biliyor" sesleri) Amerika Birleşik Devletleri de biliyor, evet... Dikkatlerinize sunacağım birinci konu, Refah Partimizin, neden Çekiç Güç'e karşı çıktığı konusudur.

[718] TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 20,Cilt 2,Yasama yılı 1,24.Birleşim, 13.3.1996,s.225-228

Değerli arkadaşlarım, hepinizin hafızasında daha tazedir; Körfez krizinin hemen ardından, Irak bombalandıktan sonra, Talabani ve Mesut Barzani Irak'a gitmiş, Bağdat'ta Saddam Hüseyin ile öpüşmüş ve bir barış anlaşması imzalamak üzereyken, her iki Kürt lider, Amerika Birleşik Devletlerine çağrılmış ve Saddam ile barışı engellenmiş; daha sonra, Saddam'ın askerleri Kürtler üzerine yürümüş ve sınırımızdaki bugünkü Çekiç Güç'e gerekçe teşkil eden yığınak meydana gelmişti. Saddam'ı Kuveyt'e de saldırtan, Saddam'i oradaki Kürtlere de saldırtan Amerika Birleşik Devletleri, şimdi, Kürtlerin veya Irak'taki Türkmenlerin hamisi olarak bölgede olacak; bunu inandırıcı bulmak mümkün değildir.

Amerika Birleşik Devletleri ve onun Batılı müttefiklerinin ikinci çıkarı, silah ticaretidir. Değerli arkadaşlarım, silah fabrikalarının ürettiği silahlar satılmakta daha iki gün önce Milliyet Gazetesinde yayımlandı. Bu silah fabrikalarının ürettiği ve denenmemiş silahlar da Kuzey Irak topraklarında denenmektedir. Peki, siyasî çıkarları nelerdir; Amerika Birleşik Devletlerinin dünya patronluğunu güvence altına almak, Ortadoğu'da İsrail ve Ermenistan'ın güvenliğini teminat altına almak. Değerli arkadaşlar, Ortadoğu'nun, bugünkü haritasının, bundan yüz yıl önce, İngiliz ve Fransız komiserleri tarafından çizildiğini hepiniz bilmektesiniz. Şimdi, Amerika Birleşik Devletleri, yüz yıl sonra, Ortadoğu haritasını, yine, yeniden, kendi çıkarları doğrultusunda çizme teşebbüsünde bulunmakta ve bunu, Çekiç Güç vasıtasıyla gerçekleştirmeye çalışmaktadır. Sizi, şu Meclis kürsüsünden kardeşçe uyarıyorum; bu oyunu, gelin, elbirliğiyle bozalım ve Amerika Birleşik Devletlerinin çıkarlarının aleti olmayalım. (RP sıralarından alkışlar)

Dördüncü neden: Biz, Çekiç Güç'ün varlığını, bağımsızlık anlayışımız ve millî onurumuza sindiremiyoruz; açıkça söyleyelim. Daha önce tartışıldı burada; kaymakamımıza tokat atılıyor, jandarma komutanımızın içerisinde bulunduğu helikopter taciz ediliyor... Sevgili arkadaşlar, Yüce Meclise şu soruyu sormak istiyorum: Hani, Atatürk'ün istiklal-i tammesi; nerede Atatürkçü olduğunu iddia edenler; bu mudur Atatürkçülük, bu mudur bağımsızlık? (RP sıralarından alkışlar) Şimdi, vicdanımıza kulak vererek, şu soruya hep birlikte cevap arayalım. Lütfediniz düşününüz, bugün, Atatürk hayatta olsaydı, vatan topraklarında böyle bir yabancı askerî güce müsaade eder miydi acaba? Hepimizin bu soruyu sorması gerekir. (RP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, Çekiç Güç'ün, ülkemizde terörün azmasına ve siyasal nitelikli profesyonel cinayetlerin artmasına neden olduğu, artık, bugün herkes tarafından kabul edilmektedir. Bunu kim söylüyor, bunu yalnızca biz mi söylüyoruz?.. Hayır, hemen hemen herkes söylüyor; eski Cumhurbaşkanı Sayın Evren bunu söylüyor, Amerika Birleşik Devletleri eski Dışişleri Bakanı Aleksander Haig bunu söylüyor, DSP Lideri Sayın Ecevit bunu söylüyor, defalarca bu kürsüde söyledi durdu... (RP sıralarından alkışlar) Daha kimler söylüyor? PKK örgütünün lideri Apo söylüyor, "en çok bizim işimize yaradı" diyor.

Altı: Çekiç Güç şemsiyesi altında misyonerlik faaliyetleri yapılmaktadır. Kilise örgütleri, Müslüman Kürtleri Hıristiyanlaştırma çabalarını yoğun bir şekilde sürdürmektedir: Bebeler, çocuklar alınarak, kilise örgütleri tarafından Avrupa'ya gönderilmekte, böylece, istikbalde birer Hıristiyan misyoner olarak bölgeye gönderilecek ajanlar yetiştirilmektedir. Son olarak, Çekiç Güç şemsiyesi altında

Batılı istihbarat örgütlerinin bölgeye kök salmakta olduğunu, istihbarat ağı döşemekte olduğunu da Yüce Meclisin bilgilerine sunmak istiyorum.

Değerli milletvekilleri, Sayın Başbakan burada "eski sicilleri karıştırmayalım" dedi; kusura bakmayın biz, sicilleri karıştıracağız, karıştırmaya da devam edeceğiz; çünkü bizim, Refah Partisi olarak, ortaya çıkmasından korktuğumuz kötü bir sicilimiz yok. (RP sıralarından alkışlar) Bu sicili hep karıştıracağız; ama, ben, Sayın Başbakanın ifadesini dinleyerek, Anavatan Partisinin eski sicilini karıştırmayacağım; sadece, Sayın Başbakanın sanırım 26.3.1996 tarihinde, yani bundan iki gün önce Anavatan Partisi Grubunda yaptığı konuşmanın Anadolu Ajansından geçen bölümünden bir paragraf okuyup, Sayın Başbakana bir soru sormak istiyorum. Sayın Başbakanımız, Çekiç Güç'ten bahsederken, bakınız, ne diyorlar: "Zaman içinde, Kuzey Irak'ta yaşayan insanların güvenliğini sağlamak yerine, Türkiye'nin güvenliği, Türkiye'nin toprak bütünlüğü üzerinde birtakım şüphelerin oluşmasına, bunu tehdit eder bir nitelik kazanmaya yol açmıştır. Çekiç Güç'ün varlığı, hem Türkiye'nin toprak bütünlüğüne yönelik birtakım eylemlerin Kuzey Irak'ta planlanmasına, birtakım terörist odakların Kuzey Irak'ta oluşmasına yarayan bir olgudur, hem de Irak'ın toprak bütünlüğünün zaman içinde bozulmasına yol açabilecek gelişmelere şemsiyelik ettiği konusunda çok ciddî şüpheler vardır." [719]

ANAP Grubu Adına Mehmet Salih YILDIRIM (Şırnak)

Değerli milletvekilleri, 1984 yılından beri yaşamımızda en önemli gündem maddesi olan, özellikle, 1990-1995 yılları arasında ivme kazanan terör ve onun uygulayıcısı PKK, başta Doğu ve Güneydoğu Anadolu olmak üzere, tüm yurtta sorun yaratmayı, ülkeyi parçalamayı, bölmeyi amaçlamaktadır. Bölgede devletimizin gelişmesinden, güçlenmesinden korkan ve bundan tedirginlik duyan bazı ülkeler ve dış güçler bu olumsuzluğa, maalesef, destek vermektedirler, çanak tutmaktadırlar. Terör, bugün uygulama alanı olarak Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerini seçmiştir. Seçmiştir; çünkü yörenin coğrafyası buna uygundur, yörenin jeopolitik konumu buna uygundur ve yörede ekonomik, sosyal, eğitsel, kültürel, sağlık, psikolojik sorunları olan, istismara müsait bir toplum vardır. 1984 yılından önceki süreçte, bölgede, uzun süreden beri mevcut olan göçün olduğunu biliyoruz ve bunun nedenlerini incelediğimizde, karşımıza çıkan tablo şudur: Toprak dağılımındaki dengesizlik, nüfus artış oranının yüksekliği, tarımda makineleşme, işsizlik, eğitim olanaklarının sınırlı oluşu, köyün iticiliği, kentin çekiciliği, kan davaları ve aile geçimsizlikleri, bu süreçteki en önemli köy boşalmaları ve göç nedeni olarak karşımızdadır. 1984-1990 yılları arasındaki süreçte köy boşalma ve göçün nedenlerine baktığımızda, terörün etkinliğini hissettirdiğini bu süreçte görüyoruz ve göçün nedeni farklılaşmaya başlıyor. Göç, artık, ihtiyarî olmaktan çıkıyor, çoğu kez zorunlu hale geliyor. Öncelikli nedenler arasında; geçim sıkıntısı yüzde 43 oranında, kan davaları yüzde 6 oranında, bölgesel olaylar yüzde 4,5 oranında ve köy yakılması nedeniyle göç yüzde 16 oranında karşımıza çıkmaktadır.

1990'dan sonraki süreçte köy boşaltılmaları, boşalmaları ve göçün nedenleri biraz daha farklılık arz etmekte ve dikkat çekmektedir. Burada, öncelikli nedenler arasında, köyünün yakılması yüzde 58

[719] TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 20,Cilt 2,Yasama yılı 1,30.Birleşim, 28.3.1996,s.556-560

oranına çıkmaktadır; bölgesel olaylar yüzde 24, geçim sıkıntısı yüzde 18, kan davaları ise yüzde 1 oranında göç nedeni, köy boşalmasının nedeni olarak karşımızdadır. Köy boşaltma ve yakmaları, göçler, neden 1990'dan sonra bu boyutlara varmıştır? Terör olaylarındaki artış ve bu olaylar arasında yakın paralellik vardır, yakın paralellik gözlenmektedir.

Bakınız, bunu etkileyen temel faktörler nelerdir: PKK, karşısındaki güçlere ve yandaşlarına gözdağı vermek amacıyla yerleşim birimlerini basmakta, boşaltmakta, onları tahrip etmektedir. Hiçbir insanî kuralla bağdaşmayan bu tavır, terörizmden beklenen bir davranış biçimidir: Köylerin korunamaması, köylülerin koruculuğu kabullenmemeleri ve PKK'ya yardım ettikleri iddiası, yerleşim birimlerinin boşalmasına neden olan bir diğer etkendir. Komşu köylerin korucu olması nedeniyle iki ateş arasında kalma korkusu, yurttaşların, köylerini boşaltmasına neden olan bir diğer faktördür. Faili meçhul cinayetler, adam kaçırma olayları, tehditle para toplanması, gözaltına alınma ve tutuklanma korkusu, köylümüzün göçüne sebep olan en önemli faktörlerdir. Yaylaların, yasak ve korku nedeniyle kullanılamaması; tarımla uğraşmanın çalışma güvenliğinin olmaması; can güvenliği nedeniyle, eğitim, sağlık, ulaşım gibi temel hizmetlerin yeterince sağlanamaması; PKK'ya gideceği korkusuyla, kaygısıyla gıda ambargosunun uygulanılması; tarım ve hayvancılıkta üretimin azalmasıyla, giderek yoksulluğun artması, yörede, köy boşaltmalarının ve göçün önemli nedenleri arasında sayılabilir.

CHP Grubu Adına Algan Hacaloğlu (İstanbul)

Bölgede doğu ve güneydoğu sorunu olarak tanımladığımız sorunun iki temel boyutu olduğunu biliyoruz: Sorun, terör boyutuyla bir iç barış sorunudur; sorun, Kürt sorunu boyutuyla bir demokrasi sorunudur. Ülkemizde terörün kaynağını birçok boyutuyla değerlendirebilmek mümkün. Tabiatıyla, ülkemizin içinde olduğu ekonomik koşullar, biraz evvel belirttiğim yirmi yıllık enflasyon, yüzde 70'ler düzeyindeki kronik enflasyon, sosyal devletin çökmekte oluşu ve demokrasimizin içindeki koşullar, yetersizlikler, terörün beslenmesinin altında yatan temel öğeler arasında; ama, şu temel, şu diğer unsurları da gözardı etmememiz lazım: Ülkemizde devlet kadrolarının ırkçılar ve tarikatçılar tarafından kuşatılmasıyla daha da güç kazanan feodal yapılanma, bölgedeki terörün güç odaklarından birini oluşturmaktadır. Ülkemizde yolsuzluk, mafyalaşma, çeteleşmeyle boyut kazanan kuralsızlık, yörede, terörün kaynaklarından birini oluşturmaktadır. Ülkemizde hukukun üstünlüğüne, yargının bağımsızlığına duyarsızlık temelinde ortaya çıkan hukuksuzluk, bölgede, terörün güç kazanmasının, terörle mücadelenin başarısızlığa yönelmesinin nedenleri arasında saptanması gerekir. Tabiatıyla, rant ekonomisi, işsizlik, adaletsizlik ve biraz evvel belirttiğim gibi, sosyal devletin çöküşü, yoksulluk ve eşitsizlik olarak da bu ortamı, terör ortamını beslemekte. Üstüne üstlük, yıllardır, yörede, teröre karşı mücadele anlayışı uygulaması içinde, devletin, yurttaşlarına yönelik olarak, yurttaşların temel haklarına yönelik olarak yeterli özeni göstermeyişi, zaman zaman, baskı ve şiddet görüntüsü uygulamasına dönüşen davranışlara yönelmesi, zaman zaman, işkence olarak, yargısız infazlar olarak, kayıplar olarak, faili meçhul cinayetler olarak ortaya çıkan rahatsızlıklar ve uygulamalar, yine, terörün altında yatan nedenler olarak belirtilebilinir; ama, bütün bunlar, PKK'nın oradaki davranışlarını hiçbir şekilde meşrulaştıramaz. Hiçbir

güç, hiçbir kesim, 2000'li yıllara girerken, amacına ulaşmak için, şiddeti ve silahı kullanmayı meşru addedemez.[720]

DYP Grubu Adına Zeki ERTUGAY (Erzurum)

Devletin, alınan tedbirlerle ilgili olarak eksiklerinin olduğu, sorunun çözümünde, zaman zaman yetersiz kalındığı söylenebilir. Ancak, göçün nedeninin devletin baskıcı politikaları olduğu, bu soruna devletin ve siyasî iradenin tamamen kayıtsız kaldığı asla söylenemez; bu, sadece iftira olur. (10/25) esas numaralı Meclis Araştırması Komisyonu raporuna gelince. Göçün gerçek sebebi olarak, öteden beri varolan ekonomik ve sosyal sebepleri, terör örgütünün baskılarını, yarattığı şiddet ortamını bir kenara bırakıp, bu 400 bin civarındaki vatandaşımızın yerlerinden, yurtlarından edilmelerinin sorumlusu olarak devleti görmek, çok büyük bir haksızlıktır, büyük bir hatadır. Burada, bunları söylerken asla polemik yapmıyorum, demagoji yapmıyorum; ancak, ülkemizin Uniter yapısına, devletimize yapılan haksızlıklar karşısında direnç göstermenin de bu Yüce Parlamentonun en önemli görevleri arasında olduğunu ifade ediyor ve bü konuda, daha önceki konuşmacı arkadaşınızın ifade ettiği birtakım görüşleri biraz sonra da ifade edeceğim gibi- benimsemediğimi vurgulamak istiyorum.

Şurası iyi bilinmelidir ki, 1984 sonrası bu bölgede yaşanan göçün sorumlusu devlet değil, bölücü örgüt PKK'dır. Vatandaşı zorla yerinden yurdundan eden, mağdur duruma düşüren devlet değil, bölücü örgüttür. Vatandaşın yarasını sarmaya çalışan, hizmet ve yatırımları bin bir zorluk altında götürmeye çalışan devlet, engel olan bölücü örgüttür. Elbette, bunları şunun için söylüyorum: Teşhisleri doğru yapmak gerekir; eğer teşhisleri doğru koyamazsanız, üreteceğiniz çözümler de yanlış olur. Göç bahane edilerek, sorunun gerçek sebebini yanlış adreste arayarak, her türlü olumsuzluğun faturasının devlete çıkarılması kabul edilemez. Sayfa 21, paragraf dokuz: "Milyonlarca insanın, devletin izlediği askerî politikalar sonucu, güvenli ve sağlıklı barınma hakkı ortadan kaldırılmıştır. Milyonlarca insanın temel insan ihtiyaçları olan sağlıklı, güvenilir ve sürdürülebilir yerleşimi devlet eliyle engellenmiş, tüm hakların tehdit edildiği, riske sokulduğu bir ortam yaratılmıştır. " Başka hiçbir değerlendirmeye imkân ve fırsat vermeyen, sadece ve sadece, sorunun yüzde 100 devletten kaynaklandığını belirten ve devleti suçlayan başka bir ifadeye gerek yok. Şimdi söylüyorum: Acaba, bölge halkının güvenli ve sağlıklı barınma hakkını ortadan kaldıran devlet mi, yoksa bölücü örgüt mü? Böyle bir tespitin doğru olma ihtimali var mı? Bu ifadelerin yer aldığı bir raporu, Türkiye Büyük Millet Meclisine mal etmek mümkün-müdür? Raporda yer alan, Anayasanın 2,20,21, 35, 36,40,42,46,57 nci maddelerinin ve Avrupa insan hakları boyutunda birçok hakkın devlet tarafından ihlal edildiği şeklindeki değerlendirmelere katılmak mümkün değildir. Bir başka ifade. "Abartılı güvenlik konsepti çerçevesinde, güneydoğuda geniş bir coğrafyanın boşaltılarak aktif hareket haline getirilmesi nedeniyle güvenlik birimlerince uygulanan çok sayıda köy ve mezranın zorunlu boşaltılması OHAL Kanunundaki yetki çerçevesinde yapılmamıştır" hükmü bu kadar açık ve bunu da Yüce Meclisin dikkatlerine sunuyorum Raporun çözüm bölümünde biraz önce kıymetli arkadaşımızın da ifade ettiği gibi- "Demokratikleşme Projesi" başlığı altında, 81 inci sayfada "Kültür

[720] TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 20,Cilt 28,Yasama yılı 2,101.Birleşim 3.6.1997,s.138-145

mozaiğimizin zenginliğini oluşturan tüm etnik, inanç ve köken farklılıklarının alt kimlik arayışlarının önündeki yasal, kurumsal veya toplumsal engeller kaldırılmalı; bu bağlamda Kürt kimliği tanınmalı, yurttaşlarımızın, kendi anadillerinde, bu arada Kürtçe özel eğitim, özel radyo, özel televizyon, yazılı basın kurabilmelerinin önü açılmalı; kendi kültür, gelenek ve folklorlarını koruma ve geliştirme, çoğulcu demokrasi koşullarında yasal güvenceye alınmalıdır" denilmektedir ve paragraf devam ederek gitmektedir.

Şimdi, bu raporu bu şekliyle kaleme alan arkadaşlarımıza yine soruyorum: Bin yıldır bu vatan toprağında, Kürdüyle, Türküyle, Lazıyla, Çerkeziyle bir arada kaynaşarak yaşayan, aynı milletin, Türk Milletinin onurlu bir mensubu olarak hayatlarını sürdürmeye çalışan insanlarının, bölge halkının sizden böyle bir talebi oldu mu? Doğru Yol Partisi olarak, üniter yapımızı tehdit eden, Türk Milletinin ayrı ayrı fraksiyonlar halinde görülmesi şeklindeki görüş ve önerilere katılmadığımızı ve Türk Milleti ifadesinin, Türk kimliğinin hepimizi kapsayan ve hepimize yetecek bir kimlik olduğunu ifade ediyorum.[721]

Başbakan A. Mesut YILMAZ (Rize)

Komşularımız arasında en uzun kara sınırını paylaştığımız Suriye'yle ilişkilerimiz, işaret ettiğim politikamızda bir istisna teşkil etmemektedir. Türkiye, Suriye'yle iyi komşuluk ve dostluk ilişkileri içerisinde bulunmayı arzulamaktadır; ancak, komşumuz Suriye'den aynı anlayışı ve aynı yaklaşımı gördüğümüzü söylemek, maalesef, mümkün değildir. Suriye, hepimizin çok iyi bildiği gibi, yıllardır, PKK terör örgütüne melce vermekte, örgütün faaliyetlerine çeşitli yönlerden destek sağlamaktadır. Ayrılıkçı bir terör örgütünü kendi topraklarında barındırmak ve bu örgütü komşusuna karşı kullanmak çok ağır bir suçtur. Suriye'nin PKK'yla içlidışlı bağlan, inkâr edilmesi olanaksız şekilde kanıtlanmış vahim bir olgudur.

Sayın milletvekilleri, Suriye, PKK'nın yanı sıra DHKP-C, Hamas, Hizbullah gibi daha birçok terör örgütüne cömertçe destek sağlamaktadır. Suriye'nin terörizmi desteklediği, uluslararası toplumca da açıkça bilinmektedir. Bu bağlamda, Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanlığının yayımladığı yıllık raporlarda, Suriye'nin uluslararası terörizme destek veren bir ülke olarak tanımlandığı da malumunuzdur. Suriye, terörizme verdiği desteği, dış politikasının temel bir aracı haline getirerek, siyasî emellerine ulaşmak için kullanmaktadır; böylelikle, uluslararası hukuku hiçe saymakta, Birleşmiş Milletler Yasası, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu kararları, İslam Konferansı Örgütü bildirileri ile kararları dahil, taraf olduğu anlaşmaları pervasızca ihlal etmektedir.

Anavatan Partisinin iktidar olduğu dönemde olumlu sonuç vermiş ve 1987 yılında, biri güvenlik alanında, diğeri ekonomik alanda olmak üzere, Suriye ile imzaladığımız iki protokolle ilişkilerimiz düzlüğe çıkarılmaya çalışılmıştır. Güvenlik protokolünün 5 inci maddesinde "Her iki taraf, kendi topraklarında, diğer tarafın güvenlik ve istikrarına zarar verici tüm faaliyetleri önlemeyi ve ayrıca, kendi topraklarındaki örgüt, grup ve kişilerin bu çeşit faaliyetleri hakkında bilgi alışverişi dâhil olmak üzere, her türlü işbirliğinde bulunmayı taahhüt ederler" yükümlülüğü yer almıştır.

[721] TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 20,Cilt 53,Yasama yılı 3,96.Birleşim, 2.6.1998,s.255-259

Güvenlik alanında Suriye'yle aramızda teşkil ettiğimiz komisyonlar, işbirliğimizi geliştirmek için uzun yıllar boyunca çalışmıştır. Bu çalışmalarda, kâğıt üzerinde bazı merhaleler katedilmekle birlikte, arzu edilen amaç, maalesef, elde edilememiştir. Örneğin, 1992 yılında, terörizmin her şeklini, yöntemini ve uluslararası boyutunu kapsayan şekilde kınamak, birlikte mücadele etmek, bir ülkeden diğerine geçişi ve üsleri engelleyecek önlemler almak, birinde yasadışı ilan edilmiş grupların üyelerinin varlığı, örgütlenmesi, toplanması, propaganda ve eğitim faaliyetlerinde bulunmasına izin verilmemesi, bu örgütlerin üyesi olarak tutuklananlar hakkında yasal işlem yapılması için ülkesine iade edilmesi, millî sınırlardan yasal olmayan şekilde geçişleri önlemeye yönelik tedbirleri artırma ve bu amaçla iki ülke sınır yönetimleri arasında işbirliğini geliştirme hususlarında mutabakata varılmış; ancak, Suriye, fiiliyatta kendini bu taahhütleriyle bağlı addetmemekte sakınca görmemiştir.

1995 yılının eylül ayında, zamanın Hükümeti, Suriye'den güvenlik alanında beklenilen işbirliği anlayışını göremeyince, bu ülkeyle diyalogun daha fazla sürdürülmemesini uygun bulmuştur. Hükümetimiz 1997 yılının temmuz ayında işbaşına geldiğinde, programında da öngörüldüğü şekilde, bölgemizde huzur ve istikrar için, tüm ülkelerleıie ilişkilerimizi geliştirme amacıyla çalışmalar başlatılmıştır. Bu bağlamda, Suriye'yle kopuk olan diyalogun yeniden tesisine yönelik gayretlerde de bulunulmuştur. Nitekim Suriye, bu inisiyatifimize karşılık, geçtiğimiz yılın sonbaharında, ülkemizle ilişkilerini normalleştirmek görüşünde olduğunu kamuoyuna açıklamıştır. Suriye'nin bu tutumunda olumlu bir yaklaşımın işaretlerinin bulunduğu ümit edilmek istenmiş ve tarafımızdan, bu iyiniyetli yaklaşımla kamuoyuna yapılan bir açıklamada, tüm komşularımızla olduğu gibi Suriye'yle de iyi ilişkiler sürdürme isteğinde olduğumuz; sorunlarımızı diyalogla çözümlemeyi arzuladığımız; diyaloga gidildiği takdirde, ilişkilerimizde, terörizme karşı işbirliği dâhil, yeni açılımlar sağlanabileceği; bunun da, bölgedeki istikrar ve güvenliğe katkıda bulunabileceğini ümit ettiğimiz belirtilmiştir.

Bu açıklamaları müteakip karşılıklı olarak yapılan iki ziyaret sırasında, Suriye'yle ilişkilerimiz hakkındaki görüş ve düşüncelerimiz, bütün açıklığıyla karşı tarafa anlatılmıştır. Ayrıca, Dışişleri Bakanımız, İslam Konferansı Teşkilatı Dışişleri Bakanları Toplantısı münasebetiyle 1998 Martında Katar'ın başkenti Doha'da bulunduğu sırada, Tunus Dışişleri Bakanının girişimi üzerine, Suriye Dışişleri Bakanıyla ikili bir görüşme yapmış ve ülkemizin Suriye'yle ilişkilerine bakış tarzını muhatabına aktarmıştır. İşaret ettiğim temasların sonuncusunu teşkil eden ve geçtiğimiz temmuz ayında Suriye Dışişleri Bakan Yardımcısıyla Ankara'da gerçekleştirilen görüşmelerde, ilişkilerimizi uygar bir temele oturtabilmek maksadıyla Suriye'yle aramızda bir ilkeler bildirisi imzalamayı teklif ettik. Suriye, bu teklifimize bugüne kadar bir cevap vermemiştir.

"Yüce Meclisin bilgisine sunduğum bu kısa bilgiden de anlaşılacağı üzere, Türkiye, şimdiye kadar, siyasî ve diplomatik yöntemlere iyiniyetle büyük şans tanımıştır, bu çerçevede bütün yolları ısrarla denemiştir; ancak, Suriye yönetimi, bu iyi niyetli ve sabırlı çabalarımıza, bugüne kadar, maalesef, hiçbir olumlu mukabelede bulunmadığı gibi, terörizme verdiği desteğin ağır sorumluluğundan inkâr yoluyla ilelebet kaçabileceği yanılgısında ısrarlı olmayı tercih etmiştir. Artık, Suriye'nin bu karanlık oyunlarına son verilmesinin zamanı gelmiştir. Zira, komşumuz Suriye'nin ilişkilerimizi normalleştirme arzusunda samimî olmadığı gözlemlenmektedir. Suriye Hükümeti yetkilileri kamuoyuna göz boyayıcı beyanatlar verirken, bu ülkenin PKK terörüne verdiği destek kesintisiz ve artan bir biçimde devam edegelmiştir.

Suriye'nin PKK'ya sağladığı bu destek nedeniyle Türkiye'de kan dökülmekte ve masum insanlar ölmektedir. Bu terör örgütü, 3 400'ü kadın ve çocuk, 4 600'ü güvenlik görevlisi olmak üzere, bugüne kadar, 30 bin insanın ölümüne neden olmuştur. Ülkemizin, buna, artık, daha fazla tahammül etme imkânı kalmamıştır; çünkü artık, iyice hatırlanması gerekir ki, dolu bir bardak su ile bu bardağın taşması arasındaki fark, tek bir damla sudan ibarettir. Öte yanda, PKK elebaşısı Şam'da faaliyet gösterip yabancı siyasîlerle, medya temsilcileriyle görüşüp terörist ve propaganda faaliyetlerini Şam'dan idare ederken, Suriye, PKK terörizmine destek vermediğini ve PKK lider kadrosunu Suriye'de barındırmadığını fütursuzca açıklamakta ve herkesçe bilinen gerçekleri alenen inkâr etmektedir.

Türkiye, terör örgütünün elebaşısının Türkiye'ye iadesi dahil, Suriye topraklarından Türkiye'ye yönelik saldırıların durdurulması için gerekli önlemlerin alınmasını, suçluların cezalandırılmasını, PKK'ya silah, lojistik ve malî destek sağlanmasından vazgeçilmesini, bu terörist kuruluşun propaganda faaliyetlerine izin vermemesini Suriye'den talep etmiş ve topraklarında PKK faaliyetlerine izin verdiği sürece, uluslararası hukukun imkân verdiği tedbirleri gerekli gördüğü zaman alma hakkını saklı tuttuğunu da bildirmiştir. Son derece ciddî bir konu olan uluslararası terörizm meselesine sorumlu biçimde yaklaşmayan Suriye'nin, konuyu inkâr politikası izleyerek askıda tutması, bundan sonra, artık mümkün değildir; buna, imkân ve izin verilmeyecektir.

Değerli milletvekilleri, Suriye, terörizme verdiği destekle, Türkiye'ye karşı dolaylı bir savaş sürdürmektedir. Bu durumu, geldiğimiz noktada, başka türlü tanımlama olanağı kalmamıştır. Sayın milletvekilleri, bu konu. Bakanlar Kurulumuzun bugün yapılan olağan toplantısında tüm detaylarıyla ve bütün boyutlarıyla ele alınmış ve Bakanlar Kurulumuz, biraz önce sonuçlanan bu toplantıdan sonra, kamuoyuna aşağıdaki hususların açıklanmasını kararlaştırmıştır.

1- Silahlı Kuvvetlerimizin ve diğer güvenlik güçlerimizin kahramanca çabaları sonucunda, bölücü terör, ulusal sınırlarımız içinde, çok geniş ölçüde etkisiz hale getirilmiş ve bu nedenle çaresizliğe düşen bölücü örgüt, dış desteğe muhtaç hale gelmiştir.

2- Ülkemizin toprak bütünlüğünün ve vatandaşlarımızın can güvenliklerinin korunması için bölücü örgütün kökünün kazınması, Hükümetimizin, milletimize karşı en önde gelen sorumluluğudur. Bakanlar Kurulumuz, bu hedefe ulaşılmasının önündeki en önemli engelin komşumuz Suriye tarafından bölücü örgüte yıllardan beri sürdürülen ve giderek artan destek olduğunu değerlendirmiştir.

3- Bakanlar Kurulumuz, Suriye'nin bu konudaki inkarcı tutumunu sürdürmesi ve bölücü örgüte destek ve yardım sağlamaya devam etmesi halinde, gerekli her türlü caydırıcı tedbirin alınmasını, bu konuda uluslararası kuruluşların, üçüncü ülkelerin bilgilendirilme çalışmalarının hızlandırılmasını ve gelişmeler hakkında Yüce Meclise düzenli olarak bilgi verilmesini kararlaştırmıştır. Yüce Meclise, saygılarımla arz ederim.[722]

[722] TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 20,Cilt 63,Yasama yılı 4,3.Birleşim, 7.10.1998,s.282-290

DYP Grubu Adına Hayri KOZAKÇIOĞLU (İstanbul)

12 Eylül 1980 harekâtından önce Türkiye'de PKK faaliyeti vardı. PKK, ilk toplantısını, 1978'in sonbaharında Diyarbakır'ın bir köyünde yapmıştır ve PKK'nın ilk ismi de -Türkçe karşılığı- Kürdistan İşçi Partisi olarak 1978'in sohbaharında ortaya atılmıştır. O tarihten bu yana da PKK ismi kullanılmaktadır; daha önce PKK ismi yoktu.

PKK, 12 Eylül 1980 öncesi, Abdullah Öcalan'ın Hilvanlı olması nedeniyle, ağırlıklı olarak Urfa ve Siverek civarında terör faaliyetini sürdürmüştür. 12 Eylül harekâtından önce, o bölgede bu harekâta en fazla karşı çıkan grup da Bucaklardır ve bu konuda çok ciddî şekilde şehit de vermişlerdir. 12 Eylül 1980 harekâtıyla birlikte PKK'nın komuta grubu Suriye'ye kaçmıştır. Suriye yönetimi, kendilerine Filistin Kurtuluş Örgütünün eski bir kampını tahsis etmiş, daha sonra da Bekaa Vadisindeki Helve kampı verilmiştir. 1 inci, 2 nci, 3 üncü kongrelerini orada, 4 üncü kongrelerini de Irak'ta yapmışlardır. Yani, o günden bu yana, Suriye, terör örgütünü desteklemektedir; siyasî eğitim vererek desteklemektedir, silahlı eğitim vererek desteklemektedir. Hatta o günler, o zamanlar Yunanistan'da bulunan Lavrion kampıyla bağlantılı olarak Avrupa'dan oraya terörist taşınmıştır, sahte pasaportlarla, sahte kimliklerle taşınmıştır. Yani, Suriye, 1980 öncesi adını koymadan verdiği desteği, 1980 sonrası açıkça vermiş, dört yıl içerisinde hazırladığı terör gruplarını 1984'iin ağustos ayında Türkiye'ye sokarak, 15 Ağustos 1984 tarihinde Eruh ve Şemdinli İlçe merkezlerini basarak bu terör olayını başlatmıştır. Suriye bizim için bu kadar büyük düşman bir ülkedir. Peki, Irak'ın durumu nedir? Irak da kendisi buna benzer olaylarla uğraşmasına rağmen, 1988 Ağustos ayındaki kuzey bölgeye yaptığı askerî harekâttan sonra 30 kilometre genişliğinde ve hudut boyundaki bir bandı boşaltmış, o bölgedeki bütün köyleri yakmış yıkmış ve o mıntıkayı olduğu gibi PKK'nın emrine vermiştir. Terör örgütü mensuplarını kendi karakollarının yanına yerleştirmiştir. Hatta, birinci Körfez krizi sırasında, Türk Silahlı Kuvvetlerine karşı kullanılmak üzere, PKK gruplarını, ağır silahla, geri tepmesiz toplarla, havanlarla da silahlandırmıştır. Daha sonra Barzani ve Talabani hareketi sonucunda bir hafta zarfında Irak Silahlı Kuvvetleri o bölgeyi terk ederken, bütün ağır silahlar PKK'nın elinde kalmış ve bizim verdiğimiz binlerce şehidin, binlerce vatandaş kaybının temelinde işte bu silahlar yatmaktadır. Demek ki, olay sadece Suriye yönlü değildir; olay, hem Irak yönlüdür hem Suriye yönlüdür. Başlangıçtan itibaren bu konuda gerçekten çok ciddî mücadele verilmiştir. Özellikle Doğru Yol Partisi Hükümeti döneminde Türk Silahlı Kuvvetlerinin büyük başarısıyla, hudut ötesi operasyonlar yapmak suretiyle, Zeli'deyse Zeli'de, Bote'deyse Bote'de, terör örgütü neredeyse o kamplara hava taarruzları yapmak, hudut ötesi operasyonlar yapmak suretiyle terör asgarî hadde indirilmiştir ve bu mücadele bu şekilde yapılırken, devlet güvenlik güçleri, Silahlı Kuvvetlerle binlerce şehit verirken, ülke dışında, hudut dışında da diplomatik faaliyetler sürdürülmüş; PKK'nın bir terör örgütü olduğu bütün dünyaya kabul ettirilmiş, PKK'yı destekleyen ülkeler ortaya konulmuş ve bunlara karşı da dünyanın tepki koyması sağlanmıştır. Böylece, içteki ve dıştaki faaliyetlerle, teröre karşı mücadele konusunda belirli bir noktaya gelinmiştir. Şimdi şöyle geriye gidelim bakalım. Birinci Körfez krizi çıktığı zaman, rahmetli Özal sağ iken, o bölgedeki herhangi bir harekât sırasında, Türkiye Cumhuriyetinin, devletinin görüşünü almak zorunda hissediyordu bazı ülkeler kendilerini; özellikle büyük ülkeler; bu bir gerçek. İkinci Körfez

krizi çıktığı zaman, Saddam yine kuzeye doğru kendi güçleriyle hareketlendiği zaman yine devreye Türkiye girdi; Barzani'yi, Talabani'yi, Türkmen gruplarını, hatta Irak'ın, İran'ın yetkililerini, Amerika'nın, İngiltere'nin temsilcilerini Ankara'da topladı ve onlara ateşkes sağlattı; onları bir karar üzerinde uzlaştırdı ve PKK'ya karşı da müşterek bir mücadele kararı alındı. Burada da şu tavır vardı: Türkiye'nin görüşü alınmadan, Türkiye sınırdışı, çizgi dışına itilerek Kuzey Irak'ta bir şey yapılamaz. Sayın Özal'ın koyduğu tavır da buydu. Sayın Çiller'in koyduğu tavır da buydu; ikisi benzer tavırdı. (DYP sıralarından alkışlar)

Geldik üçüncü Körfez krizine; üçüncü Körfez krizi sırasında, maalesef, Türkiye Devleti yetkililerine kimse bir şey sormadı. Sadece, Amerika'nın bazı generalleri gelerek bazı temaslarda bulundular; ama, bu konuda Türkiye'nin hiç görüşü alınmadı. Türkiye, üçüncü Körfez krizinde tamamen olayın dışında tutuldu. İşte, o günden bu yana, Türkiye'nin Dışişleri politikasını, dış politikasını incelediğimizde, hep irtifa kaybettiğini görüyoruz, çizgi hep aşağıya doğru gidiyor. Ne oldu; İslam Konferansından kısa bir süre önce ayrılmak zorunda kaldık; Avrupa Birliğinden dışlandık; arkasından, Fransız Parlamentosu Ermeni soykırımını kabul etti; arkasından, çok dikkate değer bir şey oldu, Amerika, Barzani ve Talabani'yi çağırdı; Türkiye'ye hiçbir şey sormadan onları anlaştırdı ve bir anlaşma yaptılar. Bu anlaşmada, o bölgede bir federe devlet kurulmasının temelleri yatıyor -bir takvim yapıldı- ve hükümet kurulması, parlamento kurulması gibi bir takvim yatıyor. Bunu, bütün parlamenterlerimizin çok iyi incelemesini istiyorum. Bu, Kuzey Irak'ta ayrı bir devlete gidişin başlangıcıdır ve Amerika'nın önderliğinde yapılan bir harekettir, Türkiye'ye sorulmadan yapılan bir harekettir.

Bakın, diğer maddeleri okumuyorum; ancak anlaşmanın bir maddesinde -son paragrafında deniliyor ki: "Ankara görüşmesi, Irak sınırlarının daha güçlü savunulmasını sağlayarak, terörizmin ortadan kaldırılmasına yönelik ortak kararlılığımızla ilgili görüşmeleri içerecek." Yani, bu bey efendiler, Ankara'da, sadece hudut güvenliğini konuşacaklar. Peki, Londra görüşmesi ne olacak; Londra görüşmesi, Erbil, Dohuk ve Süleymaniye'nin statülerine yönelik ayrıntılar ile hür ve adil seçimlerin yapılmasını sağlayacak mekanizmaları içeriyor. Yani, Talabani ve Barzani, bizimle, sadece hudut güvenliğini konuşacaklar; ama, bölgenin statüsünü Londra'da konuşacaklar. Bu, Türkiye'nin, Kuzey Irak konusunda dışlanmasıdır. Kuzey Irak, Türkiye için çok önemlidir. Kuzey Irak'ta gelişecek her oluşum Türkiye'yi çok yakından ilgilendirmektedir.

Tabiî, bunun arkasından, bir de, son günlerde, İtalya'da, sözde Kürt parlamentosunun toplantısı da oldu. Yıllardan beri bizim müttefikimiz olan, Avrupa Birliği dâhil her konuda bizi destekleyen İtalya, Parlamentosunun kapısını sözde Kürt parlamentosuna açtı. Bütün bu olaylar olurken, acaba, biz ne yapıyorduk, biz nasıldık? Önce şunu söyleyelim, bunların hiçbirisini tasvip etmiyoruz; Doğru Yol Partisi olarak Avrupa Birliğinin yönetimini de, İslam Konferansının yönetimini de tasvip etmiyoruz. Bunu yaparken İtalya'nın karşısındayız; bunu yaparken Fransa'nın karşısındayız; yani, bunları derken onların yaptığını methetme bakımından söylemiyorum. Bu konuda Hükümet ne düşünüyorsa ve o tavırlara ne kadar karşıysa biz de o kadar karşıyız; İtalya'ya biz de o kadar karşıyız. Ancak, onlara karşı olmak, onların haksız olduğunu söylemek yetmiyor; bir de kendimize bakalım, niçin bu hale geldik? Niye, bizim

dost, müttefik bildiğimiz ülkeler bunu yapıyor? Amerika niye bunu yapıyor? O günlerde, Sayın Başbakanımız, Amerika'da... Ben söylemiyorum Hürriyet Gazetesi yazıyor...[723]

FP Grubu Adına Abdullah GÜL (Kayseri)

PKK terör örgütünün başı Abdullah Öcalan'ın, on beş senedir, Suriye'de güvenlik içinde korunduğu, alenen, tüm dünya tarafından bilinmektedir. Kuzey Irak'ı, bölücü terör örgütü için en güvenli bölge yapmıştır. Çekiç Güç'ün uzun süre bölgeye hâkim olması, ambargonun uzun yıllar devam etmesi, uzun vadeli olarak bölücü terör örgütüne hizmet etmiştir.

Maalesef, 15 senedir, bütün ikazlarımıza ve uyarılarımıza rağmen, Şam yönetimi, terör örgütünün başını büyük bir pervasızlıkla Şam'da barındırmaktadır. Birçok Avrupalı milletvekili ve gazeteci, dünyanın gözü önünde Suriye'ye gidip, terör örgütünün başıyla görüşmeler yapmaktadır. İstihbarat kaynaklarımızın güvenilir bilgi ve tespitleri bir yana, yayımlanan resimler ve mülakatlar bile, açıkça, bu kişinin Suriye'de olduğunu gösterirken, Suriye'nin pişkinlik ve vurdumduymazlığı kesinlikle kabul edilemez.

Komşularımız kadar, bölücülüğü destekleyen ve teşvik eden ve onlara politik açılımlar getiren, başta NATO üyesi müttefiklerimiz olmak üzere, Batılı ülkelerin durumu ise çok daha vahimdir. Son zamanlarda, Amerika Birleşik Devletlerinin, Kuzey Irak'a yönelik gayretleri, senelerdir Kuzey Irak'la ilgili çektiğimiz dikkati ve kaygıları teyit edecek biçimde gelişmektedir. Kuzey Irak'ta yaratılmaya çalışılan fiilî durumun Türkiye'deki bölücülük hareketi için büyük bir stratejik avantaj olduğunu kimse göz ardı etmemelidir. İtalya'daki, Fransa'daki, Belçika'daki ve" diğer Avrupa ülkelerindeki son olaylar bile, Türkiye'nin en haklı davasında nasıl yalnız bırakıldığını açıkça göstermektedir.[724]

DYP Grubu Adına Bekir AKSOY (Çorum)

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; sizleri, şahsım ve Doğru Yol Partisi Grubu adına saygıyla selamlıyorum. Sayın Başbakanın konuşmalarını izledik ve Sayın Başbakanın konuşmalarında, olayın millî bir mesele olduğunu, iç politika meselesi yapılmaması gerektiğini dikkatle izledik; bizim de kanaatimiz budur. Ancak, olayın cereyanından bugüne kadar takip ettiğimiz her safhada, olayın, kendileri tarafından, Hükümet tarafından iç politika malzemesinde kullanıldığını da ibretle izledik.

Şimdi kronolojik bir sıralama yaparsak, Suriye krizi nasıl başladı ve ne oldu; bunu, kısaca bir anlatalım: 17 Eylülde Kara Kuvvetleri Komutanımız "Suriye sabrımızı taşırmasın artık" diyor ve kriz başlıyor. Kriz yönetiminde kontrollü aşamalar vardır; yani, Kara Kuvvetleri Komutanından sonra, artık, silsilei meratib suretiyle, Hükümet devreye girmeli, Dışişleri Bakanı, Millî Savunma Bakanı, Başbakan olaya vaziyet etmeli ve bazı şeyler söylemeli; oysa, Hükümetten hiçbir ses yok. Arkasından. Millî Güvenlik Kurulu toplanıyor, Millî Güvenlik Kurulunun sonuç bildirisinde, bu konuyla alakalı da bir şey yok ve hemen 1 Ekim tarihine bakıyoruz, 1 Ekim tarihinde, hiçbir Hükümet üyesi, Sayın Başbakan

[723] TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 20,Cilt 63,Yasama yılı 4,3.Birleşim, 7.10.1998,s.290-294
[724] TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 20,Cilt 63,Yasama yılı 4,3.Birleşim, 7.10.1998,s.297-301

konuşmadan, Sayın Cumhurbaşkanı çıkıyor "Suriye sabrımızı taşırmasın" diyor. Bunun karşılığında Sayın Başbakana soruyorlar, Sayın Başbakanın da, sadece, dediği şey:"Söylenen lafların altına imzamı atarım" Hükümetten yine ses yok. Arkasından, 7 Ekimde nihayet Bakanlar Kurulu toplanıyor. 7 Ekimde toplanan Bakanlar Kurulundan sonra Sayın Başbakan, Meclise geliyor bilgi veriyor, bilgiden sonra da Meclisin tam desteğini alıyor ve nihayet, bu tam destekle meselenin üzerine ciddiyetle gidilmesi gerekiyor.

Bu sıralamayı niye yaptım: 17 Eylülden 7 Ekime kadar, işin esas sahibi olması gereken, Hükümetten ses yok; çünkü Hükümetin, bu konuda belirlenmiş tam bir siyasî hedefi yok. Siyasî hedef belirlenmeden de kriz yönetiminde hazırlık olmaz. Doğru bir siyasî hedef olmadığı için de, bunun yerine, Sayın Başbakan ve Hükümet üyeleri tarafından, çeşitli açılış törenlerinde, Suriye'ye karşı "ezeriz, biçeriz; üçüncü bir ülkeye gönder Apo'yu veya bize teslim et" gibi söylemlerle, mesele iç politika malzemesi haline getiriliyor. Hükümet olarak yaptığınız tek şey, bu millî meseleyi iç politika meselesi yaparak, Silahlı Kuvvetlerin bu alanda kurduğu kurguyu, siyasî hedefsizlik nedeniyle, sulandırmaktan başka bir şey olmamıştır. Hedef olarak, Türk Devletine yakışır hedef, o zaman, elimizde her türlü fırsat varken "eşkıya başını getir, Cilvegözü'nde mevcutlu olarak teslim et" demek iken, bunun yerine "ya teslim et ya üçüncü bir ülkeye gönder, sınır dışı et" denilmesi suretiyle, siyasî hedefsizlik ve kısa ve orta vadeli bir planın olmayışı ortaya çıkmıştır. Siz, üçüncü ülkeye gönderilmesinin sonuçlarını dahi değerlendiremediniz; üçüncü ülkeye göndermenin sonuçlarını şimdi yaşıyoruz ve bunları biraz sonra da anlatacağım. Şimdi, gelelim, üçüncü ülkeye gönderilmesi: Diyordunuz ki: "Eşkıya başını adım adım izliyoruz." Maşallah, iyi izlediniz! Burnumuzun dibinden kalkan uçakla Rusya'ya giden eşkıya başının Rusya'da olduğunu başka bir istihbarat örgütünden teyit ettiriyorsunuz. İtalya'ya giden eşkıya başının İtalya'ya girişini Alman istihbarat örgütünden öğreniyorsunuz. Muhterem arkadaşlarım, Suriye-Rusya-İtalya... Bunlar rastgele bir iş değil, uluslararası bir planın gereği; bunun değerlendirmesini dahi yapmaktan geri kaldınız. Eşkıya, İtalya'ya gelince de, daha ne olduğunu anlamadan, iç politikaya alet etme dürtüsüyle, hemen "Apo'yu İtalya'da tutuklattık" söylemlerine başladınız ve aynen, Sayın Başbakan, basın toplantısındaki ifadesinde "Türkiye'ye iade edilmek üzere, mahkeme tutuklamıştır" diyor. "Yakalattık" dediniz, davetli çıktı; "hapishanede" dediniz, misafirhanede çıktı; "mahkûm" dediniz, misafir çıktı; "kendi inisiyatifimizde yürüyor" dediniz... Bunlar hep iç politika malzemesi olarak kullanılan şeyler. Kendi inisiyatifinizde yürüyen şeye karşılık, İtalya Cumhurbaşkanı, eşkıya başına siyasî mülteci hakkı tanınması hususunda, bakın ne diyor: "Bu, bütün halklara layık oldukları hakların verilmesi için bir fırsattır." İtalyan Başbakanı, siyasî sığınma hakkında, büyük bir Avrupa geleneği olduğunu belirterek, bakın ne diyor: "Bizim tavrımız, yasalarımıza, tarihimize ve bizim değerlerimize saygı bazında alınmış bir karardır." Yani "biz bunu siyasî mülteci statüsüne sokacağız" diyor. Öte taraftan, Avrupa'da bu konuya ilgi duyan ve "inisiyatifimizde devam ediyor" şeklinde söylediğiniz konularda, Almanlar, Alman Dışişleri Bakanı "eşkıya başının yakalanmasının Kürt sorununu çözmek için önemli bir fırsat olduğunu" söylüyor; yani, orada siyasî mülteci olarak kalırsa önemli bir fırsatmış, bunu çözeceklermiş. Yine Alman Dışişleri Bakanı devam ediyor ve "çözüme, azınlık ve insan haklarına saygı gösterilmesiyle ulaşılacak" diyor. Bütün bunlar "bizim inisiyatifimizde" diyerek, iç politika malzemesi yaptığınız şeylerin neticeleri. Bütün bunlar, siyasî hedefsizliğin neticeleri. Eğer, Türkiye Devleti, ilk başta "Apo'yu getir, eşkıya başını

getir, Cilvegözü'nde teslim et" siyasî hedefini ortaya koysaydı, "sınır dışı etme" deseydi... Üçüncü bir ülkeye göndermenin sonuçlarını değerlendiremediniz, değerlendiremediğiniz için de bütün bunlar Türkiye'nin hiç istemediği bir noktaya gelmiştir sayenizde. Muhterem arkadaşlarım, olay uluslararası siyasî platforma çekilmiştir, bu süreç başlamıştır ve Türkiye olarak, hiç istemediğimiz bir noktaya gelmiştir. Biz de "İtalya, derhal teslim et" söylemlerine başlamışız. Şimdi, soruyorum: Elimizde her türlü imkân varken Suriye'ye iade ettiremediğimiz süfli adamı, Rusya'ya mı, İtalya'ya mı iade ettireceğiz? Şimdi, Türkiye'de, hemen bunun arkasından "efendim, bu iade işlemindeki engelleri kaldırmak için idam cezasını kaldıralım" şeklinde Hükümetin bir çıkışı oldu. Muhterem arkadaşlarım, bir eşkıya başı için özel kanun çıkarılmaz. Şimdi, siz, İtalya'dan "eğer idamı kaldırırsanız bu eşkıya başını teslim edeceğiz" diye bir taahhüt mü aldınız; böyle bir taahhüt yok. O zaman sizin kendi kendinize çalıp söylemenizin de manası yok. Eşkıya başı için, Türkiye Büyük Millet Meclisinden idamın kaldırılmasıyla alakalı bir kanun çıkacağını zannetmiyorum; 5 bin şehit bizden hesap sorar, 65 milyon hesap sorar bizden. [725]

FP Grubu Adına Abdullah GÜL (Kayseri)

PKK terör örgütü öncülüğündeki bölücülük, lojistik desteğini çevremizdeki ülkelerden, siyasî ve politik desteği ise, maalesef -Avrupa olmak üzere- Batı ülkelerinden temin etmekteydi. Başta Avrupa Konseyi Parlamenterler Asamblesi olmak üzere Avrupa'daki birçok parlamenterler meclislerinden çıkan kararlar, maalesef, PKK terör örgütüne cesaret verici nitelikte olmuştur. Özellikle son yıllarda Avrupa'da iktidara gelen sosyalist partilerin eğilimlerine baktığımızda görmekteyiz ki, Türkiye'deki bölücülüğün Avrupa'daki desteği artma eğilimi içerisindedir. Müttefikimiz olan ülkelerdeki iktidarlara baktığımızda, bunu açıkça görmekteyiz.

Değerli arkadaşlar, bütün Türkiye olarak bugün çok dikkat etmemiz gereken konu, PKK terör örgütünün Avrupa'da siyasallaşma safhasına girme gayretleridir. Lozan Antlaşmasında Türkiye'deki azınlıkların kimler olduğu ve bu azınlıkların statüleri açıkça belirtilmiştir. Avrupa'nın bugünkü mantalitesi, anlayışı, Türkiye'deki azınlık tarifini yeniden tanımlama eğilimi içerisindedir. Avrupa siyasetinin ve diplomasisinin güneydoğu meselemizi bir azınlık statüsüne oturtma gayreti, Sevr anlayışından kaynaklanmaktadır. Ayrıca, İtalya'nın Dışişleri Bakanının daha önce çeşitli vesilelerle Sevr'i referans vermesi, sözde sürgünde bir parlamentonun ortaya çıkması ve burada bazı lider takımının toparlanması da bunu göstermektedir. Bu açıdan, bizim, şimdi, çok daha dikkatli olup yapmamız gereken şey, bu propaganda gücünü kırmak ve diplomasi gücünü olmalıdır. Bunun için, birlik ve beraberliğimiz demin de söylediğim gibi her şeyin üzerindedir. Ortaya çıkan acı gerçek şudur ki, müttefikimiz dediğimiz birçok ülke, aynı paktlarda olduğumuz birçok ülke, askerî anlaşmalar yaptığımız, ekonomik anlaşmalar yaptığımız, siyasî anlaşmalar yaptığımız birçok Avrupa ülkesi, bugün, maalesef, Türkiye'yi destekler değil, Türkiye'deki bir terör örgütünü, dolaylı olarak da olsa, destekler mahiyette görünüm arz etmektedir.[726]

[725] TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 20,Cilt 65,Yasama yılı 4,20.Birleşim, 18.11.1998,s.466-469
[726] TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 20,Cilt 65,Yasama yılı 4,20.Birleşim, 18.11.1998,s.470-472

Millî Eğitim Bakanı Metin BOSTANCIOĞLU (Sinop)

Değerli milletvekilleri, PKK terör örgütü, kurulduğu günden günümüze kadarki faaliyetlerini, aynı zamanda, dış boyutlu olarak yönlendirmiştir. Ülkemizde gerçekleştirdiği terörist eylemlerde kullandığı militanları yurt dışında eğitmiş, silahlarını yurt dışından getirmiş ve finansal kaynaklarını da yine yurt dışından sağlamıştır. Yurtdışı faaliyetlerinin birinci ayağı olan militan temini, eğitimi, silah ve lojistik destek boyutunu komşu ülke alanları oluştururken, ikinci ayağı olan finans ve siyasî boyutunu ise Avrupa alanı oluşturmuştur.

Örgütün, özellikle, ülkemizde silahlı eylemlere başladığı 1984 yılından itibaren artan terörist kadrolarının silah ve lojistik ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla, uluslararası uyuşturucu şebekeleriyle irtibata geçerek, Ortadoğu-Türkiye-Avrupa hattında, organize bir uyuşturucu ticaretine de yönlendiği gözlenmiştir. PKK'nın, ayrıca, terörist faaliyetlerini finanse edebilmek amacıyla, Avrupa ülkelerinde, zorla para toplama, haraç, gasp ve zorla bağış gibi, organize suçlara yöneldiği de bilinmektedir. Dünyanın hiçbir yerinde, öğretmenler, terörün hedefi olmamıştır. Bizde ise, görevleri, çocukları eğitmek, insanları aydınlatmak olan öğretmenler, bu kutsal görevlerine rağmen, acımasızca şiddet eylemleriyle yıldırılmak istenmiş; eğitim müesseselerimizi işlemez hale getirmek ve bölge halkını cahil bırakabilmek için, öğretmenlerimizin yanı sıra, eğitim kurumlarımıza da yönelik birçok eylem gerçekleşmiştir.

Öğretmenlerimize yönelik 122 olayda 115 öğretmenimiz hayatını kaybetmiş, 47 öğretmenimiz de yaralanmıştır. Ayrıca, bölge insanlarımıza dinî hizmetleri götürmekle görevli imamlarımıza saldırılar yapılmış, toplam 40 olayda, 27 insanımız öldürülmüş, 8 insanımız da yaralanmıştır. Sayın Başkan, değerli üyeler; onbeş yıldır halkımıza ve devletimize yönelik olarak acımasızca eylemler gerçekleştiren terör örgütünün başı, devletimizce görevlendirilen özel bir ekip tarafından düzenlenen başarılı bir operasyonla Kenya'nın Nairobi Kentinde yakalanarak 16 Şubat 1999 tarihinde Türkiye'ye getirilmiş ve Mudanya'ya bağlı İmralı Adasında Türk adlî makamlarına teslim edilmiştir; şu anda bağımsız Türk mahkemeleri nezdinde, bugüne kadar yaptıklarının hesabını vermeyi beklemektedir. Bu terör örgütü başının yakalanarak ülkemize getirilmesiyle, yıllardan beri ülkemizde binlerce cana ve çok önemli kaynaklarımızın kaybına sebebiyet veren terör örgütlerine karşı yürütülen mücadelede çok hassas bir noktaya gelmiş bulunuyoruz. Terörist başının yakalanmasından büyük memnuniyet duyan vatandaşlarımız, yurt içinde teröre karşı sürdürülmekte olan mücadeleye büyük destek vermektedirler. Bu ortamın oluşmasıyla birlikte, başta PKK olmak üzere, yasadışı terör örgütlerinin önümüzdeki süreci etkilemeye yönelik eylemlere başladıklarını, bu eylemlerin yurt içinde ve dışında devam etmekte olduğunu görmekteyiz. Terör örgütü bakımından, PKK'nın ele başısının yakalanarak yurda getirilmesini müteakip, bölücü örgüt mensupları, yurt içinde ve yurt dışında, kanunsuz gösteri, pankart asma, bildiri dağıtma, molotof kokteyli atma, bombalama ve cezaevlerinde açlık grevi yapma gibi eylemlere yönelmişlerdir. Değerli milletvekilleri, biz, PKK başta olmak üzere, her türlü terörün bitirilmesini millî bir politika olarak görüyoruz. Yüce Parlamentonun da aynı görüşte olmasından büyük memnuniyet

duyuyoruz. Bugüne kadar Yüce Milletimizin ve Parlamentomuzun, kahraman güvenlik güçlerine verdiği desteğe şükran borçluyuz.[727]

DTP Adına Selahattin DEMİRTAŞ (Diyarbakır)

Neredeyse yirmi dört yıldır devam eden ve terörle mücadele konsepti çerçevesinde yürütülen binlerce yurt içi operasyona ek olarak, üçü geniş kapsamlı olmak üzere toplam yirmi dört defa sınır ötesi harekât gerçekleştirilmiştir. Bugün yaşanan tabloyu göz önünde bulundurduğumuzda, söz konusu operasyonların tümüyle pozitif sonuç yaratıp yaratmadığını tartışmayı gereksiz buluyoruz. Ancak, bu operasyonların sonucunda yaşanan can kayıpları, ekonomik kayıplar, bu nedenle ülkemizin uluslararası ilişkilerde yaşadığı sancılar, toplum olarak çektiğimiz acılar, maalesef, hâlen etkilerini sürdürmektedir. Yirmi dört yıldan bu yana yaşanan olaylar neticesinde kırk binden fazla insan yaşamını yitirmiş, on binlercesi yaralanmış, ülkenin 300 milyar doları harcanmış, binlerce yerleşim birimi boşaltılmış ve insanlar zorunlu göçe tabi tutulmuş, yüz binlerce insan tutuklanmış, işkencelere maruz kalmış, ülkenin bir bölümü çeyrek asır boyunca sıkıyönetim ve olağanüstü hâl rejimiyle yönetilmiş, temel hak ve özgürlükler uzun yıllar boyunca askıya alınmış, doğusuyla batısıyla bütün ülke bu yaşananların ağır faturasını hep birlikte ödemek durumunda kalmıştır. Yaşanan bu olaylar neticesinde ağır ekonomik krizler ortaya çıkmış. Buna bağlı olarak işsizlik, açlık ve yoksulluk vatandaşlarımızın neredeyse kaderi hâline gelmiştir. Daha mutlu bir gelecek, sağından soluna, muhafazakârından liberaline, sosyalistine kadar her kesimin özlemidir ve tabii ki, haklı beklentisidir. Ancak, bu doğal beklentiler kadar doğal olan bir başka şey de çözüm konusundaki farklı yaklaşımlar, farklı önerilerdir. Bu da, demokratik bir tartışma, demokratik bir dayanışma kültürünün olmazsa olmazıdır. Eğer, ortak hassasiyetlerimiz ülkemizin birliği ve bütünlüğü içerisinde daha güçlü bir demokratik toplumu inşa etmekse, buna ulaşmanın yol ve yöntemleri konusunda birbirimizi daha fazla dinlemeye, daha fazla anlamaya, birbirimize daha fazla inanmaya ve güvenmeye ihtiyaç vardır.

Saygıdeğer milletvekilleri, özellikle, ABD'nin Irak'ı işgaliyle birlikte Orta Doğu'da değişen güç dengeleri, yaşadığımız bu sorunun giderek uluslararası bir hâl almasına ve aktör sayısının artmasına neden olmuştur. Devletler arasındaki çıkar çatışmaları çözümün ortaya çıkmasını engellemiş, Türkiye'de yaşanan çatışmalardan değişik şekillerde çıkar elde etmek isteyen ulusal ve uluslararası güç odakları sorunun çözümünü zorlaştıran ve giderek de karmaşıklaşmasına yol açan bir politika izlemeyi kendileri açısından daha faydalı görmüşlerdir. Bu tehlikeli politikaların yarattığı siyasi ve ekonomik rantla beslenen güç odaklarına karşın, işin, bedel, acı ve gözyaşı kısmı, her zaman olduğu gibi, yoksul ve emekçi halkımızın sırtına yüklenmiştir. Oysa, Türkiye'nin içinde ve ülkenin iç dinamikleriyle demokratik diyaloglar kurularak, daha farklı neler yapılabileceğini bu Mecliste tartışarak, çözümü hep birlikte yaratıp, bu güç odaklarının hesaplarını boşa çıkarabiliriz inancındayız. Şimdi artık, sınır ötesi operasyonlardan ziyade, en az denediğimiz ve bizce en etkili, en zahmetsiz, ülkemiz açısından en kazançlı yol olan demokratik tartışma ve sivil çözüm yöntemlerini gündemimize almak durumundayız. Her şeyden önce,

[727] TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 20,Cilt 71,Yasama yılı 4,57.Birleşim, 18.3.1999,s.379-380

şiddeti ve ırkçılığı övmeyen, teşvik etmeyen her türlü düşüncenin, demokrasiyi geliştirme amacıyla ifade edilmesi serbest olmalıdır. Bu ülkenin vatandaşlarının, düşüncelerini, korkmadan, baskı altına alınmadan, siyasi linçe tabi tutulmadan tartışabileceği ortam sağlanmalıdır. Bununla birlikte, partimiz Demokratik Toplum Partisinin demokratik yaşamda sağlayabileceği faydalar ve fırsatlar, daha serinkanlı bir şekilde değerlendirilmelidir.[728]

CHP Grubu Adına Şükrü Mustafa ELEKDAĞ (İstanbul)

Tehdidin birinci boyutunu, Irak'ın kuzeyinde konuşlanmış olan ve Kuzey Irak yerel yönetimi tarafından Türkiye'ye karşı bir piyon olarak kullanılan PKK unsurları oluşturuyor. Bu bağlamda Amerika, PKK'ya ve onun İran'ı hedef alan yan kolu niteliğindeki PJAK'a, bölgesel planlarında elinden çıkartmak istemeyeceği etkili kartlar olarak bakıyor.

Tehdidin ikinci boyutunu, ülkemizi bölmeye yönelik siyasi bir projenin gerçekleştirilmesini hedef alan PKK'nın Türkiye'de konuşlanmış unsurları ve onun siyasi uzantısı oluşturuyor. Tehdidin üçüncü boyutunu, esas hedefi bağımsız bir Kürt devleti kurmak, sonra da Türkiye üzerinden Akdeniz'e çıkarak büyük Kürdistan projesinin ilk aşamasını gerçekleştirmek olan ve PKK'yı bölgesinde barındırarak ona her türlü desteği sağlayan Barzani'nin otoritesindeki Kuzey Irak bölgesi oluşturuyor. Barzani, PKK'yı, bağımsızlık ilanında ve Kerkük'ün ilhakında Türkiye'ye karşı bir pazarlık unsuru olarak kullanmak amacıyla silahlı bir güç olarak elinin altında tutuyor. Tehdidin dördüncü boyutu ise, sözde "stratejik müttefikimiz" Amerika'nın tutumundan kaynaklanıyor. Değerli arkadaşlarım, Amerika'nın Irak'a müdahalesinin askerî ve siyasi açılardan tam bir fiyaskoya dönüştüğü artık açık ve seçik görülüyor. Geçen yıl Becker ve Hamilton ikilisine hazırlattırılan ve çoğu zaman "akil adamlar raporu" diye anılan Irak Çalışma Grubu Raporu da esasen şu sonuca varmıştı: "Irak'ta öylesine felaket bir altyapı oluşturulmuştur ki, bu koşullarda bir askerî zafer imkânsızdır."

Durum bugün de vahametini koruyor. Nitekim kısa süre önceye kadar Irak'taki Amerikan kuvvetlerine komuta etmiş olan General Ricardo Sanchez, üç gün önce verdiği bir beyanatta ülkesinin Irak'taki durumunu "Irak sonu gelmeyen bir kâbus hâline dönüştü" diye tanımlamıştır. Bu koşullarda Amerika, tüm Irak'ın çözülüp dağılması gündeme geldiği zaman Kuzey Irak'ta Kürt bölgesine yerleşmeyi planlıyor. Daha doğrusu bu seçeneği elinde tutmak istiyor. Bu bölge petrol üzerine oturmuştur ve Amerika için tüm Orta Doğu petrol bölgesini denetim altına alabileceği bir konuma sahiptir.

Sözünü ettiğim plan uyarınca Washington, Irak'taki üslerinin ve kuvvetlerinin bir bölümünü bölgeye kaydıracak ve Amerikan kamuoyuna sonradan şunları söyleyecektir, diyecektir ki: Irak macerasında kaybedilen canlar ve harcanan paralar heba olmadı, ülkenin kuzeyinde dost ve müttefik bir demokratik devlet kuruldu ve Amerika burayı bir stratejik platform ve Orta Doğu ve Körfez bölgesindeki yaşamsal çıkarlarını denetleyecek bir merkez olarak kullanacak. Evet, Amerika'nın, Kuzey Irak'lı Kürt liderlerin PKK'yı barındırmalarına, silahlandırmalarına göz yumması ve Türkiye'ye karşı onları himayesi altına almasının altında bu hesaplar yatıyor. Değerli arkadaşlarım, Amerika'nın Kuzey Irak'a yönelik

[728] TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 23,Cilt 2,Yasama yılı 2,8.Birleşim, 17.10.2007,s.618-621

resmî politikası, bu bölgenin Irak'ın federal statüde bir parçası olduğu şeklindedir. Amerikalı yetkililerin açıklamaları da bu çizginin, bugüne kadar, hiçbir şekilde dışına çıkmamıştır.

Ancak Washington'un uygulamaları açıklanan politikasıyla tamamen ters istikamette olmuştur ve Kuzey Irak'ta bağımsız bir Kürt devletinin kurulması için her türlü önlemi almaya yönelmiştir. Nitekim Kürtlere, anayasada ve siyasi yapılanmada sayılarının üzerinde bir güç tanınmış, askerî açıdan onların Bağdat'a bağlı olmamaları kabul edilmiş, Irak ordusunun Kuzey Irak otonom bölgesine girmesi yasaklanmış ve Kürt ordusu Amerika tarafından silah ve teçhizat ile donatılmıştır. Ayrıca, Peşmergelerin idari ve askerî kontrolüne bırakılmış olan Kerkük'ün demografik yapısının Kürtlerce illegal ve kapsamlı bir şekilde değiştirilmesine göz yumulmuştur; Kerkük'ün özerk bölge statüsünün değiştirilerek aidiyetinin referandumla saptanmasına hukuki zemin hazırlanmış; Türkmen yurdu, Telafer Kürt bölgesine bağlanmış ve Türkmenlerin zor ve zulüm yoluyla siyasi süreçten dışlanmalarına göz yumulmuştur; Bunlara, Amerika'nın, Kuzey Irak yerel yönetimi üzerinde PKK'yı etkisiz kılmaları için gerekli baskıyı yapmamaları ile PKK'nın lojistik ikmal yollarını kesmemiş olmasını da ilave etmek doğru olacaktır.

Değerli arkadaşlarım:

Birincisi, hâlen karşılaştığımız tehdidin Türkiye'nin bugüne kadar çözme iradesini gösteremediği bir iç boyutu vardır. Buna bugün girme imkânım yok, zaman buna müsaade etmiyor, fakat bu son derece önemli.

İkincisi, Türkiye'nin müttefiklerinin -yani Amerika ve Avrupa Birliğine üye bazı devletler bu tehditle mücadelede Türkiye'nin yanında değil karşısında yer almışlardır. Gerçekte, Türkiye'nin sözde müttefikleri, söz konusu tehdidin iç ve dış unsurlarının palazlanmasına yardım etmektedirler.

Üçüncüsü, Türk Hükümetinin, bu dört boyutlu tehdidi, bu sizlere arz ettiğim bütünlük, kapsam, vüsat ve niteliğiyle değerlendirmek suretiyle bir strateji oluşturmamış olmasından ileri geliyor.

Dördüncüsü, Türk kamuoyu ve medyası, tehdidin tüm boyutlarıyla kapsam ve niteliğinin farkında değildir.

Değerli arkadaşlarım, asimetrik bir mücadelede, harekâtın ve dayandığı politikanın ana hedefi, terörü himaye eden devletleri ve mihrakları, terörü destekleyemez hâle getirmektir. Bu bakımdan, hedef PKK'dır ama PKK'yı himaye eden Kuzey Irak'taki siyasi otoriteye bu himayenin çok ağır bir bedeli olacağım göstermek gibi bir görevimiz ve sorumluluğumuz vardır.

Kuzey Irak'taki yerel yönetimin, PKK'ya destek vermek ve onu Türkiye'ye karşı kullanmak hususundaki iradesinin kırılması lazım. Bunu yapamadığımız takdirde dağ fare doğurmuş olur ve tezkereye bir blöf olarak bakılır. Böyle bir durum da Türkiye'nin saygınlığına ve inandırıcılığına ağır bir darbe vurur. Evet, tezkerenin kabulüyle girilen yeni dönemde, Türkiye'nin önce Irak ve Kuzey Irak yetkililerini, PKK'yı artık himaye etmelerinin mümkün olmadığına ikna etmek, bunu onlara kabul ettirmek zorunluluğumuz vardır. Artık, Irak ve kuzeyindeki yerel yönetim şu tercihi yapmak konumundadırlar: PKK mı, Türkiye mi?

Strateji biliminin babası olan Von Clauzewitz'in "Savaş, politikanın başka yöntemlerle devamıdır." sözlerini hatırlatacağım: "Savaş, politikanın başka yöntemlerle devamıdır." Yani, kuvvet kullanma kararlılığından bir nebze inhiraf etmeme ve bu kararlılığın karşı tarafça açıkça algılanması kaydıyla, kuvvet kullanmaya giden yolda, kuvvete başvurmadan önce alınacak birçok ekonomik ve siyasi

önlemler vardır. Türkiye'nin de elinde, bu hususta, türlü seçenekleri ve yöntemleri içeren geniş bir yelpaze bulunmaktadır. Bu yelpaze, Kuzey Irak'ın Türkiye'deki ticari ilişkilerini, bu bölgeye verilen elektriği, Habur Sınır Kapısı'ndan yapılan taşımacılığı, Irak ve Afganistan'daki Amerikan askerlerinin lojistik ikmalini ve İncirlik Üssü'nün kullanımı gibi birçok yaptırım imkânını içermektedir.

Değerli arkadaşlarım, caydırıcı politikanın dört unsuru vardır: Bunlardan birincisi, Türkiye'nin sarsılmaz bir siyasi irade ortaya koyması; ikincisi, hedefleri iyi saptanmış bir strateji oluşturması; üç, bu stratejiyi uygulayabilecek bir askerî güç yapılanmasının hazır olması ve dört, bütün bu hususların, muhataplarınız, hedef aldığınız mihraklar tarafından tam anlamıyla bilinmesi ve anlaşılması.[729]

MHP Grubu Adına Ahmet Deniz BÖLÜKBAŞI (Ankara)

Türkiye'nin askerî güçle desteklenen, etkili bir siyasi caydırıcılık politikası izleyebilmesi için tutarlı bir strateji ve yol haritası belirlemesi acil bir ihtiyaçtır. Türkiye'nin izleyeceği böyle bir caydırıcılık stratejisini etkili kılacak imkân ve yaptırımların bir bütünlük içinde tespiti özel önem taşımaktadır. Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Sayın Devlet Bahçeli, 17 Ocak 2007 tarihinde yaptığı basın toplantısında Kuzey Irak'a uygulanacak yaptırım rejiminin ana unsurlarını kapsamlı olarak ortaya koymuştur. Türkiye'nin alacağı tedbirlerin caydırıcı ve zorlayıcı olabilmesi için, ilk planda, Habur Sınır Kapısı'nın kapatılması, Türk hava sahası üzerinden Irak bağlantılı uçuşlara izin verilmemesi, Kuzey Irak'a yapılan lojistik desteğin, gıda ve diğer malzeme akışının, müteahhitlik hizmetlerinin ve ticaretin, elektrik ve benzin ikmalinin durdurulması ve Barzani'nin iş merkezi hâline gelen Mersin Serbest Bölgesi'nde yeni düzenlemeler yapılması, Barzani'nin ve PKK'yı destekleyen Iraklıların Türkiye'deki ticari faaliyetlerine karşı zecrî tedbirler alınması gereklidir.[730]

AK Parti Grubu Adına Nihat ERGÜN (Kocaeli)

Türkiye dün de, bugün de, hem tarihinden kaynaklanan hem de coğrafyasından kaynaklanan ciddi imkânlara ve avantajlara sahiptir. Aynı zamanda ciddi sorunları da, bu imkân ve avantajlar kendi içinde taşımaktadır. Türkiye'nin bu büyük potansiyelini elbette sadece biz görmüyoruz, başkaları da görüyorlar. Bu nedenle, 60'lı ve 70'li yıllar boyunca Türkiye kendi iç kavgalarıyla, anarşiyle boğuşmak zorunda kalmıştır. 80 ihtilalinden sonra ise 84'ten itibaren yirmi üç yıldır terör belasıyla boğuşmaktayız. Terörün elbette içeriden kaynaklanan nedenleri olduğu gibi, dışarıdan kaynaklanan nedenleri de vardır. Ama, yirmi üç yıldır "sıfır terör" dediğimiz bir hadiseyle karşı karşıya kalamadık. Kâh azaldı, kâh arttı. Dalgalı bir terör seyrini hepimizin önüne koymak mümkün. Yılda 1.500-2.000, hatta 6 bin terör olayına varan olaylann olduğu dönemleri çok iyi biliyoruz. Bugün bu "dalgalı terör" dediğimiz terör dalgasının en önemli noktalarından bir tanesine geldik. Elbette, değerli arkadaşlar, terör hareketlerinin Türkiye'nin başına bela olduğu dönemden beri terörle mücadelenin siyasi, ekonomik, sosyal boyutu çoğu zaman

[729] TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 23,Cilt 2,Yasama yılı 2,8.Birleşim, 17.10.2007,s.622-627
[730] TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 23,Cilt 2,Yasama yılı 2,8.Birleşim, 17.10.2007,s.630-631

ihmal edildi, sorun teşhis edilemedi, terörle mücadele, teröristle mücadele olarak zaman zaman algılandı. Özellikle 90'lı yıllar boyunca izlediğimiz politikalar terörle mücadelenin siyasi, ekonomik, sosyal boyutunun da olduğunu ihmal edecek boyutlara ulaştığında farklı bir tabloyla karşı karşıya kaldık. 90'lı yıllara kadar Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Türkiye'nin bütün partilerine oy veren vatandaşlarımızın, seçmenlerimizin siyasi eğilimleri bir anda değişmeye başladı ve kademeli olarak âdeta Doğu ve Güneydoğu Anadolu'daki bölge vatandaşlarımız tek bir siyasi partiye odaklanan hâle geldiler. Evet, terörle mücadelede askerî boyut olarak önemli mesafeler aldık, ciddi manada çalışmalar yaptık. Ama siyasi, hukuki ve sosyal boyutu ihmal edildiği için, ciddi manada bir terör, terörün taban kazanması ve toplumun, Türkiye'nin normal siyasi partilerinden uzaklaşması gibi bir gerçeği de önümüze koymuş oldu. 2002 yılı, bir anlamda, bu açıdan milat oldu. 2002 yılında, ilk defa, AK Parti, bölgeye siyasi olarak giren, güçlü bir şekilde giren bir siyasi parti oldu. Çünkü Türkiye'de, artık sosyal, ekonomik ve siyasi boyutu ihmal etmenin bir kesintiye uğraması ve yeniden toplumun kazanılması gerekiyordu. İşte, AK Parti, bu dönem içerisinde bunu büyük çoğunlukla başardı. 2002'de son derece düşük oy potansiyeliyle girdik, 2004'te bu oyları bir miktar daha artırdık ve 2007 genel seçimlerinde ise aldığımız ekonomik tedbirlerle, uyguladığımız sosyal politikalarla, Türkiye'deki demokratikleşme hamleleriyle, bölgedeki insanın gönlünde taht kuran bir siyasi parti hâline gelebildik.

Değerli arkadaşlar, aslında, bugün geldiğimiz noktada, tezkere, herkese çok önemli fırsatlar sunmaktadır, başta, Amerika Birleşik Devletleri'ne. Türkiye Cumhuriyeti, caydırıcı gücünü ortaya koymakta kararlıdır. Amerika'nın Irak'ta içinde bulunduğu zorluğun da farkında olduğumuzu defalarca söyledik. Irak'ta ciddi bir kaos vardır, yönetilemezlik vardır, mezhep ve etnik parçalanmalar vardır. Bütün bunlar, Irak'ı yönetilemez hâle getirmiştir ve Irak, terör örgütlerinin cirit attığı bir noktaya gelmiştir, her türlü terör örgütü, her türlü imkân ve kabiliyete sahip hâle gelmiştir. Sadece Türkiye'ye yönelik olan PKK terör örgütü değil, aynı zamanda Irak'ın kendi içindeki terör örgütleri de her türlü imkân ve kabiliyete sahip hâle gelmiştir. Kolayca silah ve mühimmat bulabilmektedirler. C4 patlayıcıdan mayına varıncaya kadar roketatara varıncaya, uzun namlulu silahlara, makineli tüfeklere varıncaya kadar her türlü imkân ve kabiliyete terör örgütleri sahip olabildiyse Irak'ın iyi yönetilemediği aşikârdır. Bu zorlukları Amerika Birleşik Devletleri'nin nasıl aşacağı elbette önemli bir sorundur ama bugünkü sorunumuz, bize yönelik terörün de Irak'taki bu kaostan yararlanması, bu başıboşluktan yararlanması, her türlü silah ve mühimmata kolayca ulaşabilmesi ve imkân ve kabiliyetlerinin, terörist eylem imkân ve kabiliyetlerinin artmış olmasıdır. Terör örgütü PKK, bu bölgede, yerleri bilinen, hatta arzu eden uluslararası basın mensuplarının dahi diledikleri zaman yerel yönetim aracılığıyla giderek ziyaret edebildikleri birtakım kamplarda yuvalanmış vaziyettedir. PKK terör çetesinin elebaşıları bu bölgede her türlü hareket serbestîsine sahiptir ve kamplarında eğitim faaliyetlerinde bulunabilmektedir; her türlü lojistik desteği alabilmekte, toplantılarını açıkça düzenleyebilmekte, yerel televizyonlara beyanat verebilmekte. Hiçbir ülke, sınırlarının hemen ötesinde bir terör örgütünün mevcudiyetine ve bu terör örgütünün vatandaşlarını katletmesine izin veremez. Türkiye de bu duruma izin vermeyecektir ve bunu kabul etmemiz mümkün değildir.

Bu nedenle, terör örgütünün kendisi ve ona destek veren yandaşlar da Türkiye'nin bu kararlılığı karşısında atmaları lazım gelen doğru adımları atmalıdırlar. Son olarak, tezkerenin kullanımında ve

terörle mücadelede elbette şunları da söylemek mümkün: Çok sofistike yöntemlerle tezkere kullanılmalıdır. Mademki asimetrik bir tehditle karşı karşıyayız, konvansiyonel yöntemler yerine çok sofistike yöntemler bulmak mecburiyetindeyiz. Bunların ne olduğunu burada konuşacak değiliz elbette. Profesyonelleşmeye terörle mücadelede önem vermeliyiz. Tezkerenin kullanımındaki her safhada mutlaka siyasi iradenin ve otoritenin kararlılığını, denetimini, azmini kamuoyunun görmesini sağlamalıyız ve tezkere kullanılırken, daha büyük bir yangına sebebiyet vermek isteyenlere fırsat vermeden bu tezkereyi kullanmalıyız ve ayrıca, Türkiye'nin bugüne kadar aldığı demokratikleşme, özgürleşme, hukuk devleti konusundaki mesafelerin, kalkınma ve Avrupa Birliği perspektifi konusundaki mesafelerin de korunmasına özen göstererek bu tezkerenin kullanılmasında bir yön çizmeliyiz diye düşünüyorum.[731]

İzmir Milletvekili Sayın Ahmet ERSİN'İN Yazılı Soru Önergesine Cevap

Soru: İngiliz yayın kuruluşu BBC ülkemizde yaşanan terör olaylarını aktarırken "terörist" yerine "asi", "isyancı" anlamına gelen tanımlar kullanmaktadır. Bu bağlamda;

1. BBC'nin kullandığı tanımlamayı değiştirmesi konusunda diplomatik girişimde bulunulmuş mudur? BBC'nin halkın tepki gösterdiği tanımlamaları kullanmaya devam etmesi durumunda, İngiltere'nin yaşadığı terör sorunlarını TRT'nin haberlerinde benzer bir dil kullanarak aktarmasını sağlayarak, yanıt verilmesi düşünülmekte midir?

Yanıt: Son dönemde ülkemizin PKK terörüyle mücadelesi kapsamında sınır ötesi harekât seçeneğinin uluslararası basında sıkça işlendiği görülmektedir. Bu bağlamda, PKK terör örgütünden bahsederken bir kısım uluslararası basının "özgürlük savaşçısı", "isyancı", "asi" vb. ifadeler kullandığı gözlenmektedir. Bu konuda, Bakanlığımızca ilgili yayın kuruluşlarının hem ülkemizde mukim temsilcileri, hem de BBC, Reuters, CNN International, AFP, ITAR TASS, AP, DPA ile diğer haber kurum ve kuruluşlarının merkezleri nezdinde yazılı ve sözlü olarak gerekli girişimlerde bulunulmuştur. Konu yakinen takip edilmektedir.[732]

CHP Grubu Adına Şükrü Mustafa ELEKDAĞ

Barzani, PKK'yı, hayal ettiği bağımsız Kürt devletinin ilanında ve Kerkük konusunda Türkiye'ye karşı bir pazarlık unsuru olarak kullanmak istiyor. Bu nedenle, terör örgütüne yaşam alanı, eğitim, lojistik destek ve kendini yenileme imkanını sağlıyor. Bu durumda, Barzani'nin Türkiye'nin düşmanı olduğunun ve terörün baş destekçiliğini yaptığının tartışılır bir yönü var mıdır? Yoktur. Türkiye, eğer PKK'nın Kuzey Irak'taki mevcudiyetine son vermek istiyorsa Barzani'nin PKK'yı koruma ve destekleme hususundaki iradesini ve azmini kırmak zorundadır. Değerli arkadaşlarım, bu konuda geçen yılki tezkere görüşmesi sırasında bu kürsüden aynen şunları söylemiştim: Türkiye'nin, Kuzey Irak'taki siyasi otoriteye, PKK'ya sağladığı desteğin çok ağır bir bedeli olacağını göstermek gibi bir görevi ve sorumluluğu vardır. Barzani'yi PKK'ya destek vermekten ve Türkiye'ye karşı gayrimeşru bir savaş sürdürmekten caydırmak

[731] TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 23,Cilt 2,Yasama yılı 2,8.Birleşim, 17.10.2007,s.632-636
[732] TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 23,Cilt 5,Yasama yılı 2,25.Birleşim, 27.11.2007,s.685

zorunludur. Bu bakımdan Türkiye, caydırıcı politikasıyla Barzani'yi "PKK mı Türkiye mi?" tercihini yapmaya zorlamalıdır. Ankara bunu yapamazsa tezkere blöfle eş anlamlı olur ve dağ fare doğurur. Evet, geçen sene bu kürsüden bunları söylemiştim. Değerli arkadaşlarım, bu ikazlarımız dikkate alınmadığı için tezkere maalesef blöf olmaktan ileri gitmemiş ve bölücü nifak çok can almıştır. Öcalan'ın ve PKK örgütünün Suriye'den çıkarılmasında da aynı tarz bir uygulamaya gidildi. Orgeneral Atilla Ateş Reyhanlı'da Suriye'ye Türkiye'nin ültimatomunu açıkladığı zaman Hafız Esad'ın Türk tank birliklerinin Şam istikametinde harekete geçecekleri hususunda en ufak bir kuşkusu yoktu. Suriye'yle barış, da Türk sivil ve askeri liderleri tarafından eksiksiz uygulanarak caydırıcı politika sayesinde sağlandı.

Bu örnekleri sizlere sırf caydırıcı bir politikanın ne olduğunu izah etmek için verdim. Esasında, her uluslararası sorunun şartları farklıdır ancak caydırıcı bir politikanın şu dört temel unsuru değişmez değerli arkadaşlarım:

1) Tehdidin odağı açıkça ilan edilmelidir ve bu odağı etkisiz hale getirmeyi amaçlayan sarsılmaz bir irade ortaya konmalıdır.

2) Tehdidi bertaraf edecek strateji oluşturulmalıdır.

3) Bu stratejiyi uygulayacak kuvvet yapısı ortaya çıkarılıp konuşlandırılmalıdır.

4) Tehdit odağı, yapmaması gereken şeyi yaptığı takdirde kendisine karşı kuvvet kullanacağına inandırılmalıdır.

Caydırıcılık bir politika, etkili olduğu takdirde verdiğim iki örnekte olduğu gibi kuvvet kullanmaya lüzum da kalmayabilir. Sadece siyasi ve ekonomik yaptırımlarla hasım tarafın tutum ve davranışının kontrol altına alınması sağlanabilir. Kurşun atılmadan sonuç alma imkânı doğar. Hükümet Kuzey Irak konusunda böyle caydırıcı bir politika uygulayacaksa önce "PKK'ya yataklık yapan ve destek veren Barzani Türkiye'nin düşmanıdır." diyebilmelidir. Güneş Harekatı, Türkiye'nin bağımsız iradesiyle değil Amerika'nın ön izniyle gerçekleştirilmiştir. Bu gerçekler artık Türk halkı tarafından biliniyor ama halktan gizlenen çok önemli bir husus var. Bu da Amerika'nın Türkiye'ye, PKK sorununa terör örgütüyle müzakere yoluyla siyasi çözüm bulunmasını öngören bir projeyi kabul ettirmiş olmasıdır. Sayın Başbakan bu yoldaki spekülasyonları şiddetle reddetti. Ne var ki iki üst düzey Amerikalı komutan, yaptıkları açıklamalarla bu projenin varlığını teyit ettiler. Nitekim, 4 Mart 2008 tarihinde, Pentagon'daki basın toplantısında konuşan Irak'taki yeni koalisyon kuvvetleri komutanı Korgeneral Odiemo, Güneş Harekatının yapılmasına Amerika tarafından izin verilmesinin gerekçesi olarak PKK'yı baskı altında tutmak suretiyle Türkiye'yle müzakereye zorlamak olduğunu belirtti. Ondan bir gün sonra Merkezi Kuvvetler Komutanı Oramiral Fallen Amerikan Temsilciler Meclisinde yapmış olduğu bir konuşmada aynı şeyi söyledi, "PKK sorununu sadece askeri yöntemle tasfiye edilemez. Türkiye ile –tırnak içinde söylüyorum bunu- PKK'yı siyasi uzlaşma yolunu kabul etmeye kuvvetle teşvik ediyoruz." dedi. Değerli arkadaşlarım, buraya kadar söylediklerim şu iki çarpıcı gerçeği ortaya koyuyor. Birincisi: Hükümet Güneydoğu sorunuyla PKK sorununa bulunacak çözümlerin Washington'un Orta Doğu stratejisi çerçevesinde şekillendirilmesi ve evrilmesi sürecini kabul etmiştir. Bu durum Türkiye'nin üniter yapısı ve ulusal birliği için ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. İkincisi de: Hükümet Amerika'nın istihbarat vermesi karşılığında Kuzey Irak'a müdahale hakkını kullanmaktan vazgeçmiştir. Evet, Hükümet Türkiye'nin uluslararası hukuktan doğan meşru savunma ve müdahale hakkını pazarlık unsuru yapmış ve Kuzey Irak'a

müdahale hakkını serbestçe kullanmaktan vazgeçmiştir. Bu şekilde Barzani'ye şu mesaj verilmiştir: "Türkiye'ye her istediğini korkmadan yapabilirsin. Türkiye'nin mukabele hakkını elinden aldık."[733]

MHP Grubu Adına Ahmet Deniz BÖLÜKBAŞI (Ankara)

… PKK'nın Irak'ın kuzeyinden gerçek anlamda tasfiyesi için ulaşılması şart olan hedefler beş Ana noktada toplanmaktadır. Bu tasfiye kriterleri, terör örgütünün Irak'taki yapılanmasında 134 olarak belirlenen yönetim kadrolarının enterne edilerek Türkiye'ye iadesi, örgütün dağıtılması ve Türk vatandaşı olan teröristlerin silahlarıyla birlikte Türkiye'ye getirilerek adalet önüne çıkarılması, Türk uyruklu olmayan PKK militanlarının Irak'ta kalacak olanların Türkiye için yeniden bir tehdit teşkil edecek faaliyetlerde bulunmalarının önlenmesi, PKK'nın bölgedeki bütün altyapısının imha edilmesi ve PKK'nın kontrolündeki Mahmur Kampının kapatılarak, oradaki Türk vatandaşlarının Türkiye'ye dönmelerinin sağlanmasıdır. Bu tasfiye kriterleri bizim değerlendirmemiz olmayıp, bizzat AKP Hükümetinin bu konuda Amerika Birleşik Devletleri'yle yapılan müzakerelerde masaya getirdiği resmi görüşlerdir. Bunun yanı sıra PKK'nın tasfiyesi sürecinin nihai amacına ulaşması için Irak'ın askeri kontrolünü elinde bulunduran ABD'nin ve kuzey bölgesinin denetiminden sorumlu olan bölgesel yönetimin etkili desteği ve işbirliği de mutlak bir zorunluluktur.

Hükümetin etkili bir caydırıcılık stratejisi belirleyip, bunu, askeri, siyasi ve ekonomik unsurlarıyla bir bütün olarak uygulayamamış olması, başta Barzani olmak üzere PKK'ya dış desteğin kesilmesi için etkili caydırıcılık icra edilememesi ve PKK'nın tasfiyesi için gerekli askeri müdahalenin ABD'nin istihbarat değişimine bağlı sınırlı bir çerçeveye oturtulmasıdır.

PKK'nın Kuzey Irak'taki en büyük destekçisi, bölgeyi siyasi ve askeri denetimi altında tutan Barzani yönetimidir. Barzani ve peşmergeler PKK'ya fiziki, lojistik ve finansman desteği ile siyasi himaye sağlamaktadırlar. Terör unsurlarının bir kısmı peşmergeler ile yan yana meskun bölgelerde koruma altında yaşamakta, PKK'ya Avrupa kaynaklı para akışı Erbil üzerinden yapılmakta, terör örgütünün lojistik desteği için peşmergelerin kontrolündeki bölgeler ve ikmal yolları kullanılmakta, yaralı teröristlerin tedavisi Barzani kontrolündeki bölge hastanelerinde yapılmakta ve bu militanlar tedavi sonrası terör kamplarına gönderilmekte, peşmergeler ile PKK arasında irtibatı sağlayan mekanizmalar bulunmakta, Kandil'e giden yollar müştereken kontrol edilmekte ve Habur Sınır Kapısı'nda toplanan haraçlardan PKK'ya pay aktarılmaktadır.

Kuzey Irak'taki Mahmur Kampı, üzerinde ayrıca durulması gereken özel bir durumdur. Bu kamp Barzani güçlerinin koruması altında, 200'e yakın PKK militanının kontrol ettiği ve 11.500 Türk vatandaşının bulunduğu bir kamptır. Kamptaki tesisler PKK tarafından planlama ve eylem merkezi ve silah ve teçhizat deposu olarak kullanılmakta, buradaki hastane yaralı teröristlerin tedavisinde ara istasyon fonksiyonu icra etmekte ve burada çok ağır şartlarda yaşayan gençler PKK'nın çok önemli bir militan kaynağını oluşturmaktadır. Değerli milletvekilleri, bu kamp hala kapatılamamıştır. Barzani'nin bu desteği bunlarla da kalmamış, bu şahıs PKK'nın siyasi hamiliğini üstlenmiştir. Barzani PKK'yı hala terör örgütü

[733] TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 23,Cilt 29,Yasama yılı 3,3.Birleşim, 8.10.2008,s.29-33

olarak kabul etmemekte, sorunun, Türkiye'de teröristleri kapsayacak genel af çıkartılması ve siyasi çözüm yoluyla sona erdirilebileceğini açıkça savunmaktadır. Barzani'nin siyasi çözüm reçetesi de teröristlerin affedilerek Türkiye'ye dönmesi, siyasi hayata katılmalarına imkân verilmesi ve Kuzey Irak'taki etnik yapılanma modelinin Türkiye'de uygulanmasıdır. Barzani'nin PKK terörünü başta Kerkük'ün statüsü olmak üzere Türkiye'ye karşı bir tehdit ve pazarlık kartı olarak kullandığı ve Türkiye'ye husumeti, adeta varlık nedeni haline getirdiği herkesin bildiği bir gerçektir. Irak Cumhurbaşkanı Talabani de, Barzani gibi, Kuzey Irak'taki teröristlerin bölgeyi terk etmelerinin Türkiye'ye bağlı olduğunu, bu amaçla genel af ve siyasi çözüm süreci başlatılması gerektiğini savunmakta ve geliştirdiği çözüm reçetelerini basın vasıtasıyla Türkiye'de tartıştırmaktadır.

Bütün bu gerçekler ortadayken, AKP Hükümeti, tehdidin tüm unsurlarını kapsamayan, caydırıcılığın tüm icaplarını karşılamayan, siyasi ve ekonomik ayakları topal bir strateji benimsemiştir. PKK'ya her türlü himayeyi sağlayan Barzani ve peşmergelerin Türkiye'nin maruz kaldığı terör saldırılardan doğrudan sorumlu olduğu ortadadır. Ancak bu unsurlara karşı bugüne kadar hiçbir ciddi siyasi ve ekonomik yaptırım uygulanmamıştır.[734]

İstanbul Milletvekili Mehmet Ufuk URAS 'IN, koruculuk sistemi ve güvenlik sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması

Türkiye, AB'ye ve Birleşmiş Milletlere verdiği koruculuk sistemini kaldırma taahhüdünü yerine getirme konusunda artık adım atmalıdır. Nitekim yapılan son tartışmalarda, Kürt sorununa çözüm imkânlarının açıkça tartışıldığı ve muhtelif önerilerin geliştirilmeye çalışıldığı bir aşamaya gelindiğini göstermektedir. Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak konunun parça başı çözümüne değil, kapsamlı bir paket olarak ele alınmasına ağırlık vermeliyiz.

Değerli milletvekilleri, Kürt sorunu iktidar ve muhalefet konumlarını aşan ve çözümüne katkıda bulunmamız gereken tarihsel bir sorunumuzdur. Yapmış oldukları grup konuşmalarında CHP ve MHP liderlerinin yaklaşımlarının bu kadar ağır bir sorunun çözümüne gereken katkıyı sunmadığı açıktır. Devletin şimdiye kadar ısrarla direndiği birçok politikasının başarısız olduğu ortada iken yeni açılımları tartışmaya şans tanımayan katılıklar, akan kanı durdurmaya, toplumsal barışı sağlamaya hizmet etmez. Toplumların bazen iktidar ve muhalefet konumlarının üzerine çıkan sorunlarla karşı karşıya kaldıklarında almaları gereken topyekûn sorumluluğu bugün biz de almalıyız. Bu nedenle, önerimiz: Türkiye Büyük Millet Meclisinin inisiyatif alması, muhalefetin sorumlu davranması, toplumda yeni bloklaşmaların ve gerginliklerin yaratılmasına yol açmaması, Hükümetin ise DTP' yi ve seçilmiş belediyeleri sorunun çözümünde muhatap olarak benimsemesi ve çözüm için adımlar atmasıdır. Bu çerçevede her türlü etnik vurgudan arınmış bir anayasal vatandaşlık tanımının kabulü, siyasi partiler ve seçim yasalarının demokratikleştirilmesi, resmî dil Türkçenin dışında isteyenlere -Kürtçe dâhil- ana dillerinde öğrenim görme imkânlarının geliştirilmesi, eve dönüşleri sağlayan, toplumsal ve siyasal yaşama dâhil olmayı öngören kapsamlı bir af çıkarılması, değiştirilen yer eski isimlerinin iade edilmesi; bölgesel, ekonomik,

[734] TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 23,Cilt 29,Yasama yılı 3,3.Birleşim, 8.10.2008,s.33-37

sosyal dengesizliğin özel programlarla giderilmesi; üniversitelerde Kürdoloji enstitülerinin açılması, merkezden devredilen bazı yetkilerle yerel yönetimlerin güçlendirilmesi için adım atılmalıdır. Bu bağlamda, Türkiye Büyük Millet Meclisinin topyekûn olarak bu doğrultuda inisiyatif alacağına, Hükümetin gecikmeksizin gerekenleri yapacağına inanmak istiyoruz. Platon "Devlet" adlı kitabında, sürü-toplum karşılaştırması yaparak, bir benzetmesi yaparak "Bir sürü için en tehlikeli şey, sürüyü korumakla görevli olan çoban köpeklerinin kendilerinin sürüye saldırmasıdır." der. Bir toplum için bu tür bir çürüme ve yozlaşmanın ne kadar büyük bir tehlike olduğunu Mardin örneğinde yaşamış bulunuyoruz. Dolayısıyla, yaşadığımız bu sorunları görmezlikten gelme, halının altına atma yerine köklü çözümleri gösterecek olan irade Türkiye Büyük Millet Meclisinindir. Bu çalışmalarımız doğrultusunda hepinize kolaylıklar diliyorum. Teşekkür ederim.[735]

CHP Grubu Adına Mehmet Akif HAMZAÇEBİ (Trabzon)

Adalet ve Kalkınma Partisinin 2003 yılı Ocak ayında yayınladığı ve düzenleme yapmayı umduğu, planladığı alanlarda neler yapılacağını ifade ettiği Acil Eylem Planı'na baktığımızda, orada terörle mücadeleye ilişkin olarak herhangi bir önlemin yer almadığını görüyoruz. Bunu anlayışla karşılamak, normal karşılamak mümkün çünkü 2003 yılının Ocak ayında Türkiye'nin herhangi bir terör sorunu yoktur. Daha sonra terör olaylarının tırmanması üzerine, 2005 yılının Temmuz ayında, o zamanın Genelkurmay İkinci Başkanı olan Sayın İlker Başbuğ bir basın toplantısında şu açıklamaları yaptı: "Terörizmle" mücadelede, topyekûn mücadelede yeni bir yapılanmaya ihtiyaç vardır. Terörün güvenlik, istihbarat, psikolojik harekât, sosyal, ekonomik, eğitim gibi boyutlarını inceleyecek, bu konularda yapılacakları makro seviyede planlayacak ve icracı kuruluşlar arasında da gerekli planlamayı ve koordinasyonu yapacak bir kuruluşa ihtiyaç var." Sayın İlker Başbuğ'un 2005 yılının Temmuz ayındaki açıklaması bu yöndeydi.

Hükümetin tam bu açıklamadan aşağı yukarı bir on- on bir ay sonra yapmış olduğu bir düzenlemeyle, Başbakanlıkta var olan Güvenlik İşleri Başkanlığı, Güvenlik İşleri Genel Müdürlüğüne dönüştürüldü. Bu düzenlemenin yapıldığı tarih, 2006 yılının Mayıs ayıdır. 2006 yılı Mayıs ayında Hükümet, Adalet ve Kalkınma Partisi Hükümeti, terörle mücadele için Başbakanlık bünyesinde bir koordinasyon birimi kurdu. Bunun adı Güvenlik İşleri Genel Müdürlüğüydü. Onun görevlerine baktığımızda, iç ve dış güvenliğin ve terörle mücadelenin bu Genel Müdürlüğün görevleri arasında olduğunu görüyoruz.

2006 yılının Mayıs ayından, tam üç yıl geçtikten sonra, yani 2009 yılının Mayıs ayında bugün görüştüğümüz tasarının Hükümet tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisine sevk edildiğini ve Mayıs ayında da İçişleri Komisyonunda bu tasarının görüşülerek kabul edildiğini görüyoruz. Parlamento haziran sonunda tatile girdi, ama haziran sonuna kadar bu tasarı Türkiye Büyük Millet Meclisinde ele alınmadı. Öncelikle burada bir zikzak var, bunu anlayabilmiş değilim. Yani 2006 yılında Başbakanlıkta bir koordinasyon birimi kurulurken, koordinasyon biriminin mercisinin Başbakanlık olması planlanırken, üç

[735] TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 23,Cilt 45,Yasama yılı 3,89.Birleşim, 13.5.2009,s.7-8

yıl sonra bu koordinasyon biriminin İçişleri Bakanlığında oluşturulmasının gerekçesi Hükümet tarafından ifade edilmiş değildir.

Yine, bu tasarıyla İçişleri Bakanlığı bünyesinde oluşturulan bu birim nedeniyle neden müsteşarlık seviyesinde bir örgütlenmeye gidildiğinin açıklaması yapılmış değildir. Yine, haziran ayı sonuna kadar bu tasarının yasalaşması mümkünken bugüne kadar neden yasalaştırılmadığı, neden Parlamentonun bugünkü gündemine alındığı Hükümet tarafından açıklanmış değildir. Tabii ki, mayıs ayından bu yana bekleniyor olmasının nedenlerini anlamak mümkün Hükümet açıklamasa da. Hükümet bu esnada Kürt açılımını uygulamaya koydu, ancak ne zaman ki Habur' daki görüntülerin ve bu görüntüler üzerine Sayın Başbakanın yaptığı açıklamaların millette yarattığı büyük bir rahatsızlık, büyük bir tepki oluştu, o zaman Hükümet, Kürt açılımına "dur" dedi ve terörle mücadele adına şimdi bu tasarıyı Türkiye Büyük Millet Meclisinin gündemine getirdi. Bir taraftan silahlı kuvvetlerin bazı uygulamalarını veya silahlı kuvvetler üzerine yazılan bazı senaryolar nedeniyle Adalet ve Kalkınma Partisinin mağdur olduğu psikolojisi topluma yayılmaya çalışılırken, öte taraftan bu tasarıyla terörle mücadelede sanki ciddi yeni bir adım atılmış gibi bir izlenim verilmektedir. Dün burada Barış ve Demokrasi Partisinin bir önergesi, Meclis araştırma önergesi oylandı, muhalefet partilerinin desteğine rağmen, iktidar partisinin oylarıyla reddedildi. Neydi bu Meclis araştırma önergesinin konusu? Faili meçhul cinayetlerin araştırılmasıyla ilgili bir Meclis araştırmasıydı. Evet, demokratik açılım, Türkiye'nin daha çok demokratikleşmesi, geçmişiyle hesaplaşmasını gerektirmiyor mu? Faili meçhul cinayetlerin aydınlatılmasını gerektirmiyor mu? Bu konuda Meclis neden bir irade ortaya koymaktan çekiniyor, daha doğrusu, iktidar partisi neden bunun önüne bir engel oluşturuyor? Bir taraftan bunlara "hayır" diyeceksiniz, öte taraftan burada bu Müsteşarlıkla saydam olmayan bir yapı oluşturacaksınız.[736]

BDP Grubu Adına Hasip KAPLAN (Şırnak)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bir yıl önce Sayın Cumhurbaşkanı Abdullah Gül "İyi şeyler olacak." dedi, inandık. Sayın Başbakan "Anaların gözyaşı akmayacak." dedi, inandık. Sayın İçişleri Bakanı koordinasyon görevini üstlendi, çokça toplantılar yaptı, partimizle de görüştü. Polis Akademisinde paneller yapıldı, karakolda başlayan açılım, barış gruplarının kendilerini serbest bırakan aynı savcı ve yargıçlar tarafından tutuklanmasıyla mahkemede bitti. Bugün Barış Grubu'nun diğer üyeleri Diyarbakır'da yargıç önüne çıktılar. Daha önce, 1999 yılında iki barış grubu daha gelmişti. İlk grup 1 Ekimde Hakkâri'nin Şemdinli ilçesine bağlı Gelişen köyünden Türkiye'ye giriş yapmıştı. İkinci grup 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'nda Avrupa'dan gelmişti. Tutuklandılar. Yedi ile on beş yıl arası hapis cezası aldılar. Beş yıl çatışmasızlık süreci değerlendirilemedi, heba edildi. Sayın Cumhurbaşkanının "İyi şeyler olacak." şeklindeki sözlerinden kısa bir süre sonra 14 Nisanda DTP'nin 52 yöneticisi içeri alındı, hem de 29 Mart yerel seçimlerinin intikamı alınırcasına. Arkasından belediye başkanlarımız ve 1.600 üye ve yöneticimiz kelepçelenerek tutuklandı. DTP kapatıldı, Sayın Türk, Sayın Tuğluk'un üyelikleri düşürüldü. Daha yirmi gün önce Silopi'de "Savaşa Geçit Verme" sloganıyla yapmak istediğimiz basın açıklamasına

[736] TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 23,Cilt 60,Yasama yılı 4,57.Birleşim, 4.2.2010,s.168-170

güvenlik güçleri saldırdı, Şırnak Milletvekilimiz Sayın Sevahir Bayındır'ın kalça kemiği kırıldı, gaz bombalarıyla, kelepçelerle açılım resmen hançerlendi.

ABD'li edebiyat profesörü Edward Said diyor ki: "Herhangi bir siyasi eylemin terörizm olarak adlandırılması ona siyaset, tarih, gelenek ve yorumun buluştuğu bir anlatı statüsü tanınmaması demektir". Filistin meselesinin başına gelen buydu. İşte Kürt sorununun başına gelen de budur. "Birinin gerillası, ötekinin teröristi." diyor. "Açılım", "barış", "kardeşlik" derken ne oldu da birdenbire çatışmalı bir ortama geldik? Kardeşin kardeşi vurduğu bu anlamsız, çözümsüz savaşın sebebi nedir? Kimler rant sağlıyor, kimler taşeron, kimler elinde körükle yangına gidiyor? Neden Mecliste bunu konuşmuyoruz, neden liderler bir araya gelmiyor, neden partiler sorunun üzerinde konuşmuyor, projelerini ortaya koymuyor? BDP olarak, daha önce de söyledik, bir kez daha tekrarlıyoruz: Gelin, Meclisin birinci gündemi Kürt sorunu olsun. Sorunu çözene kadar başka gündeme geçmeyelim, tatile çıkmayalım, Meclisi kapatmayalım. Sayın Başbakan, Türkiye'de Kürt kimliğiyle yaşamak isteyen milyonlarca yurttaşımız var, resmî dil Türkçe dışında Kürtçenin eğitimi, yayını konusunda talepler var, siyasette temsiliyetin önündeki engellerin kaldırılması, kültürel çoğulculuğun, farklılıkların, ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel hakların tanınması talepleri var. Osmanlı'dan cumhuriyete miras kalan, yüz yılı aşan, yirmi dokuz isyan yaşayan bir soruna asayiş gözlüğüyle bakarsanız, askere havale etme yanlışına düşersiniz. Geride bıraktığımız acı tabloya bakınız: Sıkıyönetim, olağanüstü hâl, sansür, sürgün, 17 bin faili meçhul cinayet, yakılan dört bin köy, yaşamını yitiren 40 bini aşkın insanımız, yüz milyarlarca dolar zarar. İşte, o zaman JİTEM, Susurlukçular, itirafçılar, çeteler, darbeciler mantar gibi türedi, ahtapot gibi kolları Türkiye'ye yayıldı. Ergenekon çeteleri o zaman palazlandı. Hizbullah'ı kullandılar, insanları asit kuyularına attılar. Vedat Aydın gibi siyasetçileri, Musa Anter gibi bilgeleri, gazetecileri öldürdüler. Bugün bunları isteyenler olabilir. Totaliter, faşist, despot bir yönetim anlayışını arzu edenler, Hitler özentileri de çıkabilir. Ancak, ülkemizin, halkımızın sağduyusuna olan inancımız sarsılmadı. Büyük çoğunluk kardeşçe bir çözüm umudu içinde. "Demokrasi içinde çözüm mümkün." diyor. Bu irade, bu güç Mecliste de var, yeter ki uzlaşı, diyalog ortamını sağlayarak, soruna partiler üstü bir yaklaşımla bakabilelim. Demokratik açılım doğruydu. İlk açıklandığında bölgede iyimserlik vardı, sorunun demokratik yolla çözüleceği umudu doğmuştu. Yirmi altı yıllık çatışmanın yerini barış alacaktı. Halkın coşkusu barışa özlemindendi. Diyarbakır'da milyonlar bu özlem ile meydanlara çıkmıştı. Habur sonrası medyanın, muhalefetin yükselttiği ırkçı, milliyetçi dalga sizleri korkuttu. Habur sendromu, kaygısı Hükümeti sardı. Geri adım atmanın anlamı yoktu. Milliyetçi, ırkçı dalga karşısında, Hükümetin milliyetçi dalgayı yönetmesi ve kontrol etmesi gerekiyordu. Yapamadınız, teslim olmayı seçtiniz. Ezber bozmak gerekiyordu, siyasi cesarete ihtiyaç vardı. İngiltere'de Tony Blair IRA ile nasıl görüştüyse, direkt veya endirekt görüşüp çözecektiniz. İspanya'da Gonzales hem demokrasiyi geliştirirken hem de ETA'yla görüşüyordu. Rahmetli Özal kadar cesur olacaktınız. Güney Afrika'da Mandela ve Clark örneğinde olduğu gibi, gerçeklerle yüzleşecektiniz. Yaser Arafat gibi gerektiği zaman barışı konuşacaktınız. Hatırlayın, 1960 ABD'sinde siyahlar beyazların okuluna gidemiyor, aynı otobüse binemiyordu. Medeni haklar kanunu çıkınca, ayrımcılık bitince, Kennedy'nin Yardımcısı bir elinde siyahî bir öğrenci, bir elinde beyaz bir öğrenciyi alarak üniversiteye gidince de kıyamet kopmuştu. Aştılar o günleri, şimdi bir siyahî olan Obama Devlet Başkanı. Devlet adamlığı tavrı işte budur. Çatışma ortamının giderilmesi, gerginliğin azaltılıp

rahatlamanın sağlanması, zıtlaşan, inatlaşan siyasetlerin yumuşatılması konusunda inisiyatif alamadınız. Çatışma ortamını sadece eleştirmek veya ilgili tarafları mahkûm etmek türünden soyut sözler, "kahrolsun"lar veya "köklerini kazıyacağız"- çözümün, barışın dili değildir. Çözüm projelerde, siyaset bilimindedir. İnsanlığın, vicdanın, ortak aklın devreye girmesi gerekiyor. Şiddet veya karşı şiddete başvuranların değişim, dönüşümlerine yönelik yol gösterici siyasetlerin devreye konulması gerekiyordu. Kürt sorununun çözüme kavuşturulması için çatışmasızlık ortamı oluşturulamadı. İki taraf vardı; bir yanda Türk Silahlı Kuvvetlerinin operasyonları, diğer yanda PKK'nın eylemleri. Bu süreci yönetemediniz, Kürt sorununu çözecek silahsızlandırma ve demokratikleşme projesini hazırlayamadınız. Açılımın duraksaması, rota değiştirmesi Kürt demokratik siyasetine baskıya dönüştü. Böylesi günlerde ateşli, içi boş nutukların, küçük siyasi hesapların faydası yok. Bir yandan, "Açılım bitmedi, ne olursa olsun devam edecek." deniliyor. Taş atan çocuklar yasası geç de olsa, eksik de olsa Mecliste. Oylarını aldığınız Kürtleri küstürmek istemiyorsunuz. Diğer yandan, BDP'ye çok sert saldırıyor, tabanınızdaki milliyetçilere selam veriyorsunuz. Samimiyet testinde sınıfta kaldınız. Kürt sorununu Kürtleri AKP'lileştirerek çözme hedefi, bu yolda yapılan operasyonlar, uygulanan baskılar Kürt demokratik siyasetinin tasfiyesini amaçladı. Açılımın başında yapılan bu ince hesaplar iyi niyetin olmadığını ortaya çıkarıyor. Narayana "Hitopadeşa" kitabında, "Kızgınlık dönemindeki bir fil gibi şişen ve bu yüzden doğru yoldan sapan bir kralın danışmanları eleştirilir." diyor. Filistin sorununda da, Kürt sorununda da yanlış yönlendiriliyorsunuz. Washington'da, Bağdat'ta, Brüksel'de sürekli görüşme hâlindesiniz. Sizi kim yönlendiriyor? Ekseninizi kim kaydırıyor? Size kim yanlış kararlar aldırıyor? Geçmişte, Kürt sorunu ortaya çıktığında Türkiye, Suriye, Irak, İran sistemli zirveler yapar, tasfiye ve baskıları görüşürlerdi. Sizler de aynı şeyleri yapıyorsunuz. ABD-İran olayından sonra bu üçlüye dâhil olmasa da Türkiye ile birlikte Barzani, Talabani'yi sıkıştırmaya, baskı altına almaya çalışmaktasınız. Türkiye'nin, 1995 yılından bu yana Duhok'un yakınında Bamerni ile Kanimasi kasabasında 50 tank, 2 bin personeli bulunuyor. Batufa ile Kanimasi'de de bine yakın Türk askeri ve 20 civarında Alman Leopar tankı bulunmaktadır. Barzani, "Biz, artık, kardeş kanına elimizi bulaştırmayacağız." diyor, sadece barışçıl, demokratik çözümlere destek vereceğini açıklıyor. 1993'te Barzani bölgesinde yaşanan kardeş kavgası, onların deyimiyle "…" (x) sonraki yıllarda Erbil'in hemen yanı başındaki Safin dağlarında yıllarca sürmüştü. Bu acıların dersleri üzerinde, Kürt halkına yeni bir "…" (x) dayatmaya kalkmak, en hafif deyimiyle vahşettir, Türkiye'nin de asla çıkarına değildir. Sayın Başbakan, tutumunuzdaki çifte standart bizi şaşırtıyor. Taş atan Filistinli çocukları övüyorsunuz, Kürt çocukları için de "Gereği yapılacak." diyorsunuz. Acıları ve ölümleri yarıştırmak gibi bir niyetimiz yok. Her acı önemlidir ve paylaşılmalıdır; isyanımız samimiyetsizliğedir. Gazze'de yaşananlara tepki gösteriyorsunuz, Silopi'de susuyorsunuz, yaşananları görmezden geliyorsunuz. Hamas için "Halk seçti" diyor, meşru görüyorsunuz, BDP'ye tahammül edemiyorsunuz. "Kürt açılımı, demokratik açılım, millî birlik" derken, durmadan isim değiştirdiniz. Zikzaklarınız, kararsızlığınız zarar verdi. Aslında, Kürt sorununu Kürtsüz çözme anlayışı sizi çıkmaz sokağa götürdü. 12 Eylül darbesinin seçim sisteminin sayesinde, 2002'den bu yana, yüzde 40'larda oy alıp Mecliste yüzde 60'ın üzerinde çoğunluğa sahipsiniz. Sekiz yıldır Başbakansınız. Geçmişinizi hatırlayın, Belediye Başkanıyken Siirt'te bir şiir okumuştunuz, hayatınız değişmişti. DGM'ler, olağanüstü yargı, OHAL, düşünce özgürlüğü yasaklarıyla tanışmış, Pınarhisar'da yatmıştınız. Bugün, 12 belediye

başkanı sizin döneminizde düşüncelerinden dolayı tutuklu. Bu korkunç bir ironi değil mi? Diyarbakır 5 no.lu cezaevini bilirsiniz. 12 Eylül darbecileri, orada insanlara dışkı yedirdi, işkencede insanlar öldürüldü. İşte, bu zulüm insanları dağlara çıkarmadı mı? Sizin zamanınızda, işkence ve kötü muamele rakamları insan hakları belgelerinde binleri aştı. Sadece 2008'de 5.315 kişi düşünce ve ifadeleri için soruşturma ve davalara muhatap oldu. Sayın Başbakan, haberleşme gizliliği, kişilik hakları esastır ancak emrinizdeki memurlar gizli dinleme yapıyor. TİB size bağlı, dinleme yapan güvenlik güçleri de emrinizde. DGM'lerin yerine kurulan özel ağır ceza mahkemelerini de siyasallaştırdınız. Telefon ve ortam dinleniyor, fiziki takip yapılıyor. Kişilik hakları, özel hayat, aile hayatı ayaklar altına alınıyor, çiğneniyor hatta Meclise uzanıyor. İslamiyet'te insanın haremine girmek günah değil mi? Sekiz yıldır gizli dinlemeyi bitirmek için ne yasa değiştiriyorsunuz ne de sorumluları yargı önüne çıkarıyorsunuz. Çok güçlüsünüz, yasama çoğunluğu sizde. Yürütme gücüsünüz, yargıyı da baskı altına almaya çalışıyorsunuz. Demokrasinin kurallarını hiçe sayıyorsunuz. Çoğulculuk, katılımcılık, ortaklaşma sizin kitabınızda yok, neden? Narayana "Başıboş güç ayrı şeydir, bilimin yol göstericiliğindeki güç ayrı şey; ışık ve karanlık aynı anda aynı yerde olabilir mi?" diyor. Bu kürsüden defalarca söyledik "Kontrolsüz güç, güç değildir." dedik. Sayın milletvekilleri, toplum en şiddetli çatışma ortamına çekilirken daha kötü bir durum ne olabilir ki? Otoriterleşme eğiliminin hız kazanması, devletin yine kural tanımaz uygulamalara geçme eğilimi, sokakları etkisi altına alan linç girişimleri yeterince korku ve endişe vermiyor mu? Hükümetin açılımı ötelemesi, geciktirmesi, söylem ve uygulamaları Kürtleri dışlaması, halkı ve temsilcilerini muhatap almaması, güven vermemesi başarısızlığın nedeni değil mi?

Sorun, Kürtlerle Türkler arasında değil, devletle Kürtler arasında bir sorundur. Sorun, güvenlik, asayiş sorunu da değildir, hak ve özgürlükler sorunudur. Sorun, insan hakları ve demokrasi sorunu olarak çözümü siyasi, hukuki, ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel boyutları olan bir sorun. Kürt halkını terörist gören anlayışın, hak ve özgürlüklerin "terörle mücadele ediyorum" bahanesiyle bastırılması, çözüme, barışa hizmet etmiyor.[737] Sayın Başbakan, Şemdinli Gediktepe mevzisine gittiniz, gördünüz. Oraya gidemeyenlerin sizleri nasıl acımasız eleştirdiğini, aşağılamaya çalıştığını gördük. Oysa yoksul halkın çocukları, Şemdinli'ye, on beş günlük eğitimden sonra gönderiliyor. On sekiz yaşında, kıyamadığımız, arabamızın anahtarını verirken sakındığımız çocuklarımıza ağır silahlar veriliyor, otuz kiloluk sırt çantasıyla savaş hattına sürülüyorlar. Peki, generallerin çocukları nerede askerlik yapıyor? Medya listesini çıkarmış, Ergenekon soruşturması paşaları dâhil, görevde olanların çocukları ve yakınları, kendi konutlarında, ikametlerinde, yaşadıkları şehirlerde askerlik görevini yapıyor. Bu eşitlik mi, adalet mi, vicdan mı? Hani ülkemin tüm yurttaşları eşitti? İnanıyoruz ki halk "Bu anlamsız kirli savaşta, kardeş kavgasında neden çocuklarımız ölüyor?" diye sormaya başladığında, şehit cenazelerini istismar edenler kaçacak delik arayacaklardır. Açılım deyip ayrımcılık yaparsanız, hiç mi bunun siyasi sorumluluğu olmayacak? Herhâlde, canlar yere düşerken "Gensoruyu da ayağa düşürdüler." demezsiniz; ülkemiz uçuruma yuvarlanırken, sayısal çoğunlumuz vardır diye kulakları tıkamaz, gözünüzü kapatmazsınız. Sayın Başbakan, sizi tanımakta güçlük çekiyoruz. Kimi zaman, güzel şeyler söylüyorsunuz, halk umutlanıyor, eşitlikten, kardeşlikten, özgürlüklerden bahsediyorsunuz. "Özel timin bölgedeki

[737] *(x) Bu bölümlerde, Hatip tarafından Türkçe olmayan bir dille, birtakım kelimeler ifade edildi.*

uygulamaları hesap dışı kaldı. Bölgede yaşayan insanların ne mal ne de can güvenlikleri söz konusuydu. İnsanlara bölgede gerektiğinde dışkı bile yedirildi. Demokratikleşme ve insan hakları noktasında güneydoğu son derece geri. Yakın bir zamana kadar, anlamsız ve çağdışı Kürtçe yasağı dolayısıyla bölge insanları hayli baskılarla yüz yüze gelmişti. Başbakan, "Türkiye'de seksen beş yıldan beridir resmî ideolojinin Kürt meselesinde inkârcı, asimilasyoncu, baskıcı davrandığını açık seçik söylemeli. Kürt kültürünün geliştirilmesi için engelleyici tüm yasaları kaldırıp dileyen herkesin kendi ana dilinde eğitim-öğretim yapabilmesinin önünü açmalıyız." Tayyip Erdoğan'ın 2001 Refah Partisi Genel Merkezine sunduğu rapor. Sayın Başbakan, sizleri davet ediyoruz, buyurun, aynı şeyleri söylüyoruz, siz de yapın ve rapor sizin, neden yapmadınız? Devam edelim: "Ad koyalım, diyorsunuz. Kürt sorunu, bu milletin bir parçasının değil, hepsinin sorunudur, benim sorunumdur, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının ortak sorunudur çünkü güneş herkesi ısıtır, çünkü yağmur herkes için rahmettir çünkü herkes aynı toprağın insanıdır. AK Partinin, her şeyden önce, ayrımcılığı gerek bölgesel gerek etnik unsur olarak ortadan kaldıran bir iktidar olacağının altını çizmek istiyorum." 12 Ağustos 2005, Diyarbakır. "Büyük devlet, güçlü millet, kendisi ile yüzleşerek, hatalarını ve günahlarını masaya yatırarak geleceğe yürüme güvenine sahip millet ve devlettir." İmza: Başbakan Erdoğan, 2005, Diyarbakır. Bu söylediklerinizin hepsinin altına imza atmaya hazırız, bu yanınızı olumluyoruz. Karşımızda harbi, samimi doğruları dile getiren bir Başbakan Tayyip var diye düşünmeye başladığımızda, belediye başkanlarına, barış gruplarına vurulan kelepçeler akla geliyor. Diğer kişiliğiniz devreye giriyor: "Ya sev, ya terk et!" 30 Ocak 2007, Hakkâri. "Çocuk da olsa, kadın da olsa gereği yapılacak." 2006, Diyarbakır. "Pompalı vatandaşa hoşgörü", son olaylardan sonra "Kökleri kazınacak." tehditleri. İşte, o zaman ekseniniz kayıyor, militerleşen bir kişiliğe dönüşüyorsunuz. Karşımızda çift kişilikli bir Başbakan görünce şaşırıyoruz. "Hangi yanınız baskın?" diye düşünüyoruz, tartışıyoruz, ölçüyoruz, uygulamalarınıza bakıyoruz. Sonuç? Son bir yılda gelinen nokta tam bir felaket. Kendinizi ne zaman gözden geçireceksiniz? Milliyetçi damarınızın daha çok kabardığını, statükonun asıl gerçek savunucusu olduğunuzu gösteriyorsunuz. Bir yanda darbecilere, Ergenekonculara savaş açıyor görünüyorsunuz, diğer yanda altlarına milyon TL'lik zırhlı Mercedes'ler çekiyorsunuz. Dolmabahçe'de gizli pazarlığınızın kodları da tek tek çözülmeye başlandı. Darbecilerle anti-Kürt anlaşması yaptınız, cemaatleri, ihaleleri korumaya aldınız. "Kürtçe serbest bırakılacak" dediniz, gizli eylem planlarını yayınladınız. YÖK, Kürt gençlerini fişlemeye başladı. Tek Kürtçe gazete olan Azadiye Welat Yazı İşleri Müdürü Vedat Kurşun'a yüz altmış altı buçuk sene ceza verildi. "Köy isimlerini değiştireceğiz." dediniz, değiştiremediniz. "Eşit yurttaşlık" dediniz, "Türkiye üst kimliği" dediniz, Anayasa'nın 66'ncı maddesine dokunmadınız. Söyleyin Allah aşkına, uluslararası güçlerin istihbarat ve savaş teknolojileri desteğiyle bu savaşı sürdürmek kimin çıkarına, Türkiye'nin mi, yoksa silah tüccarlarının mı? Sayın Başbakan, Toronto'ya gideceksiniz, Obama'dan destek isteyeceksiniz. Dışarıda sarf ettiğiniz eforun yüzde 1'ini içeride, iç dinamiklere harcasanız daha çok yol almış olurdunuz. "75 Kürt milletvekilimiz var." dediniz, kendi vekillerinizi bile "söz ola kestire başı" deyip susturdunuz. Mecliste bir gün olsun bu sorunu ve çözümü konuşmadılar. Eğer Türkiye bu sorunu konuşmayacaksa, çözümü tartışmayacaksa, sadece siz konuşacaksanız ve militarizmin diline sarılacaksanız, işte bu yol, barışa giden

bir yol değildir. Türkiye SOS veriyor, yol ayrımındadır. Halk yeniden eski günlere dönmek istemiyor ama her gün bu kaygıyla güne uyanıyor. İnsanlar umutsuz, geleceğe güvenle bakamıyor.[738]

CHP Grubu Adına Şükrü Mustafa ELEKDAĞ (İstanbul)

Değerli arkadaşlarım, PKK'nın ve yandaşlarının açıklamaları, örgütün hedefinin şok eylemlerle toplumda öfke yaratmak ve bir Türk-Kürt çatışması yaratarak ülkenin toplumsal dokusunu parçalamak olduğunu ortaya koyuyor. Başbakan kabul etmese de, PKK'nın sözcüleri, terör eylemlerini Kürt açılımı sürecinde Hükümetin kendilerini aldatmış olması ve arkadan hançerlemesi nedeniyle yoğunlaştırdıklarını iddia ediyorlar, bu yeni terör dalgasını da Hükümete şartlarını dayatmak için başlattıklarını söylüyorlar. Değerli arkadaşlarım, acil önlemler alınmasını gerektiren acı bir tehditle karşı karşıyayız, bu önlemlerin de ne olması gerektiğini saptarken bir gerçeği de gözden kaçırmama durumundayız. Bu da PKK'nın Kuzey Irak'ta konuşlanmış olan vurucu gücü tasfiye edilmeden Türkiye'nin terörle mücadele çabasının sonuç verebileceğini düşünmenin abes olduğudur. Değerli arkadaşlarım, Hükümetin bu tehdidi bertaraf etmesi için derhâl şu üç önleme başvurması gerekiyor:

Birincisi: Türk Hükümeti, alacağı önlemlerle PKK örgütüne Türkiye'ye vereceği her zararın bedelini Kuzey Irak'ta da en ağır şekilde ödeteceğini göstermelidir. Eğer PKK Kuzey Irak'ta sığındığı inlerden çıkıp Türkiye'ye zarar verebiliyorsa, Türkiye'nin, PKK örgütünü muhakkak kaynağında da cezalandırması gerekiyor. Ankara bunu yapamadığı takdirde PKK'yı Türkiye'ye karşı eylem yapmaktan caydıramaz.

Gerçekleştirilmesi gereken ikinci husus, AKP Hükümetinin yapacağı girişimlerle Irak'tan, Amerika'dan ve bölgesel Kürt yönetiminden derhâl PKK terör örgütünün etkisiz hâle getirilmesini resmen talep etmesidir. Böyle bir talep, Türkiye'nin uluslararası hukuktan doğan en meşru hakkıdır. Zira bir ülkenin topraklarında konuşlanan terörist örgüt, komşu ülkeye geçerek terör eylemlerinde bulunuyorsa, topraklarında terörist örgütü barındıran ülkenin veya yönetimin bu eylemleri önleme ve teröristleri etkisiz hâle getirme sorumluluğu vardır. Bunu yapamayan ülke veya yönetim teröristlerle suç ortağıdır. Bu itibarla eğer Irak, Amerika ve bölgesel Kürt yönetimi bu sorumluluklarını yerine getirmekten kaçınırlarsa o zaman Türkiye'nin Kuzey Irak'ta derinliğine kara ve hava operasyonları yaparak PKK'nın tüm unsurlarını temizleme hakkı doğar.

Alınması gereken üçüncü önlem PKK örgütüne yataklık yapan Barzani ile ilgilidir. Sayın Başbakan 29 Ekim 2007'de şu ifadelerde bulunmuştu: "Barzani, terör konusunda tavrını çok açık ve net ortaya koyma durumundadır. Barzani şu an terör örgütüne yataklık yapar durumdadır." Bunlar Sayın Başbakanın sözleri. Başbakan bu açıklamasıyla Barzani'nin PKK'nın kanlı eylemlerine ortak olduğunu vurgulamıştı. Barzani bugüne kadar bu tutumunu değiştirmemiştir. Buna rağmen Irak Bölgesel Kürt Yönetimi Başkanı sıfatıyla Türkiye'ye resmî bir ziyaret için davet edilmiş ve kendisine sanki ayrı bir devletin başkanı gibi muamele edilmiştir. Bu, affedilmez bir hatadır değerli arkadaşlarım. Dışişleri Bakanı Davutoğlu'nun "…" (x) Mesut, yani "Mesut Ağabey" diye hitap ettiği Barzani, Ankara'da

[738] TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 23,Cilt 73,Yasama yılı 4,123.Birleşim, 24.6.2010,s.218-224

PKK'yı bir terör örgütü olarak nitelemeyi reddetmiştir. Bu itibarla, Barzani, PKK'nın Kuzey Irak'tan temizlenmesini öngören bir eylem planının uygulanmasında Türk Silahlı Kuvvetleriyle fiilen iş birliği yapmaya ve destek vermeye ikna edilmelidir. Değerli arkadaşlarım, Türkiye'nin elinde Barzani'ye karşı kullanılacak son derece etkili ekonomik ve diplomatik levyeler vardır, bunlar kullanılmalıdır. Barzani'ye, Türkiye'ye verdiği zarar ölçüsünde kendisinin de zarar göreceği hissettirilmelidir. Belirttiğimiz bu üç acil önlemin gerçekleşmesi sağlanamadığı takdirde PKK örgütünün eylemlerinin durdurulması mümkün olmaz. Hükûmet bu önlemleri almadığı takdirde, Türk devleti sadece devlet olma vasfından değil, onurundan da çok şey kaybedecektir. İktidar partisinin böyle ağır bir vebal altında kalmak istemediğinden eminim. Değerli arkadaşlarım, biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak, Sayın Genel Başkanımızın da açıkladığı üzere, terörle mücadeleye partiler üstünde millî bir sorun olarak bakıyor ve bu sorunun siyasi rekabette bir araç olarak kullanılmasını hatalı buluyoruz. Keza, tek başına silahlı mücadelenin de terör tehdidinin bertaraf edilmesi için yeterli olmadığı görüşündeyiz. Terörle başarılı bir mücadele, onu besleyen kaynakların isabetle teşhisini ve kurutulmalarını gerektirir. Bu noktadan hareketle, çok boyutlu ve bütüncül bir millî politika oluşturulmasına katkıda bulunmak isteriz. Bu amaçla, ortak bir strateji oluşturmak maksadıyla, terörün kitlesel yapısında terörü beslediği düşünülen ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel konular ele alınarak demokratik bir yaklaşımla bunların Avrupa standartlarıyla uyum hâline getirilmesine yönelik bir çalışma yapılmalıdır. Ancak, değerli arkadaşlarım, bunun için de bugüne kadar uygulanan politikaların bir muhasebesinin yapılması ve buna göre hataların ve doğruların saptanması zorunludur. Çünkü tarih sadece ondan ders almayanlar için tekerrür eder.

Değerli arkadaşlarım, şimdi yapacağım değerlendirme bu amaca yöneliktir. Polemik ve suçlama amaçlı olmadığından lütfen emin olunuz. Kürt açılımını tetikleyen olgu Obama yönetiminin Irak'tan çekilme kararının yarattığı dinamiklerle güç kazanmış olmakla birlikte, bu girişim, esas itibarıyla, 5 Kasım 2007'de Washington'da yapılan Bush-Erdoğan görüşmesinde üzerinde mutabık kalınan ve Kürt sorununa çözüm öngören siyasi proje süreci zemininde yürütülmüştür. Siyasi proje sürecinin ana hatları şunlardır: Birincisi, Amerika Türkiye'ye Türk Hava Kuvvetleri tarafından vurulacak PKK hedeflerini gösteren istihbarat bilgileri vermeyi taahhüt etmiş, bunun karşılığında AKP Hükûmeti Kuzey Irak'a kara harekâtı yapmama yükümlülüğü altına girmiş, yani resmen meşru savunma hakkından feragat etmiştir. Üstlenilen diğer bir yükümlülük de Türk Hava Kuvvetlerinin Amerika'nın kontrol ve denetimi dışında operasyon yapamayacağıdır Kuzey Irak'a. İkinci olarak, Türkiye'nin güneydoğusu ile Kuzey Irak arasında kapsamlı bir ekonomik ve sosyal entegrasyon gerçekleştirilmesi hedeflenecek, Kürt bölgesel yönetimiyle yakın ilişkiler ve sıkı bir iş birliği kurulacaktır. Bu iş birliği Türkiye'nin Kerkük-Ceyhan Boru Hattı'ndan Kuzey Irak petrolünün dünyaya pazarlanabilmesini de kapsayacaktır. Üçüncü olarak, Barzani'nin başkanlığındaki bölgesel Kürt yönetimi PKK terörünü sona erdirmek için Ankara'yla iş birliği yapacaktır. Güya bu şekilde Amerika'nın da yardımıyla PKK'nın dağdan inmesi ve silahlarını bırakması sağlanacaktır. Ancak bunun için, Türk Hükümetinin, DTP üzerinden terör örgütü PKK'yı muhatap olarak kabul etmesi ve de siyasi çözüm üzerinde mutabakata varılması şart koşulmuştur.

Değerli arkadaşlarım, belirttiğimiz bu hususlar Amerikan askerî yetkilileri tarafından 2008 yılı Mart ayında Pentagon'da düzenlenen bir basın toplantısında ve Amerikan Temsilciler Meclisi Silahlı Kuvvetler Komitesinde yapılan açıklamalardan anlaşılmaktadır. Kongre zabıtları ve Pentagon kayıtları

elimizdedir. Değerli arkadaşlarım, nihayet siyasi proje bağlamında Amerika, Barzani üzerinde nüfuzunu kullanarak Türkiye'nin taleplerini oluşturan şu dört konuda ilerleme sağlamasına çalışacaktır:

1) Barzani'nin PKK'yı terör örgütü olarak ilan etmesi.

2) Örgütün elebaşlarının Türkiye'ye teslim edilmesi.

3) PKK örgütünün siyasi bürolarının kapatılması ve kamplarının tecrit edilmesi.

4) PKK'ya lojistik desteğin kesilmesi.

Sayın Ali Babacan Dışişleri Bakanıyken 2008 yılının başında Irak Dışişleri Bakanı Hoşyar Zebari vasıtası ile Barzani'ye bu talepleri içeren bir liste göndermiş ve bunların acilen uygulanmasını talep etmiştir. Ankara bu konudaki girişimini birçok kereler tekrarlamışsa da Barzani söz konusu taleplere ısrarla karşı çıkmıştır. Değerli milletvekilleri, Obama, başkan olunca, 2011 yılı sonuna kadar Irak'tan Amerikan askerlerini çekme planının uygulanmasının yaratacağı tehlikeli durum nedeniyle Başkan Bush döneminde oluşturulan siyasi projeye mal bulmuş Mağribî gibi sarılmıştır. Obama yönetiminin endişesi Irak'taki Amerikan askerî mevcudiyetinin azalması ile birbirlerine diş bileyen Araplar ile Kürtler arasında bir iç savaşın çıkması ve bu hengâmede Iraklı Arapların Türkiye'yle iş birliği yaparak Amerikan'ın özene bezene kurdurduğu bölgesel Kürt devletini haritadan silivermeleridir. Obama yönetimi böyle bir gelişmeyi mutlak surette önlemek amacı ile Erdoğan Hükümetinden Türkiye'nin Araplarla ittifak yapma yerine Kuzey Irak Kürtlerinin hamiliğini üstlenmesini talep etmektedir. Türkiye'den böyle bir beklentisi olmasına rağmen, Obama yönetimi, ne Barzani üzerinde gereken baskıyı yaparak Türkiye'nin söz konusu dört talebinin yerine getirilmesini ne sağlamıştır ne de Türkiye'nin uluslararası hukuktan doğan haklarını kullanarak PKK'yı tasfiye amacıyla Kuzey Irak'ta kendi inisiyatifiyle kara ve hava operasyonları yapmasına müsaade etmiştir. Hemen belirtelim ki, Obama yönetimi eğer Barzani üzerinde gerekli baskıyı yaparak Ankara'nın taleplerinin gerçekleştirilmesini sağlasaydı, PKK'nın dağ kadrosunun sadece morali değil, kendisi de tarumar olur ve silah bırakması çoktan sağlanırdı. Şimdi kısaca Türkiye'nin Amerika'dan sağladığı gerçek zamanlı istihbaratın niteliğine değineyim. Değerli arkadaşlarım, Amerika sadece kendisi tarafından seçilen PKK hedeflerinin Türk Hava Kuvvetleri tarafından vurulmasına müsaade etmektedir. Amerika bilinçli olarak terör ağacının gövdesini imha edici nitelikte hedefler vermiyor. Verdiği hedefler sadece ağacın küçük dallarının ve yapraklarının imha edilmesi amacını güdüyor. Amerika bu suretle bir taraftan Türkiye'ye sadece ağrı kesici ilaçlar vererek acıların hafifletilmesine yardım ediyor fakat öte yandan PKK'nın da tasfiyesini önlüyor. Peki, değerli arkadaşlarım, bu ortamda Kürt açılımı projesinin yeri nedir? Kürt açılımının yürütülmesine ilişkin faaliyetlerin merkezini Bağdat ve Erbil'de kurulan Türkiye, Irak ve Amerika'dan oluşan Terörle Mücadele Komitesi oluşturmuştur. Amerika'nın baskısı sonucu Barzani de bu konuda bu Komitede temsil edilmiştir. Ancak, Komitenin ismi yanıltıcıdır. Zira Komitenin esas görevi PKK'yla mücadele değil, Türkiye ile PKK arasındaki dolaylı müzakerelere aracılık yapmaktır. Nitekim Habur Sınır Kapısı'ndan 34 PKK'lının büyük bir törenle girmelerine ilişkin senaryo Terörle Mücadele Komitesi tarafından hazırlanmıştır. Ancak, her şey planlandığı gibi yürümedi. Anımsayacaksınız, Habur girişindeki görüntüler ve buna toplumun gösterdiği kuvvetli tepki açılım konusunda son derece negatif bir psikolojik ortam yarattı. Ayrıca açılım paketinin içeriği hakkında tartışmalar yoğunlaştıkça PKK ve BDP siyasi hedeflerini açıkça ortaya koydular. Bir kısım medyanın da desteğiyle PKK ve BDP'nin sanki silahlı mücadeleyi kazandıkları ve Hükümeti müzakereye mecbur

ettikleri gibi bir hava yaratıldı. Bu imajın faturasının ağır olacağını değerlendiren Hükümet de açılım sürecini askıya aldı. Şimdi, bu süreç sırasında yapılan çeşitli açıklamalardan PKK örgütüyle BDP'nin Kürt açılımı çerçevesinde gerçekleştirmek istedikleri temel hedeflerin şu beş noktayı kapsadığı anlaşılıyor:

1) Anayasa'nın Türklüğü tanımlayan 66'ncı maddesinin Kürt kimliğini de tanıyacak şekilde değiştirilmesi yahut tamamen kaldırılması.

2) Kürtçenin eğitim dili olarak kullanılmasını engelleyen Anayasa'nın 42'nci maddesinin değiştirilmesi.

3) Güneydoğuya özerklik verilmesi.

4) Hükümetin Öcalan'la müzakere masasına oturması.

5) Öcalan'ı da kapsayan genel affın çıkması.

Gayet objektif bir bakışla Kürt açılımının bizi getirdiği nokta bu beş talep ve PKK'nın bu talepleri kabul edilmediği takdirde Türkiye'yi yangın yerine dönüştüreceği tehdididir. Yani Kürt açılımı deyince PKK ve BDP ayrışmayı hedefleyen ve beş talepten oluşan bu listeye odaklanıyor. Onların gerçeği bu. Fakat değerli arkadaşlarım, bir başka gerçek daha var. Bu gerçek de kanımca Türk kamuoyunun yüzde 90'ının bu listedeki taleplerin gerçekleşmesini önlemek için her türlü özveriye hazır olduğudur. Amacım polemik yapmak değil ama hakikat şu ki Kürt açılımı girişimi Türkiye'yi tam bir çıkmaza sürüklemiştir. Bu bakımdan bu çıkmaz yolda direnmek fahiş bir hataya saplanıp kalmak demektir. Şimdi konunun Amerika yönünü ele alalım. Biraz önceki açıklamalarım Amerika'nın terörle mücadele konusunda Türkiye'nin yanında olduğu izlenimini yaratmaya önem veren fakat gerçekte Türkiye'nin çıkarlarını gözetmeyen bir politika izlediğini ortaya koyuyor. Oysa Obama yönetimi, karşılaştığı çok ciddi sorunların çözümü hususunda Türkiye'nin desteğine ihtiyaç duyuyor. Birincisi, Obama, 2011 yılı sonunda kuvvetlerini Irak'tan çektiği zaman arkasında nispeten istikrarlı, Amerikan yörüngesinden çıkmayan ve bütünlüğünü koruyan bir Irak bırakmak istiyor. Bunun için de Irak bölgesel Kürt yönetimini, Sünni ve Şii Arapların hışmından korumak için Türkiye'ye emanet etmeyi planlıyor. Ayrıca, Türkiye'nin Afganistan'da da çok etkin ve yararlı bir mevcudiyeti var. Amerika, Türkiye'nin bu alandaki desteğine de ihtiyaç duyuyor. Bu duruma rağmen nasıl oluyor da Obama yönetimi, müttefiki Türkiye'nin çıkarlarını gözetmeyen bir politika izliyor? Bunun önde gelen iki nedeni var değerli arkadaşlarım. Birinci nedeni, Irak'ın parçalanması durumunda Obama yönetiminin, kurulacak bağımsız Kürt devletine yerleşerek burayı bir askerî üsse dönüştürme ve Orta Doğu stratejisinin önemli bir dayanak noktası yapmayı öngören bir planı bulunmasıdır. Washington böyle bir planı, icabında yararlanmak üzere elinin altında tutuyor. Bu nedenle Obama, Barzani'ye kol kanat geriyor ve onun kaprislerine boyun eğiyor. Tabii, Amerika'nın böyle siyasi bir perspektifi olunca Irak bölgesel Kürt yönetimine verdiği önem, Türkiye'ye nazaran ağır basıyor. Bu dengesiz yaklaşım nedeniyle de Türkiye'nin çıkarları tehlikeye atılıyor. İkinci neden ise, Obama yönetiminin, Ankara'nın İran'la yakınlaşma politikasından son derece rahatsız olmasından kaynaklanıyor. Bu rahatsızlığa Ankara'nın Hamas'la olan sıcak ilişkileri de katkıda bulunuyor. Bu rahatsızlık Washington'a, Türkiye'nin maruz kaldığı terör tehdidine gerekli duyarlılığı göstermemek için gerekçe oluşturuyor. Şimdi, değerli arkadaşlarım, bu söylediklerimden iki sonuç ortaya çıkıyor. Bunlardan birincisi, Türk dış politikasının ciddi bir balans ayarına ihtiyacı olduğudur. …Türkiye'nin size

sağladığı siyasi, stratejik ve jeopolitik kozları cesaretle, basiretle ve dirayetle kullanarak "stratejik müttefikimiz" diye tanımladığınız Amerika'yı Türkiye'nin çıkarlarına saygılı ve duyarlı bir şekilde hareket etmeye ikna etmeniz gerekiyor. İkincisi: Kürt açılımındaki temel sakatlık, açılımın bir millî proje olmamasından, dışarıda kotarılan ve esas itibarıyla Amerika'nın Orta Doğu'daki stratejik çıkar ve perspektifine göre şekillendirilen bir proje olmasından ileri geliyor. Dış odaklar tarafından Erdoğan Hükümetine dayatılan Kürt açılımı veya PKK ile müzakere stratejisi Türkiye'yi selamete değil, felakete götürür. Değerli arkadaşlarım, yanlış strateji yanlış ilaç gibidir, öldürür![739]

AK Parti Grubu Adına Ömer ÇELİK (Adana)

Türkiye'nin toplumsal barış taleplerini hesaba katarak tam demokratik bir devlet ve özgür bir toplum tasavvuru demokratik açılımın esasını oluşturmaktadır. Bu açılımın esası, çok uzun zamandır devletin eksik uygulamalarından kaynaklanan birtakım sorunlarla vatandaşlarımız arasında doğan gerilimin giderilmesinden doğan toplumsal barışın zayıflaması, toplumsal barışın zedelenmesi ve bu sebeple ortaya çıkan millet iradesinin tahkim edilmesi konusundaki sıkıntıların giderilmesine dönük bir siyasi iradedir, bir siyasi girişimdir. Bunu yaparak ne yapmak istiyoruz? Bunu yaparak yapmak istediklerimiz… Çeşitli politikalar arasında görüş farklılıkları olabilir. Bu demokratik açılımı gündeme getirdiğimizden beri bizi, Türkiye'yi değiştirmekle, Türkiye'yi başka bir yöne çekmekle suçlayanlar var. Yaptığımız şudur: Evet, Türkiye'yi değiştiriyoruz. Türkiye'yi ne yönde değiştiriyoruz? Devlet gücüyle insanlarına işkence yapan yapıyı değiştiriyoruz, vatandaşın millî iradesini, sandıktan çıkan iradesini kendisine düşman sayan yapıyı değiştiriyoruz, vatandaşı devlete küstüren bütün uygulamaları değiştiriyoruz. Devlet içinde devlet olmuş çetelerle mücadele etmeye sonuna kadar kararlıyız. Halkın huzurunu bozan, bu milletin canına kasteden terörle sonuna kadar mücadele etmeye kararlıyız. Genel çerçeveler bunlardır ve Türkiye'nin bekasını düşünenlerin ve Türkiye'nin dünya sahnesinde yer almasını isteyenlerin zorunlu olarak düşünmesi gereken meselelerdir bunlar. Şimdi, değişik vesilelerle söyledik, demokratik açılımdan bahsettiğimiz zaman "Önce demokratik açılım dediniz sonra millî birlik ve beraberlik açılımı dediniz." deniyor. Tabii, burada bir çelişkinin ortaya konulması siyasi algılamayla ilgili bir sorundur. Otoriter devletlerde millî birlik ve beraberliği güçlendirmek için önüne gelen her sorunda o devletin yönetimi demokrasiden taviz verir; çağdaş demokrasiler, gelişmiş demokrasilerse demokrasinin bir risk yönetimi, toplumsal barışın sürekli yönetilmesi gereken bir olgu olduğunu bilirler ve önlerine gelen her riskte millî birlik ve beraberliği güçlendirmek için daha çok demokrasi perspektifini koyarlar. Birinci yanlış anlaşılma bu. İkinci yanlış anlaşılma ise, gensoruyu verenlerden kaynaklanıyor. O da şudur: "Bir yandan demokratik açılım yapıyorsunuz, bir yandan da terörle mücadele ediyorsunuz, askerî operasyonlar sürüyor." diyorlar. Arkadaşlar, demokratik açılım terörle mücadeleden vazgeçmek değildir. Terör var olduğu sürece devletin silah bırakması, operasyonlarını durdurması ya da terörle mücadeleden vazgeçmesi mümkün değildir. Demokratik açılım iki esasa dayanmaktadır: Bir tanesi Kürt vatandaşlarımızın demokratik taleplerinden doğan demokratik ifadelerinin yerli yerince yerine

[739] TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 23,Cilt 73,Yasama yılı 4,123.Birleşim, 24.6.2010,s.225-229

getirilmesi, ikincisi ise terör örgütünün silahsızlandırılmasıdır. Eğer bunun karşısında terör örgütü devletin ve milletin bütünlüğüne karşı girişimlerde bulunursa devlet buna elindeki silahlı güçle en sert karşılığı verecektir. Bunda hiçbir kuşku yoktur. Millî birlik ve beraberliğin güçlendirilmesi de AK PARTİ vizyonu açısından daha çok demokrasiyle, daha çok insan haklarıyla mümkündür. Devletin ordusu ne kadar güçlü olacaksa, devletin istihbaratı ne kadar güçlü olacaksa, devletin insan hakları perspektifi, devletin demokrasi perspektifi de o kadar güçlü olacaktır. Demokratik açılım bu perspektifin adının konulmasıdır. Şimdi, gensoruda geçen bir ifade var. "Açılım inkâr siyasetidir." diyor. İnkâr siyaseti yaptığı için Hükûmeti suçluyor. Bakın, bu açılım süreci başladığından beri her siyasi beyanı cerrahi bir titizlikle izliyoruz, kim ne demek istiyor, daha sonraki görüşlerinde ne var ve görüşlerini nereye götürmek istiyor diye. Şunu çok açık söyleyeyim: Demokratik açılımın, devletin temel ilkeleriyle, tek bayrak, tek devlet, tek millet ilkesiyle çelişen herhangi bir unsur taşıdığını iddia etmek tamamen yalan üzerine kurulu bir beyandır ya da demokratik açılımın bunların tartışmaya açılması anlamına geldiğini, bunların tartışmaya açılması gerektiğini söylemek… İşte bizim inkâr ettiğimiz odur. Bu yapılırken muhatap kimdir? Muhatap, biraz evvel Sayın Şükrü Elekdağ'ın "Ben polemik yapmıyorum." diyerek aslında polemiğin de ötesinde, burada hayaller şeklinde anlattığı ne PKK'dır ne bir dış güçtür ne başka bir şeydir. Sayın Şükrü Elekdağ, defalarca "Ben polemik yapmıyorum." dedi fakat bir siyasetçiden çok bir psikiyatrist gibi Obama'nın kafasından geçenleri bize anlattı, Sayın Başbakanın kafasından geçenleri bize anlattı, Amerika Birleşik Devletleri'nde Sayın Başbakan ile Obama arasındaki ikili görüşmelerde neler olduğunu bize anlattı ve daha sonra da dedi ki: "Silahlı Kuvvetler Dergisinin bilmem ne sayısındaki zabıtlar elimizde." Benim gözlemlediğim şudur: Maalesef şöyle bir kötü alışkanlık var. Dışarıda herhangi bir dergide, herhangi bir siyasetçinin ufacık bir beyanı esas alınıyor, koskoca Türkiye Cumhuriyeti devleti ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti yargılanıyor, Türkiye'de söylenenler esas alınmıyor, sadece dışarıdaki bir dedikodu, delillendirilmemiş, resmî olarak politikaya dönüşmemiş bir şey üzerinden burada bir sürü spekülasyon yapılıyor. Bakın, bu inkâr siyaseti konusunda söylenecek çok şey var ama bir şeyleri inkâr ettiğimiz doğrudur. Ama gensorunun ifade ettiği manada bir inkâr siyaseti değil bu. İnkâr edilen şey, Kürt vatandaşlarımızın demokratik talepleri değildir. Terör örgütü ve onun yandaşlarını inkâr ediyoruz. Vatandaşlarımızın demokratik taleplerini yansıtıyorum deyip Kürt vatandaşlarımız yerine İmralı-Kandil ekseni için imtiyaz isteyen girişimler kesinlikle inkâr edilmektedir.Kürt vatandaşlarımızın taleplerine "evet" diyoruz... Maalesef, sokağın gerilimini almak yerine, sokağın gerilimini demokratik siyasetin meşru kanallarına dayatmak kesinlikle demokratik siyasetle bağdaşmaz. Bakın, sık sık söylenen bir şey var, iki cümleden bir tanesi budur. KCK'ya yapılmış operasyonlarla ilgili şu söyleniyor: "Seçilmiş siyasetçilerin tutuklanmasına karşı çıkıyoruz. Seçilmiş siyasetçilere yasa dışı örgüt üyesi gibi davranılmasına karşı çıkıyoruz." Peki, biz şunu soralım… Herkes her şeye karşı çıkabilir. Prensip olarak, seçilmiş siyasetçilerin suç işlemeyeceği diye bir kavram da yoktur. Ama şu soruları kendi kendimize soralım: KCK'nın, kendisini bir örgüt olarak konumlandırıp kendi iradesini ve kararını seçilmiş siyasetçiler üzerinde bir dayatma unsuru, bir yönlendirme unsuru olarak kullanmasına ne diyorsunuz? KCK, terör örgütü adına alternatif bir yargı, alternatif bir güvenlik sistemine sahip olan, paralel sözde bir devlet gibi davranırken, bunun demokratik meşruiyet içerisinde yeri var mıdır? Şimdi, bu çatı altında söylenen her söz meşruiyetini milletten aldığına göre demokratik meşruiyete sahip olması gerekir.

"Seçilmiş siyasetçilerin tutuklanmasını demokratikleşmeye aykırı buluyoruz." diyorsunuz da, seçilmiş siyasetçilerin KCK üyeleri önünde esas duruşta ifade vermesine ne diyorsunuz? [740]

MHP Milletvekili Recep TANER (Aydın)

Sayın Bakan, Sayın Başbakan PKK'nın taşeron bir terör örgütü olduğundan bahsetti ama arkasındaki işverenleri açıklamadı. Siz Dışişleri Bakanı olarak açıklayabilir misiniz? İki, Birleşmiş Milletler oylamasından sonra bozulan ABD ilişkileri düzelmiş midir? Örneğin Başbakanın BOP eşbaşkanlığı devam etmekte midir? Üç, Bakan olduğunuzdan bu yana Türkiye Büyük Millet Meclisinde milletvekillerine uluslar arası ilişkiler konusunda kaç bilgilendirme yaptınız? Dört, dünkü açıklamalarınızda milletvekillerine gerekli bilgileri vermemenizin sebebi acaba kendinizi sadece atayana karşı mı sorumluluk hissetmenizdir. Teşekkür ederim.[741]

Dışişleri Bakanı Ahmet DAVUTOĞLU

… PKK taşeron örgüt ise arkasındakileri sordu. Şimdi, terör örgütleri dünyanın her yerinde değişik dönemlerde değişik çıkarlara hizmet edebilirler. Kastedilen budur ve değişen siyasi konjonktürlerde terör örgütlerinin siyasi tavırlarındaki değişime vurguda bulunulmuştur.[742]

PKK terör örgütünün silahlı eylemlerine başladığı tarih olan 15 Ağustos 1984 tarihinden itibaren TBMM' de konu ile ilgili hararetli tartışmalar olmuştur. İlk yıllarda sorunun teşhis edilmesi konusunda yanlış değerlendirmeler yapılmış, bu bölücü terör olayının, münferit bir asayiş olayı olduğu iktidar partisince değerlendirilmiştir. 17.10.1984 tarihinde Başbakan Özal tarafından konu "birkaç yüzü geçmeyen eşkıyayı muhatap olarak göremeyiz" şeklinde değerlendirilmiştir. Siyasi açıdan sorunun yanlış teşhisi Terörle Mücadelede zafiyet doğurmuş, o tarihe kadar kırsal alanda düşük yoğunluklu çatışma (Gerilla Savaşı) ile karşılaşmamış olan güvenlik kuvvetleri mücadelenin ilk yıllarında zorluklar yaşamıştır. Bu zorluklar sadece Türk Silahlı Kuvvetlerine ait zorluklar değildir. Benzer bir mücadele tarzını benimsemiş olan Vietnam Komünist Partisi de ABD Ordusuna tarihte zorluklar yaşatmıştır. Bölgede alan hâkimiyeti stratejisini benimseyen güvenlik kuvvetleri, vur kaç taktiğini benimsemiş, istihbarata ve hızlı hareket etmeye dayalı bir savaş türünü benimsemiş PKK karşısında gerek araç gereç olarak gerekse mücadele tarzından kaynaklanan sıkıntılar yaşasa da zaman içerisinde PKK' yı Askeri alanda çok zor duruma düşürmüş, örgüt toparlanmak amacıyla bir çok kez tek taraflı ateşkes ilan etmek zorunda kalmıştır. PKK bu mağlubiyetlerini Avrupa' da Ortadoğu' da yaptığı siyasi faaliyetler ile kapatmaya çalışmış, ateşkes dönemlerinde örgütü toparlamak için Kongreler ve Konferanslar düzenlemiştir. Sorunun teşhisinin yanlış yapılması Türkiye Cumhuriyeti devletine bir bakıma zaman

[740] TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 23,Cilt 73,Yasama yılı 4,123.Birleşim, 24.6.2010,s.229-236
[741] TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 23,Cilt 74,Yasama yılı 4,128.Birleşim, 2.7.2010,s.248
[742] TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 23,Cilt 74,Yasama yılı 4,128.Birleşim, 2.7.2010,s.250

kaybettirmiş, bu zaman zarfında örgüt yaptığı propagandayla hem eleman temin etmiş hem de kendine yeni faaliyet alanları geliştirmiştir.

PKK terör örgütünün ilk eylemlerinde örgütün özellikle Suriye'den barınma, eğitim gibi yardımlar aldığı tespit edilmesine rağmen Suriye' ye karşı etkin bir diplomatik yaklaşım gösterilememiştir. TBMM'de konu ile ilgili yapılan konuşmalarda gerek iktidar partisi milletvekilleri gerekse muhalefet partisi milletvekilleri terörün Suriye, Yunanistan, Fransa gibi devletlerce desteklendiğini, toplum mühendisliği yapılarak bir Kürt bilinci oluşturulduğunu ifade etmelerine rağmen bu ülkelerle gerek ticari gerekse diplomatik ilişkilerde yeteri kadar baskı oluşturamamışlardır. Doğruyol Partisi DYP grubu adına konuşan Mustafa SÖKMENOĞLU konuşmasında Avrupa Birliği ülkelerinin bu siyasal şiddet olayını azınlık meselesi gibi göstermek istediğini, bölgede güvenlik kuvvetleri arasında istihbarat halkalarının kopuk olduğunu, konunun beş yüz altı yüz eşkıya meselesi olmadığını, ticaret gerekçesi ile diğer devletlere karşı etkisiz kalındığını açıkça ifade etmiştir. Ancak PKK terör örgütünün tasfiyesi noktasında ilk ciddi girişim 1999 yılında Kara kuvvetleri Komutanı olan Orgeneral Atilla ATEŞ' in Hatay'ın Reyhanlı ilçesinde basın mensuplarına verdiği demeçte Suriye'nin Türkiye'nin sabrını taşıdığını, terörist başının Şam'da Suriye'nin kontrolünde bulunduğunu, bununla ilgili gerekenin yapılacağını belirtmesi üzerine başlamış, terörist başı Şam'dan Suriye tarafından çıkartılmış ve süreç Abdullah ÖCALAN' ın Kenya'da yakalanması ile sonlanmıştır. Bu tarihten önce de Suriye'ye terör konusunda diplomatik olarak birçok ikaz verilmesine rağmen Suriye bu ikazları göz ardı etmiştir.

TBMM'de yapılan görüşmelerde bazı milletvekilleri PKK terörünün sebeplerinin sosyo ekonomik yapının bozukluğuna, geri kalmışlığa, eğitimsizliğe ve alt yapı yetersizliğine bağlamışlardır. Ancak süreç içerisinde gerek ekonomi alanında gerekse diğer alanlarda yapılan iyileştirmeler maalesef Terör örgütünün varlığını ortadan kaldırmamıştır. Ülkemizde İçişleri bakanlığı yapmış SHP milletvekili Hasan Fehmi GÜNEŞ meclisteki konuşmasında bölücü örgütün etnik şovenizme dayalı bir örgüt olduğunu belirterek, bölgedeki feodal yapıya işaret etmiş, bölgede toprak reformunun gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca sorunun neden çözülemediği noktasında, sorunun zamanında doğru algılanmadığını, münferit bir zabıta olayı olarak iktidarlarca değerlendirildiğini, PKK ile halkın bölgede ayırt edilemediğini, geçici köy koruculuğu sisteminin bölgede devleti zafiyete uğrattığını, örgüte verilen dış desteğin engellenemediğini ifade etmiştir. Kanımca bu tespitler doğrudur. Ancak belirtilen hususlar ile ilgili gerekli çalışmalar yeteri kadar yapılamamıştır. Örgütün bugün itibari ile Avrupa da 70–80 Milyar dolara hükmettiği çeşitli kaynaklarca ifade edilmektedir. Mali olarak desteklenmeyen bir Terör örgütünün otuz yılı aşkın bir süredir faaliyette bulunması beklenemez, terör örgütünün mali olarak uyuşturucu ve silah kaçakçılığından, insan ticaretinden, karapara aklama suçlarından ciddi gelirler elde ettiği, gerek ülkemizde yapılan operasyonlardan, gerekse EUROPOL' un yaptığı operasyonlardan bilinmektedir. Avrupa Birliği ülkeleri ile ülkemiz arasında Karapara ile mücadele konusunda anlaşmalar olmasına rağmen otuz yılı aşkın süreden beri bu ülkelerin PKK'nın maddi kaynaklarına yönelik ciddi bir faaliyet içerisine girmedikleri görülmektedir. Uluslararası hukuka göre suçtan elde edilen gelirlere el konulması, Terörün finansmanının engellenmesi gerekmektedir. Türkiye bu güne kadar bu konuda cılız diplomatik

temaslar dışında ciddi bir ilerleme sağlayamamıştır. Bu da bize terör örgütünün bir 'vekil unsur' olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Ayrıca Irak savaşı esnasında çekiç gücün PKK terör örgütüne yardım ettiği tespit edilmesine rağmen çekiç gücün görev süresi defalarca uzatılmıştır. Yine TBMM'de Terör sorununun Demokrasi ve İnsan Hakları konusundaki yetersizliklerden kaynaklandığının iddia edilmesine rağmen, ülkemizde bölgesel bir uygulama yoktur. Demokrasi ve İnsan Hakları ülkenin her yerinde aynı ölçüde işletilmektedir. Tabi ki insanların daha demokratik bir ortamda yaşamayı isteme hakkı vardır. Ancak demokratikleşme sadece belli etnik gruba veya kesime göre farklılık göstermemelidir. Terör örgütü yıllarca kanlı eylemler yapmasına rağmen, 'demokrasi, insan hakları, barış' gibi söylemleri kullanarak siyasal şiddetini meşrulaştırmaya çalışmıştır.

Terörle Mücadele konusunda sarsılmaz bir irade gösterilmeli ve bu asimetrik bölücü tehdidin bertaraf edilmesi için askeri, diplomatik, ekonomik, sosyal tedbirlerin alınması gerekmektedir. Bugün gelinen noktada örgüt taktiksel olarak bağımsız bir devlet kurma fikrinden vazgeçtiğini, özerk otonom bir bölge istediğini belirtmektedir. Ancak örgütün 1978 yılında ilk kurulduğu zaman hedefi Türkiye, İran, Irak, Suriye ülkelerinde bulunan Kürtlerin önce özerkliğe kavuşturulması daha sonra da bu dört ülkedeki özerk bölgelerin birleştirilerek bağımsız bir Kürdistan kurulması olarak belirlenmiştir. Dolayısı ile örgütün Demokratik Cumhuriyet söylemleri taktiksel bir olaydır. Terör Örgütleri nihai hedeflerine varmadan silah bırakmazlar. Gelinen noktada çok dikkatli davranılması, konunun her açıdan iyi değerlendirilmesi gerekir.

SONUÇ

Türkiye Cumhuriyeti' nin kurulduğu bölge Jeopolitik ve Jeostratejik açıdan çok önemli bir yere sahiptir. Bulunduğu bölge yer üstü ve yeraltı kaynakları açısından zengin enerji koridorları üzerinde bulunan bir bölgedir. Bu nedenle, Türkiye devamlı surette Ege, Doğu Akdeniz, Ortadoğu ve Kafkaslar ekseninde tehditlere maruz kalmış bir ülkedir. Soğuk Savaş döneminde bir NATO üyesi olarak SSCB'ye komşu olmuş, etrafını çevreleyen devletlerin toprak talepleri ile yüzleşmek durumunda kalmıştır. Bununla birlikte, Soğuk Savaş döneminde Batı için kritik olan jeopolitiği ve NATO üyeliği dolayısıyla doğrudan bir saldırının hedefi olmayan Ankara; Soğuk Savaş sonrasında da komşuları tarafından konvansiyonel olarak tehdit edilemeyecek bir milli güç kapasitesine sahip olmuştur. Öte yandan Türkiye'nin Doğu ve Güney Doğu Anadolu bölgeleri dolayısıyla uzun ve dağlık kara sınırlarının bulunduğu Orta Doğu, askeri olarak, "düşük yoğunluklu çatışmalar laboratuarı" şeklinde nitelenebilecek; birçok kez silahlı örgütlerin konvansiyonel ordulara göre daha etkin ve yıkıcı olabildiği bir coğrafyayı tanımlamaktadır. Bölgenin anılan niteliği, Ankara'ya yönelik bir meydan okumayı da beraberinde getirmiş; Türkiye'nin Orta Doğu sınırlarında cereyan eden bir terör hareketi 1970'lerin sonundan itibaren *(askeri hedeflere yönelik eylemler bakımından 1984 sonrasında)* ülkenin ulusal bütünlüğüne yönelik en ciddi tehdidi oluşturmuş olup varlığını korumayı sürdürmektedir. Yunanistan, Suriye, İran, Ermenistan gibi Türkiye'yi istikrarsızlaştırmayı hedefleyen birçok güç, PKK terör örgütünü bir "***vekâleten savaş***" unsuru olarak kullanmış; Ankara'yı kaynaklarının önemli bir bölümünü sosyo–ekonomik kalkınma politikaları yerine güvenlik stratejilerinin desteklenmesine ayırmak durumunda bırakmıştır. Soğuk Savaş yılları boyunca Sovyet tehdidi odaklı olarak yetişen ve konvansiyonel harp üzerine yoğunlaşan Türk Silahlı Kuvvetleri açısından "yeni bir tehdit" niteliği taşıyan PKK ile mücadelenin en zorlu aşaması belki de "yeni tehdide adaptasyon" olmuştur.

1990'ların başındaki vahim tabloyu inceleyen herhangi bir yabancı askeri uzman için şaşırtıcı olacak biçimde, Türk Ordusu kuvvet yapısından teçhizatına kadar hızlı bir dönüşüm geçirerek, PKK tehdidini askeri olarak 1990'ların sonunda mağlup etmiş, Türk Devleti örgütün lideri konumunda bulunan ve dünyanın en tehlikeli teröristlerinden biri olarak nitelenebilecek Abdullah Öcalan'ı önce Suriye'den çıkartmayı, daha sonra da ele geçirip yargılamayı başarmıştır. Buna karşın etnik ayrılıkçı terör hareketlerinin ve kapsayıcı bir çerçeve olarak Düşük Yoğunluklu Çatışmaların "politik ağırlıklı" doğası, askeri olarak mağlup edilen bir aktörün, politik olarak da mağlup edilmesini gerektirdiği için, Ankara 2000'li yıllarda PKK tehdidi ile yeniden yüzleşmek durumunda kalmıştır ve kalmaya devam etmektedir.

Terör tüm dünyayı derinden etkileyen, ülkelerin kendi iç dinamiklerine olduğu kadar uluslararası gündemde de yer alan önemli bir sorundur. Dünyadaki Terörle Mücadele örnekleri incelendiğinde, genel de Terörle Mücadelenin Askeri ve Teknik boyutu üzerinde durulduğu görülmektedir. Terörle Mücadelenin Askeri ve Teknik boyutu tabi ki, Mücadele konsepti içerisinde önemlidir ancak tek başına yeterli değildir. Otuz yılı aşkın bir süredir Türkiye Cumhuriyetinin mücadele ettiği PKK Terör Örgütünün

faaliyetleri incelendiğinde, Örgütün stratejik ve taktik hedefler koyduğu, dış politika, iç politika ve askeri harekat stratejilerine göre, bölge halkının hassasiyetlerine göre çeşitli zaman aralıklarıyla kongreler düzenlediği, bu kongrelerde kararlar aldığı ve bu kararları uygulamaya geçirdiği, tarihsel figürleri iyi kullandığı, devleti ve otoriteyi yıpratmak amacıyla Cumhuriyet ve Osmanlı döneminde meydana gelen Kürt isyanlarını ve isyan liderlerini kullandığı, Cephe örgütlenmesinin büyük bir çoğunluğunu 'şark meselesini' kendine referans almış Avrupa ülkelerinde kurduğu, vergilendirme adını verdikleri haraç toplama faaliyetlerini iyi organize ettiği, kaçakçılıkta (Akaryakıt-Sigara-Uyuşturucu-Silah) örgüte vergi adı altında gümrüklendirme yaptığı, bu şekilde hem ülke ekonomisine ciddi zararlar verdiği hem de eylemliliğini bu paralarla finanse ettiği görülecektir. Terör Örgütü özellikle 1999 yılından sonra siyasallaşma faaliyetlerine ağırlık vererek, AB uyum sürecini de kendi lehine kullanmış büyük ölçüde 1978 de kararlaştırdığı nihai hedefe uygun enstrümanlarla ilerlemiştir. Gelinen süreçte Türkiye üzerinde idealleri olan ülkelerin konjektürel destekleri ile sözde bir Kürt kimliği, dili, folkloru ve lideri yaratılmıştır.

Örgütün ilk kuruluş aşamasında, Devlet sorunu tam olarak tanımlayamamış bir avuç eşkiya olarak nitelendirerek resmin büyük parçası gözden kaçırılmıştır. PKK Terör Örgütünün faaliyetleri Osmanlı ve Cumhuriyet dönemindeki Kürt isyanlarından farklı bir strateji izlemiştir. Eylemsel olarak Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinin Coğrafyasının gerilla faaliyetlerine uygunluğunu çok iyi değerlendirirken Devlet bu mücadele tarzına daha hantal konvensiyonel bir mücadele yöntemine başvurmuş, netice olarak ilk yıllarda örgütün gelişmesi ve taban bulması engellenememiştir. Geçen süreçte bu handikaplara rağmen Türk Silahlı Kuvvetleri PKK ile mücadelede büyük bir başarı kazanmış hem de kendisini dünyada bu mücadele tarzında en önemli ordu olma noktasına getirmiştir. Askeri alanda elde edilen bu başarılara rağmen PKK sorunu, verilen dış destek ve topyekün bir terörle mücadele stratejisi geliştirilememesi nedeniyle bu güne kadar gelmiştir.

Terörizmin tanımının halen yapılamamasının en büyük nedeni bazı devletlerin kendilerine Diplomatik ve Siyasi manevra alanı bırakma nedeniyle olduğu bilinmektedir. Etkin bir mücadele için başta Teröre destek veren bu devletlerle diplomatik mücadeleye girişilmesi gerekirse ekonomik tedbirlerde dahil her türlü tedbirin alınması gereklidir. Aksi taktirde Türkiye üzerinde emelleri olan bu devletler PKK Terör örgütüne her türlü desteği vermeye devam edeceklerdir. Ayrıca çalışmada da belirtildiği üzere örgütün siyasi faaliyetlerinin büyük bir çoğunluğu Avrupa ülkelerinden yönlendirilmektedir. Yapılacak diplomatik çalışmalarla Avrupa'daki örgütle iltisaklı derneklerin kurum ve kuruluşların kapatılması yönünde çalışmalar yapılması gerekmektedir. Örgütün finans kaynaklarını kurutmak en temel hedef olmalı özellikle kaçakçılıkla mücadeleye ağırlık verilmelidir. Yapılacak olan siyasi çalışmalarla örgütün kullandığı istismar ettiği her konu devlet lehine ellerinden alınmalıdır aksi taktirde örgüte eleman temini devam edecektir. Özellikle bölgede müzahir kitleye yönelik eğitim faaliyetlerine ağırlık verilmeli ve bölgedeki eğitim kurumları psikolojik harekat çalışmaları ile desteklenmelidir. Avrupa ülkeleri ile Türkiye arasında kara paranın aklanması ve Terörizmin finansmanı konusunda bir çok anlaşma olmasına rağmen Avrupa ülkeleri PKK Terör örgütünün paraları konusunda

bu anlaşmaları göz ardı etmektedir, bu noktada bu ülkelere de gerekli bilgilendirme yapılmalıdır. Terörle Mücadele konusunda en önemli sorunlardan bir tanesi de Türkiye'de Terörle Mücadele eden birimler arasında yeterli koordinasyon ve bilgi akşının sağlanamamasıdır. Son dönemde bu yönde çalışmalar olmasına rağmen mücadele konsepti istenilen noktaya getirilememiştir. Özellikle istihbarat konusunda bir yeknesaklık sağlanması hayati önem arz etmektedir. Ayrıca Türkiye deki Terör konusunda bir çok yayında yabancı istihbarat örgütlerinin Türkiye de faaliyette bulunduğuna yönelik bilgiler mevcuttur. Bu istihbarat örgütlerinin tespiti Terör örgütlerine verdikleri desteğin ortaya çıkarılması ve kamu oyunun bilgilendirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak Terörle mücadele top yekün bir mücadele gerektirmektedir. Sadece Askeri, sadece siyasi, sadece diplomatik, sadece finansal, sadece psikolojik mücadele tek başına her hangi bir anlam ifade etmemektedir. Bu nedenle her kurum ve kuruluş Terörle mücadeleye aktif bir şekilde katılıp üstüne düşen görevleri yerine getirmelidir. Bu şekilde PKK Terör örgütünün sonu getirilebilir.

KAYNAKÇA

a-Resmi Yayınlar

1. A Minorty Rigts Group Report, The Kurds, Ed.by.David McDowall, UK 1991
2. ABD Dışişleri Bakanlığı, Country Reports on Terrorism 2006, United States Department of State Publication, Nisan 2007
3. Ankara 2 Nolu Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin Sanık Abdullah Öcalan Davası Gerekçeli Kararı Esas No:1999/21, Karar No:1999/73 C.Savcılığı Esas No:1997/271)
4. Ankara DGM Cumhuriyet Başsavcılığı'nın Abdullah Öcalan hakkında hazırladığı İddianame
5. Avrupa Komisyonu AB İlerleme Raporları
6. Devlet'in Kavram ve Kapsamı, MGK Genel Sekreterliği Yayınları No:1,Ankara,1990
7. Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanlığı Yayınları, Nu.28, Haziran 1993.
8. Emniyet Genel Müdürlüğü, Sol Terör Örgütleri**,** Eylül 1997
9. Europol, EU Terrorism Situation and Trend Report 2007**,** Hollanda, 2007
10. Gnkur. Harp Tarihi Bşk.lığı, Türk İstiklal Harbi VII ncı Cilt, İdari Faaliyetler, Ankara, 1975
11. Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği (MGK Gen. Sek.), Kendi İfadesiyle PKK Kimdir Ne yapmak İstiyor, Yayın no:3, Ankara, 1994
12. Patterns of Global Terrorism, U.S. Department of State , April 1997
13. PKK Cilt 1 (1973-1979), Ankara, Emniyet Genel Müdürlüğü Yayınları,1997
14. TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 17,Cilt 31,Yasama Yılı 4,2.Birleşim,2.09.1986
15. TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 17,Cilt 4,Yasama yılı 4,4.Birleşim, 4.9.1986
16. TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 17,Cilt 4,Yasama yılı 4,61.Birleşim 29.1.1987
17. TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 18,Cilt 23,Yasama yılı 2,61.Birleşim 21.2.1989
18. TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 18,Cilt 3,Yasama yılı 1,32.Birleşim 9.3.1988
19. TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 18,Cilt 40,Yasama yılı 3,73.Birleşim 6.2.1990
20. TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 18,Cilt 41,Yasama yılı 3,78.Birleşim 15.2.1990
21. TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 19,Cilt 1 ,Yasama yılı 1,2.Birleşim 14.11.1991
22. TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 19,Cilt 2 ,Yasama yılı 1,21.Birleşim 26.12.1991
23. TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 19,Cilt 7,Yasama yılı 1,53.Birleşim 17.3.1992
24. TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 19,Cilt 90,Yasama yılı 4,130.Birleşim 27.6.1995
25. TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 20,Cilt 2,Yasama yılı 1,24.Birleşim 13.3.1996
26. TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 20,Cilt 2,Yasama yılı 1,30.Birleşim 28.3.1996
27. TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 20,Cilt 28,Yasama yılı 2,101.Birleşim 3.6.1997
28. TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 20,Cilt 53,Yasama yılı 3,96.Birleşim 2.6.1998
29. TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 20,Cilt 63,Yasama yılı 4,3.Birleşim 7.10.1998

30. TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 20,Cilt 65,Yasama yılı 4,20.Birleşim 18.11.1998
31. TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 20,Cilt 71,Yasama yılı 4,57.Birleşim 18.3.1999
32. TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 21,Cilt 27,Yasama yılı 2,62.Birleşim 24.2.2000
33. TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 23,Cilt 2,Yasama yılı 2,8.Birleşim 17.10.2007
34. TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 23,Cilt 29,Yasama yılı 3,3.Birleşim 8.10.2008
35. TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 23,Cilt 45,Yasama yılı 3,89.Birleşim 13.5.2009
36. TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 23,Cilt 5,Yasama yılı 2,25.Birleşim 27.11.2007
37. TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 23,Cilt 60,Yasama yılı 4,57.Birleşim 4.2.2010
38. TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 23,Cilt 73,Yasama yılı 4,123.Birleşim 24.6.2010
39. TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 23,Cilt 74,Yasama yılı 4,128.Birleşim 2.7.2010
40. Türkiye'de Anarşi ve Terörün Sebepleri ve Hedefleri, Yüksek Öğretim Kurulu Konferansı, 12 Nisan 1985

b-Anılar

1. SAKIK, Şemdin, Apo, Şark Yayınları, 2005

c-Kitaplar

1. AĞIR Bülent Sarper, "Soğuk Savaş Sonrası Avrupa Güvenlik Düzenine Kurumsal Bir Bakış", Uluslararası Güvenlik Sorunları, Derleyenler: Dr. Kamer Kasım, Zerrin A.Bakan, Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi Yayınları, Ankara, 2004
2. AKGÜL, Suat, Yakın Tarihimizde Dersim İsyanları ve Gerçekler, Boğaziçi Yayınları, 1992
3. AKMARAL, K. Anti-Teröristin El Kitabı (1. Baskı). İstanbul: Bilge Karınca. 2004
4. ALAKOM, Rohat, Serif Pasa -Bir Kürt Diplomatının Fırtınalı Yılları, Avesta Basın Yayın, 1998
5. ALÇITEPE Ali Galip, Yunanistan Kıbrıs Rum Kesimi PKK Üçgeni, Esra Yayınları, Ankara 1997
6. ALEXANDCE, Yonah, "Minorites and Terrorism; Some Legal and Strategic Perspcctives" in Y. Dinstein and M. Tabory (eds) The Protcction of Minorities and Human Rights, Kluwer Academic Publishers,1992
7. ALMANDO Marcos , Bir Efsane; Arafat, İstanbul, 1996
8. ALTUĞ Yılmaz, Terörün Anatomisi, İstanbul, 1995
9. AMHART Larry; Siyasi Düşünce Tarihi, Adres Yayınları, Çeviri: Ahmet Kemal Bayram,2005,Ankara
10. ARIBOĞAN Deniz U. Tarihin Sonundan Barışın Sonuna: Terörizmi Anlamak ve Anlamlandırmak, 2003, İstanbul
11. ARSLAN Ali, Kısır Döngü Türkiye'de Üniversite ve Siyaset, İstanbul, Truva Yayınları,2004
12. ATATÜRK Mustafa Kemal, Nutuk, Ankara, Atatürk Araştırma Merkezi, 1997

13. BAL İhsan ve ÖNDER Aytaç, "Soğuk Savaş Sonrası Terörizm Sorununun Türk Dış Politikasına Etkileri", 21. Yüzyılın Eşiğinde Türk Dış Politikası, Ed. İdris Bal, İstanbul, Alfa, 2001
14. BAL, İ. Devlet, Demokrasi ve Terör: Çözüm Önerileri. H. H. Çevik ve T. Göksu, (Ed.), Türkiye'de Devlet, Toplum ve Polis (1. Baskı) içinde Ankara: Seçkin Yayıncılık. 2002,
15. BALLI, Rafet; Kürt Dosyası, Cem Yayınevi, İstanbul, 1993
16. BASİL Nikitin, Kürtler; Sosyolojik ve Tarihi İnceleme, (çev.H.D), İstanbul 1976
17. BAŞBUG Hayri; Kürt Türkleri ve Fanatik Ermeni Faaliyetleri, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, Ankara,1984
18. BAŞEREN, S, "Terörizm: Kavramsal Bir Değerlendirme ve Mücadele", Avrasya Dosyası, c. 1, no. 4, 1995
19. BENDER, Cemşid; Türk Tarihi ve Uygarlığı, Kaynak Yay., İstanbul, 1991
20. BEŞE, E. Terörizm, Avrupa Birliği ve İnsan Hakları (1. Baskı).Ankara: Seçkin Yayıncılık,2002
21. BİLA, Fikret. Hangi PKK?, Ankara, Ümit Yayıncılık, 2004
22. BLAKESLEY, Terrorism, Drugs, International Law...,1992,New York
23. BLOMBERG, S. Brock ve Gregory D. Hess , "From (No) Butter to Guns? Understanding the Economic Role in Transnational Terrorism", Terrorism, Economic Development, and Political Openness, Ed: Philip Keefer ve Norman Loayza, Cambridge University Press, Cambridge.2008
24. BOZDAG, İsmet, Kürt İsyanları, Truva Yayınları, 2004
25. BÖLÜKGİRAY Nevzat**;** Anarşi ve Terör Nasıl Önlenir? Tekin Yayınevi, İstanbul, 1996
26. BRUİNESSEN Martin Van , Ağa,Şeyh,Devlet**,** (çev.Banu Yalkut), İstanbul 2003
27. BRUİNESSEN Martin van, Kürdistan Üzerine Yazılar, (çev.Bülent Peker), İstanbul 2002
28. BRUİNESSEN Martin van, Kürtlük. Türklük, Alevilik, (çev.Hakan Yurdakul), İstanbul 2004
29. CEMAL Behçet, Şeyh Sait İsyanı**,** İstanbul, Sel Yayınları,1955
30. CORA E.Fevzi, "Türkiye'mizi Bölmek ve Parçalamak İsteyen Hareketler", BTTD**,** 1970
31. ÇAKMAK Haydar, Avrupa Güvenliği, NATO; AGiT; AGSP, Akçağ Yayınları, Ankara, 2003
32. ÇAY A.Haluk; Her Yönüyle Kürt Dosyası, Turan Kültür Vakfı, Ankara, 1994
33. ÇAY, Abdulhaluk, M.; Türk Milli Bütünlügü İçinde Doğu Anadolu Aşiretlerinin Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Yapıları ve Bölücülük Meselesi, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Üzerine Araştırmalar III, Boğaziçi İlmi Araştırmalar Serisi:10, Ankara, 1992
34. ÇELİK Ayşe Betül and RUMELİLİ Bahar, "Necessary but not Sufficient: The Role of EU in Resolving Turkey's Kurdish Question and Greek-Turkish Conflicts", European Foreign Affairs Review, 11 2006
35. ÇETİNER Selahattin, Sorunlarıyla Doğu ve Güneydoğu Anadolu Gerçeği, TSK Mehmetçik Vakfı Yayını, Ankara, 2003
36. ÇEVİK, Abdülkadir ve Birsen CEYHUN. Politik Psikoloji Serisi 1: Psikopolitik Yönden Kimlik Gelişimi ve Etnik Terörizm**,** Ankara, Politik Psikoloji Merkezi – Medikomat Basım Yayın,1995
37. DAVUTOĞLU Ahmet, Stratejik Derinlik: Türkiye'nin Uluslararası Konumu, İstanbul, Küre Yay., 2001
38. DEDEOĞLU Beril , Uluslararası Güvenlik ve Strateji, Derin Yayınları, İstanbul, 2003

39. DEMİREL Emin, Geçmişten Günümüze PKK ve Ayaklanmalar,IQ Yayıncılık,İstanbul,2005
40. DEMİREL, E. Dünyada Terör (3. Baskı). İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.2000
41. DENKER M. Sami **,** Uluslararası Terör, Türkiye ve PKK, İstanbul: Boğaziçi Yayınları, 1997
42. DENKER, M.Sami; Uluslar arası Terör, Türkiye ve PKK, Bogaziçi Yayınları, İstanbul, 1997
43. DİLMAÇ Sabri, Terörizm Sorunu ve Türkiye**,** Ankara, Emniyet Genel Müdürlüğü, 1997
44. DOĞAN, Gürkan. Stratejik Müttefikten Uluslararası Terörizme, İstanbul, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2007
45. Dr. FRİTZ, Kürtlerin Tarihi, (çev.Sinan Şanlıer), İstanbul 1992
46. ERDİN, Murat, "Yeni Dünya Karmaşası", Avrasya Dosyası, c. 2, no. 3,1995
47. ERGİL, Doğu . Kırık Aynada Kendini Arayan Türkiye. Ankara: Doruk Yayınevi. 1997
48. ERÖZ, Mehmet; Atatürk, Milliyetçilik, Doğu Anadolu, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yay., İstanbul, 1987
49. ERÖZ, Mehmet; Doğu Anadolu Hakkında Sosyo-Kültürel Bir Araştırma, Baylan Matbaası, Ankara,1973
50. ERSEVER, A. Cem. Üçgendeki Tezgah, İstanbul, Milenyum Yayınları, 2007
51. ESLEN, Nejat. Küresel Hamleler Anahtar Stratejiler**,** Ankara, Tek Ağaç Yayıncılık, 2005
52. FIRAT Melek ve KÜRKÇÜOĞLU Ömer, "Kürt ve Su Sorunları Çerçevesinde Türkiye-Suriye-Irak İlişkileri (1990-95), Türk Dış Politikası**,** Ed. Baskın Oran, İstanbul, İletişim Yayınları, 2002
53. GANİ, Veysel . Özel Harp. Ankara: Jandarma Okulu Yayınları. 1976
54. Gareth Porter ve Janet Welsh Brown, Global Environmental Politics, San Fransisco, Westview Press nc.,1991
55. GİLBERT Paul,Terrorism, Security and Nationality, Routledge, New York, 1994
56. GÖKA, Erol; "Siyasi Vahşet Gruplarının ve İntihar Eylemcisinin Psikolojisi", 9. Ulusal Sosyal Psikiyatri Kongresi, "Küreselleşme ve Psikiyatri", Malatya, 11-14 Haziran 2002
57. GÖKALP, Ziya; Kürt Aşiretleri Hakkında Sosyolojik Tetkikler, Sosyal Yayınlar, İstanbul, 1992
58. GÖKÇE Birsen, Türkiye'nin Toplumsal Yapısı ve Toplumsal Kurumlar, Savaş Yayınevi, Ankara, 2004
59. GREENE, T. N. Guerilla and How to Fight Him**,** Ankara, Genelkurmay Basımevi, 1965
60. Guillaume Gılbert, Terrorisme et droil international, vol. lll. **1989**,
61. GÜNAY, Tuncer. Şemdin Sakık Anlatıyor**,** İstanbul, Doğan Kitap, 2007
62. GÜRSEL İbrahim Etem , Kürtçülük Gerçeği**,** Ankara, Komen Yayınları, 1979
63. GÜRSES Emin , Ayrılıkçı Terörün Anatomisi/IRA-ETA-PKK, İstanbul, 1997
64. HART, B. H. Liddell. Strateji Dolaylı Tutum**,** (Çev. Selma KOÇAK), İstanbul, Doruk Yayıncılık, 2003.
65. HOBBES Thomas ; Leviathan; Çeviri: Semih Lim, Yapı Kredi Yayınları, 1995, İstanbul
66. HOFFMAN Bruce, (ABD Hava Kuvvetleri), Countering the new terrorism, Washington, RAND,1999
67. İLHAN Suat ; Jeopolitik Duyarlılık, Türk Tarih Kurumu Yay., Ankara, 1989
68. İLHAN Suat**,** Terör, Neden Türkiye? Ankara: ASAM Yayınları, 2002

69. İLHAN Suat; Jeopolitik Kavramı ve Unsurları, Avrasya Dosyası "Jeopolitik Özel", Cilt:8, Sayı:4, Kıs 2002
70. İLHAN Suat; Türkiye'nin ve Türk Dünyası'nın Jeopolitiği, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, Seri VIII, Sayı: A-1, Ankara, 1993
71. İLHAN Suat; Türklerin Jeopolitiği ve Avrasyacılık, Bilgi Yayınevi, İstanbul, 2005
72. İLHAN, Suat; Terör Neden Türkiye?, Nu-do Yayınevi, Ankara, 2001
73. İMSET İsmet ., PKK, Ayrılıkçı Şiddetin 20.Yılı (1973-1992)
74. İNAT, Kemal (Ed.) ve Diğerleri.Dünya Çatışma Bölgeleri**,** İstanbul, Nobel Yayıncılık,2007
75. İZCİ Rana, "Uluslararası Güvenlik ve Çevre", Uluslararası Politikada Yeni Alanlar Yeni Bakışlar, Derleyen: Faruk Sönmezoğlu, Der Yayınları, İstanbul 1998
76. JENKİNS Brian , International Terrorism: The Other World War, California,1985
77. JOHNSON, Paul . The Seven Deadly Sins of Terrorism. International. 1980
78. JONES, Walter S., The Logic of International Relations, Seventh Edition, Harper Collins, 1991New York.
79. JWAİDEH, Wadie, Kürt Milliyetçiliğinin Tarihi Kökenleri ve Gelişimi (The Kurdish Nationalist Movement/It's Origins and Development), İletişim Yayınları,1999
80. KALAFAT Yaşar , Şark Meselesi Işığında Şeyh Sait Olayı, Karakteri, Dönemindeki İç ve Dış Olaylar, Ankara, Boğaziçi, 1992
81. KAYMAZ İhsan Şerif, Musul Sorunu**,** İstanbul, Otopsi Yayınları, 2003
82. KAYNAK, Mahir; Sil Baştan, Devletler Oyununda Çıkarları Korumak, Timas Yay., İstanbul, 2002
83. KOCAOĞLU Mehmet, Parçalanmak İstenen Topraklar ve İstismar Edilmek İstenen İnsanlar, Ankara, 1995
84. KOCAOĞLU, Mehmet, "Suriye ve PKK", Avrasya Dosyası, c. 2, no. 3, 1995
85. KOÇAS, M.Sadi; Kürtlerin Kökeni ve Güneydoğu Anadolu Ger**çeği**, Kasta A.S. Yay., İstanbul ,1990
86. KODAMAN, Bayram."Terör ve Otorite". Teröristlerin Rehabilitasyonu Sempozyumu. İstanbul. 1985
87. KONGAR, Emre; Küresel Terör ve Türkiye, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2001
88. KOWERT Paul A., "Ulusal Kimlik: İçsel ve Dışsal", Uluslararası İlişkilerin Psikolojisi, Der.Erol Göka, Isık Kusçu, Ankara, ASAM Yay., 2002
89. KÖNİ Hasan, "Ekonomik Güvenlik ve Uluslararası ilişkiler ve Türkiye", Uluslararası Çatışma Alanları ve Türkiye'nin Güvenliği, derleyen Gamze Güngörmüş Kona,IQ Kültür sanat Yayıncılık, İstanbul, 2005
90. KÖNİ, Hasan. Genel Sistem Kuramı ve Uluslararası Siyasetteki Yeri**,** Ankara, ASAM Yayınları, 2001
91. KUÇURADİ, Ionna, İnsan Hakları ve Kavramları Sorunları, Türkiye Felsefe Kurumu, 2007
92. KULOĞLU Armağan; Değişen Küresel Jeopolitikte Türkiye, Avrasya Dosyası "Jeopolitik Özel", Cilt:8, Sayı:4,

93. KURUBAŞ Erol, Kürt Sorununun Uluslararası Boyutu ve Türkiye, C. 2 (1960'lardan 2000'lere), Ankara, Nobel Yay., 2004
94. LAQEUER Walter , The Age of Terrorism, , Boston,1987,
95. LAQUEUR, W. The New Terrorism (3rd ed.). Britain: A Phoenix Press.2002 s.8
96. Lozan Barış Konferansı, Tutanaklar, Belgeler, Çev:Seha L. Meray, c.I, Kitap I, AÜSBF Yayınları, 1973
97. LUNDGREN Asa, İstenmeyen Komşu: Türkiye'nin Kürt Politikası, Çev. N.U.Kuglin, İstanbul,Kitap Yay., 2008
98. MANGO, Andrew. Türkiye'nin Terörle Savaşı, İstanbul, Doğan Kitap, 2005
99. MC DOWALL David , Modern Kürt Tarihi, (çev.Neşenur Domaniç), İstanbul 2004
100. MINORSKY, Wiladimir; Kürtler, İslam Ansiklopedisi, C.VI., s.1089-III 4
101. MUMCU Uğur, Kürt-İslam Ayaklanması 1919-1925, Uğur Mumcu Vakfı Yayınları, 1999
102. MUMCU, Uğur; Kürt Dosyası, Uğur MUMCU Araştırmacı Gazetecilik Vakfı, Ankara, 2005
103. NETANYAHU, Benjamin. "Terrorist and Freedom Fighters", (Ed. Benjamin, N). Terrorism How The West can win. London.1986
104. OLSON Robert, Türkiye-İran İlişkileri 1979-2004**,**Çev.Kezban Acar, Ankara, Babil Yayıncılık, 2005
105. OLSON, Robert. Türkiye'nin Suriye, İsrail ve Rusya ile İlişkileri: 1979-2001,(Çev. Süleyman Elik), Ankara, Orient Yayınları, 2005
106. ORGUN Faruk , Küresel Terör, İstanbul, 2001
107. ÖNDER, Ali Tayyar. Türkiye'nin Etnik Yapısı (7. Baskı), Ankara, Fark Yayınları, 2006
108. ÖZCAN Gencer, "Doksanlarda Türkiye'nin Ulusal Güvenlik ve Dış Politikasında Askeri Yapının Artan Etkisi", En Uzun On Yıl, Türkiye'nin Ulusal Güvenlik ve Dış Politika Gündeminde Doksanlı Yıllar,Derleyenler: Gencer Özcan, Şule Kut, Büke yayınları, İstanbul, 2000
109. ÖZCAN Nihat Ali, "Terör ve Ekonomi", Terörizm İncelemeleri, Ed. Ümit Özdağ, Ankara, ASAM Yayınları, 2000
110. ÖZCAN Nihat Ali, PKK Tarihi, İdeolojisi ve Yöntemi, Ankara, Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi Yayınları, 1999
111. ÖZCAN, Nihat Ali, PKK Tarihi, İdeolojisi ve Yöntemi, ASAM Yayınları, 1999
112. ÖZDAĞ Ümit , Türkiye,Kuzey Irak ve PKK,Ankara,1999
113. ÖZDAĞ Ümit, Kürtçülük Sorununun Analizi ve Çözüm Politikaları,Ankara, Bilgi Yayınevi, 2007
114. ÖZDAĞ Ümit, Türkiye Kuzey Irak ve PKK Bir Gayri Nizami Savaşın Anatomisi, Ankara, ASAM Yayınları, 1999
115. ÖZDAĞ Ümit, Türkiye Kuzey Irak ve PKK, Ankara, Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi Yayınları,1999
116. ÖZDAL Barış ve GENÇ Mehmet, Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası'nın Türkiye ve AB İlişkilerine Etkileri, Aktüel Yayınları, İstanbul, 2005

117. ÖZGEN Mahmut İhsan, TKP ve Organize Gençlik Hareketleri, İstanbul, 14 Mayıs Vakfı Yayınları, 1982
118. ÖZMEN Hasan, "Kuzey Irak'ta Kürt Partileri Arasındaki İhtilafların Nedeni", Avrasya Dosyası, c.III, s.4,İlkbahar 1996
119. ÖZOGLU Hakan, Osmanlı Devleti ve Kürt Milliyetçiliği (Kurdish Notables And The Ottoman State), Kitap Yayınevi, 2006
120. ÖZTÜRK Osman Metin , "Avrupa ve Orta-Doğu Ülkelerinin Terör Karsısındaki Konumları",Terörizm İncelemeleri Teori Örgütler Olaylar, (Derleyen: Ümit OZDAĞ, Osman Metin ÖZTÜRK),Ankara, 2000
121. ÖZTÜRK Saygı; Kasadaki Dosyalar, Ümit Yayıncılık, Ankara, 2005
122. ÖZTÜRK, Saygı. İsmet Paşa'nın Kürt Raporu**,** İstanbul, Doğan Kitap, 2007
123. PAMUKOĞLU, Osman. Unutulanlar Dışında Yeni Bir Şey Yok**,** İstanbul, İnkılap Kitabevi,2004
124. PİRİM Oktay ve ÖRTÜLÜ Süha, PKK'nın 20 Yıllık Öyküsü**,** 4.Baskı,İstanbul, Boyut Yayıncılık, 2000
125. PİRİM, Oktay ve Süha ÖRTÜLÜ, Ömerli Köyünden İmralı'ya PKK'nın 20 Yıllık Öyküsü, Boyut Yayın Grubu, 2000
126. R.IZADY Mehrdad**,** Kürtler: Bir El Kitabı, (çev.Cemal Atilla), İstanbul 2004
127. SADİLLİLİ Vedat, Türkiye'de Kürtçülük Hareketleri ve İsyanlar**,** Ankara, Kon Yayınları, 1980
128. SAİDEMAN Stephen, "Conclusion: Thinking Theoretically about Identity and Foregn Policy", Identity and Foreign Policy in the Middle East, Ed. by S. Telhami and M. Barnett,Ithaca, London, Cornell University Press, 2002
129. SAMBANİS, Nicholas, "Terrorism and Civil War", Terrorism, Economic Development, and Political Openness, Ed: Philip Keefer ve Norman Loayza, Cambridge University Press, Cambridge.2008
130. SANDLER, Todd , "Collective Action and Transnational Terrorism", World Economy, Blacwell Publishing.2003
131. SARIHAN Zeki, Kurtuluş Savaşı Günlüğü II, 1994, Ankara
132. SARIZEYBEK, Erdal. İhaneti Gördüm**,** İstanbul, Pozitif Yayınları, 2007
133. SCHİFF, David, "Managing terrorism in the British way" in Terrorism and International Law, edited by Rosalyn Higgins and Maurice Flory, Routledge, 1997
134. SEFEROGLU, Şükrü Kaya-TÜRKÖZÜ, Halil Kemal; Türklerin Kürt Boyu, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, Ankara, 1982
135. SEKBAN Şükrü Mehmet, Kürt Sorunu, İstanbul, Kamer Yayınları, 1998
136. SİNCLAİR, A. *An Anatomy Of Terror* (1st ed.). Oxford: Pan Macmillan,2003
137. SONYEL Salahi, Türk Kurtuluş Savaşı ve Dış Politika,II.2.b., Ankara, T.T.K. Basımevi, 1987
138. SÖNMEZOĞLU Faruk, Uluslar arası Politika Yeni Alanlar. Bakışlar, İstanbul,1999
139. ŞEHİRLİ Atila, Türkiye'de Bölücü Terör Hareketleri, İstanbul, Burak Yayınları, 2000
140. ŞİMŞİR Bilal, Kürtçülük 1787-1923**,** Ankara, Bilgi,2007

141. TANERİ Aydın , Türkistanlı Bir Türk Boyu Kürtler, Ankara 1983
142. TAVAS Taner, İntihar Saldırıları, Terörizm İncelemeleri Teori Örgütler Olaylar, (Derleyen:Ümit OZDAĞ, Osman Metin ÖZTÜRK), Ankara, 2000
143. TEKİN Arslan, İmralı'daki Konuk**,** Ankara, Tutibay Yayınları,1999
144. Th BOİS-V.MİNORSKY-D.N. MAC KENZİE, Kürtler ve Kürdistan, İstanbul 1996
145. THORNTON,Thomas P.:Terror as a Weapon of Political Agitation , Harry Eckstein(Ed),Internal War,New York,1968
146. TİŞKOV, V. A ve E. İ. FİLİPPOVA Eski Sovyet Ülkelerinde Etnik İlişkiler ve Sorunlar,Ankara, ASAM Yayınları, 2000
147. TODD, Paul ve Jonathan BLOCH. Küresel İstihbarat**,** (Çev. Enver GÜNSEL), İstanbul,Truva Yayınları, 2006.
148. TOKER Y.ve DİLMAÇ S.,Psikolojik Harekat ve Propaganda,EGM Yayınları,Ankara,1992
149. TOPLU Abdulhadi , Tarih İçinde Anadolu Sakinleri ve İsyanlar Ayaklanmalar, Ankara,1997
150. TUNAYA Tarık Zafer , Türkiye'de Siyasal Partiler Cilt II, İstanbul, Hürriyet Vakfı Yayınları, 1986
151. TURAN Mustafa, EKİNCİKLİ Mustafa, ŞENEL Şennur ve diğerleri, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi, 2006, Ankara
152. TÜRKDOĞAN Orhan, "Kürtlerin Kimliği ve Günümüz Siyasi Gelişmeleri", Doğu ve Güneydoğu Anadolu Üzerine Araştırmalar, İstanbul, Boğaziçi Yayınları, 1992
153. TÜRKDOĞAN Orhan, Etnik Sosyoloji (Türk Etnik Sosyolojisi), Timaş Yayınları, İstanbul, 1999,
154. UÇAROL, Rıfat. Siyasi Tarih, İstanbul, Filiz, 2000
155. UZGEL İlhan ,"Kürt Sorunu ve ABD",Türk Dış Politikası Cilt II, Ed. Baskın Oran, İstanbul, Bilgi,2002
156. UZGEL, İlhan. "ABD, Çekiç Güç ve Türkiye'nin Kuzey Irak'ta Gönülsüz İşbirliği",Türk Dış Politikası Cilt II, Ed. Baskın Oran, İstanbul, İletişim Yayınları, 2002
157. ÜLMAN Burak, "Türkiye'nin Yeni Güvenlik Algılaması ve Bölücülük", En Uzun On Yıl, Türkiye'nin Ulusal Güvenlik ve Dış Politika Gündeminde Doksanlı Yıllar, Derleyenler: Gencer Özcan, Şule Kut, Büke Yayınları, İstanbul, 2000
158. VOLKAN, Vamık; Kanbagı Etnik Gururdan Etnik Teröre ,Baglam Yay., İstanbul, 1999
159. VOLKAN, Vamik D**.**, Bloodlines: From Ethnic Pride to Ethnic Terrorism, Farrar,Straus and Giroux, 1997
160. WARDLAW,Grant:Political Terrorism:Theory,Tactics and Countermeasures,Cambridge University,1982
161. WEİNER Myron , "Peoples and States in a New Ethnic Order", Third World Quarterly, Vol. 13,No.2, 1992
162. YALVAÇ, Mehmet; Aile Sosyolojisi - İlkel toplumdan Modern Topluma Aile, Malatya, 2000
163. YAVUZ Hakan , "Five Stages of The Construction of Kurdish Nationalism in Turkey", Nationalism &Ethnic Politics, Vol.7, No.3, Autumn 2001

164. YENİGÜN Cüneyt, “Milli Egemenlik ve Supranasyonalizm İkilemi : Türkiye ve AB’nin Dış Politikalarının Analizi, Tüm yönleriyle Türkiye AB İlişkileri, İstanbul, Elif Kitabevi, 2002
165. YILMAZ Aytekin, Etnik Ayrımcılık, Türkiye, İngiltere, Fransa, İspanya, Ankara, 1994
166. YILMAZ Veli, Anadolu’da Türk Varlığı ve Güneydoğu Olayları, HAK yayınları, İstanbul, 1993
167. YURTSEVER, Cezmi, “PKK ve Terör Silahı”, Avrasya Dosyası, c. 2, no. 3,1995
168. ZAFER, Hamide; Sosyolojik Boyutuyla Terörizm, Beta Basım Yayın, İstanbul, 1999

d-Makaleler

1. ARAS Bülent and KÖNİ Hasan, “Turkish-Syrian Relations Revisited”, Arab Studies Quarterly, Vol 24.N0 4, Fall 2002
2. BADEY, Thomas J., "Defining International Terrorism: A Pragmatic Approach" in Terrorism and Political Violence, vol. 10, No. 1, (Spring 1998) MAKALE
3. BYMAN, Daniel, “The Logic of Ethnic Terrorism”, Studies in Conflict and Terrorism, c. 21, no. 2, 1998
4. CASSESE, Antonio, "The International 'Legal' Reponse to Terrorism" in International and Comparative Law Quarterly, vol 38., 1989
5. DİNSTEİN, Yoram, " Terrorism as an International Crime" in Israel Yearbook on Human Rights, vol. 19 1989
6. ERDOĞDU Kamil., “Şangay Beşlisinden Şangay İşbirliği Örgütüne”,
7. EVANS, Ernest, (1996), “The Clinton Administration and Peacemaking in Civil Conflicts”, World Affairs, c. 159, no. 1,
8. FEDİANİN, V. Y. "Terrorism: A Search for a Common Definition" in Moscow Journal of International Law, vol 4, No. 1, 1998
9. FROWEİN, Jochen, A., "The Present State of Research Carried Out by the Englih-Speaking Secton of the Center for Studies and Research 1988
10. GORDON Philip ve TAŞPINAR Ömer, “Turkey On The Brink”, Wahington Quarterly, Summer 2006
11. GOTTLIEB, Gidon, “Nations Without States”, Foreign Affairs, c. 73, no. 3, 1994
12. GUNTER Michael M, “A de Facto Kurdish State in Northern Iraq”, Third World Quarterly, Vol 14,No.2, 1993
13. HİGGİNS Rosalyn, The General International Law
14. İÇDUYGU Ahmet, ROMANO David and SİRKECİ İbrahim, “The Ethnic Question in an environment of security: the Kurds in Turkey”, Ethnic and Racial Studies, Vol. 22, No. 6 (Nov. 1999)
15. LYON Alynna J. and UÇARER, Emek M., “Mobilizing Ethnic Conflict : Kurdish Seperatism in Germany and The PKK”, Ethnic and Racial Studies, Vol 24., No.6.,November 2001

16. McCORD, Arline ve McCORD, William, , "Ethnic Autonomy: A Socio-historical Synthesis", Etnic Authonomy: Comperative Dynamics, ed. Raymond hall Pergamon Press, New York.1979
17. MURPHY, John F., " Defining International Terrorism: A Way Out of the Quagmire" in Israel Yearbook on Human Rights.vol 19, 1989
18. ÖZCAN Mehmet,''Siber Terörizm ve Ulusal Güvenliğe Tehdit Boyutu''
19. PAUST, Jordan, "An Introduction to and Commentary on Terrorism and the Law" in Connecticut Law Review, vol 19, no. 4, Summer 1987
20. PKK Eylemselliği ve Etnik Ayrılıkçı Terörle Mücadele Stratejik Analiz ve Projeksiyon Çalışması BÜSAM Ekim 2010
21. POSEN, Barry, (1993), "The Security Dilemma and Ethnic Conflict", Survival, c. 35, no. 1
22. RUBİN Michael , "Are Kurdish Pariah Minority", Social Research, Vol.70.,No.1.,Spring 2003
23. SEZGİN Yüksel, "The October 1998 Crisis in Turkish-Syrian Relations: A Prospect heoryapproach",Turkish Studies, Vol3., No.2, Autumn 2002
24. SHULMAN Stephen , "National integration and foreign policy in multiethnic states",Nationalism and Ethnic Politics, Vol. 4, No. 4 (Winter 1998)
25. TANK Pınar, "The Effects of the Iraq War on the Kurdish Issue in Turkey", Conflict, Security & evelopment, Vol 5, No. 1 (April 2005)

e-Basın

i-Gazeteler

1. Akşam, 16 Nisan 2002 ABIŞGİL Işıl, "Terör Örgütünden İsim Oyunu",
2. Cumhuriyet, 05 Nisan 2008 "Teröre Ciddiyetsiz Yaklaşım",
3. Cumhuriyet, 15 Ocak 1999 "PKK Eroin Şebekesi",
4. Milliyet, 11 Şubat 2000 YURTSEVER Ali Haydar, "PKK'ya İmralı Makyajı",
5. Milliyet, 25 Ağustos 2007 İran'dan Sınır Ötesi",
6. Son Havadis. 10-11-1977 DÖNMEZER, Sulhi . "Her yönüyle Tedhiş".
7. Vatan, 02 Kasım 2007 "PKK'ya Bağlı 189 Dernek Var",
8. Vatan, 14 Mart 2008 "İran'dan Kuzey Irak Harekâtına Destek",
9. Vatan, 20 Şubat 2008 "Son 3 Aydaki Operasyonlar",
10. Vatan, 28 Eylül 2007 "ABD, Irak'ı Üçe Böldü",

ii-Dergiler

1. Amme İdaresi Dergisi *30* (3).1997, ÇAĞLAR, A. Terör ve Örgütlenme.
2. Demokrasi Platformu**,** Yıl 1, S.1, KURUBAŞ Erol, "AB'nin Türkiye'deki Kürtlere Yönelik Politikası ve Demokratikleşmeye Etkileri", ,2005
3. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi , BAHARÇİÇEK Abdulkadir, Etnik Terör ve Etnik Terörle Mücadele Sorunu, Cilt: 10 Sayı : 1, , Elazığ-2000

4. Güvenlik Stratejileri Dergisi**,** Yıl 1, Sayı 2, KÜÇÜKŞAHİN Ahmet, "Doğu ve Güneydoğu Anadolu'yu PKK Terörüne Hazırlayan Nedenler", Aralık 2005
5. Güvenlik Stratejileri Dergisi, Yıl 3, Sayı 5, GÖKÇEGÖZ Selim, "Orta Asya ile Hazar Bölgesinde Mevcut ve Yapılması Planlanan Yeni Boru Hatlarının Türkiye'nin Enerji Koridoru Olmasına Etkileri", 2007
6. Jeopolitik, Yıl 4, Sayı 19 ÇİTLİOĞLU Ercan, "Uluslararası Hukukta Terörizm",Ağustos 2005
7. Serxwebun, Sayı: 207, Mart 1999 "PKK-Merkez Komitesi", "6'ncı Kongre Gerçeğimiz",
8. Serxwebun, Sayı: 217, Ocak-2000 ÖCALAN Abdullah, "7'nci Kongreye Sunulan Politik Rapor",
9. Serxwebun, Sayı: 220, Nisan 2000 "Parti Programı",
10. Serxwebun, Sayı: 244, Nisan 2002 Apocu Hareketin Dönüşüm Bildirgesi",
11. Serxwebun, Sayı: 244, Nisan 2002 "KADEK 1'inci Kuruluş Kongresi Sonuç Bildirgesi",
12. Serxwebun, Sayı: 245, Mayıs 2002 "8'inci Kongre'ye sunulan Politik-Pratik Çalışma Rapor",
13. Serxwebun, Sayı: 246, Haziran 2002, KADEK 1'inci Kongre Kararları-1",
14. Serxwebun, Sayı: 263, Kasım 2003,KONGRA-GEL Kuruluş Kongresi Sonuç Bildirgesi",
15. Serxwebun, Sayı: 264, Aralık 2003 "Siyasal Kurumlaşma Projesi",
16. Serxwebun, Sayı: 270, Haziran 2004 KONGRA-GEL Tüzüğü",
17. Strateji 95/2,TAVLAŞ, N. Terörü Tanımlamak. 1995
18. Strateji 96/3, İLHAN, S.Terör Nedir, Ne Değildir?. 1996
19. Strateji 96/4,DEUTSCH, J. Terörizmi Yeniden Düşünmek.1996
20. Stratejik Analiz – ASAM ,ÇİTLİOĞLU, Ercan. "Terörizmin Yeni Konsepti"**,** Ankara, 2007
21. Stratejik Analiz – ASAM, KALAYCI, Hüseyin. "Avrupa Birliği ve Mikro-Milliyetçilik" Ankara,2006
22. Stratejik Analiz, 8, 92, Aralık 2007,ALTINBAŞ, Deniz. "Avrupa'nın PKK'ya Yaklaşımı",
23. Stratejik Analiz, Ankara, Ekim 2001
24. Stratejik Analiz, Ankara, Ekim 2003
25. Stratejik Analiz, Ankara, No:2, 1995,YARAR Erhan , "Medya-Terör; Bir Kavram Savaşı",
26. Stratejik Analiz, Aralık 2007 KESKİN Arif, "PJAK: PKK'nın Bölgedeki Yeni Misyon Arayışı"
27. Stratejik Analiz, Aralık 2007, LOĞOĞLU Faruk, "ABD ve PKK Terör Örgütü",
28. Stratejik Araştırmalar Dergisi , AKA H.Burç , Sayı 11,2007
29. The National Interest, July/August 2007 BARKEY Henry J. **"**Kurdistandoff",
30. Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Dergisi, BAŞBUG, Hayri; Nevruz, İstanbul, Şubat 1985
31. Uluslararası İlişkiler ve Stratejik Araştırmalar Dergisi. 1996, KÖNİ, Hasan. "İsrail Sağının Terörü Önlemedeki Görüşleri". Avrasya Dosyası.

f-Elektronik Kaynaklar

1. "KCK Sözleşmesi", (Çevrimiçi) http://ygk-info.com/Onderlik/sozlesme/index.html, (Bu dosyanın önbellek sürümünden alınmıştır.)
2. Genelkurmay Başkanlığı Resmi İnternet Sitesi, "2008 Yılı Terörle Mücadele Olayları"
3. KKK Sözleşmesi", (Çevrimiçi) http://www.serxwebun.org
4. LAÇİNER Sedat, "Ayrılıkçı Televizyon Yayıncılığı ve Uluslararası Bağlantıları: Med-TV Örnek Olayı",(Çevrimiçi) http://www.turkishweekly.net/turkce/makale.php?id=84, 08 Ocak 2008
5. ÖCALAN Abdullah, "KONGRA-GEL 5'inci Genel Kurula Politik Rapor", (Çevrimiçi) http://www.kongragel.org/doc/GenelKurulBelgeleri/5.GKBelgeleri.pdf
6. SANDIKLI Atilla, KCK Terör Örgütünün Yapısı ve Faaliyetleri, BİLGESAM
7. Sofi Nurettin: Kürt Sorunu Çözülmeden Silahlar Bırakılmaz", Gündem Online, 7 Şubat 2010
8. SIRIM, V. İslâm'a Çok Uzak Bir Kavram. Ekim 2004, http://www.ilkadimdergisi.com
9. YAZGAN, M. Anarşi ve Terör. Ekim 2004 http://www.beyan.com.tr
10. ÖZDAĞ, Ümit. Kişisel İnternet Sitesi. 7 Şubat 2008 <http:// www.umitozdag.com>.
11. BAYIK Cemil, "Dirilişin Günü 27 Kasım''www.hpg.online.com.tr
12. http://www.cnnturk.com/Yazarlar/FIKRET.BILA/Fiili.ozerklik/9.2454/index.html,3 Temmuz 2010
13. http://www.pkk-info.com/tr/belgeler/PKK.Program.html (erişim: 24 Nisan 2011

EKLER

PKK Terör Örgütü'nün İlan Ettiği İç Tüzük Ve Program

21. yüzyıla hala ulusal kimlik, özgürlük ve demokrasi sorununu köklü biçimde çözememiş, ancak eskisi gibi yönetilemeyecek bir durumda girmiş olan Kürtler, nüfusu elli milyona yaklaşan bir halk olarak, birçok hesabın ve stratejinin konusu haline gelmiş bulunmaktadır. Eğer mevcut klasik devletçi, iktidarcı, milliyetçi ve şiddeti esas alan zihniyet ve politikaları aşan, demokratik, ekolojik ve cinsiyet özgürlükçü paradigmaya dayanan, halkların eşit özgür birliğini esas alan Demokratik Konfederalizm çözümü geliştirilemezse, Kürtlerin Arap-İsrail trajedisini de aşan yoğunlukta bir çatışma merkezine dönüşme olasılığı oldukça yüksektir. Bunun tehlikeli işaretleri daha şimdiden ortaya çıkmaya başlamıştır. Yeniden yapılanma sürecine giren PKK, Ortadoğu kaosundan çıkış için Kürtlerden başlayıp, tüm bölgede halkların tabandan örgütlenmesine dayanan Demokratik Konfederalizmi çözüm yolu olarak amaçlamakta; bunun için de demokratik, ekolojik ve cinsiyet özgürlükçü toplum zihniyetini geliştirmektedir. Ancak bu temelde Kürtler, sadece kendilerinin değil, tüm bölge halklarının makus talihini yenecek, beş bin yıllık acımasız sınıflı hiyerarşik uygarlık geleneğine son verebileceklerdir. Günümüzde Ortadoğu için demokrasiyi geliştirme ve bu temelde ilişkiler içinde bulunma dışında hiçbir çözüm, halklara güvenli ve özgür bir gelecek getirmeyecektir. Kapsamlı bir şekilde örgütlenmiş Kürdistan Özgürlük Hareketi'nin güçlü bir ideolojik ve felsefi öncülüğe ihtiyacı vardır. Bu olmadan toplumsal hareketin doğru bir rotada yönlendirilmesi mümkün değildir. Bu nedenle özgürlük hareketimizin stratejisine göre toplumsal hareketi yönlendirecek ideolojik ve felsefi öncü gücün yaratılması hayati önem taşımaktadır. Kürt halkı ancak bu temelde örgütlenmiş bir öncüye kavuşarak Ortadoğu kaosundan başarıyla çıkış yapıp, kendi demokrasisini kurabilir.

PKK, yeniden yapılanmasını devlet alternatifi olmayan ama ona teslimiyeti de reddeden, gerektiğinde ilkeli bir uzlaşmaya açık Demokratik Konfederalizme dayandırmakta, ancak egemen rejimlerin klasik inkar ve imha siyasetinin ifadesi olarak zorbalıkta diretmeleri ve hukuka saygılı olmamaları halinde, örgütlü ayaklanmaları ve öz savunmaya dayalı gerilla savaşlarını geliştirmeyi de kendisine, halka, tarihe ve geleceğe karşı duyduğu sorumluluğun ve saygının bir gereği saymaktadır. PKK demokratik, ekolojik ve cinsiyet özgürlükçü toplumu inşa ederken, dayanacağı en temel ilkelerden birisi de bilim ve iradenin yanı sıra ahlak ilkesidir. Bu çizgi temelinde örgütlenme ve mücadeleyi geliştirerek, tüm parçalarda Kürt sorununun çözümünü, milliyetçi temelde devlet kurma biçiminde değil, siyasi sınırları esas almadan kendi demokrasilerini kurma, İran'da, Türkiye'de, Suriye'de hatta Irak'ta oluşacak bir Kürt yapılanmasındaki tüm Kürtler'in bir araya gelerek federasyonlarını kurma, birleşerek üst konfederalizmi oluşturma temelinde ve komşu halklarla dayanışma ve özgür birliğe dayalı olarak gerçekleştirmeyi öngörmektedir. PKK'nin yeniden inşası, geçmiş mücadele pratiğimizin yarattığı büyük tecrübe, on bini aşkın şahadet ve halkımızın büyük fedakarlıklarına dayalı olarak gelişmektedir. Yaşanan tüm yetmezliklere rağmen, PKK deneyimi, Kürdistan Özgürlük Mücadelesinde önemli gelişmeler ortaya çıkararak, yok oluşun eşiğine getirilmiş bir halktan, çağla bütünleşen ve demokratikleşen bir halk gerçeği yaratmış; Kürt sorununun açığa çıkarılmasında, Kürt halkının kendi öz dinamiklerine kavuşturulmasında

ve Kürt sorununun çözüm sürecine taşırılmasında önemli kazanımlar elde ederek, esas olarak başarılı bir tarihsel süreci tamamlamıştır.

PKK 'nin mücadele tarihi, Kürt halkının, bölge halklarının ve insanlığın her zaman minnetle anacağı, altın harflerle yazılmış soylu bir emek ve kahramanlık tarihidir. Devleti ve sosyal-şoven inkarcılığı, ilkel ve burjuva milliyetçiliğini aşan PKK, insanlığın evrensel birikimleri ve halkımızın olumlu değerleri temelinde yürüttüğü mücadelesiyle ulusal birlik ruhunu geliştirerek, demokratik ulus doğrultusunu ortaya çıkarmıştır. PKK deneyimi büyük zorluklarla boğuşarak sorunu olgunlaştırmış ve çözüm aşamasına getirmiştir. Yeniden Yapılanan PKK ise, Kürt halkının özgürlüğünü, bu temelde halkların eşit, özgür ve demokratik birliğini ve demokratik-ekolojik toplum örgütlenmesinin somut ifadesi olan Koma Komelen Kürdistan'ı gerçekleştirecektir. Kürt toplumunun bu gelişme düzeyi Ortadoğu'daki güncel gelişmelerle birleşince, Kürtler her bakımdan stratejik bir güç olmaktadır. PKK'nin Yeniden Yapılanması aynı zamanda Kürdistan Özgürlük Hareketi'nin her koşul altında Apocu çizgide örgütlülüğünü geliştirip çok yönlü bir mücadele yürütmesinin ve bu mücadeleyi zaferle taçlandırmasının teminatı olacaktır. Bu da her PKK'linin Kemal Pir ve Beritan çizgisini esas alarak Önder Apo'nun özgürlüğünü ahlaki ve vicdani sorumluluğunun ve militan olmanın gereği saymasıyla mümkündür

Demokratik Ortadoğu Konfederasyonu

Ortadoğu toplumu, toplumların kök hücresidir. Gücünü bu niteliğinden almaktadır. Temel insanlık ölçüleri bu alanda şekillenmiş ve kültürel birikim halini almıştır. Bu niteliğiyle Ortadoğu kişiliği, tarihsel bir kişiliktir. Ortadoğu kişiliği için uygarlık, giyilen bir elbise değil, yaşamın kendisidir. Kendini dünyanın merkezi görecek kadar bir özgüvene sahiptir. İnsanlığın gelişiminde tarihi bir sıçramayı ifade eden neolitik devrim, Dicle-Fırat havzasının verimli hilalinde yaşanmıştır. Hiyerarşik-devletçi toplumun köleci ve feodal biçimleri bu kaynaktan beslenerek uygarlıklar haline gelmiştir. Mitolojiyle birlikte üç tek tanrılı din, bu alanda doğup kökleşmiştir. Ortadoğu uygarlığının bu kadar direngen olmasının, Fransız ve Rus Devrimlerinin Ortadoğu'yu çözememesinin nedeni, bu ana uygarlık olma gerçeğinde yatmaktadır.

1- Öncelikle eski statükocu güçlerin durum ve çabalarını ele almak gerekir. Bu güçler, sadece son yüzyılın yarattığı sistemi değil, binlerce yıllık despotik geleneği de arkalarına alarak kendi çıkarlarını ifade eden ulus-devlet sistemini korumak, en azından ömrünü uzatmak istiyorlar. Dinci, milliyetçi, klasik solcu ideolojileri kılavuz edinerek ve kendi aralarında birlik yaratarak direniyorlar. Özellikle halktan gelen demokrasi taleplerini ezip alternatifleri yok ederek ve kendi aralarında çeşitli ittifaklar kurarak, küresel kapitalist sistemi ve ABD'yi kendilerine muhtaç bırakmayı hedefliyorlar. Bu temelde çok çeşitli yöntemlerle savaştıkları ve belli bir gücü ifade ettikleri bir gerçektir. Ancak bütün çabalarına rağmen statükocu güçlerin gerilediği ve tecrit olduğu da bir gerçektir. Tarihsel ve güncel yapısıyla bölge statükosunun ağır bir kaos içinde olduğu, üstten üçüncü büyük küreselleşme hamlesinin, alttan ise halkların demokrasi taleplerinin baskısı altında bulunduğu ortadadır. Bu koşullarda ulus-devletin eski tarzda kendisini sürdürmesi zordur. Eskiden olduğu gibi ardında herhangi bir sistemin desteğini de

bulamamaktadır. Bu nedenle ulus-devletin giderek çözülmesiyle, üst tabaka yeni hegemonik yapıyla birleşirken, alttaki halk yığınlarının ise demokratik düzen arayışına yönelmesi gerçekleşecektir.

2- Ortadoğu kaosunu aşmada halkçı-emekçi güçlerin mücadeleleri ve çözüm arayışları da giderek önemli bir güç haline gelmeye başlamıştır. Dünyada çeşitli adlar altında yapılan toplantılarla kendini hissettiren bu halkçı çözüm alternatifi demokratik, ekolojik ve cinsiyet özgürlükçü toplum projesi olarak kendini bir düşünce ve eylem çizgisi haline getirmektedir. Daha çok Kürdistan'da PKK tarafından geliştirilen bu çizgi, Ortadoğu sorunlarına çözüm bulma gücüyle bölgede yayılmaya ve küresel düzeyi etkilemeye adaydır. ABD kaos imparatorluğu, gözle görülür düzeyde birçok dağılma işareti vermektedir. 11 Eylül sonrasındaki hamle, sistemin yayılma hamlesi değil, dağılma, parçalanma ve gerilemeyi durdurma hamlesidir. Böyle bir durumda halkların-emekçilerin, öncelikle zihniyet gücüyle demokratik komünal duruşu birleştirip, ilkeli uzlaşmaları da göz ardı etmeden, demokratik uygarlık hamlesini sisteme dayatması tarihi öneme sahiptir.Ortadoğu toplumlarının neolitik çağdan beri süzülüp gelen çok yoğun ve derinlikli bir özgürlük tarihleri vardır. Önemli olan bu büyük tarihi açığa çıkarmak ve günümüze taşıyabilmektir. Yani halkın kendi bilme tarzını yaratan bir zihniyet devrimini yaşamaktır. Zihniyet devrimi, özgür toplum bilinci ve inancını yaratmaktır. Halkçı-emekçi çözümün gelişmesinin birinci şartı, böyle bir zihniyeti edinmek ve bu temelde özgürlük uğruna seferber olan aydınlanma hareketini yaratmaktır.Bununla birlikte halkların politika sanatında gelişmesi de önemlidir. Politika yapmak, zihniyet alanında kendini hazırlamış olmayı, pratik alanda ise toplumun yürütülmesi, değişim ve dönüşümü için gerekli eğitim, örgütlenme ve eylem yeteneğini gerektirir. Bu temelde, devlet odaklı olmayan, komünal toplum değerlerinden yola çıkarak halkların demokratik sistemini geliştirmek, politikanın esas görevidir. Bu çerçevede etnisitenin demokratikleştirilmesi, burjuva-feodal devletin yanında halkın demokrasisinin Demokratik Konfederalizm esaslarına göre inşa edilmesi en temel çalışmadır. Bu anlamda çağımız, devletten demokrasiye, Demokratik Konfederalizme geçiş çağıdır.

Halkçı-emekçi çözümün en temel yanı kadın özgürlüğü alanıdır. Bu konuda temel slogan, Üçüncü Büyük Cinsel Kırılmayı erkek aleyhine gerçekleştirmek olmalıdır. Ortadoğu'da toplumsal cinsiyet özgürlüğü ve eşitliği sağlanmadan erkek egemen ideolojiye, ahlaka ve güce karşı etkin bir savaşım verilmeden, özgür yaşam kazanılamaz. Gerçek bir demokratik toplum ve sosyalizm yaratılamaz. İşsizlik ve tembellik demokrasisizliğin ve köleliğe alışmanın bir ürünüdür. Demokratik örgüt ve eylem geliştirilerek bu illet ortadan kaldırılır. Yine işçilik ve köylülük zihniyet ve demokratik politika alanında aşıldığı oranda özgürlük gerçekleşir. Halkların devlet odaklı olmayan, ahlaka öncelik tanıyan demokratik, ekolojik ve cinsiyet özgürlükçü toplum projesi, daha çok geleceğe yönelik bir ütopya gibidir. Ancak ütopya yanının ağır basması, günümüzde hiç yaşanmayacağı anlamına gelmez. Tersine bu soylu davanın yürütülmesi temelinde birçok alanda yaşanabilir. Halklar ve çeşitli özgür topluluklar iç demokrasilerini geliştirerek, toplumsal cinsiyet özgürlüğünü sağlayarak ve ekolojik toplumun ihtiyaçlarını karşılayarak yaşamayı öğrendikçe, her geçen gün bu topluma yakınlaşacaklardır. Hukuk yerine ahlakın esas rol oynadığı, yaratıcı bir eğitimle yaşam tutkusu yüksek olan, kendi içinde savaşı tanımayan, kardeşçe ve dostça ilişkilerin egemen olduğu bu toplum, eşitlikle yüklü, sosyalizme geçişin en doğru yoludur. Ancak

bu yolun önemli bir süreci içerdiği, bu süreç boyunca demokratik, ekolojik ve cinsiyet özgürlükçü toplumun devletçi toplumla yan yana bulunacağı, ilkeli bir uzlaşma ve mücadele ile gelişme kaydedeceği bir gerçektir

Demokratik Dönüşümün Görevleri

Bizi demokratik, ekolojik ve cinsiyet özgürlükçü topluma ulaştıracak olan demokratik dönüşümün başlıca görevleri şunlardır:

a- Siyasetin Demokratikleştirilmesi ve Kürt Sorununun Demokratik Çözümü İçin:

1- Öncelikle Kürt halkının komünden halk kongresine kadar her kademede örgütlenen Demokratik Konfederalizminin tesis edilmesi. Bunun komşu halklarla eşitlik-özgürlük ve demokratik birlik esasına dayalı olarak geliştirilmesi, bunun olanaklarının elvermediği koşullarda, yine aynı perspektifle kendi demokrasisini kurması.

2- Kürdistan üzerinde egemen olan devletlerin köklü bir reformla demokrasiye duyarlı hale getirilmesi. Devlet üzerindeki askeri etkinin sınırlandırılması, her türlü vesayetin kaldırılması. Genel kamu otoritesi olacak şekilde devletin küçültülmesi (Buna Kürt Federe devletleşmesi de dahildir).

3- Otoriter, oligarşik ve teokratik yönetimlere karşı olunması. Demokratik yönetimlerin esas alınması.

4- Kürt kimliğinin anayasal kabulü. Devletin Kürtleri ulusal-kültürel varlık ve siyasal hak sahibi olarak tanıması.

5- Devletin zor kullanmadığı koşullarda demokrasi ve devletin ilkeli uzlaşmasından yana olunması. Pratik uygulama olarak, Kürdistan'da halkın kendi öz demokratik yönetimi artı genel kamu otoritesi olarak (Türkiye, İran, Irak, Suriye, Kürt) devlet formülünün esas alınması.

6- Siyasetin demokratikleştirilmesi. Devlet odaklı, despotik ve rant karakterli politikalarına karşı çıkılması. Devlet odaklı olmayan, halkın taleplerini esas alan partileşmeden yana olunması. Kürdistan adına parti ve koalisyonlar oluşturulabilmesi.

7- Yönetim tarzında demokratik işleyişin esas alınması. Her yerde yönetimlerin seçimle işbaşına gelmesi. Demokratik katılımcılığın esas alınması.

8- Ortaçağ kalıntısı ağalık, şeyhlik, aşiretçilik, tarikatçılık gibi olguların uygun yöntemlerle demokratik dönüşüme uğratılması.

9- Kürdistan'daki köy koruculuğu ve özel tim gibi özel savaş aygıtlarının dağıtılması.

10- Özgür medyanın geliştirilmesi. Herkese tam bir düşünce, ifade, örgütlenme ve siyaset yapma özgürlüğünün sağlanması.

11- Kürdistan'da yaşayan azınlıkların demokratik örgütlenme ve katılım çabalarının desteklenmesi.

12- Anti-demokratik baskı ve uygulamalara karşı demokratik direnişin geliştirilmesi. En basit kitle eylemlerinden, siyasal serhildana kadar her türlü demokratik siyasal eyleme başvurulması. Meşru savunmanın uygulanması.

13- Başta kadın ve gençlik olmak üzere değişik toplumsal kesimlerin kitlesel siyasal birliklerinin örgütlendirilmesi. Halk savunma güçlerinin geliştirilmesi.

14- Halkımızı demokratik mücadeleden alıkoyan teslimiyetçi, dogmatik, ütopik, kaderci, şoven ve ilkel milliyetçi anlayışlara karşı etkin bir ideolojik mücadelenin yürütülmesi.
15- Özgür belediyecilik temelinde yerel yönetimlerin halkın demokratik yönetiminin esas bir alanı haline getirilmesi

PKK Terör Örgütünün İlan Ettiği Tüzük

Birinci Bölüm

GENEL HÜKÜMLER

1- Örgütün adı**,** Partiya Karkerên Kurdistan (Kürdistan İşçi Partisi)'dır. Kısa adı PKK'dir.

2- Örgütün amblemi**,** yeşil şeritle çevrili sarı güneş içinde kızıl yıldızdır. Bu amblemin kırmızı zemin üzerine oturtulmasıyla parti bayrağı oluşur.

3- Örgütün amacı; Demokratik, ekolojik ve cinsiyet özgürlükçü toplum çizgisinde ve konfederatif esaslar üzerinde Kürt ulusunun birliğini ve öz demokratik yönetimini geliştirmek, Kürt ulusal sorununun demokratik çözümünü gerçekleştirmek, Kürdistan üzerinde egemen devletlerin küçültülüp demokrasiye duyarlı hale getirilmesini sağlamak, çağdışı feodal kalıntıları tasfiye ederek Kürt toplumunun özgür ve demokratik dönüşümünü sağlamak, kadın özgürlüğü ve ekolojiye dayalı bir demokrasiyi geliştirerek temel insan haklarını korumak, bölge halklarıyla Demokratik Ortadoğu Konfederasyonu hedefi temelinde ilişki ve dayanışma içinde olmak, küresel demokratik toplumun bir parçası olarak bilimsel-demokratik sosyalizm çizgisinde ilerlemektir.

Parti Kadrosu

4- Önder Apo'nun düşüncelerine inanan, bu temelde çalışan ve yaşayan herkes APOCU'dur. Bunun içinde PKK zihniyetini ve program esaslarını en iyi özümseyen ve tam bir coşku seli halinde pratiğe aktarmaya çalışan, kendini parti amaçlarına sınırsız inanç, kararlılık ve aydınlıkla bağlayan, tüzük hükümleri temelinde iradesini parti iradesiyle bütünleştirmeyi esas alan, örgüt yaşamına ve taktik uygulamaya bir organda sürekli katılan, kendini Apocu tarz, tempo ve üsluba ulaştırarak parti amaçları için ödünsüz, çıkarsız, derin coşku ve sonsuz fedakarlıkla mücadele eden kişi PKK kadrosudur.

5- Partiye katılmak isteyen kişi, herhangi bir parti komitesine başvurur. Söz konusu komite tarafından başvurusu uygun bulunursa, kadro adayı olur ve PM bilgilendirilir. Parti Meclisince onaylanan kadro adayının kadroluğu kesinleşir. PKK, bir inanç ve ahlak hareketidir. Bu özelliklerini yitiren ve kadroluk vasıflarını kaybeden kişinin, ya kendi başvurusu ya da örgütün tespiti temelinde durumu görüşülerek partiden çıkarılır. Kadroluğun düşürülmesi, Parti Meclisinin kararı ile gerçekleşir. Partiden çıkarılma ise, Disiplin Kurulu kararı ve Parti Meclisinin onayı ile olur.

6- Parti Kadrosunun Görevleri:

a-Önder Apo'nun özgürlüğünü ahlaken ve vicdanen yaşam gerekçesi saymak ve mücadelesinin merkezine bunu almak.

b-Apocu çizgiyi derinliğine özümsemek, yaşamsallaştırmak, bu çizgiyle çelişen her şeye karşı mücadele etmek.

c- Programla belirlenmiş olan parti çizgisini ve amaçlarını hayata geçirmek için sonsuz fedakarlık, coşku, azim ve kararlılıkla çalışmak.

d- Parti Önderliği, Eş Başkanlık ve Parti Meclisi tarafından belirlenen politika ve taktikleri hayata geçirmek.

e- Tam bir disiplin halinde çalışarak, parti karar ve talimatlarını pratiğe geçirmek.

f- Parti ölçü ve ahlakına göre yaşamak, halkın temel değerlerine saygılı olmak, parti itibar ve yetkisini doğru kullanmak.

g- Partinin maddi ve manevi değerlerini, ülkenin ve halkın çıkarlarını korumak.

h- Gittiği her çalışma alanında tamamlayıcı, çözümleyici olmak, yetkiye dayanmadan, o alanın özgünlüklerine ve parti ölçülerine göre çalışmak.

ı-Partiye belirlenen sürelerde düzenli rapor yazmak

7-**Her Parti Kadrosunun:**

a- Halka ve mücadeleye hizmet, en temel yaşam felsefesi olduğundan her parti kadrosunun azami hizmet etme,

b- Her düzeyde seçme ve seçilme,

c- Parti resmiyeti içinde her düzeyde eleştiri yapma, özeleştiride bulunma ve her konuda görüş ve öneri sunma,

d-Eleştirilere karşı parti kuralları, suçlamalara karşı parti hukuku çerçevesinde kendini savunma,

e- Eğitim görme hakkı vardır.

8- Her Parti Kadrosu:

a- Yurduna, insanına, halkına ve yoldaşlarına karşı büyük bir sevgiyle doludur.

b- Kadın Kurtuluş İdeolojisi temelinde özgürlükçü ve eşitlikçi bir yaşamı esas alır.

c- Apocu ahlakın temsilcisidir. Halkın özlem ve umutlarına göre yaşar. Sade, dürüst, onurlu ve mütevazıdır.

d- Parti değerlerine bağlı, ölçülü, kararlı, bilinçli, inançlı ve coşkuludur.

e- Üslupta, hitapta ve yaşam tarzında itici ve kaçırtıcı değildir, etrafa coşku yayar, çözüm ve çekim gücüdür.

f- Doğaya derin bir ekolojik bilinç temelinde tutkuyla yaklaşır.

g-Çalışmada planlı, kolektif, inisiyatifli, yetkin, emekçi, yaratıcı ve üretkendir.

h- Mücadelede başarı tarzını esas alır. Umutlu, iradeli, azimli, cesur ve fedakardır.

i-Araştırmacı, incelemeci ve sorgulayıcıdır.

j- Halkların özgür birliğini ve kardeşliğini savunur.

k- Demokratik kültüre sahiptir.

l-Duygu ve anlam gücüne dayanarak yaşar

Örgüt Yapısı

9- Partinin en yüksek teorik-ideolojik organı Parti Önderliğidir. Önderlik, partinin felsefe, ahlak ve politikadan oluşan zihniyetini çizer, parti stratejisini belirler ve dönemsel politikaları oluşturur. Kongre kararları ile Eş Başkanlık ve Parti Meclisinin kararlarını onaylar. Örgütsel durumu, Eş Başkanlık ve Parti Meclisinin çalışmalarını gözetir ve denetler. PKK, Abdullah Öcalan yoldaşın düşüncelerini bir çizgi olarak görür ve Parti Önderliği olarak kabul eder.

10- Partinin en yüksek karar organı kongredir. Parti kongresi seçilmiş delegelerin en az üçte ikisinin katılımı ile iki yılda bir toplanır. Önderliğin istemi veya Parti Meclisinin üçte iki kararı ya da kadro sayısının üçte birinin istemiyle zamanından önce de toplanabilir. Yine Önderliğin istemi ve PM'nin üçte iki kararıyla ve bir defaya mahsus olmak üzere en fazla bir yıl ertelenebilir. Parti kongresine, partinin bütün örgütlerinden seçilmiş delegeler katılır. Partinin bütün örgüt, komite ve temsilcileri güçleri oranında kongrede temsil edilirler. Bu temsil oranı, söz konusu örgütün kadro sayısı ve mücadelenin gelişim düzeyine göre Parti Meclisi tarafından belirlenir. Eş Başkanlık, Parti Meclisi ve Disiplin Kurulu

üyeleri kongreye doğal üye olarak katılırlar.Parti kongresi, partinin programını ve tüzüğünü kabul eder veya değiştirir. Partinin dönemsel politikalarını çizer. Parti pratiğini değerlendirir. Eş Başkanlık ve Parti Meclisinin faaliyetlerini denetler. Eş Başkanlık, Parti Meclisi ve Disiplin Kurulu üyelerini seçer. Önemli politik değerlendirme ve kararların gerektiği, ancak kongrenin toplanamadığı veya toplanmasına gerek görülmediği hallerde parti konferansları toplanabilir. Konferanslar Eş Başkanlık ve Parti Meclisinin ortak kararıyla toplanır. Politik-örgütsel durum değerlendirmesi yapar ve kararlar alır. Ancak Parti programını ve tüzüğünü değiştiremez, Eş Başkanlık, Parti Meclisi ve Disiplin Kurulu üyelerini seçemez. Ayrıca partiye bağlı örgütler de kendi konferanslarını yaparlar.

11- İki kongre arasında partinin en yüksek karar organları Önderlikle birlikte Parti Eş Başkanlığı ve Parti Meclisidir. Parti Eş Başkanlığı, kongre tarafından üçte iki çoğunlukla seçilir. İlk iki turda gerekli çoğunluk sağlanamazsa, salt çoğunluk esas alınır. Biri kadın ve biri erkek olmak üzere iki üyeden oluşur. Eşit düzeyli bu iki üye Parti Eş Başkanlığını oluşturur. Eş Başkanlık çalışmalarından dolayı kongreye, Parti Önderliğine ve Parti Meclisine karşı sorumludur. Parti Eş Başkanlığı, Yürütme Kurulu ve Parti Meclisi toplantılarına başkanlık eder. Bu kurumları örgütler ve çalıştırır. Bu kurumlardan gelen kararları onaylar ve çalışmalarını denetler. Bu kurumlarla birlikte parti politika ve taktiklerini belirler ve uygulamaya koyar. Parti örgütlerinden rapor alır ve onlara yön verir. Partinin tüm örgütlerini ve çalışmalarını koordine eder.

12- Parti Meclisi kongre tarafından genel oyla seçilir ve 27 üyeden oluşur. Önderlik ve Parti Eş Başkanlığı ile birlikte iki kongre arasında partinin en yüksek karar ve yürütme organıdır. Faaliyetleri hakkında Önderliğe sürekli rapor sunar. Ayrıca parti kongresine ve konferansına da rapor ve hesap verir. Kendi içinden Yürütme Kurulunu seçer. Faaliyetleri Eş Başkanlık ve Yürütme Kurulu tarafından düzenlenip yönetilir. Parti Meclisi, Eş Başkanlık ile birlikte parti politika ve taktiklerini belirlemek, Önderlik ve kongre kararlarını hayata geçirmek, partiyi örgütlemek ve yönetmekle görevli ve sorumludur. Altı ayda bir salt çoğunlukla toplanır. Eş Başkanlığın istemi veya kendi üye sayısının üçte iki kararı ve Eş Başkanlığın onayıyla erken de toplanabilir veya toplantısını erteleyebilir. Yürütme Kurulu ile birlikte kendini ideolojik, politik ve örgütsel görevlere göre işbölümüne tabi tutarak parti faaliyetlerini yürütür ve faaliyetleri hakkında parti yapısını uygun biçimde bilgilendirir.

13- Parti Meclisi kendi üyeleri içinden on kişilik Yürütme Kurulunu seçer. Önderliğin onayına sunulur. Yürütme Kurulu, Parti Eş Başkanlığının teorik, politik ve örgütsel işlerden sorumlu olan yardımcılar kuruludur. Çalışmaları Eş Başkanlık tarafından düzenlenir ve koordine edilir. Kendini işbölümüne tabi tutarak çalışır. Hem partinin basın-yayın, bilim-sanat, hukuk, maliye, meşru savunma, kadro örgütlenmesi ve hem de kitle örgütlenmeleri en üstte bu kurul tarafından yürütülür.Yürütme Kurulu, Önderliğe, Parti Eş Başkanlığına ve Parti Meclisine çalışmaları hakkında sürekli bilgi ve rapor sunar.

14- Disiplin Kurulu, kongre tarafından seçilen yedi üyeden oluşur. İşlenen parti disiplin suçlarını araştırmak, incelemek, değerlendirmek ve karara bağlamaktan sorumludur. Parti Eş Başkanlığı, Yürütme

Kurulu ve Parti Meclisi ile yakın ilişki içinde çalışır. Çalışmaları hakkında Parti Eş Başkanlığına sürekli bilgi verir. Disiplin Kurulunun alacağı kararlar Parti Eş Başkanlığı ve diğer yürütme organları tarafından uygulanır. Disiplin Kurulu, çalışmalarında kongreye karşı sorumludur.

15-Temel çalışma alanlarına ilişkin, Bilim ve Sanat Kurulu(basın-yayın BSK içinde yer alır), Akademik Kurullar ve Hukuk Kurulu gibi merkezi kurullar veya bürolar oluşturulur. Bu merkezi kurullar Eş Başkanlık ve Parti Meclisi tarafından örgütlenir ve yönetilirler. Parti, ihtiyaca göre gerekli olduğu kadar merkezi kurul veya bunlara bağlı bürolar oluşturabilir.

16- Parti, kitle faaliyetlerini geliştirmek amacıyla oluşturulan değişik halk kesimlerinin kitlesel kol örgütlenmelerine öncülük yapar. Bunlar özgür kadın birlikleri, demokratik gençlik birliği, sendikalar, kooperatifler, göçmenler, çiftçiler, esnaf, işadamları birlikleri gibi örgütlenmelerdir.

17-Parti farklı çalışma alanları ve yerellerde (şehir, kasaba, köy ve mahallelerde) işlevsel örgütlenmelere gider.

18- Parti kendisini, Kürdistan'ın bütün parçalarında ve yurt dışındaki Kürt halkı içinde alt komiteler biçiminde örgütler.

19-Partinin siyasal çizgisi, Koma Komelén Kurdistan projesinin hayata geçirilmesidir. Bu nedenle parti, tüm gücüyle Koma Komelén Kurdistan projesinin hayata geçirilmesi için çalışır. **20**-Parti içindeki kadın özgün ve özerk örgütlenir. KJB içerisinde temsil edilir ve KJB'nin hayata geçmesi için çalışır.

21-PKK, PAJK'ı kadının ideolojik öncü gücü olarak tanır ve eşgüdüm temelinde çalışmayı esas alır.[743]

Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki Ayaklanmalar (1879-1938)

Bu hareketlenmelerin birçoğu bazı kaynaklarca tamamen 'bağımsızlık amacı güden bir Kürt isyanı' gibi aktarılmakta ise de bu çalışma çerçevesinde son derece dikkatli araştırılarak buradaki sonuçlara ulaşılmıştır. Konusu itibariyle sadece "Kürt devleti kurmak" amacı güden hareketlenmeler çalışmaya detaylı olarak eklenmiş ancak okuyucuyu doğru yönlendirebilmek için zaman akışı içerisindeki diğer hareketlenmeler de burada aktarılmıştır.

1. 1879, Şeyh Ubeydullah Ayaklanması, Hakkari-Yüksekova civarı ve bölgede bağımsız Kürt devleti kurmak.
2. 1908, Şeyh Sait Berzenci Ayaklanması, Süleymaniye, kendi egemenliğini kurmak.
3. 1910 ve sonrası, Barzan – Zıbari (Şeyh Abdüsselam) Ayaklanması, hükümet ile husumetler.
4. 1913, Bitlis Ayaklanması, Bitlis ve civarı, bölgeye 'doğrudan Rus müdahalesini' sağlamak.

[743] http:**//www.pkk-info.com/tr/**belgeler/PKK.Program.html (erişim: 24 Nisan 2011)

5. 1915, Şeyh Mahmut Berzenci Hareketi, Süleymaniye civarı, bölgeki İngiliz müdahalesine destek olmak.

6. 1916-1924, Nasturi (Asuri) Ayaklanması, Hakkari – İran sınırı, İngilizlerin müdahalesi için bölgede karışıklık çıkarmak.

7. 1919-1922, Simko Ağa Ayaklanması, Hakkari – İran sınırı, kendi hakimiyetinde bir Kürt devleti kurmak.

8. 1919, (bölgedeki İngiliz idaresine karşı) Şeyh Mahmut Berzenci Hareketi,Süleymaniye civarı, Kürt devleti kurmak.

9. 1919, Ali Batı Ayaklanması, Mardin ve civarı, bölgede karışıklık çıkarmak.

10. 20 Mayıs 1920, Cemil Çeto Ayaklanması, Mardin ve Siirt – Kurtalan (Garzan) civarı, bölgede karışıklık çıkarmak.

11. 1 Haziran 1920, Milli Aşireti Ayaklanması, Şanlıurfa – Viranşehir, aşiretler arası çatışmalar.

12. Mart 1921, Koçgiri Ayaklanması, Tunceli civarı (Dersim yöresi), bağımsız Kürt devleti kurmak.

13. 7 Ağustos 1924, Nasturi (Beytüşşebap) Ayaklanması, Hakkâri – Beytüşşebap ve Çal – Dramar civarı, bölgeye doğrudan İngiliz müdahalesine sebep olmak.

14. 7 Ağustos 1925, Raçkotan ve Raman Ayaklanması, Siirt – Sason ve Silvan civarı, vergi ödememek ve asker göndermemek.

15. 10 Haziran 1925, Şemdinli (Nehri) Ayaklanması, Hakkâri – Şemdinli civarı, vergi ödememek, asker göndermemek.

16. Kasım 1925, Sason Ayaklanması, Siirt civarı, vergi ödememek, askere göndermemek.

17. 13 Şubat 1925, Şeyh Sait Ayaklanması, Diyarbakır – Dicle civarı, Dini kurallara göre yönetilecek bir Kürt devleti kurmak.

18. 1925 İlkbaharı, Şemdinli (Gerdi Aşireti) Ayaklanması, Hakkâri – Şemdinli civarı, başarısız olan Şeyh Sait ayaklanmasından sonra hükümetten intikam almak.

19. 7 Ağustos 1925, Reskotan ve Raman Ayaklanması, Siirt – Eruh civarı, silah araması yaptırmamak.

20. 1926, Pervari Ayaklanması, Siirt – Pervari civarı, mahkemede şahitlik yapmamak.

21. Mart 1926, Sigi Haco Ağa Ayaklanması, Mardin civarı, zorunlu iskana tabi tutulacaklarını düşündükleri için.

22. 7 Ekim 1926, Koçuşağı Ayaklanması, Tunceli – Ovacık – Hozat – Çemişkezek civarı, vergi vermedikleri için zorunlu iskâna tabi tutulacaklarını düşündükleri için.

23. 16 Mayıs 1926, Birinci Ağrı Ayaklanması, Ağrı ve civarı, orduya asker göndermemek, vergi vermemek.

24. 13 Eylül 1927, İkinci Ağrı Ayaklanması, Ağrı – Doğubeyazıt, bağımsız Kürt Devleti kurmak.

25. 7 Ekim 1927, Bicar (Bicak yada Bıcak) Ayaklanması, Diyarbakır – Kulp, Hani,Palu ve Lice civarı, Şeyh Sait ayaklanmasından sonra dağlara kaçan eşkıyaları yakalamak için yapılan askeri müdahaleye karşı koyma.

26. 6 Temmuz 1929, Zilanlı Resul Ağa Ayaklanması, Siirt – Eruh,Mahkeme tarafından kesilen zorla getirme müzekkeresine uymamak.

27. 11 Haziran 1930, Üçüncü Ağrı Ayaklanması, Ağrı Dağı civarı, Ağrı ayaklanmasından sonra dağlara kaçan eşkıyaları yakalamak için yapılan askeri müdahaleye karşı koyma.
28. 2 Haziran 1930, Zeylan Ayaklanması, (Halep'te yapılan bir planlama ile eş zamanlı olarak) Van – Muş – Siirt – Bitlis ve civarları, bağımsız bir Kürt devleti kurmak ve Ağrı Ayaklanmalarına destek vermek.
29. Haziran 1930, Tutaklı Ali Can Ayaklanması, Van – Tutak, Zeylan ayaklanmasına destek vermek ve Şapka Kanununu benimsememek.
30. 16 Temmuz 1930, Oramar Ayaklanması, Hakkari - Şemdinli ve Çukurca arası, Şeyh Ahmet Barzani'nin Zeylan Ayaklanmasına destek olmak için Oramar'a saldırması ve bu saldırıya bölgedeki bazı aşiretlerin destek olması.
31. 1934, Buban Aşireti Ayaklanması, Tunceli civarı, yol vergisi vermemek.
32. Ocak 1937, Sason Ayaklanması, Batman – Sason, hayvan sayımına engel olmak.
33. 21 Mart 1937, Birinci Tunceli İsyanı, Tunceli civarı, Cumhuriyet yönetimine karşı çıkmak.
34. 1 Haziran 1938, İkinci Tunceli İsyanı, Tunceli civarı, birinci isyandan sonra kaçan asileri bölgeden uzaklaştırmak için düzenlenen harekât.

Türkiye'de Ayrılıkçı Kürtçü Örgütlenmeler (1964-1983)

Örgütler isimleri, kısaltmaları, kuruluş tarihleri ve fikri yapıları ile tarih çizgisi içinde aktarılmıştır. Parantez içlerinde ise örgüt hakkında bazı özel bilgiler aktarılmıştır.

1. Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi (T-KDP), 1964, Önce Sağ görüşlü iken 1970'lerde Sol görüş hâkim olmuştur.
2. Devrimci Doğu Kültür Ocakları (DDKO), 1969, Sol Görüşlü (Dev Genç'ten ayrılan grup)
3. Kürdistan Mücadele Örgütü (TEKOŞİN), 1970, Sol Görüşlü (THKP/C örgütünden ayrılan Kürtçü grup)
4. Anti Sömürgeci Demokratik Kültür Derneği (ASKD.DER), 1974, Marksist –Leninist.
5. Devrimci Halk Kültür Derneği (DHKD), 1974, Marksist – Leninist.
6. Türkiye Kürdistan Sosyalist Partisi (TKSP), 1974, Sosyalist (Yurt dışında 'Kürdistan İşçi Dernekleri Federasyonu (KOMKAR)' isimli örgüt, Yurt içinde ise 'Denk Dergisi' ile çalışmalarına devam etmiştir.)
7. Kürdistan Öncü İşçi Partisi (KÖİP yada PPKK), 1974, Komünist (İlk adı Kürdistan İşçi Partisi (PKK) olan örgüt DDKD örgütünden ayrılan grup tarafından kurulmuştu.)
8. Devrimci Demokratik Kültür Derneği (DDKD), 1975, Sol Görüşlü (DDKO devamı niteliğinde)
9. KAWA, 1976, Maocu. (DDKO' dan Maocu fikirlerle ayrılan grup)
10. RIZGARİ (Kurtuluş), 1978, Marksist – Leninist (1988 yılında adını Kürdistan Kurtuluş Partisi (KKP)olarak değiştirmişlerdir.)
11. Kürdistan Ulusal Kurtuluşçuları Örgütünü (KUK), 1978, Marksist Leninist (TKDP' den ayrılan Marksist Leninist grup)

12. Kurtuluş Bayrağı Örgütü (ALARIZGARİ), 1979, Sol Görüşlü (RIZGARİ örgütünün bir fraksiyonu)
13. Kürdistan Sosyalist Hareketi, 1983, Marksist Leninist.